

Oplegvel Raadsstuk

Portefeuille P. Heiliegers
Auteur A.M. de Groot/L. Goudsmit
Telefoon 023-5113044 E-mail: agroot@haarlem.nl
CS/CC Reg.nr. 2012/182314
Bijlagen: kadernota
B & W-vergadering van 8 mei 2012

Onderwerp
Kadernota 2012

DOEL: Besluiten

Het vaststellen van de Kadernota 2012 is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

B&W

1. Het college stelt de raad voor Kadernota 2012 (inclusief de bijlagen Investeringsplan en MPG) met de daarin opgenomen besluitpunten vast te stellen.
2. Publicatie van de kadernota vindt plaats op 16 mei 2012 (gelijktijdig met de eerste Bestuursrapportage 2012). De media ontvangen een persbericht.
3. Het college stuurt dit voorstel naar de gemeenteraad.

Raad:

Besluit	Moties en amendementen
in te vullen door griffie	in te vullen door griffie
☐ Conform	☐ Ja
☐ Gewijzigd	☐ Nee
☐ Aangehouden	
☐ Afgevoerd	Datum vergadering

Raadsstuk

Onderwerp: Kadernota 2012

Reg.nummer: 2012/ 182314

1. Inleiding

Jaarlijks legt het college de kadernota ter vaststelling voor aan de gemeenteraad.

In het Coalitieakkoord Haarlem 2010-2014 Het oog op morgen is op basis van de toen bekende meerjarenraming, de voorgenomen rijksbezuinigingen en de toen verwachte groei van 1%, een bezuinigingstaakstelling van €35 miljoen tot en met 2018 afgesproken.

Eind januari heeft het college een brief aan de gemeenteraad gestuurd (CS/CC/2012/42977) met het voorstel om een aantal specifieke onderwerpen met de raadscommissies te bespreken, alvorens deze in de kadernota op te nemen. De uitwerking van deze onderwerpen komt in deze kadernota aan de orde. Het gaat om de onderwerpen:

- decentralisaties Sociaal Domein;
- bereikbaarheid
- Prognosesystematiek (bouw)leges
- Nota grondbeleid/grondexploitaties
- Parkeervisie/prognose parkeeropbrengst
- Financieel scenario beheer en onderhoud
- ISV/BLS en woonvisie

Ook heeft het college vooruitlopend op deze kadernota eind februari een update aan de raad gestuurd van de financiële ontwikkelingen, die een rol spelen bij de vraag hoeveel Haarlem de komende jaren moet bezuinigen (brief d.d. 28 februari 2012, 2012/53580). Op basis hiervan, en ook op basis van de verslechterde economische vooruitzichten, meldde het college toen geen aanleiding te zien om de taakstelling van €35 miljoen naar beneden bij te stellen. In hoofdstuk 4 van de kadernota wordt ingegaan op de economische ontwikkelingen en de bijgestelde financiële meerjarenraming. Op basis daarvan stelt het college voor om vast te houden aan de afspraak om voor de jaren 2013 en 2014 nadere bezuinigingsvoorstellen uit te werken tot een bedrag van €8 miljoen.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. Het college stelt de raad voor Kadernota 2012 (inclusief de bijlagen Investeringsplan en MPG) met de daarin opgenomen besluitpunten vast te stellen.

3. Beoogd resultaat

In de kadernota wordt de financiële balans opgemaakt en vooruitgekeken naar de toekomst.

4. Argumenten

Zie de Kadernota 2012.

In deze kadernota informeert het college de raad over de voortgang van de uitvoering van het coalitieakkoord. Daarnaast komen de invulling van de

bezuinigingen uit het coalitieakkoord en de voorgenomen formatiereductie in deze kadernota aan bod.

Voort wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van de actiepunten die bij de behandeling van de begroting in november 2011 zijn ontstaan (zie bijlage).

5. Kanttekeningen

Met name voor de landelijke ontwikkelingen geldt, dat na vaststelling van de kadernota door het college mogelijk nieuwe informatie beschikbaar komt. Uiteraard zal het college de raad daar dan over informeren.

6. Uitvoering

De besluitvorming over de kadernota in de raad van juli vormt het kader voor het opstellen van de begroting 2013.

7. Bijlagen (ter inzage)

Kadernota 2012 (inclusief bijlage 1 Investeringsplan 2012-2017 en bijlage 2 Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2012).

Bijlage voortgang moties en amendementen begroting 2012.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. De raad stelt de kadernota vast en gaat akkoord met de onder de oplossingsrichtingen opgenomen voornemens (vermeld bij de specifieke onderwerpen) en besluit de financiële gevolgen daarvan te verwerken in de financiële meerjarenraming.
2. De raad neemt kennis van de tussentijdse evaluatie van het coalitieakkoord.
3. De raad gaat akkoord met voorgestelde uitgangspunten voor de begroting 2013.
4. De raad besluit:
 - a. Akkoord te gaan met de financiële kaderstelling en de Programmabegroting 2013-2017 op te stellen conform deze kaders.
 - b. Een bestemmingsreserve in te stellen voor beheer en onderhoud en daar in 2013 €2 miljoen aan te doteren ten laste van de exploitatie.
 - c. Akkoord te gaan met het bestemmings- en dekkingsvoorstel met inbegrip van de tweede tranche afwaardering activa met maatschappelijk nut en het voorstel om het eeuwigdurend karakter van de lening NRF/SVn te laten vervallen.
 - d. Akkoord te gaan met de financiële wijzigingen 2012. Die worden financieel-technisch verwerkt in de begroting 2012 door de derde begrotingswijziging 2011.
 - e. Als richtinggevend kader vast te stellen om voor 2013 en 2014 nog eens €8 miljoen aan extra bezuinigingsvoorstellen uit te werken. De resultaten worden gebruikt om nieuwe bezuinigingsvoorstellen voor te stellen die het college bij de Programmabegroting 2013-2017 zal voorleggen aan de gemeenteraad.
5. De raad neemt kennis van de ingeschatte ontwikkelingen van de algemene reserve.
6. De raad stemt in met de extra bezuinigingsvoorstellen uit paragraaf 5.2.2 van deze kadernota.
7. De raad stelt de volgende uitgangspunten vast:
 - a. Alle middelen die de rijksoverheid aan het sociaal domein van Haarlem heeft toegerekend, zijn beschikbaar voor het sociaal domein en worden toegekend op basis van beleidsvoorstellen.
 - b. De gedecentraliseerde budgetten voor begeleiding en dagbesteding, Wwnv en jeugdzorg zijn primair beschikbaar voor de betreffende beleidsvelden.
 - c. Het budget voor Haarlemse beleidswijzigingen en andere werkwijzen, die nodig zijn voor de transitie, moet primair

gevonden worden binnen de grenzen van het sociaal domein (oud voor nieuw).

- d. Als dat niet mogelijk blijkt, wordt ruimte binnen het totaal van de programmabegroting gezocht op basis van een integrale afweging, of – als dat ook geen oplossing biedt – een beroep te doen op de algemene reserve.
8. De raad stemt in met de voorgenomen opheffing van de reserve Wmo met ingang van 2014 en het resterende bedrag over te hevelen naar de algemene reserve.
 9. De raad stemt in met het programmabudget ‘Samen voor elkaar’ voor 2013-2016. Het budget van 2013 van €1.520.000 te dekken uit de reserve Wmo en de geraamde bedragen voor de jaren 2014 tot en met 2016, respectievelijk €725.000, €490.000 en €240.000 te dekken uit de algemene reserve, bij opheffing van de reserve Wmo vanaf 2014.
 10. De raad stemt in een bestemmingsreserve te vormen van €1.024.000 uit de algemene reserve voor de cofinanciering van de herstructurering van Paswerk op basis van een nader in te dienen voorstel na toekenning van de herstructureringsfaciliteit.
 11. De raad neemt het Investeringsplan 2012-2017 ter kennisname aan. Definitieve besluitvorming, inclusief de voorstellen om in 2017 onder het investeringsplafond te komen, zal plaatsvinden bij de behandeling van de Programmabegroting 2013-2017.
 12. De raad besluit:
 - a. Akkoord te gaan met de uitkomsten van de ramingmethodieken.
 - b. De afvalstoffenheffing met 5,25 procent te verhogen.
 - c. Over de hoogte van de rioolheffing en mogelijke compensatie uit verlaging van OZB-tarieven voor woningen nog geen besluit te nemen in afwachting van de uit te brengen nota rioolheffing.
 - d. Het tarief OZB-woningen met 1,75% procent te verhogen (WOZ-waarde begroting 2012).
 - e. De tarieven OZB niet-woningen per 1 januari 2013 met 3,5 procent boven inflatie te verhogen tot een meeropbrengst van €500.000.
 - f. De marktgelden per 2013 kostendekkend te maken en het tarief per 1 januari 2013 met 13 procent te verhogen.
 - g. De tarieven voor leges, haven- en begraafrechten per 1 januari 2013 met 1,75 procent boven inflatie te verhogen.
 - h. De parkeertarieven per 1 januari 2013 met 0,5 procent boven inflatie te verhogen.
 - i. Als uitgangspunt vast te stellen dat waar dat van toepassing is een btw-verhoging voor 2013 door te rekenen in de tarieven bovenop de huidige tariefsvoorstellen.
 13. De raad neemt kennis van de stand van zaken van de doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken die voor 2012 zijn gepland.
 14. De raad stelt het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2012 vast.

15. De raad neemt kennis van de ontwikkelingen in risico's, het weerstandsvermogen, het beleid inzake verlagen schuldpositie en versterken van de treasuryfunctie.

16. De raad neemt kennis van de informatie over de bedrijfsvoering.

Gedaan in de vergadering van (wordt ingevuld door de griffie)

De griffier

De voorzitter

Kadernota 2012

Uitgave gemeente Haarlem
Mei 2012

Informatie

(023) 511 51 15
www.haarlem.nl, ook voor een digitale versie

Stadhuis, Grote Markt 2
Postbus 511
2003 PB Haarlem

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	5
1. Samenvatting	7
2. Enkele specifieke onderwerpen	11
2.1 Inleiding.....	11
2.2 Specifieke onderwerpen.....	11
2.2.1 Decentralisaties	11
2.2.2 Bereikbaarheid.....	13
2.2.3 Prognosesystematiek (bouw)leges	15
2.2.4 Nota grondbeleid en prognose grondexploitaties.....	16
2.2.5 Parkeervisie en prognose parkeeropbrengst	17
2.2.6 Financieel scenario beheer en onderhoud.....	17
2.2.7 ISV/BLS en woonvisie.....	20
3. Tussentijdse beleidsevaluatie coalitieakkoord 2010-2014	23
4. Totstandkoming van de meerjarenraming 2013-2017	27
4.1 Inleiding.....	27
4.2 Uitgangspunten Programmabegroting 2013-2017.....	27
4.3 Financiële ontwikkelingen	31
4.4 Ontwikkeling algemene reserve	41
5. Bezuinigingen	43
5.1 Bezuinigingsopgave.....	43
5.2 Realisatie bezuinigingen	43
5.2.1 Totaaloverzicht invulling €28 miljoen	43
5.2.2 Invulling resterende taakstelling uit Kadernota 2011.....	45
5.3 Wat moet er nog worden bezuinigd?	47
5.4 Gevolgen van bezuinigingen voor organisatie en stad.....	48
6. Ontwikkelingen sociaal domein	51
6.1 Inleiding.....	51
6.2 Omvang en afbakening van het sociaal domein	51
6.3 Globale risico-inventarisatie	53
7. Investingen.....	55
7.1 Actualisatie ramingen en afwaarderingen	56
7.1.3 Afwaarderingen sportbesluit	57
7.2 Nieuwe investeringen	58
7.2.1 Investingen bestaand beleid (categorie 1)	58
7.2.2 Investingen nieuw beleid (categorie 2)	58
7.3 Investeringsplafond en ombuigingstaakstelling.....	59
7.3.1 Investeringsplafond.....	59
7.3.2 Ombuigingstaakstelling	59
7.4 Realistisch investeringsvolume	60
7.4.1 Gemeentelijk apparaat	60
7.4.2 Onderwijs	61
7.4.3 Maatschappelijke voorzieningen	61
7.4.4 Openbare ruimte	61
7.4.5 Sport	61
7.5 Ontwikkeling schuldenlast.....	61
8. Belastingen en woonlasten	65
8.1 Algemene uitgangspunten tarievenbeleid	65
8.2 Inzicht in wettelijke ontwikkelingen.....	65
8.3 Haarlem vergeleken met andere gemeenten.....	65
8.4 Uitkomsten van ramingsmethodieken diverse belastingen.....	66
8.5 Ontwikkeling woonlasten	68
8.6 Actuele ontwikkelingen belastingen en rechten in Haarlem.....	68

9. Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken.....	71
10. Grond- en vastgoedbeleid	73
11. Risico's, reserves en voorzieningen en weerstandscapaciteit	77
11.1 Het Haarlemse beleidskader.....	77
11.2 Risicomanagement.....	78
11.3 Versterken treasuryfunctie	80
11.4 Meerjarig verloop algemene reserve.....	80
12. Bedrijfsvoering.....	81
12.1 Inleiding.....	81
12.2 De ontwikkeling van de organisatie/HRM	81
12.3 ICT en digitalisering.....	84
12.4 Gemeentelijk huisvesting.....	84
12.5 Inkoop en aanbesteding.....	85
13. Voorstel	87
14. Besluit.....	89
Bijlagen	91
Bijlage 1: Investeringsplan 2012-2017	93
Bijlage 2: Meerjarenperspectief Grondexploitatie 2012.....	95
Bijlage 3: Voortgang uitvoering coalitieakkoord per actiepunt.....	97
Bijlage 4: Financiële meerjarenraming 2012-2018	105
Bijlage 5: Toelichting op 8 miljoen.....	109
Bijlage 6: Bezuinigingsvoorstellen.....	113
Bijlage 7: Begrippen en afkortingen.....	117

Voorwoord

Deze Kadernota verschijnt halverwege de bestuursperiode van ons college en is gebaseerd op het coalitieakkoord *Het oog op morgen*. Dit akkoord vormt de leidraad voor het opstellen en uitvoeren van beleid door ons college in de periode 2010-2014. In het coalitieakkoord staan de volgende vier hoofdthema's centraal:

- Solide en daadkrachtig
- Groen en duurzaam
- Vitaal en ondernemend
- Sociaal en betrokken

In deze kadernota geven wij beknopt aan hoe het staat met de voortgang van het realiseren van de afspraken uit het akkoord. Tevens gaan wij in op de gevolgen van een aantal specifieke onderwerpen, waarover wij de afgelopen maanden reeds in diverse raadscommissies met u over hebben gesproken.

Het college heeft continue focus op de bedrijfsvoering met betrekking tot het uitvoeren van het Haarlemse beleid en daarbinnen op bestendiging van de bijbehorende financiën. De economisch moeilijke tijden zijn wel van groot effect op die bestendigheid. Dit betekent dat alle zeilen moeten worden bijgezet om het huishoudboekje van de gemeente op orde te houden. Belangrijkste element daarin is een bezuiniging van €35 miljoen zoals in het coalitieakkoord is afgesproken. Helaas blijkt dat niet voldoende, met name vanwege ontwikkelingen van buitenaf, zoals cao- en pensioenlasten, rijksbezuinigingen en decentralisaties. In februari hebben wij uw raad daarover per brief geïnformeerd en aangekondigd dat wij voor €8 miljoen aan extra bezuinigingsvoorstellen zullen uitwerken. Eventuele verdere bezuinigingsingrepen zijn ons inziens alleen mogelijk door structuurwijzigingen. Dergelijke ingrepen kunnen niet op korte termijn worden gerealiseerd en het effect op de gemeentelijke financiën zal niet vóór 2015 zichtbaar zijn. Het college zal dergelijke maatregelen wel voorbereiden.

Met deze maatregelen wil het college de taken die de gemeente uitvoert toekomstbestendig maken. Wij nodigen u graag uit om met het college daarover in gesprek te gaan. Wij zullen hiertoe met een voorstel komen. Wat ons betreft, starten we de discussie met de centrale vraag: wat is de rol van het lokaal bestuur en welke taken neemt de gemeente wel of niet voor haar rekening? Op deze manier willen we kijken waar we als lokale overheid wel of niet een bijdrage aan moeten leveren. De uitkomst van deze discussie kan zijn dat de gemeente bepaalde taken niet meer uitvoert, op een andere manier gaat uitvoeren of laten uitvoeren. Bijvoorbeeld omdat partners in de stad zaken beter georganiseerd hebben en dus efficiënter kunnen uitvoeren dan wij. In dit kader gaat het college ook na wat de mogelijkheden zijn om de organisatie te verkleinen en waar nodig kwalitatief te verbeteren. Dit moet leiden tot een toekomstbestendige organisatie.

Tot op heden hebben we bezuinigingsvoorstellen gedaan die zo min mogelijk nadelige gevolgen hebben voor onze stad en haar inwoners en bedrijven. Helaas ontkomen we niet aan het treffen van maatregelen die pijn gaan doen. Zeker als we hierbij de recent overeengekomen extra rijksmaatregelen van €14 miljard gaan betrekken. Indien de hiervoor geschetste discussie onvoldoende soelaas biedt, dan is in de ogen van het college een discussie over inkomstenverhogingen onvermijdelijk.

Wij verwachten op basis van deze kadernota een open discussie met uw raad te kunnen voeren en overeenstemming te kunnen bereiken over het pakket aan maatregelen dat noodzakelijk is om de gemeente Haarlem financieel gezond de toekomst in te laten gaan. De behandeling van de kadernota door de gemeenteraad gebeurt op 2 en 4 juli vanaf 19.30 uur en op 5 juli vanaf 17.00 uur.

College van burgemeester en wethouders
Haarlem, 10 mei 2012

1. Samenvatting

De kadernota vormt de start voor het opstellen van de begroting 2013 en geeft inzicht in de ontwikkeling van de financiën van de gemeente voor de periode tot en met 2018. De besluiten van de gemeente over vele onderwerpen zijn financieel vertaald, waaronder de voor de gemeente ongunstige besluiten van het rijk. Vanwege de landelijke politieke situatie van een demissionair kabinet, zijn er helaas nog diverse zaken waarvan de gevolgen voor de gemeenten onduidelijk zijn. Duidelijk is wel dat gemeenten minder geld zullen ontvangen van het rijk. Daarom is er in deze kadernota financiële ruimte opgenomen om dit op te kunnen vangen. Het beeld van deze kadernota is voor het lopende begrotingsjaar 2012 en voor 2013 nog ongunstig; voor de jaren er na is het beeld gunstiger.

Coalitieakkoord

Met de start van deze bestuursperiode in 2010 viel niet te voorspellen hoe de economie zich zou ontwikkelen. Daarom is toen afgesproken in 2012 de financiële uitgangspositie te herijken. In het coalitieakkoord 'Het oog op morgen' is uitgegaan van een bezuiniging van €35 miljoen tot en met 2018. Sinds 2010 zijn er landelijk tegenvallers ontstaan en bezuinigingen afgesproken vanwege de recessie. Ook zijn er op Europees niveau afspraken over het begrotingstekort gemaakt. Dit zorgt ervoor dat de gemeenten minder geld ontvangen van het rijk én dat gemeenten voor afgesproken overhevelingen van taken minder geld krijgen. Dit alles leidt tot de conclusie dat het in het coalitieakkoord afgesproken bedrag van €35 miljoen aan bezuinigingen in stand moet blijven en dat het daarnaast noodzakelijk is om extra te bezuinigen vanwege nieuwe ontwikkelingen. Voor het college is €8 miljoen het maximaal aanvaardbare te bezuinigen bedrag per jaar voor 2013 en 2014. Daarover is de gemeenteraad in februari per brief geïnformeerd.

Stand van zaken bezuinigingen

Het te bezuinigen bedrag van €35 miljoen is in het coalitieakkoord verdeeld over vijf clusters. Het grootste deel van de bedragen per cluster is reeds daadwerkelijk ingevuld met maatregelen waarover de raad heeft besloten. In de volgende tabel staat per cluster de stand van zaken van de realisatie van de bezuinigingen.

bedragen x €1 miljoen

Cluster		2013	2014
A	Investerings	0	0
B	Inkomsten	0,2 n	0,7 n
C	Efficiency	-1,8 v	-2,3 v
D	Subsidies en verbonden partijen	0	-0,1 v
E	Taken + algemeen	0,1 n	0
Totaal nog te realiseren bezuinigingen: B+E		0,4 n	0,7 n
Totaal meeropbrengst bezuinigingen: C+D		-1,8 v	-2,5 v

Voor 2013 is binnen de clusters Inkomsten en Taken sprake van het nog niet volledig realiseren van de geraamde bezuinigingen. Voor 2014 geldt dit alleen nog voor het cluster Inkomsten. Omgekeerd ontstaat in 2013 een grotere opbrengst dan geraamd voor het cluster Efficiency en in 2014 voor Efficiency en Subsidies. De clusters met nog te realiseren bedragen worden niet verrekend met clusters die een meeropbrengst hebben. In hoofdstuk 4 van de kadernota wordt dieper op de bezuinigingen ingegaan, inclusief de jaren 2015-2018.

Naast de bezuinigingen die zijn verdeeld over de vijf clusters is inmiddels nog aanvullend een bezuiniging van maximaal €8 miljoen in 2013 en 2014 aangekondigd.

Overige ontwikkelingen

In deze kadernota zijn de onderstaande specifieke onderwerpen opgenomen met hun financiële gevolgen. Over deze onderwerpen is reeds afzonderlijk in de desbetreffende raadscommissies gesproken.

- Decentralisaties sociaal domein;

- Bereikbaarheid;
- Prognosesystematiek (bouw)leges;
- Nota grondbeleid en -exploitaties;
- Parkeervisie en prognose parkeerbrenst;
- Financieel scenario beheer en onderhoud openbare ruimte;
- Geldstromen stedelijke vernieuwing & locatiesubsidies en woonvisie.

Daarnaast maken het investeringsplan en het meerjarenplan grondexploitaties onderdeel uit van de kadernota, in de vorm van afzonderlijke bijlagen.

Financiële meerjarenraming

Het totale financiële beeld voor de komende jaren staat in onderstaande tabel. Daarin is rekening gehouden met het volledig invullen van de bezuinigingen, zoals in bovenstaande tabellen per cluster is opgenomen en met de overige ontwikkelingen. Bovendien is rekening gehouden met het aanvullende bezuinigingsbedrag van €8 miljoen in 2013 en 2014. Er is nog geen rekening gehouden met de effecten voor de gemeente van de aanvullende rijksbezuinigingen van €14 miljard, zoals die door het demissionair kabinet met een meerderheid van het parlement zijn overeengekomen. Een eerste inschatting daarvan komt uit op een bedrag van meer dan €4 miljoen per jaar¹. Het precieze bedrag is niet te berekenen, aangezien de details en uitwerking van de afspraken onbekend zijn. In de financiële meerjarenraming is wel ruimte opgenomen om de effecten te kunnen opvangen.

<i>bedragen x 1 miljoen</i>	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Saldo begroting per jaar, na realisatie bezuinigingen coalitieakkoord	7,7 n	4,5 n	-2,1 v	-3,2 v	-9,3 v	-9,7 v	-9,0 v
Aanvullende bezuinigingen in 2013 en 2014		-8,0 v	-8,0 v				
Subtotaal	7,7 n	-3,5 v	-10,1 v	-3,2 v	-9,3 v	-9,7 v	-9,0 v
Ruimte voor opvangen tegenvallers	nvt	3,5 n	10,1 n	3,2 n	9,3 n	9,7 n	9,0 n
Saldo kadernota per jaar	7,7 n	0	0	0	0	0	0

De conclusie is dat het beeld met uitzondering van het lopende begrotingsjaar 2012 redelijk gunstig is en beheersbaar, mits in 2013 en 2014 het aanvullende bedrag aan bezuinigingen wordt gerealiseerd. Er ontstaat dan in alle jaren ruimte voor het opvangen van risico's en nu nog onbekende tegenvallers. Deze tegenvallers vallen in drie soorten uiteen: minder inkomsten van het rijk door rijksbezuinigingen; nadelen vanwege decentralisaties van rijksbeleid en tegenvallers plus risico's binnen het eigen domein van de gemeente. De omvang en het moment waarop deze optreden zijn onbekend, daarom is een goede buffer in de vorm van de algemene reserve noodzakelijk. Deze is ook nodig voor het verbeteren van de lange termijn financiële positie van de gemeente en dan met name de vermindering van de schuldenlast. Het verloop van de reserve is op basis van de maatregelen in deze kadernota als volgt:

<i>bedragen x 1 miljoen</i>	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Verloop algemene reserve per jaar	-37,6 v	-45,1 v	-52,6 v	-56,9 v	-61,4 v	-66,2 v	-72,8 v

Bij het gunstige verloop van de algemene reserve moet worden bedacht dat deze mede bedoeld is voor het opvangen van risico's. In de risicoparagraaf van de begroting 2012 is een raming van de gevolgen van de risicoinventarisatie opgenomen van €43 miljoen, met een bijbehorende weerstandscapaciteit van €25 miljoen. In deze kadernota zijn aanvullende risico's aangegeven, waardoor de noodzakelijke weerstandscapaciteit zal toenemen. Voor deze kadernota is daar geen nieuwe berekening van gemaakt.

Om structureel meer financiële armslag als gemeente te krijgen, start op korte termijn en in samenspraak met de raad een discussie over de taken van de gemeente. Een onderzoek naar de

¹ Het bedrag van €4 miljoen is gebaseerd op de doorrekening van het CPB van het Catshuispakket. Voor een toelichting zie hoofdstuk 4.

mogelijkheden om de omvang van de ambtelijke organisatie te verkleinen en waar nodig kwalitatief te verbeteren is reeds gestart.

Politieke uitgangspunten voor de te overbruggen periode

Natuurlijk spant het college zich tot het uiterste in om de tekorten zo beperkt mogelijk te houden. Gezien de bijzondere situatie waarin we ons ten gevolge van de uit het lood geslagen rijksoverheidsfinanciën bevinden, kan het noodzakelijk zijn om een beroep te doen op de algemene reserve. Het college hanteert daarbij de volgende uitgangspunten;

1. Het coalitieakkoord blijft leidend en staat niet ter discussie.
2. Het te bezuinigen bedrag is niet hoger dan de afgesproken €35 miljoen plus ten hoogste €8 miljoen extra in de jaren 2013 en 2014.
3. Bij de decentralisaties vanuit het rijk is het uitgangspunt dat het rijksbudget het werkbudget is.
4. Er gelden geen hekken om budgetten en er zijn geen specifieke reserves voor afzonderlijke beleidsvelden (in het verlengde dit uitgangspunt wordt voorgesteld de bestaande Wmo-reserve op te laten gaan in de algemene reserve vanaf 2014).
5. De algemene reserve kan worden aangewend om nieuwe tegenvallers boven het onder 2 genoemde bedrag op te vangen; ze kan ook worden gebruikt als tijdelijke financieringsbron om vernieuwingen mogelijk te maken die zichzelf terugverdienen.

Conclusie

We zijn goed op weg met de invulling van de in het coalitieakkoord afgesproken bezuinigen. Het ziet er naar uit dat we in staat zullen zijn om de enorme kortingen vanuit Den Haag op een verantwoorde manier op te vangen. Daardoor kan er ook op langere termijn sprake zijn van een financieel beheersbare situatie. Nu het einde van de financiële crisis nog niet in zicht is lijkt het verstandig om ons voor te bereiden op mogelijke nieuwe ongunstige scenario's. Daarom bereiden wij een takendiscussie voor en werken wij aan een ontwerp van een ander type kleinschaliger ambtelijke organisatie. Over beide onderwerpen hopen wij, zodra de voorbereidingen voldoende gevorderd zijn, met u in overleg te treden.

2. Enkele specifieke onderwerpen

2.1 Inleiding

Eind januari stuurde het college een brief aan de gemeenteraad (CS/CC/2012/42977) met het voorstel om een aantal specifieke onderwerpen met de raadscommissies te bespreken voordat die in de kadernota worden opgenomen. De uitwerking komt in dit hoofdstuk aan bod. Het gaat om de onderwerpen:

- Decentralisaties sociaal domein
- Bereikbaarheid
- Prognosesystematiek (bouw)leges
- Nota grondbeleid en -exploitaties
- Parkeervisie en prognose parkeeropbrengst
- Financieel scenario-beheer en onderhoud
- ISV/BLS en woonvisie

Vooruitlopend op deze kadernota stuurde het college eind februari de raad een actualisatie van de financiële ontwikkelingen die een rol spelen bij de vraag hoeveel Haarlem de komende jaren moet bezuinigen (brief van 28 februari 2012, 2012/53580). Op grond daarvan en ook op basis van de verslechterde economische vooruitzichten zag het college destijds geen aanleiding om de taakstelling van €35 miljoen naar beneden bij te stellen.

In hoofdstuk 4 meer over de economische ontwikkelingen en de bijgestelde financiële meerjarenraming. Het college stelt voor vast te houden aan het voornemen om voor 2013 en 2014 bezuinigingsvoorstellen uit te werken tot een bedrag van €8 miljoen.

2.2 Specifieke onderwerpen

In deze paragraaf komen onderwerpen aan de orde die het college expliciet heeft afgesproken met gemeenteraad.

2.2.1 Decentralisaties

2.2.1.1 Inleiding

Waar gaat het over?

De gemeente krijgt door drie decentralisaties (AWBZ-begeleiding, jeugdzorg en Wet werken naar vermogen) de verantwoordelijkheid, maar ook de kans, om de maatschappelijke ondersteuning en activering van burgers (kinderen, volwassenen, ouderen) anders te organiseren.

Bestuurlijk traject

Het financiële kader wordt op basis van dit document vastgesteld. De inhoudelijke kaderstellende afweging wordt gedaan in de kaderstellende nota “Samen voor elkaar” (behandeling in de gemeenteraad op 28 juni 2012). Daarnaast worden per decentralisatie afzonderlijke keuzenotities aan de gemeenteraad voorgelegd.

Verwijzing naar eerdere nota's

In de nota ‘Hof 2.0’ zijn vijf praktijkwerkplaatsen benoemd om een andere invulling te geven aan het systeem van maatschappelijke ondersteuning en activering in Haarlem, het sociaal domein. Ook heeft de raad op 13 oktober 2011 de nota ‘Strategisch Bedrijfsplan 2011-2014 Kans en Kracht’ vastgesteld. De gemeenteraad is eind februari met een informatieve notitie tijdens de raadsmarkt van 8 maart 2012 geïnformeerd over de laatste stand van zaken over de financiële consequenties van de decentralisaties.

2.2.1.2 Uitwerking

Probleem

In Nederland is er minder geld voor professionele ondersteuning en begeleiding, terwijl de vraag juist groeit.

Aandachtspunten

Uitgangspunt van het college ten aanzien van de decentralisaties is: rijksbudget is werkbudget.

In samenhang met de transitie van het hele sociale domein is er geen reden om een uitzonderingssituatie te handhaven voor afdekking van het risico op overschrijdingen op de Wmo door de Wmo-reserve.

Het rijk heeft fonds beschikbaar gesteld om de herstructurering van de SW te faciliteren. De gemeente Haarlem kan een aanspraak doen ter hoogte van €3 miljoen maar moet dan zelf een bijdrage leveren van €1 miljoen.

Oplossingsrichting

Om het patroon van groeiende vraag en daling van middelen te doorbreken, zijn investeringen nodig in preventie en in begeleiding en ondersteuning die de zelfredzaamheid bevordert om een minder intensieve zorgvraag mogelijk te maken. Een flinke uitdaging, die vraagt om een heel nieuwe aanpak. Hiervoor is een integrale sturing binnen het sociaal domein noodzakelijk. In de kaderstellende nota “Samen voor elkaar” zijn de kaders voor deze integrale aanpak beschreven.

Bij de beleidsvoorstellen hiervoor wordt de geplande besteding onderbouwd. Dat betekent dat financiële dekking voor de implementatie van de andere manieren van werken en de andere taken die nodig zijn om deze transitie mogelijk te maken, gevonden moet worden door een heroverweging van bestaand beleid: de regel ‘nieuw voor oud’ waar het herziening van het gemeentelijke beleid betreft. In lijn met het algemene beleid zo weinig mogelijk aparte bestemmingsreserves te creëren stellen wij voor de Wmo-reserve met ingang van 2014 op te heffen en het saldo over te hevelen naar de algemene reserve waarbij geplande uitgaven ten laste van de Wmo-reserve ten laste van de algemene reserve gedaan zullen worden.

2.2.1.3 Financiële consequenties

Voorgenomen beleid

Om de bovenstaande transitie van het sociaal domein mogelijk te maken is een integraal programma opgezet, vanaf voorjaar 2012 ‘Samen voor elkaar’ geheten. In 2011 en 2012 is voorzien in een budget voor de uitvoering en management van het programma. Het gaat om een incidenteel budget dat langzaam wordt afgebouwd naar structurele inbedding. Die structurele inbedding moet worden opgelost binnen de gedecentraliseerde middelen, inclusief de budgetten voor uitvoering door wijziging van ‘nieuw voor oud’.

Voor de transitieperiode 2013-2016 is niet voorzien in een budget voor uitvoering en aansturing van de transitie van het sociaal domein. Het budget in 2013 is fors hoger dan in 2012 omdat in 2011 en 2012 ruimte voor innovatie was in het budget van Hof 2.0. Voor het programmabudget zal jaarlijks een plan worden gemaakt. Aan de hand van projectvoorstellen kent het college innovatiebudget toe aan projecten.

Naast het programma ‘Samen voor elkaar’ willen we gebruik maken van het herstructureringsfonds om te kunnen inspelen op de komende bezuinigingen in de SW.

Financiële verwerking in meerjarenraming

Het programma ‘Samen voor elkaar’ gaat om een incidenteel budget, verdeeld over 2013 tot en met 2016.

Uitvoering programma Samen voor elkaar						
bedragen x € 1.000	2012	2013	2014	2015	2016	2013-'16
Personele inzet:	370	380	345	240	120	1.085
Programma-activiteiten:	100	100	80	50	20	250
Innovatiebudget:	100	400	300	200	100	1.000
Continuering pilot Buuv:	-	270				270
Continuering wijkcoaches Boerhaave:	-	370				370
Totaal programma:	570	1.520	725	490	240	2.975

Het budget, dat voor 2013 wordt geraamd op €1,5 miljoen, voor programmasturing en versterking van de transitie, is exclusief de inzet vanuit de hoofdafdelingen voor de projectinzet per decentralisatie. In 2013 worden naast het innovatiebudget, de pilots BUUV en Wijkcoaches Boerhaave nog voor één jaar gefinancierd uit het incidentele programma omdat pas in 2014 structurele inbedding bij partnerorganisaties haalbaar is. Het college stelt jaarlijks een uitvoeringsprogramma Samen voor elkaar op. In dit programma zijn tevens de decentralisaties opgenomen. De geraamde kosten van het uitvoeringsprogramma 2013-2016 worden gedekt uit de reserve Wmo.

De geraamde cofinanciering voor herstructurering van de SW bedraagt in totaal €1.024.000 voor de jaren 2013 tot en met 2018. Dit wordt bij wijze van uitzondering gefinancierd uit een aparte bestemmingsreserve die onttrokken wordt aan de algemene reserve.

2.2.2 Bereikbaarheid

2.2.2.1 Inleiding

Waar gaat het over?

De bereikbaarheid van Haarlem en de regio per auto, openbaar vervoer (OV) en fiets staat reeds jaren onder druk. Ook de regio stelt dat vast. Daarom is een regionale bereikbaarheidsvisie vastgesteld met als speerpunten hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) en een ringenstructuur voor de auto om de regio en om de stad. Om dat uit te voeren, wordt samen met de regiogemeenten een regionaal mobiliteitsfonds opgericht. In Haarlem-Oost is de druk van het autoverkeer merkbaar: in de ochtend- en avondspits zijn er files van en naar de A9.

Bestuurlijk traject

In maart en april 2011 stemden de gemeenteraden van Haarlem, Bloemendaal, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede en Zandvoort in met de regionale bereikbaarheidsvisie en het principe van een regionaal mobiliteitsfonds. De besluitvorming over de autobereikbaarheid aan de oostzijde van de stad was in het college van 24 april. De commissie Beheer adviseerde in mei 2011.

Verwijzing naar eerdere nota's

- Waarderbrug tweerichtingsverkeer (onder meer B&W nota - 2012/154311 en 2012/98290)
- Bereikbaarheid vanuit het oosten (onder meer. B&W nota - 2012/160745)
- Regionaal mobiliteitsfonds in kadernota (onder meer B&W - 2012/88340)
- Resultaten monitoring rond fly-over en afwaardering Amsterdamsevaart (onder meer B&W 2012/154304)

2.2.2.2 Uitwerking

Probleem

Voor heel Zuid-Kennemerland is een betere bereikbaarheid per auto, OV en fiets noodzakelijk. Dat komt gedeeltelijk door achterstalligheid en deels door ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de regio en de Metropoolregio Amsterdam.

De oostzijde van de stad is de poort van stad en regio. Bereikbaarheidsproblemen zijn hier prominent, vooral voor de auto. Fly-over, Schoterbrug en Oostweg zijn grote verbeteringen, maar er is meer nodig. Dit komt nadrukkelijker aan bod door afwaardering van de routes Amsterdamsevaart en Gedempte Oostersingelgracht.

Aandachtspunten

Bij bereikbaarheid in regionaal verband is het veiligstellen van middelen, een grotere betrokkenheid en samenwerking bij de ontwikkeling van de visie vereist. Voor de autobereikbaarheid aan de oostzijde van de stad is samenhang tussen de deelgebieden en schaalniveaus en tussen verkeer en ruimtelijke ontwikkeling nodig.

Oplossingsrichting

Instellen van een Mobiliteitsfonds ter ondersteuning van de regionale bereikbaarheidsvisie en de daarin opgenomen projecten.

Een gezamenlijke visie en de uitwerking daarvan, beschikbaarheid van middelen en in optreden naar buiten om daadwerkelijke verbeteringen te bereiken waarbij ook externe financiering een rol zal spelen.

Maatregelen die in ieder geval nodig zijn voor een optimale verkeerssituatie:

- Aanpassen van de Oudeweg;
- Verbreden Waarderweg;
- Volledig openstellen van de Waarderbrug;
- Realiseren van een fietsbrug in verband met de volledige openstelling van de Waarderbrug;
- Een groene golf tussen de Vondelweg en Camera Obscuraweg.

Door de openstelling van de fly-over en het afwaarderen van de Amsterdamse Vaart in één richting is het, zoals verwacht, drukker geworden op de Oudeweg. Verbetering van de doorstroming en verkeersveiligheid van de Oudeweg en een betere doorstroming op de kruising met de Gedempte Oostersingelgracht lijkt daarom op korte termijn nodig.

Om het autoverkeer te verdelen en zo de druk op de Bolwerken, de Prinsenbrug en de Schoterbrug te verminderen, wordt op dit moment onderzocht of de Waarderbrug in twee richtingen kan worden opengesteld.

Om de veiligheid van fietsers te waarborgen, is een nieuwe fietsverbinding tussen Haarlem-Noord en de Waarderpolder de beste optie.

De doorstroming van de Vondelweg kan snel worden verbeterd door beperkte aanpassingen aan de kruisingen en afslagen. Binnenkort wordt gestart met het maken van een zogenaamde groene golf in twee delen.

2.2.2.3 Financiële consequenties

Voorgenomen beleid

Na de zomer wordt de gemeenteraden in de regio de uitwerking voor een gezamenlijk fonds van €20 miljoen in vijftien jaar voorgelegd. De verdeling is naar het aantal inwoners, wat voor Haarlem een bedrag van €13 miljoen in 15 jaar betekent.

Om de autobereikbaarheid aan de oostzijde stad van de stad aan te pakken is een groene golf nodig tussen het Delftplein en de A200: €0,3 miljoen. Aanpassingen aan de Oudeweg: €3,0 miljoen, openstellen Waarderbrug in twee richtingen en fietsvoorziening: €4,25 miljoen.

Financiële verwerking in meerjarenraming

Voorgesteld wordt de aanpassingen aan de Oudeweg, volledige openstelling van de Waarderbrug inclusief fietsbrug en verbetering van de groene golf tussen de Vondelweg en de Camera Obscuraweg uit te voeren en op te nemen in de financiële meerjarenraming. De aanpassingen aan de Oudeweg en de fietsbrug Waarderbrug worden geclassificeerd als uitbreidingsinvesteringen en leveren in de jaren na uitvoering kapitaallasten. De investeringen zijn opgenomen in het investeringsplan.

In de financiële meerjarenraming in hoofdstuk vier van deze kadernota zijn voor het onderwerp bereikbaarheid de volgende bedragen opgenomen:

Maatregel	Jaar uitgave	Cashflow	Lasten					
			2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aanpassen Oudeweg (verwerkt in IP)	2013/2014	2.000	2	77	150	147	145	143
Waarderbrug openstellen	2013	750	750					
Waarderbrug variant met fietsbrug (verwerkt in IP)	2013	3.500		167	163	160	157	153
Verbreden Waarderweg	2013	3.000		250	245	240	235	230
Groene golf Vondelweg / C. Obscuraweg	2013	300	300					
		9.550	1.052	494	558	547	537	526

Om de Waarderburg variant met fietsbrug mogelijk te maken wordt randvoorwaardelijk meegegeven dat deze voor €1,5 miljoen door derden zal worden gefinancierd. De resterende €2 miljoen zal voorafgaand aan vaststelling van begroting en investeringsplan worden gevonden door het faseren van andere investeringen en zodoende binnen het investeringsplafond te blijven. Het verbreden van de Waarderweg is alleen mogelijk indien het project fly-over/Oostweg hiertoe voldoende ruimte biedt.

In het kader van bereikbaarheid in regionaal verband wordt na de zomer aan de raden in de regio voorgelegd om gezamenlijk in 15 jaar €20 miljoen te sparen. Verdeling is naar inwonertal. Voor Haarlem betekent dit het sparen van €13 miljoen in vijftien jaar. Het college stelt de raad daarom voor om (net als de andere deelnemende gemeenten) geld te reserveren voor een in te stellen regionaal Mobiliteitsfonds. Hiertoe wordt een bestemmingsreserve ingesteld. De hieronder weergegeven jaarlijks te doteren bedragen zijn opgenomen in de financiële meerjarenraming in hoofdstuk 4.

Dotatie mobiliteitsfonds

bijdragen x € 1000

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020-2027
procent per jaar	3	5	5	5	5	6	7	8 per jaar
bedrag per jaar	415	680	680	680	680	817	953	1.089 per jaar

2.2.3 Prognosesystematiek (bouw)leges

2.2.3.1 Inleiding

Waar gaat het over?

In de afgelopen jaren is, voor door de economische crisis, raming van bouwlegesinkomsten steeds lastiger gebleken. Daarom is gezocht naar een prognosesystematiek die een betere voorspellende waarde heeft. Er zijn minder grote bouwprojecten en dat betekent minder legesopbrengsten. Bij teruglopende inkomsten moeten ook de kosten voor het afgeven van vergunningen worden gereduceerd. Een relatief groot deel van de kosten hangt samen met de bouwplantoetsing van kleinere aanvragen. Doordat grote bouwprojecten zijn vervallen, vervalt ook de dekking voor de kosten van deze kleinere, relatief arbeidsintensieve bouwplanaanvragen.

Bestuurlijk traject en verwijzing naar eerdere nota's

In 2011 besprak de raad de evaluatie van de (bouw)leges. De nieuwe prognosesystematiek is vastgesteld in B&W op 6 maart 2012 (2012/83455).

2.2.3.2 Uitwerking

Probleem

Om een betere inschatting te kunnen maken van verwachte bouwlegesinkomsten is een prognosesystematiek ontwikkeld. Uit onderzoek naar de bouwleges uit voorgaande jaren blijkt dat

goed onderscheid gemaakt kan worden tussen kleine, middelgrote en grote aanvragen. Fluctuaties in de legesopbrengsten worden veroorzaakt door schommelingen in het aantal heel grote aanvragen, met een bouwsom vanaf €5 miljoen. Deze aanvragen blijken het meest conjunctuurgevoelig. Kleinere en middelgrote aanvragen fluctueren veel minder sterk.

De prognosesystematiek moet worden gebaseerd op de tamelijk vaste voorraad aanvragen met een bouwsom van minder dan €5 miljoen. De sterk fluctuerende opbrengst van de zeer grote projecten kan alleen incidenteel worden geraamd. Als het economisch slechter gaat en de uitgaven in de bouwsector landelijk dalen, is er geen reden om aan te nemen dat Haarlem daar niet in mee gaat. De conjunctuurfactor wordt bij de prognosesystematiek betrokken.

Oplossingsrichting

De geraamde kostendekkendheid in 2013 is afgerond 55 procent. De inkomsten aan bouwleges worden lager, terwijl de kosten niet in gelijke mate afnemen. Dat is een ongewenste situatie en daarom wordt er gewerkt aan verlaging van de kosten voor een bouwplanbeoordeling. De kostendekkendheid is dus een momentopname. Door lagere kosten neemt die toe. Geraamde opbrengsten zijn het ijkpunt voor ambtelijke inzet en begroting van de kosten. Op alle aspecten van de uitvoering zijn maatregelen nodig voor een betere kostendekking. Deze maatregelen hebben ook gevolgen voor de omvang van de ambtelijke organisatie. Om kosten terug te brengen, wordt gedacht aan minder toetsingsinspanningen, een andere doorbelasting van kosten voor inpassing in bestemmingsplanvoorschriften en een efficiëntere inrichting van het interne advies.

Aandachtspunten

Bij de beschikbare ambtelijke capaciteit wordt in principe geen rekening gehouden met heel grote aanvragen. Voor de echt grote aanvragen moet extra capaciteit worden ingehuurd. Kostendekkendheid vergt nadere maatregelen. Door de toenemende deregulering lopen de legesinkomsten bovendien terug, maar de kosten van de gemeente nemen nog niet evenredig af.

2.2.3.3 Financiële consequenties

Voorgenomen beleid en financiële verwerking in meerjarenraming

Door onvoorziene omstandigheden of bouwontwikkelingen zijn bouwleges lastig in te schatten. Voor het lopende jaar wordt de prognose na het eerste kwartaal bijgesteld op basis van dan bekende ingediende aanvragen.

Voor het komende begrotingsjaar is de opbrengst nauwkeuriger in te schatten. Fluctuaties tussen jaren worden gedempt door een middelingsformule. In de financiële meerjarenraming in hoofdstuk 4 van deze kadernota zijn voor de prognosesystematiek (bouw)leges de volgende bedragen opgenomen:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bouwleges huidige raming	4.930	5.030	5.030	5.030	5.030	5.030
Prognose bouwbaten meerjarig cfm nota 2012/83455	3.500	3.600	3.600	3.600	3.600	3.600
Verlaging raming bouwleges	1.430	1.430	1.430	1.430	1.430	1.430

2.2.4 Nota grondbeleid en prognose grondexploitaties

2.2.4.1 Inleiding

Grondbeleid is een van de belangrijkste dragers van de ruimtelijke ontwikkeling. Goed grondbeleid bepaalt de haalbaarheid en resultaten van instrumenten. Ruimtelijke ontwikkelingen worden gestuurd door ambities, financiën, locatie, omstandigheden (initiatiefrijke partners, conjunctuur), afspraken, beschikbare capaciteit, kennis en kunde van de gemeente en haar partners. Professionele invulling van gemeentelijke taken is essentieel om regie te voeren op de ontwikkelingen. Professionaliteit betekent ook pragmatisme en flexibiliteit - noodzakelijke eigenschappen om de ontwikkelingen van nu het hoofd te bieden. Professionaliteit betekent ook realisme, inzicht en acceptatie van de actualiteit.

Hoofdstuk 10 gaat verder in op de ontwikkelingen in het grond- en vastgoedbeleid. In de financiële meerjarenraming (hoofdstuk 4 van deze kadernota) zijn voor dit onderwerp de financiële gegevens opgenomen.

2.2.5 Parkeervisie en prognose parkeeropbrengst

2.2.5.1 Inleiding

Waar gaat het over?

Het college heeft de concept-parkeervisie (2011/420667) vastgesteld. Tot half mei is hierop inspraak mogelijk. De visie gaat primair over inhoud, maar behelst ook maatregelen die de inkomsten moeten verhogen. Die blijven nu stelselmatig achter. De visie stelt als financiële voorwaarde dat in deze collegeperiode de jaarlijkse inkomsten uit parkeren met minimaal €2 miljoen moeten stijgen. Uiteindelijk moet het verschil tussen de begrote en gerealiseerde inkomsten zo klein mogelijk zijn. Uitgangspunt is overigens uitdrukkelijk een realistische begroting.

Bestuurlijk traject

De parkeervisie wordt na verwerking van de inspraakresultaten spoedig na de zomer aan de raad ter vaststelling voorgelegd. Daarna volgt een uitwerkingsplan, dat eveneens door de raad moet worden vastgesteld. Daarin staat welke onderdelen met prioriteit worden uitgewerkt, waarbij inhoudelijke keuzes en financiële aspecten belangrijke aandachtspunten zijn.

2.2.5.2 Financiële consequenties

Financiële verwerking in meerjarenraming

Bij invoering van de maatregelen die zijn opgenomen in de parkeervisie is het mogelijk om voor 2013 €0,3 miljoen aan inkomsten te realiseren en vanaf 2014 €2,2 miljoen (onder voorbehoud van besluitvorming over de Parkeervisie). Deze bedragen zijn opgenomen in de financiële meerjarenraming in hoofdstuk 4 van deze kadernota.

2.2.6 Financieel scenario beheer en onderhoud

2.2.6.1 Inleiding

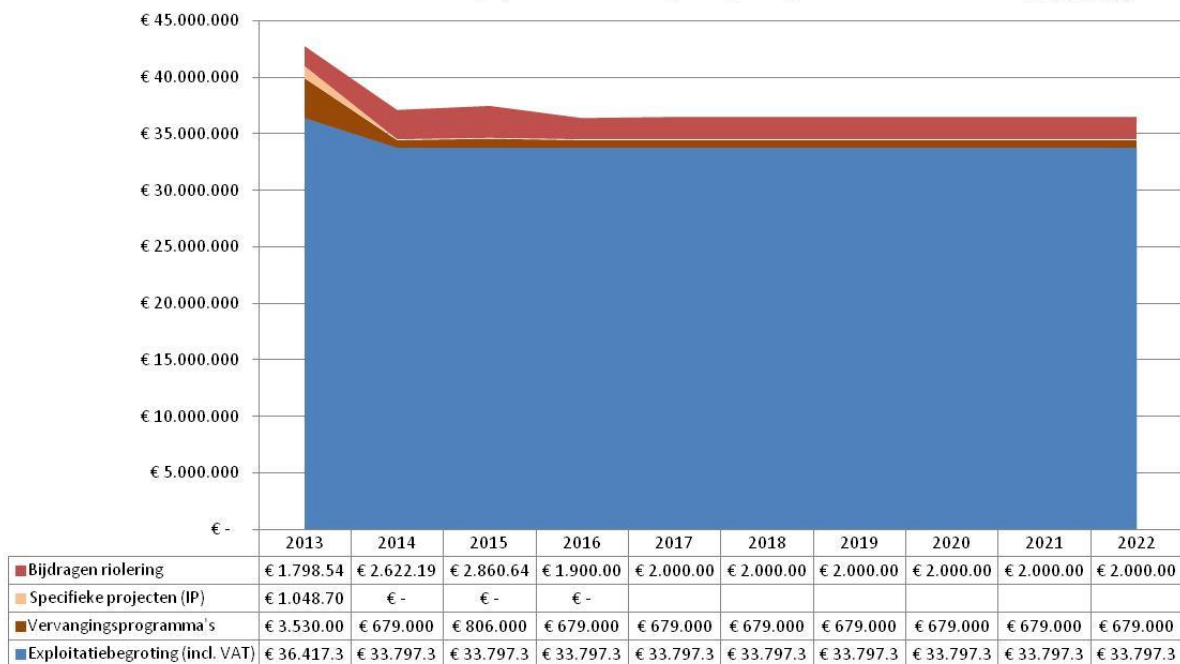
De visie en strategie beheer en onderhoud, die de gemeenteraad op 29 maart behandelde, geeft inzicht in de kwaliteitsambitie van de gemeente voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte van 2013 tot en met 2022. Aan de basis hiervan liggen de nieuwe eisen en veranderende vragen die aan het beheer en onderhoud worden gesteld, zoals het streven naar een gelijkmatiger kwaliteitsniveau in de tijd, transparantie van het proces dat aan de keuze van de onderhoudsprojecten voorafgaat en nadruk op dagelijks onderhoud. Verder is rekening gehouden met een structurele verlaging van het onderhoudsbudget vanwege de gemeentelijke bezuinigingen waartoe al eerder is besloten en het budget achterstallig onderhoud dat per 2014 nagenoeg vervalt. De financiële consequenties van visie en strategie zijn berekend tot en met 2022 met een herijking in 2017.

2.2.6.2 Uitwerking

Benodigd en beschikbaar budget over de hele levensduur

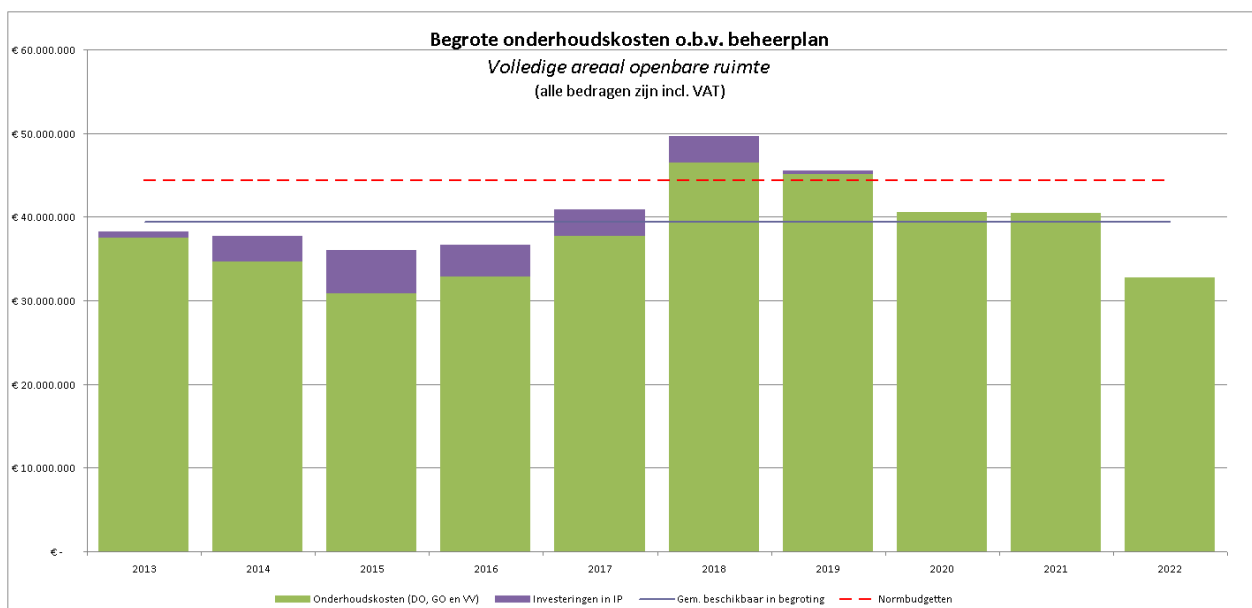
Voor het structurele onderhoud over de hele levensduur van de openbare ruimte is gemiddeld op basis van normbedragen €44,9 miljoen per jaar nodig. Dat is inclusief de toevoeging randgebieden van de sportparken aan het te onderhouden areaal ad €200.000.

Beschikbare middelen 2013-2022 (*)
*Middelen exploitatiebegroting,
 investeringsplan en overige bijdragen*

In de meerjarenraming neemt het beschikbare budget af, onder meer doordat budgetten achterstallig onderhoud verdwijnen en invulling taakstellingen tot een structureel niveau vanaf 2017 van €36,5 miljoen. Dat wil zeggen dat een structurele toename van €8,4 miljoen (€44,9 miljoen -/- €36,5 miljoen) per jaar nodig is om het gemiddelde benodigde normatieve budget te bereiken. De uitgaven in de openbare ruimte vertonen per jaar geen gelijkmatig verloop. Gemiddeld is €44,9 miljoen nodig, in sommige jaren is er minder nodig, in andere jaren meer.

Vanwege het inlopen van het achterstallig onderhoud openbare ruimte in de jaren 2005-2012 is een groot deel van de openbare ruimte A-kwaliteit en ligt de stad er goed bij. Dit betekent dat op basis van de werkelijke staat van onderhoud in de periode 2013-2022 minder dan gemiddeld, namelijk €39,9 miljoen hoeft te worden uitgegeven om tot 2022 het huidige kwaliteitsniveau te handhaven.

Na 2022 komt een tijd waarin meer dan gemiddeld moet worden uitgegeven om dezelfde kwaliteit vast te houden. Om na 2022 niet geconfronteerd te worden met kostenstijgingen zou nu gespaard kunnen worden.

Wanneer de onderhoudskosten na 2023 stijgen, is op basis van inspecties niet in te schatten. Wel zijn er tussen 2022 en 2033 geen zeer grote vervangingsinvesteringen te verwachten en zijn er op basis van levensduur geen extreme patronen geconstateerd. De onderhoudskosten zullen binnen twintig jaar waarschijnlijk dan ook niet boven het gemiddelde stijgen.

	Budgettaire effect t/m 2023	Risico 0-10 jaar	Risico 10-20 jaar	Risico > 20 jaar
Huidige budgettaire middelen (structureel vanaf 2017 €36,5 mln; gemiddeld in periode 2013-2023 €39,4 mln)	€0,-	☹	☹	☹
Scenario 1: Benodigde middelen, excl. sparen (totaal €39,9 mln)	+ €450.000 per jaar	☺	☹	☹
Scenario 2: 1 ^e 10 jaar: Benodigde middelen, excl. sparen (totaal €39,9 mln) > 10 jaar: Benodigde middelen, incl. sparen (totaal €44,9 mln)	2013-2022: + €450.000 per jaar 2022 e.v. + €8,4 mln per jaar	☺	☹	☹
Scenario 3: Benodigde middelen, incl. sparen (totaal €44,9 mln)	2013-2022: + €5 mln per jaar 2022 e.v. + €8,4 mln per jaar	☺	☺	☺

Naast de periodieke herijking van het gehele onderhoud en beheer verdient het aanbeveling om na twee jaar, dus vanaf 2015, de ervaringen op te maken. Misschien blijkt daaruit dat de uitgangspunten moeten worden bijgesteld.

Gelijkmatig lastenniveau

Om periodieke uitschieters en jaren met een grotere onderhoudsopgave te kunnen financieren, moet gespaard worden voor een bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte.

Voor projecten die als (zeer) grote vervangingsinvesteringen en niet als onderhoud worden aangemerkt, wordt voorgesteld de uitgaven te activeren en over de levensduur af te schrijven.

Het gaat om investeringen wanneer:

- Indien sprake blijkt te zijn van onverwachte grote investeringsprojecten, dan wordt aan de raad voorgelegd of de investering al dan niet wordt geactiveerd.
- Gezien het meerjarige karakter het voor de beheersbaarheid wenselijk is om deze projecten als investering te kwalificeren.
- Activering van deze investeringen niet leidt tot een overschrijding van het investeringsplafond. De in het coalitieakkoord opgenomen doelstelling om de schuldpositie af te bouwen komt niet in gevaar.

In het investeringsplan is al rekening gehouden met de geplande grotere vervangingsinvesteringen binnen de planperiode. Het gaat hier om een bedrag van €15,9 miljoen tot en met 2017 €19,5 miljoen tot en met 2022.

Kanttekeningen

- De visie en strategie beheer en onderhoud gaat uitsluitend over onderhoud en beheer. Niet over herinrichting of functionele wijzigingen zoals een andere materialisering, extra fietspaden of

vluchtheuvels. De middelen uit de nota zijn niet toereikend om daarop in te spelen. Kosten die toekomstig nieuw beleid met zich meebrengt, worden apart begroot.

- Areaaluitbreidingen in de toekomst, zoals De Entree, zijn niet opgenomen in de beheervisie. Om te voorkomen dat de kosten voor onderhoud van nieuw areaal worden bekostigd vanuit het onderhoudsbudget voor bestaand areaal zal in kaart moeten worden gebracht wat de verwachte extra kosten voor onderhoud van toekomstige areaaluitbreidingen zijn. Vervolgens moet worden bekeken of potentiële opbrengsten die voortvloeien uit deze areaaluitbreiding de extra kosten kunnen dekken.
- Risicodekking voor onverwachte gebeurtenissen of calamiteiten is in deze bedragen niet meegenomen. Risicodekking gebeurt binnen de gemeentelijke systematiek door risicomanagement. Hierbij is het van belang voortdurend de grootste risico's te identificeren, monitoren en beheersen. Bij de begroting en jaarrekening wordt het totale gemeentelijke risicoprofiel afgezet tegenover het weerstandsvermogen. Risico's rond onderhoud van de openbare ruimte hebben hierin ook een plek.

2.2.6.3 Financiële consequenties

In de financiële meerjarenraming in hoofdstuk 4 van deze kadernota zijn voor het onderwerp beheer en onderhoud de volgende bedragen opgenomen:

Om het gewenste kwaliteitsniveau op lange termijn, na 2022, te kunnen handhaven, is structureel nog een bedrag van €8,4 miljoen nodig.

Omdat onderhoud openbare ruimte sinds 2011 nauwelijks meer in het investeringsplan is opgenomen, dalen de hiermee gemoeide afschrijvingslasten jaarlijks gestaag. Binnen de planperiode 2012-2016 is met deze daling rekening gehouden. Vanaf 2017 levert dit op termijn ruimte in het financiële meerjarenraming, die voor beheer en onderhoud kan worden ingezet. Zodoende groeien de structureel beschikbare budgetten in 34 jaar naar een niveau van circa €43 miljoen.

Naar aanleiding van de motie 'Kaders voor de kadernota' (aangenomen in de vergadering van 29 maart 2012) hebben wij voor het onderhoud het collegeprogramma en de uitgangspunten voor de kadernota nog eens naast elkaar gehouden. Het college is van mening dat het met dit voorstel voor langjarig onderhoud een gedegen en overwogen visie heeft gepresenteerd. De voorstellen die wij hierin doen voor financiering van het onderhoud zijn in lijn met het Haarlemse coalitieakkoord 2010-2014 'Het oog op morgen'. Het college komt met voorstellen om de schuldpositie te verbeteren en tegelijkertijd met afgewogen voorstellen voor nieuw beleid voor het onderhoud.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat alleen de vrijvallende kapitaallasten beschikbaar zijn voor nieuw op te voeren investeringen. Aangezien het investeringsplafond niet wordt overschreden, wordt voldaan aan de uitgangspunten uit het coalitieakkoord.

Het structureel tekort kan niet worden bestreden door aanbestedingsvoordelen. Het gaat om incidentele middelen die niet ingezet kunnen worden voor een structureel tekort, bovendien is in het ombuigingstraject al rekening gehouden met aanbestedingsvoordelen; ze zijn al verwerkt in het financieel meerjarenraming. Dat zou dus alleen leiden tot een verschuiving van het tekort.

Het college stelt voor om een aangepaste variant van scenario twee op te nemen in de meerjarenraming. Hier wordt taakstellend van de benodigde €450.000 in de periode 2013-2023 op jaarbasis €200.000 beschikbaar gesteld.

2.2.7 ISV/BLS en woonvisie

2.2.7.1 Inleiding

Door beëindiging van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) ISV per 2015 ontstaat een incidenteel financieel tekort in de stedelijke vernieuwing van €4,1 miljoen. Dat komt omdat bij de

uitvoering van de stedelijke vernieuwingopgave op het gebied van de kwaliteitsverbetering openbare ruimte, rekening is gehouden met een nieuwe ISV Rijksbijdrage (ISV4).

Naast dit incidentele tekort heeft beëindiging van deze rijksmiddelen, ongeveer €3 miljoen per jaar, ook structurele gevolgen voor de Haarlemse ambities voor de toekomst, de stedelijke vernieuwing maakt daar tenslotte deel van uit. Het college bereidt een separate nota voor.

2.2.7.2 Uitwerking

Probleem

Stedelijke vernieuwing vormt al langere tijd een belangrijk onderdeel van de Haarlemse aanpak van zaken als herstructurering, integrale wijkaanpak, bodemsanering, leefbaarheid en woonomgeving en particuliere woningverbetering. Sinds 2000 richten de opgaven, ambities en prestaties zich op drie hoofddoelstellingen:

1. Bevorderen van de kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad;
2. Bevorderen van de fysieke kwaliteit van de leefomgeving in de openbare ruimte;
3. Bevorderen van een gezonde en duurzame leefomgeving, in het bijzonder bodem en geluid.

Aan elke hoofddoelstelling is een uitvoeringsprogramma gekoppeld dat geïntegreerd is in de reguliere begroting. Zo maakt bijvoorbeeld het bodemprogramma deel uit van een breder pakket aan maatregelen op het gebied van saneringen. Wonen, inclusief de gebiedsgerichte aanpak, is direct gekoppeld aan de woonvisie. En binnen het programma openbare ruimte zijn kwaliteitsverbeteringen in het kader van de stedelijke vernieuwing als apart onderdeel opgenomen. Naast de noodzakelijke herstructureringsprojecten zijn – via het deelprogramma fysieke kwaliteit leefomgeving – vanaf de start ook stedelijke projecten gerealiseerd, zoals bijdragen aan de rode loper, Spaarndamseweg, Houtmanpad.

Het Rijk besloot in 2011 het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) na 2014 niet te continueren, waarmee ISV4 verviel. Voor ISV3 is in totaal €15,2 miljoen beschikbaar. Omdat Haarlem gerekend had op ISV4, ontstond een overbenoeming in het uitvoeringsprogramma fysieke kwaliteit leefomgeving in de openbare ruimte van €4,1 miljoen (incidenteel). Dat geldt alleen voor het onderdeel kwaliteitsverbetering openbare ruimte; de ramingen voor de twee andere programma's blijven binnen de uitgangspunten van ISV3, zie Aandachtspunten.

Aandachtspunten

Voor hoofddoelstelling 1:

In de agenda wonen van de nota 'Woonvisie Haarlem: duurzame, ongedeelde woonstad' (STZ/WWGZ/2012/114162; zie bijlage 1 pagina 50 e.v.) zijn alle projecten en activiteiten van dit programma opgenomen. De projecten worden betaald uit ISV3 (€3,1 miljoen) en de resterende middelen ad €3 miljoen uit het Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS).

Voor hoofddoelstelling 3:

In het bodemprogramma Haarlem 2010-2014 (STZ/Milieu/2010/372236) besliste de raad welke projecten in de periode 2010-2014 worden uitgevoerd. De projecten worden betaald uit ISV3 (€1,9 miljoen).

Oplossingsrichting

Voorstel van het college om de overbenoeming in het uitvoeringsprogramma fysieke kwaliteit leefomgeving op te lossen:

- Door de keuze van de woningcorporatie om in het programma Delftwijk te gaan renoveren in plaats van te slopen wordt €1 miljoen op het uitvoeringsprogramma bespaard.
- Middelen openbare ruimte
Het restant van de overbenoeming, €3,1 miljoen, wordt opgelost binnen de budgetten beheer openbare ruimte en de te vormen bestemmingsreserve beheer en onderhoud van €2 miljoen. Zie paragraaf 2.2.6.

2.2.7.3 Financiële consequenties

Voorgenomen beleid

De raad heeft in de begroting 2010-2014 de doelstellingen ISV 2010-2014 vastgesteld. Het college stelt voor om de uitvoeringsprogramma's ISV volgens planning voort te zetten. De oplossingsrichtingen hierboven kunnen de oorspronkelijke doelstellingen realiseren.

Het wegvallen van de rijksmiddelen voor stedelijke vernieuwing heeft structurele gevolgen voor de Haarlemse ambities. Het college overweegt om met de corporaties te werken aan een oplossing, bijvoorbeeld een fonds voor de stedelijke vernieuwing. Het college komt met nadere voorstellen.

Financiële verwerking in meerjarenraming

Doordat €4,1 miljoen wordt opgevangen met de beschikbare middelen heeft ISV geen consequenties voor de meerjarenraming. De administratieve verwerking van het hierboven geformuleerde wordt verwerkt bij de volgende begrotingswijziging.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor akkoord te gaan met de onder de oplossingsrichtingen opgenomen besluiten en de financiële gevolgen daarvan te verwerken in de financiële meerjarenraming.

3. Tussentijdse beleidsevaluatie coalitieakkoord 2010-2014

Het college heeft alle actiepunten uit het coalitieakkoord tegen het licht gehouden, zie bijlage 3 voor de resultaten. De voortgang van de acties wordt aangegeven in groen, geel of rood. Uit de overwegend groene verkeerslichten blijkt dat de acties naar tevredenheid worden uitgevoerd. Geel betekent dat de actie is vertraagd, extra aandacht kan gebruiken of maar voor een deel kan worden uitgevoerd. Rood, wat nog niet voorkomt, betekent dat de actie niet kan worden uitgevoerd. Het lijkt erop dat over het geheel genomen de acties goed worden uitgevoerd.

Economische context

De financiële situatie in Haarlem wordt vooral bepaald door het beleid van de rijksoverheid naast plaatselijke ontwikkelingen. Het Rijk houdt vast aan ombuigen. Vijf partijen (VVD, CDA, GroenLinks, D66 en ChristenUnie) hebben na de val van het kabinet overeenstemming bereikt over een omvangrijk pakket aan extra maatregelen, waarvan de effecten voor Haarlem nog moeten worden berekend.

Dit betekent dat Haarlem rekening moet houden met forse bezuinigingen en dat de stad zich geen tegenvallers kan veroorloven. Haarlem zal moeten laten zien dat vernieuwen met minder geld tóch kan. Dat vergt daadkracht en bestuurlijke moed. Het is zaak een nieuw en afgewogen evenwicht te vinden tussen veranderen, bezuinigen en investeren. Het is noodzakelijk om middelen, taken en verantwoordelijkheden van de overheid opnieuw te overwegen. De gestapelde effecten van maatregelen uit verschillende jaren en afkomstig van Rijk, provincie en gemeente bij kwetsbare burgers is een groot punt van zorg.

Vernieuwen: van zorgen voor naar zorgen dat

Meer doen met minder middelen vergt een andere manier van denken en werken. Van zorgen voor naar zorgen dat. Organisaties, burgers en bedrijven eisen meer verantwoordelijkheid en zeggenschap. De uitvoering van beleid is complexer geworden. Gemeentegrenzen vervagen en veel taken worden regionaal georganiseerd, telkens met andere partners. Terwijl andere taken juist kleinschaliger worden uitgevoerd, zoals wijkgericht werken. De gemeente is een speler tussen de andere geworden. Schaarste, permanente bezuinigingen en de veranderingen in de samenleving maken het noodzakelijk dat de overheid scherp kijkt naar haar eigen taken en verantwoordelijkheden en zichzelf kritisch beoordeelt op effectiviteit en haalbaarheid.

Overigens gaat het best goed met Haarlem

Er is de afgelopen decennia veel gedaan om de leefbaarheid te verbeteren en het gaat over het algemeen best goed. In economisch opzicht ontwikkelt de regio Amsterdam, waar Haarlem deel van uitmaakt, zich nog altijd gunstig vergeleken met de rest van Nederland. Haarlem is mooier, dynamischer en vitaler geworden, waardoor de stad in ranglijstjes van grote steden goed uit de bus komt. Alle inspanningen van inwoners, ondernemers, instellingen, gemeente en regio hebben daaraan bijgedragen en Haarlem gemaakt tot wat het is: een prachtige stad om in te wonen, te werken en te recreëren. De uitdaging voor de toekomst is om de sterke kanten van onze stad te behouden en de zwakke kanten te verbeteren. Dit college doet daar haar uiterste best voor, ondanks de financieel lastige tijden. Gezamenlijk kunnen gemeente, burgers, bedrijven en instellingen ervoor zorgen dat het maatschappelijk leven in de stad goed blijft functioneren.

Scherp en zorgvuldig

Haarlem bezuinigt op inkomsten (verhogen), efficiency, subsidies, taken en investeringen. Na deze eerste ronde ombuigingen, waarin vooral algemene maatregelen en kortingen (op basis van soberheid en efficiency) een rol spelen, komt het er bij eventuele nieuwe of extra maatregelen op aan nadere keuzes te maken. Het gaat daarbij om een scherpe en zorgvuldige herijking van alle taken die

de gemeente voor de stad en de inwoners uitvoert. Scherp waar het gaat om wettelijke verplichtingen, om eerdere besluitvorming en om afspraken in de coalitie. Scherp ook als het gaat om kosten en baten en waar, vanuit onze visie, mogelijk subsidie bij moet. Zorgvuldig op sociaal gebied, een stad die betrokken is en blijft bij mensen die door omstandigheden ondersteuning én kansen nodig hebben. En door systematisch te onderzoeken wat in welke mate aan burgers, particulier initiatief of de markt kan worden overgelaten. Wat doen we nog wel en wat doen we niet meer? De gemeente moet niet die taken uitvoeren die andere partijen in de samenleving laten liggen. De gemeente moet vooral inzetten op vraagstukken waarmee ze anderen in staat stelt te presteren in de maatschappij.

Het sociale domein

Ons systeem van maatschappelijke ondersteuning en activering (inclusief re-integratie) staat onder druk. Er is minder geld voor professionele ondersteuning en begeleiding, terwijl de behoefte juist groeit. Onder het motto *Samen voor elkaar* komt het er op aan mensen veel meer en direct aan te spreken op eigen verantwoordelijkheid, zelfredzaamheid en zelforganiserend vermogen. Het uitgangspunt is dat burgers door een goede basisstructuur minder een beroep doen op (duurdere) oplossingen en voorzieningen.

In feite redden de meeste Haarlemmers zich prima zelf. Zij hebben zelf de regie over hun leven en kunnen hun netwerk van familie, vrienden, burens of kerk hulp vragen wanneer zij daar behoefte aan hebben. Zij weten zelf de weg te vinden naar professionele hulpverlening. Maar de realiteit is ook dat bijna één op de zes Haarlemmers weleens te maken heeft met tijdelijk regieverlies en daarom ondersteuning of zorg nodig heeft om op kracht te komen. Vaak omdat er sprake is van een stapeling van problemen, van een acute noodsituatie of van achteruitgang als gevolg van ouderdom. Daarnaast heeft één op de twintig Haarlemmers te maken met permanent of langdurig regieverlies.

Gemeentelijke taken zijn inkomensondersteuning in de vorm van bijstand of een minime regeling, begeleiding naar werk, schuldhulpverlening, hulp bij het huishouden, bij vervoer en mobiliteit, dagbesteding, thuiszorg, woningaanpassing, opvoedingsondersteuning, signalering en advies en informatie. Intensieve AWBZ zorg, alle intramurale zorg en bijvoorbeeld de inkomensondersteuning bij arbeidsongeschiktheid organiseert het rijk. Haarlem bereidt zich voor op het overnemen van taken uit de jeugdzorg, de AWBZ, de Wet werken naar vermogen en de Sociale werkvoorziening. Haarlem wil de dienstverlening aan mensen die daar recht op hebben optimaal laten verlopen tegen zo laag mogelijke kosten.

Eigen kracht

Dit college heeft vanaf haar aantreden gewezen op de eigen kracht van burgers en organisaties, op initiatief, invloed, participatie en inspraak van de samenleving. Op een aantal terreinen is daarom voor een nieuwe aanpak en een andere verdeling van taken en verantwoordelijkheden gekozen. Een manier van werken waarbij het niet gaat om instituties en subsidies, maar waarin de maatschappelijke resultaten bepalend zijn. Een duurzaam Haarlem betekent dat we zorgvuldiger met energie en ons milieu omgaan, maar voor dit college betekent het ook dat we werken aan duurzame sociale samenhang, duurzame overheidsfinanciën en een duurzaam bestuur.

Coalitieakkoord

Leidraad is en blijft het coalitieakkoord Haarlem 2010-2014 *Het oog op morgen*, dat D66, PvdA, GroenLinks en de VVD in 2010 hebben gesloten.

Thema 1: Solide en daadkrachtig

Onder de noemer solide en daadkrachtig gaat het vooral om een goed bestuurd stad, waarin wij zorgen voor een degelijk financieel beleid en verantwoord rekening houden met de gevolgen van de economische recessie. Sinds het aantreden van het college in de lente van 2010 heeft de verbetering van de bedrijfsvoering hoge prioriteit. De voorgenomen maatregelen, waaronder het opstellen van een bedrijfsvoeringsplan en het verbeterplan "Haarlem presteert beter" zijn uitgevoerd.

Het stadsbestuur zorgt dat mensen zich veilig en thuis kunnen voelen en burgers betreft bij de samenleving. Mensen leven met elkaar en helpen elkaar in allerlei vormen en verbanden, van familie

tot buurt, actiegroep, vereniging of sportclub. Juist op het gebied van sport, cultuur, onderwijs en welzijn zijn veel Haarlemmers actief. Dat is het cement van de samenleving. De stad verdient een bestuur dat samenwerkt met partners, organisaties en burgers met initiatieven, ideeën en wensen en in discussie gaat met alle Haarlemmers. Dat doorgaat met het gebiedsgericht werken, wijkcontracten en -ondanks de omvangrijke bezuinigingsopgave - ook doorgaat met planmatig en systematisch onderhoud in de stad.

Thema 2: Groen en duurzaam

Samenleving en economie moeten verduurzamen. Dat vraagt om nieuwe denkwijzen, slimme oplossingen en om ander gedrag: geen symboolpolitiek, geen doemdenken of luchtftieserij, maar innovatie. Een duurzame stad is meer dan het milieu alleen. Zo werd het actieplan Haarlem Klimaatneutraal verder uitgevoerd en verscheen de kadernota 'Duurzaam Haarlem'. Deze nota geeft de strategie en de speerpunten weer en integreert beleidsterreinen zoals werkgelegenheid, mobiliteit en economie. Over de bereikbaarheid van de stad is recent samen met de regiogemeenten een bereikbaarheidsvisie gepresenteerd. Ook is een nieuwe parkeervisie in de maak en wordt gewerkt aan een nieuwe woonvisie. Verder wordt gewerkt aan een visie op duurzame ruimtelijke kwaliteit, een slim gebruik van de ruimte en behoud en versterking van de groene waarden in en om de stad.

De ruimtelijk fysieke kwaliteit van de stad heeft permanent aandacht nodig. Gezien de spankracht van de bestaande stad is kwaliteit belangrijker dan kwantiteit: meer groen, bomen en water. De nieuwe nota 'Ruimtelijke Kwaliteit' wordt het instrument voor een consistent ruimtelijk beleid, om het vizier op de langere termijn te richten, kwaliteiten te borgen en te versterken zonder de stad op slot te doen voor initiatieven en verandering.

Thema 3: Vitaal en ondernemend

Vitaal en ondernemend betekent: werken aan werk voor iedereen, aan goed onderwijs met aandacht voor cultuur, sport en recreatie. Een vitale en ondernemende stad trekt kansen aan en weet die te benutten. Ondernemerschap, innovatievermogen, onderwijs en werk bieden de beste kansen voor ontplooiing, maatschappelijke participatie en integratie. Door wetswijzigingen en bezuinigingen krijgt de gemeente te maken met grote veranderingen op het terrein van werk en inkomen. Het kabinet bezuinigt op arbeidsmarktbemiddeling voor mensen met een WW-uitkering. Het UWV trekt zich terug uit de plaatselijke persoonlijke dienstverlening en gaat meer regionaal opereren. De gemeente zet in op de directe bemiddeling naar werk, op arbeidsbemiddeling van mensen met een beperking die kunnen werken, op een activerend minimabeleid en dienstverlening gericht op zelfredzaamheid bij schulden. In de nota 'Kans en Kracht' staan eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid voorop. Haarlem verwacht dat werkgevers in de stad oog hebben voor en werk maken van social return. Goed en gevarieerd onderwijs levert een flinke bijdrage aan een sterk economisch klimaat. Haarlem zet daarbij in op een actieve aanpak voor de bestrijding van schooluitval en een optimale aansluiting tussen voorschoolse educatie, basisonderwijs en naschoolse opvang en de aanpak van achterstand bij jonge kinderen. Maar ook het behoud van culturele, recreatieve en cultuurhistorische voorzieningen is in economische zin van belang en een voorname vestigingsfactor voor hoogopgeleide, creatieve mensen. Het historisch centrum en karakter van Haarlem zijn belangrijke pluspunten. Met de eigen bezuinigingsopgave bovenop de afgekondigde rijksmaatregelen staan we voor een bijzonder moeilijke opgave. Als er geen alternatieve financiering wordt gevonden, dreigt het aanbod in de stad te verschrallen en kan de aantrekkingskracht van Haarlem als woonstad afnemen. Haarlem wil het culturele, recreatieve en economische klimaat samen met partners van de culturele instellingen, bedrijfsleven, recreatieve organisaties en verenigingsleven vormgeven. De gemeente voert de regie, is samenwerkingspartner, faciliteert en stimuleert ondernemerschap. Voor de toekomst van Haarlem is voldoende werkgelegenheid binnen de stadsgrenzen en in de regio van groot belang. Het is ook noodzakelijk dat bestaande bedrijven in de Waarderpolder hun ruimte behouden. Voor duurzaam en maatschappelijk ondernemen streeft de gemeente naar betaalbare en passende bedrijfspanden voor startende ondernemers.

Thema 4: Sociaal en betrokken

Haarlem is een sociale en betrokken stad waarin iedereen mee kan doen en meetelt. Meedoen aan de samenleving loopt uiteen van werken, naar school gaan, sporten, bibliotheek of schouwburg bezoeken, vrijwilligerswerk doen, tot inzet voor wijk of stad en onderhouden van sociale contacten. De basis is de kracht van mensen om zelf hun leven te organiseren. De taak van de overheid is in die zin beperkt. Wel moet de overheid mensen die dat echt nodig hebben, helpen de kracht te vinden om op eigen benen te staan. Aandacht voor onderwijs en steun bij het vinden van werk zijn belangrijk. De gemeente spoort mensen aan mee te doen, elkaar te helpen en actief samen te werken. Tal van kleine en grotere initiatieven versterken de onderlinge betrokkenheid in de stad. Ook cultuur en sport hebben die kracht. Ook op sociaal gebied staat de gemeente voor forse veranderingen. Het Rijk en de provincies dragen taken van de jeugdzorg, de AWBZ en de Wet werken naar vermogen over aan gemeenten. Haarlem wordt verantwoordelijk voor meer burgers die afhankelijk zijn van een inkomensvoorziening, terwijl de stad minder middelen heeft om te investeren in mensen zodat zij zich kunnen ontwikkelen en weer aan de slag kunnen op de arbeidsmarkt. Het wordt heel belangrijk om de effectiviteit van die middelen te vergroten. In juni 2011 accordeerde de Raad de nota 'Hof 2.0 Van visioen naar doen'. Beoogt wordt in samenwerking met de stad een nieuw en betaalbaar systeem van maatschappelijke ondersteuning en activering te ontwerpen, gericht op de eigen kracht en behoeften van burgers op zo'n manier dat de beschikbare financiële middelen terecht komen waar ze het meest nodig zijn: bij de kwetsbaarste mensen. Het is een methode die uitgaat van de behoeften van de cliënt en waarin hij zijn eigen keuzes kan maken en waarbij zijn eigen sociale omgeving kan meedoen. Wat betreft de regelingen voor minima is gekozen voor een activerend beleid, daar worden de huidige categorale regelingen aangepast. Door Haarlemmers die dat nodig hebben kansen te bieden op werk, inkomen en schuldhulpverlening en daardoor hun zelfredzaamheid vergroten, levert de gemeente een bijdrage aan de economische en sociale structuur van onze stad en onze maatschappij. In de nieuwe woonvisie zal beleid worden geformuleerd over betaalbare (huur)woningen, duurzaam en levensloopbestendig bouwen, de bevordering van doorstroming en een betere aansluiting van het woningaanbod op de vraag. Het beleid voor jongeren is erop gericht dat alle jongeren onder 27 jaar aan het werk zijn of onderwijs volgen. Jongerenwerk heeft als doel jongeren te helpen hun plek te vinden in de Haarlemse samenleving.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de tussentijdse evaluatie van het coalitieakkoord.

4. Totstandkoming van de meerjarenraming 2013-2017

4.1 Inleiding

Door oplopende werkloosheid, lage (gezins-)consumptie door hogere pensioenpremies, lagere pensioenuitkeringen, restrictief overheidsbeleid en dalende huizenprijzen presteert de Nederlandse economie matig in de periode 2012-2015. Dat maakte het CPB bekend in het Centraal Economisch Plan 2012. Het begrotingstekort (EMU-saldo) komt in 2013 uit op 4,6 procent van het bruto binnenlands product (BBP).

De economische recessie duurt naar het zich nu laat aanzien voort. Voor 2012 wordt een krimp verwacht van 0,75 procent BBP. In de jaren daarna volgt naar verwachting licht herstel: 1,25 procent BBP-groei in 2013 en 1,5 procent in 2014 en 2015. Tegelijkertijd neemt de koopkracht af en loopt de werkloosheid op, met een piek van €545.000 in 2013. De geraamde staatsschuld (EMU-schuld) stijgt naar 76 procent van het BBP in 2015. Een lichtpunt voor de Nederlandse export is dat de wereldhandel voorzichtig aantrekt en dat de Duitse economie zich positief ontwikkelt.

Naast de ontwikkeling van de Nederlandse economie is het verloop van de Europese schuldencrisis de grootste onzekere factor. Het probleem - de zwakke Europese financiële sector - is nog niet opgelost. Ook dat kan negatief uitwerken op de reële economie.

Tegen de achtergrond van deze economische ontwikkelingen moeten de voorwaarden worden vastgesteld voor een sluitende meerjarenraming. Die voorwaarden vloeien voort uit de financiële afspraken in het coalitieakkoord.

De coalitie is op basis van de destijds beschikbare gegevens gestart met een bezuinigingsopgave oplopend naar €35 miljoen in 2018. In het coalitieakkoord is opgenomen dat bij deze kadernota een herijking plaatsvindt. Het coalitieakkoord spreekt uit dat:

- Haarlem financieel gezond blijft in deze collegeperiode en daarna.
- Er geen problemen worden doorgeschoven naar de toekomst.
- De bezuinigingen tot en met 2018 gebaseerd zijn op 1 procent economische groei.
- De Kadernota 2012 een heroverweging geeft op basis van een actuele meerjarenraming.

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste landelijke en plaatselijke ontwikkelingen in kaart gebracht en financieel vertaald naar de Haarlemse situatie. Op grond daarvan is een actuele meerjarenraming geschetst. Mogelijke extra bezuinigingen, die het demissionaire kabinet nodig acht om het begrotingstekort te verlagen, zijn niet in deze meerjarenraming verwerkt.

Op basis van de meerjarenraming wordt vervolgens ingegaan op de uitgangspunten voor de meerjarenraming voor de periode 2013-2017.

4.2 Uitgangspunten Programmabegroting 2013-2017

Het college hanteert de volgende uitgangspunten om te komen tot een sluitende programmabegroting voor 2013:

De kaders van de meerjarenraming 2013-2017

Het coalitieakkoord Haarlem 2010-2014 'Het oog op morgen'.

- Het door de raad vastgestelde beleid bij de Programmabegroting 2012-2016, de Kadernota 2011 en de vastgestelde Haarlemse belastingvoorstellen van december 2011.
- De uitkomsten uit de herijking en de Kadernota 2012 voor de bezuinigingsopgave en de invulling van de bezuinigingen.
- Recente informatie over de algemene uitkering (junicirculaire).

- Het investeringsplan 2012-2017.
- Beleid verlagen schuldpositie.
- Verwerking besluiten bij het jaarverslag en de jaarrekening en structurele doorwerking van afwijkingen uit de Jaarrekening 2011.

Begrotingsuitgangspunten

De meerjarenbegroting wordt opgesteld in constante prijzen. Dat wil zeggen dat het loon- en prijspeilniveau van 2013 voor de volgende jaren gelijk blijven. Dit geldt ook voor de baten uit het gemeentefonds en de belastingen.

Voor de meerjarenbegroting worden voor de baten en de lasten in de meerjarenbegroting (2014-2018) het loon- en prijspeil van 2013 gehanteerd. De meerjarenraming is in constante prijzen.

Het Centraal Planbureau (CPB) heeft 1 maart de kerngegevens 2011-2015 gepresenteerd voor het concept Centraal Economisch Plan 2012.

Omschrijving	Uitgangspunten 2013	Uitgangspunten 2012
Loonontwikkelingen inclusief sociale lasten	0 % ¹	1 %
Materiële uitgavenstijging inclusief investeringen ²	1,75 % ³	2 %
Subsidies onder de €45.000	0 %	0 %
Subsidies boven de €45.000	0,5 % ⁴	1,% ⁵
Lange rente nieuwe leningen	2,7 %	4 %
Rente-omslag ⁶	5 %	5 %
Belastingen en overige eigen inkomsten ⁷	1,75 %	2 %
Specifieke uitgangspunten voor grondexploitatie (MPG)⁸		
Stijging kostencomponent (mix loon uitbestedings- en bouwkosten)	3 %	3 %
Renteomslag	5 %	5 %
Baten	2 %	2 %

¹ Voor 2013 wordt uitgegaan van een cao-loonkostenstijging van 0. De werkgeverslasten, pensioenpremies etc. zijn geraamd op het niveau van 2012. Voor 2013 zijn er geen aanwijzingen voor verdere stijgingen.

² Compensatie wordt uitsluitend toegepast als de noodzaak door de budgethouder kan worden aangetoond.

³ Conform raming CPB.

⁴ Berekening: lonen 0 procent x 0,7 en materieel 1,75 procent x 0,3 = 0,5 procent afgerond

⁵ Berekening: lonen 1 procent x 0,7 en materieel 2 procent x 0,3 = 1,3 procent afgerond

⁶ Verlaging van rekenrente naar 4,5 procent wordt onderzocht voor de Kadernota 2013

⁷ Gelijk aan materiële uitgavenstijging.

⁸ De uitgangspunten voor grondexploitaties worden bepaald voor projecten met een zeer lange doorlooptijd. De percentages gelden voor een gemiddelde van tien jaar.

Loon- en prijscompensatie

De loonkosten voor het komende jaar worden op de nullijn geraamd, gelet op verwachte uitkomsten van de Rijksbezuinigingen. Bij de berekening van de gemeentefondsuitkering voor 2013 is ook met dit uitgangspunt rekening gehouden, zodat zowel de personeelslasten als de gemeentefondsuitkering – met een component voor loonkostenstijging - vanuit hetzelfde prijsniveau zijn opgebouwd.

De materiële kostencompensatie die bij de uitgangspunten wordt gehanteerd, is ontleend aan het Centraal Economisch Plan van 2012 en bedraagt naar raming 1,75 procent voor 2013.

Uitgangspunt is dat er geen automatische compensatie wordt toegekend, maar dat er een reservering is voor die gevallen waarbij de budgethouder kan aantonen dat een verhoging noodzakelijk is.

Vooralsnog zijn er binnen de meerjarenbegroting geen budgetten gereserveerd om kosten van beheer en onderhoud te dekken door areaaluitbreiding. Hiervoor wordt nog beleid ontwikkeld. Voor de Kadernota 2013 wordt de samenhang tussen ramingsmethodieken nader onderzocht (hogere OZB-opbrengsten en algemene uitkering versus onderhoudslasten) en wordt hierover gerapporteerd.

Indexatie subsidies en verbonden partijen

Voor de raming van subsidies voor 2013 zijn drie variabelen van belang:

1. De vastgestelde bezuinigingen op subsidies, zoals vastgesteld in de Kadernota 2011, worden verwerkt in de werkbudgetten en de programmabegroting 2013, tenzij bij de behandeling van de Kadernota 2012 anders wordt besloten.
2. De bestaande meerjarenraming 2012-2016. Hierin kunnen op basis van eerdere besluitvorming al wijzigingen worden geraamd ten opzichte van het begrotingsjaar 2012. Ze worden verwerkt in de werkbudgetten en de programmabegroting 2013.
3. Zowel de subsidies als de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen worden geïndexeerd voor inflatie. Uitgangspunten:
 - Voor subsidies onder de €45.000 wordt conform bestaand beleid geen kostencompensatie toegekend.
 - Subsidies en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen boven de €45.000 worden conform bestaand beleid gecompenseerd via een gewogen percentage. Bij de bepaling van het uiteindelijke percentage telt de loonsverhoging voor 70 procent mee en de materiële lastenstijging voor 30 procent. Voor 2013 wordt uitgegaan van een loonkostenstijging van 0 procent. Voor de materiële kostencompensatie wordt uitgegaan van 1,75 procent. Het gewogen percentage is berekend op 0,5.
 - Werkelijke materiële of loonkosten worden niet verrekend.

Gemeenschappelijke regelingen en grote gesubsidieerde instellingen van de gemeente Haarlem worden hierover geïnformeerd. De zelfstandige organisaties vallen onder het regime van de subsidies.

Voor de verdere uitwerking geldt dat door de nieuwe subsidiesystematiek automatische prijscompensatie wordt losgelaten, maar wel deel uitmaakt van meerjarige prestatieafspraken. Er is geen indexatie, tenzij dat geregeld is in een meerjarenafpraak.

Vanwege de bezuinigingstaakstelling is een ander voorstel om vier jaar 0,5 procent minder indexatie toe te kennen.

Belastingen en rechten

Voor belastingen en rechten wordt het inflatiepercentage aangehouden dat voortvloeit uit de genoemde publicaties, dat wil zeggen 1,75 procent. Voor heffingen geldt dat een compensatie alleen aan de orde is als die kostendekkend blijft. De belastingvoorstellen worden echter pas in december voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld. De overige inkomsten, zoals huren en pachten, worden ook verhoogd met 1,75 procent.

Voor de volgende belastingen en heffingen zijn in de voorbereiding van deze kadernota ramingsmethodieken opgesteld:

- OZB en WOZ;
- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing;
- Wabo;
- Parkeeropbrengsten.

Geraamde bezuinigingen

De bezuinigen die in de Kadernota 2012 zijn vastgesteld en inkomstenverhogingen voor 2013 worden verwerkt in de budgetten (begrotingsformats) voor 2013 en in de meerjarenbegroting inclusief amendementen die bij de Kadernota 2011 zijn vastgesteld. Stelposten worden niet gebruikt tenzij daartoe is besloten. Ook bezuinigingen op de formatie (zie 1.4) kunnen niet altijd worden geraamd.

Algemene uitkering

De groei of krimp van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gekoppeld aan het verloop van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven.

Het CPB heeft bekendgemaakt dat het begrotingstekort in 2013 oploopt tot 4,6 procent van het bruto nationaal product. Dat komt neer op een tekort van €28 miljard. In totaal moet er minstens €9 miljard extra worden bezuinigd als het kabinet vast wil houden aan de bovengrens van 3 procent voor het begrotingstekort.

Inmiddels heeft een meerderheid in de Tweede Kamer ingestemd met een pakket van beleidsmaatregelen om het begrotingstekort terug te dringen tot 3 procent voor 2013.

Het CPB rekende op 20 april het Catshuispakket door. Hierin is een bezuiniging op het gemeentefonds begrepen van €380 miljoen in 2012, €412 miljoen in 2013 en €425 miljoen in 2014 en verdere jaren. Omgerekend voor Haarlem komt dat neer op een korting van €3,8 miljoen in 2012, €4,2 miljoen in 2013 en €4,3 miljoen in 2014.

Het is overigens zeer de vraag of hierover al iets concreets in de meicirculaire kan worden opgenomen. Voor de aanvullende bezuinigingen en ramingsrisico's die nog niet in de kaderstelling en uitgangspunten voor 2013 zijn verwerkt, laat het college voor 2013 en 2014 nog eens €8 miljoen aan extra bezuinigingsvoorstellen uitwerken. Het college gaat daartoe alle taken en activiteiten van Haarlem indelen in:

- Taken die de wet opdraagt met een beperkte uitvoeringsvrijheid;
- Taken waarvoor weliswaar een wettelijke basis is, maar waarvoor een grote mate van uitvoeringsvrijheid is;
- Taken die de gemeente zelf op zich heeft genomen, dat wil zeggen dat het aan de gemeente is of ze die uitvoert en op welke manier.

De resultaten worden gebruikt voor nieuwe bezuinigingsvoorstellen die het college bij de begroting 2014 zal voorleggen aan de gemeenteraad.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om akkoord te gaan met voorgestelde uitgangspunten voor de begroting 2013.

4.3 Financiële ontwikkelingen

Uitgangspunt is de vastgestelde Programmabegroting 2012-2016.

De ramingen zijn geactualiseerd met de financiële gevolgen op basis van:

- Bestuursrapportage 2011-2 en Bestuursrapportage 2012-1;
- De derde financiële wijziging van 2011;
- De uitkomsten van het Jaarverslag en de Jaarrekening 2011, inclusief het bestemmingsvoorstel;
- Uitgangspunten Programmabegroting 2013-2017;
- Investeringsplan 2012-2017;
- Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2012 (MPG);
- De uitkomsten van de ramingsmethodieken voor verschillende heffingen;
- Herberekening algemene uitkering;
- Bezuinigingen;
- Overige ontwikkelingen vanaf 2012.

Daarnaast heeft het college uitgangspunten vastgesteld voor een structureel sluitende meerjarenraming:

1. Het coalitieakkoord blijft leidend en staat niet ter discussie.
2. Het te bezuinigen bedrag is niet hoger dan de afgesproken €35 miljoen plus ten hoogste €8 miljoen extra in de jaren 2013 en 2014.
3. Bij de decentralisaties vanuit het rijk is het uitgangspunt dat het rijksbudget het werkbudget is.
4. Er gelden geen hekken om budgetten en er zijn geen specifieke reserves voor afzonderlijke beleidsvelden (in het verlengde dit uitgangspunt wordt voorgesteld de bestaande Wmo-reserve op te laten gaan in de algemene reserve vanaf 2014).
5. De algemene reserve kan worden aangewend om nieuwe tegenvallers boven het onder 2 genoemde bedrag op te vangen; ze kan ook worden gebruikt als tijdelijke financieringsbron om vernieuwingen mogelijk te maken die zichzelf terugverdienen.

Deze afwegingen hebben geleid tot een financiële meerjarenraming die in bijlage 4 is opgenomen. De ontwikkelingen zijn samengevat in de tabel op de volgende pagina.

Meerjarenraming		<i>bedragen x € 1.000</i>						
Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
1 Bestaande meerjarenraming	65 n	-3.559 v	-3.116 v	-4.881 v	-11.249 v	-11.249 v	-11.249 v	
2 Meerjarenraming indexeren	0 v	-2.703 v	-2.703 v	-2.660 v	-2.660 v	-2.681 v	-2.681 v	
3 Autonome ontwikkelingen	1.216 n	-1.604 v	-334 v	-44 v	818 v	-515 v	-483 v	
Saldo MJB zonder beleidskeuzes	1.281 n	-7.866 v	-6.153 v	-7.585 v	-13.091 v	-14.445 v	-14.413 v	
4 Overrealisatie bezuinigingen € 35 miljoen	0 v	-1.825 v	-2.480 v	-2.145 v	-2.384 v	-2.101 v	-2.075 v	
5 Saldo Bestuursrap. 2012-1	3.334 n	2.097 n	708 n	570 n	-839 v	-839 v	-839 v	
6 Ontwikkelingen kadernota	2.266 n	3.182 n	2.281 n	2.635 n	3.560 n	4.088 n	4.585 n	
7 Uitkomsten specifieke onderwerpen								
a Decentralisaties/sociaal domein	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
b Regionaal mobiliteitsfonds		415 n	680 n	680 n	680 n	680 n	817 n	
c Oudeweg		1.050 n	0 n	0 n	0 n	0 n		
d Bouwleges		1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n	
e Lagere parkeeroebrengrsten		3.000 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n	
f Fiscalisering parkeren (vanaf 2015)				pm	pm	pm	pm	
g Bedrijfsparkeren tarief verhogen met 50%		pm v	pm v	pm v	pm v	pm v	pm v	
h Beheer en onderhoud (scenario 2)	0 n	200 n	200 n	200 n	200 n	200 n	200 n	
i Beheer en onderhoud vormen bestemmingsreserve	0 n	2.000 n						
j ISV/BLS en woonvisie	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
8 Uitkomsten Investeringsplan (beleid)	3.859 n	1.095 n	90 n	-122 v	-43 v	165 n	165 n	
9 Bestemming rekeningresultaat	-3.000 v	-320 v	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v	
Saldo MJB incl. aanvullende beleidskeuzes	7.740 n	4.458 n	-2.144 v	-3.237 v	-9.387 v	-9.722 v	-9.030 v	
Bezuinigingen €8 miljoen in 2013 en 2014		-8.000 v	-8.000 v					
Saldo incl. bezuinigingen	7.740 n	-3.542 n	-10.144 v	-3.237 v	-9.387 v	-9.722 v	-9.030 v	
Maximum ruimte opvangen tegenvallers (Lente-akkoord en andere risico's zoals benoemd in hoofdstuk 11)	0	3.542 n	10144 n	3237 n	9387 n	9722 n	9030 n	
Bijgesteld saldo per jaar	7.740 n	0	0	0	0	0	0	

Toelichting op mutaties

Uit de tabel blijkt dat nog geen sluitende meerjarenraming kan worden voorgelegd. Met uitzondering van het cluster taken en inkomsten zijn er meer bezuinigingen gerealiseerd. Het cluster taken vraagt

meer voorbereiding en wordt onder meer gevoerd aan de hand van het onderscheid tussen wettelijk en niet-wettelijk. De eerste uitkomsten worden tussen de kadernota en de begroting voorgelegd. Indien de hiervoor geschetste discussie onvoldoende soelaas biedt, dan is in de ogen van het college een discussie over inkomstenverhogingen onvermijdelijk. Het lopende begrotingsjaar 2012 sluit niet, onder meer door de nadelige consequenties van rijksbezuinigingen. Ook de jaarschijf 2013 sluit nog met een incidenteel tekort van €4,5 miljoen. In de komende maanden zal naar alternatieve oplossingen gezocht worden die mogelijk bij de begrotingsbehandeling worden gepresenteerd. Bij deze uitkomsten hoort wel de kanttekening dat eventuele verdere rijksbezuinigingen, die voortvloeien uit een lager begrotingstekort, nog niet verwerkt zijn in de prognoses.

Toevoeging jaarschijf 2017 en 2018

Overeenkomstig bestaand beleid is de jaarschijf 2017 toegevoegd aan de meerjarenraming, het begrotingsjaar 2013 en de vier daaropvolgende jaren. Omdat de bezuinigingsopgaven uit het coalitieakkoord worden geïjkt in 2018 is in afwijking van voorgaande jaren 2018 als extra jaarschijf toegevoegd. Dit gebeurt door extrapolatie. Het spreekt voor zich dat naarmate de jaarschijf verder verwijderd is van het basisjaar de hardheid van prognose lager wordt.

1. Uitgangspunt

De basis van de meerjarenraming betreft de Programmabegroting 2012-2016 (zie pagina 35 van de begroting 2012). De daaruit voortvloeiende saldi van de opvolgende jaarschijven is geactualiseerd met de meerjarige uitkomsten uit de Bestuursrapportage 2011-2, de derde financiële bijstelling van 2011 en de financiële doorwerking van de vaststelling van de Haarlemse belastingvoorstellen in december 2011.

De financiële kaderstelling is vooral opgebouwd uit twee hoofdelementen: de meerjarenraming op basis van autonome ontwikkelingen die niet beïnvloedbaar zijn, en de meerjarenraming op basis van gemaakte beleidskeuzes.

2. Indexatie

Haarlem werkt met een meerjarenraming in constante prijzen. De bedragen voor de algemene uitkering, de belastingbaten, huren en pachten en de personeelslasten en subsidies zijn nu herberekend naar loon- en prijspeil 2013. Doordat de gemeentelijke exploitatielasten volgens de uitgangspunten niet meegroeien met de inflatie, levert deze indexering van de meerjarenraming vanaf 2013 een voordeel op van €2,7 miljoen.

<i>bedragen x € 1.000</i>							
Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bestaande meerjarenraming	65 n	-3.559 v	-3.116 v	-4.881 v	-11.249 v	-11.249 v	-11.249 v
Meerjarenraming indexeren	0 v	-2.703 v	-2.703 v	-2.660 v	-2.660 v	-2.681 v	-2.681 v

3. Autonome ontwikkelingen

De meerjarenraming is geactualiseerd met enige autonome ontwikkelingen voor het herstel dekkingsgraad ABP, cao gemeenteambtenaren en bijdragen voor bodemsanering. De uitkomsten van het Investeringsplan (IP) zijn, voor zover ze niet beïnvloedbaar zijn, geactualiseerd. Zie het Investeringsplan 2012-2017 en de toelichting in hoofdstuk 6 van deze nota. Ook de effecten van het IP zijn daarin weergegeven vanuit de twee hoofdelementen, autonoom (niet beïnvloedbaar) en nog te besluiten.

De financiële uitkomsten van autonome ontwikkelingen inclusief afwaardering van activa zijn hier verantwoord.

In hoofdstuk 8 van de kadernota, Belastingen en woonlasten, wordt ingegaan op de ramingsystematiek van de OZB en de afvalstoffen- en rioolheffing. Met deze systematiek: de opbrengstontwikkelingen berekenen aan de hand van areaaluitbreiding en andere autonome ontwikkelingen inclusief het kostendekkend maken van de heffingen, is een hogere opbrengst

berekend. Om voor 2013 en volgende jaren de woonlasten niet te sterk te laten oplopen, bereidt het college een nota voor, om door temporisering van investeringen in de riolering de voorziene kostenstijging te matigen. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kan worden afgewogen of een te sterke stijging van de woonlasten nog compensatie behoeft door een verlaging van de OZB-tarieven voor woningen. De nota zal tijdig worden aangeboden om betrokken te kunnen worden bij de vaststelling van de begroting voor 2013.

De geraamde areaaluitbreiding bij de heffingen en lagere kapitaallasten die uit het investeringsplan voortvloeien (in hoofdzaak vanwege de tweede tranche afwaardering investeringen) leiden tot een klein voordeel in de meerjarenraming.

<i>bedragen x € 1.000</i>							
Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bestaande meerjarenraming	65 n	-3.559 v	-3.116 v	-4.881 v	-11.249 v	-11.249 v	-11.249 v
Autonome ontwikkelingen	1.216 n	-1.604 v	-334 v	-44 v	818 v	-515 v	-483 v

Het saldo van de meerjarenraming zonder beleidskeuzes is door deze ontwikkelingen €3 miljoen voordeliger dan was voorzien bij de begroting van 2012.

Aanpassing financiële meerjarenraming aan beleidsmatige keuzes

4. Overrealisatie bezuinigingsclusters

In het coalitieakkoord is een verdeling van de bezuinigingen van €35 miljoen vastgelegd in vijf clusters: investeringen, inkomsten, efficiency, subsidies/verbonden partijen en taken. Hiervoor is bewust gekozen en er is afgesproken dat als er meer wordt bezuinigd in een van de clusters, dat niet mag worden verrekend met een ander cluster door daar minder te bezuinigen. Als dus op een van de clusters meer wordt bezuinigd, leveren die opbrengsten een directe bijdrage aan het saldo van de meerjarenraming. Zie hoofdstuk 5 Bezuinigingen voor een toelichting.

<i>bedragen x € 1.000</i>							
Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Overrealisatie taakstellingen	0 v	-1.825 v	-2.480 v	-2.145 v	-2.384 v	-2.101 v	-2.075 v

5. Mutaties Bestuursrapportage 2012-1

Tegelijk met de Kadernota 2012 wordt de Bestuursrapportage 2012-1 ter vaststelling aan de raad aangeboden. Hoewel de bestuursrapportage primair gericht is op 2012 moet voor het financiële beeld de structurele doorwerking ervan ook verwerkt worden in deze kadernota.

<i>bedragen x € 1.000</i>							
Programma	Omschrijving						
	Verbeteringen						
10	Algemene uitkering afrekening 2011	-684	v				
<i>Subtotaal</i>						-684	v
	Verslechteringen						
2	Projectkosten inzake dekkendheid bouwleges	150	n				
4	Huisvesting Delftwijk City en Flinty's	150	n				
4	Uitbreiding werkpakket SRO	129	n				
5	Structuurvisie en bestemmingsplan Schalkstad	228	n				
5	Structuurvisie Openbare Ruimte	190	n				
6	Dotatie aan reserve onderhoud podia	205	n				
7	Correctie afrekening Nova	338	n				
10	Telefonie	350	n				
10	Algemene uitkering accres septembercirculaire 2011	1800	n				
10	Niet kunnen doorberekenen bezuiniging algemene uitkering aan RUD	450	n				
Div	Diverse kleine wijzigingen	28	n				
<i>Subtotaal</i>						4018	n
Resultaat bestuursrapportage 2012-1						3.334	n

Het verloop na 2012 wordt vooral verklaard uit de doorwerking van de septembercirculaire 2011:

Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Algemene uitkering	1.800 n	1.600 n	500 n	800 n	-600 v	-600 v	-600 v

Het saldo van de Bestuursrapportage 2012-1 is daarom als mutatie op de kaderstelling ingebracht. Zie de afzonderlijke bestuursrapportage voor een toelichting.

<i>bedragen x € 1.000</i>							
Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Saldo Bestuursrapportage 2012-1	3.334 n	2.097 n	708 n	570 n	-839 v	-839 v	-839 v

6. Ontwikkelingen kadernota

Behalve de mutaties uit de bestuursrapportage, worden de volgende mutaties ter vaststelling voorgelegd.

- Huurdersonderhoud Stadsbibliotheek

Bij de verzelfstandiging van de Stadsbibliotheek Haarlem in 2008 is in het convenant bepaald dat de hoogte huur die aan de gemeente is verschuldigd en de hoogte van het huurderonderhoud voor een aantal filialen nog moest worden bepaald. Op basis van de meerjarenonderhoudsplannen kan het huurderonderhoud nu worden bepaald. Het voorstel is om conform de verzelfstandigingsovereenkomst de Stadsbibliotheek vanaf 2012 een aanvullende structurele subsidie voor huurderonderhoud van €85.000 te verlenen.

- EK Honkbal 2012 en de Haarlemse Honkbalweek

Het Rijk heeft de SiSa-regeling BOS impuls tranche drie definitief vastgesteld. Om het risico op terugbetaling aan het Rijk gedeeltelijk af te dekken was dit bedrag gereserveerd, maar door de definitieve vaststelling door het Rijk bestaat dat risico niet meer en vielen de gereserveerde middelen vrij in de Jaarrekening 2011. Het voorstel is om het bedrag in te zetten voor het EK Honkbal 2012 en de Haarlemse Honkbalweek 2012. Het gaat om een bedrag van €30.000 als bijdrage aan de Koninklijke Nederlandse Baseball en Softball Bond en een bedrag van €16.000 aan de Haarlemse Honkbalweek 2012.

- Schilderwerk parkeergarage Houtplein

Vanwege de verbouwing van deze parkeergarage wordt voor dit jaar een eenmalig extra budget voor schilderwerk gevraagd van €135.000.

- Compensatie voor sterke stijging woonlasten

In het coalitieakkoord is bepaald dat de stijging van de woonlasten in Haarlem rond het gemiddelde van de 100.000-plusgemeenten moeten blijven. Een uitgangspunt van het college is dat uit een sluitende meerjarenraming en kadernota moet blijken dat de rekening niet zonder meer bij de burger wordt gelegd. Er moet eerst worden aangegeven wat de gemeente zélf doet. Het college gaat na in hoeverre het mogelijk is om de investeringen in riolering te temporiseren en daarmee de riolrechten minder te laten stijgen. Een mogelijke verlaging van de riolrechten wordt gecompenseerd door het minder verlagen van de OZB-tarieven. Het college komt hier op terug bij de Programmabegroting 2013-2017. Over de hoogte van de riolheffing en mogelijke compensatie uit verlaging van OZB-tarieven voor woningen wordt in deze kadernota nog geen besluit voorgelegd in afwachting van de uit te brengen nota riolheffing (zie hoofdstuk 8).

In hoofdstuk 8 is eveneens een overzicht opgenomen met de woonlasten in 2012 van een zevental met Haarlem vergelijkbare gemeenten.

<i>bedragen x € 1.000</i>							
Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Compensatie OZB	0 n	1.097 n	1.696 n	2.550 n	3.475 n	4.003 n	4.500 n

- Rentenadeel

Door de verslechterde economische omstandigheden schuiven de inkomsten bij grondexploitaties en vastgoed naar achteren en verwachte lagere inkomsten leiden tot een rentenadeel van €2 miljoen, aflopend naar €0,5 miljoen in 2014.

<i>bedragen x € 1.000</i>							
Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rentenadeel	2.000 n	2.000 n	500 n	pm n	pm n	pm n	pm n

7. Uitkomsten specifieke onderwerpen

De specifieke onderwerpen zijn voor een deel besproken in de raadscommissies en zijn afzonderlijk toegelicht in paragraaf 2.2. De uitkomsten van deze beleidskeuzes hebben de volgende financiële consequenties:

<i>bedragen x € 1.000</i>							
Meerjarenraming							
Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
7 Uitkomsten specifieke onderwerpen							
a Decentralisaties/sociaal domein	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
b Regionaal mobiliteitsfonds		415 n	680 n	680 n	680 n	680 n	817 n
c Oudeweg		1.050 n	0 n	0 n	0 n	0 n	
d Bouwleges		1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n
e Lagere parkeeropbrengsten		3.000 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n
f Fiscalisering parkeren (vanaf 2015)				pm	pm	pm	pm
g Bedrijfsparkeren tarief verhogen met 50% ¹		pm v	pm v	pm v	pm v	pm v	pm v
h Beheer en onderhoud (scenario 2)	0 n	200 n	200 n	200 n	200 n	200 n	200 n
i Beheer en onderhoud vormen bestemmingsreserve	0 n	2.000 n					
j ISV/BLS en woonvisie	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Totaal	0 n	8.095 n	3.410 n	3.410 n	3.410 n	3.410 n	3.457 n

¹ De tariefsverhoging voor de vergunningen bedrijfsparkeren zijn niet ingegeven door de wens hogere inkomsten te genereren, maar betreffen een maatregel die het - ongewenste - kostenverschil tussen bedrijfsparkeren op straat met een vergunning en het parkeren op een abonnementsplaats in een parkeergarage wil verkleinen. Ook worden nu geregeld bedrijfsvergunningen aangevraagd als alternatief voor een duurdere of niet verkrijgbare vergunning voor een tweede auto. De verwachting is dan ook dat het aantal aanvragen sterk zal dalen, zodat op de vergunninginkomsten geen extra opbrengst zichtbaar zal worden. Gelet op het onzekere karakter van de keuzes die de vergunninghouders zullen maken hebben wij ervoor gekozen het effect van de maatregel op pm te zetten. Het college komt hierop terug bij de begroting.

De prognose voor 2013 is incidenteel slechter vanwege een eenmalige storting van €2 miljoen voor een te vormen bestemmingsreserve voor beheer en onderhoud en omdat de parkeeropbrengsten pas na 2013 naar verwachting substantieel meer zullen opbrengen (€1,9 miljoen).

8. Uitkomsten investeringsplan (beleid)

Zie voor de uitkomsten van het investeringsplan het Investeringsplan 2012-2017 en de toelichting in hoofdstuk 6 van deze nota. Ook de effecten van het investeringsplan zijn weergegeven vanuit de twee hoofdelementen, autonoom (niet beïnvloedbaar) en nog te besluiten. De financiële consequenties van nieuwe investeringen waarover nog niet is besloten, zijn hier weergegeven:

Meerjarenraming								<i>bedragen x € 1.000</i>	
Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Uitkomsten IP (beleid)	3.859 n	1.095 n	90 n	-122 v	-43 v	165 n	165 n		

9. Bestemming rekeningresultaat 2011 (inclusief financiële consequenties afwaardering materiële vaste activa)

Conform bestendig beleid wordt de bestemming van het rekeningresultaat betrokken bij de bespreking van de kadernota.

Voor de besluitvorming moet rekening worden gehouden met:

a. Het Jaarverslag en de Jaarrekening 2011. Daarin heeft het college de raad geïnformeerd over incidentele budgetten die zijn vrijgevallen in het rekeningresultaat, maar waarvoor in 2012 en later nog prestaties moeten worden verricht. Zie voor de onderbouwing en argumentatie de pagina's 29 tot en met 31 van het Jaarverslag en de Jaarrekening 2011. De voorstellen voor bestemming van het rekeningresultaat zijn €5.471.000.

b. Een afzonderlijk voorstel (2012/146997) dat het college aan de raad heeft voorgelegd over de tweede tranche afwaardering activa en het karakter van de leningen Nationaal Restauratiefonds en Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (NRF/SVn). Hierin staat dat in 2012 en 2013 respectievelijk €3 miljoen en €320.000 aan de algemene reserve wordt onttrokken om de extra afschrijvingslasten (4) te dekken.

Bij de verklaring van het rekeningsaldo 2011 is een toelichting verstrekt bij de hogere lasten van het beleidsveld openbare ruimte bovengronds. Uit analyses is gebleken dat er feitelijk meer projecten zijn uitgevoerd voor een bedrag van €3,2 miljoen, waarmee een voorschot is genomen op geplande projecten voor 2012 en verder. In verband hiermee is besloten dat hierdoor het budget voor beheer en onderhoud in de jaren 2012 tot en met 2014 met €1,220 miljoen kan worden afgeaamd. Deze budgetten worden weer toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorstel

a. De bijzondere lasten die voortvloeien uit de afwaardering van de materiële activa van €22,306 miljoen te dekken door een onttrekking aan de reserve vmbo van €21,906 miljoen en de reserve vastgoed van €0,4 miljoen.

b. Het nadelig saldo van de Jaarrekening 2011, bestaande uit een operationeel resultaat van €7,0 miljoen en de voorstellen voor bestemming rekeningresultaat van €5,5 miljoen te dekken uit de vrijval van de voorziening NRF/SVn van €9,0 miljoen, een onttrekking aan de algemene reserve van €2,3 miljoen en de eerste tranche afoming budget beheer- en onderhoudsprogramma ad €1,22 miljoen.

	Herkomst	Bedrag	Voorgestelde dekking	Bedrag
a	Afwaardering opgenomen in rekening 2011	€10.806.000	Reserve vastgoed	€400.000
			Reserve vmbo	€10.406.000
a	Tweede tranche afwaardering conform afzonderlijk raadsvoorstel	€11.500.000	Reserve vmbo	€11.500.000
b	Operationeel resultaat 2011 conform Jaarrekening 2011	€7.023.000	Afoming budget beheer- en onderhoudsprogramma	€1.220.000
			Algemene reserve ¹	€2.274.000
b	Voorstellen bestemming rekeningresultaat conform Jaarrekening 2011	€5.471.000	Vrijval voorziening NRF/SVn	€9.000.000
	Totaal	€34.800.000		€34.800.000

¹ In 2013 en 2014 volgt nog een dotatie aan algemene reserve van €1,220 miljoen, gedekt uit de verlaging van het budget beheer- en onderhoudsprogramma.

Het saldo vloeit voort uit een geraamde onttrekking aan de algemene reserve ter dekking van de hogere afschrijvingslasten vanwege de afwaardering van de activa met maatschappelijk nut (raadsvoorstel reg. nr. 2012/146997).

<i>bedragen x € 1.000</i>							
Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bestemming rekeningresultaat	-3.000 v	-320 v	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v

Relatie Kadernota en 'februari-brief'

In februari heeft het college de raad geïnformeerd over de noodzaak tot extra bezuinigingsmaatregelen voor de tweede helft van deze collegeperiode, namelijk de jaren 2013 en 2014. Het college heeft toen vier categorieën van nadelen genoemd, met de verwachte nadelige financiële gevolgen voor Haarlem. Sindsdien is meer informatie bekend geworden, waaruit blijkt dat de omvang van de nadelen flink wijzigt. Soms in positieve zin en soms in negatieve zin. Onderstaand overzicht legt de relatie tussen de verwachte nadelen in februari en de huidige verwachtingen.

Relatie Kadernota en 'februari-brief'	2013		2014	
	Verwachting Februari '12	Verwachting Mei '12	Verwachting Februari '12	Verwachting Mei '12
Onderzoek ramingsmethodieken	4,1 n	4,2 n	3,6 n	2,1 n
Niet realiseren bezuinigingen	2,2 n	1,4 n	2,9 n	2,2 n
Kaders coalitieakkoord	1,5 n	0	1,5 n	0,5 n
Financieringsrisico	0	2,0 n	0	0,5 n
Subtotaal (afgerond)	8,0 n	7,6 n	8,0 n	5,3 n
Nieuw sinds februari		-0,5 v		-4,3 v
Totaal		7,1 n		1,0 n
<i>Verschil</i>		<i>0,9 v</i>		<i>7,0 v</i>

Uit dit overzicht blijkt dat voor 2013 de nadelen grotendeels nog steeds valide zijn. Voor 2014 is echter een flinke verbetering opgetreden, met name door nieuwe, gunstige ontwikkelingen. De belangrijkste daarvan zijn een hogere opbrengst van de bezuinigingen, de aanpassing voor inflatie van de meerjarenramingen, realiseren taakstellingen en de uitkomst van verbeterde ramingsmethodieken. In bijlage 5 is een uitgebreid overzicht van de vergelijking opgenomen.

Zoals elders in deze kadernota uiteengezet ontstaat door deze gunstige ontwikkelingen de noodzakelijke financiële ruimte voor het opvangen van aangekondigde rijksmaatregelen, zoals de rijksbezuiniging van €14 miljard en de diverse decentralisaties.

Conclusie bijgestelde meerjarenraming

Meerjarenraming							
<i>bedragen x € 1.000</i>							
Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Saldo MJB incl. aanvullende beleidskeuzes	7.740n	4.458n	-2.144v	-3.237v	-9.387v	-9.722v	-9.030v
Bezuinigingen €8 mln. in 2013 en 2014		-8.000v	-8.000v				
Saldo incl. bezuinigingen	7.740n	-3.542v	-10.144v	-3.237v	-9.387v	-9.722v	-9.030v
Maximum ruimte opvangen tegenvallers (Lente-akkoord en andere risico's, zie hoofdstuk 11)		3.542n	10.144n	3.237n	9.387n	9.722n	9.030n
Bijgesteld saldo per jaar	7.740n	0n	0n	0n	0n	0n	0n

Het financiële meerjarenraming laat vanaf 2014 een positief saldo zien, terwijl de jaren 2012 en 2013 financieel nog niet sluitend zijn. Kanttekeningen:

- a. De analyse over 2012 gaat niet over de meerjarenraming en de kadernota, maar uitsluitend over het lopende jaar en de te nemen maatregelen. Het lopende jaar 2012 heeft een voorlopig nadelig resultaat van €7,74 miljoen dat vooral verklaard wordt door de nadelige uitkomsten uit de Bestuursrapportage 2012-1, waarin de negatieve consequenties van de rijksbezuinigingen zoals verwoord in de septembercirculaire zijn verwerkt. Dit nadeel, inclusief bezuinigingen die niet kunnen worden doorberekend aan de regionale uitvoeringsdienst, is €2,2 miljoen. Daarnaast is rekening gehouden met een rentenadeel van €2 miljoen omdat inkomsten bij grondexploitaties en vastgoed naar achteren zijn geschoven, een lagere inschatting van de inkomsten en een nadeel van €3,8 miljoen door beleidskeuzes in het investeringsplan;
- b. In het totale financiële beeld voor de komende jaren is rekening gehouden met het volledig invullen van de bezuinigingen. Bovendien is rekening gehouden met het aanvullende bezuinigingsbedrag van €8 miljoen in 2013 en 2014. Er is nog geen rekening gehouden met de effecten voor de gemeente van de aanvullende rijksbezuinigingen van €14 miljard, zoals die door het demissionair kabinet met een meerderheid van het parlement zijn overeengekomen. Een eerste inschatting daarvan komt uit op een bedrag van meer dan €4 miljoen per jaar. Het precieze bedrag is niet te berekenen, aangezien de details en uitwerking van de afspraken onbekend zijn. In de financiële meerjarenraming is wel ruimte opgenomen om de effecten te kunnen opvangen. De conclusie is dat het beeld met uitzondering van het lopende begrotingsjaar 2012 redelijk gunstig is en 'in control', mits in 2013 en 2014 het aanvullende bedrag aan bezuinigingen wordt gerealiseerd. Er ontstaat dan in alle jaren ruimte voor het opvangen van tegenvallers. Deze tegenvallers vallen in drie soorten uiteen: minder inkomsten van het rijk door rijksbezuinigingen; nadelen vanwege decentralisaties van rijksbeleid en tegenvallers plus risico's binnen het eigen domein van de gemeente. De omvang en het moment waarop deze optreden zijn onbekend, daarom is een goede buffer in de vorm van de algemene reserve noodzakelijk. Deze is ook nodig voor het verbeteren van de lange termijn financiële positie van de gemeente en dan met name de vermindering van de schuldenlast.
- c. Bij de opstelling van de meerjarenraming is afgewogen welke risico's zo concreet en financieel vertaalbaar zijn dat ze in de meerjarenraming zijn opgenomen, zoals het rentenadeel, en welke risico's wel herkend zijn, maar vooralsnog in de risicoparagraaf zijn opgenomen. Deze risico's kunnen mogelijk later wel tot nadelen leiden. Risico's die nog niet in de financiële meerjarenraming opgenomen zijn:
 - Stationsplein.

- Uitkomsten MPG. In de afgelopen twee jaarrekeningen is de gemeente geconfronteerd met tegenvallende uitkomsten uit grondexploitatie waarvoor extra voorzieningen nodig waren.
- De drie grote financiële decentralisaties in de komende jaren: de AWBZ, de jeugdzorg en de Wet werken naar vermogen, van het Rijk naar de gemeente, waarvoor minder uitvoeringsbudget beschikbaar is dan voorheen.
- Met de effecten van het rijksbeleid om het begrotingstekort in 2013 terug te dringen naar 3 procent is in de meerjarenraming nog geen rekening gehouden.

Conclusie

We zijn goed op weg met de invulling van de in het coalitieakkoord afgesproken bezuinigen. Het ziet er naar uit dat we in staat zullen zijn om de enorme kortingen vanuit Den Haag op een verantwoorde manier op te vangen. Daardoor kan er ook op langere termijn sprake zijn van een financieel beheersbare situatie. Nu het einde van de financiële crisis nog niet in zicht is lijkt het verstandig om ons voor te bereiden op mogelijke nieuwe ongunstige scenario's. Daarom bereiden wij een takendiscussie voor en werken wij aan een ontwerp van een ander type kleinschaliger ambtelijke organisatie. Over beide onderwerpen hopen wij, zodra de voorbereidingen voldoende gevorderd zijn, met u in overleg te treden.

Beslispunten

Het college stelt de raad voor:

- Akkoord te gaan met de financiële kaderstelling en de Programmabegroting 2013-2017 op te stellen conform deze kaders;
- Een bestemmingsreserve in te stellen voor beheer en onderhoud en daar in 2013 €2 miljoen aan te doteren ten laste van de exploitatie;
- Akkoord te gaan met het bestemmings- en dekkingsvoorstel met inbegrip van de tweede tranche afwaardering activa met maatschappelijk nut en het voorstel om het eeuwigdurend karakter van de lening NRF/SVn te laten vervallen;
- Akkoord te gaan met de financiële wijzigingen 2012. Die worden financieel-technisch verwerkt in de begroting 2012 door de derde begrotingswijziging 2011;
- Als richtinggevend kader vast te stellen om voor 2013 en 2014 nog eens €8 miljoen aan extra bezuinigingsvoorstellen uit te werken. De resultaten worden gebruikt om nieuwe bezuinigingsvoorstellen voor te stellen die het college bij de Programmabegroting 2013-2017 zal voorleggen aan de gemeenteraad.

4.4 Ontwikkeling algemene reserve

Omschrijving	bedragen x 1.000						
	Budgettair effect; v (-) is voordelig; n is nadelig						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stand algemene reserve per 1-1	-49.636 v	-37.640 v	-45.145 v	-52.613 v	-56.911 v	-61.459 v	-66.247 v
- Precario kabels en leidingen 1)	-4.788 v	-4.788 v	-4.788 v	-4.788 v	-4.788 v	-4.788 v	-4.788 v
- Verschoven dotatie algemene reserve (kadernota 2011)			-1.900 v				
- Terugstorten onttrekking 2011 Wmo (amendent Kadernota 2011)		-500 v	-500 v				
- Onttrekking voormalig BTW-compensatiereserve		760 n					
- Onttrekking aan algemene reserve (sluitende begroting 2012)	600 n						
Onttrekking vanwege bestemming sportbesluit (beklemd in rekeningsaldo 2010)	350 n						
Aanwending AR voor Kans en Kracht	1.796 n						-1.796 v
Onttrekking vanwege afwaardering MVA	3.000 n	320 n					
Bestemming rekeningresultaat 2)	2.274 n						
Dotatie aan een in te stellen bestemmingsreserve t.b.v. de cofinanciering WSW-bedrijf	1.024 n						
Dotatie i.v.m. correctie beheer-en onderhoudsbudgetten (jaarrekening 2011)		-1.220 v	-1.220 v				
Egaliseren baten en lasten reserve nieuw beleid		-65 v	65 n				
Voorstel opheffing reserve WMO		-2.012 v					
Wie wat bewaart heeft niets (verschuiving projecten)			150 n				
Programmbudget samen voor elkaar			725 n	490 n	240 n		
Begrotingsuitkomst na vaststelling Kadernota/Bestuursrapportage 2012-1 (huidige stand 2012)	7.740 n						
Stand algemene reserve per 31-12	-37.640 v	-45.145 v	-52.613 v	-56.911 v	-61.459 v	-66.247 v	-72.831 v

1) Mogelijkheid van heffing kan vervallen bij aanvaarding wetsvoorstel vrijstelling precariobelasting op netwerken

2) Indien niet wordt gekozen voor de technische verwerking van de leningen dan dient €9 miljoen extra aan de AR te worden onttrokken om de bestemming rekeningresultaat te realiseren. De stand per 31-12 wordt dan **€28,640 miljoen**

Voor de onderbouwing van de bestemmingsreserve co-financiering WSW en de onttrekking aan de algemene reserve wordt verwezen naar hoofdstuk 6 sociaal domein.

In bovenstaand overzicht is het voornemen verwerkt om de Wmo-reserve op te heffen en het saldo per 2014 toe te voegen aan de algemene reserve.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de ingeschatte ontwikkelingen van de algemene reserve.

5. Bezuinigingen

5.1 Bezuinigingsopgave

In het coalitieakkoord en de Kadernota 2010 besloot de raad tot een bezuinigingsoperatie van in totaal €35 miljoen. Van deze €35 miljoen zijn voor ruim €28 miljoen bezuinigingen gevonden. Voor de resterende €6,8 miljoen is bepaald in welk cluster de middelen worden gevonden, maar zijn er nog geen concrete maatregelen benoemd.

In onderstaande tabel is per cluster de nog in te vullen taakstelling opgenomen:

Resterende taakstellingen	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Investerings	0	0	0	893n	893n	893n
Inkomsten	379n	959n	1.539n	1.266n	1.552n	2.019n
Efficiency	0	0	133n	33n	0	0
Subsidies/Verbonden Partijen	188n	169n	324n	111n	453n	763n
Taken (incl algemene taakstelling)	187n	190n	1.910n	2.300n	2.623n	3.080n
Nog in te vullen taakstelling	754n	1.318n	3.906n	4.603n	5.521n	6.755n

5.2 Realisatie bezuinigingen

5.2.1 Totaaloverzicht invulling €28 miljoen

Bij de Kadernota 2011 is voor de invulling van de taakstelling van €28 miljoen per cluster het pakket maatregelen benoemd dat tot en met 2018 het te bezuinigen bedrag oplevert. De geraamde bezuinigingen, €35 miljoen, zijn opgenomen in de financiële meerjarenraming.

Efficiency

In het cluster efficiency zijn bezuinigingen opgenomen op de gemeentelijke organisatie. Het gaat om terugbrengen van formatie, beperking inhuren van externen en stroomlijnen van de interne organisatie door betere structuren en processen.

Bij de programmabegroting 2012 zijn de maatregelen in elk geval voor de jaarschijf 2012 geconcretiseerd. Er zijn zo'n dertig fte geschrappt, zie pagina 41 van de Programmabegroting 2012-2016. Het kost tijd om maatregelen zorgvuldig uit te werken en het vraagt aanpassing en reorganisatie van de ambtelijke organisatie. Afgelopen jaar zijn de maatregelen verder ingevuld. Inmiddels is duidelijk hoe de taakstellingen voor de jaarschijven na 2012 worden geconcretiseerd.

Er wordt gewerkt aan een verdere formatiereductie van nog bijna zeventig fte. De formatiereductie per hoofdafdeling 2013-2018 ziet er als volgt uit:

Hoofdafdeling	Formatieverloop
Middelen en Services	6 fte in 2013 oplopend tot 16 fte in 2018
Directie en concernstaf	1 fte in 2013 oplopend tot 9 fte in 2018
Sozawe	1 fte in 2013 oplopend tot bijna 7 fte in 2018
Stadszaken	5 fte in 2013 oplopend tot 20 fte in 2018
VVH	bijna 4 fte in 2013 oplopend tot 11 fte in 2018
Dienstverlening	bijna 3 fte in 2013 oplopend tot bijna 5 fte in 2018
Totaal	circa 20 fte in 2013 oplopend tot ruim 68 fte in 2018

De formatiereductie beoogt een compacte en hoogwaardige ambtelijke organisatie. De taakstelling is op basis van het aantal fte's verdeeld over de hoofdafdelingen.

Bij de uitwerking is zo veel mogelijk gekeken naar efficiency door nadruk op digitalisering, (regionale) samenwerking en stroomlijning van processen.

Toelichting

1. In de inmiddels vastgestelde nota Kans en Kracht is beschreven welke formatiereductie bij hoofdafdeling Sozawe wordt doorgevoerd en hoe dat wordt gerealiseerd. De in de tabel genoemde formatieverlaging is een onderdeel van die uit de nota Kans en Kracht.
2. Binnen de hoofdafdeling Dienstverlening is behalve dienstverlening ook de uitvoering van de Wmo ondergebracht. De raad heeft aangegeven dat middelen voor de Wmo gelabeld blijven voor de uitvoering van deze taak. Het is niet mogelijk om de invulling van de efficiëntytaakstelling exclusief de Wmo te realiseren, simpelweg omdat de besparingsmogelijkheden bij de andere taken daarvoor te beperkt zijn. Dan zouden de andere teams bij deze hoofdafdeling onevenredig zwaar worden belast. Voorstel is om de taakstelling toe te voegen aan de taakstellingen in het kader van Hof 2.0, onderdeel van het sociaal domein.
3. De formatie voor de overheadfuncties is recentelijk vergeleken met die van een aantal andere 100.000-plusgemeenten. Het college en het directieteam hebben de ambitie geformuleerd dat Haarlem qua overhead tot het beste kwartiel uit de benchmark wil horen. Dat betekent overigens dat er verdere reductie zal worden doorgevoerd bovenop de zestien fte die nu door hoofdafdeling Middelen & Services wordt omgebogen.
4. De voorstellen brengen een formatiereductie van ruim 65 fte met zich mee, exclusief Wijkzaken en Stedelijke Projecten. Samen met de dertig fte die afgelopen zomer werden ingeleverd en die is verwerkt in de programmabegroting 2012 is daarmee de taakstelling uit het coalitieakkoord van honderd fte-reductie per 2018 grotendeels gerealiseerd. Een reorganisatie en integratie van de hoofdafdelingen Wijkzaken en Stedelijke Projecten worden voorbereid. Dat zou een extra formatiereductie van 25 tot 35 fte betekenen.

In het algemeen geldt dat de bezuinigingen bij ongewijzigd beleid kunnen worden gerealiseerd zonder grote effecten voor dienstverlening en bedrijfsvoering. Maar soms leidt schrappen van formatie tot extra inhuur. Dat lijkt zich slecht te verhouden tot het beleid om terughoudend te zijn met externe inhuur, maar aanpassingen naar een efficiënte en kleinere ambtelijke organisatie kosten tijd. Om structureel voordeel te halen is meer flexibiliteit nodig, wat opgevangen moet worden met een flexibele schil aan externe inhuur en door bovenformatieve medewerkers. Aandachtspunt voor het college is dat de inhuurtermijn niet te lang wordt, anders wordt er door de jaren heen feitelijk niets bespaard. Zoals ook elders in deze kadernota is opgenomen streeft het college naar een kleine, kwalitatief hoogwaardige organisatie, waarbij gebruik wordt gemaakt van een flexibele schil van externe medewerkers die tijdelijk worden ingehuurd.

Reductie van formatieplaatsen betekent in een aantal gevallen frictiekosten. Mede door de slechte arbeidsmarkt is de mobiliteit van de ambtelijke organisatie minder optimaal dan wenselijk is. Daarbij komt dat niet alle medewerkers herplaatsbaar zijn waardoor het medewerkers soms bovenformatief worden. Voor de gemeentelijke organisatie zijn dat lasten. Tot nu toe is de afspraak dat hoofdafdelingen de frictiekosten in de eigen budgetten opvangen. Omdat dat in de praktijk het niet altijd mogelijk is, zullen de voorgestelde bezuinigingen niet in alle gevallen direct renderen.

De voorstellen moeten zorgvuldig worden doorgevoerd en kosten om die reden tijd. De ondernemingsraad loopt intensief met de organisatie op. Zorgvuldigheid is nodig vanuit de optiek van goed werkgeverschap, maar ook omdat de ambities voor de resterende raadsperiode niet zijn aangepast. Hetzelfde werk zal met minder mensen moeten worden gedaan zonder dat de continuïteit teveel onder druk komt. De aanpassingen bij de hoofdafdelingen hangen met elkaar samen. Een extern bureau heeft opdracht gekregen de mogelijkheden te verkennen van een kleine en hoogwaardige organisatie als uitgangspunt voor de besluitvorming over de inrichting van de toekomstige organisatie. Daarbij dient optimaal gebruik gemaakt te worden van de verwachte uitstroom op grond van leeftijd. Allereerst wordt de bedrijfsvoering op orde gebracht en vervolgens moet de organisatie innovatief worden, een netwerkorganisatie die samenwerkt met partners in de samenleving en zich kan aanpassen aan veranderingen. In de tabel met formatiereductie per hoofdafdeling staat hoe de formatiereductie

over de hoofdafdelingen is verdeeld. Het zal duidelijk zijn dat het onderzoek naar de toekomst van de ambtelijke organisatie gevolgen kan hebben voor de manier waarop het proces rond de formatiereductie wordt gerealiseerd.

In de Programmabegroting 2013-2017 staat meer over de voortgang van de bezuinigingsvoorstellen van de hoofdafdelingen de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie.

Taken

Binnen dit cluster waren besparingen berekend op onderhoud zodat bij het huidige aanbestedingsklimaat hetzelfde resultaat en niveau van onderhoud met minder middelen gehaald kan worden. Zoals blijkt uit het Jaarverslag 2011 is deze bezuiniging in 2011 niet gehaald: er is een overschrijding van ongeveer €3,6 miljoen op het onderhoudsbudget. De onderhoudsbudgetten worden strak bewaakt om te zorgen dat de besparing in 2012 en latere jaren wél wordt gehaald en de overschrijding wordt gecompenseerd.

5.2.2 Invulling resterende taakstelling uit Kadernota 2011

In paragraaf 5.1 staat dat in diverse clusters nog een bedrag tot €6,8 miljoen moet worden omgebogen. Daarmee wordt in hele miljoenen de stap van €28 miljoen bezuiniging naar €35 miljoen gemaakt.

Hoe wordt dat ingevuld? Meestal kunnen de voorstellen die tot nu toe zijn uitgewerkt niet nog meer worden geschaafd. Echt veranderen en taken en processen innoveren is noodzaak, maar biedt de gemeente ook een kans om beter uit de recessie te komen.

Dat besef leidde er de afgelopen maanden toe dat nieuwe bezuinigingsvoorstellen zijn uitgewerkt (zie volgende pagina):

Bezuinigingsvoorstellen per cluster

Voorstellen per cluster	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Voorstellen cluster investeringen						
Meerjaren Investeringsplan (IP)	0	0	0	893	893	893
Voorstellen cluster inkomsten						
Verhogen tarieven Havendienst	-73	214	214	214	214	214
opbrengst naar bestaande taakstelling verhogen kostendekkendheid tarieven	73	-214	-214	-214	-214	-214
Verhogen toeristenbelasting	134	272	272	272	272	272
Voorstellen cluster efficiency						
Beleidspool	0	400	580	640	700	700
Basisregistraties goed organiseren	0	50	50	50	50	50
Optimaliseren wagenpark	25	25	25	25	25	25
Verbeteren inkoop	1.800	1.800	1.550	1.300	1.300	1.300
Voorstellen cluster subsidies						
Subsidies/Verbonden Partijen	150	300	450	600	600	600
niet realiseren verbonden partijen Noord- Hollands Archief	15	-19	-53	-87	-121	-153
Voorstellen cluster taken						
Exploitatie kinderboerderijen	0	31	31	31	31	31
Vermindering verkeersregelinstanties	-156	52	52	52	52	52
Peuterspeelzaalwerk	200	200	200	200	200	200
Totaal investeringen	0	0	0	893	893	893
Totaal inkomsten	134	272	272	272	272	272
Totaal efficiency	1.825	2.275	2.205	2.015	2.075	2.075
Totaal taken	44	283	283	283	283	283
Totaal subsidies	165	281	397	513	479	447
Totaal voorstellen+IP, nog te verwerken	2.168	3.111	3.157	3.976	4.002	3.970

Hieronder is per cluster een korte opsomming van de maatregelen opgenomen. Bijlage 6 geeft een toelichting op de voorstellen.

Cluster investeringen

Actualisatie van het investeringsplan levert voordelen op in de jaarschijven 2016 tot en met 2018.

Cluster inkomsten

Om de opbrengst te kunnen inboeken, zijn de volgende besluiten nodig:

- Verhoging van de havengelden met 10 procent in 2013. Een van de goedgekeurde voorstellen is een hogere kostendekkendheid van tarieven (Kadernota 2011). De opbrengst van het voorstel voor de havengelden wordt ingezet als realisatie daarvan.
- Verhoging van de toeristenbelasting naar €2,60 in 2013 en tot €3,00 in 2014. De tarieven per campingovernachting stijgen mee. Het huidige tarief is €1. Dit stijgt naar €1,20 in 2013 tot €1,35 in 2014. De toeristenbelasting is een algemene belasting en is daarom vergelijkbaar met de onroerendezaakbelasting. De opbrengst is niet aan een doel gekoppeld. Eén van de afwegingen om de toeristenbelasting te verhogen is de aantrekkingskracht van Haarlem door activiteiten en evenementen.
- Verhoging van de parkeergelden.

Cluster efficiency

- Een goede organisatie van het beheer van basisregistraties: alle geometrie centraal beheren en een betere samenwerking leveren €50.000 op.
- Optimaliseren wagenpark: negen voertuigen worden niet vervangen. Minder lasten: €25.000.
- Verdere professionalisering en standaardisering van inkoop voor de hele organisatie levert een voordeel op.

Cluster subsidies/verbonden partijen

- Als de richtlijnen bij de begroting ten minste 0,5 procent bedragen en er vier jaar voor 0,5 procent geen indexatie wordt toegepast op de budgetten van de gesubsidieerde instellingen (exclusief verbonden partijen) levert dat elk jaar een voordeel op van €150.000. Oplopend betekent dat een voordeel van €600.000 in 2016.
- Na onderhandelingen in het bestuur van het Noord-Hollands Archief is een bezuiniging van 10 procent op de Haarlemse bijdrage (exclusief huisvestingskosten) maximaal haalbaar. Daarom wordt voorgesteld het totaal te bezuinigen bedrag te verlagen: €19.000 in 2014 oplopend tot €153.000 in 2018.
- De gemeenteraad besloot in haar vergadering van 20 januari 2011 tot een vermindering van de storting in de reserve onderhoud podia voor in totaal €300.000 (amendement 15.2). Dit amendement kan niet worden uitgevoerd omdat de reserve noodzakelijk is voor het onderhoud aan de podia. Hieraan liggen de meerjaren-onderhoudprogramma's ten grondslag. De onttrekking van €300.000 leidt tot een hogere jaarlijkse dotatie waarmee in Bestuursrapportage 2012-1 al rekening is gehouden.

Cluster taken

- Dertien verkeersregelininstallaties komen te vervallen.
- Verlagen van inzet eigen middelen voor peuterspeelzaalwerk, dekken uit middelen Rijk.
- Maatregelen rond de exploitatie van de kinderboerderijen, zie bijlage 6.

5.3 Wat moet er nog worden bezuinigd?

De resterende taakstellingen per cluster (tabel uit paragraaf 5.1) vergeleken met de extra bezuinigingsvoorstellen (tabel met clusters uit paragraaf 5.2) leveren het volgende beeld op:

Cluster	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Investerings	0	0	0	0	0	0
Inkomsten	245	687	1.267	994	1.280	1.747
Efficiency	-1.825	-2.275	-2.072	-1.982	-2.075	-2.075
Subsidies/Verbonden Partijen	23	-112	-73	-402	-26	316
Taken	143	-93	1.627	2.017	2.340	2.797
Resterende taakstelling totaal	-1.414	-1.793	749	627	1.519	2.785

min is hogere realisatie dan taakstelling

plus is lagere realisatie dan taakstelling

Verschil taakstelling nog te realiseren bezuinigingen versus invulling per cluster. Uit de bovenstaande tabel blijkt dat in de clusters efficiency en subsidies/verbonden partijen en taken in een aantal jaarschijven meer wordt bezuinigd dan het bedrag van de taakstelling. Verdeling van de totale bezuinigingstaakstelling van €35 miljoen is evenwichtig verdeeld over stad, burgers, instellingen, bedrijven en de gemeentelijke organisatie. In de clusters met overrealisatie wordt het surplus niet ingezet voor de andere clusters maar het is verwerkt als voordeel in de financiële meerjarenraming.

Voordelen

Overrealisatie te verwerken in financiële meerjarenraming

bedragen x € 1000

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Efficiency	1.825	2.275	2.072	1.982	2.075	2.075
Subsidies/Verbonden Partijen	0	112	73	402	26	0
Taken + algemeen	0	93	0	0	0	0
Overrealisatie naar financiële meerjarenraming	1.825	2.480	2.145	2.384	2.101	2.075

Uit de tabel blijkt dat de aanvullende bezuinigingsvoorstellen een belangrijke bijdrage leveren aan de resterende totaaltaakstelling van in totaal €6,8 miljoen. In de onderstaande tabel is per cluster aangegeven welk bedrag van de taakstelling nog moet worden ingevuld.

Nog in te vullen bezuinigingen per cluster

bedragen x € 1000

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Investerings	0	0	0	0	0	0
Inkomsten	245	687	1.267	994	1.280	1.747
Efficiency	0	0	0	0	0	0
Subsidies/Verbonden Partijen	23	0	0	0	0	316
Taken +algemeen	143		1.627	2.017	2.340	2.797
Resterende taakstelling totaal	411	687	2.894	3.011	3.620	4.860

Conform bovenstaande tabel moet in 2013 nog ruim €0,4 miljoen aan ombuigingen worden ingevuld. Dit bedrag loopt op tot ruim €4,9 miljoen in 2018.

Conclusie is de bezuinigingstaakstellingen uit de clusters van het coalitieakkoord zijn ingevuld. Er is meer gerealiseerd, met uitzondering van het cluster inkomsten en taken.

Het college laat voor 2013 en 2014 €8 miljoen aan bezuinigingsvoorstellen uitwerken. Voor zowel het sluitend maken van de jaarschijven en invulling van de resterende taakstelling voor de meest nabije jaren (2013-2014). De resultaten worden gebruikt voor nieuwe bezuinigingsvoorstellen die het college bij de Programmabegroting 2013-2017 zal voorleggen aan de gemeenteraad.

5.4 Gevolgen van bezuinigingen voor organisatie en stad

De discussie over invulling in het cluster taken vraagt meer voorbereiding en zal vooral worden gevoerd aan de hand van de exercitie die het college momenteel uitvoert naar de taken en activiteiten van de gemeente Haarlem. De uitkomsten worden voorgelegd tussen kadernota en programmabegroting.

Voor de gemeentelijke taken wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- Taken die de wet opdraagt met een beperkte uitvoeringsvrijheid;
- Taken waarvoor weliswaar een wettelijke basis is, maar waarvoor een grote mate van uitvoeringsvrijheid is;
- Taken die de gemeente zelf op zich heeft genomen, dat wil zeggen dat het aan de gemeente is of ze die uitvoert en op welke manier.

Op basis van de richtinggevende kaders die de raad vaststelt, werkt het college bezuinigingen uit voor de Programmabegroting 2013-2017.

Het college bereidt niet alleen maatregelen met gevolgen voor het voorzieningenniveau voor. Alle veranderingen hebben ook gevolgen voor de grootte van de gemeentelijke organisatie. Bij de uitwerking van de voorstellen krijgt dit aandacht.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor in te stemmen met de extra bezuinigingsvoorstellen uit paragraaf 5.2.2 van deze kadernota.

6. Ontwikkelingen sociaal domein

6.1 Inleiding

Er vinden grote veranderingen plaats in het sociaal domein. We worden steeds ouder en vitaler. De vraag naar zorg groeit. Er komen steeds meer technologieën beschikbaar, de digitalisering schrijdt voort en voor onze dienstverlening en het ontmoeten van anderen maken we steeds meer gebruik van sociale media. Steeds meer taken worden door het Rijk aan gemeenten overgedragen. We kunnen de manier waarop we onze ondersteuning hebben georganiseerd verbeteren, maar we zullen het met minder geld moeten doen. Dat vraagt ons te zoeken naar slimmere, efficiëntere en integrale werkwijzen, arrangementen en samenwerkingsrelaties. En omdat we een vangnet willen houden voor de kwetsbaarste mensen in onze Haarlemse samenleving, moeten we keuzes maken en nieuwe mogelijkheden en kansen grijpen.

Het sociaal domein betreft alle ondersteuning en activering van burgers (begrotingsprogramma 3 (Welzijn, gezondheid en zorg), 4 (Jeugd, onderwijs en sport) en 7 (Werk en inkomen)).

Om die reden hebben wij al eerder de volgende veranderboodschap vastgesteld:

Het huidige systeem van maatschappelijke ondersteuning en activering (inclusief re-integratie) staat onder grote druk. In Nederland is er steeds minder geld voor professionele ondersteuning en begeleiding, terwijl de behoefte aan ondersteuning juist groeit. Er is een ander systeem nodig waarbij de overheid er enerzijds naar streeft om verbeteringen door te voeren en anderzijds een groter beroep doet op de burger, op de professionele partners, op solidariteit en zorgen voor elkaar.

Wat betekent dit voor Haarlem? We spreken iedereen aan op zijn of haar eigen verantwoordelijkheid; je kijkt eerst naar wat je zelf kunt doen. De gemeente neemt Haarlemmers minder bij de hand en stimuleert ze om ook verantwoordelijkheid te nemen voor de zorg aan anderen. Dit denken is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Haarlemmers hebben regie over hun eigen oplossing; wat kunnen zij wèl (eigen kracht);
- Haarlemmers kunnen, al dan niet met hulp, zelfstandig blijven functioneren (zelfredzaamheid);
- Haarlemmers doen mee vanuit de eigen mogelijkheden en vanuit wederkerigheid (actief burgerschap).

De gemeente biedt een goede basisinfrastructuur om Haarlemmers te steunen in hun zelfredzaamheid, en in hun hulp aan anderen. Voor mensen die tijdelijk de regie over hun leven kwijt zijn, is er maatwerk. Er is een vangnet voor de meest kwetsbaren.

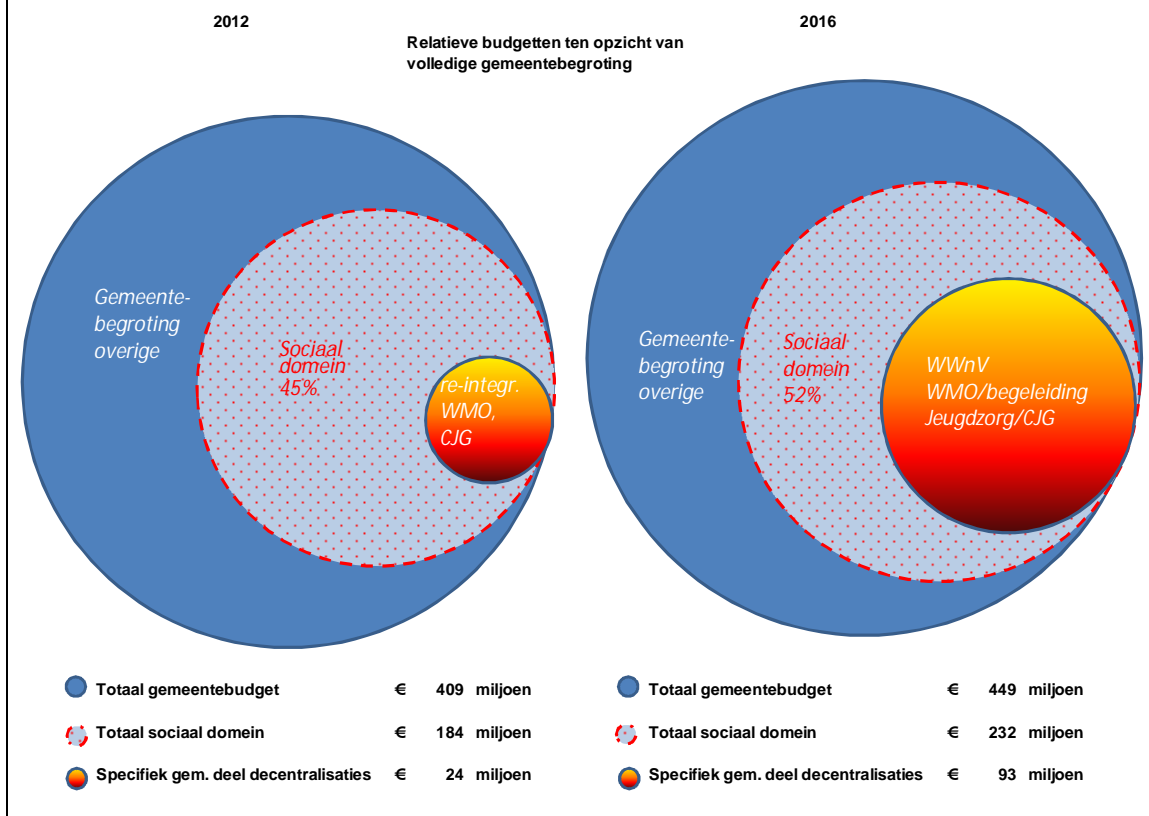
In Haarlem maken we mét elkaar de stad; als inwoners, opvoeders, kinderen en jongeren, ouderen, ondernemers, sociaal-maatschappelijke organisaties en als gemeente. We zijn er samen voor elkaar.

Het Programma Samen voor elkaar verbindt de drie decentralisaties die wij krijgen van het Rijk met de lokale vernieuwingen in ons sociaal domein. Het is het logisch vervolg op onze visie zoals verwoord in HOF2.0 'Van visioen naar doen' en eerder, de nota 'Ontmoeten, verbinden en meedoen, beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning Gemeente Haarlem 2008-2011' en is in lijn met de uitgangspunten van de nota 'Kans en Kracht'.

6.2 Omvang en afbakening van het sociaal domein

De decentralisaties hebben grote gevolgen op de gemeentebegroting. De decentralisaties AWBZ en jeugdzorg gaan naar schatting om een bedrag van tussen €50 en €60 miljoen. De rijkssubsidie Wsw wordt samengevoegd met het participatiebudget met een grote korting op de subsidie voor Sociale Werkplaats (SW). Ook de taakstelling van €1,8 miljoen uit Hof 2.0 is onderdeel van de ontwikkeling van het sociaal domein. Het totale budget in het sociaal domein wordt naar schatting €232 miljoen in 2016. Over de budgetten en taakstellingen van de decentralisaties is nog veel onduidelijk.

Figuur sociaal domein t.b.v. kadernota o.b.v. sociaal domein = progr.3/4/7

6.2.1 Invoering van de Wet werken naar vermogen (Wwv)

Voor wie kan werken, al is het maar een beetje, was het rijksvoornemen om vanaf 1 januari 2013 de Wet werken naar vermogen in te voeren. Deze wet komt in plaats van de Wet Werk en Bijstand (WwB) en de Wet Investeren in Jongeren (WIJ). Delen van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet Werk en Arbeidsondersteuning Jonggehandicapten (Wajong) gaan ook op in de nieuwe Wet Werken naar Vermogen (Wwv). De invoering van de Wwv gaat gepaard met grote bezuinigingen. De prognose van de rijksbijdragen is als volgt:

bedragen x € 1.000

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
SZW-bijdrage Wsw/beschutte arbeid	18.103	17.000	15.152	14.184	13.853	13.523	13.192
SZW-bijdrage re-integratie	5.287	5.566	5.564	5.806	6.040	6.150	6.260
BZK-bijdrage inburgering	1.692	350	0	0	0	0	0
OCW-bijdrage educatie	983	469	469	469	469	469	469
Totaal Participatiebudget	26.065	23.385	21.185	20.459	20.363	20.142	19.921

De rijksbijdrage voor de Wsw wordt met miljoenen verlaagd. De dienstverlening door sociale dienst en Paswerk zal daarom drastisch moeten wijzigen. Daarvoor is een herstructureringsfaciliteit Wsw bij het Ministerie van Sociale zaken aangevraagd. Op basis van het aantal SW-ers is het Haarlems deel van gemeenschappelijke regeling Paswerk moet Haarlem uit eigen middelen €1.024.000 financieren. Dit wordt besteed in de jaren 2012-2018.

6.2.2. Dagbesteding en begeleiding van AWBZ naar Wmo

Het kabinet wil de functies ‘dagbesteding’ en ‘begeleiding’ van zelfstandig wonende mensen met een beperking overhevelen naar de gemeente. Nu vallen deze taken onder de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), straks onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het kabinet is van mening dat dagbesteding en begeleiding van deze inwoners het best dichtbij de klant geregeld kunnen worden. De gedachte is dat gemeenten, die de Wmo uitvoeren, dichterbij de klant staan dan het Rijk en dus meer maatwerk kunnen leveren. Dat is efficiënter en goedkoper.

Het rijksvoornemen was om vanaf 1 januari 2013 begeleiding en dagbesteding naar de gemeente over te doen voor nieuwe instromers en herindicaties. Per 1 januari 2014 wordt de hele doelgroep naar de gemeente overgeheveld

6.2.3 Overdracht van jeugdzorg naar gemeente

De gemeente wordt verantwoordelijk voor alle jeugdzorg, zodat hulp en ondersteuning van kinderen dichterbij georganiseerd kunnen worden. Zo is het volgens het Rijk mogelijk om eerder en daardoor lichtere hulp te bieden. Is zwaardere hulp nodig, dan zou die via minder schakels ingezet kunnen worden. Het gaat om de provinciale (geïndiceerde) jeugdzorg, de jeugdzorg plus (gesloten jeugdzorg), geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen (jeugd-GGZ), zorg voor jeugd met een licht verstandelijke beperking (jeugd-LVB), jeugdbescherming, jeugdreclassering en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK).

Op 1 januari 2015 wordt de nieuwe wet op jeugdzorg van kracht en moeten alle activiteiten en opvang rond de jeugdzorg aan de gemeente zijn overgedragen.

De gemeente moet daarbij een efficiencykorting van 10 procent halen door integratie en samenhang van de regie en uitvoering. De omvang van de kosten van de jeugdzorg voor Haarlem is nog niet volledig bekend.

6.3 Globale risico-inventarisatie

Op basis van de huidige gegevens kan het risico door kortingen en bezuinigingen van de decentralisaties oplopen tot ruim €10 miljoen in 2016.

- Wwnv €4 miljoen: verlaging van het participatiebudget, deel re-integratie, en verlaging van de rijkssubsidie SW. Uitgangspositie begroting 2012. Dit komt bovenop de verlaging van het re-integratiebudget van de afgelopen jaren.
- AWBZ, €3 miljoen: efficiencykorting van 5 procent en een compensatie voor nominale groei die lager is dan de verwachte werkelijke groei.
- Jeugdzorg, €3 miljoen: efficiencykorting van 10 procent op het budget dat naar de gemeente wordt overgeheveld.

Deze taakstellingen komen bovenop de bestaande taakstellingen voor het sociaal domein in de periode tot 2018, waaronder Hof 2.0 (1,8 miljoen) en Kans en Kracht (1,3 miljoen).

Tot slot bestaat er een grote kans op frictiekosten.

Risico's voor uitbreiding van gemeentelijk budget en beleidsveld en het risico van de zogenaamde open-einderegelingen zijn opgenomen in de berekening van gewenste hoogte van de algemene reserve.

Beslispunten

Het college stelt de raad voor

- Om de volgende uitgangspunten vast te stellen:
 - Alle middelen die de rijksoverheid aan het sociaal domein van Haarlem heeft toegerekend, zijn beschikbaar voor het sociaal domein en worden toegekend op basis van beleidsvoorstellen.
 - De gedecentraliseerde budgetten voor begeleiding en dagbesteding, Wwv en jeugdzorg zijn primair beschikbaar voor de betreffende beleidsvelden.
 - Het budget voor Haarlemse beleidswijzigingen en andere werkwijzen, die nodig zijn voor de transitie, moet primair gevonden worden binnen de grenzen van het sociaal domein (oud voor nieuw).
 - Als dat niet mogelijk blijkt, wordt ruimte binnen het totaal van de programmabegroting gezocht op basis van een integrale afweging, of – als dat ook geen oplossing biedt – een beroep te doen op de algemene reserve.
- In te stemmen met de voorgenomen opheffing van de reserve Wmo met ingang van 2014 en het resterende bedrag over te hevelen naar de algemene reserve.
- In te stemmen met het programmabudget ‘Samen voor elkaar’ voor 2013-2016. Het budget van 2013 van €1.520.000 te dekken uit de reserve Wmo en de geraamde bedragen voor de jaren 2014 tot en met 2016, respectievelijk €725.000, €490.000 en €240.000 te dekken uit de algemene reserve, bij opheffing van de reserve Wmo vanaf 2014.
- Een bestemmingsreserve te vormen van €1.024.000 uit de algemene reserve voor de cofinanciering van de herstructurering van Paswerk op basis van een nader in te dienen voorstel na toekenning van de herstructureringsfaciliteit.

7. Investeringsplan

Het investeringsplan bevat investeringen die de gemeente in de periode 2012-2017 wil uitvoeren. Het Investeringsplan 2012-2017, dat als bijlage 1 bij deze kadernota is gevoegd, geeft inzicht in de afzonderlijke investeringen, wat de status van de investering is (A is al besloten door de raad, B is gemandateerd aan het college, of C raadsbesluit volgt) en hoe de kapitaallasten worden gedekt. Definitieve vaststelling van het plan zal plaatsvinden bij de behandeling van de begroting 2013-2017.

De basis wordt gevormd door het Investeringsplan 2011-2016. Uitgaande van het investeringsplan van vorig jaar zijn de kapitaallasten (rente en afschrijving) opnieuw berekend, waarmee een basisplan 2012-2017 ontstaat. Daaraan zijn toegevoegd:

- actualisatie van de investeringsramingen, onder meer op basis van de Jaarrekening 2011
- aanvullende besluiten op het investeringsplan van vorig jaar, waarover de gemeenteraad al eerder heeft besloten
- onvermijdelijke investeringen waarover de gemeenteraad nog niet eerder heeft besloten. Die zijn noodzakelijk om het door de raad gewenste voorzieningenniveau te kunnen realiseren (categorie 1)
- investeringen waarvan de grondslag niet kan worden gevonden in kaderstellend beleid (categorie 2) van de raad.

De effecten van de actualisatie van het investeringsplan en de verwerking van de nieuwe investeringen leidt tot de volgende budgettaire effecten.

(bedragen x € 1.000)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Mutaties in kapitaallasten	2.000	-764	-3.774	-2.092	-2.316	-3.091
Mutatie in dekking	476	-359	2.581	2.110	2.543	2.330
Effect begroting	2.476	-1.123	-1.192	17	227	-760
Stelpost onderuitputting	1.800					
Stelpost taakstelling					893	893
Begrotingseffect (-/+ = voordeel)	4.276	-1.123	-1.192	17	1.120	133

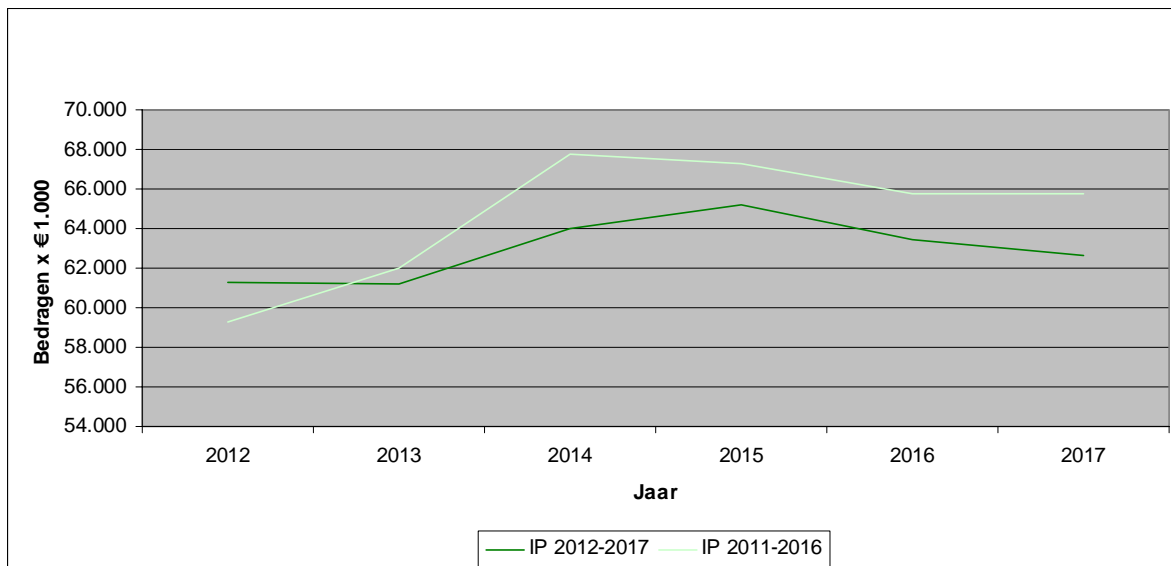
Verklaring van de mutatie

(bedragen x €1.000; - =voordeel)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<u>NIET BEINVLOEDBAAR/REEDS BESLOTEN</u>						
Afwaarderingen						
Effect afwaardering activa (jaarrekening)	-846	-712	-755	-1.066	-932	-822
Effect Sportbesluit	-175	-170	-145	-140	-130	-115
<i>Subtotaal afwaarderingen jaarrekening</i>	<i>-1.021</i>	<i>-882</i>	<i>-900</i>	<i>-1.206</i>	<i>-1.062</i>	<i>-937</i>
Actualisatie						
Stelpost sportbesluit (compensatie accomm./badmintonhal)	239	272	274	332	347	332
Fasering investeringen/actualisatie	1.198	-1.608	-656	1.013	1.878	573
<i>Subtotaal actualisatie</i>	<i>1.437</i>	<i>-1.336</i>	<i>-382</i>	<i>1.345</i>	<i>2.225</i>	<i>905</i>
TOTAAL NIET BEINVLOEDBAAR/REEDS BESLOTEN	416	-2.218	-1.282	139	1.163	-32
Afwaarderingen						
Effect afwaardering activa (kadernota)	3.859	1.031	-233	-786	-1.028	-1.174
Nieuwe investeringen						
Bestaand beleid (categorie 1)	0	28	207	437	764	1.122
Nieuw beleid (categorie 2)	0	36	283	390	381	373
Taakstellende stelpost investeringsplafond	0	0	-167	-163	-160	-156
<i>Subtotaal nieuwe investeringen</i>	<i>0</i>	<i>64</i>	<i>323</i>	<i>664</i>	<i>985</i>	<i>1.339</i>
TOTAAL BEINVLOEDBAAR	3.859	1.095	90	-122	-43	165
TOTAAL BUDGETTAIR EFFECT	4.276	-1.123	-1.192	17	1.120	133

7.1 Actualisatie ramingen en afwaarderingen

Vergeleken met het investeringsplan 2011 ontwikkelen de bruto-kapitaallasten zich positief. Voor 2013 tot en met 2017 nemen de kapitaallasten af ten opzichte van de huidige meerjarenraming.

Geraamde bruto-kapitaallasten

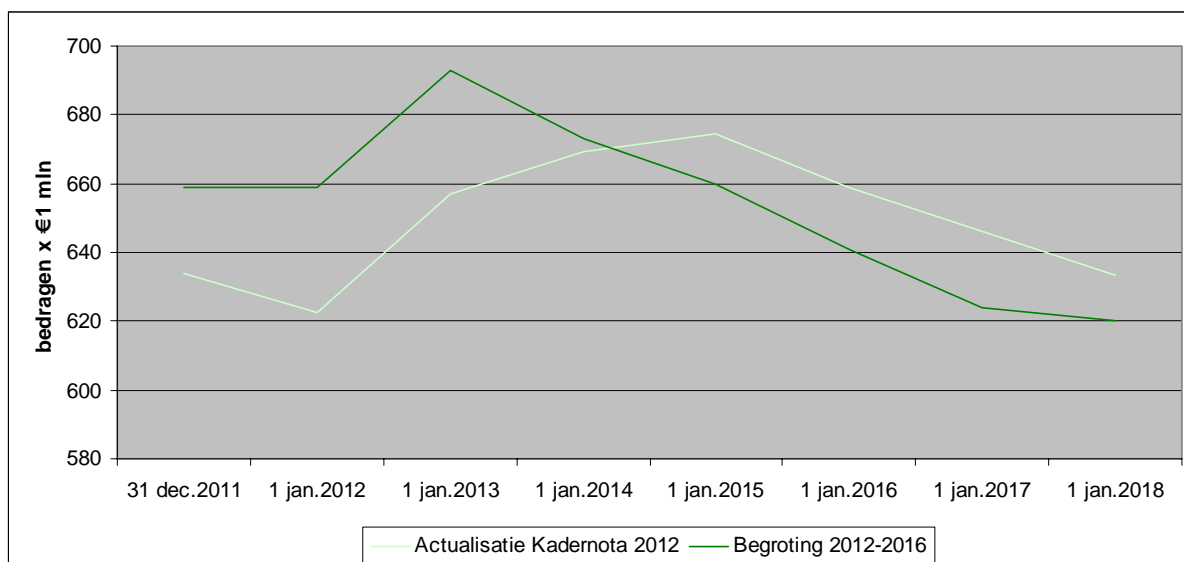
7.1.1 Actualisatie ramingen

De investeringsramingen zijn bij de opstelling van het investeringsplan 2012 geactualiseerd. Daarbij is getoetst of de beschikbare (restant)kredieten nog nodig waren. Investerings die al geruime tijd openstaan en die nog steeds niet zijn uitgevoerd, zijn afgesloten. Verder zijn projecten geschrapt die de raad nog niet heeft vastgesteld (C-investeringen) en waarvan is gebleken dat de opgevoerde dekking niet voor handen is.

Door de actualisatie worden de benodigde kredieten geactualiseerd en verschuiven geplande uitgaven door naar latere jaren als gevolg van het realisatiepercentages 2011.

Het in tijd verschuiven van investeringen door onderuitputting 2011 is terug te zien in het verloop van de meerjarige boekwaarden. In vergelijking met de begroting 2012 zet de daling van de boekwaarde later in.

Verloop boekwaarden

De boekwaarden van de materiële vaste activa nemen vanaf 2015 af. De daling van de boekwaarde komt onder meer door het investeringsplafond. De afname van de boekwaarde betekent dat de netto-financieringsbehoefte vanwege nieuwe investeringen afneemt, waardoor de doelstelling uit het coalitieakkoord om de schuldenlast af te bouwen kan worden uitgevoerd.

7.1.2 Afwaardering activa

De accountant constateerde in het rapport van bevindingen bij de Jaarrekening 2010 dat de subadministratie objecten/activa niet op orde is. Daarnaast blijkt dat het bestaan van de activa en de juistheid van de waardering ervan niet periodiek wordt vastgesteld. Naar aanleiding van deze bevindingen en in het kader van het programma 'Bedrijfsvoering op orde' is in 2011 een onderzoek ingesteld naar het bestaan van de activa. Dat leidde tot afwaardering van een groot aantal objecten tot een totaal van €22,3 miljoen. Daarvan is €10,8 miljoen bij de Jaarrekening 2011 verwerkt en €11,5 miljoen, over de investeringen met maatschappelijk nut, bij de Kadernota 2012. Zie het afzonderlijke raadsvoorstel (2012/146997) voor een onderbouwing van de afwaardering.

Totaal financieel effect

	bedrag	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Afwaardering activa Jaarrekening 2011	10,8 mln	-846	-712	-755	-1.066	-932	-822
Afwaardering activa Kadernota 2012	11,5 mln	3.859	1.031	-233	-786	-1.028	-1.174
	22,3 mln	3.013	319	-988	-1.852	-1.960	-1.996

Uit deze tabel blijkt dat de voorgestelde afwaardering bij de kadernota van €11,5 miljoen leidt tot een nadeel in 2012 en 2013 van €3,8 miljoen, respectievelijk €1,0 miljoen. Dat komt doordat kortere afschrijftermijnen leiden tot een stijging van het jaarlijkse afschrijvingsbedrag. Een ander effect van de kortere afschrijftermijnen is dat de activa ook eerder in hun geheel zijn afgeschreven, waardoor de afschrijvingslasten, maar ook de rentelasten, vanaf 2013 dalen. Dit voordeel blijft ook na 2017 bestaan.

7.1.3 Afwaarderingen sportbesluit

In het kader van het sportbesluit is in 2011 een bedrag van €4,3 miljoen terugontvangen van de belastingdienst. Hiervan is €1,85 miljoen aangewend om de betreffende geactiveerde investeringen af te waarderen. De teruggaaf voor het investeringsproject Pim Mulier van €1,7 miljoen blijft conform eerdere besluitvorming binnen het project, zodat het project binnen de budgettaire kaders kan worden gerealiseerd.

Het sportbesluit heeft ook effect op de benodigde bedragen voor nieuwe investeringen, die kunnen neerwaarts worden bijgesteld met de BTW-component. Ook dat leidt tot begrotingsvoordelen.

Het resterende totaalvoordeel van de afwaardering en de voordelen van het investeringsplan zijn beschikbaar om een aantal verenigingen te compenseren die sinds 2004 met eigen middelen hebben geïnvesteerd in (ver)nieuwbouw van gemeentelijke kleedaccommodaties. Momenteel wordt overlegd met de betrokken vereniging over de hoogte van de compensatie. Als deze is bepaald, kan het resterende bedrag dat dan bekend is (inclusief overige baten gerelateerd aan het sport besluit) ingezet worden als dekking voor een nieuw te bouwen multifunctionele hal waarvan de hoofdgebruiker badmintonvereniging Duinwijk kan zijn.

	<i>bedragen x € 1.000</i>					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Voordeel kapitaallasten IP door sportbesluit	64	102	130	192	217	217
Voordeel afwaardering sportbesluit	175	170	145	140	130	115
Stelpost	239	272	275	332	347	332

In het eerder verstrekte overzicht bij de nota Teruggave BTW-sportbesluit (2011/498306) is een tabel gepresenteerd inclusief de kapitaallasten Pim Mulier. Omdat het effect van Pim Mulier reeds verwerkt is in de begroting, is de stelpost daarvoor gecorrigeerd, hetgeen tot een gunstig effect leidt.

7.2 Nieuwe investeringen

Om de bezuinigingstaakstellingen en de gewenste verbetering van de schuldenlast te realiseren, zijn nieuw aangeleverde investeringen beperkt gehonoreerd.

7.2.1 Investeringsbestaand beleid (categorie 1)

De volgende nieuwe investeringen voortvloeiend uit bestaand beleid zijn in het Investeringsplan 2012-2017 opgenomen:

(bedragen x €1.000; - = voordelig)	Inv. Bedrag	Netto Kapitaallasten						Dekking
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Cluster gemeentelijk apparaat								
Aanvullend krediet concernhuisvesting	2.400	0	0	120	180	177	174	
ICT (2017)	1.000	0	0	0	0	0	0	
Subtotaal gemeentelijk apparaat		0	0	120	180	177	174	
Cluster maatschappelijke voorzieningen								
Vervangingen Philharmonie (2017)	23	0	0	0	0	0	0	
Vervangingen parkeergarages	291	0	28	32	31	30	37	
Subtotaal maatsch. Voorzieningen		0	28	32	31	30	37	
Cluster onderwijs								
SHO: Bewegingsonderwijs Gonnet (2013)	825	0	10	62	61	60	59	100% dekking binnen SHO
SHO: Uitbreiding Oost ter Hout (2014)	1.300	0	10	60	98	96	94	100% dekking binnen SHO
SHO: Uitbreiding Zonnewijzer (2014)	845	0	0	12	63	62	61	100% dekking binnen SHO
SHO: Huisvesting Teyler (2012)	769	0	58	58	56	55	54	100% dekking binnen SHO
Dekking binnen SHO		0	-78	-192	-278	-273	-268	
Subtotaal onderwijs		0	0	0	0	0	0	
Cluster openbare ruimte								
Renovatie grootschalig groen (2014)	3.500	0	0	0	42	124	205	Beheerplan OGV
Investeringsprogramma OGV	16.100	0	0	55	184	433	706	Beheerplan OGV
Verhoging jaarschijf 2012 riolering	5.600	0	422	429	436	443	450	Rioolrecht
Rioolrecht		0	-422	-429	-436	-443	-450	
Subtotaal openbare ruimte		0	0	55	226	557	911	
Cluster sport								
Vervanging kleedkamers/velden (2017)	1.445	0	0	0	0	0	0	
Subtotaal sport		0	0	0	0	0	0	
Totaal investeringen bestaand beleid		0	28	207	437	764	1.122	

7.2.2 Investeringsnieuw beleid (categorie 2)

De volgende investeringen nieuw beleid zijn opgenomen:

(bedragen x €1.000; - = voordelig)	Inv. Bedrag	Netto Kapitaallasten						Dekking
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Cluster gemeentelijk apparaat								
Beveiliging stadhuis (2012)	200	0	30	29	28	26	25	
Subtotaal gemeentelijk apparaat		0	30	29	28	26	25	
Cluster openbare ruimte								
Fietsbrug Industriehaven (2014)	2.700	0	6	12	11	11	11	95% subsidies
Snelfietsroute Haarlem (2014)	1.500	0	0	0	39	38	37	75% subsidies
Gemeentelijke werf voor opslag (2013)	100	0	0	0	0	0	0	100% Exploitatiebudget
Aanpassen Oudeweg (2012-2014)	3.040	0	0	75	149	146	144	Omslagfonds (€1 mln)
Fietsbrug Waarderbrug (2013)	3.500	0	0	167	163	160	156	€1,5 mln externe dekking
Verbreiden Waarderweg (2013)	3.000	0	0	0	0	0	0	Streven naar 100% ext.dekking
Subtotaal openbare ruimte		0	6	254	362	355	348	

Zie het Investeringsplan 2012-2017 voor een toelichting op bovenstaande investeringen.

7.3 Investeringsplafond en ombuigingstaakstelling

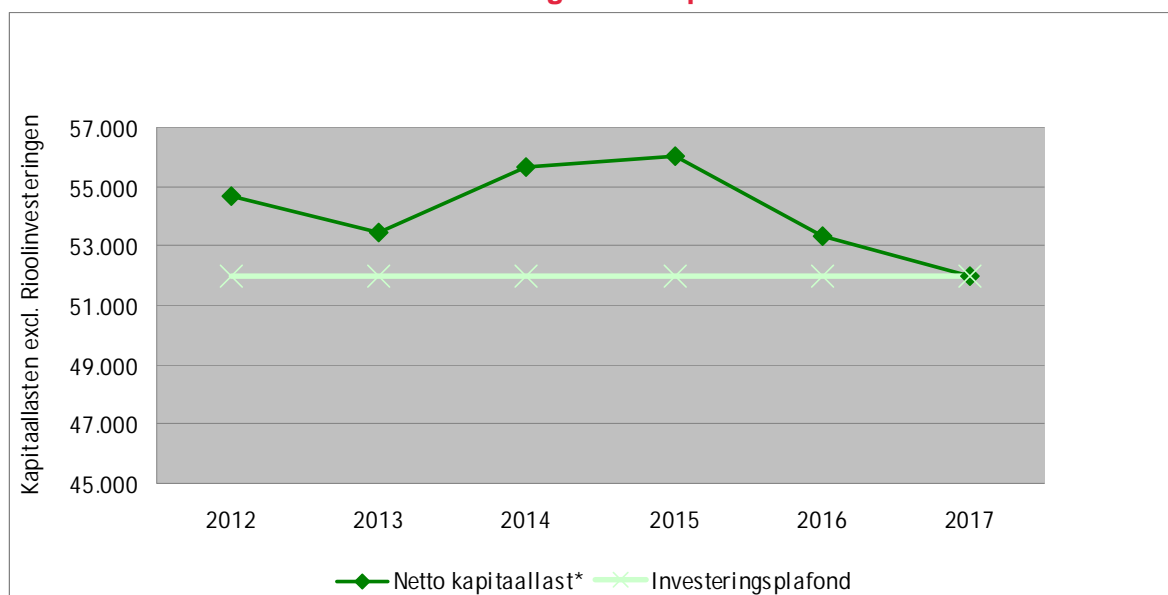
7.3.1 Investeringsplafond

Om de kosten van investeringen beheersbaar te houden, wordt toegewerkt naar een investeringsplafond. Voorlopig zijn daarvoor de vrijvallende kapitaallasten maatgevend. Dat wil zeggen dat de lasten van nieuwe investeringen niet hoger mogen zijn dan de vrijvallende lasten.

Indien alle nieuwe investeringen worden gehonoreerd, dan wordt het investeringsplafond van €52 mln in 2017 overschreden met €160.000. Aangezien het college zich wil houden aan de afspraken in het coalitieakkoord zullen er vóór de vaststelling van de begroting 2013 voorstellen worden gedaan om de kapitaallasten onder het investeringsplafond van €52 mln te brengen. Daarom is in het IP een taakstellende stelpost opgenomen. Invulling van de taakstellende stelpost zal gebeuren door het schrappen en/of doorschuiven van momenteel in het IP opgenomen investering(en).

Handhaving van het investeringsplafond in 2017 draagt, voor zover het gaat om investeringsuitgaven, bij aan beheersing van de schuldpositie.

Ontwikkeling netto-kapitaallasten

* netto kapitaallast na invulling taakstellende stelpost investeringsplafond

7.3.2 Ombuigingstaakstelling

De taakstelling voor de investeringen loopt op tot structureel vanaf 2018 €7 miljoen. In de Kadernota 2010 zijn de eerste maatregelen genomen om op termijn binnen het investeringsplafond te komen. Bij de Kadernota 2011 resteerde nog een in te vullen bedrag van €0,9 miljoen. De resterende stelpost wordt in 2017 ingevuld. Hiermee is de opgenomen taakstelling van €7 miljoen geëffectueerd.

bedragen x € 1.000

Taakstelling investeringsplafond	7.000
Ingevuld bij Kadernota 2010 en 2011 (al verwerkt in Programmabegroting 2012-2016)	-6.107
Nog te realiseren 2017-2018	893
Realisatie Kadernota 2012, jaarschijf 2017 e.v.	-893
Resterende taakstelling	0

Doordat de taakstelling een jaar later wordt gerealiseerd dan is opgenomen in de programmabegroting 2012 laat de actualisatie van de kapitaallasten in 2016 een tekort zien.

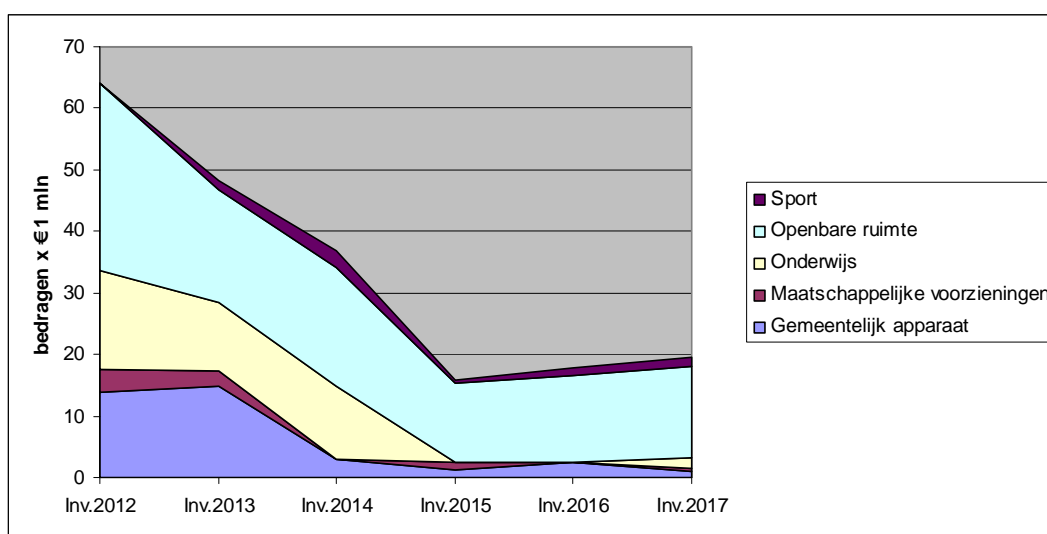
7.4 Realistisch investeringsvolume

Uit de meerjarenplanning investeringen Haarlem, het Investeringsplan 2012-2017, blijkt dat het investeringsvolume de komende jaren flink afneemt. Om een uitspraak te kunnen doen over de realiteit van het investeringsvolume na 2013 zijn de investeringen ingedeeld in gemeentelijk apparaat (gemeentebouwen, automatisering etc.), schoolgebouwen, maatschappelijke voorzieningen (welzijn en cultuur), sport en openbare ruimte.

De netto investeringsbedragen per categorie

Cluster	Inv.2012	Inv.2013	Inv.2014	Inv.2015	Inv.2016	Inv.2017
Gemeentelijk apparaat	13.761.080	14.906.275	2.927.000	1.195.000	2.493.000	1.000.000
Maatschappelijke voorzieningen	3.783.541	2.285.455	-54.345	1.198.660	12.872	474.899
Onderwijs	16.047.454	11.309.624	12.055.055			1.748.775
Openbare ruimte	30.377.325	18.229.671	19.316.427	13.055.200	13.979.000	14.879.000
Sport	78.070	1.445.378	2.705.882	445.378	1.445.378	1.445.378
Eindtotaal	64.047.470	48.176.403	36.950.019	15.894.238	17.930.250	19.548.052

Investeringsvolume

Op basis van het investeringsplan kunnen de volgende voorzichtige inschattingen worden gemaakt over het gewenste investeringsvolume. Let wel: genoemde bedragen zijn grove gemiddelde schattingen van een papieren analyse. De bedragen zullen moeten worden verfijnd op basis van uitvoeringsprogramma's, waarin ook faseringen over de jaren zijn opgenomen.

7.4.1 Gemeentelijk apparaat

De hoge investeringen gemeentelijk bezit in 2011 tot en met 2013 worden sterk beïnvloed door de investeringen in de nieuwe huisvesting. Als de onderhoudsbudgetten voor de nieuwe huisvesting op peil zijn, is de komende jaren geen vervangingsinvestering nieuwe huisvesting noodzakelijk.

Voor levensduurverlengend onderhoud van vastgoed is alleen voor 2012, 2013 en 2014 investeringsbudget beschikbaar. De afgelopen jaren werd een beperkt beroep gedaan op de investeringsstelpost. Om te bepalen of de onderhoudsbudgetten toereikend zijn, moeten de

onderhoudsbeheerplannen worden vergeleken met het totaal aan beschikbare middelen, zoals investeringsstelpost, exploitatiebudgetten en eventuele reserves en voorzieningen.

7.4.2 Onderwijs

Uit de onlangs vastgestelde nota Actualisering Strategisch huisvestingsplan blijkt welke investeringen in de onderwijshuisvesting noodzakelijk zijn.

De zorgplicht voor het buitenonderhoud wordt gedecentraliseerd naar de schoolbesturen. De decentralisatie zal gepaard gaan met een uitname uit het gemeentefonds. De uitname geldt niet voor de gemeentelijke zorgplicht voor vervangende nieuwbouw, uitbreidingen en aanpassingen aan schoolgebouwen. Deze zorgplicht wordt niet gedecentraliseerd naar de schoolbesturen.

Buitenonderhoud versus exploitatie van de gemeente

Omdat de mogelijkheid bestaat dat het buitenonderhoud wordt gedecentraliseerd, moeten de gebouwen worden geschouwd. Achterstallig onderhoud kan betekenen dat er middelen naar de schoolbesturen moeten om het aan te pakken.

Met deze investeringen wordt geen rekening gehouden in de exploitatie van de gemeente.

7.4.3 Maatschappelijke voorzieningen

De vervangingsinvesteringen voor de podia zijn opgenomen conform de vervangingscycli. Voor de noodzakelijke vervangingen is voldoende investeringsbudget voorhanden. Voor de benodigde middelen voor onderhoud en vervangingsinvesteringen van de overige maatschappelijke voorzieningen worden nog beheerplannen opgesteld.

Met nieuwe uitbreidingsinvesteringen in maatschappelijke voorzieningen houdt het investeringsplan voor de jaren na 2014 op dit moment geen rekening.

7.4.4 Openbare ruimte

Het investeringsvolume openbare ruimte neemt flink af; van €49 miljoen in 2012 tot €15 miljoen in 2016. Een belangrijke factor in het hoge investeringsvolume 2011 tot en met 2013 is dat een aantal grote infrastructurele projecten zoals de Waarderpolder en het Stationsplein is opgenomen in de ramingen.

Door verwerking van het geactualiseerde beheerplan openbare ruimte in de begroting kunnen de noodzakelijke vervangingen worden uitgevoerd en kan het kwaliteitsniveau gewaarborgd dat de raad heeft vastgesteld.

Voor de rioleringen is structureel budget in het investeringsplan. Het gemeentelijke rioleringsplan wordt eind 2012 geactualiseerd.

7.4.5 Sport

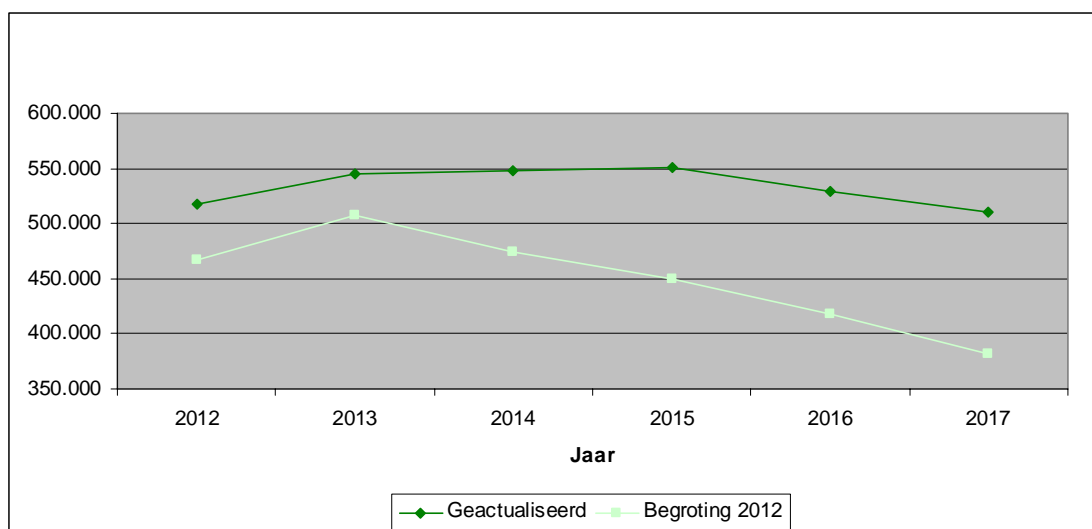
Voor de vervanging van sportvelden en sportaccommodaties zijn structureel budgetten in het investeringsplan.

7.5 Ontwikkeling schuldenlast

Verloop leningenportefeuille

Op basis van de cijfers van de rekening 2011, het geactualiseerde Investeringsplan en het geactualiseerde MPG kan de prognose van het verloop van de schuldpositie worden geactualiseerd. De ontwikkeling van de leningenportefeuille laat het volgende beeld zien.

Verloop leningenportefeuille

Uit de grafiek blijkt dat de leningenportefeuille zich fors negatiever ontwikkelt dan de eerdere prognose.

De schuldpositie is in 2012 hoger dan in 2011 werd voorzien. Ook voor de jaren tot en met 2017 wordt een hogere schuldpositie verwacht. Er is daarvoor een aantal oorzaken aan te wijzen.

Allereerst is er sprake van een hogere beginstand, die wordt veroorzaakt door vertraging van verkopen in 2011 van vastgoed (€30 miljoen) en door wijzigingen in de grondexploitatieposities waaronder het vertraagd binnenkomen van inkomsten bij grondcomplexen (€12 miljoen).

In het investeringsplan zijn nieuwe investeringen opgenomen, waaronder investeringen OGV (€16 miljoen) en extra investeringen riolering (€6 miljoen). Verder vertoont de jaarrekening een nadelig resultaat en zijn er wijzigingen in balansposities. Het economisch klimaat is dus een belangrijke oorzaak van de verhoogde schuldpositie.

In het kader van het programma rond betere bedrijfsvoering wordt het instrumentarium uitgebouwd om tot een adequater liquiditeitsprospectie te komen. Daarbij horen onder meer de ontwikkeling van een kasstroomoverzicht en een balansprospectie. De betekenis van ontwikkelingen van grondexploitaties voor de liquiditeitspositie wordt modelmatig en systematisch benaderd.

Beheersing van liquiditeitsstromen gaat voor de ontwikkeling van beleid op de reductie van de schuldpositie. In 2011 zijn de eerste aanzetten tot normering opgesteld op basis van het BNG-advies. De normering blijkt gevoelig voor de ontwikkeling van de exploitatieomvang. Die gevoeligheid is van bijzondere betekenis door de komst van drie decentralisatie-uitkeringen de komende jaren waardoor de exploitatie groeit met ongeveer €85 miljoen.

De ontwikkeling van de norm zal een iteratief proces zijn, waarbij steeds moet worden ontdekt hoe groot de kasgevoeligheid van de exploitatie-uitbreiding is. Daarnaast wordt beleid ontwikkeld over de manier waarop aan de normering kan worden voldaan. Bij een neergaande conjunctuur is dat altijd ingewikkelder dan bij een opgaande. De rentegevoeligheid van de omvangrijke leningportefeuille van Haarlem dwingt wel tot bezinning op de normontwikkeling en of daaraan kan worden voldaan.

Budgettair (rente)effect

De gemeente slaat de werkelijk betaalde rentelasten om via de omslagrente. Aangezien het renteomslagpercentage hoger is dan de werkelijk betaalde rente wordt er op programma 10 een (intern) renteresultaat gerealiseerd. Het financieringsresultaat wordt aangewend als algemeen dekkingsmiddel.

Door de toename van de leningenportefeuille komt het begrote renteresultaat van €11,7 miljoen onder druk te staan. Voor de jaren vanaf 2015 zijn de ramingen van het renteresultaat nog te handhaven

omdat de boekwaarde van activa en grondexploitaties toenemen. Over de boekwaarde wordt 5 procent rente toegerekend. Aangezien de werkelijke rente lager ligt, resulteert dit in een voordeliger renteresultaat. Dit voordeel compenseert de nadelen door de toenemende leningenportefeuille. Voor 2012, 2013 en 2014 is de verwachting dat het geraamde renteresultaat niet wordt gerealiseerd. Een eerste inschatting is dat een nadeel ontstaat van €2,0 miljoen voor 2012 en 2013 en een nadeel van €0,5 miljoen in 2014. Er is een risico dat het verschil in 2012 en 2013 negatiever uitpakt, wat als risico wordt aangemerkt.

Voor een nauwkeuriger prospectie van het renteresultaat is een rentemodel in ontwikkeling. Op grond van dit model is een adequatere onderbouwing te leveren of het al dan niet verstandig is om de interne rekenrente te verlagen. De verlaging van de rekenrente heeft administratief veel consequenties die tijd vragen. Daarom zal niet eerder dan bij de Kadernota 2013 een voorstel over de interne rekenrente worden voorgelegd.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om het Investeringsplan 2012-2017 ter kennisname aan te nemen. Definitieve besluitvorming, inclusief de voorstellen om in 2017 onder het investeringsplafond te komen, zal plaatsvinden bij de behandeling van de Programmabegroting 2013-2017.

8. Belastingen en woonlasten

8.1 Algemene uitgangspunten tarievenbeleid

Het belastingbeleid in Haarlem is gebaseerd op twee uitgangspunten: kostendekkendheid voor rechten en inflatieaanpassing voor belastingen. Voor 2012 wordt voor belastingen een inflatie aangehouden van 1,75 procent, zoals berekend en toegelicht in de paragraaf totstandkoming van de meerjarenraming 2013-2017. Voor heffingen geldt bovendien dat een compensatie pas mogelijk is als die binnen de grenzen van kostendekkendheid blijft, maar de belastingvoorstellen worden pas in december voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld.

Naast deze algemene uitgangspunten van het tarievenbeleid is in het coalitieakkoord vastgelegd dat de woonlasten niet meer mogen stijgen dan het gemiddelde van de grote gemeenten. Vanwege de voorgenomen investeringen in de riolering (GRP) de komende jaren zullen de tarieven van de rioolheffing verder stijgen. Inmiddels wordt onderzocht of temporisatie van de investeringen verantwoord mogelijk is. Het college stelt voor de woonlastenstijging die hier voornamelijk voortvloeit te compenseren met een evenredige tariefsverlaging voor de OZB-woningen, ook al vanwege het uitgangspunt dat er een sluitende meerjarenraming wordt gepresenteerd waarin de rekening niet zonder meer bij de burger wordt gelegd, maar dat er eerst wordt aangegeven wat de gemeente zelf doet.

8.2 Inzicht in wettelijke ontwikkelingen

Op 7 december 2010 nam de Tweede Kamer (opnieuw) een motie aan om het wetsvoorstel vrijstelling precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven alsnog in te dienen. Het kabinet heeft nog niet aangegeven of en hoe ze de motie wil uitvoeren.

Inmiddels heeft een meerderheid in de Tweede Kamer ingestemd met een pakket van beleidsmaatregelen, om het begrotingstekort voor 2013 tot 3 procent terug te dringen.

Daarin is ook een verhoging van het btw-tarief voorzien van 2 procent. De gevolgen voor de begroting worden doorberekend voor de begrotingsbehandeling van 2013. Het heeft vooral gevolgen voor tarieven als parkeren en afval- en rioolheffing waarin de btw wordt doorberekend. Wel wordt voorgesteld dat een btw-verhoging wordt doorgerekend bovenop de huidige tariefsvoorstellen.

8.3 Haarlem vergeleken met andere gemeenten

Jaarlijks vergelijkt het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden, kortweg Coelo, de tarieven en woonlasten van grote gemeenten. In 2012 stegen de woonlasten van de grote gemeenten gemiddeld met 2,3 procent tegen 4,8 procent in Haarlem. De grotere stijging in Haarlem wordt veroorzaakt door de stijging van riooltarieven. Gemiddeld stegen die met 3,1 procent, maar in Haarlem met 12 procent. Daarnaast steeg de OZB gemiddeld met 2,3 procent terwijl dat in Haarlem 5 procent was.

De netto-woonlasten van een meerpersoonshuishouden waren in 2012 in Haarlem €698 per woning, het gemiddelde van de grote gemeenten was €659. Van de 35 grote gemeenten stijgt Haarlem van plaats 18 in 2011 naar nummer 12 nu. Dat betekent dat elf gemeenten hogere en 23 gemeenten lagere woonlasten hebben dan Haarlem.

Daarnaast toetst Haarlem zich aan zeven vergelijkbare gemeenten. Zoals blijkt uit de tabel heeft Haarlem nog dezelfde positie als in 2011, maar de woonlasten in Haarlem zijn nu 94 procent van de duurste vergelijkbare gemeente Groningen, tegen 91 procent in 2011.

Woonlasten 2012¹ van meerpersoonshuishoudens

Gemeente	Nummer	Netto-woonlasten	Percentage
Groningen	1	744	100
Leiden	2	736	99
Breda	3	706	95
Haarlem	4	698	94
Arnhem	5	691	93
Haarlemmermeer	6	684	92
Nijmegen	7	654	88
Tilburg	8	546	73

¹ Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op de begrotingen 2012 van de desbetreffende gemeenten.

8.4 Uitkomsten van ramingsmethodieken diverse belastingen

Bij de vaststelling van de begroting 2012 is toegezegd dat er meerjarige ramingsmethodieken worden opgesteld voor onder meer woonlasten, de Wabo en parkeeropbrengsten.

Afvalstoffenheffing

In het meerjarige ramingsmodel is rekening gehouden met:

- Areaalontwikkeling.
- De indexeringkosten van Spaarnelanden, gebaseerd op het afgesloten contract.
- Verplichte wegwerking van de negatieve voorziening afvalstoffenheffing.
- De doorwerking van besluiten van de afvalstoffenheffing bij Bestuursrapportage 2012-1.
- Gefaseerde kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing. Dat is besloten naar aanleiding van de bezuiniging op Spaarnelanden (bezuiniging op verbonden partijen), die leidt tot lagere kosten van afvalinzameling. Hiermee kan het niet-kostendekkende gedeelte van €655.000 worden weggewerkt en wordt de geraamde bezuiniging op verbonden partijen ingevuld.

Uitkomsten ramingsmodel	2013	2014	2015	2016	2017
Tariefstijging ten opzichte van 2012	5,25 %	2,3 %	1,6 %	1 %	0,4 %
Ontwikkeling woonlasten ten opzichte van 2012 per huishouden	€16	€7	€5	€3	€1
Voordelig effect begroting	€372.000	€654.000	€654.000	€654.000	€655.000

Vooraf de areaaluitbreiding en de negatieve voorziening die in 2013 en 2014 wordt weggewerkt, vlakken de stijging van de woonlasten geleidelijk af.

Rioolheffing

In het meerjarige ramingsmodel is rekening gehouden met:

- Areaalontwikkeling.
- Verplichte wegwerking van de negatieve voorziening rioolheffing.
- Gefaseerde kostendekkendheid van de rioolheffing in 2016. Meerjarig is momenteel nog sprake van een bijdrage uit de algemene middelen van €238.000.
- De toename van kapitaallasten door nieuwe investeringen in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Uit het investeringsplan blijkt dat investeringen die voor het GRP zijn geraamd, geen vrije beleidskeuze is, maar verplicht zijn. De investeringen vloeien voort uit het GRP dat de raad heeft vastgesteld en zijn mede gebaseerd op meerjarige afspraken met het Hoogheemraadschap over uitvoering van de wettelijke beheertaken op het gebied van waterbeheer.

Uitkomsten ramingsmodel	2013	2014	2015	2016	2017
Tariefstijging ten opzichte van 2012	13,7 %	19,7 %	26,5 %	35 %	39 %
Ontwikkeling woonlasten per huishouden	€18	€26	€35	€46	€51
Voordelig effect begroting	€61.000	€122.000	€184.000	€238.000	€238.000

Zoals uit paragraaf 8.3 ‘Haarlem vergeleken met andere gemeenten’ blijkt zijn de woonlasten in Haarlem in 2012 hoger dan het gemiddelde van de grote gemeenten. Om voor 2013 en volgende jaren

de woonlasten niet te sterk te laten oplopen, bereidt het college een nota voor, om door temporisering van investeringen in de riolering de voorziene kostenstijging te matigen. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kan worden afgewogen of een te sterke stijging van de woonlasten nog compensatie behoeft door een verlaging van de OZB-tarieven voor woningen. De nota zal tijdig worden aangeboden om betrokken te kunnen worden bij de vaststelling van de begroting voor 2013.

OZB-woningen

Met het meerjarige ramingsmodel kan de opbrengst in meerjarenperspectief worden berekend. Als basis gelden de WOZ-waarden zoals aangeleverd door Cocensus voor de tariefvaststelling voor 2012. Om een schatting te kunnen maken van de meerjarige ontwikkeling van de areaaluitbreiding is een opgave van de vergunningenadministratie gebruikt.

Uitkomsten ramingsmodel

Met deze aannames kan de volgende meeropbrengst worden berekend. In de uitkomst is aangegeven met welke uitbreiding rekening is gehouden en wat de meeropbrengst is ten opzichte van de meerjarenraming 2012-2017.

	2013	2014	2015	2016	2017
Netto-areaal-uitbreiding in aantal woningen	500	200	450	400	550
Voordelig effect algemene middelen	€110.000	€160.000	€270.000	€370.000	€500.000

Aan de hand van de uitgangspunten van de begroting 2013 bedraagt de totaalopbrengst:

	2013	2014	2015	2016	2017
Opbrengst op basis van de begroting 2012	18.300	18.300	18.300	18.300	18.300
Opbrengststijging wegens inflatiecorrectie	320	320	320	320	320
Areaaluitbreiding	110	160	270	370	500
Opbrengst meerjarenraming	18.730	18.780	18.890	18.990	19.120

bedragen x € 1.000

Tariefmutatie (nog te corrigeren met algemene waardeontwikkeling belastingjaar 2013)

	2013	2014	2015	2016	2017
Tariefstijging door inflatiecorrectie 1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %

OZB-niet woningen

Voor het meerjarige ramingsmodel voor niet-woningen is aan de hand van ervaringscijfers rekening gehouden met een areaaluitbreiding van gemiddeld 0,5 procent van de WOZ-waarde. Met die aannames wordt de meeropbrengst:

	2013	2014	2015	2016	2017
Hogere opbrengst eigenaren	€75.000	€100.000	€150.000	€200.000	€240.000
Hogere opbrengst gebruikers	€40.000	€70.000	€100.000	€130.000	€170.000
Totaal	€115.000	€170.000	€250.000	€330.000	€410.000

De heffingen van de niet-woningen tellen niet mee voor de bepaling van de woonlasten. Conform het vastgestelde meerjarenbeleid (coalitieakkoord) worden de tarieven verhoogd totdat het landelijk gemiddelde is gerealiseerd. De tarieven in Haarlem zijn nog 20 procent onder dat gemiddelde. Daarom wordt het beleid om jaarlijks de tarieven met 3,5 procent te verhogen tot en met 2016 gecontinueerd tot een hogere opbrengst van €500.000 per jaarschijf. Daarnaast wordt een hogere opbrengst verkregen vanwege inflatiecorrectie van 1,75 procent. De tariefsverhoging voor 2013 kan dan worden berekend op 5,25 procent. De opbrengsten zijn in de meerjarenraming opgenomen.

Overzicht meeropbrengsten

bedragen x € 1.000

	2013	2014	2015	2016	2017
Opbrengst op basis van begroting 2012	14.050	14.050	14.050	14.050	14.050
Opbrengststijging (3,5 procent) op basis van coalitieakkoord zoals verwerkt in meerjarenraming	500	1.000	1.500	2.000	2.000
Opbrengststijging wegens inflatiecorrectie	250	250	250	250	250
Areaaluitbreiding	115	170	250	330	410
Opbrengst meerjarenraming	14.915	15.470	16.050	16.630	16.710

Wabo en parkeren

Deze opbrengsten en ramingsmethodieken zijn toegelicht in de paragraaf uitkomsten specifieke onderwerpen. De Wabo-opbrengsten zijn structureel €1,430 miljoen lager geraamd en de parkeeropbrengsten structureel €1,1 miljoen lager (2013 €2,9 miljoen).

Havengelden en begraafrechten

In de paragraaf bezuinigingen worden afzonderlijke voorstellen en besluitpunten voorgelegd voor een extra verhoging van de havengelden en de begraafrechten.

8.5 Ontwikkeling woonlasten

De lokale woonlastendruk voor een gemiddelde meerpersoonswoning is opgebouwd uit de woninggebonden heffingen: de OZB-woningen, de riool- en afvalstoffenheffing. Voor 2012 is die berekend op €698. De ontwikkeling van de woonlasten wordt sterk beïnvloed door de stijging van de rioleringskosten. In de onderstaande tabel is berekend wat de stijging van de woonlasten is met compensatie van de OZB-tarieven.

Lokale woonlasten

Lokale lastendruk	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rioolheffing	131	149	157	166	177	182
OZB eigenarendeel	253	257	257	257	257	257
Afvalstoffenheffing	314	330	321	319	317	315
Totaal	698	736	735	742	751	754
Woonlastenindex		105%	105%	106%	108%	108%
Voordeel meerjarenraming²		286	452	633	795	933

² Het voordeel is voor de jaren 2015, 2016 en 2017 gecorrigeerd met respectievelijk €71.000, €143.000 en €215.000 vanwege het bereiken van 100 procent kostendekkendheid in 2015. De bezuiniging op Spaarnelanden levert dan geen direct voordeel meer op voor de meerjarenraming, maar wel voor de burger omdat het voordeel leidt tot lagere tarieven.

Conclusie

De uiteindelijke stijging van de woonlasten voor 2013 kan eerst worden vastgesteld nadat een besluit is genomen over de mogelijkheden van temporisering van de investeringen ten behoeve van de riolering op grond van de nog uit te brengen nota.

8.6 Actuele ontwikkelingen belastingen en rechten in Haarlem

Marktgeden

In de meerjarenraming is rekening gehouden met volledige kostendekkendheid van de weekmarkt in twee tranches in 2012 en 2013. De extra opbrengst geldt als invulling van de taakstelling kostendekkend maken leges en tarieven uit het cluster inkomsten uit het coalitieakkoord. Voor 2013 wordt een tariefsverhoging van 13 procent voorzien.

Parkeertarieven

De parkeertarieven worden, conform het vastgestelde bezuinigingskader, jaarlijks met 0,5 procent boven inflatiecorrectie verhoogd. Hiervoor is in de meerjarenraming een opbrengststijging van €70.000 geraamd. Dat betekent dat de tarieven in 2013 met 2,25 procent worden verhoogd, inclusief inflatiecorrectie.

Kostendekkendheid Wabo, havengelden en begraafrechten

Als onderdeel van de bezuinigingen is ook besloten tot een betere kostendekkendheid van de overige heffingen. Hiervoor is in de meerjarenraming een opbrengstenstijging voorzien van €150.000. De afvalstoffen- en rioolheffing maken deel uit van de woonlasten en worden hier buiten beschouwing gelaten. Voor de marktgeden is al een afzonderlijk traject van kostendekkendheid afgesproken. De tarieven van (bouw)leges, haven- en begraafrechten worden met gemiddeld 1,75 procent extra verhoogd, dus met 3,5 procent totaal. Voor de omgevingsvergunningen is dat 1,75 procent omdat de inflatie bij de omgevingsvergunning waarschijnlijk al verdisconteerd is in de gestegen bouwprijzen. Voor een opbrengstenstijging van €150.000 moeten de heffingen met gemiddeld 1,75 procent extra worden verhoogd, dus met 3,5 procent totaal.

Kwijtschelding

Per 1 april 2011 is de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 zo aangepast dat privébelasting-schulden van ondernemers die op bijstandsniveau leven kunnen worden kwijtgescholden. Omdat het beleid is dat kwijtschelding – binnen wettelijke richtlijnen – ruimhartig wordt toegepast, zijn de regels voor 2012 dienovereenkomstig aangepast.

Op dit moment wordt onderzocht of de kwijtscheldingsrichtlijnen verruimd kunnen worden met kosten voor kinderopvang en een aanpassing van de kwijtscheldingsnorm van 65-plussers.

Reclamebelasting

Het ondernemersfonds binnenstad Haarlem evalueert de systematiek van de reclamebelastingheffing. Als daaruit blijkt dat een bijstelling van de verordening aanbeveling verdient, wordt een voorstel tijdig aan de raad voorgelegd.

Beslispunten

Het college stelt de raad voor:

- Akkoord te gaan met de uitkomsten van de ramingmethodieken.
- De afvalstoffenheffing met 5,25 procent te verhogen.
- Over de hoogte van de rioolheffing en mogelijke compensatie uit verlaging van OZB-tarieven voor woningen nog geen besluit te nemen in afwachting van de uit te brengen nota rioolheffing.
- Het tarief OZB-woningen met 1,75% procent te verhogen (WOZ-waarde begroting 2012).
- De tarieven OZB niet-woningen per 1 januari 2013 met 3,5 procent boven inflatie te verhogen tot een meeropbrengst van €500.000.
- De marktgeden per 2013 kostendekkend te maken en het tarief per 1 januari 2013 met 13 procent te verhogen.
- De tarieven voor leges, haven- en begraafrechten per 1 januari 2013 met 1,75 procent boven inflatie te verhogen.
- De parkeertarieven per 1 januari 2013 met 0,5 procent boven inflatie te verhogen.
- Als uitgangspunt vast te stellen dat waar dat van toepassing is een btw-verhoging voor 2013 door te rekenen in de tarieven bovenop de huidige tariefvoorstellen.

9. Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken

Zoals door de raad is vastgesteld in de Verordening Gemeentewet art.213a voert het college jaarlijks 213a-onderzoeken uit naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het collegebeleid. Zoals in de begroting is vastgesteld, worden in 2012 drie onderzoeken uitgevoerd:

- Contractvorming en contractbeheer bij projecten (legal audit)
- Follow-up audit Wabo (inrichting en werking)
- Meldpunt openbare ruimte (operational audit)

In het algemeen wordt het onderzoek voorafgegaan door deskresearch, daarna volgen interviews en rapportage. De onderzoeken worden in bovenstaande volgorde ter hand genomen.

Ook worden de 213a-onderzoeken naar afvalstoffenheffing en erfpacht uit 2011 in het tweede kwartaal aan B&W gerapporteerd.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de stand van zaken van de doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken die voor 2012 zijn gepland.

10. Grond- en vastgoedbeleid

De ingrijpende gevolgen van de kredietcrisis voor de vastgoedmarkt

Sinds 2009 zijn de gevolgen in toenemende mate merkbaar en stagneren woningbouwprojecten. Ook Haarlem ontkomt niet aan effecten op de woningmarkt, al zijn de effecten minder ingrijpend dan in verschillende andere gemeenten. Particulieren krijgen moeilijker een hypotheek voor hun woning, ontwikkelaars vinden geen financiering, beleggers en banken trekken zich steeds verder terug. De traditionele taakverdeling tussen overheid, ontwikkelaar, bouwer en afnemer verandert. Alles valt stil als de afnemers zich terugtrekken.

De gemeentelijke grondexploitaties lopen vertraging op in de gronduitgifte en moeten zelfs worden getemporeerd. Verkoop van vastgoed blijkt in sommige gevallen even niet mogelijk. Bij alle verkopen moeten planning en opbrengstverwachtingen aandachtig worden bijgesteld.

Winst en verlies in een grondexploitatie

Bij een goede beheersing van grondexploitatie moet zorgvuldig worden omgegaan met de waardering van de verwachte inkomsten en uitgaven. Winsten mogen pas genomen worden wanneer ze er zijn, aan het eind van het project, en verliezen moeten worden afgedekt zodra ze te voorzien zijn. Voor een verwacht tekort in het grondexploitatieresultaat moet volgens de regels een voorziening toekomstig verlies worden getroffen. Berekening daarvan is bij de grondexploitaties een jaarlijkse exercitie, dus ook de mutaties in de waarderingen worden op die manier verwerkt.

Aan het financiële effect van vertraging in een grondexploitatie zitten verschillende aspecten: er is uitstel van inkomsten, maar ook uitstel van investeringen voor woonrijp maken. Er moeten onvoorziene tijdelijke maatregelen genomen worden, maar er zijn ook aanbestedingsvoordelen. De kapitaalsrente over de negatieve boekwaarde veroorzaakt een slechter resultaat, maar andersom profiteert een stagnerend project met geld op de plank van rente-inkomsten. De boekwaardes zijn hoog, dus zijn ook de effecten aanzienlijk.

Het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) doet verslag van de ontwikkelingen in de gemeentelijke grondexploitaties en de financiële effecten daarvan. Het MPG 2012 is als bijlage bij de Kadernota 2012 opgenomen met een uitgebreid verslag van de jaarlijkse bevindingen per grondexploitatie. In paragraaf 2.5 wordt het geïsoleerde negatieve effect berekend van de woningmarktcrisis in de Haarlemse projecten.

Er is financiële schade door de economische crisis, maar die komt niet onverwacht.

Door de conservatieve parameters en tijdige (her)waarderingen in de grondexploitaties en verkoopverwachtingen werden de voornaamste nadelen reeds sinds 2009 opgevangen. Elk jaar worden de waarderingen en prognoses herzien en de verwachtingen zo nodig bijgesteld. In het gemeentelijk investeringsplan zijn ook investeringen opgenomen die (deels) worden gedekt door verkoop van gemeentelijk bezit.

De reserve grondexploitaties kreeg bij de Jaarrekening 2011 rode cijfers en moest voor €2,9 miljoen worden aangevuld vanuit programma 5. Hiermee is de reserve grondexploitatie per 2012 positief. De voorziening toekomstige verliezen liep op tot €11,0 miljoen. Pas over enkele jaren komt de reserve grondexploitaties weer enigszins op peil dankzij de opbrengsten van de grondexploitaties Raaks en Ripperda.

Ontwikkeling reserve grondexploitatie

bedragen x 1.000

	2012	2013	2014	2015	2016
Stand volgens MPG 2012	690	690	4.648	6.277	5.577

Voorzieningen toekomstige verliezen (bedragen x € 1.000)	Rekening 2011
Grondexploitatie FuCa	2.542
Grondexploitatie Deli	1.707
Grondexploitatie Badmintonpad (RB 092/2007)	2.202
Oostpoort Fase 3 (Stadion, geliquideerd per 31-12-2012)	2.165
Houtmarkt Fietznfabriek	2.214
Leidsevaart 362	184
Totaal	11.017

Projecten investeringsplan

Een aantal investeringsprojecten, zoals Project VMBO vernieuwt, Project Stationsplein en de Nieuwbouw Gemeentelijke Huisvesting, heeft hun dekking gedeeltelijk gebaseerd op vastgoedverkoop. Hier leiden uitblijvende dekkingen tot onvoorziene afschrijvings- en rentekosten en een hogere structurele last in de meerjarenbegroting.

Professionele invulling van de gemeentelijke taak is essentieel om regie te houden op de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Haarlem. Professionaliteit betekent ook pragmatisme en flexibiliteit – noodzakelijke eigenschappen om alle ontwikkelingen het hoofd te bieden. In paragraaf 2.2 van het MPG 2012 worden enkele oplossingsrichtingen aangestipt die de stagnatie uit het slop zouden kunnen trekken.

Oplossingen

De veelvoorkomende vraag is: wat er moet gebeuren om een project uit het slop te trekken. Een ander programma, andere woningcategorie, ander kwaliteitsniveau, andere doelgroep, andere prijzen, andere financieringsvormen, ander samenwerkingsvormen? De markt van nu veroorzaakt een nieuwe taakverdeling tussen aanbieder en afnemer. Vroeger had de projectontwikkelaar de belangrijkste taak, nu zijn het de afnemer en diens geld die bepalen of het project van start gaat. Enkele oplossingsrichtingen zijn in een kennisuitwisseling in het ABC Centrum besproken. Een kleine greep:

- *Korting op de grondprijs?* De mogelijkheden om afname van woningen met een lagere grondprijs te stimuleren zijn beperkt door Europese regelgeving over staatsteun en doorgaans bereikt de korting de afnemer niet. Toch is het een interessant middel, want als korting betekent dat het project kan doorstarten, betekent dat ook het einde van bijvoorbeeld de rentelasten.
- *Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO)* is in principe een goed middel waardoor de afnemer de ontwikkelkosten van de nieuwbouwwoning kan besparen. Maar goede regie vraagt veel capaciteit en geld en stelt eisen aan een bepaalde omvang. Bovendien moeten er ook geschikte kavels zijn.
- *Koopgarant* en andere vormen van gewijzigde eigendomssituatie en financieringsconstructies. Hier is men afhankelijk van de markt en banken.
- *Erfpacht.* De mogelijkheden worden onderzocht. Ook hier is het terughoudend gedrag van de banken bepalend.
- *Bijstelling kwaliteitsniveau.* Het werd tijdens de informatie-uitwisseling duidelijk dat er zorgvuldig omgegaan moet worden met verlaging van kwaliteitsnormen, als het motief alleen profijt voor de korte termijn is. Hiervoor zijn geen algemene richtlijnen en ze zullen per geval of project moeten worden bepaald.
- *Wijziging grondbeleid en -strategie.* Ook de veranderende rol van de gemeente en haar verhouding met de marktpartijen moet per geval of per project worden bepaald en uitgewerkt in de nieuwe

nota 'Grondbeleid'. De taak van de gemeente: van passief naar actief als regisseur en actief in de productie, in samenwerkingsvormen en in het faciliterend proces.

Het college wil het grond- en vastgoedbeleid en de status van het gemeentelijk strategisch vastgoed in 2012 actualiseren en de mogelijke richtingen te inventariseren. Ook op projectniveau kunnen zich kansen en mogelijkheden voordoen. Vanuit de markt of door samenwerking met partners en afnemers. Zodra die zich voordoen treedt het college hierover in overleg met de raad.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2012 vast te stellen.

11. Risico's, reserves en voorzieningen en weerstandscapaciteit

11.1 Het Haarlemse beleidskader

Nota reserves en voorzieningen

In de nota 'Reserves en voorzieningen' (2008/101659) wordt een samenvatting gegeven van de regelgeving op het gebied van reserves en voorzieningen. Ook het verschil tussen reserves en voorzieningen en de afspraken voor instelling en opheffing van reserves en voorzieningen worden toegelicht.

In het verlengde van deze regelgeving is het Haarlemse beleidskader uitgewerkt. Aanvullend zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Een bestemmingsreserve blijft alleen bestaan als het nut en de noodzaak onomstotelijk vast staan. Als dat niet zo is, wordt die toegevoegd aan de algemene reserve.
- Bestemmingsreserves worden zo veel mogelijk samengevoegd tot brede bestemmingsreserves.
- Van elke reserve ligt vast wat het doel van de reserve is, tot welk begrotingsprogramma het behoort, wat de geraamde besteding is en hoe de reserve wordt gevoed.
- De algemene reserve dient primair als buffer voor risico's en ter egalisatie van rekeninguitkomsten. Afzonderlijke risicovoorzieningen voor deelactiviteiten worden hierdoor overbodig. Conform besluitvorming van de raad wordt alleen nog de reserve WWB als afzonderlijke risicoreserve gehandhaafd.

Deze afspraken moeten ertoe leiden dat er niet allerlei potjes blijven bestaan. Alleen als de raad heeft ingestemd met een bestemmingsreserve kan deze bestaan. Minder afzonderlijke bestemmingsreserves bevorderen een integrale afweging van beleidsvoornemens. Het college is voornemens om vanaf 2014 de Wmo-reserve toe te voegen aan de algemene reserve.

Zie voor de stand van de reserves en voorzieningen bijlage 6.5, reserves en voorzieningen in de Jaarrekening 2011.

Beleid verlagen schuldpositie

In 2011 deed de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) onderzoek naar de gewenste hoogte van de leningenportefeuille en het gebruik van relevante kengetallen om de gewenste hoogte daarvan te kunnen bepalen. Het college informeerde raad daarover via de nota 'Beleid verlagen schuldpositie', (2011/149232). De belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek:

- De wetenschap en aanvullend onderzoek geven geen uitsluitsel over de gewenste omvang van het vreemd vermogen. De omvang van het vreemd vermogen moet dan ook worden bepaald door een evenwicht in het krachtenveld burgers, raad en college.
- Solvabiliteit, het percentage van het vermogen dat uit vreemd vermogen bestaat, is voor ondernemingen een goede maatstaf om de kredietwaardigheid te bepalen. Dit geldt niet voor overheden omdat daar kredietwaardigheid geen rol speelt. Daarom wordt voorgesteld af te stappen van het kengetal solvabiliteit. Beter bruikbaar is het kengetal waardoor de verhouding tussen de netto-schuld en de omvang van de begroting (inkomstenkant van de exploitatie exclusief reserves) wordt berekend, de zogenaamde schuldratio. Deze ratio is sinds de Programmabegroting 2012-2016 opgenomen in de paragraaf financiering.
- De schuldratio is bij voorkeur kleiner dan 100 procent. Is die meer dan 100 procent, dan bevindt de gemeente zich in de oranje zone. Boven de 150 procent bevindt de gemeente zich in de rode zone. Als bovengrens wordt, de EMU-norm van 117 procent gehanteerd.

Normering van het kengetal

Het kengetal netto-schuld/exploitatie is gevoelig voor de ontwikkelingen van de netto-schuldpositie en voor exploitatieontwikkelingen. De gevoeligheid van de netto-schuld is een afhankelijke variabele van het begroting- en balansbeleid van de gemeente. De omvang van de exploitatie wordt de komende jaren sterk beïnvloed doordat drie decentralisatie-uitkeringen uit het sociaal domein worden toegevoegd aan de begroting.

11.2 Risicomanagement

Weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies moet er sinds 2004 een paragraaf weerstandsvermogen worden opgenomen in de begroting en het jaarverslag, waarin het risicoprofiel van de gemeente wordt afgezet tegen het weerstandsvermogen. De paragraaf moet minimaal een inventarisatie van de weerstandscapaciteit en de risico's en het beleid daarover bevatten (artikel 11.2 BBV).

Uit het weerstandsvermogen blijkt of er voldoende buffer is om risico's op te kunnen vangen. Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, moet worden vastgesteld welke ratio, de verhouding tussen benodigde en aanwezige weerstandscapaciteit, de gemeente nastreeft. Daarvoor worden de volgende klassen gebruikt¹:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De gemeente Haarlem streeft naar een gezonde financiële positie. Een ratio tussen 1,0 en 1,4 wordt gekwalificeerd als voldoende en een ratio tussen de 1,4 en 2,0 als ruim voldoende. Haarlem streeft naar een ruim voldoende weerstandsvermogen met een ratio van 1,7.

Nieuwe risico's

Om de risico's van de gemeente Haarlem in kaart te brengen, wordt bij de verschillende hoofdafdelingen geregeld geïnformeerd naar nieuwe risico's. Die risico's worden beoordeeld op waarde en op de kans dat ze zich voordoen. Omdat het niet waarschijnlijk is dat de risico's zich in hetzelfde jaar voordoen, berekent een statistische simulatie het vermogen dat nodig is om met 90 procent² zekerheid de risico's voldoende af te dekken.

Decentralisatie sociaal domein

De gemeente ziet door de decentralisatie vanuit het Rijk taken voor AWBZ-begeleiding, jeugdzorg en Wet werken naar vermogen op zich afkomen. Hierdoor krijgt de gemeente de verantwoordelijkheid, maar ook de kans om de maatschappelijke ondersteuning en activering van burgers anders te organiseren. Met de decentralisatie gaan ook de nodige risico's gepaard, zoals bijvoorbeeld het risico van het niet realiseren van de door het rijk opgelegde efficiencykorting. Deze risico's zijn opgenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

¹ Deze normeringssystematiek voor het weerstandsvermogen is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement en de Universiteit Twente.

² Het zekerheidspercentage van 90 is algemeen geaccepteerd en veel gebruikt bij de beoordeling van het weerstandsvermogen. Afwijking van dit percentage is mogelijk.

Risico uitkomsten MPG

Het MPG geeft een bijgestelde weergave van de actuele situatie en toekomstverwachtingen van de grondexploitaties. Grondexploitaties zijn per definitie risicovol en daarom voorzien van heel voorzichtige ramingen. Uitgestelde of wegvallende grondverkoop kunnen grote consequenties hebben op de resultaten uit lopende grondexploitaties. Net als voor de bedrijfsvoeringsrisico's worden de risico's voor de grondexploitaties geregeld geactualiseerd en waar nodig bijgesteld.

Effecten rijksakkoord

Eind april sloot het Rijk een akkoord over de bezuinigingen. Of en in welke mate de maatregelen uit dit akkoord doorwerken op het gemeentefonds en op andere voor gemeenten belangrijke dossiers is nog niet duidelijk.

Friciekosten

Vorbereidingen voor bezuinigingen en organisatieaanpassingen kunnen waarschijnlijk niet zonder frictiekosten worden gerealiseerd. De organisatie heeft momenteel nauwelijks vacaturruimte en de uitstroom van medewerkers is door de economische recessie gering. Pas vanaf 2016 zijn effecten van uitstroom door pensionering substantieel. Natuurlijk verloop biedt tot en met 2015 weinig ruimte. Daarnaast worden extra kosten voor loopbaanbegeleiding en opleiding verwacht voor een korte overbrugging naar ander werk en om medewerkers op weg te helpen naar een andere baan.

Stationsplein

De financiering van het project Stationsplein is voor een groot deel afhankelijk van externe subsidiestromen. Daarnaast wordt het project gefinancierd uit verkoop van gemeentelijke eigendommen, waaronder Prinsen Bolwerk 3. Opbrengstverwachting moet worden bijgesteld als gevolg van de marktcrisis.

Berekening ratio weerstandsvermogen

Met deze inventarisatie worden de tien grootste risico's bepaald door een risicosimulatie. Ze zijn opgenomen in de weerstandsparagraaf van de begroting en jaarrekening. In de kadernota worden nieuwe risico's opgenomen ten opzichte van de laatst vastgestelde jaarrekening.

Berekening van de ratio weerstandsvermogen

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

In Haarlem wordt de stand van de algemene reserve gehanteerd als de beschikbare weerstandscapaciteit.

Verbonden partijen

Voor inzicht in verbonden partijen is een methode ontworpen om na te gaan welke mate van toezicht de gemeente nodig vindt om de gemeentelijke doelstellingen te realiseren. Samen met Alkmaar, Almere en het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) is daarvoor een methodiek ontwikkeld. Door vragen en antwoorden op tien aandachtsgebieden ontstaat een beeld van het gewenste toezicht, dat kan variëren van normaal via verhoogd tot intensief. Het voorkomt dat gesignaleerde aandachtspunten er toe leiden dat gemeentelijke beleidsdoelstellingen gedeeltelijk of helemaal niet worden gehaald. Voor de gemeente en voor de instelling ongewenst. Voor de gemeente kan het betekenen dat maatschappelijke effecten en doelen niet worden gerealiseerd, en voor een instelling tot een terugbetalingsverplichting omdat doelen en prestaties die in een subsidiebeschikking zijn vastgelegd niet worden gerealiseerd.

De mate van toezicht wordt jaarlijks op basis van het jaarverslag en de jaarrekening van de verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen opgesteld. De eerste toepassing in 2011 leidde tot de kwalificatie verhoogd toezicht voor twee formeel verbonden partijen: de gemeenschappelijke

regelingen Paswerk en Veiligheidsregio Kennemerland (VRK). Voor die partijen is de kwalificatie een bevestiging van de bestaande situatie. Het verhoogde toezicht wordt eigenlijk al toegepast en bestaat uit (zeer) regelmatig ambtelijk overleg, bovendien worden elk kwartaal de rapportages besproken. In de komende jaren zullen de ervaringen met de methode worden gebruikt om die te verbeteren en goed bruikbaar te maken. Dat geldt voor de gemeente als toezichthouder en voor de partijen en instellingen die gemeentelijk (en gesubsidieerd) beleid uitvoeren. Voor beide moet de methode een voordeel zijn doordat de continuïteit van de partijen en instellingen en de realisatie van gemeentelijke doelstellingen gewaarborgd blijven.

11.3 Versterken treasuryfunctie

Uit de Jaarrekening 2011 blijkt dat de schuldratio van gemeente Haarlem 120 procent is. Voor de lange termijn is dan ook beleid nodig om de schuldenlast te verkleinen. Vooral de vertraging in de verkopen van vastgoed, het investeringsvolume en de grondexploitaties hebben een belangrijke invloed op de omvang van de schuldpositie. Een meerjarige liquiditeitsprognose is noodzakelijk om de verwachte kasstromen die samenhangen met de exploitatie, de investeringen en de grondexploitaties in beeld te brengen. Dan pas kan beleid worden ontwikkeld om de omvang van de schuldpositie te normeren en de manier waarop die kan worden verkleind.

Behalve een liquiditeitsprognose willen wij de komende periode de treasuryfunctie versterken door aandacht te schenken aan leningen en garanties die in het verleden zijn verstrekt. Via een nog te ontwikkelen volgsysteem moeten alle leningen en garanties periodiek worden gecontroleerd op kredietwaardigheid van de geldnemer en dat contractuele afspraken worden nagekomen. Risico's die de gemeente loopt op in het verleden verstrekte leningen en garanties moeten zo vroeg mogelijk worden geïdentificeerd en beheerst.

11.4 Meerjarig verloop algemene reserve

In onderstaande tabel wordt het verloop van de algemene reserve weergegeven, rekening houdend met de financiële wijzigingen uit deze kadernota. Zie hoofdstuk 4 voor een uitgebreidere omschrijving van het verloop van de algemene reserve.

In onderstaand verloop van de algemene reserve is nog geen rekening gehouden met het voornemen om de Wmo-reserve vrij te laten vallen. Dat heeft effect op de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Omdat de dekking van de risico's uit de Wmo-reserve komt, worden die risico's wel benoemd, maar niet meegerekend in de benodigde weerstandscapaciteit. Besluit de gemeenteraad de Wmo-reserve vrij te laten vallen, dan komen de risico's en daaruit voortvloeiende gevolgen ten laste van de algemene reserve.

Omschrijving	<i>bedragen x 1.000</i>							
	Budgettair effect; v (-) is voordelig; n is nadelig							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Stand algemene reserve per 1-1	-49.636 v	-37.640 v	-45.145 v	-52.613 v	-56.911 v	-61.459 v	-66.247 v	
Stand algemene reserve per 31-12	-37.640 v	-45.145 v	-52.613 v	-56.911 v	-61.459 v	-66.247 v	-72.831 v	

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de ontwikkelingen in risico's, het weerstandsvermogen, het beleid inzake verlagen schuldpositie en versterken van de treasuryfunctie.

12. Bedrijfsvoering

12.1 Inleiding

De gemeente Haarlem streeft naar een compacte en hoogwaardige ambtelijke organisatie. Alle hoofdafdelingen hebben een taakstelling te verwerken, waarbij gekeken is naar de efficiency van verschillende werkprocessen en de effecten van digitalisering, span of control etc. waarbij door het college van B&W vanuit de personeelskant van de organisatie ontwikkeling en vanuit de administratieve organisatie en de operationele organisatie alsmede kwaliteit wordt gekeken.

Uitvoering bedrijfsvoeringnota 'Haarlem presteert beter'

Het uitvoeringsprogramma van 'Haarlem presteert beter' is in volle gang met het oog op een krachtige bedrijfsvoering. Er dient meer gepresteerd te worden met minder middelen en minder capaciteit. Het uitvoeringsprogramma is een veranderprogramma. Van processen, structuren, werkwijzen en omgangsvormen. Meer realiseren met minder middelen vraagt om een strakke procesinrichting en procesaansturing. Deze verandering draagt bij aan het versterken van het zelf controlerend vermogen van de budgethouders.

Het eerste zichtbare resultaat van een verbeterde bedrijfsvoering is met de jaarrekening 2011 geleverd. Niet alleen in het concreet zichtbare product maar ook in de werkwijze. De eerste stappen zijn gezet in de driehoek (financiële administratie, bedrijfsbureau en concerncontrol) waarin de stafprocessen zijn gericht op de ondersteuning van het primaire proces. De budgethouder is centraal geplaatst en in positie gebracht, zowel qua sturing als qua verantwoording. De evaluatie van het proces geeft zicht op verbetermogelijkheden en herinrichting van processen en verantwoordelijkheden. Een procesontwerp waarin meerdere afdelingen een taak en verantwoordelijkheid kennen die op elkaar afgestemd gaan worden en waarin verantwoordelijkheden en bevoegdheden worden vastgelegd.

Met deze procesherinrichting wordt de driehoek anders vorm gegeven en veel sterker gericht op het primaire proces waarin de budgethouder leidend is. De hoofdopgaven voor 2012 van het uitvoeringprogramma 'Haarlem presteert beter' zijn daarmee gegeven. Gelijktijdig is de versterking van de bedrijfsvoering noodzakelijk met het oog op de organisatie ontwikkeling. Er zal meer flexibel ingericht en samengewerkt gaan worden. Wisselende combinaties van samenwerking zijn in de toekomst nodig om in te spelen op maatschappelijke veranderingen. Basisprocessen dienen dan geheel gestandaardiseerd uitgevoerd te worden en gericht te zijn op het primaire proces.

In de tweede helft van 2012 wordt vooruit gekeken naar de volle breedte van de bedrijfsvoering en komen de andere stafprocessen gedetailleerder in beeld. Het gaat daarbij om de bedrijfsvoeringaspecten en -processen als HRM, ICT & digitalisering, DIV en de kaderstellende functie van de stafprocessen. Het jaar 2013 zal gericht zijn op het verankeren van de veranderingen die in 2012 gerealiseerd worden en het gericht ontwikkelen van de volle breedte van de bedrijfsvoering ten dienste van het primaire proces.

12.2 De ontwikkeling van de organisatie/HRM

In december 2010 heeft het College de nota Strategisch HRM-beleid vastgesteld (2010/3488320). De inzet van het strategisch HRM-beleid houdt rekening met de economische - en maatschappelijke ontwikkelingen (netwerk/informatiemaatschappij) en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en ondersteunt het streven naar een kleinere en hoogwaardige organisatie zoals in het Coalitieakkoord is opgenomen. De ontwikkelingen in de maatschappij en de doorontwikkeling van de Haarlemse organisatie vragen van haar medewerkers om te investeren in kennis en om zich voortdurend te kunnen aanpassen. Zoals in de HRM-visie is aangegeven, zijn de kernwaarden van de ontwikkelende organisatie: stimulerend, ondernemend en modern en is het profiel van de medewerkers: extern georiënteerd, trots, duidelijk, slagvaardig en creatief, duurzaam inzetbaar en flexibel. De kern van het

HRM-instrumentarium wordt gevormd door strategische personeelsplanning en ontwikkeling gericht op de juiste mens op de juiste plek, inclusief een ontwikkelingsprogramma voor de zogenaamde high potentials. Thema's zijn onder meer het vergroten van de politiek bestuurlijke sensitiviteit, cultuur, houding & gedrag, het communiceren met burgers en instellingen vanuit een veranderende rolopvatting, project- en programmamanagement en het gebruik van nieuwe kantoorsoftware.

Een belangrijk instrument hierin is de Personeelsfoto. Deze is in de loop van 2011 gestart. Hiermee wordt inzicht verkregen in waar de organisatie staat voor wat betreft de ontwikkeling van competenties en vakkennis, en waar nog groeipotentieel is. Met de foto's worden concrete afspraken met medewerkers gemaakt over de persoonlijke ontwikkeling in relatie tot de ontwikkeling van de organisatie.

Door de inzet van de Haarlemse School, het eigen opleidingsbureau van de gemeente, en ons opleidingsbeleid, wordt jaarlijks een omvangrijk pakket aan opleidingen georganiseerd. Thema's zijn onder meer het vergroten van de politiek bestuurlijke sensitiviteit, het communiceren met burgers en instellingen vanuit een veranderende rolopvatting, project- en programmamanagement en het gebruik van nieuwe kantoorsoftware. Ook voor de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers is er aanbod van diverse opleidingen.

In 2011 en 2012 is een Management Development programma uitgevoerd voor alle managers. Door middel van managementbijeenkomsten, themabijeenkomsten en intervisie worden de managers voortdurend geïnformeerd en uitgedaagd om hun voortrekkersrol te vervullen. 5 hoofdthema's staan hierin centraal: de rol van de overheid, de bezuinigingsopgave, de toekomst van de stad, de versterking van de bedrijfsvoering en de doorontwikkeling van de organisatie.

De ontwikkelingsgerichte aanpak stimuleert managers en medewerkers om bewust om te gaan met verandering en vernieuwing en om mee te groeien in de organisatie, actief aan de eigen loopbaan te werken of de kansen op de arbeidsmarkt buiten de gemeente Haarlem te vergroten. Dit vraagt van de leidinggevenden dat zij hierin zelf een voorbeeldrol vervullen, dat zij bij in-, door- en uitstroom over de grenzen van hun afdeling denken en handelen, dat zij meer sturen op potentieel/talenten en diversiteit en dat zij hun medewerkers weten te prikkelen/stimuleren verantwoordelijkheid in te nemen op hun eigen loopbaan. De centrale afdeling HRM neemt hierin een meer kaderstellende en stevige adviesrol richting de managers in. Verder biedt deze afdeling instrumenten aan managers en medewerkers voor individuele loopbaanoriëntatie, loopbaanbegeleiding, opleiding en omscholing. De kennisuitwisseling in de regio die plaatsvindt op diverse beleidsterreinen vormt een opmaat voor het intensiveren van samenwerking en het uitwisselen van medewerkers en is daarmee ook een belangrijke pijler van het Strategisch HRM beleid.

Het tegelijkertijd realiseren van efficiency-maatregelen, kwaliteitsverbetering en vernieuwing vormt een uitdaging, maar stelt de organisatie en medewerkers ook op de proef. Het College is zich hiervan zeer bewust en stelt daarom een groot belang in de verdere operationalisering van het strategische HRM-beleid. De richting waarin de organisatie en de medewerkers zich ontwikkelen is duidelijk. Voor het tempo van de ontwikkeling zijn verschillende scenario's denkbaar. Het College heeft opdracht gegeven om de strategische personeelsplanning nader uit te werken. Rekening moet worden gehouden met het feit dat de organisatie momenteel nauwelijks vacatureruimte heeft en de uitstroom van medewerkers als gevolg van de economische recessie gering is. Pas vanaf 2016 zijn effecten van uitstroom op basis van pensionering substantieel. Natuurlijk verloop biedt tot en met 2015 weinig ruimte. Het tempo zal dus in verhouding tot de omvang van de bezetting moeten worden bepaald. Een hoog tempo van doorontwikkelen en bezuinigen zal het te verwachten natuurlijk verloop van personeel overstijgen en leiden tot extra kosten³. De frictiekosten worden nader onderzocht aan de hand van het tempo van de doorontwikkeling en de bezuinigingen, waarbij zowel de kosten- als de opbrengstenkant (reductie van personeel) in kaart worden gebracht. De frictiekosten worden in de risicoparagraaf

³ Frictiekosten kunnen ontstaan door medewerkers die niet direct in een andere functie kunnen worden herplaatst. Zij worden in het begin volledig doorbetaald.

opgenomen. Twee bedrijfsonderdelen anticiperen inmiddels op de veranderende vraag en de hierboven genoemde professionaliseringsslag. Dit betreffen de afdeling Wijkzaken en Stedelijke Projecten alsmede de afdeling Sociale Zaken.

Integratie Wijkzaken en Stedelijke Projecten

Het college is akkoord gegaan met het voornemen om de hoofdafdelingen Wijkzaken en Stedelijke Projecten te integreren en met het optimaliseren van het ruimtelijk beleid door dit te concentreren bij de hoofdafdeling Stadszaken. Ook de afdelingen Vastgoed en Milieubodem worden betrokken bij deze aanpassingen. September 2012 zal besluitvorming rondom het integratietraject en de bijbehorende inrichtingsfase plaats vinden. Deze integratie kan een voorloper zijn op een nog efficiëntere organisatie. Het college ondersteunt krachtig deze veranderingsprocessen, waarbij ook het belang van werknemers goed in de gaten gehouden wordt.

Integratie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Ook op het sociale domein wordt voortvarend ingespeeld op de veranderende omgeving. In het kader van het strategisch bedrijfsplan SZW 'kans en kracht', vastgesteld in de raad oktober 2011, zijn de voorbereidingen getroffen voor de integratie (IPV reorganisatie) sociale zaken ingaande op 1 januari 2013. De taakstelling voortvloeiend uit het coalitieakkoord wordt ingevuld door een formatiereductie.

Externe inhuur

Externe inhuur is een 'vast' onderdeel van de wijze waarop elke overheidsorganisatie en dus ook de gemeente Haarlem, in haar capaciteitsbehoefte voorziet. Een zekere mate van flexibele capaciteit is nodig om te kunnen inspelen op plotselinge veranderingen in de aard en omvang van taken of de bezetting op te vangen. En om taken en projecten uit te voeren waarvoor alleen tijdelijke middelen voorhanden zijn of specialistische kennis is vereist.

Kijkend naar de ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten, de toenemende snelheid van veranderingen hierin en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, de eigen bezetting en het aanbod van flexibele capaciteit, kan de verhouding tussen de vaste kern van medewerkers in loondienst en de flexibele schil er omheen, in de toekomst verschuiven. Per taakveld moet gekeken worden wat een voor Haarlem optimale verhouding is tussen een, kleinere, vaste kern en de flexibele schil er omheen. Deze meer kwalitatieve benadering van omgaan met het vraagstuk van externe inhuur staat op de agenda in het kader van de ontwikkelopgave van de organisatie.

In 2011 is een kentering zichtbaar en zijn de uitgaven voor externe inhuur sterk gedaald. In het coalitieakkoord is aangegeven dat de uitgaven voor externe inhuur, jaarlijks met 10% moeten worden gereduceerd. Ten opzichte van 2010 is de inhuur afgenomen van €18,4 miljoen naar €16,5 miljoen. Dit is een afname van €1,9 miljoen ofte wel 10,3 procent. Het uiteindelijke doel is om in 2018 uit te komen op ca. €9 miljoen, waarvan minimaal €1,5 miljoen direct moet doorwerken als voordeel in de financiële meerjarenraming. Hierbij blijven de principes van 'nee, tenzij' gehandhaafd door middel van een strenge aanvraag procedure. Verder wordt de monitoring van bestaande inhuur steeds verder verfijnd. Centrale inkoop en het vormgeven van een flexibele schil waar nodig en nuttig completeren de aanpak.

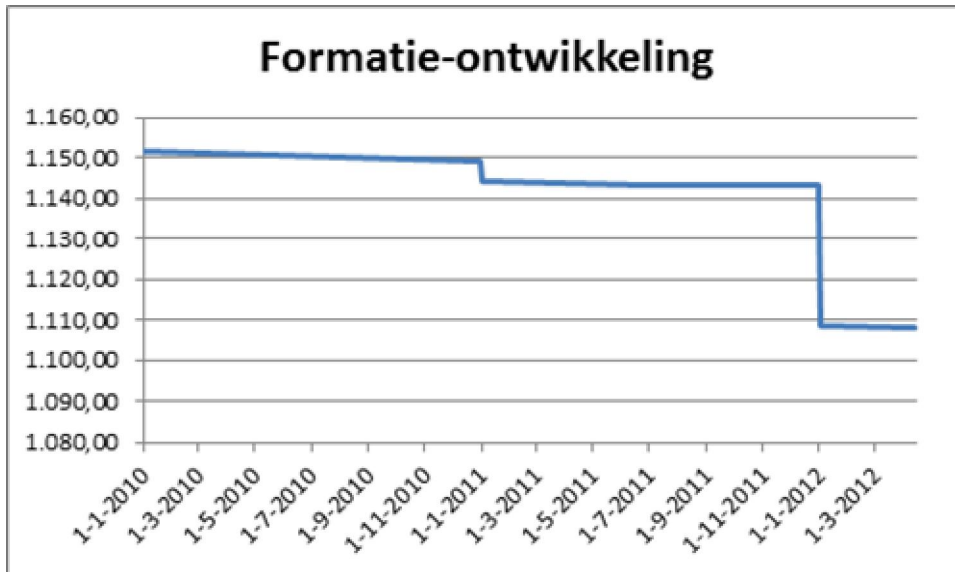
De externe inhuur wordt op frequente basis gemonitord, waarbij de ervaring leert dat in de laatste twee kwartalen van een jaar meer moet worden ingehuurd om het takenpakket uit te kunnen voeren.

	per 31-10-2010	per 01-01-2011	per 31-12-2011	per 31-03-2012
Aantal bovenformatieven	89	87	60	54

In de afgelopen anderhalf jaar zijn 35 bovenformatieve medewerkers uitgestroomd. Doelstelling voor heel 2012 is dat er 20 bovenformatieven uitstromen hetzij door plaatsing binnen Haarlem, hetzij door functie elders, hetzij door ontslag. Zoals het er nu naar uit ziet, is de gemeente met een uitstroom van 5 bovenformatieven nog op koers.

Formatieverloop

Op dit moment is er reeds een formatiereductie gerealiseerd van 30 fte. Daarnaast zijn er plannen opgenomen in hoofdstuk 5 Bezuinigingen voor een verdere reductie van in totaal 70 fte in 2018. Hier komt nog een formatiereductie bij als gevolg van de ontwikkelingen in het fysieke en sociale domein.

12.3 ICT en digitalisering

De samenleving verandert snel en de manier van werken verandert mee. De gemeente Haarlem heeft hier in 2011 op ingespeeld met het vaststellen van de masterplannen ICT en Digitalisering, die de periode 2011-2015 bestrijken. Zelfs tijdens de uitvoering van deze masterplannen zijn bijstellingen nodig, om aan de snelle ontwikkelingen te kunnen blijven voldoen. Daarom vindt ieder jaar actualisatie en evaluatie van de projecten binnen de jaarschijven plaats. Hierover wordt gerapporteerd aan de Raad.

Bij de inrichting van het gebouw Raakspoort is de werkomgeving qua ICT-faciliteiten toekomstbestendig gemaakt. Er wordt gebruik gemaakt van flexibele werkplekken met computerfaciliteiten die snel en krachtig zijn en voldoen aan de eisen van de huidige behoefte.

In de loop van 2013 zal de inrichting van gebouw Zijlpoort ook conform dit principe worden opgesteld.

Op bestuurlijk niveau is de intentie samenwerking te vinden met de gemeente Haarlemmermeer en eventueel meerdere partners om aan de eisen van de toekomst te kunnen blijven voldoen en door eventuele schaalvoordelen te anticiperen op kostenstijging. In de loop van 2012 zal hier verdere besluitvorming over plaats vinden.

12.4 Gemeentelijk huisvesting

Zijlpoort

Inmiddels is de sloop en bouw van Zijlpoort gestart, de verbouwing van het voormalig postkantoor verloopt op dit moment naar tevredenheid. In 2013 wordt het krediet voor meubilair aangevraagd en naar verwachting kan het gebouw eind 2014 in gebruik worden genomen.

In 2013 zal ook het Werkplein, als samenwerking met het UWV worden gerealiseerd in de Zijlsingel.

12.5 Inkoop en aanbesteding

In juli 2011 is het nieuwe Inkoop- en aanbestedingsbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. Vervolgens is de nodige aandacht besteed om de nieuwe werkwijze te implementeren en de professionalisering vorm te geven. Er zijn 15 uitvoeringspunten opgenomen om het beleid te implementeren en de beoogde doelstellingen te realiseren. De implementatie verloopt voorspoedig en wordt voortgezet in 2012. Er is een verbeteringslag gemaakt inzake de interne communicatie, de inkoopkalender, de financiële analyses en het inkoopproces, waaronder social return.

Beslispunt

Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de informatie over de bedrijfsvoering.

13. Voorstel

Wij stellen de raad voor:

1. Het college stelt de raad voor de kadernota vast te stellen en akkoord te gaan met de onder de oplossingsrichtingen opgenomen besluiten (vermeld bij de specifieke onderwerpen) en de financiële gevolgen daarvan te verwerken in de financiële meerjarenraming.
2. Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de tussentijdse evaluatie van het coalitieakkoord.
3. Het college stelt de raad voor om akkoord te gaan met voorgestelde uitgangspunten voor de begroting 2013.
4. Het college stelt de raad voor:
 - Akkoord te gaan met de financiële kaderstelling en de Programmabegroting 2013-2017 op te stellen conform deze kaders.
 - Een bestemmingsreserve in te stellen voor beheer en onderhoud en daar in 2013 €2 miljoen aan te doteren ten laste van de exploitatie.
 - Akkoord te gaan met het bestemmings- en dekkingsvoorstel met inbegrip van de tweede tranche afwaardering activa met maatschappelijk nut en het voorstel om het eeuwigdurend karakter van de lening NRF/SVn te laten vervallen.
 - Akkoord te gaan met de financiële wijzigingen 2012. Die worden financieel-technisch verwerkt in de begroting 2012 door de derde begrotingswijziging 2011.
 - Als richtinggevend kader vast te stellen om voor 2013 en 2014 nog eens €8 miljoen aan extra bezuinigingsvoorstellen uit te werken. De resultaten worden gebruikt om nieuwe bezuinigingsvoorstellen voor te stellen die het college bij de Programmabegroting 2013-2017 zal voorleggen aan de gemeenteraad.
5. Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de ingeschatte ontwikkelingen van de algemene reserve.
6. Het college stelt de raad voor in te stemmen met de extra bezuinigingsvoorstellen uit paragraaf 5.2.2 van deze kadernota.
7. Het college stelt de raad voor om de volgende uitgangspunten vast te stellen:
 - Alle middelen die de rijksoverheid aan het sociaal domein van Haarlem heeft toegerekend, zijn beschikbaar voor het sociaal domein en worden toegekend op basis van beleidsvoorstellen.
 - De gedecentraliseerde budgetten voor begeleiding en dagbesteding, Wwnv en jeugdzorg zijn primair beschikbaar voor de betreffende beleidsvelden.
 - Het budget voor Haarlemse beleidswijzigingen en andere werkwijzen, die nodig zijn voor de transitie, moet primair gevonden worden binnen de grenzen van het sociaal domein (oud voor nieuw).
 - Als dat niet mogelijk blijkt, wordt ruimte binnen het totaal van de programmabegroting gezocht op basis van een integrale afweging, of – als dat ook geen oplossing biedt – een beroep te doen op de algemene reserve.
8. In te stemmen met de voorgenomen opheffing van de reserve Wmo met ingang van 2014 en het resterende bedrag over te hevelen naar de algemene reserve.

9. In te stemmen met het programmabudget 'Samen voor elkaar' voor 2013-2016. Het budget van 2013 van €1.520.000 te dekken uit de reserve Wmo en de geraamde bedragen voor de jaren 2014 tot en met 2016, respectievelijk €725.000, €490.000 en €240.000 te dekken uit de algemene reserve, bij opheffing van de reserve Wmo vanaf 2014.
10. Een bestemmingsreserve te vormen van €1.024.000 uit de algemene reserve voor de cofinanciering van de herstructurering van Paswerk op basis van een nader in te dienen voorstel na toekenning van de herstructureringsfaciliteit.
11. Het college stelt de raad voor om het Investeringsplan 2012-2017 ter kennisname aan te nemen. Definitieve besluitvorming, inclusief de voorstellen om in 2017 onder het investeringsplafond te komen, zal plaatsvinden bij de behandeling van de Programmabegroting 2013-2017.
12. Het college stelt de raad voor:
- Akkoord te gaan met de uitkomsten van de ramingmethodieken.
 - De afvalstoffenheffing met 5,25 procent te verhogen.
 - Over de hoogte van de rioolheffing en mogelijke compensatie uit verlaging van OZB-tarieven voor woningen nog geen besluit te nemen in afwachting van de uit te brengen nota rioolheffing.
 - Het tarief OZB-woningen met 1,75% procent te verhogen (WOZ-waarde begroting 2012).
 - De tarieven OZB niet-woningen per 1 januari 2013 met 3,5 procent boven inflatie te verhogen tot een meeropbrengst van €500.000.
 - De marktgelden per 2013 kostendekkend te maken en het tarief per 1 januari 2013 met 13 procent te verhogen.
 - De tarieven voor leges, haven- en begraafrechten per 1 januari 2013 met 1,75 procent boven inflatie te verhogen.
 - De parkeertarieven per 1 januari 2013 met 0,5 procent boven inflatie te verhogen.
 - Als uitgangspunt vast te stellen dat waar dat van toepassing is een btw-verhoging voor 2013 door te rekenen in de tarieven bovenop de huidige tariefsvoorstellen.
13. Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de stand van zaken van de doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken die voor 2012 zijn gepland.
14. Het college stelt de raad voor om het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2012 vast te stellen.
15. Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de ontwikkelingen in risico's, het weerstandsvermogen, het beleid inzake verlagen schuldpositie en versterken van de treasuryfunctie.
16. Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van de informatie over de bedrijfsvoering.

De secretaris

De burgemeester

14. Besluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. De raad stelt de kadernota vast en gaat akkoord met de onder de oplossingsrichtingen opgenomen voornemens (vermeld bij de specifieke onderwerpen) en besluit de financiële gevolgen daarvan te verwerken in de financiële meerjarenraming.
2. De raad neemt kennis van de tussentijdse evaluatie van het coalitieakkoord.
3. De raad gaat akkoord met voorgestelde uitgangspunten voor de begroting 2013.
4. De raad besluit:
 - Akkoord te gaan met de financiële kaderstelling en de Programmabegroting 2013-2017 op te stellen conform deze kaders.
 - Een bestemmingsreserve in te stellen voor beheer en onderhoud en daar in 2013 €2 miljoen aan te doteren ten laste van de exploitatie.
 - Akkoord te gaan met het bestemmings- en dekkingsvoorstel met inbegrip van de tweede tranche afwaardering activa met maatschappelijk nut en het voorstel om het eeuwigdurend karakter van de lening NRF/SVn te laten vervallen.
 - Akkoord te gaan met de financiële wijzigingen 2012. Die worden financieel-technisch verwerkt in de begroting 2012 door de derde begrotingswijziging 2011.
 - Als richtinggevend kader vast te stellen om voor 2013 en 2014 nog eens €8 miljoen aan extra bezuinigingsvoorstellen uit te werken. De resultaten worden gebruikt om nieuwe bezuinigingsvoorstellen voor te stellen die het college bij de Programmabegroting 2013-2017 zal voorleggen aan de gemeenteraad.
5. De raad neemt kennis van de ingeschatte ontwikkelingen van de algemene reserve.
6. De raad stemt in met de extra bezuinigingsvoorstellen uit paragraaf 5.2.2 van deze kadernota.
7. De raad stelt de volgende uitgangspunten vast:
 - Alle middelen die de rijksoverheid aan het sociaal domein van Haarlem heeft toegerekend, zijn beschikbaar voor het sociaal domein en worden toegekend op basis van beleidsvoorstellen.
 - De gedecentraliseerde budgetten voor begeleiding en dagbesteding, Wwnv en jeugdzorg zijn primair beschikbaar voor de betreffende beleidsvelden.
 - Het budget voor Haarlemse beleidswijzigingen en andere werkwijzen, die nodig zijn voor de transitie, moet primair gevonden worden binnen de grenzen van het sociaal domein (oud voor nieuw).
 - Als dat niet mogelijk blijkt, wordt ruimte binnen het totaal van de programmabegroting gezocht op basis van een integrale afweging, of – als dat ook geen oplossing biedt – een beroep te doen op de algemene reserve.
8. De raad stemt in met de voorgenomen opheffing van de reserve Wmo met ingang van 2014 en het resterende bedrag over te hevelen naar de algemene reserve.

9. De raad stemt in met het programmabudget 'Samen voor elkaar' voor 2013-2016. Het budget van 2013 van €1.520.000 te dekken uit de reserve Wmo en de geraamde bedragen voor de jaren 2014 tot en met 2016, respectievelijk €725.000, €490.000 en €240.000 te dekken uit de algemene reserve, bij opheffing van de reserve Wmo vanaf 2014.
10. De raad stemt in een bestemmingsreserve te vormen van €1.024.000 uit de algemene reserve voor de cofinanciering van de herstructurering van Paswerk op basis van een nader in te dienen voorstel na toekenning van de herstructureringsfaciliteit.
11. De raad neemt het Investeringsplan 2012-2017 ter kennisname aan. Definitieve besluitvorming, inclusief de voorstellen om in 2017 onder het investeringsplafond te komen, zal plaatsvinden bij de behandeling van de Programmabegroting 2013-2017.
12. De raad besluit:
 - Akkoord te gaan met de uitkomsten van de ramingmethodieken.
 - De afvalstoffenheffing met 5,25 procent te verhogen.
 - Over de hoogte van de rioolheffing en mogelijke compensatie uit verlaging van OZB-tarieven voor woningen nog geen besluit te nemen in afwachting van de uit te brengen nota rioolheffing.
 - Het tarief OZB-woningen met 1,75% procent te verhogen (WOZ-waarde begroting 2012).
 - De tarieven OZB niet-woningen per 1 januari 2013 met 3,5 procent boven inflatie te verhogen tot een meeropbrengst van €500.000.
 - De marktgeden per 2013 kostendekkend te maken en het tarief per 1 januari 2013 met 13 procent te verhogen.
 - De tarieven voor leges, haven- en begraafrechten per 1 januari 2013 met 1,75 procent boven inflatie te verhogen.
 - De parkeertarieven per 1 januari 2013 met 0,5 procent boven inflatie te verhogen.
 - Als uitgangspunt vast te stellen dat waar dat van toepassing is een btw-verhoging voor 2013 door te rekenen in de tarieven bovenop de huidige tariefsvoorstellen.
13. De raad neemt kennis van de stand van zaken van de doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken die voor 2012 zijn gepland.
14. De raad stelt het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2012 vast.
15. De raad neemt kennis van de ontwikkelingen in risico's, het weerstandsvermogen, het beleid inzake verlagen schuldpositie en versterken van de treasuryfunctie.
16. De raad neemt kennis van de informatie over de bedrijfsvoering.

Gedaan in de vergadering van 5 juli 2011.

De griffier

De voorzitter

Bijlagen

Bijlage 1: Investeringsplan 2012-2017

Als losse bijlage bijgevoegd.

Bijlage 2: Meerjarenperspectief Grondexploitatie 2012

Als losse bijlage bijgevoegd.

Bijlage 3: Voortgang uitvoering coalitieakkoord per actiepunt

Nr	Thema	Actie	Ph	Hafd	Beleids- veld	Voortgang	Toelichting op gele en rode verkeerslichten
15	1	Duidelijke rolverdeling overheid, partners en burgers	b&w	Cs	1.1	☺	
10	1	Actief burgerschap	b&w	Cs	1.2	☺	
11	1	Doorgaan met de wijkcontracten	RD	WZ	1.2	☺	
12	1	Actieve rol bewoners tegengaan overlast en verloedering	b&w	WZ	1.2	☺	
26	1	Millenniumaanpak, jumelages, stedenbanden voortzetten	BS	MS	1.2	☺	
27	1	Meer aandacht voor Europa (regels, geld, kennis)		CS	1.2	☹	Is gestart; subsidiescan en initiatieven in MRA-verband
64	2	Ondersteunen burgers (groener maken eigen straat)	RD	WZ	1.2	☹	Punt van aandacht bij beheer en onderhoud
6	1	Dienstverlening op orde	JH	DV	1.3	☺	
7	1	Vraaggestuurd, servicegericht, toegankelijk, transparant	JH	DV	1.3	☺	
13	1	Participatie en inspraak die er toe doet	EC	WZ	1.2	☺	
14	1	Nieuwe vormen van participatie en inspraak	EC	WZ	1.2	☺	
1	1	Sluitende financiële meerjarenraming	PH	CS	10.1	☹	Herijking
2	1	Actief verminderen schuldenlast	PH	CS	10.1	☹	Economische tegenwind is oorzaak stijgen schuldpositie
3	1	Rentevoordeel (maximaal € 200.000) voor nieuw beleid	PH	CS	10.1	☺	
4	1	Rekeningoverschot 50 procent schuldaflossing, 50 procent nieuw beleid en verminderen ombuigingen	PH	CS	10.1	☺	
28	1	Een kleine, slimme en flexibele overheid	PH	CS	10.1	☹	Verschillende trajecten: integratie WKZ-SP, strategisch personeelsbeleid, digitalisering, doorontwikkeling CS, het nieuwe werken. Inzet blijft geboden.
29	1	Investeren in kwaliteit van de ambtelijke organisatie	PH	CS	10.1	☺	

Thema's:

- 1: Solide en daadkrachtig
- 2: Groen en duurzaam
- 3: Vitaal en ondernemend
- 4: Sociaal en betrokken

Programma's

- 1: Burger en Bestuur
- 2: Veiligheid, Vergunningen en Handhaving
- 3: Welzijn en Zorg
- 4: Jeugd, Onderwijs en Sport
- 5: Wonen, Wijken en Stedelijke ontwikkeling

- 6: Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie
- 7: Werk en Inkomen
- 8: Bereikbaarheid en Mobiliteit
- 9: Kwaliteit Fysieke Leefomgeving
- 10: Financiën en Algemene Dekkingsmiddelen

Nr	Thema	Actie	Ph	Hafd	Beleids- veld	Voortgang	Toelichting op gele en rode verkeerslichten
31	1	Inhuur externe adviseurs beperken, vooral op sleutelposities	PH	CS	10.1	☺	
22	1	Gemeentelijke vaste lasten rond gemiddelde vergelijkbare steden	PH	CS	10.2	☺	
23	1	OZB: + 3 procent boven inflatie	PH	CS	10.2	☺	
24	1	Afvalstoffen en rioolheffing kostendekkend	PH	CS	10.2	☺	
16,2	1	Een veilige stad	BS	VVH	2.1	☺	
20	1	Begeleiding van jongeren als ze met justitie in aanraking komen	JN	VVH	2.1	☺	
18	1	Effectieve handhaving, zichtbare aanwezigheid van politie in de wijk	BS	VVH	2.3	☺	
32	1	Bureaucratie terugdringen en deregulering	JN	VVH	2.3	☹	Op zoek naar mogelijkheden voor versterkte inzet
72	3	Regelgeving terugdringen	JN	VVH	2.3	☹	Op zoek naar mogelijkheden voor versterkte inzet
75	3	Deregulering	JN	VVH	2.3	☹	Op zoek naar mogelijkheden voor versterkte inzet
76	3	Vrije horecasluiting i.o. partners en politie	BS	VVH	2.3	☹	Is nog in bespreking met de raad
107	4	Mensen aansporen mee te doen en elkaar te helpen	JH	SZ	3.1	☺	
108	4	Actief samenwerken	JH	SZ	3.1	☺	
109	4	Belang van vrijwilligerswerk	JH	SZ	3.2	☺	
116	4	Maatwerk en wijkgericht	JH	SZ	3.2	☺	
119	4	Respijtzorg mantelzorgers	JH	SZ	3.2	☺	
113	4	Actieve benadering ouderen	JH	SZ	3.2	☺	
120	4	Betaalbare voorzieningen	JH	DV	3.2	☺	
134	4	Aandacht voor zwerfjongeren (crisis- en vervolgpvang, activering- en participatie)	JN	SZ	3.3	☺	
142	4	Zorg verslaafden en dak en thuislozen inclusief dwang- en drangmiddelen	JH	SZ	3.3	☹	Onderzoek geschikte plek unilocatie

Thema's:

- 1: Solide en daadkrachtig
- 2: Groen en duurzaam
- 3: Vitaal en ondernemend
- 4: Sociaal en betrokken

Programma's

- 1: Burger en Bestuur
- 2: Veiligheid, Vergunningen en Handhaving
- 3: Welzijn en Zorg
- 4: Jeugd, Onderwijs en Sport
- 5: Wonen, Wijken en Stedelijke ontwikkeling

- 6: Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie
- 7: Werk en Inkomen
- 8: Bereikbaarheid en Mobiliteit
- 9: Kwaliteit Fysieke Leefomgeving
- 10: Financiën en Algemene Dekkingsmiddelen

Nr	Thema	Actie	Ph	Hafd	Beleids- veld	Voortgang	Toelichting op gele en rode verkeerslichten
19	1	Actief jeugdbeleid	BS	VVH	2.1	☺	
86	3	Verbeteren zwakke scholen	JN	SZ	4.2	☺	
87	3	Aansluiting voorschoolse educatie, basisonderwijs en naschoolse opvang	JN	SZ	4.2	☺	
88	3	Aanpakken achterstand bij heel jonge kinderen	JN	SZ	4.2	☺	
89	3	Voldoende huiswerkbegeleiding.	JN	SZ	4.2	☺	
90	3	Goede, goed onderhouden en goed geoutilleerde schoolgebouwen	JN	SZ	4.2	☺	
92	3	Binnenklimaat scholen	JN	SZ	4.2	☺	
93	3	Uitvoering onderwijshuisvestingsprogramma	JN	SZ	4.2	☺	
96	3	Brede School stimuleren	JN	SZ	4.2	☺	
97	3	Onderzoek tweede (zelfstandig) gymnasium	JN	SZ	4.2	☺	
98	3	Steun initiatieven ochtend- en weekendscholen	JN	SZ	4.2	☺	
132	4	Lange termijnvisie jongerenwerk	JH	SZ	4.1	☺	
133	4	Permanente locaties jongerenwerk Centrum, Noord, Schalkwijk	JN	SZ	4.1	☹	Onderzoek vervangende locatie Flintys (nu op Bolwerk)
85	3	Actieve aanpak schooluitval	JN	SZ	4.2	☺	
95	3	Voldoende stageplaatsen	JN	SZ	4.2	☺	
99	3	Positief t.o.v. campus Westelijke Randweg	JN	WZ	4.2	☺	
111	4	Bindende rol van cultuur en sport	JH	SZ	4.3	☺	
115	4	JeugdSportPas en Jeugdcultuurpas	JH	SZ	4.3	☺	
112	4	Ondersteuning maatschappelijke rol sportverenigingen	JH	SZ	4.3	☺	
48	2	Wijkverbetering Schalkwijk, Haarlem-Oost en Delftwijk	RD	WZ	5.1	☺	

Thema's:

- 1: Solide en daadkrachtig
- 2: Groen en duurzaam
- 3: Vitaal en ondernemend
- 4: Sociaal en betrokken

Programma's

- 1: Burger en Bestuur
- 2: Veiligheid, Vergunningen en Handhaving
- 3: Welzijn en Zorg
- 4: Jeugd, Onderwijs en Sport
- 5: Wonen, Wijken en Stedelijke ontwikkeling

- 6: Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie
- 7: Werk en Inkomen
- 8: Bereikbaarheid en Mobiliteit
- 9: Kwaliteit Fysieke Leefomgeving
- 10: Financiën en Algemene Dekkingsmiddelen

Nr	Thema	Actie	Ph	Hafd	Beleids- veld	Voortgang	Toelichting op gele en rode verkeerslichten
59	2	Amsterdamsevaart teruggeven aan de buurt	RD	WZ	5.2	☹	Onderwerp van studie en onderzoek
68	2	Groenparagraaf in gebiedsvisies en plannen	EC	WZ	5.3	☹	Wordt betrokken bij structuurvisie openbare ruimte
47	2	Vervangen woonvisie	JN	SZ	5.2	☹	Nieuwe woonvisie is iets vertraagd, mede door latere rijksnota
121	4	Kernvoorraad 18.000 betaalbare huurwoningen	JN	SZ	5.2	☺	
122	4	Betaalbaar bouwen (30 procent koop en huur stedelijk niveau)	JN	SZ	5.2	☹	Onderdeel woonvisie en lokaal akkoord
123	4	Leegstand bestrijden	JN	SZ	5.2	☹	Motie raad, leegstand kantoren en woningen, ook van corporaties
124	4	Levensloopbestendig bouwen	JN	SZ	5.2	☺	
125	4	Gevarieerd woningaanbod	JN	SZ	5.2	☺	
126	4	Ruimte voor bouwen in het middensegment	JN	SZ	5.2	☺	
127	4	Scheefwonen aanpakken, bijv exp. huur naar draagkracht	JN	SZ	5.2	☹	Wordt betrokken bij de woonvisie
128	4	Woonhotel voor spoedzoekers	JN	SZ	5.2	☹	Nav haalbaarheidsonderzoek onderneemt gemeente geen actie en wacht initiatieven vanuit de markt af.
129	4	Meer startersleningen	JN	SZ	5.2	☺	
130	4	Betaalbare woningen speciaal voor jongeren	JN	SZ	5.2	☹	Wordt betrokken bij de woonvisie
42	2	Ruimtelijke kwaliteit boven verdichting	EC	SZ	5.3	☺	
43	2	Geen aantasting groen in en rond de stad	EC	SZ	5.3	☺	
44	2	Westelijk tuinbouwgebied voor tuinbouw, agrarische ondernemers, recreatie en natuur	EC	SZ	5.3	☺	
46	2	Structuurplan herzien (openbare ruimte, groenstructuur)	EC	SZ	5.3	☺	
61	2	Behoud groene zoom	RD	WZ	5.3	☺	
70	3	Werkgelegenheid binnen stadsgrenzen en in regio	JN	SZ	6.1	☺	
71	3	Ondernemers aantrekken en faciliteren	JN	SZ	6.1	☺	

Thema's:

- 1: Solide en daadkrachtig
- 2: Groen en duurzaam
- 3: Vitaal en ondernemend
- 4: Sociaal en betrokken

Programma's

- 1: Burger en Bestuur
- 2: Veiligheid, Vergunningen en Handhaving
- 3: Welzijn en Zorg
- 4: Jeugd, Onderwijs en Sport
- 5: Wonen, Wijken en Stedelijke ontwikkeling

- 6: Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie
- 7: Werk en Inkomen
- 8: Bereikbaarheid en Mobiliteit
- 9: Kwaliteit Fysieke Leefomgeving
- 10: Financiën en Algemene Dekkingsmiddelen

Nr	Thema	Actie	Ph	Hafd	Beleids- veld	Voortgang	Toelichting op gele en rode verkeerslichten
73	3	Bedrijven Waarderpolder houden (milieu) ruimte	JN	SZ	6.1	☺	
74	3	Haarlem wordt de beste winkelstad van Nederland	JN	SZ	6.1	☺	
77	3	Duurzaam en maatschappelijk ondernemen	JN	SZ	6.1	☹	Inspanning Waarderpolder, energiecoach, plan maatschappelijke stages MKB
78	3	Betaalbare bedrijfspanden startende ondernemers	JN	SZ	6.1	☺	
80	3	Taskforce arbeidsmarkt, actieve rol ondernemersloket	JN	SZ	6.1	☺	
82	3	Groene werkgelegenheid	JN	SZ	6.1	☹	Oriëntatiefase
83	3	Creatieve bedrijvigheid	JN	SZ	6.1	☺	
94	3	Samenwerking onderwijs, werkgevers, gemeente	JN	SZ	6.1	☺	
102	3	Inzet op Nieuwe Energie	JN	SZ	6.1	☹	Afhankelijk van onderhandelingen
110	4	Bedrijfsleven, MKB, verenigingen en organisaties aansporen	JN	SZW	6.1	☹	Inzet op afspraken met bedrijfsleven
79	3	Eén culturele broedplaats realiseren	JN	SZ	6.2	☺	
100	3	Cultuurprogrammering van podia en musea.	PH	SZ	6.2	☺	
103	3	Clustering beheer en onderhoud cultuurgebouwen	PH	SZ	6.2	☺	
104	3	Bundeling/herhuisvesting voorzieningen onderzoeken	PH	SZ	6.2	☹	Vergt extra aandacht
106	3	Gezamenlijk onderkomen Volksuniversiteit, H'art, Muziekschool en dependance Schalkwijk	PH	SZ	6.2	☹	Fusie 2011, huisvesting nog niet geregeld, dependance lijkt onhaalbaar
101	3	Behoud terugkerende evenementen	BS	SZ	6.3	☺	
105	3	Meer recreatie langs het water	JN	SZ	6.3	☺	
81,1	3	Participatie banen (50/4 jr)	JN	SZW	7.1	☺	
84	3	Voortzetten diversiteitsbeleid	JN	SZW	7.1	☺	
131	4	Werk, stages en gecombineerde leerwerktrajecten	JN	SZW	7.1	☹	Het blijkt moeilijk om geschikte stageplaatsen te vinden voor de onderkant van de arbeidsmarkt

Thema's:

- 1: Solide en daadkrachtig
- 2: Groen en duurzaam
- 3: Vitaal en ondernemend
- 4: Sociaal en betrokken

Programma's

- 1: Burger en Bestuur
- 2: Veiligheid, Vergunningen en Handhaving
- 3: Welzijn en Zorg
- 4: Jeugd, Onderwijs en Sport
- 5: Wonen, Wijken en Stedelijke ontwikkeling

- 6: Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie
- 7: Werk en Inkomen
- 8: Bereikbaarheid en Mobiliteit
- 9: Kwaliteit Fysieke Leefomgeving
- 10: Financiën en Algemene Dekkingsmiddelen

Nr	Thema	Actie	Ph	Hafd	Beleids- veld	Voortgang	Toelichting op gele en rode verkeerslichten
137	4	Snelle afhandeling bijstandsaanvragen	JN	SZW	7.2	☺	
140	4	Actieve uitstroom uit bijstand bevorderen	JN	SZW	7.2	☺	
114	4	Sport en cultuur bereikbaar voor lage inkomens	JH	SZW	7.3	☺	
135	4	Schuldpreventie, -sanering en -hulpverleningsbeleid	JN	SZW	7.3	☺	
136	4	Effectieve snelle schuldhulpverlening	JN	SZW	7.3	☺	
138	4	Steun voor wie het niet alleen redt	JN	SZW	7.3	☺	
139	4	Maatwerk in plaats van categorale benadering	JN	SZW	7.3	☺	
141	4	Minimaregelingen handhaven op huidig niveau	JN	SZW	7.3	☺	
49	2	Bereikbaarheid duurzaam verbeteren	RD	WZ	8.1	☹	Lange termijn, inzet op bereikbaarheidsvisie en fonds
52	2	Inzet op aansluiting regio	RD	WZ	8.1	☺	
54	2	Groei autoverkeer in de stad afremmen	RD	WZ	8.1	☺	
55	2	Autoluwe binnenstad	RD	WZ	8.1	☺	
56	2	Doorstroming autoverkeer; om in plaats van door de stad	RD	WZ	8.1	☹	Uitwerking bereikbaarheidsvisie
58	2	Prins Bernhardlaan onder spoor door naar Oudeweg	RD	WZ	8.1	☹	Onderzoek in 2012
60	2	Onderzoek elektrisch vervoer en centrum voor goederendistributie	RD	WZ	8.1	☹	Onderzoeken gepland voor 2012. Ook is er STOFFEL
91	3	Verkeersveiligheid rond scholen	JN	WZ	8.1	☺	
50	2	Fietsgebruik en openbaar vervoer stimuleren	RD	WZ	8.2	☺	
51	2	Betere fietsvoorzieningen, zoals stallingen en routes	RD	WZ	8.2	☺	
53	2	(H)OV, Lightrail	RD	WZ	8.2	☹	HOV voldoet goed, maar kan voor een optimale bereikbaarheid beter. Voorlopig geen noodzaak/mogelijkheid lightrail
25	1	Parkeertarieven +0,5 procent boven inflatie	PH	WZ	8.3	☺	
57	2	Uitbreiding parkeervoorziening oostkant binnenstad	RD	WZ	8.3	☹	Is in onderzoek
36	2	Actieplan klimaatneutraal	RD	SZ	9.1	☺	

Thema's:

- 1: Solide en daadkrachtig
- 2: Groen en duurzaam
- 3: Vitaal en ondernemend
- 4: Sociaal en betrokken

Programma's

- 1: Burger en Bestuur
- 2: Veiligheid, Vergunningen en Handhaving
- 3: Welzijn en Zorg
- 4: Jeugd, Onderwijs en Sport
- 5: Wonen, Wijken en Stedelijke ontwikkeling

- 6: Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie
- 7: Werk en Inkomen
- 8: Bereikbaarheid en Mobiliteit
- 9: Kwaliteit Fysieke Leefomgeving
- 10: Financiën en Algemene Dekkingsmiddelen

Nr	Thema	Actie	Ph	Hafd	Beleids- veld	Voortgang	Toelichting op gele en rode verkeerslichten
37	2	CO2-reductie en monitor	RD	SZ	9.1	☺	
38	2	Duurzaamheidtoets en -paragraaf investeringen	RD	SZ	9.1	☺	
39	2	Cross-overs met werk, mobiliteit en economie	RD	SZ	9.1	☹	In onderzoek
40	2	Mogelijkheid duurzaamheidscentrum	RD	WZ	9.1	☹	In onderzoek
41	2	Onderzoek lokale energiedienst	RD	SZ	9.1	☹	In onderzoek
63	2	Bevorderen biodiversiteit	RD	SZ	9.1	☹	In onderzoek
16,1	1	Een schone en verzorgde stad	RD	WZ	9.5	☺	
17	1	Inlopen van achterstallig onderhoud	RD	WZ	9.2	☺	
62	2	Versterken bomen, plantsoenen, parken en perken	RD	WZ	9.2	☺	
65	2	Groenarme wijken groener maken	RD	WZ	9.2	☹	Afhankelijk van capaciteit, geld en planning
66	2	Een fraaie, goed onderhouden Haarlemmer Hout	RD	WZ	9.2	☺	
69	2	Herinrichting Reinaldapark afmaken	RD	WZ	9.2	☺	
143	4	Formulering beleid	JH	WZ	9.1	☺	
8	1	Elke buurt goed schoongehouden	RD	WZ	9.5	☺	
9	1	Afval tijdig opgeruimd	RD	WZ	9.5	☺	
67	2	In de hele stad ondergrondse afvalcontainers	RD	WZ	9.5	☺	
45	2	Heroverweging bouwprojecten	EC	WZ	5.4	☺	
117	4	Een rond de cliënt georganiseerde benadering	JH	SZ	3.2	☺	
118	4	Stimulerende, faciliterende en regisserende taak	JH	SZ	3.2	☺	
30	1	Versterking van ICT. Moderne interactieve website.	PH JH	MS	10.1	☹	Wordt aan gewerkt
35	1	Diversiteit in alle lagen van de organisatie	PH	MS	10.1	☺	
81,2	3	Stageplaatsen (80 per jaar)	PH	MS	10.1	☺	
33	1	Niet-strategisch vastgoedbezit afstoten	EC	SZ	5.4	☹	Loopt, mede afhankelijk van interesse bewoner en gebruiker en de markt
34	1	Beheer vastgoed splitsen van overige grondzaken	EC	SZ	5.4	☹	In onderzoek
		Beleid dierenwelzijn serieus nemen en zonodig aanpassen	WZ	JH		☺	

Thema's:

- 1: Solide en daadkrachtig
- 2: Groen en duurzaam
- 3: Vitaal en ondernemend
- 4: Sociaal en betrokken

Programma's

- 1: Burger en Bestuur
- 2: Veiligheid, Vergunningen en Handhaving
- 3: Welzijn en Zorg
- 4: Jeugd, Onderwijs en Sport
- 5: Wonen, Wijken en Stedelijke ontwikkeling

- 6: Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie
- 7: Werk en Inkomen
- 8: Bereikbaarheid en Mobiliteit
- 9: Kwaliteit Fysieke Leefomgeving
- 10: Financiën en Algemene Dekkingsmiddelen

Bijlage 4: Financiële meerjarenraming 2012-2018

bedragen x €1.000

	Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
	Begrotingsuitkomst na Bestuursrapportage 2011-2	5.457 n	v	v	v	v	v	v	v		
	Programmabegroting 2012-2016 (zie pagina 35)	v	-48 v	-4.022 v	-3.579 v	-4.323 v	-11.811 v	-11.811 v	-11.811 v		
	Wijzigingen uit Bestuursrapportage 2011-2		83 n	83 n	83 n	-938 v	182 n	182 n	182 n		
	Wijzigingen uit de derde financiële bijstelling 2011	955 n	30 n	30 n	30 n	30 n	30 n	30 n	30 n		
	Raadsbesluit Haarlemse belastingvoorstellen (2011/425216)			350 n	350 n	350 n	350 n	350 n	350 n		
	Totaal	6.412 n	65 n	-3.559 v	-3.116 v	-4.881 v	-11.249 v	-11.249 v	-11.249 v		
2	Meerjarenraming indexeren										
	a	Reële raming algemene uitkering			-3.172 v	-3.172 v	-3.129 v	-3.129 v	-3.150 v	-3.150 v	
		Correctie vanwege ingeschatte nullijn cao-lonen 2013			1.163 n	1.163 n	1.163 n	1.163 n	1.163 n	1.163 n	
		Reële raming personeelslasten			0	0	0	0	0	0	
		Subsidies opgehoogd met inflatie			455 n	455 n	455 n	455 n	455 n	455 n	
		Indexatie belastingen			-820 v	-820 v	-820 v	-820 v	-820 v	-820 v	
		Overige inkomsten uit huren en pachten opgehoogd met inflatie			-350 v	-350 v	-350 v	-350 v	-350 v	-350 v	
		Aanpassing subsidies aan verhoogde huren en aanpassing budgetten vastgoed aan stijging gemeentelijke belastingen			21 n	21 n	21 n	21 n	21 n	21 n	
		Sub-totaal	0	0 n	-2.703 v	-2.703 v	-2.660 v	-2.660 v	-2.681 v	-2.681 v	
		b	Autonome ontwikkelingen								
R			Herstel dekkingsgraad ABP				500 n	500 n	500 n	500 n	500 n
	Uitkeringen en lasten bodemsanering				0	0	-950 v	-950 v	-950 v	-950 v	
	Nieuwe cao gemeente-ambtenaren (2011-2012)			800 n	900 n	900 n	900 n	900 n	900 n	900 n	
c	Uitkomsten IP niet beïnvloedbaar		416 n	-2.218 v	-1.282 v	139 n	1.163 n	-32 v	pm v		
d	Uitkomsten MPG (autonoom)		pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm		
e	Uitkomsten ramingsystematiek OZB en kostendekkend maken rioolheffing			-286 v	-452 v	-633 v	-795 v	-933 v	-933 v		
	Sub-totaal		1.216 n	-1.604 v	-334 v	-44 v	818 v	-515 v	-483 v		
	Saldo MJB met autonome ontwikkelingen:		1.281 n	-7.866 v	-6.153 v	-7.585 v	-13.091 v	-14.445 v	-14.413 v		

	Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
3	R Taakstellingen								
	R Nog resterende taakstellingen €35 miljoen			-754 v	-1.318 v	-3.906 v	-4.603 v	-5.521 v	-6.755 v
	R Concrete invulling			343 n	631 n	1.012 n	1.592 n	1.901 n	2.211 n
	R Resterende taakstelling			411 n	687 n	1.012 n	3.011 n	3.620 n	4.860 n
	Nog in te vullen taakstelling			-411 v	-687 v	-2.894 v	-3.011 v	-3.620 v	-4.860 v
	Gevolgen voor kaderstelling			0	0	0	0	0	0
	Overrealisatie taakstellingen op clusters, die niet onderling verrekend worden			-1.825 v	-2.480 v	-2.145 v	-2.384 v	-2.101 v	-2.075 v
	Sub-Totaal		0	-1.825 v	-2.480 v	-2.145 v	-2.384 v	-2.101 v	-2.075 v
4	Kaderstelling aanpassen met:								
	a Mutaties Bestuursrapportage 2012-1		3.334 n	2.097 n	708 n	570 n	-839 v	-839 v	-839 v
	b Ontwikkelingen kadernota								
	Huurdersonderhoud stadsbibliotheek		85 n	85 n	85 n	85 n	85 n	85 n	85 n
	EK honkbal en Haarlemse honkbalweek		46 n						
	Schilderwerk parkeergarage Houtplein		135 n						
	Compenseren hogere kapitaallasten GRP in rioolheffing door lagere OZB			1.097 n	1.696 n	2.550 n	3.475 n	4.003 n	4.500 n
	Rentenadeel vanwege hogere leningenportefeuille dan oorspronkelijk ingeschat		2.000 n	2.000 n	500 n	pm	pm	pm	pm
	Sub-totaal		5.600 n	5.279 n	2.989 n	3.205 n	2.721 v	3.249 v	3.746 v
c	R Uitkomsten specifieke onderwerpen								
	Decentralisaties/sociaal domein		pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
	Regionaal mobiliteitsfonds			415 n	680 n	680 n	680 n	680 n	817 n
	Oudeweg			1.050 n	0 n	0 n	0 n	0 n	
	Bouwleges			1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n
	Parkeeropbrengsten			3.000 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n
	Fiscalisering parkeren (vanaf 2015)					pm	pm	pm	pm
	Bedrijfsparkeren tarief verhogen met 50%			pm v	pm v	pm v	pm v	pm v	pm v
	Beheer en onderhoud (scenario 2)		0 n	200 n	200 n	200 n	200 n	200 n	200 n
	Beheer en onderhoud vormen bestemmingsreserve		0 n	2.000 n					
	Woonvisie		pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
ISV/BLS		pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
	Sub-totaal		0 n	8.095 n	3.410 n	3.410 n	3.410 n	3.410 n	3.547 n
d	Uitkomsten IP (beleid)		3.859 n	1.095 n	90 n	-122 v	-43 v	165 n	165 n

	Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
5	Financiële consequenties besluitvorming afwaardering MVA		-3.000 v	-320 v					
6	Bestemming rekeningresultaat 2011		12.494 n						
	Technische verwerking leningen NRF/SVn		-9.000 v						
	Onttrekking aan Algemene Reserve		-2.274 v						
	Aframing budgetten beheer- en onderhoudsprogramma		-1.220 v	-1.220 v	-1.220 v				
	Dotatie aan Algemene Reserve			1.220 n	1.220 n				
	Sub-totaal		859 n	775 n	90 n	-122 v	-43 v	165 n	165 n
	Saldo MJB incl. aanvullende beleidskeuzes		7.740 n	4.458 n	-2.144 v	-3.237 v	-9.387 v	-9.722 v	-9.030 v
	Bezuinigingen €8 mln. in 2013 en 2014			-8.000 v	-8.000 v				
	Saldo incl. bezuinigingen		7.740 n	-3.542 v	-10.144 v	-3.237 v	-9.387 v	-9.722 v	-9.030 v
	Maximum ruimte opvangen tegenvallers (Lente-akkoord en andere risico's)			3.542 n	10.144 n	3.237 n	9.387 n	9.722 n	9.030 n
	Bijgesteld saldo per jaar		7.740 n	0 n	0 n	0 n	0 n	0 n	0 n
	Algemene Reserve per jaar		-37.640 v	-45.145 v	-52.613 v	-56.911 v	-61.459 v	-66.247 v	-72.831 v
R	R = aanduiding voor consequenties ten gevolge van Rijksbeleid								

Bijlage 5: Toelichting op 8 miljoen

Analyse huidige kaderstelling t.o.v. tegenvallers €8 mln	<i>bedragen x € 1.000</i>					
Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Resultaat Onderzoek ramingsmethodieken						
Mogelijke bijstellingen uit brief 28 februari						
Bijstelling bouwleges	1.800 n	1.800 n	2.100 n	2.100 n	2.100 n	2.100 n
Bijstelling parkeeropbrengsten	3.300 n	3.300 n	3.300 n	3.300 n	3.300 n	3.300 n
Flankerende maatregelen incl. parkeervisie	-1.000 v	-1.500 v	-2.000 v	-2.500 v	-3.000 v	-3.000 v
Uitkomsten ramingsmethodieken	pm v	pm v	pm v	pm v	pm v	pm v
afgerond	4.100 n	3.600 n	3.400 n	2.900 n	2.400 n	2.400 n
Verwerkt in Kadernota 2012						
Bijstelling bouwleges	1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n	1.430 n
Bijstelling parkeeropbrengsten	3.000 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n	1.100 n
Uitkomsten ramingsmethodieken	-286 v	-452 v	-633 v	-795 v	-933 v	-933 v
	4.144 n	2.078 n	1.897 n	1.735 n	1.597 n	1.597 n
Verschil	44 n	-1.522 v	-1.503 v	-1.165 v	-803 v	-803 v
Bijstelling niet realiseren taakstellingen						
Mogelijke bijstellingen uit brief 28 februari						
Regionalisering brandweer (FLO-regeling)	426 n	395 n	618 n	618 n	618 n	618 n
Structurele stijging van lasten SRO vanwege niet eerder vastgelegd areaaluitbreiding	350 n	350 n	350 n	350 n	350 n	350 n
Herstel dekkingsgraad ABP onwaarschijnlijk	0	500 n	500 n	500 n	500 n	500 n
Synchronisatie decentr. Uitkeringen en lasten bodemsanering	0	0	-950 v	-950 v	-950 v	-950 v
Inkooptaakstelling (realisatie voor 50%)	500 n	550 n	550 n	550 n	550 n	550 n
Niet kunnen doorberekenen bezuiniging AU aan RUD	790 n	1.000 n	1.000 n	1.000 n	1.000 n	1.000 n
Overige niet haalbaar/uitvoerbaar w.o. verbonden partijen	200 n	200 n	500 n	600 n	700 n	700 n
	2.266 n	2.995 n	2.568 n	2.668 n	2.768 n	2.768 n
afgerond	2.250 n	2.900 n	2.600 n	2.600 n	2.600 n	2.600 n
Verwerkt in Kadernota 2012						
Regionalisering brandweer (FLO-regeling)	pm n	pm n	pm n	pm n	pm n	pm n
Structurele stijging van lasten SRO vanwege niet eerder vastgelegd areaaluitbreiding (via bestuursrapportage)	129 n	129 n	129 n	129 n	129 n	129 n

Analyse huidige kaderstelling t.o.v. tegenvallers €8 mln		<i>bedragen x € 1.000</i>					
Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Herstel dekkingsgraad ABP onwaarschijnlijk	0	500 n	500 n	500 n	500 n	500 n	
Synchronisatie decentr. Uitkeringen en lasten bodemsanering	0	0	-950 v	-950 v	-950 v	-950 v	
Inkooptaakstelling (verdisconteerd in overrealisatie)	500 n	550 n	550 n	550 n	550 n	550 n	
Niet kunnen doorberekenen bezuiniging AU aan RUD	790 n	1.000 n	1.000 n	1.000 n	1.000 n	1.000 n	
Overige niet haalbaar/uitvoerbaar w.o. verbonden partijen	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v	
	1.419 n	2.179 n	1.229 n	1.229 n	1.229 n	1.229 n	
Verschil	-831 v	-721 v	-1.371 v	-1.371 v	-1.371 v	-1.371 v	
<i>Bijstelling ingevolge kaders coalitieakkoord</i>							
Mogelijke bijstellingen uit brief 28 februari							
Vervanging kapitaalgoederen (incl. doorbreken invest.plafond)	500 n	500 n	1.000 n	1.000 n	1.500 n	1.500 n	
Uitbreiding kapitaalgoederen (incl. doorbreken invest.plafond)	500 n	500 n	500 n	500 n	500 n	500 n	
Dekking rioolrechten; uitgangspunt gem. lastenstijging burger Haarlem = gem. 100.000+ gemeenten	730 n	1.278 n	2.146 n	3.083 n	3.900 n	3.900 n	
ISV/BLS (consequentie eindigheid)	pm n	pm	pm n	pm n	pm	pm n	
	1.730 n	2.278 n	3.646 n	4.583 n	5.900 n	5.900 n	
middeling en afronding	1.500 n	1.500 n	2.000 n	2.500 n	3.000 n	3.000 n	
Verwerkt in Kadernota 2012							
Consequenties IP	-1.123 v	-1.192 v	17 n	1.120 n	133 n	165 n	
Compensatie hogere rioolheffing	1.097 n	1.696 n	2.250 n	3.475 n	4.003 n	4.500 n	
ISV/BLS (consequentie eindigheid)	pm n	pm	pm n	pm n	pm	pm n	
	-26 v	504 n	2.267 n	4.595 n	4.136 n	4.665 n	
Verschil	-1.526 v	-996 v	267 n	2.095 n	1.136 n	1.665 n	
<i>Bijstelling financieringsrisico</i>							
Mogelijke bijstellingen uit brief 28 februari							
Daling AR bij negatieve uitkomst 2011	pm n	pm n	pm n	pm n	pm n	pm n	
Risico omvang schuldenlast/risico rentestijging	pm n	pm n	pm n	pm n	pm n	pm n	
Totaal afgerond interne effecten	0 n	0 n	0 n	0 n	0 n	0 n	

Analyse huidige kaderstelling t.o.v. tegenvallers €8 mln		<i>bedragen x € 1.000</i>					
Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Verwerkt in Kadernota 2012							
Daling AR bij negatieve uitkomst 2011	pm n	pm n	pm n	pm n	pm n	pm n	
Risico omvang schuldenlast/risico rentestijging	2000 n	500 n	pm n	pm n	pm n	pm n	
	2000 n	500 n	0 n	0 n	0 n	0 n	
Vershil	2.000 n	500 n	0 n	0 n	0 n	0 n	
<i>Nieuw in kadernota</i>							
Indexatie meerjarenbegroting	-2703 v	-2.703 v	-2.660 v	-2.660 v	-2.681 v	-2.681 v	
CAO gemeenteambtenaren	900 n	900 n	900 n	900 n	900 n	900 n	
Overrealisatie taakstellingen	-1825 v	-2.480 v	-2145 v	-2384 v	-2101 v	-2075 v	
Correctie overrealisatie inkoop	-500 v	-550 v	-550 v	-550 v	-550 v	-550 v	
Mutaties Bestuursrapportage 2012	2097 n	708 n	570 n	-839 v	-839 v	-838 v	
Correctie bestuursrapportage voor SRO	-129 v	-129 v	-129 v	-129 v	-129 v	-129 v	
Correctie bestuursrapportage voor niet doorrekenen bezuinigingen aan de RUD	-790	-1.000 v	-1.000 v	-1.000 v	-1.000 v	-1.000 v	
Huurdersonderhoud bibliotheek	85 n	85 n	85 n	85 n	85 n	85 n	
Regionaal mobiliteitsfonds	415 n	680 n	680 n	680 n	680 n	817 n	
Autobereikbaarheid	1.050 n						
Beheer en onderhoud	2200 n	200 n	200 n	200 n	200 n	200 n	
Financiële gevolgen afwaardering MVA	-320 v						
Vershil	480 v	-4.289 v	-4.049 v	-5.697 v	-5.435 v	-5.271 v	
<i>Totaal verschil bij kadernota t.o.v. eerder gemelde mogelijke nadelen</i>	167 v	-7.028 v	-6.656 v	-6.138 v	-6.473 v	-5.780 v	

Analyse huidige kaderstelling t.o.v. tegenvallers €8 mln						<i>bedragen x € 1.000</i>	
Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Beginsaldo MJB	-3.559 v	-3.116 v	-4.881 v	-11.249 v	-11.249 v	-11.249 v	
Eindsalo MJB	4.458 n	-2.144 v	-3.227 v	-9.387 v	-9.722 v	-9.030 v	
Mutatie:	8.017 n	972 n	1.654 n	1.862 n	1.527 n	2.219 n	
Nadelen brief 28/2	8.000 n	8.000 n	8.000 n	8.000 n	8.000 n	8.000 n	
<i>Te verklaren verschil</i>	-17 v	7.028 v	6.346 v	6.138 v	6.473 v	5.781 v	

Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Analyse belangrijkste afwijkingen</i>						
Uitkomsten onderzoek ramingsmethodieken		-1.500 v	-1.500 v	-1.100 v	-800 v	-800 v
Bijstelling niet realiseren taakstellingen	-800 v	-700 v	-1.300 v	-1.300 v	-1.300 v	-1.300 v
Bijstelling ingevolge kaders coalitieakkoord	-1.500 v	-1.000 v	300 n	2.100 n	1.100 n	1.700 n
Rentenadeel	2.000 n	500 n				
Indexatie meerjarenraming	-2700 v	-2.703 v	-2.660 v	-2.660 v	-2.681 v	-2.681 v
CAO gemeenteambtenaren	900 n	900 n	900 n	900 n	900 n	900 n
Overrealisatie taakstellingen	-2325 v	-3.030 v	-2685 v	-2934 v	-2651 v	-2625 v
Bestuursrapportage (voor zover niet elders verantwoord)	1178 n	-421 v	-559 v	-1968 v	-1968 v	-1968 v
Huurdersonderhoud bibliotheek	85 n	85 n	85 n	85 n	85 n	85 n
Regionaal mobiliteitsfonds	415 n	680 n	680 n	680 n	680 n	817 n
Autobereikbaarheid	1.050 n					
Beheer en onderhoud	2200 n	200 n	200 n	200 n	200 n	200 n
Financiële gevolgen afwaardering MVA	-320 v					
Afrondingen	-200 v	-39 v	193 n	-141 v	-38 v	-109 v
	-17 v	-7.028 v	-6.346 v	-6.138 v	-6.473 v	-5.781 v

Bijlage 6: Bezuinigingsvoorstellen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018																									
Investeringsplafond																															
Cluster Inkomsten																															
Verhogen havengelden 10 procent	-73	214	214	214	214	214	De tarieven van Amsterdam, Leiden en Zaanstad zijn vergeleken. De prijzen zijn ongeveer gelijk of Haarlem is duurder. Het lijkt niettemin mogelijk om de havengelden met 10 procent te verhogen zonder ons uit de markt te prijzen. Verder is de inkomstenraming op basis van de rekeningcijfers 2011 verhoogd.																								
Verhogen toeristenbelasting	134	272	272	272	272	272	<p>Gezien de landelijke trend om de toeristenbelasting te verhogen zit er voor Haarlem rek in een verdere verhoging van het tarief. De verwachting is dat Haarlem zich hierdoor ten opzichte van vergelijkbare steden en de regio niet uit de markt prijst. Het voorstel is om te gaan naar tarieven van €2,20 in 2012 naar €2,60 in 2013 tot €3,00 in 2014. De tarieven per campingovernachting stijgen mee. Het huidige tarief is €1. Dit stijgt tot €1,20 in 2013 tot €1,35 in 2014.</p> <p>Gemeenten met een vergelijkbare toeristische structuur:</p> <p>Tarieven overnachting 2012:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Overnachtingprijs</th> <th>Campingovernachting</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Haarlem</td> <td>€ 2,20</td> <td>€ 1,00</td> </tr> <tr> <td>Gemeente:</td> <td>Overnachtingprijs</td> <td>Campingovernachting</td> </tr> <tr> <td>Groningen¹</td> <td>€ 3,30 p.p.p.n.</td> <td>€ 1,60</td> </tr> <tr> <td>Den Bosch²</td> <td>€ 3,05 p.p.p.n.</td> <td>€ 0,65</td> </tr> <tr> <td>Leiden</td> <td>€ 2,00</td> <td>€ 0,55</td> </tr> <tr> <td>Breda</td> <td>€ 1,60 (2,25% van een gemiddelde kamerprijs van € 70)</td> <td>€ 0,77 (2,25 % van de gemiddelde prijs van € 34³)</td> </tr> <tr> <td>Gemiddeld (afgerond)</td> <td>€ 2,50</td> <td>€ 0,90</td> </tr> </tbody> </table> <p>¹ In Groningen maakt men onderscheid tussen hotels met een sterclassificatie en overige verblijfsaccommodaties waaronder ook de campingovernachtingen vallen. Groningen heeft ook nog een apart tarief voor personen onder de 18 jaar.</p> <p>² Den Bosch heeft nog een apart tarief voor B & B van € 2,05.</p> <p>³ Landelijk 2011 volgens de ADAC Europa.</p>		Overnachtingprijs	Campingovernachting	Haarlem	€ 2,20	€ 1,00	Gemeente:	Overnachtingprijs	Campingovernachting	Groningen ¹	€ 3,30 p.p.p.n.	€ 1,60	Den Bosch ²	€ 3,05 p.p.p.n.	€ 0,65	Leiden	€ 2,00	€ 0,55	Breda	€ 1,60 (2,25% van een gemiddelde kamerprijs van € 70)	€ 0,77 (2,25 % van de gemiddelde prijs van € 34 ³)	Gemiddeld (afgerond)	€ 2,50	€ 0,90
	Overnachtingprijs	Campingovernachting																													
Haarlem	€ 2,20	€ 1,00																													
Gemeente:	Overnachtingprijs	Campingovernachting																													
Groningen ¹	€ 3,30 p.p.p.n.	€ 1,60																													
Den Bosch ²	€ 3,05 p.p.p.n.	€ 0,65																													
Leiden	€ 2,00	€ 0,55																													
Breda	€ 1,60 (2,25% van een gemiddelde kamerprijs van € 70)	€ 0,77 (2,25 % van de gemiddelde prijs van € 34 ³)																													
Gemiddeld (afgerond)	€ 2,50	€ 0,90																													

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Efficiency							
Slim en hoogwaardig beleid maken		400	580	640	700	700	<p>Een kleine, slimme, hoogopgeleide pool van beleidsmedewerkers kan een besparing opleveren van €0.4 miljoen vanaf 2014.</p> <p>De doelstelling slim en hoogwaardig beleid maken kan worden gerealiseerd door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minder beleidsfuncties aan de onderkant van het functiegebouw (9, 10, 10a) • kwaliteitsslag voor alle beleidsmedewerkers (V&O; personeelsfoto) • vorming van een kleine slimme hoogopgeleide beleidspool bij Stadszaken. <p>Uitgangspunten</p> <ul style="list-style-type: none"> • gemeentebreed inzetbaar • inhoudgedreven programmamanagement en beleidscoördinatie (complexe, hoofd-afdelingsoverstijgende beleidsproducten) • opdrachtgeverschap en vakkennis geborgd in de lijnafdeling • bestuurlijke agenda is bepalend voor planning en inzet. Vertaling naar beleidsagenda. • toetsen en kwaliteit bewaken bij start van nota's op de beleidsagenda • flexibele schil rond de beleidspool door trainees, stagiaires en inhuurbudget
Basisregistraties goed organiseren		50	50	50	50	50	Verschillende hoofdafdelingen houden zich bezig met gemeentelijke basisregistraties. Er is vanaf 2014 efficiency te behalen door alle geometrie centraal te beheren en een betere samenwerking tussen afdelingen en de gemeente en de verbonden partij Cosensus.
Optimaliseren wagenpark	25	25	25	25	25	25	Besparing is mogelijk door een deel van het wagenpark te schrappen dat weinig of geen invloed heeft op de bedrijfsvoering. Er worden negen voertuigen geschrapt. De kosten per auto per jaar bestaande uit onderhoud, brandstof, verzekering, wegenbelasting en beheerkosten zijn €2.850. Schrappen van negen auto's levert dan $9 * €2.850,- = €25.650$ per jaar op.
Inkoop	1.800	1.800	1.550	1.300	1.300	1.300	Voor de komende jaren is een verdere professionalisering en standaardisering van inkoop voor de hele organisatie noodzakelijk. In totaal verwachten wij op basis van de behaalde inkoopresultaten in 2011 en rekening houdend met de al bekende aanbestedingen en de voorstellen voor 2012 €1,8 miljoen aanbestedingsvoordeel te halen. We gaan uit van een minimaal resultaat van 5 procent. Inkoopvoordelen betekenen potentieel ook lagere investeringsvolumes en dus lagere kapitaallasten. Afhankelijk van de soort investering is hier wel of geen sprake van een besparing ten opzichte van de begroting. Voorzichtigheidshalve is het voordeel in latere jaarschijven lager geraamd dan in 2013 en 2014.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Subsidies							
Besparingsmogelijkheden subsidies	150	300	450	600	600	600	Het strategisch en operationeel opdrachtgeverschap wordt versterkt. Dit geldt onder meer voor het opdrachtgeverschap aan Spaarnelanden en SRO. Verdere bezuinigingen op efficiency zijn niet mogelijk. Als verbonden partijen meer moeten inleveren, moet dat op prestatieniveau (wat gaan we niet meer doen?) worden gevonden. Het is niet verplicht om jaarlijks prijsindexatie toe te passen op een enkele uitzondering na (vm. gemeentepersoneel Frans Hals Museum en huren). Dit geldt alleen voor eigen subsidies betaald met geld uit de algemene uitkering. Voorgesteld wordt om gedurende vier jaar voor 0,5 procent geen indexatie toe te passen, ervan uitgaande dat de richtlijnen bij de begroting ten minste 0,5 procent bedragen. Ook hier geldt dat tot en met 2018 al gemiddeld 10 procent op instellingen is bezuinigd en dat verdere discussie op prestatieniveau (wat gaan we niet meer doen?) moeten worden gevoerd.
Niet realiseren bezuiniging Noord-Hollands Archief	15	-19	-53	-87	-121	-153	Na onderhandelingen in het bestuur van het Noord-Hollands Archief is een bezuiniging van 10 procent op de Haarlemse bijdrage (exclusief huisvestingskosten) het maximaal haalbare. Gelet hierop wordt voorgesteld het totaal te bezuinigen bedrag te verlagen (€19.000 in 2014 oplopend tot €153.000 in 2018).
Efficiency							
Inzet eigen middelen peuterspeelzaalwerk	200	200	200	200	200	200	Het peuterspeelzaalbeleid is vooral gericht op de ontwikkelingskansen van kinderen en het wegnemen van belemmeringen van ontwikkelingen voor doelgroepkinderen. Het beschikbare budget hiervoor is samengesteld uit reguliere middelen en rijksmiddelen. Dit budget maakt het mogelijk om vanuit het lokale budget 200.000 structureel minder beschikbaar te stellen en dit te dekken uit de rijksmiddelen.
Vermindering verkeersregelininstallaties	-156	52	52	52	52	52	Verkeerslichten die op termijn een bezuiniging opleveren zijn de voetgangersoversteekplaatsen (VOP). De te vervallen VOP's zijn beoordeeld op objectieve criteria. Er is geen rekening gehouden met subjectieve criteria zoals veiligheidsgevoel. Bij het ontwerp van alternatieve verkeersmaatregelen zal goed worden overlegd met wijkraden en andere belangenvertegenwoordigers. Uitgegaan is van het vervallen van 13 VOP's waarbij het vervallen eenmalig €16.000 per stuk kost (verwijderen en realisatie vervangende verkeersmaatregelen) en vervolgens per jaar €4.000 (onderhoud en vervangingskosten) aan besparing oplevert.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Exploitatie kinderboerderijen	0	31	31	31	31	31	<p>Door het verlagen van kosten en het verhogen van opbrengsten (onder meer door ouderbijdrage voor schoolwerktuinen) is een besparing mogelijk van €31.000 per jaar. Hierbij blijft de huidige situatie van drie locaties gehandhaafd. Bureau Natuur- en Milieu-educatie blijft de locaties in samenhang beheren en exploiteren. Daarbij worden binnen deze huidige structuur enige extra middelen, dan wel besparingen gegenereerd.</p> <p>De volgende aanpassingen worden voorgesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dierenweide Kleverlaan sluiten en de vrijvallende formatie inzetten als dierverzorger bij de overige kinderboerderijen (besparing €14.000). • Door de hoeveelheid en het soort diervoeders te evalueren op alle boerderijen is een besparing mogelijk van ca. €500. • Sluiting van de Stadskweektuin op zaterdag of zondag. Besparing op bewaking: €2000. • Verhuurprijs palmenkas en kantine verhogen. Extra inkomsten €200. • Kosten voor de verhuur van leskisten berekenen. Inkomsten €2000. • Ouderbijdrage voor schooltuinen, bijvoorbeeld €20 per kind. Gestelde opbrengst (wegens minder deelname €12.000). • Ook een koffie- en frisdrankautomaat bij kinderboerderij Houthoeve installeren, opbrengst: €500.

Bijlage 7: Begrippen en afkortingen

Afkortingenoverzicht

A	
AO / IC	administratieve organisatie / interne controle
AR	algemene reserve
AU	algemene uitkering
B	
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C	
CAO	collectieve arbeidsovereenkomst
CCVT	Centrum voor cultuureducatie en vrije tijd
CS	concernstaf
D	
DVO	dienstverleningsovereenkomst
F	
Fido	Wet financiering decentrale overheden
Flo	functioneel leeftijdsontslag
Fte	full time-equivalent
G	
GEM	Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij
GGD	Geneeskundige gezondheidsdienst
Grex	grondexploitatie
GRP	gemeentelijk rioleringsplan
GSB	grotestedenbeleid
H	
HDK	hulpverleningsdienst Kennemerland
I	
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IFLO	Inspectie Financiën Lokale en provinciale Overheden
IP	investeringsplan
ISV	investeringsbudget stedelijke vernieuwing
J	
JGZ	jeugdgezondheidszorg
M	
MPG	meerjarenperspectief grondexploitaties
M&S	hoofdafdeling Middelen & Services
O	
OPO	onderwijscommissie primair onderwijs
OPH	ontwikkelingsprogramma Haarlem
OV	openbaar vervoer
OVO	onderwijscommissie voortgezet onderwijs
OZB	onroerendezaakbelasting

	P
PO	primair onderwijs
P&O	Personeel en Organisatie
POP	persoonlijk ontwikkelingsplan
PPS	publiek-private samenwerking
	R
RKC	Rekenkamercommissie
ROC	Regionaal opleidingscentrum
	S
SHO	strategisch huisvestingsplan onderwijs
SMART	specifiek, meetbaar, acceptabel, realiseerbaar en tijdgebonden
SRO	sport, recreatie en onderwijsvoorzieningen
STUP	stadsdeeluitvoeringsprogramma
Sw	sociale werkvoorziening
	U
UP	uitvoeringsprogramma
	V
VINEX	Vierde Nota ruimtelijke ordening Extra
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	voortgezet onderwijs
VRK	Veiligheidsregio Kennemerland
	W
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ	Waardering onroerende zaken
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WVG	Wet voorzieningen gehandicapten
WWB	Wet werk en bijstand
WWnV	Wet werken naar vermogen

Begrippenlijst

Accres

Jaarlijkse groei van de algemene uitkering uit het gemeentefonds, gekoppeld aan de groei van de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven. Het accres staat los van de toevoegingen aan het gemeentefonds uit hoofde van onder meer decentralisatie van rijkstaken.

Administratieve organisatie

Geheel van maatregelen, enerzijds gericht op het systematisch verzamelen, vastleggen en verwerken van gegevens, anderzijds op het verstrekken van informatie voor:

- a. de beleidskeuzen, het doen functioneren en beheersen van de gemeente
- b. de verantwoording die daarover moet worden afgelegd

Algemene uitkering

Uitkering van het Rijk die elke gemeente ontvangt uit het gemeentefonds op basis van objectieve verdeelmaatstaven zoals inwonertal, aantal woonruimten, aantal bijstandsontvangers en lengte van (vaar-)wegen. Het is de belangrijkste gemeentelijke inkomstenbron. De algemene uitkering is een algemeen dekkingsmiddel en kan vrij worden besteed. Zie ook *gemeentefonds*.

Begroting

Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

De begroting wordt door de gemeenteraad vastgesteld en heeft vier functies:

- autorisatie (machtiging aan burgemeester en wethouders om uitgaven te doen en inkomsten te realiseren)
- keuze- of afweging
- beheer
- controle

Beleidsbegroting

Sinds de begroting 2004 krijgt volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (17 januari 2003) de gemeentebegroting een andere vormgeving. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen een beleidsbegroting en productraming. De beleidsbegroting gaat vooral in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op de belangrijkste onderdelen van het beheer. In de productraming zijn alle producten ondergebracht met waar mogelijk per product een nadere toelichting.

Begrotingswijziging

Een aanpassing van de begroting tijdens het begrotingsjaar. Alleen de gemeenteraad kan de begroting volgens de het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wijzigen. Zie ook *budgetrecht* en *suppletoire begroting*.

Behoedzaamheidsreserve (BRES)

Reserve van het Rijk om de gevolgen van sterke fluctuaties in de algemene uitkering op te vangen. Daartoe zet het Rijk op voorhand een bedrag van €208.7 miljoen van de algemene uitkering landelijk apart. Aan het eind van elk jaar wordt de rekening opgemaakt en bezien of er nog iets over is van de reserve. Dat resulteert in een nabetaling of terugvordering aan of van gemeenten.

Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies (BBV)

Op 17 januari 2003 trad het BBV in werking. Het besluit bevat voorschriften voor de begrotings- en verantwoordingsdocumenten, uitvoeringsinformatie en informatie voor derden. Het besluit komt in de plaats van het besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995.

Budgetrecht

Wettelijke bevoegdheid van de gemeenteraad om de begroting vast te stellen en te wijzigen. De gemeenteraad is binnen het gemeentelijk bestel het enige orgaan met die bevoegdheid. Zie ook: *suppletoire begroting*.

Decentralisatie-uitkering

Uitkering waarbij geen termijn van de overgang van de uitkering naar de algemene uitkering is vastgesteld. Hierdoor kunnen gelden met een specifieke verdeling naast het normale verdeelstelsel in het gemeentefonds worden gehangen.

Gemeentefonds

Fonds van het Rijk waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Hieruit worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten om een deel van hun uitgaven te dekken. Deze gelden zijn vrij besteedbaar. Zie ook *algemene uitkering*.

Incidenteel

Eenmalige, niet jaarlijks terugkerende uitgave of inkomst.

Integratie-uitkering

Uitkering waarbij de termijn van overgang naar de algemene uitkeringen is vastgesteld, maar de generieke verdeling nog niet (geheel) is bepaald, dan wel gedurende enkele jaren wordt nagegaan of de generieke verdeling juist is bepaald.

Jaarrekening

Verantwoording van gerealiseerde baten en lasten in een kalenderjaar, opgezet volgens de voorschriften uit het BBV. Ook wordt de gemeentelijke vermogenspositie (bezit, vorderingen en schulden) per 31 december opgenomen. De gemeenteraad stelt de jaarrekening vast.

Jaarverslag

Rapportage over de uitvoering van beleid over een kalenderjaar. Jaarverslag en jaarrekening vormen samen de jaarstukken.

Jaarstukken

Jaarrekening en jaarverslag.

Meicirculaire

Jaarlijkse circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken over de omvang van het gemeentefonds en de wijze van verdeling van deze middelen over de gemeenten. Naast de meicirculaire is er ook de septembercirculaire. Zie ook *algemene uitkering, gemeentefonds*.

Omslagrente

Binnen de gemeente gebruikte rekenrente. Die wordt bepaald aan de hand van te betalen rente van alle leningen die in het financieringsfonds zijn ondergebracht en wordt gebruikt bij het ter beschikking stellen van gelden uit het financieringsfonds aan de sectoren en de berekening van de rentelasten van investeringen.

Programmabegroting

Een begroting waarin de gemeentelijke activiteiten zijn geordend naar programma's. Met ingang van de begroting 2004 is deze indeling volgens het BBV leidend voor de gemeentebegroting. Het staat gemeenten vrij om zelf de indeling naar programma's en het aantal er van vast te stellen. Haarlem hanteert elf programma's die zijn onderverdeeld in domeinen en beleidsvelden.

Structureel

Jaarlijks terugkerend, in tegenstelling tot incidenteel. Zie ook: *incidenteel*.

Suppletoire begroting

Begrotingswijziging in de loop van het jaar. De gemeenteraad stelt de wijziging vast, waarmee deze onderdeel van de begroting wordt. Zie *budgetrecht*.

Uitgangspuntenbrief

Brief van B&W aan de sectoren en gesubsidieerde instellingen met richtlijnen voor opstelling van de volgende begroting. De brief komt jaarlijks in januari uit en bevat onder meer percentages voor loon- en prijsstijgingen, materiële lasten en energieverbruik.

Investeringsplan 2012-2017

Versie t.b.v. kadernota, ter kennisname raad

Inhoudsopgave

1.	Toelichting op het Investeringsplan 2012-2017	3
1.1.	Inleiding	3
1.2.	Activabeleid en toetsing	3
1.3.	Investeringsplafond	4
1.4.	Leeswijzer	4
2.	Totaaloverzicht en verschillenanalyse	5
2.1	Totaaloverzicht	5
2.2	Verschillenanalyse	7
2.2.1	Realisatie 2011	7
2.2.2	Nieuwe investeringen	14
2.2.3	Vervallen investeringen	21
2.3	Dekking	22
3.	Investeringsplan 2012-2017 per programma	23
4.	Bijlagen	35
A	Dekkingsbronnen investeringen	37
B	Nieuwe investeringen	40

Foto: Marsmanplein, Joke van Straaten

1 Toelichting op het investeringsplan 2012-2017

1.1 Inleiding

Hierbij ontvangt u het Investeringsplan 2012-2017, de prognose van de gemeentelijke investeringen over deze periode en de gevolgen voor de begroting 2012 en het meerjarenbeeld. Het investeringsplan 2012-2017 is een bijlage bij de kadernota 2012. Definitieve vaststelling van het investeringsplan zal plaatsvinden bij de behandeling van de begroting 2013-2017.

De daadwerkelijke kredieten voor de investeringen verleent de raad telkens door middel van het vaststellen van de begroting (categorie B) danwel bij afzonderlijk besluit (categorie C).

Dit betekent dat alleen als er een raadsbesluit beschikbaar is (in de vorm van begroting / mandaat / specifiek raadsbesluit), uitgaven ten laste van de in het investeringsplan opgenomen bedragen kunnen worden gedaan. Beschikbaar gestelde kredieten worden zo snel mogelijk afgesloten. Indien na 2 jaar na de geplande uitvoeringsdatum kredieten nog openstaan, dan zal een verzoek tot verlenging van de krediettermijn moeten worden ingediend.

1.2 Activabeleid en toetsing

Het Investeringsplan 2012-2017 is een actualisering van het bestaand beleid. In de opzet van het IP is nadrukkelijk een onderscheid gemaakt tussen vervangingsinvesteringen (bestaand beleid) en uitbreidingsinvesteringen (nieuw beleid).

Voor de realisatie van de bezuinigingstaakstelling en de verbetering van de solvabiliteit zijn nieuw aangeleverde investeringen beperkt gehonoreerd.

Bij de beoordeling van de aangeleverde nieuwe investeringen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De kapitaallasten voortvloeiend uit nieuwe investeringen mogen niet leiden tot een overschrijding van het investeringsplafond.
- Alleen noodzakelijke, onvermijdbare of 100% rendabele investeringen worden opgenomen in het IP.
- Voor alle investeringen moet worden nagegaan of ze beleidsmatig zijn verankerd (programmabegroting/onderhoudsplannen) en of bedrijfseconomisch de beste investering wordt voorgesteld (sober versus levensduur).
- Onderhoudsbudgetten worden niet meer geactiveerd (geleidelijke afbouw).
- Op basis van de realisaties van voorgaande jaren wordt een reële inschatting gemaakt van de uitgaven.

1.3 Investeringsplafond

Het instellen van een investeringsplafond moet voorkomen dat de meerjarenbegroting belast wordt met hoge kapitaallasten, waardoor de flexibiliteit in de meerjarenramingen afneemt.

De hoogte van het investeringsplafond wordt gelijkgesteld aan de netto vrijvallende kapitaallasten. De netto vrijvallende kapitaallasten die voortvloeien uit extra afschrijvingen op investeringen met maatschappelijk nut worden hierbij buiten beschouwing gelaten. Indien deze vrijval ook wordt meegenomen bij de bepaling van het investeringsplafond, dan wordt het effect van deze afschrijvingen op de verbetering van de solvabiliteit namelijk weer tenietgedaan.

Indien alle nieuwe investeringen worden gehonoreerd, dan wordt het investeringsplafond van € 52 mln in 2017 overschreden met € 160.000. Aangezien het college zich wil houden aan de afspraken in het coalitieakkoord zullen er vóór de vaststelling van de begroting 2013 voorstellen worden gedaan om de kapitaallasten onder het investeringsplafond van € 52 mln te brengen. Daarom is in het IP een taakstellende stelpost opgenomen. Invulling van de taakstellende stelpost zal gebeuren door het schrappen en/of doorschuiven van momenteel in het IP opgenomen investering(en).

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van dit investeringsplan treft u een toelichting op de cijfers aan. Allereerst wordt ingegaan op de realisaties 2011, gevolgd door de

toelichting op de nieuwe investeringen.

Hoofdstuk 3 geeft een detailoverzicht van de begrote investeringen per programma aan. Verder wordt per investering aangegeven onder welke categorie deze valt:

- categorie A staat voor de investeringen waarover de raad reeds een besluit heeft genomen,
- categorie B staat voor de investeringen waarvoor bij de begroting wordt verzocht deze te mandateren aan het college en
- categorie C staat voor de investeringen waarvoor de raad een afzonderlijk raadsbesluit zal worden aangeboden.

Zoals gebruikelijk wordt het investeringsplan opgesteld exclusief compensabele BTW (i.v.m. BTW compensatiefonds) en exclusief aftrekbare BTW (Ondernemers BTW). Voor posten waar geen sprake is van compensatie/ aftrek zijn de bedragen inclusief BTW opgenomen. Kapitaallasten worden berekend op basis van 5% rente.

Tot slot is in hoofdstuk 4 een tweetal bijlagen opgenomen. Bijlage A geeft een overzicht van de beschikbare dekking- en financieringsbronnen en bijlage B bevat een totaaloverzicht van de nieuwe investeringen.

2 Totaaloverzicht en verschillenanalyse

2.1 Totaaloverzicht

Per programma staan de investeringen 2012-2017 gepland. De daaruit volgende kapitaallasten worden bruto (uitgaven en dekking apart) verwerkt in het meerjarenbeeld van de begroting 2013-2017. In onderstaande tabel staan de bruto-investeringen per programma opgenomen. Voor een volledig overzicht van de investeringen die onder een programma vallen wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van dit investeringsplan

Programma	Inv.2012	Inv.2013	Inv.2014	Inv.2015	Inv.2016	Inv.2017
01.Burger en bestuur	76.820	25.000	180.000	195.000	20.000	
02.Veiligheid, vergunningen en handhaving	500.000					
04.Jeugd, Onderwijs en Sport	18.777.689	24.368.551	16.146.748	1.445.378	1.445.378	3.194.153
05.Wonen,Wijken en Stedelijke Ontwikkeling	4.063.054	2.764.584	739.210	1.292.482	42.694	580.721
06.Economie Cultuur Toerisme en Recreatie	6.158.866	6.186.000				
07.Werk en inkomen		25.000			1.473.000	
08.Bereikbaarheid en mobiliteit	19.297.116	12.683.783	4.540.546	96.938	160.938	84.938
09.Kwaliteit fysieke leefomgeving	32.455.458	20.169.084	17.580.000	20.462.000	13.979.000	14.879.000
10.Financiën en algemene dekkingsmiddelen	12.126.512	13.898.023	2.150.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Eindtotaal	93.455.515	80.120.025	41.336.504	24.491.798	18.121.010	19.738.812

De bestaande activa van de gemeente, tezamen met de kapitaallasten van bovenstaande investeringen, leiden tot een jaarlijkse kapitaallast van rond de € 61 mln. Ten opzichte van de begroting 2012-2017 zijn de volgende mutaties in de kapitaallasten te onderkennen.

(bedragen x €1.000)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kapitaallasten staat v. activa	56.981	51.607	47.261	44.324	41.256	39.051
Kapitaallasten IP 2012-2017	4.332	9.604	16.743	20.898	22.183	23.614
Totaal kapitaallasten	61.313	61.211	64.005	65.222	63.439	62.665
Meerjarenraming B2012-2015	59.314	61.975	67.779	67.314	65.755	65.755
Verschil kapitaallasten	2.000	-764	-3.774	-2.092	-2.316	-3.091

2.2 Verschillenanalyse

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Mutatie kapitaallasten	2.000	-764	-3.774	-2.092	-2.316	-3.091
Afwaarderingen						
Effect afwaardering activa op kapitaallasten	3.046	351	-1.372	-2.210	-2.291	-2.300
Effect Sportbesluit	-175	-170	-145	-140	-130	-115
<i>Subtotaal afwaarderingen</i>	<i>2.871</i>	<i>181</i>	<i>-1.517</i>	<i>-2.350</i>	<i>-2.421</i>	<i>-2.415</i>
Nieuwe investeringen						
Uitbreidingsinvesteringen	0	36	244	414	406	399
Vervangingsinvesteringen	0	450	516	693	1.030	1.398
<i>Subtotaal nieuwe investeringen</i>	<i>0</i>	<i>486</i>	<i>760</i>	<i>1.107</i>	<i>1.436</i>	<i>1.797</i>
Actualisatie ramingen						
Afgesloten investeringen	-435	-539	-573	-576	-571	-545
Aanpassen fasering	-436	-892	-2.444	-273	-760	-1.928
<i>Subtotaal actualisatie ramingen</i>	<i>-871</i>	<i>-1.431</i>	<i>-3.017</i>	<i>-849</i>	<i>-1.331</i>	<i>-2.473</i>
Totaal	2.000	-764	-3.774	-2.092	-2.316	-3.091

2.2.1 Realisatie 2011

Afwaarderingen

De accountant constateert in het rapport van bevindingen bij de jaarrekening 2010 dat de subadministratie objecten/activa niet op orde is. Daarnaast wordt vastgesteld het bestaan van de activa alsmede de juistheid van de waardering van de activa niet periodiek wordt vastgesteld. Naar aanleiding van deze bevindingen is in 2011 een onderzoek ingesteld naar het 'bestaan' van de activa.

Het onderzoek heeft geleid tot het afwaarderen van een groot aantal objecten. Het totale bedrag van de afwaardering bedraagt € 22,3 mln. Van de € 22,3 mln

wordt € 10,8 mln bij de jaarrekening 2011 verwerkt en € 11,5 mln (betreffende de investeringen met maatschappelijk nut) bij de kadernota 2012.

In grote lijnen wordt de afwaardering veroorzaakt door twee zaken:

1. Het actief is niet meer in gebruik en/of verkocht.
2. Op basis van de vigerende afschrijvingstabel zijn de afschrijvingstermijnen geactualiseerd en afgestemd op een realistische gebruiksduur van het actief. In de meeste gevallen leidt dit tot een verkorting van de afschrijfstermijnen. Door de verkorting van de afschrijfstermijnen zouden diverse activaposten al geheel afgeschreven moeten zijn tot nihil.

Het afwaarderen leidt incidenteel tot een negatief resultaat. Structureel ontstaan echter voordelen voor de begroting.

Het actualiseren van de afschrijfstermijnen heeft eveneens effecten op de meerjarenraming 2012-2016. Aangezien de actualisatie in de meeste gevallen leidt tot verkorting van de afschrijfstermijnen, neemt het jaarlijkse afschrijvingsbedrag per activum toe. Daarentegen zal de afschrijvingsduur ook verkorten, zodat er in een eerder stadium sprake is van een vrijval van kapitaallasten.

Naast een structureel positief budgettair effect heeft de verkorting van de afschrijfstermijnen ook andere positieve effecten, te weten:

- De verkorting van de afschrijfstermijnen geeft invulling aan het Coalitieakkoord 2010-2014, waarin is opgenomen dat er geen problemen worden doorgeschoven naar toekomstige generaties.
- Door de te lange afschrijfstermijnen bij de investeringen openbare ruimte is er geen budgettaire ruimte om de vervangingsinvesteringen op het gewenste niveau te houden. Het hanteren van realistische afschrijfstermijnen leidt ertoe dat de vervangingscyclus van investeringen in de openbare ruimte op een juiste wijze in de administratie zijn verwerkt.

Financieel effect (- = voordelig)

- = voordelig	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Afwaardering activa	3.013	319	-988	-1.772	-1.805	-1.773

Ombuigingstaakstelling

De opgenomen taakstelling voor de investeringen loopt op tot structureel € 7 mln vanaf 2018. De taakstelling van € 7 mln is voor het grootste gedeelte gerealiseerd. Per saldo resteert nog een in te vullen taakstelling van € 0,9 mln.

(bedragen x € 1.000)	
Taakstelling investeringsplafond	7.000
Ingevuld bij kadernota 2010 (verwerking in begroting 2011-2016)	-3.000
Nog te realiseren	4.000
Realisatie kadernota 2011 (2016)	-3.107
Resterende taakstelling 2017-2018	893

De resterende taakstelling zal worden ingevuld.

Stelpost onderuitputting

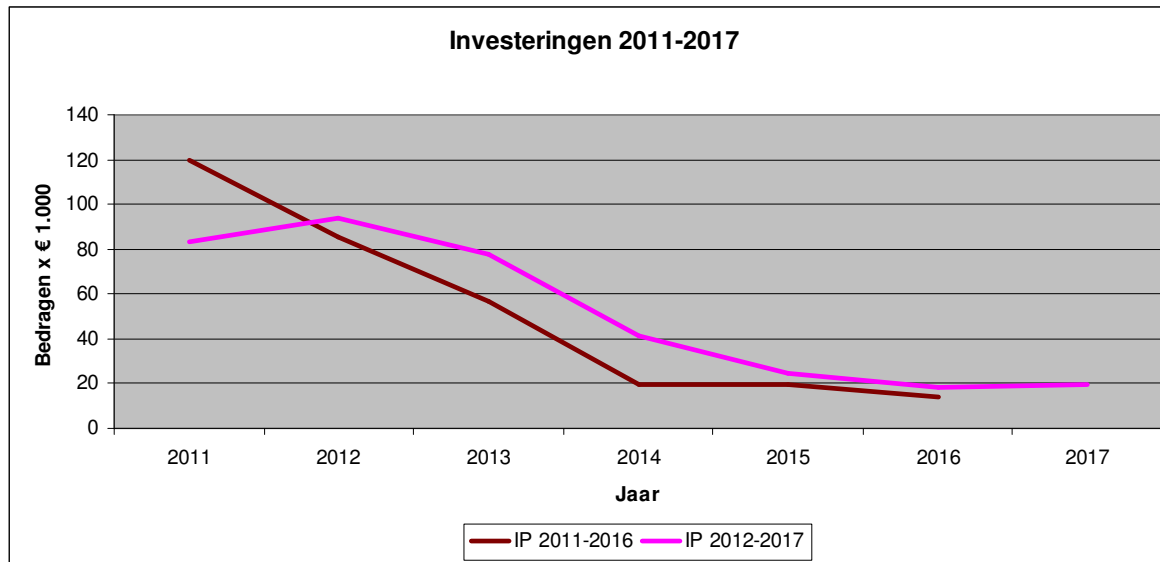
In de begroting wordt rekening gehouden met een realisatiepercentage van 70%. Op basis van deze aanname wordt een stelpost onderuitputting opgenomen in de begroting. Voor 2012 bedraagt de stelpost € 1,8 mln.

Uit de rekeningcijfers 2011 blijken de volgende realisatiepercentages:

	Voorgenomen	Gerealiseerd	Procentueel
Raming uitgaven 2011	120 mln	83 mln	69%
Raming inkomsten 2011	45 mln	24 mln	53%
Saldo	75 mln	59 mln	79%

Uit de tabel blijkt dat de aanname van een realisatiepercentage van 70% voor de uitgaven de werkelijkheid goed benadert. Eveneens blijkt dat de realisatie van de geraamde inkomsten achterblijft. Dit is voor een deel te verklaren door de huidige marktomstandigheden, waardoor het realiseren van voorgenomen verkopen is vertraagd. Gevolg hiervan is dat de stelpost onderuitputting niet geheel zal worden ingevuld.

Uit onderstaande grafiek blijkt dat de door de onderuitputting 2011 de investeringsvolumes in de jaren 2012, 2013 en 2014 toenemen.

Hieronder volgt een toelichting op de voortgang van de voorgenomen investeringen 2011.

Omschrijving	Raming 2011	Realisatie 2011	Realisatie-percentage	Smileys	Toelichting
1. Burger en Bestuur					
Paspomaat klantcontactcenter/waardedocumentsysteem	230.000	200.157	87%	☺	
Totaal 1. Burger en Bestuur	230.000	200.157			
4. Jeugd, Onderwijs en Sport					
VMBO scholen	2.826.722	1.166.670	41%	☹	De totale uitgaven van het project blijven binnen de beschikbaar gestelde kredietruimte. De verwachte verkoopopbrengsten ter dekking van het project lopen als gevolg van de crisis vertraging op. Ook bestaat de kans dat de verwachte opbrengst niet gerealiseerd gaat worden.
SHO	27.364.451	19.912.459	73%	☺	
(Kunst)grasvelden	2.577.388	2.446.870	95%	☺	
Achterstallig onderhoud sportaccommodaties	769.065	259.202	34%	☺	
Totaal 4. Jeugd, Onderwijs en Sport	33.537.626	23.785.201			De voor 2011 geplande renovatie kleedgebouw voetbalvereniging DSS schuift door naar 2012.
Wonen, Wijken en Sted. Ontwikkeling					
GEO-meetapparatuur landmeters	106.500	109.333	103%	☺	Het project is afgerond.
Uitbreiding woonwagendplaatsen Oorkondelaan	242.691	41.696	17%	☺	Het project is afgerond.
Verplaatsing kinderdagverblijf De Springplank	325.000	0	0%	☹	De investering schuift door naar 2012 en wordt dan afgerond.
Levensduurverlengend onderhoud gemeentelijk bezit	1.883.375	69.497	4%	☹	Het budget is in 2011 slechts in beperkte mate aangewend. Momenteel wordt een bestedingsplan opgesteld met de uit te voeren projecten 2012.
Krediet anterieure overeenkomsten	500.000		0%	☺	
Vervanging bedrijfsauto geo-informatie	36.000		0%	☹	De investering schuift door naar 2012.
Totaal 5. Wonen, Wijken en Sted. Ontwikkeling	3.093.566	220.526			

Omschrijving	Raming 2011	Realisatie 2011	Realisatiepercentage	Smileys	Toelichting
6. Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie					
Vervangingsinvesteringen culturele instellingen	967.330	52.449	5%	☹	De investeringen schuiven door naar 2012. De latere uitvoering is doorvertaald in het meerjarige vervangingschema.
Multifunctioneel centra	1.195.500	1.172.267	98%	😊	
Asbest verwijdering Frans Halsmuseum	530.000	0	0%	😊	De uitgaven in 2011 zijn ten laste van de voorziening gebracht. Van het beschikbare investeringsbedrag schuift € 100.000 door naar 2012.
Inrichtingskosten depot Frans Hals Museum	590.000		0%	☹	De investering is afhankelijk van de keuze van de locatie van het depot. Er wordt gewerkt aan een voorstel.
Kleine investeringen programma 6	49.470	26.410	53%	😊	De investeringen 'renovatie orgel' en 'airco/ICT muziekcentrum' zijn afgerond. De investering afmeerlocatie Nieuwe Gracht wordt doorgeschoven naar 2012.
Huisvesting Cultureel Centrum Vrije Tijd (CCVT)	6.140.000		0%	☹	Investering doorgeschoven naar 2012. De investering is afhankelijk van de besluitvorming rondom de huisvesting van het CCVT.
Totaal 6. Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie	9.472.300	1.251.126			
8. Bereikbaarheid en mobiliteit					
Waarderpolder	11.210.000	11.385.126	102%	😊	
Uitvoering woonomgeving en 30-km-zone	189.948	27.638	15%	☹	De restantinvestering schuift door naar 2012.
Toegankelijk maken bushaltes/versnellingsmaatregelen Stationsplein e.o.	867.556	630.151	73%	😊	
	5.350.764	8.714.665	163%	☹	Vooralsnog blijven de gerealiseerde uitgaven Stationsplein binnen de gevoteerde investeringsruimte. Naar verwachting zal een aanvullende kredietaanvraag noodzakelijk zijn. Deze aanvraag wordt separaat aan de raad voorgelegd.
Kleine investeringen parkeergarages	137.275	190.641	139%	☹	De investering is met € 53.366 overschreden. Gezien de omvang van de overschrijding is de overschrijding bij de jaarrekening 2011 aangemerkt als financieel onrechtmatig. In 2011 is de verzekeringsuitkering die betrekking heeft op deze overschrijding echter ten gunste van de exploitatie geboekt in plaats van de investering.
Parkeergarages	2.663.154	515.154	19%	😊	De Raaksgarage is opgeleverd. Voor afrondende investeringen wordt €230.000 doorgeschoven naar 2012.
Parkeerautomaten Vervanging	1.954.857	485	0%	☹	De investering is uitgesteld tot besluitvorming Parkeervisie en besluit fiscalisering en schuift door naar 2012.
Fietsonderdoorgang Buitenrustbruggen	1.429.629	1.097.261	77%	😊	
Fietsverbindingen/fietsroutes	399.284	299.668	75%	😊	
Totaal 8. Bereikbaarheid en mobiliteit	24.202.467	22.860.789			

Omschrijving	Raming 2011	Realisatie 2011	Realisatie-percentage	Smileys	Toelichting
9. Kwaliteit fysieke leefomgeving					
Speeltuin Kindervreugd	179.821	101.348	56%	☹	De afrondende werkzaamheden vinden plaats in 2012. Het project wordt binnen budget afgerond.
Waarderhaven	150.000	127.919	85%	☺	
Kleine investeringen programma 9	64.400	12.989	20%	☹	Diverse projecten zijn qua planning te optimistisch ingeschat. Aangezien de projecten worden gedekt door bijdragen leiden de projecten niet tot activering.
Reinaldapark	3.717.506	3.320.034	89%	☺	
Verbeteren openbare ruimte	4.044.693	1.216.585	30%	☹	
Vervangen bruggen	4.159.173	1.501.089	36%	☹	De onderuitputting wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een vertraging in het project Prinsenbrug; dit in verband met de uitvoering van de Spaarndamseweg. De restantinvesteringen schuiven door naar 2012.
Vernieuwing beschoeiingen en steigers	885.332	681.340	77%	☺	De hogere uitgaven zijn gedekt binnen de lopende exploitatie.
Aanleg waterverbindingen/waterplan	807.312	1.118.844	139%	☹	
Vervanging rioleringen	10.927.000	12.557.475	115%	☺	
Vervanging walmuren	935.148	538.740	58%	☹	De investeringen lopen door in 2012.
Speelvoorzieningen	328.223	159.805	49%	☹	De investeringen lopen door in 2012.
Renovatie grootschalig groen	1.192.041	941.001	79%	☺	In voorgaande jaren zijn de in het Gemeentelijk Riolerings Plan opgenomen investeringsvolumes niet gehaald. In 2011 heeft een inhaalslag plaatsgevonden. Eind 2012 zal het GRP worden geactualiseerd.
Verplaatsing (nieuwbouw) Gemaal Parklaan	267.903		0%	☹	
Totaal 9. Kwaliteit fysieke leefomgeving					
	27.658.552	22.277.169			
10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen					
Concernhuisvesting	18.587.581	9.852.662	53%	☹	Voor de realisatie van de Zijlpoort wordt een aanvullend krediet aangevraagd van € 2,4 mln.
Concernhuisvesting Meubilair	1.150.000	1.158.266	101%	☺	Het project is afgerond.
Archiefruimte Stadhuis	145.000	4.460	3%	☹	De verbouwing start half april 2012.
ICT & Digitalisering	2.972.818	1.700.067	57%	☺	Het project ICT loopt t/m 2015. De realisatie van de Zijlpoort zal leiden tot grote investeringen. Voor het project digitalisering moeten de uitgangspunten worden geformuleerd voor de jaren 2012 en verder.
Totaal 10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen					
	22.855.399	12.715.455			
TOTAAL					
	121.049.910	83.310.423	69%		

2.2.2 Nieuwe investeringen

Naast de structurele doorwerking van de realisatie 2011 leiden nieuw opgevoerde investeringen tot een stijging van de kapitaallasten t.o.v. de begroting 2012-2016. Voor de bedragen van de nieuwe uitbreidingsinvesteringen en vervangingsinvesteringen wordt verwezen naar de bijlage A. Hieronder worden de nieuwe investeringen per programma toegelicht.

1. Burger en bestuur

Binnen dit programma staan geen nieuwe investeringen gepland.

2. Veiligheid, vergunningen en handhaving

Binnen dit programma staan geen nieuwe investeringen gepland.

3. Zorgzame samenleving

Binnen dit programma staan geen nieuwe investeringen gepland.

4. Jeugd, Onderwijs en Sport

Nieuwe investeringen: reeds besloten

Stelpost aanleg sportvelden en achterstallig onderhoud sportaccommodaties (IP-nr. 81.27/28)

In het investeringsplan zijn sinds 2007 middelen beschikbaar voor de realisering van het tienjarenplan inzake het wegwerken van achterstallig

onderhoud op de gemeentelijke buitensportcomplexen voor de sportvelden. In de raadsvergadering van februari is de programmering van de stelposten renovatie sportvelden 2012 vastgesteld. De nieuwe investeringen in sportvelden worden gedekt vanuit de beschikbare stelposten, die in het investeringsplan zijn opgenomen. De beschikbare investeringsruimte wordt niet overschreden.

In het voorstel worden de volgende nieuwe investeringen opgevoerd:

- Sportpark Pim Mulier: vervangingabri's/dugouts (€ 55.000)
- Sportpark Pim Mulier: aanbouw 4 kleedkamers DSS (€ 540.000)
- Noordersportpark: renovatie natuurgrasveld Haarlem Kennemerland (€ 109.504)
- Noordersportpark: Vervanging toplaag kunstgrasveld Haarlem Kennemerland (€ 380.672)
- Sportpark Emauslaan: renovatie natuurgrasveld Kon. HFC (€ 92.438)
- Sportcomplex v.d. Aart, vervanging kleedkamers Rugbyclub (€ 300.000)

Uitbreidingsinvesteringen

Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (IP-nr. 77.01)

In de actualisatie van het investeringsplan zijn de recente aanpassingen in het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs verwerkt. De actualisatie van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs leidt tot een aantal wijziging

in de investeringsplanning. De kapitaallasten van de SHO-investeringen blijven binnen de vastgestelde kaders van het SHO.

Naast verschuivingen tussen een aantal kredieten worden in de actualisatie de volgende nieuwe kredieten opgenomen:

- Lokaal bewegingsonderwijs Gonnestraat	€ 825.000
- Uitbreiding praktijkschool Oost ter Hout	€ 1.300.000
- Uitbreiding basisschool De Zonnewijzer	€ 845.400

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen sport 2017 (IP-nrs. 81.27/81.28/81.06)

Voor het verrichten van veldrenovaties en achterstallig onderhoud aan kleedaccommodaties zijn in het IP structurele investeringstelposten opgenomen.

Deze stelposten (totaal € 1,5 mln) dienen ook voor 2017 opgenomen te worden. De dekking van de kapitaallasten moet worden gevonden in de vrijval van de kapitaallasten in 2017. Wanneer op basis van de staat van activa 2011 de vrijval van de kapitaallasten wordt berekend, dan blijkt dat het mogelijk is om de kapitaallasten van de nieuwe investeringen te dekken.

5. Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvestering Philharmonie

Conform het onderhoudsplan wordt er voor 2017 een bedrag van € 23.415 opgenomen voor vervangingsinvesteringen Philharmonie.

6. Economie, cultuur, toerisme en recreatie

Binnen dit programma staan geen nieuwe investeringen gepland.

7. Werk en inkomen

Binnen dit programma staan geen nieuwe investeringen gepland.

8. Bereikbaarheid en mobiliteit

Vervangingsinvesteringen parkeren

De volgende nieuwe onvermijdelijke investeringen zijn in het in investeringsplan 2012-2017 opgenomen.

	bedrag	jaar
Parkeergarage Houtplein - ventilatiesysteem	40.000	2016
Parkeergarage Houtplein - brandmeldinstallatie	106.000	2012
Parkeergarage Stationsplein - ventilatiesysteem	30.000	2016
Parkeergarage Appelaar - brandveiligheid	30.000	2012
Parkeergarage Stationsplein - brandmeldinstallatie	50.000	2012
Vervanging telecominstallaties ivm betaalsysteem	35.000	2013

Naast bovenstaande investeringen m.b.t. parkeren wordt voor de jaren 2013 en verder een stelpost kleine investeringen parkeren opgenomen. Deze stelpost dient voor het verrichten van kleine investeringen in de parkeergarages.

Uitbreidingsinvesteringen

Beweegbare fiets- en voetgangersbrug over de Industriehaven

Voor het realiseren van een beweegbare fiets- en voetgangersbrug over de Industriehaven wordt een bedrag aangevraagd van € 2,7 mln. Totaal wordt ruim € 2,5 mln van de investering gedekt uit subsidies (subsidie luchtkwaliteit € 260.000; € 1,15 mln aan te vragen BDU subsidie; HIRB-subsidie € 1,15 mln).

Snelfietsroute Haarlem-Amsterdam-West

Doel van de investering is het aanbrengen van verbeteringen in bestaande wegenstructuur op het Haarlemse wegennet deels door herinrichting en deels onderhoud. Hiervoor wordt een budget aangevraagd van € 1,5 mln.

De dekking wordt gevonden in:

€ 30.000 groene bufferzone subsidie; € 753.200 cofinanciering.

Fietsfilevrij subsidie; MJP 2012/14 € 331.000

Maatregelen Oudeweg

Door de openstelling van de fly-over en het afwaarderen van de Amsterdamsevaart in een richting, is het zoals verwacht drukker geworden op de Oudeweg. De effecten zijn nu te meten. Op de Prinsenbrug is het verkeer echter licht afgenomen, en op de Schoterbrug licht toegenomen. Dat betekent dat de openstelling van de fly-over een positief effect heeft op de bereikbaarheid van de binnenstad en een groter gebruik van de Schoterbrug tot gevolg heeft.

Het verkeer op de Oudeweg is flink toegenomen en er ontstaan op het moment files, problemen met linksaf invoegen voor bedrijven op de ongeregelde kruisingen en af en toe gevaarlijke situaties.

Het verbeteren van de doorstroming en verkeersveiligheid van de Oudeweg en het verbeteren van de doorstroming op de kruising met de Gedempte Oostersingelgracht lijkt daarom op korte termijn nodig. De verwachte kosten worden geraamd rond de € 3 miljoen. Het omslagfonds Waarderpolder levert € 1,0 mln dekking, het overige wordt in de kadernota verwerkt en voorgelegd aan de raad.

Fietsbrug Waarderbrug

De Waarderbrug is voor autoverkeer dichtgezet na opening van de Schoterbrug. Eén van de aanleidingen daarvoor was de onveilige situatie tussen auto's en fietsers. Later is de brug weer eenzijdig opengesteld voor autoverkeer. Het opnieuw tweezijdig openzetten van de Waarderbrug kan leiden tot een nieuwe onveilige situatie voor fietsers.

Om de veiligheid van fietsers te waarborgen is de aanleg van een nieuwe fietsverbinding tussen Haarlem Noord en de Waarderpolder de beste optie. Het geraamde investeringsbedrag bedraagt € 3,5 mln. Om de Waarderbrugvariant met fietsbrug mogelijk te maken wordt randvoorwaardelijk meegegeven dat deze voor € 1,5 miljoen door derden zal worden gefinancierd. De resterende € 2 miljoen zal voorafgaand aan vaststelling van begroting en investeringsplan worden gevonden door het faseren van andere investeringen om zodoende binnen het investeringsplafond te blijven.

Verbreden Waarderweg

Het verbreden van de Waarderweg is alleen mogelijk indien het project fly-over/Oostweg hiertoe voldoende ruimte biedt.

9. Kwaliteit fysieke leefomgeving

Uitbreidingsinvesteringen

Gemeentelijke werf

Spaarnelanden pleegt nieuwbouw op de voormalige gemeentelijke werf. Momenteel zijn materialen van die werf elders op verschillende locaties ondergebracht. Dat is erg inefficiënt. Met Vastgoed is overeengekomen dat gemeente een eigen werf kan gaan realiseren op een kavel die nu in gebruik is bij Spaarnelanden. Deze kavel valt vrij als Spaarnelanden nieuwbouw heeft betrokken. Op kavel is voldoende ruimte voor opslag. Tevens wordt bestaande gebouw gebruikt voor materiaal dat "onder dak" moet worden opgeslagen. Om de kavel en gebouw als werf in te richten is een eenmalige investering van € 100.000 nodig (hek, inrichting terrein, verlichting, inrichting gebouw etc.) De exploitatielasten worden verrekend met de gebruikers. De kapitaallasten worden ten laste van de exploitatiebegroting gebracht.

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen openbare ruimte

De hoofdafdeling Wijkzaken voert voor de periode 2012-2017 voor een bedrag van € 16,0 mln aan vervangingsinvesteringen OGV op. Deze vervangingsinvesteringen vloeien voort uit het nieuwe beheerplan buitenruimte.

	Investering
Nieuwe Gracht (Kruisbrug-Jansbrug) walmuur noordzijde en Nieuwe Gracht (Nassaubrug-Kruisbrug) walmuur noordzijde	2.800.000
Vervangen ophaalbrug Buitenrustbruggen	4.000.000
Renovatie wandelpromenade Sanden-, Pratten- en Engelenburg	3.300.000
Kademuren Spaarne: Gravestenebrug-Kortebrug, zuidzijde (€ 1,8 mln) en Melkbrug-Gravestenebrug, zuidzijde (€ 1,0 mln)	2.800.000
Continueren stelpost Vervangingsonderhoud bruggen	1.050.000
Continueren stelpost walmuren:: Kade Noorder Emmakade-Tuinlaantje, Kade Raamsingel, Schouwborg en kade Raamsingel, Kampervest	1.550.000
	15.500.000

Vervanging riolering (IP-nr. 63.19) en walmuren (IP-nr. 63.08) jaarschijf 2016

In het investeringsplan staan voor de vervanging van walmuren en riolering structurele investeringsstelposten opgenomen. Om het bestaande areaal te kunnen blijven onderhouden dienen deze stelposten ook voor 2017 opgenomen te worden. De dekking van de kapitaallasten van de stelpost rioleringen wordt gevonden in de rioolrechten; de dekking van de kapitaallasten vervanging walmuren moet worden gevonden in de vrijval van de kapitaallasten in 2017. Wanneer op basis van de staat van activa

2011 de vrijval van de kapitaallasten wordt berekend, dan blijkt dat het mogelijk is om de kapitaallasten van de nieuwe investeringen te dekken.

Daarnaast wordt voor de jaren 2012 een verhoging van het beschikbare budget riolering voorgesteld van € 5,6 mln.

Voor de ophoging van het budget worden de volgende redenen gegeven, waarvan punt 1 het belangrijkste is:

- De afgelopen jaren is er op het gebied van rioleringswerkzaamheden uit het GRP sprake geweest van vertraging met name door beleidswijzigingen rondom afkoppelen riolering. Gevolg is dat er een 'boeggolf' ontstaan is, die nu wordt ingelopen. Ook inclusief de verhoging van het vastgestelde tarief 2012 blijft de rioolheffing onder de prognose van het tarief conform het GRP (148,- euro in 2012)
- In 2010 heeft de gemeenteraad besloten om als wijziging op het GRP de huisaansluitingen in beheer en onderhoud te nemen. De aan het beheer en onderhoud van de huisaansluitingen verbonden verplichting is dan ook pas vanaf 2010 opgenomen in het investeringsplan. Dit betreft een bedrag van ongeveer € 500.000 per jaar.
- In 2010 is opdracht gegeven om sneller de kwaliteit van de riolering in beeld te brengen dan de in het GRP (2007-2011) genoemde cyclus. Hierdoor zijn/worden in 2011 en 2012 meer kosten gemaakt dan voorzien.
- Het bestuur heeft in mei 2011 het uitdrukkelijke verzoek gedaan

om projecten (dus ook rioleringsprojecten) te "versnellen". Dit om gebruik te kunnen maken van het huidige marktvoordeel. Voor het domein riolering heeft dit geresulteerd in een 7-tal extra opdrachten die nog niet waren voorzien in het MJP 2011-2014.

- De aanbesteding van het project BBB Wilsonplein heeft een nadelig resultaat gegeven. Omdat het grootste deel van de uitvoeringskosten van dit BBB in 2012 vallen hebben we hier dus ook te maken met een toename van de eerder geplande uitgaven.

Alle nu in voorbereiding of uitvoering zijnde projecten zijn noodzakelijk voor de verplichting dat wij als gemeente voor 1 januari 2015 aan de basisinspanning waterkwaliteit moeten voldoen, conform de afspraken met het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Door de verhoging van de investering in de jaarschijf 2012 tot € 16,5 mln nemen de kapitaallasten toe.

Continueren stelpost renovatie grootschalig groen

Voorgesteld wordt om de stelpost renovatie grootschalig groen te continueren voornamelijk ten behoeve van reconstructiewerkzaamheden Schoterbos. Voor de jaren 2014 tot en met 2017 wordt hiervoor een bedrag aangevraagd van € 3,5 mln.

10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen

Uitbreidinginvesteringen

Beveiliging stadhuis

Betere toegangscontrole, betere beveiliging van het Stadhuis, de medewerkers en de kunstwerken in het Stadhuis. Het kunnen afsluiten van de kamers van burgemeester, wethouders en secretaresse burgemeester. Beveiliging met camera's van de diverse ingangen van het Stadhuis. Synchronisatie van de toegangscontrole met de Raakspoort. Alle medewerkers van het Stadhuis krijgen dezelfde toegangspassen, die ook in de Raakspoort gebruikt worden. Het printen in het Stadhuis wordt dan eveneens met de passen gestart. De kosten bedragen € 200.000.

Concernhuisvesting

Nadat er in juli 2011 overeenstemming is bereikt over de gewijzigde contracten met Fortress, is de oorspronkelijke budgetbegroting opnieuw geraamd. Dit was noodzakelijk geworden doordat het Programma van Eisen voor Zijlpoort van maart 2007 en het technisch bestek dat integraal onderdeel uitmaakte van de ontwikkelovereenkomst uit 2007 inmiddels gedateerd waren en de laatste gebaseerd is op een bestaand kantoorpand, namelijk Oostpoort A, te Haarlem. De nieuwe raming was tevens noodzakelijk, omdat de indelingsplattegronden en het Definitief Ontwerp inbouw pakket van de Zijlpoort zijn gewijzigd. Dit is mede ingegeven om

een zelfde indeling en inrichting te krijgen zoals bij de Raakspoort conform het flexibele kantoorconcept. Bij deze raming is nauwlettend gestuurd op het behalen van besparingen in de begroting. Het doel hierbij was om zoveel mogelijk financiële ruimte te vinden, waardoor in ieder geval een deel van de extra kosten kan worden gefinancierd. De oorspronkelijke budgetbegroting is opnieuw geraamd. De uitkomst hiervan is dat er een extra krediet van € 2,4 miljoen nodig is voor het project gemeentelijke huisvesting. Hiermee wordt het totale krediet van de gemeentelijke huisvesting verhoogd van € 78,3 naar € 80,7 miljoen. Een B&W-voorstel met de aanvullende kredietaanvraag wordt op korte termijn voorgelegd.

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen ICT

Rekening houdend met de levensduur van 5 jaar dient voor de vervanging van ICT in 2017 een vervangingsbudget opgenomen te worden.

De dekking van de kapitaallasten moet worden gevonden in de vrijval van de kapitaallasten in 2017. Wanneer op basis van de staat van activa 2011 de vrijval van de kapitaallasten wordt berekend, dan blijkt dat het mogelijk is om de kapitaallasten van de nieuwe investeringen te dekken.

2.2.3 Vervallen investeringen

4. Jeugd, Onderwijs en Sport

Bij de actualisatie van het investeringsplan is gebleken dat de volgende investeringen op programma 4 kunnen vervallen/afgesloten:

- Sporthal023 (€ 0,5 mln)
De werkzaamheden zijn uitgevoerd.

5. Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling

Bij de actualisatie van het investeringsplan is gebleken dat de volgende investeringen op programma 5 (deels) kunnen vervallen:

- Asbestvoorziening Frans Halsmuseum (€ 0,5 mln)
De kosten voor asbestsanering mogen niet worden geactiveerd. Derhalve is in de rekening 2010 een voorziening gevormd voor de kosten asbestsanering. In het IP resteert een restantkrediet van € 100.000 voor de kosten van installaties. Het resterende investeringsbudget ad € 0,4 mln komt te vervallen.

8. Bereikbaarheid en mobiliteit

Bij de actualisatie van het investeringsplan is gebleken dat de volgende investeringen op programma 8 (deels) kan vervallen:

- Parkeergarage Raaks
De parkeergarage is opgeleverd. Voor afrondende werkzaamheden is nog een bedrag nodig van € 230.000. De resterende ruimte valt vrij.

Daarnaast leiden de volgende projecten niet tot een activering op de balans. Deze posten worden derhalve niet meer in het investeringsplan opgenomen:

- Fietsroute Centrum-023 Ontbrekend fietspad Schipholweg
- Versnellingsmaatregelen Regionetlijnen Busstation Houtplein

9. Kwaliteit fysieke leefomgeving

Overhevelingen naar grondexploitatie/exploitatie

Een aantal investeringen in het IP 2011 leiden niet tot een activering op de balans. Deze projecten worden gedekt door subsidiebijdragen en exploitatiegelden. Deze posten worden derhalve niet meer in het investeringsplan opgenomen.

- Herstel Openbare ruimte Kruisweg-Nieuwe Gracht
- Verbeteren Openbare ruimte 78 woningen Schaepmanstraat
- Verbeteren Openbare ruimte 200 woningen Schaftstraat en Bosmanstraat
- Verbeteren Openbare ruimte 85 woningen Spaarndamseweg
- Project Archipel

Bij de actualisatie van het investeringsplan is gebleken dat de volgende investering kan vervallen:

- Dynamische afsluiting Cronjéstraat (€ 40.000)

2.3 Dekking

Stelpost onderuitputting

In de huidige begroting 2012-2017 is een stelpost onderuitputting opgenomen van € 1,8 mln. Op basis van investeringsvolume in 2013 kan deze stelpost ook voor 2013 worden opgenomen.

Stagnerende verkopen

Concernhuisvesting

Vertraging in de verkopen van de oude panden gemeentelijke huisvesting leiden voor de begroting 2012 tot budgettaire nadelen in de jaren 2012 (€ 0,8 mln) en 2014 (€ 0,5 mln)

Vertraging verkopen VMBO

In 2011 zijn de twee nieuwe VMBO scholen, het Haarlem College en het Sterrencollege opgeleverd. De voorzieningen functioneren naar tevredenheid. Dit deel van het project is binnen het budget en op tijd afgerond. Een onderdeel van het project, de verkoop van de vrijgekomen schoolcomplexen is als gevolg van de crisis vertraagd. Twee van de zes locaties zijn verkocht met een opbrengst van € 27,1 mln, vier locaties nog niet met een geraamde opbrengst van € 29,5 mln. Het gaat hierbij om de locaties Zwemmerslaan, Terschellingpad, Floris van Adrichemlaan en Korte Verspronckweg. Vanaf 2009 is in de jaarrekening reeds een voorziening opgenomen om het rente-effect van vertraagde verkopen op te

kunnen vangen. Omdat de markt nog erg ongewis is wordt voor de komende jaren met verdere vertraging en ook waardedaling van de kavels rekening gehouden. In de kadernota houden we voor de periode van 2013 tot 2019 rekening met een jaarlijks nadeel van per saldo € 1,5 mln (€ 2,2 mln nadeel vertraagde verkopen minus € 0,7 mln voordeel lagere kosten). Zodra zich mogelijkheden voordoen om de gronden in productie/verkoop te brengen zullen wij dit doen. Waar mogelijk worden de panden tegen minimale kosten in gebruik gegeven, waar de kosten van instandhouding niet meer door opbrengsten kunnen worden goedge maakt zullen wij tot sloop overgaan.

3 Investeringsplan 2012-2017 per programma

Foto: Spaarndamseweg, Ingrid Versterre

Investeringsplan 2012-2017

Programma 1 Burger en Bestuur

Beleidsveld	Ip-nr.	Omschrijving	A, B, C	Afschr. term.	Dekking investering	Uitg. t/m 2011	Inv. 2012	Inv. 2013	Inv. 2014	Inv. 2015	Inv. 2016	Inv. 2017	Totaal
01.3 Dienstverlening	11.03	Kassa systeem	C	5-		0				75.000			75.000
	11.04	Pinautomaten	C	5-		0		25.000					25.000
	13.02	Digitaal ontsluiten brondocumenten	B	5-		189.725	10.977						200.702
	AR.02	Vervanging bedrijfsauto geo-informatie	C	5-		0	36.000						36.000
	DV.02	Paspomaat klantcontactcenter/waardedocumentsysteem	C	10-		200.157	29.843						230.000
	DV.04	Vervanging GEO/BAG applicatie	B	5-		0		180.000	20.000				200.000
	DV.06	Vervanging Klantbegeleidingssysteem	B	5-		0			100.000	20.000	20.000		120.000
Totaal 01.3 Dienstverlening						389.882	76.820	25.000	180.000	195.000	20.000	0	886.702
Totaal programma 1						389.882	76.820	25.000	180.000	195.000	20.000	0	886.702

Investeringsplan 2012-2017

Programma 2 Veiligheid, Vergunningen en Handhaving

Beleidsveld	lp-nr.	Omschrijving	A, B, C	Afschr. term.	Dekking investering	Uitg. t/m 2011	Inv. 2012	Inv. 2013	Inv. 2014	Inv. 2015	Inv. 2016	Inv. 2017	Totaal
02.3 Int.vergunningverlening	12.18	Vervanging parkeervergunning systeem (vignetten)	A	5	-	0	500.000						500.000
Totaal 02.3 Int.vergunningverlening						0	500.000						500.000
Totaal programma 2						0	500.000	0	0	0	0	0	500.000

Investeringsplan 2012-2017

Programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport

Beleidsveld	lp-nr.	Omschrijving	A, B, C	Afschr. term.	Dekking investering	Uitg. t/m 2011	Inv. 2012	Inv. 2013	Inv. 2014	Inv. 2015	Inv. 2016	Inv. 2017	Totaal
04.1 Jeugd	85.90	Aanpassen gebouw MFC Ambonstraat	A	15	Huuropbrengsten (100%)	15.844	114.156						130.000
Totaal 04.1 Jeugd						15.844	114.156						130.000
04.2 Onderwijs	76.01	VMBO scholen	A	40	Verkoop	61.772.653	50.000	1.523.581					63.346.234
		VMBO scholen grondkosten	A	0	Verkoop	2.882.858							2.882.858
	77.01	SHO Bouw Al Iklaas	B	40	-	0					1.748.775		1.748.775
		SHO Bouw Beatrix	A	40	-	1.592.718	1.701						1.594.419
		SHO Bouw Bos en Vaart	B	40	-	183.310	750.000	1.805.312					2.745.941
		SHO Bouw Coornhert	B	40	-	312.745	622.207	600.000					1.534.952
		SHO Bouw Daaf Geluk	B	40	-	2.648.740	2.166.950						4.815.690
		SHO Bouw De Schakel	B	40	-	120.000	2.280.000						2.400.000
		SHO Bouw De Schelp	B	40	-	99.203		942.025	942.025				1.983.253
		SHO Bouw De Wilgenhoek	B	40	-	30.100		452.145					482.245
		SHO Bouw Eerste Christelijk Lyceum	A	40	-	2.212.195	222.843	837.157					3.272.195
		SHO Bouw Gunning	B	40	-	0	800.000	450.000					1.250.000
		SHO Bouw Kon. Emmaschool	B	40	-	292.665	1.194.835						1.487.500
		SHO Bouw locaties Semmelweis-en Ramaerstraat, Don Bosco als gevolg van herstructurering Fl. van Adrichemlaan	B	40	Externe dekking	0		5.482.736					5.482.736
		SHO Bouw Mgr. Huijbers i.c.m de Piramide	B	40	Verkoop	0		1.385.811	3.548.853				4.934.664
		SHO Bouw Molenwiek	B	40	-	0		256.914					256.914
		SHO Bouw Trapeze	B	40	-	92.080		200.000					292.080
		SHO Bouw Zonnewijzer	B	40	-	0	73.667						73.667
		SHO Herstructurering Fl. V. Adrichemlaan, de Piramide locaties Semmelweis- en Ramearstraat, Don Bosco en J.J. Dumont	B	40	-	0		103.179					103.179
		SHO Renovatie De Dreef	A	40	-	1.168.076	1.642.385						2.810.461
		SHO Rudolf Steiner Leerweg Ondersteunend Onderwijs	B	40	-	0		1.130.000					1.130.000
		SHO Eerste inrichting	B	15	-	0	22.017						22.017
		SHO Lokaal bewegingsonderwijs Teyler	B	40	-	0			2.433.460				2.433.460
		1e inrichting groep 14-16 Vrije School OLP/Meub.	B	10	-	0	39.475						39.475
		1e inrichting groep 8 OLP Molenwiek	B	8	-	0	6.764						6.764
		1e inrichting groep 1-5 Talenten OLP/meub.	B	10	-	0	111.652						111.652
		1e inrichting: groep 25/26 OLP + meub. Ark	B	15	-		26.320						26.320
		1e inrichting: groep 16/17 OLP + meub. Bavinck	B	15	-		19.920						19.920
		1e inrichting: groep 18/19 OLP + meub. Emmaschool	B	15	-		33.080						33.080
		1e inrichting: groep 18/19 OLP + meub. 1e Chr. Lyceum	B	15	-		180.190						180.190
		1e inrichting gymlokaal Daaf Geluk	B	15	-		49.625						49.625
		1e inrichting gymlokaal Sancta Maria	B	15	-		22.165						22.165
		SHO Bouw De Cirkel	B	40	-	24.112	300.000	277.896					602.008
		SHO 2012 Uitbreiding Zonnewijzer	B	40	-	0		250.000	595.400				845.400
		SHO Bouw M.L. King/Hildebrandt	B	40	Verkoop	0	704.468	3.090.642					3.795.110
		Voorbereidingskrediet ML King/Hildebrandt	A	40	-	195.533							195.533

Investeringsplan 2012-2017

Beleidsveld	Ip-nr.	Omschrijving	A, B, C	Afschr. term.	Dekking investering	Uitg. t/m 2011	Inv. 2012	Inv. 2013	Inv. 2014	Inv. 2015	Inv. 2016	Inv. 2017	Totaal
		SHO 2012 Bouw Sint Bavo	B	40	-	0			273.000				273.000
		SHO Bouw De Ark (excl. grond)	B	40	-	3.130.776	2.751.925	21.143					5.903.844
		SHO Bouw De Ark (grond)	B	0	-	803.955							803.955
		Peuterspeelzaal de Ark	C	40	-	250.000							250.000
		SHO Bouw Parkrijkschool	B	40	Verkoop	0		300.000					300.000
		SHO Bouw De Wadden I.c.m. Mgr. Huibers/Brandaris	B	40	Verkoop	0		1.385.811					1.385.811
		SHO Bouw De Wadden: icm Huibers/Brandaris	B	40	-	0		203.809					203.809
		SHO gymlokaal M.L. King/Hildebrandt	B	40	-	0	400.000	545.012					945.012
		SHO 2012 Lokaal bewegingsonderwijs Gonnetstraat	B	40	-	0	200.000	625.000					825.000
		SHO Bouw Ter Cleeff/ Tetterodestraat / Vrijeschool	A	40	-	1.383.564	406.724						1.790.288
		SHO 2012 Bouw Teyler	B	40	-	0	768.542						768.542
		SHO 2012 Uitbreiding Oost ter Hout	B	40	-	0	200.000	1.000.000	100.000				1.300.000
		SHO Algemeen vormend onderwijs Schalkwijk	B	40	Verkoop	0			5.548.128				5.548.128
Totaal 04.2 Onderwijs						79.195.284	16.047.454	22.868.173	13.440.866			1.748.775	133.300.552
04.3 Sport	50.99	Kleine investeringen	B	10	-	0		55.000					55.000
	81.06	Grasvelden Renovatie grassportvelden	C	10	-	629.334		126.050	126.050	126.050	126.050	126.050	1.259.586
		Renovatie natuurgrassportveld veld 5 Kon. HFC	A	10	-	0	92.438						92.438
		Renovatie natuurgrassportveld veld HKL	A	10	-	0	109.504						109.504
	81.07	Kunstgrasvelden Toplaag Haarlem Kennemerland	B	10	-	0	380.672						380.672
	81.20	Abri's tennisbanen Pim Mulier	A	10	-	0	55.000						55.000
	81.27	Achterstallig onderhoud kleedaccommodaties	C	40	-	0	319.279	529.412	529.412	529.412	529.412	529.412	2.966.338
		Kleedgebouw Rugbyclub Haarlem (v.d. Aart)	C	40	-	0	300.000						300.000
		Aanbouw kleedgebouw voetbalvereniging DSS (v.d. Aart)	A	40	-	0	540.000						540.000
		Renovatie kleedgebouw voetbalvereniging DSS (v.d. Aart)	A	40	-	0	216.000						216.000
		Renovatie kleedkamers Kanovereniging	A	40	-	0	55.000						55.000
	81.28	Achterstallig onderhoud sportvelden: onderbouw	C	30	-	0	0	260.504	260.504	260.504	260.504	260.504	1.302.521
		Achterstallig onderhoud sportvelden: toplagen	C	10	-	0	0	529.412	529.412	529.412	529.412	529.412	2.647.059
	SZ.104	Vervanging kleedgebouw HC Saxenburg	A	40	-	0	420.168						420.168
	SZ.93	Vervanging toplaag veld 2 DSS Kennemerland	C	10	-	0			336.134				336.134
	SZ.94	Vervanging toplaag veld 2 Geel Wit	C	10	-	0			336.134				336.134
	SZ.95	Vervanging toplaag veld 2 Olympia	C	10	-	0			336.134				336.134
	SZ.96	Vervanging toplaag veld HKC Haarlem	C	10	-	0			126.050				126.050
	SZ.97	Vervanging toplaag veld C.S.V. Rapid Kleinhout	C	10	-	0			126.050				126.050
	SZ.91	Herinrichting sportcomplex Zeedistelweg	C	30	-	662.494	128.018						790.512
Totaal 04.3 Sport						1.291.828	2.616.079	1.500.378	2.705.882	1.445.378	1.445.378	1.445.378	12.450.302
Totaal programma 4						80.502.956	18.777.689	24.368.551	16.146.748	1.445.378	1.445.378	3.194.153	145.880.854

Investeringsplan 2012-2017

Programma 5 Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling

Beleidsveld	Ip-nr.	Omschrijving	A, B, C	Afschr. term.	Dekking investering	Uitg. t/m 2011	Inv. 2012	Inv. 2013	Inv. 2014	Inv. 2015	Inv. 2016	Inv. 2017	Totaal
05.3 Ruimt.Ontw.	SZ.113	Krediet anterieure overeenkomsten	B	999	-	108.515	500.000						608.515
Totaal 05.3 Ruimt.Ontw.						108.515	500.000						608.515
05.4 Vastgoed	53.01	Verplaatsing kinderdagverblijf De Springplank	A	20	-	0	325.000						325.000
	84.01	Vervangingsinvestering Schouwburg	B	5	Deel kap.In. reserve podia	0		650.000					650.000
	84.02	Philharmonie Vervanging toneeltechnische installatie	A	5	-	0	10.000			10.000			20.000
	84.03	Toneelschuur Vervanging licht/geluid en automatisering	A	5	-	327.425		41.332	142.210	134.128			645.095
		Toneelschuur vervanging theatertechniek en vaste inrichting	A	10	-	0	150.000	1.261.000					1.411.000
	FH.11	Asbest verwijdering Frans Halsmuseum	C	10	-	221.380	100.000						321.380
	FH.12	Inrichtingskosten depot Frans Hals Museum	A	20	-	0	590.000						590.000
	SZ.111	Vervangingsinvesteringen Patronaat	A	5	Deel kap.In. reserve podia	42.694	557.306			659.133	42.694	557.306	1.859.133
	SZ.112	Vervangingsinvesteringen Philharmonie	A	10	-	0				489.221			489.221
	SZ.114	Verbouwing kleine zaal/café Patronaat	A	20	Bijdrage kap.In. Patronaat	0	320.000						320.000
	VG.ON	Reservering levensduurverlengend onderhoud gemeentelijk bezit	C	15	-	0	892.210	812.252	597.000				2.301.462
		Restauratie toren Nieuwe Kerk	A	15	-	0	618.538						618.538
	SZ.115	Vervangingsinvesteringen Philharmonie	A	12	-	0						23.415	23.415
Totaal 05.4 Vastgoed						591.499	3.563.054	2.764.584	739.210	1.292.482	42.694	580.721	9.574.244
Totaal programma 5						700.014	4.063.054	2.764.584	739.210	1.292.482	42.694	580.721	10.182.759

Investeringsplan 2012-2017

Programma 6 Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie

Beleidsveld	lp-nr.	Omschrijving	A, B, C	Afschr. term.	Dekking investering	Uitg. t/m 2011	Inv. 2012	Inv. 2013	Inv. 2014	Inv. 2015	Inv. 2016	Inv. 2017	Totaal
06.2 Cultuur en Erfgoed	70.99	Afmeerloc.(steiger+trap Nieuwe Gracht Bisdom	B	10	-	5.134	18.866						24.000
	AR.01	Vervanging bedrijfsauto archeologie	C	5	-	0		46.000					46.000
	SZ.03	Huisvesting Cultureel Centrum Vrije Tijd (CCVT)	C	40	Verkoop	0	6.140.000	6.140.000					12.280.000
Totaal 06.2 Cultuur en Erfgoed						5.134	6.158.866	6.186.000					12.350.000
Totaal programma 6						5.134	6.158.866	6.186.000	0	0	0	0	12.350.000

Investeringsplan 2012-2017

Programma 7 Werk en Inkomen

Beleidsveld	Ip-nr.	Omschrijving	A, B, C	Afschr. term.	Dekking investering	Uitg. t/m 2011	Inv. 2012	Inv. 2013	Inv. 2014	Inv. 2015	Inv. 2016	Inv. 2017	Totaal
07.1 Werk en reïntegratie	SZ.01	Kleine investeringen Geïntegreerde dienstverlening	C	5	-	0		25.000					25.000
Totaal 07.1 Werk en reïntegratie						0		25.000					25.000
07.2 Inkomen	15.01	Vervanging uitkering- en cliëntvolgsysteem	C	5	-	0				1.473.000			1.473.000
Totaal 07.2 Inkomen						0				1.473.000			1.473.000
Totaal programma 7						0	0	25.000	0	0	1.473.000	0	1.498.000

Investeringsplan 2012-2017

Programma 8 Bereikbaarheid en Mobiliteit

Beleidsveld	Ip-nr.	Omschrijving	A, B, C	Afschr. term.	Dekking investering	Uitg. t/m 2011	Inv. 2012	Inv. 2013	Inv. 2014	Inv. 2015	Inv. 2016	Inv. 2017	Totaal	
08.1 Autoverkeer	67.40b	Waarderpolder Oeververbinding: brug	A	30	Diversen	26.232.679	2.010.302	413.000	89.000				28.744.981	
		Waarderpolder Oostweg, verkeerslichten	C	10	Diversen	170.571	29.429							200.000
	67.40c	Waarderpolder Oostweg, totaalkrediet	A	40	Diversen	13.530.072	420.000						13.950.072	
	67.40e	Waarderpolder Fly-overs	A	40	Diversen	16.991.853	7.833.075							24.824.928
			C	40	Diversen	0	460.000							460.000
	WZ.08	Waarderpolder: Maatregelen Oudeweg	C	40	Rente-bijbeschrijving	0	1.040.700	1.000.000	1.000.000					3.040.700
WZ.10	Verbreden Waarderweg	C	30	Subsidie	0		3.000.000						3.000.000	
Totaal 08.1 Autoverkeer						56.925.175	11.793.506	4.413.000	1.089.000				74.220.681	
08.2 OV en langzaam vervoer	67.34g	Versnellingsmaatregelen Regionetijnen Ronde Raaksbruggen	A	30	Reserve Ronde RB (136221)	1.367.106	130.526						1.497.632	
			C	30	Reserve Ronde RB (136221)	0	182.474						182.474	
	67.36c	Toegankelijk maken haltes lijn 3, vm 73, 50 en 51, busstation Schalkwijk	C	10	Provincie	48.960	421.040	370.000					840.000	
	67.70	Stationsplein e.o.	A	30	-	24.290.838	198.162							24.489.000
			C	30	-		2.525.761	2.105.000	1.842.885					6.473.646
	WZ.01	Fietsbrug Industriehaven	C	30	Subsidie RSL/BDU		1.350.000	1.350.000						2.700.000
	WZ.02	Snelfietsroute Hlm-A'dam West	C	20	Subsidie/MJP				1.500.000					1.500.000
WZ.09	Fietsbrug Waarderbrug	C	30	(Deels) subsidie			3.500.000						3.500.000	
Totaal 08.2 OV en langzaam vervoer						25.706.904	4.807.963	7.325.000	3.342.885				41.182.752	

Investeringsplan 2012-2017

Beleidsveld	Ip-nr.	Omschrijving	A, B, C	Afschr. term.	Dekking investering	Uitg. t/m 2011	Inv. 2012	Inv. 2013	Inv. 2014	Inv. 2015	Inv. 2016	Inv. 2017	Totaal	
08.3 Parkeren	12.09	Kleine investeringen	A	7	-	411.366	61.000						472.366	
		Kleine investeringen Parkeren	A	7	-	0		61.000	61.000	61.000	61.000	61.000	61.000	305.000
	12.11	Raaksgarage Plaatsen	A	40	-	25.682.091	230.000						25.912.091	
	12.13	Cronjegarage, incl buitenruimte	C	40	Verkopen parkeerplaats	395.416	146.275	71.783	47.661	35.938	29.938	23.938		750.949
	12.15		Onderhoud parkeergarages Pompen	A	7	-	0		8.000					8.000
			Onderhoud parkeergarages Toegangscontrole Houtplein	A	7	-	0		330.000					330.000
			Onderhoud parkeergarages Toegangscontrole Kamp	A	7	-	0		110.000					110.000
			Onderhoud parkeergarages Toegangscontrole station	A	7	-	0		110.000					110.000
			Onderhoud parkeergarages Ventilatie	A	15	-	0	8.000						8.000
			Onderhoud parkeergarages Verlichting	A	8	-	0	20.000						20.000
			Parkeergarage Appelaar-detectiesysteem	A	10	-	0	30.000						30.000
			Parkeergarage Appelaar-parkeersysteem	A	7	-	0		110.000					110.000
			Parkeergarage Cronje-parkeersysteem	A	7	-	0		110.000					110.000
			Parkeergarage Houtplein-brandmeldinstallatie	A	10	-	0	30.000						30.000
			Parkeergarage Stationsplein-brandmeldinstallatie	A	10	-	0	30.000						30.000
			Parkeergarage Houtplein - ventilatiesysteem	B	15	-						40.000		40.000
			Parkeergarage Houtplein - brandmeldinstallatie	B	10	-		106.000						106.000
			Parkeergarage Stationsplein - ventilatiesysteem	B	15	-						30.000		30.000
		12.20		Parkeergarage Appelaar - brandveiligheid	B	10	-		30.000					
			Parkeergarage Stationsplein - brandmeldinstallatie	B	10	-		50.000						50.000
			Vervanging telecominstallaties ivm betaalsysteem	B	10	-				35.000				35.000
			Parkeerautomaten Vervanging	A	7	-	270.352	954.372						1.224.724
		Parkeerautomaten Vervanging (kentekenparkeren)	C	7	-	0	1.000.000						1.000.000	
	Totaal 08.3 Parkeren						26.759.225	2.695.647	945.783	108.661	96.938	160.938	84.938	30.852.130
	Totaal programma 8						109.391.304	19.297.116	12.683.783	4.540.546	96.938	160.938	84.938	146.255.563

Investeringsplan 2012-2017

Programma 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving

Beleidsveld	Ip-nr.	Omschrijving	A, B, C	Afschr. term.	Dekking investering	Uitg. t/m 2011	Inv. 2012	Inv. 2013	Inv. 2014	Inv. 2015	Inv. 2016	Inv. 2017	Totaal
09.1 Milieu, lbh	SZ.79	Waarderhaven	A	40	-	127.919	672.081	212.000					1.012.000
Totaal 09.1 Milieu, lbh						127.919	672.081	212.000					1.012.000
09.2 Openb.ruimte bovengr.	56.03/OO7	Speeltuin Kindervreugd - renovatie en uitbreiding gebouw	A	40	ISV	302.186	19.000						321.186
	61.41	Herinrichten Reinaldapark fase 1/2	A	30	Diversen	3.926.651	1.309.849						5.236.500
		Herinrichten Reinaldapark fase 3	A	30	Diversen	912.377	2.000.000	1.439.623					4.352.000
	61.45	Fietsverbinding Houtmanpad	B	30	-		2.101.500						2.101.500
		Vorbereidingskrediet Houtmanpad	A	30	-	350.384	-50.834						299.550
	65.10 c	Speelvoorzieningen	B	10	-	348.950	422.418	254.000		127.000			1.152.368
	65.18	Renovatie grootschalig groen	B	10	-	1.114.459	1.251.040	1.000.000					3.365.499
			C	30	-				500.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	3.500.000
	67.52	Uitvoering woonomgeving en 30-km-zone	B	10	-	280.690	122.310						403.000
	WZ.03	Gemeentelijke werf	C	40	-			100.000					100.000
	WZ.06	Renovatie wandelpromenade Sanden/Pratten/Engelenburg	C	10	-							200.000	200.000
Totaal 09.2 Openb.ruimte bovengr.						7.235.697	7.175.283	2.793.623	500.000	1.127.000	1.000.000	1.200.000	21.031.603
09.3 Openb.ruimte ondergr.	63.16	Verplaatsing (nieuwbouw) Gemaal Parklaan	C	40	Rioolopbrengsten	32.097	150.000	817.903					1.000.000
	63.19	Vervanging rioleringen	B	40	Rioolopbrengsten	35.893.926	16.500.000	9.466.000	13.801.000	15.056.000	10.000.000	10.000.000	110.716.926
Totaal 09.3 Openb.ruimte ondergr.						35.926.023	16.650.000	10.283.903	13.801.000	15.056.000	10.000.000	10.000.000	111.716.926
09.4 Waterwegen	62.02	Aanpassen brugbediening,brugwachterhuisjes&wachtplaatsen	A	30	-	483.144	899.856	345.000					1.728.000
	62.05	Vervanging brugdek Prinsenbrug Basculebrug	A	20	-	304.611	3.375.389						3.680.000
	62.09	Vervangingsprogramma bruggen	B	30	-	2.977.261	350.739	1.127.000					4.455.000
			C	30	-			600.000			450.000		1.050.000
	63.03	Vervanging walmuur Nieuwe Gracht, uitvoering	A	40	-	145.250	874.750	1.613.145					2.633.145
	63.08	Vervanging walmuren	B	40	-	728.239	674.368	470.000					1.872.607
			C	40	-						550.000	1.000.000	1.550.000
	63.09 a, 63.09 b	Vernieuwing beschoeiingen en steigers	B	20	-	2.731.008	882.992	679.000	679.000	679.000	679.000	679.000	7.009.000
	64.04 a	Integraal Waterplan Haarlem (incl. Waarderpolder)	C	30	Stelpost waterplan	135.586	900.000	945.413					1.980.999
	64.04 b	Waterplan Schalkwijk/ o.a. Water langs Aziëweg	C	30	Stelpost waterplan	0		1.000.000					1.000.000
	WZ.04	Walmuur Nieuw Gracht (Kruisbrug-Jansbrug-Nassaubrug)	C	40	-				2.000.000	800.000			2.800.000
	WZ.05	Vervangen ophaalbrug Buitenrustbruggen	C	30	-			100.000	600.000	2.800.000	500.000		4.000.000
	WZ.07	Kademuren Spaarne	C	40	-						800.000	2.000.000	2.800.000
Totaal 09.4 Waterwegen						7.505.099	7.958.094	6.879.558	3.279.000	4.279.000	2.979.000	3.679.000	36.558.751
Totaal programma 9						50.794.738	32.455.458	20.169.084	17.580.000	20.462.000	13.979.000	14.879.000	170.319.280

Investeringsplan 2012-2017

Programma 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen

Beleidsveld	Ip-nr.	Omschrijving	A, B, C	Afschr. term.	Dekking investering	Uitg. t/m 2011	Inv. 2012	Inv. 2013	Inv. 2014	Inv. 2015	Inv. 2016	Inv. 2017	Totaal	
10.1 Algemene dek.mid.	21.01	ICT-Masterplan	B	5	-	1.319.123	1.020.877						2.340.000	
		Vervangingsinvesteringen ICT	B	5	-	0				1.000.000	1.000.000	1.000.000	3.000.000	
			ICT-Masterplan (Computerruimte, MER, SER)	B	10	-	1.118.284	231.716		550.000				1.900.000
	22.05	Masterplan Digitalisering	A	5	-	1.015.277	357.356	50.000					1.422.633	
	25.08	Concernhuisvesting Raakspoor	A	40	Verkoop	35.809.261								35.809.261
		Concernhuisvesting Zijlpoort (aannemer)	A	40	-	1.807.186	8.720.000	3.180.000	400.000					14.107.186
		Concernhuisvesting Zijlpoort (panden)	A	40	-	9.568.271								9.568.271
		Concernhuisvesting Zijlpoort (SportCity)	A	40	-	3.043.540								3.043.540
		Concernhuisvesting Zijlpoort (overig)	A	40	-	6.140.696	1.456.023	8.268.023						15.864.742
		Concernhuisvesting Zijlpoort (aanvullend krediet)	C	40	-	0		2.400.000						2.400.000
	MS.93	Concernhuisvesting Meubilair 1e fase	A	10	-	1.158.266								1.158.266
	MS.94	Concernhuisvesting Meubilair 2e fase	C	10	-	0			1.150.000					1.150.000
	MS.95	Archief ruimte Stadhuis	C	20	-	4.460	140.540							145.000
	MS.91	Vervanging College-auto	C	4	-	0				50.000				50.000
MS.97	Beveiliging Stadhuis	C	10	-		200.000							200.000	
Totaal 10.1 Algemene dek.mid.						60.984.364	12.126.512	13.898.023	2.150.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	92.158.899	
Totaal programma 10						60.984.364	12.126.512	13.898.023	2.150.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	92.158.899	

Bijlagen

Foto: Delftwijk, gem. Haarlem

Bijlagen:

A Dekkingsbronnen Investerings 2012-2017

B Nieuwe investeringen

Bijlage A: Dekkingsbronnen investeringen

Beleidsveld	Ip-nr.	Omschrijving	Dekking investering	Jaar 2012	Jaar 2013	Jaar 2014	Jaar 2015	Jaar 2016	Jaar 2017
04.2 Onderwijs	77.01	SHO Bouw De Wadden: dekking opbrengst oude locatie	Verkoop		-1.385.811				
		SHO Bouw locaties Semmelweisen Ramaerstraat: externe dekking	Externe dekking		-5.482.736				
		SHO Bouw Mgr. Huibers: dekking opbrengst oude locatie	Verkoop		-1.385.811	-1.385.811			
		SHO Bouw M.L. King/Hildebrandt: dekking opbrengst oude locatie	Verkoop		-3.304.191				
Totaal 04.2 Onderwijs				0	-11.558.549	-1.385.811			
04.3 Sport	81.20	Dekking investering Hogere grondopbrengst Sports Business Center	Verkoop grond	-1.700.000					
		Dekking investering Pim Mulier compensatie parkeerplaatsen	Verkoop				-200.000		
		Dekking investering Pim Mulier grondverkoop commerciële ruimte	Verkoop grond					-800.000	
		Dekking investering Pim Mulier subsidie toekenning Provincie Noord-Holland	Subsidie Provincie	-838.009					
Totaal 04.3 Sport				-2.538.009			-1.000.000		
05.3 Ruimt.Ontw.	SZ.113	Krediet anterieure overeenkomsten	-	-500.000					
Totaal 05.3 Ruimt.Ontw.				-500.000					
05.4 Vastgoed	53.10/N64	Dekking Renovatie regentenkamer Schoterburcht	Reserve monumenten	-201.072					
	VG.ON	Subsidie restauratie Toren Nieuwe Kerk	Subsidie Rijksmon.zorg	-453.000					
Totaal 05.4 Vastgoed				-654.072					
06.2 Cultuur en Erfgoed	SZ.03	Huisvesting Cultureel Centrum Vrije Tijd (CCVT): dekking	Verkoop	-6.140.000	-6.140.000				
Totaal 06.2 Cultuur en Erfgoed				-6.140.000	-6.140.000				
08.1 Autoverkeer	67.40e	Waarderpolder: dekking GREX	GREX	0			-7.406.800		
		Waarderpolder: dekking investeringsimpuls provincie	Subsidie Provincie	-2.121.679					
		Waarderpolder: dekking Omslagfonds	Omslagfonds Waarderpolder	-2.406.000					
		Waarderpolder: dekking Toppersubsidie EZ	Subsidie Topper	-250.000					
	WZ.10	Verbreden Waarderweg	Subsidie		-3.000.000				
Totaal 08.1 Autoverkeer				-4.777.679	-3.000.000		-7.406.800		

Bijlage A: Dekkingsbronnen investeringen

Beleidsveld	Ip-nr.	Omschrijving	Dekking investering	Jaar 2012	Jaar 2013	Jaar 2014	Jaar 2015	Jaar 2016	Jaar 2017
08.2 OV en langzaam vervoer	67.34g	Dekking investering Versnellingsmaatregelen Regionetlijnen Rotonde Raaksbruggen	Reserve Rotonde RB (1362)	-313.000					
	67.36	Dekking investering toegankelijk maken haltes lijn 3	Subsidie Provincie	-202.869					
	67.36b	Dekking investering Lijn 75 - toegankelijk maken bushaltes	Subsidie Provincie						
	67.36c	Dekking toegankelijk maken haltes lijn 3, vm 73, 50 en 51	Subsidie Provincie	-422.105	-370.000				
	67.70	Stationsplein e.o. BDU	BDU	0	-475.000				
		Stationsplein e.o. BIRK	BIRK-subsidie	-2.508.434					
		Stationsplein e.o. Bonroute	Bonroute	-728.370					
		Stationsplein e.o. Verkopen (Bolwerk, Nedtrain)	Bolwerk 3	-1.500.000	-1.500.000				
		Stationsplein e.o. Dekking stelposten/onderhoud	o.a.Onderhoudsstelposten				-881.258		
	WZ.01	Fietsbrug Industriehaven: dekking	Subsidie RSL/BDU	-1.280.000	-1.280.000				
WZ.02	Snelfietsroute Hlm-A'dam West: dekking	Subsidie/MJP				-1.114.200			
WZ.09	Fietsbrug Waarderbrug: dekking	Subsidie		-1.500.000					
Totaal 08.2 OV en langzaam vervoer				-6.954.778	-5.125.000	-1.995.458			
08.3 Parkeren	12.13	Dekking Cronjegarage, incl buitenruimte	Verkopen parkeerplaatsen	-877.496	-667.660	-305.216	-190.760	-190.760	-190.760
Totaal 08.3 Parkeren				-877.496	-667.660	-305.216	-190.760	-190.760	-190.760

Bijlage A: Dekkingsbronnen investeringen

Beleidsveld	Ip-nr.	Omschrijving	Dekking investering	Jaar 2012	Jaar 2013	Jaar 2014	Jaar 2015	Jaar 2016	Jaar 2017	
09.2 Openb.ruimte bovengr.	56.03/O07	Dekking investering Slachthuisbuurt-gebouw	ISV	-19.000						
	61.41	Herinrichten Reinaldapark fase 1/2: dekking	ISV	-912.377						
		Herinrichten Reinaldapark fase 1/2: dekking bodemprogramma DUB	Bodemprogramma	-800.000						
		Herinrichten Reinaldapark fase 1/2: dekking onderhoudsbegroting	Onderhoudsbegroting	-1.080.000						
		Herinrichten Reinaldapark fase 3: dekking DUB bijdrage	DUB-bijdrage			-1.200.000				
		Herinrichten Reinaldapark fase 3: dekking groen	Stelpost onderhoud groen	-300.000						
		Herinrichten Reinaldapark fase 3: dekking ILG/Prov.	Subsidie Provincie ILG	-300.000			-700.000			
		Herinrichten Reinaldapark fase 3: dekking Riolering	Stelpost riolering	-390.000						
		Herinrichten Reinaldapark fase 3: dekking watercompensatie	Watercompensatie	-50.000		-307.000				
		Herinrichten Reinaldapark fase 3: dekking exploitatie spelen	GREX	-50.000						
		61.45	Dekking Fietsverbinding Houtmanpad	Bereikbaarheid/Provincie	-1.651.050					
	ISV 2/3			-450.332						
	61.59	Dekking investering Verbeteren Openbare ruimte 90 woningen Nederlandlaan	Corporatie	-63.252						
	Totaal 09.2 Openb.ruimte bovengr.				-6.066.011	-1.507.000	-700.000			
09.4 Waterwegen	64.04 a	Dekking investering Integraal Waterplan Haarlem (incl. Waarderpolder)	Stelpost waterplan	-900.000	-945.413					
	64.04 b	Dekking kapitaallasten Water langs Aziëweg	Stelpost waterplan		-1.000.000					
Totaal 09.4 Waterwegen				-900.000	-1.945.413					
Eindtotaal				-29.408.045	-29.943.622	-4.386.485	-8.597.560	-190.760	-190.760	

Bijlage B: Nieuwe investeringen

Besluiten	Ip-nr.	Omschrijving	Inv.2012	Inv.2013	Inv.2014	Inv.2015	Inv.2016	Inv.2017	Totaal	
Uitbreidings- investering	25.08	Concernhuisvesting Zijlpoort (aanvullend krediet)	0	2.400.000					2.400.000	
	MS.97	Beveiliging Stadhuis	200.000						200.000	
	WZ.01	Fietsbrug Industriehaven	1.350.000	1.350.000					2.700.000	
	WZ.02	Snelfietsroute Hlm-A'dam West			1.500.000				1.500.000	
	WZ.03	Gemeentelijke werf		100.000					100.000	
	WZ.08	Aanpassen Oudeweg	1.040.700	1.000.000	1.000.000				3.040.700	
	WZ.09	Fietsbrug Waarderbrug		3.500.000					3.500.000	
	WZ.10	Verbreden Waarderweg		3.000.000					3.000.000	
Totaal Uitbreidings- investering			2.590.700	11.350.000	2.500.000				16.440.700	
T.I.v. stelpost	77.01	SHO 2012 Uitbreiding Zonnewijzer		250.000	595.400				845.400	
		SHO 2012 Lokaal bewegingsonderwijs Gonnestraat	200.000	625.000					825.000	
		SHO 2012 Bouw Teyler	768.542						768.542	
		SHO 2012 Uitbreiding Oost ter Hout	200.000	1.000.000	100.000				1.300.000	
	81.06	Renovatie natuurgrassportveld veld 5 Kon. HFC	92.438							92.438
		Renovatie natuurgrassportveld veld HKL	109.504							109.504
	81.07	Kunstgrasvelden Toplaag Haarlem Kennemerland	380.672						380.672	
	81.20	Abri's tennisbanen Pim Mulier	55.000						55.000	
	81.27	Kleedgebouw Rugbyclub Haarlem (v.d. Aart)	300.000	0						300.000
		Aanbouw kleedgebouw voetbalvereniging DSS (v.d. Aart)	540.000							540.000
Renovatie kleedgebouw voetbalvereniging DSS (v.d. Aart)		216.000							216.000	
Renovatie kleedkamers Kanovereniging		55.000							55.000	
Totaal T.I.v. stelpost			2.917.156	1.875.000	695.400				5.487.556	
Vervangings- investering	12.09	Kleine investeringen Parkeren						61.000	61.000	
	12.15	Parkeergarage Houtplein - ventilatiesysteem					40.000		40.000	
		Parkeergarage Houtplein - brandmeldinstallatie	106.000						106.000	
		Parkeergarage Stationsplein - ventilatiesysteem					30.000		30.000	
		Parkeergarage Appelaar - brandveiligheid	30.000						30.000	
		Parkeergarage Stationsplein - brandmeldinstallatie	50.000						50.000	
		Vervanging telecominstallaties ivm betaalsysteem		35.000					35.000	
	21.01	Vervangingsinvesteringen ICT					1.000.000		1.000.000	
	62.09	Vervangingsprogramma bruggen		600.000			450.000		1.050.000	
	63.08	Vervanging walmuren					550.000	1.000.000	1.550.000	
	63.09 a, 63	Vernieuwing beschoeiingen en steigers						679.000	679.000	
	63.19	Vervanging rioleringen						10.000.000	10.000.000	
	65.18	Renovatie grootschalig groen			500.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	3.500.000	
	81.06	Grasvelden Renovatie grassportvelden						126.050	126.050	
	81.27	Achterstallig onderhoud kleedaccommodaties						529.412	529.412	
	81.28	Achterstallig onderhoud sportvelden: onderbouw						260.504	260.504	
		Achterstallig onderhoud sportvelden: toplagen						529.412	529.412	
	SZ.115	Vervangingsinvesteringen Philharmonie						23.415	23.415	
	WZ.04	Walmuur Nieuw Gracht (Kruisbrug-Jansbrug-Nassaubrug)			2.000.000	800.000				2.800.000
	WZ.05	Vervangen ophaalbrug Buitenrustbruggen		100.000	600.000	2.800.000	500.000			4.000.000
WZ.06	Renovatie wandelpromenade Sanden/Pratten/Engelenburg						200.000		200.000	
WZ.07	Kademuren Spaarne					800.000	2.000.000		2.800.000	
Totaal Vervangings- investering			186.000	735.000	3.100.000	4.600.000	3.370.000	17.408.793	29.399.793	
Eindtotaal			5.693.856	13.960.000	6.295.400	4.600.000	3.370.000	17.408.793	51.328.049	

**Meerjaren
Perspectief
Grondexploitatie
2012**

Voorwoord

Met het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties informeert het College de gemeenteraad over de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen van de grondexploitatieprojecten in Haarlem. De informatie is het resultaat van keuzes die de raad eerder maakte over de afzonderlijke grondexploitatieprojecten voor wat betreft inhoud, planning en kosten. Zowel de kaderstelling, (bij)sturing als rapportage over grondexploitatieprojecten vindt plaats in kaderstellende en verantwoordingsdocumenten als de kadernota, de begroting, bestuursrapportages, het jaarverslag en in afzonderlijke projectbesluiten.

Het MPG fungeert als de spreekwoordelijke thermometer die op balansdatum 31-12-2011 in de grondexploitaties wordt gestoken. Het geeft actuele informatie over de grondexploitaties en de mogelijke gevolgen van de economische ontwikkelingen.

Uiteraard ontkomen wij er niet aan om stil te staan bij de ontwikkelingen die spelen sinds het begin van de woningmarktcrisis. De gevolgen van de kredietcrisis zijn voelbaar op de onroerendgoedmarkt en hebben consequenties voor de resultaten van de Haarlemse grondexploitaties. Vertragingen van projecten en daarmee het uitgaven- en inkomstenpatroon, maar ook de ontwikkelingen in de woning- en kantorenmarkt, zijn van invloed op de financiële- en kwalitatieve resultaten van alle gemeentelijke en particuliere herontwikkelingsprojecten.

In dit MPG zal het College daar de nodige aandacht aan geven. Mede naar aanleiding daarvan zal het College met de raad van gedachten wisselen over de maatregelen die Haarlem kan en moet nemen, beleidsmatig en bij individuele projecten en stedenbouwkundige programma's.

Het college van Burgemeester en Wethouders
Haarlem, 10 april 2012

Bestuurssamenvatting

Dit Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) is opgenomen als bijlage bij de Kadernota 2012. Het bevat informatie voor de raad over de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen van de grondexploitatieprojecten in Haarlem.

De informatie is het resultaat van keuzes die de raad eerder heeft gemaakt over de afzonderlijke grondexploitatieprojecten voor wat betreft inhoud, planning en kosten. Zowel de kaderstelling, (bij)sturing als rapportage over grondexploitatieprojecten, vindt plaats in kaderstellende en verantwoordingsdocumenten als het jaarverslag, de kadernota, de begroting, bestuursrapportages en in afzonderlijke projectbesluiten.

Grondexploitaties zijn een middel om de ambities van ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Te denken valt aan woningbouw, maatschappelijke en infrastructurele projecten ten dienste van de gemeente. De grondexploitatie dient onder meer om de financiën (baten, lasten en risico's) van deze langdurige projecten actueel en overzichtelijk te houden.

Een aantal belangrijke inhoudelijke en financiële kaders die aan grondexploitaties worden gesteld zijn vastgelegd in:

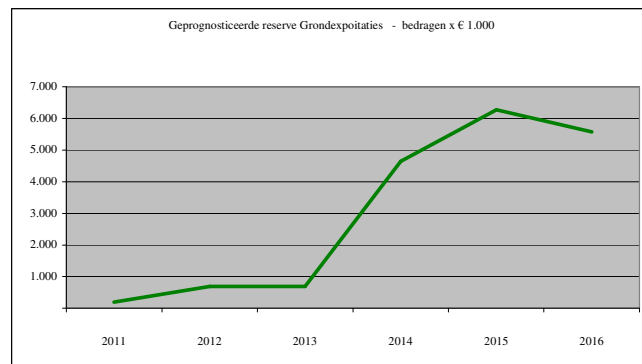
- het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten (BBV)
- de beheersverordening Grond- en Gebouw Exploitatie (BGGE)
- de Structuurvisie Haarlem 2020
- de bestemmingsplannen op basis van de Wet Ruimtelijke Ordening
- de Nota Grondbeleid 2006

In hoofdstuk 2 wordt het totaalresultaat van 2011 en de gevolgen voor de toekomst samengevat en in hoofdstuk 3 van dit MPG worden de grondexploitaties separaat besproken.

De voornaamste bewegingen in 2011 zijn de laatste fases van Raaks en Ripperda en een verheugend aantal (deel)projecten die nog in de bouwfase zijn of komen (Schalkwijk, Delftwijk, Zomerzone)

De marktontwikkelingen zijn, zoals enkele jaren bekend, niet positief en hebben hun weerslag op de grondexploitatie projecten. De meerjarenbegrotingen van de Haarlemse projecten houden daar al enkele jaren rekening mee en grote verrassingen zouden er doorgaans niet meer te melden moeten zijn. Evenwel lopen er toch nog een paar deelprojecten alsnog in het slop, en overweegt het college de mogelijkheden hoe deze nog vlot te kunnen trekken. Het college betreft de gemeenteraad actief bij deze afwegingen.

De prognoses van de toekomstige resultaten leiden tot de volgende te verwachten ontwikkeling van de reservepositie van de gemeente op het gebied van de grondexploitaties. (Zie onderstaand schema.)

Geconcludeerd kan worden, dat de Reserve grondexploitaties zich pas op termijn ontwikkelt naar een gezonder niveau. Na 2014 ontstaat weer enigszins een redelijke reserve, dankzij de uitkeringen van het resultaat van Raaks en Ripperda.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
1.1 Doel van het MPG.....	1
1.2 Status MPG en relatie met andere Planning & Control documenten.....	1
1.3 Beleidskaders voor grondexploitaties	2
1.4 Uitgangspunten voor het MPG 2011.....	4
1.5 Opbouw MPG 2011	4
2. Resultaten, ontwikkelingen en toekomstverwachtingen	5
2.1 Ontwikkelingen.....	5
2.2 Alternatieven.....	6
2.3 Resultaten en ontwikkelingen per grondexploitatie	6
2.4 Wijzigingen ten opzichte van vorig MPG.....	9
2.5 Effecten woningmarktcrisis	10
2.6 Stand en ontwikkeling van de voorziening en de Reserve grondexploitaties	11
3. Stand van zaken per grondexploitatie	13
3.1 Leeswijzer.....	13
3.2 Ripperda	17
3.3 Raaks	21
3.4 Deliterrein	25
3.5 DSK.....	29
3.6 Badmintonpad.....	35
3.7 Waarderpolder.....	41
3.7.1 Waarderpolder Programma	41
3.7.2 Waarderpolder Noord-West	47
3.7.3 Waarderpolder Zuid-West (EBH)	51
3.7.4 Waarderpolder Noord-Oost (Noordkop).....	55
3.8 FUCA	57
3.9 Grondexploitatie Schalkwijk 2000+	63
3.9.1 Verzamelexploitatie Schalkwijk 2000+	67
3.9.2 Europawijk-Zuid	69
3.9.3 023 Haarlem	75
3.9.4 Schalkstad	79
3.9.5 Aziëweg	85
3.9.6 Meerwijk-Centrum	89
3.9.7 Doctorshof.....	93
3.9.8 Nederlandlaan	97
3.10 Spoorzone	102
3.10.1 Oostpoort II	107
3.10.2 Scheepmakerskwartier	111
3.10.3 Oostpoort West.....	115
3.11 Delftwijk 2020	119
3.11.1 Delftwijk Programma	121
3.11.2 Delftlaan-Noord	125
3.11.3 Slauerhoffstraat	129
3.11.4 Marsmanplein.....	133
3.11.5 Wijkpark.....	137
3.11.6 Delftlaan-Zuid	141
3.11.7 Van Moerkerkenstraat	143
3.11.8 Aart van der Leeuwstraat	145
3.11.9 Vondelweg	147
3.12 Zomerzone Zuidstrook.....	151
Overzicht gronden en niet-levende complexen	154
Bijlage 1 Begrippenlijst	159
Bijlage 2 Overzicht afkortingen	161
Bijlage 3 Totaaloverzicht	162

1. Inleiding

1.1 Doel van het MPG

Met het MPG informeert het college elk jaar de raad financieel én inhoudelijk over de grondexploitatieprojecten. Per grondexploitatie wordt informatie gegeven over:

- inhoudelijke aspecten, zoals te realiseren bedrijven, kantoren, woningen en/of voorzieningen
- de voortgang
- de actuele financiële meerjarenbegroting (grondexploitatieberekeningen)
- de risico's
- relevante besluitvormingsmomenten (in een overzicht)

Wat is een grondexploitatie?

Traditioneel wordt onder een grondexploitatie verstaan: het geschikt of beter geschikt maken van de grond voor de toekomstige bestemming (Handreiking Grondexploitatiewet, editie 2008, pagina 31, SDU Uitgevers).

Grondexploitaties zijn een middel om de ambities van ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Te denken valt aan woningbouw, maatschappelijke en infrastructurele zaken ten dienste van de gemeente. De grondexploitatie dient onder meer om de financiën (baten, lasten en risico's) van deze langdurige projecten actueel en overzichtelijk te houden.

Een belangrijk verschil van een grondexploitatie met andere fysieke projecten is dat er bouwrijpe grond wordt vervaardigd en verkocht aan de private markt. De specifieke privaatrechtelijke relaties die daarbij optreden leveren een geheel ander en zwaarder risicoprofiel. Reden waarom grondexploitaties separaat worden beheerd.

1.2 Status MPG en relatie met andere Planning & Control documenten

Met het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties informeert het college de raad over de grondexploitatieprojecten.

In de kadernota worden de parameters, die zijn opgenomen in het MPG (de uitgangspunten voor kosten- en opbrengstenstijgingen en de rekenrente) expliciet ter besluitvorming voorgelegd. Eerder worden deze al aan de commissie Bestuur voorgelegd met de Uitgangspuntenbrief voor de begroting. Deze parameters worden gebruikt voor het doorrekenen van grondexploitaties. Andere parameters leiden tot andere uitkomsten. Bijvoorbeeld, als wordt verwacht dat de verkoopprijs met een paar procent zal dalen, dan kan het verwachte resultaat van de grondexploitatie enkele miljoenen euro's lager uitvallen.

In de begroting moet het college jaarlijks in de paragraaf "Grond- en Vastgoedbeleid" de beleidsvoornemens voor het komende jaar neerleggen. In de begroting worden de prognoses van kosten en baten uit het meest recente MPG opgenomen.

Het is van belang om te beseffen dat het MPG het resultaat is van keuzes, die eerder binnen de afzonderlijke projecten zijn gemaakt (zowel voor wat betreft inhoudelijke aspecten en planning als op financieel gebied). Inhoudelijke en financiële kaderstelling, (bij)sturing en rapportage vindt plaats op projectniveau, door kredietaanvragen, voortgangs- en bestuursrapportages, jaarwerk en niet op basis van het MPG.

Het MPG is daarmee een naslag- en/of overzichtsdocument, dat jaarlijks wordt geactualiseerd.

In de jaarstukken legt het college verantwoording af aan de raad of zij bij de uitvoering van het grondbeleid binnen de vastgestelde beleidskaders is gebleven. (In het jaarverslag wordt altijd een verplichte paragraaf over het grond- en vastgoedbeleid opgenomen.) In de jaarrekening biedt het college inzicht in de gerealiseerde kosten en opbrengsten van de grondexploitaties, die door de raad zijn vastgesteld en de gevolgen hiervan voor de reserves en de voorzieningen.

Daarnaast geeft de jaarrekening inzicht in de eventuele afwijkingen in het inhoudelijke programma en in de tijdsplanning ten opzichte van de vastgestelde uitgangspunten door de raad. Tenslotte legt het college tussentijds verantwoording af over de afwijkingen in het inhoudelijke programma en de tijdsplanning in de bestuursrapportages of bij afzonderlijke Raadsbesluiten (bijvoorbeeld voor wat betreft bestemmingsplannen en kredietbesluiten).

1.3 Beleidskaders voor grondexploitaties

BBV

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten worden in artikel 70 kaders gesteld aan de grondexploitaties ten aanzien van:

- de vermeerderingen en verminderingen in het begrotingsjaar
- de boekwaarde aan het begin en einde van het begrotingsjaar
- de geraamde nog te maken kosten en opbrengsten
- het geraamde eindresultaat
- de uiteenzetting, hoe eventueel nadelige resultaten worden opgevangen
- de boekwaarde van de gronden, die nog niet in exploitatie zijn genomen

Kaderstellende nota's van de gemeente Haarlem

Een aantal andere belangrijke nota's, waarmee de raad besluiten neemt, die van invloed zijn op projecten in dit MPG zijn:

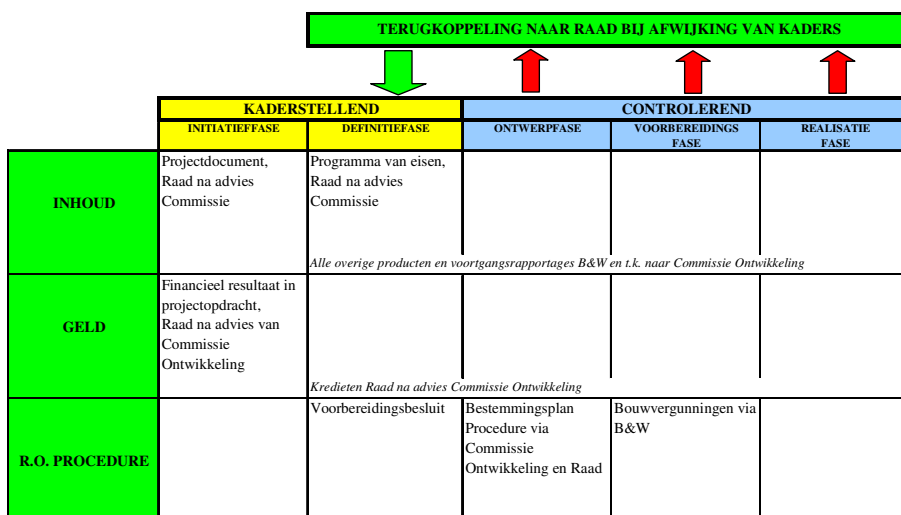
- het Coalitieakkoord
- de Structuurvisie Haarlem 2020 (BIS 2005/420)
- bestemmingsplannen op basis van de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro)
- de Haarlemse Beheerverordening Grond- en Gebouwenexploitatie (BGGE) (BIS 2006/245744)
- de financiële beheerverordening van Haarlem (BIS 2007/425)
- de Nota Grondbeleid (BIS 2006/466)
- de jaarlijkse Nota Grondprijzen (laatste versie BIS 2011/289157)
- Richtlijnen Fysieke Projecten (BIS 2006/204728)

Projectfasering

Voordat een grondexploitatie wordt geopend en in het MPG wordt opgenomen, zijn doorgaans al een aantal belangrijke processtappen ter besluitvorming voorgelegd aan de raad, zoals de initiatief- en de definitiefase. Deze processtappen kunnen betrekking hebben op individuele projecten maar zijn vaak ook gekoppeld aan een ruimtelijk programma. Die formuleert een verzameling van projecten die onderdeel maken van een totale (her)ontwikkeling van een gebied. Voorbeelden daarvan zijn Schalkwijk2000+, Delftwijk, Spoorzone en Waarderpolder.

In het volgende schema een schematische weergave van de fases die ieder afzonderlijk fysiek project doorloopt en op welke momenten en op basis van welke documenten de gemeenteraad kaders kan stellen c.q. toetst of het binnen de gestelde kaders is gebleven.

De opening van een grondexploitatie is een expliciet Raadsbesluit bij de overgang naar de ontwerpfase en wordt voorafgegaan door een Startdocument conform de Richtlijnen Fysieke Projecten.

Figuur 1: Projectfases (bron: Richtlijnen Fysieke Projecten)

Grondbeleid in Haarlem

Het huidige grondbeleid is in 2006 door de gemeenteraad vastgesteld. Er is gekozen voor een ondersteunend en stimulerend grondbeleid met een laag risicoprofiel. Kern van dit beleid is, dat de gemeente niet risicodragend in gebiedsontwikkelingen wil participeren, tenzij dit een expliciete randvoorwaarde is voor het realiseren van gemeentelijke doelen of is afgesproken als onderdeel van een PPS-constructie (Publiek Private Samenwerking). Als eenmaal is gekozen voor het ontwikkelen van een grond- of plangebied, dan is het exploiteren van de grond een logische vervolgstap.

Grondexploitaties zijn in principe minimaal kostendekkend

Een grondexploitatie wordt geopend, indien deze minimaal kostendekkend is. Een eventueel te verwachten negatief exploitatieresultaat moet bij opening 'gecompenseerd' worden door een even hoge voorziening toekomstige verliezen vanuit de Reserve grondexploitaties. Dit is een wettelijke eis, die is opgenomen in het BBV. Bij het opmaken van de jaarrekening wordt beoordeeld of de getroffen voorziening op peil is of moet worden verhoogd in verband met verwachte economische - en/of marktontwikkelingen. Het omgekeerde is ook mogelijk. Als de prognose van het eindresultaat gunstiger uitvalt, wordt de voorziening verlaagd op basis van een (aantoonbare) verbeterde prognose van het eindresultaat. De accountant beoordeelt dergelijke voorstellen expliciet.

Verzamelexploitaties

Voor de programmagebieden Schalkwijk2000+, Deltwijk, Spoorzone en Waarderpolder zijn zogenaamde verzamelexploitaties ingericht. Dit betekent dat - negatieve en positieve - resultaten van deelexploitaties binnen het programmagebied met elkaar kunnen worden verevend. De consolidatie van de deelexploitaties vormt als het ware één geheel. Als de consolidatie een tekort gaat vertonen zal hier ook weer een voorziening toekomstige verliezen voor getroffen moeten worden.

Momenten van winst- en verliesneming

Het BBV en de Haarlemse Beheerverordening Grond- en Gebouwenexploitatie (BGGE) stellen strikte eisen aan winst- en verliesneming bij grondexploitaties. Een voorzienbaar verlies wordt direct genomen, terwijl winst in principe alleen bij beëindiging (liquidatie) van een grondexploitatie mag worden genomen. Tussentijds mag alleen winst worden genomen, indien aangetoond kan worden (op basis van gesloten overeenkomsten), dat de toekomstige inkomsten de uitgaven overstijgen.

Reserves en voorzieningen grondexploitaties

Reserves en voorzieningen zijn middelen om onzekere risico's (reserves) of voorzienbare verliezen (voorzieningen) af te dekken. Voor de grondexploitaties zijn door de raad de volgende reserves en voorzieningen ingesteld:

- reserve grondexploitaties
- voorziening toekomstige verliezen

De Reserve grondexploitaties wordt gevoed met positieve exploitatieresultaten van afgeronde grondexploitaties. Toevoegingen aan de voorziening toekomstige verliezen worden ten laste van deze reserve getroffen. Zowel de minimale als maximale omvang van de Reserve grondexploitaties zijn afhankelijk van de risico's en het moment van voordoen van deze risico's in de lopende grondexploitaties. Vooralsnog wordt er gestreefd naar een ondergrens van minimaal drie miljoen euro.

Kaders voor de Reserve grondexploitaties (voeding, maximale en minimale stand) zijn vastgelegd in de Beheerverordening Grond- en Gebouwenexploitatie (BGGE). In de Nota reserves en voorzieningen (BIS 2008 101659) worden alle gemeentelijke reserves en voorzieningen opgesomd, inclusief de bevoegdheden en onderlinge relaties.

1.4 Uitgangspunten voor het MPG 2011

Binnen de grondexploitaties wordt met de volgende variabelen gerekend. In de uitgangspuntenbrief voor de begroting 2012 heeft het college deze toegelicht en ter informatie aangeboden aan de commissie Bestuur. Met de Kadernota 2012 stelt de raad de variabelen formeel vast.

Parameters MPG 2012	2011
Kostenstijging	2,0 %
Opbrengststijging woningen sociaal	0,0 %
Opbrengststijging woningen vrije sector	0,0 %
Opbrengststijging bedrijventerrein	0,0 %
Opbrengststijging kantoren	0,0 %
Omslagrente	5,0 %
Rente rekening courant	0,0 %

Deze - conservatief ingerekende - parameters gelden niet voor één jaar, maar worden gehanteerd over de volledige looptijd van iedere grondexploitatie. Tussentijdse schommelingen, zoals tijdens de huidige kredietcrisis, hebben daarom geen direct effect op het MPG. Alleen als de crisis meerdere jaren aanhoudt, gaat dit tot structurele gevolgen leiden.

1.5 Opbouw MPG 2011

In hoofdstuk 2 staan de resultaten van de verzamelde grondexploitaties. Ook wordt er stilgestaan bij de ontwikkelingen in de markt die van invloed kunnen zijn op toekomstige resultaten. Tenslotte worden de prognoses van de toekomstige resultaten vertaald naar een te verwachten ontwikkeling van de reservepositie en de weerstandscapaciteit van de gemeente op het gebied van de grondexploitaties.

In hoofdstuk 3 worden behandeld de kerngegevens, resultaten en de toekomst van de individuele grondexploitaties. Daarbij komt er inzicht in de verschillen ten opzichte van vorig jaar, de relevante voorafgaande besluitvorming of kaderstelling en de fase waarin projecten zich bevinden.

In bijlage 1 is een begrippenlijst en in bijlage 2 is een lijst van afkortingen toegevoegd. In bijlage 3 vindt de lezer een overzicht van de verschillenanalyses die bij het jaarwerk is behandeld: : de verschillen tussen prognose en werkelijkheid van het afgelopen begrotingsjaar.

2. Resultaten, ontwikkelingen en toekomstverwachtingen

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten van 2011 op hoofdlijnen weergegeven én de implicaties voor de toekomst.

2.1 Ontwikkelingen

Woningbouwcrisis. Over het algemeen kan geconstateerd worden, dat de ruimtelijke ontwikkeling in Haarlem vanaf 2009 in de vertraging terecht is gekomen. De kredietcrisis, die daar grotendeels aan ten grondslag ligt, heeft tot bevrozing en (zelfs) tot afstel van vele ontwikkelingen geleid. De financiële schade is relatief laag, mede dankzij de conservatieve parameters, die over de gehele resterende looptijd van de grondexploitaties zijn doorgerekend. Er moet rekening worden gehouden met het feit dat de crisis langer zal aanhouden, met alle gevolgen van dien voor de gebiedsontwikkeling. De beoogde woningbouwproductie komt op termijn ernstig in gevaar en het college buigt zich samen met de gemeenteraad over eventuele mogelijkheden om projecten op alternatieve wijze vlot te trekken. In 2011 is een analyse uitgevoerd van de status en mogelijkheden bij alle lopende projecten. Zodra er zich mogelijkheden voordeden heeft het college Raad actief betrokken. Dit zet zich voort in 2012: er worden een aantal nieuwe ontwikkelingen verwacht in een aantal projecten.

Realiteit. Van belang is het feit dat de realiteit geaccepteerd wordt. Projecten ondervinden uitstel of afstel, de geplande activiteiten verschuiven en opbrengsten gaan lager uitvallen. Het projectresultaat valt lager uit - of wordt een tekort - en gaat leiden tot een verliesneming. Bij investeringen waarbij verkoopopbrengsten zijn ingezet als dekking, veroorzaken de uitblijvende inkomsten hogere kapitaalslasten. Het is van belang in te zien dat het noodzakelijk kan zijn om de ambities bij te stellen

Waardering programma c.q. verkoopopbrengst: er zijn situaties mogelijk waarbij er kans is dat het programma van de herontwikkeling gewijzigd gaat worden. Er is momenteel een duidelijk tendens dat hoogbouwprogramma's minder kansrijk zijn en er in de markt - zo die er is- voorkeur is voor grondgebonden woningen. In dergelijke gevallen zal de opbrengst inschatting naar beneden bijgesteld moeten worden. Ook worden de woningen in kleinere porties en over een langere periode gefaseerd op de markt gebracht.

Waardering & "graszaadscenario" actieve grondexploitatie: de lopende grondexploitaties worden bij stagnatie kritisch herzien opdat de latere opbrengsten het project nog wel zullen dekken. Een kritische waardering van de kosten en opbrengsten wordt toegepast in de meerjarenbegroting door middel van een "graszaadscenario"¹). Dit is een verbeelding van een stagnerend project wat meerdere jaren stil komt te liggen in afwachting van een aantrekkende markt. Het eindresultaat zal dan verslechteren en moet worden opgevangen op de voorgeschreven wijze. Dit betekent dat voor een tekort in een grondexploitatie direct een voorziening getroffen moet worden (voorziening toekomstig verlies. Als het tekort door het graszaadscenario optreedt of vergroot wordt, volgt hieruit automatisch een bijstelling van de voorziening toekomstige verliezen. Het tekort van het project wordt dan opgevangen binnen het programma of direct ten laste gebracht van de reserve grondexploitaties c.q. algemene reserve.

¹) Het "graszaadscenario" is een werktitel voor een conservatieve waardering van het projectresultaat. De standaardregel is: kostenprognoses verhogen met 15%, opbrengstverwachtingen verlagen met 15%, het moment van de uitgifte (rentewerking boekwaarde) met 5-8 jaar.

2.2 Alternatieven

Oplossingen? De veelvuldig voorkomende vraag is wat er nu aan de situatie kan worden gedaan om een project uit het slop te trekken. Een ander programma, andere woningcategorie, ander kwaliteitsniveau, andere doelgroep, andere prijzen, andere financieringsvormen, ander samenwerkingsvormen? De huidige markt veroorzaakt een nieuwe rolverdeling tussen aanbieder en afnemer. Vroeger had de projectontwikkelaar de hoofdrol, nu is het de afnemer en diens geld die het slagen (- starten-) van het project bepaalt. Enkele oplossingsrichtingen zijn in een kennisuitwisseling in het ABC Centrum besproken. Enkele daarvan zijn:

- *Korting op de grondprijs?* De mogelijkheden om de woningenafname met een lagere grondprijs te stimuleren zijn beperkt. Beperkingen zijn Europese regelgeving met betrekking tot Staatsteun en doorgaans bereikt de korting de afnemer niet. Toch is het een interessant middel, want als het de doorstart van het project betekent, is het ook het einde van bijvoorbeeld de rentelasten.
- *CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap)* is in principe een goed middel om de afnemer de ontwikkelkosten van de nieuwbouwwoning te laten besparen. Echter, goede regie vraagt veel capaciteit (en geld) en stelt eisen aan een bepaalde omvang. Bovendien moeten er ook geschikte kavels zijn.
- *Koopgarant* e.a. vormen van gewijzigde eigendomssituatie en financieringsconstructies. Hier is men afhankelijk van de markt en banken.
- *Erfpacht* mogelijkheden. Deze worden onderzocht. Ook hier is het terughoudend gedrag van het bankwezen bepalend.
- *Bijstelling kwaliteitsniveau.* Het was tijdens de informatie-uitwisseling duidelijk dat er zorgvuldig omgegaan dient te worden met verlaging van kwaliteitsnormen, als die alleen gemotiveerd wordt vanuit een profijt voor de korte termijn. Hiervoor zijn geen algemene richtlijnen te bepalen en dit zal per geval of per project bepaald moeten worden.
- *Wijziging grondbeleid en – strategie.* Ook per geval of per project te bepalen is de (veranderende) rol van de gemeente en haar verhoudingen met de marktpartijen. Onderstaand schema zal worden uitgewerkt in de nieuwe Nota Grondbeleid. De rol van de gemeente: van passief naar actief als regisseur, en in de uitvoering van actief in de productie, via samenwerkingsvormen naar een faciliterend proces.

Nieuw Beleid. Voor een aantal zaken is toetsing aan het bestaande beleid noodzakelijk. Een en ander zal verwerkt worden in de te actualiseren Nota's Woonvisie 2012, Grondbeleid 2012 en Grondprijzen 2012.

2.3 Resultaten en ontwikkelingen per grondexploitatie

In deze paragraaf volgt een korte weergave van de ontwikkelingen in 2011 en de toekomstverwachtingen per grondexploitatie. Ook wordt elke grondexploitatie vergeleken met de ontwikkelingen, die opgenomen zijn in het voorgaande MPG. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk drie. Resumerend overzicht van de cijfers wordt weergegeven in bijlage 3.

Ripperda

Het programma van de laatste woningblokken (fase 3) bleek niet te vloten. In 2010 en 2011 is het programma herzien binnen de kaders van het Programma van Eisen en het contract. De ontwikkelcombinatie is thans overtuigd dat zij de verkoop van de laatste woningblokken in 2012 succesvol kunnen starten. Dit betekent een vervroeging van de planning ten opzichte van het vorige MPG.

Raaks

De herontwikkeling Raaks is naar tevredenheid gerealiseerd, met uitzondering van de laatste bouwblokken die vanwege de marktcrisis niet meer konden worden afgezet. De ontwerpen moeten worden herzien en het project zal worden herijkt. In de grondexploitatie moet rekening gehouden worden op een risico dat er in de toekomst een verminderd programma met per saldo een lager programma gerealiseerd gaat worden.

Deliterrein

De particuliere percelen zijn verworven en de saneringswerkzaamheden voor het gehele exploitatiegebied zijn grotendeels afgerond. De reeds jaren durende pogingen om een realisatieovereenkomst tussen de gemeente en PréWonen tot stand te laten komen zijn gestaakt en het College buigt zich thans over nader te nemen maatregelen. Dit betekent in ieder geval een aanzienlijke stagnatie in de realisatiefase. Om tegenvallers in toekomstige scenario's het hoofd te bieden is een graszaadscenario toegepast en moet er een aanzienlijk tekort genomen worden.

DSK

De haalbaarheidsstudie voor DSK II en III is in 2010 vastgesteld. De voorbereidende werkzaamheden voor de bouw van de school zijn aangevangen. De woningbouw dreigt te stagneren en de grondexploitatie zal na realisatie van de school getemporeerd worden, als blijkt dat er op dat moment geen mogelijkheid is om de woningen te realiseren.

Badmintonpad

Dit project komt in afrondende fase: de VMBO school is in januari 2011 officieel geopend, de gymzalen zijn gebouwd en thans wordt nog gezocht naar mogelijkheden voor dekking van de bouw van een Badmintonhal. Het eindresultaat van de grondexploitatie is sinds vorig jaar iets verslechterd door onvoorziene kosten die zich tijdens de afronding openbaarden.

FUCA

In 2011 is de laatste verwerving gerealiseerd op de Westergrachtpanden, zodat daar het funderings-casco herstel een aanvang kan nemen. Een verkoop van de panden aan particulieren is helaas niet volledig geslaagd en het College zal de resterende panden in 2012 in de markt aanbieden. De oorspronkelijke hoogste bieder van de Ruychaverstraatpanden kon zijn bieding niet gestande doen. In 2012 wordt naar verwachting het project doorgestart met een nieuwe afnemer. Het lijkt erop dat het grote FuCa-project binnen enkele jaren afgerond kan worden.

Waarderpolder (programma)

De actieve grondexploitaties zijn Noordkop, Noord-West en Nieuwe Energie. De overige grondexploitaties zijn bij de Jaarrekening 2011 geliquideerd: hun werk is gedaan. In de Noordkop zijn er wisselende kansen en mogelijkheden maar de kans is groot dat de gemeente de werkzaamheden voorlopig gaat afronden en de grondexploitatie getemporeerd wordt. In 2011 zijn er verwoede pogingen gedaan om ontwikkelaar Fortress te bewegen de planning op Nieuwe Energie gestand te doen, nog zonder bijzonder succes. In 2012 worden er nieuwe ontwikkelingen daarin verwacht.

Schalkwijk 2000+ (programma)

De grondexploitatie Schalkwijk heeft in 2011 een aantal belangrijke momenten. Monacopad, Schoolnaer en Nederlandlaan zijn definitief gereed en worden geliquideerd. In Europawijk worden, ondanks de stagnatie op de Italiëlaan, meerdere woningblokken en renovaties in de openbare ruimte gerealiseerd binnen het IVOREZ project, een succesvolle voorloper op de nieuwe gebiedsgerichte aanpak. Aziëweg ondervindt nog steeds stagnatie, evenals de allerlaatste fase van Meerwijk-Centrum. Na de ontvlechting van ING uit project Schalkstad is in 2011 voortvarend gehandeld met de voorbereiding van een nieuwe P. P.S. (Publiek-Private-Samenwerking) met de hoofdvereniging van Eigenaren van Schalkstad. Deze zal naar verwachting in 2012 gaan starten.

Spoorzone (programma)

Na een administratieve afwikkeling kan het grondexploitatie-initiatief Stadion geliquideerd worden. De gemeente Haarlem heeft hiertoe sinds 2009 een voorziening getroffen. De plannen van Oostpoort Oost Fase II zijn al eerder bijgesteld en in 2011 bevestigd door de herziening op de PlaBeKa-visie van de mogelijkheden op kantoorontwikkeling. Sindsdien zijn de prognoses in een graszaadscenario gezet. In 2010 is de gebiedsvisie Oostradiaal vastgesteld en kon de invloed daarvan op Spoorzone F II en de verkoopmogelijkheden van de Fietznfabriek in 2011 verder worden uitgewerkt. In project

Scheepmakerskwartier is goede vooruitgang geboekt door een strategiewijziging, waardoor de eerste fase gerealiseerd kan gaan worden.

Delftwijk (programma)

De meeste noordelijke deelprojecten van Delftwijk naderen hun voltooiing en het wijkpark is in volle gang. De resterende kostenprognoses kunnen worden bijgesteld en in enkele gevallen zijn aanbestedings-voordelen genoteerd. Over het geheel saldeert de consolidatie Delftwijk nog steeds kostendekkend, ware het niet dat het zuidelijk deel aan verandering onderhevig is. De corporaties hebben aangegeven dat de oude ambities met gestapelde bouw zullen wijken voor andere, minder volumeuze programma's. In 2011 zijn de inleidingen gestart voor een herziening van de "zuidelijke" projecten.

Zomerzone (programma)

Woningtransformatieproject Zuidstrook is werkelijk gestart en de corporaties zijn de sloopwerkzaamheden van de blokken langs de Schipholweg aan het afronden, na een vertraging door een onfortuinlijk faillissement van de eerste aannemer. Corporaties hebben verzocht om verschuiving van het programma naar een percentage koopwoningen, wat de woonkwaliteit van de wijk zeker ten goede zal komen. De voorgenomen ontwikkeling van het hoekkavel aan de Prins Bernhardlaan is nog steeds een discussie. De uitwerking van de herontwikkelingsmogelijkheden van het voormalige Slachthuisterrein is gecompliceerd en wordt nog steeds onderzocht.

2.4 Wijzigingen ten opzichte van vorig MPG

In het vorig MPG zijn er inschattingen gemaakt van de eindresultaten van de projecten. De werkelijke financiële mutaties van het afgelopen boekjaar, nieuwe inzichten in de actuele stand van zaken en herziene prognoses in de baten en lasten hebben het eindresultaat doen veranderen. Hieronder een verkort overzicht en uitleg van de wijzigingen.

Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven		NB opbrengsten worden negatief weergegeven			
Bedragen x Eur 1.000					
Complex nummer	Omschrijving	Prognose eindresultaat MPG2011 Contant 1-1-2012	Prognose eindresultaat MPG2012	Mutatie eindresultaat MPG2012	Toelichting
Zelfstandige complexen					
017	Ripperda	-4.050	-3.958	92	wijziging laatste fase
014	Raaks	-2.615	-2.329	286	uitstel laatste fase
079	Deli	706	1.707	1.002	stagnatie & graszaadscenario
157	Badmintonpad	2.313	2.484	171	meerkosten, rente effecten
Zelfstandige complexen		-3.647	-2.097	1.550	
FuCa					
027	Amsterdamse Buurt	1.962	1.985	23	rente effecten
028	Leidse Buurt c.a.	690	1.352	662	extra verwerving, meerkosten, rente effecten
029	Wisselwoningen	-794	-794		
FuCa		1.857	2.542	685	
Waarderpolder/EBH					
005	WP Revit. Noord Oost	2.225	2.141	-84	rente effecten
007	WP Revit. Noord West	-1.386	-1.430	-44	vrijval kostenraming
010	WP Revit. Zuid West (EBH)	-4.983	-4.682	301	fase afmaken & graszaadscenario toepassen
098	WP Niet Revit./ vanaf 2012 Vereveningexploitatie	-11.524	-11.888	-363	boekwaarde geliquideerde complexen
Waarderpolder/EBH		-15.668	-15.859	-190	
Schalkwijk					
048	Schalkwijk 2000 Programma	4.189	3.573	-617	bijstellen kostenprognoses
036	Europawijk-Zuid	-63	48	112	verlaging grondinkomsten
037	023 Haarlem	-14.334	-12.869	1.465	rente effecten fasering
041	Schalkstad	2.580	3.019	440	meerkosten, rente effecten
042	Aziëweg	3.667	4.265	598	vertraging, rente effecten
043	Meerwijk Centrum	4.755	4.439	-316	vrijval kostenraming
099	Doctorshof	-4.167	-4.249	-82	vrijval kostenraming
040	Nederlandlaan	-69	-113	-44	vrijval kostenraming
Schalkwijk		-3.443	-1.887	1.556	
Spoorzone					
110	Spoorzone Programma	2.793	2.246	-547	bijstellen opbrengst prognoses & waarderings
009	Spoorzone Oostpoort Oost fase I				
115	Spoorzone Oostpoort Oost Fase II	-3.589	-4.016	-427	bijstellen opbrengst prognoses
094	Spoorzone Oostpoort West	-1.221	-1.201	20	
113	Spoorzone Scheepmakerskwartier	379	169	-209	bijstellen opbrengst prognoses
159	Spoorzone Scheepmakerskwartier Fase 2		104	104	knip in project, toegevoegde GrEX
Spoorzone		-1.638	-2.698	-1.059	
Delftwijk					
130	Delftwijk Programma	-8.156	-8.001	155	diverse invloeden & administratief
131	Delftwijk Delftlaan Noord	179	-22	-201	toegevoegd bijdrage IP Civiel vanuit Paraplu
132	Delftwijk Slauerhofstraat	326	28	-298	toegevoegd bijdrage IP Civiel vanuit Paraplu
133	Delftwijk Marsmanplein	-223	-238	-15	
134	Delftwijk Middengebied	7.394	6.642	-752	bijstelling kostenprognoses
135	Delftplein				
136	Delftwijk Delftlaan Zuid	48	75	27	indexering
137	Delftwijk Van Moerkerkenstraat	25	124	99	indexering
138	Delftwijk A. vd Leeuwstraat	113	151	38	indexering
156	Vondelweg	128	149	21	indexering
Delftwijk		-167	-1.093	-926	
Zomerzone					
140	Zomerzone programma				
091	DSK	-228	-629	-401	bijstelling kostenprognoses
141	Zomerzone Zuidstrook				
019	Oorkondelaan/Padellastraat RB 12/2003				
Zomerzone		85	-131	-216	
Totaal ho 1 gronden en complexen		-22.934	-21.719	1.215	

2.5 Effecten woningmarktcrisis

Crisis effect: negatieve effecten. Er wordt vaak gevraagd wat het financiële effect is van de marktcrisis. Dit is echter moeilijk te bepalen. Een grondexploitatie is een complexe berekening met een flink aantal grootheden en invloeden. Vertraging in de uitgifte betekent doorgaans ook uitstel van investeringen. De “schade” is dan niet financieel maar kwalitatief. Een ander belangrijke invloed op het projectresultaat van een stagnerende grondexploitatie is de rente over de boekwaarde. Als de grondexploitatie in het rood staat groeit dit bedrag door de rentelasten die volgens de regels doorberekend moet worden. Andersom wordt er rente toegekend bij zwarte cijfers en lijkt stagnatie lonend, wat dus niet zo is. Het is zaak om de invloeden goed van elkaar te scheiden bij de vraag wat nu de schade is vanwege de crisis.

Crisis effect: positieve effecten. De marktcrisis kan ook kansen bieden, bijvoorbeeld door aanbestedingsvoordelen die in de civiele werkzaamheden optreden. Ook kunnen er kansen optreden om contracten open te breken.

Hieronder wordt in een overzicht het geïsoleerde effect van de woningmarktcrisis in de gemeentelijke projecten weergegeven. Nogmaals de aanwijzing dat de werkelijke projectmutaties een samenloop van meerdere financiële invloeden kunnen zijn.

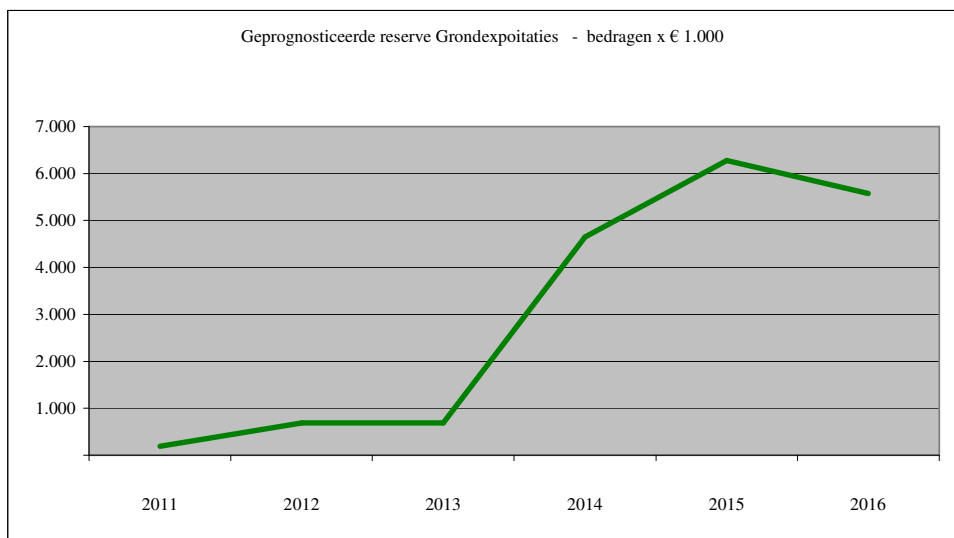
Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven Bedragen x Eur 1.000		NB opbrengsten worden negatief weergegeven	
Complex nummer	Omschrijving	Effect (eenmalig, Contante waarde2012)	Toelichting Effect Marktcrisis
Zelfstandige complexen			
017	Ripperda	540	lagere opbrengst, maar kostenbesparing vanwege vervroegde afname
014	Raaks	1.200	laatste fase stagneert, mogelijk vermindering van programma
079	Deli	1.707	stagnatie & afwaardering. Gemeld is de schade tov 2009
Zelfstandige complexen		3.447	verslechterd eindresultaat, afgelopen 3 jaar verwerkt in project
028	Leidse Buurt c.a.	800	waardedaling woningen, opgenomen sinds 2009
FuCa		800	dekking door voorziening t.k. verliezen
036	Europawijk-Zuid	280	verlaging grondinkomsten
037	023 Haarlem	1.750	door marktcrisis afzetproblemen en vertraging eindtermijn. 3.5 T€ / jaar
041	Schalkstad	440	meerkosten VTU uitwerkingsproblemen PS
042	Aziëweg	2.500	rentelasten door vertraging 4 T / jr, vermindering opbrengsten
Schalkwijk		4.970	dekking binnen Project / Schalkwijk 2000 t.l.v. eindresultaat
115	Spoorzone Oostpoort Oost Fase II		inkomstenderving door vertraging. Project gedekt binnen graszaadscenario
094	Spoorzone Oostpoort West		inkomstenderving door vertraging. Project gedekt binnen graszaadscenario
113	Spoorzone Scheepsmakerskwartier		Oplossing gevonden door knip in project en andere aanpak
159	Spoorzone Scheepsmakerskwartier Fase 2		Oplossing gevonden
Spoorzone			
091	DSK	500	Door uitstel en fasering 1 T / jr
Zomerzone		500	in verslechterd eindresultaat
Totaal effecten grondexploitaties		9.717	

Geconcludeerd kan worden dat er financiële schade is door de marktcrisis maar dat die niet onverwacht komt. Door de conservatieve parameters en tijdige (her)waarderingen in de grondexploitaties en verkoopverwachtingen worden de voornaamste nadelen reeds vanaf 2009 opgevangen. Per jaar worden de waarderingen en prognoses herzien en de verwachtingen zo nodig bijgesteld. In de jaarrekening zijn voorzieningen opgenomen om het rente-effect van de vertraging in IP-projecten op te vangen.

2.6 Stand en ontwikkeling van de voorziening en de Reserve grondexploitaties

In het overzicht hieronder zijn de (verwachte en/of reeds besloten) toekomstige mutaties in de Reserve grondexploitatie opgenomen.

PROGNOSE Verloop reserve grondexploitaties (bedragen x € 1.000)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Saldo begin van het jaar	150	190	690	690	4.648	6.277
Af: verhogen voorziening Deli exploitatie	-1.035					
Af: verhoging voorziening FuCa exploitatie	-773					
Af: Vermindering resultaat Badmintonpad	-281					
Af: verhogen voorziening Oostpoort Fase 3 (Stadion)	-103					
Af: verhogen voorziening Gonnetstraat	-2					
Af: verhogen voorziening Fietzfabriek	-529					
Af: treffen voorziening Leidsevaart 362	-184					
Bij: onttrekking programma 5	2.908					
Bij: correctie reserve erfpacht	40					
Bij: winstneming Doctorshof/Schalkwijk		500				
Bij: opbrengsten afkoop erfpachten		pm	pm	pm	pm	pm
Af: motie 63/Amerikaweg					-700	-700
Liquidatie Grex Raaks					2.329	
Liquidatie Grex Ripperdatterrein				3.958		
Stand per einde jaar	190	690	690	4.648	6.277	5.577

De Reserve grondexploitaties ontwikkelt zich pas op termijn tot een gezonder niveau. Vanaf 2014 ontstaat weer enigszins een redelijk een reserveniveau, dankzij de uitkeringen van het resultaat van Raaks en Ripperda.

Terughoudendheid blijft voorlopig nodig want er zullen ook in de toekomst risico's optreden, waarvoor deze reserve dient te worden aangewend.

3. Stand van zaken per grondexploitatie

3.1 Leeswijzer

Per project of programma worden de volgende aspecten besproken.

- Het kaartmateriaal en de projectgrenzen
- De ruimtelijke analyse
- De status van het project
- Het financiële resultaat
- De risico's
- Het kwantitatieve eindresultaat
- De bestuurlijke besluitvorming, het overzicht met de besluiten en de tabel
- Cijfermatig: het overzicht van het geactualiseerde meerjarenplan en de tabel
- Cijfermatig: het historische overzicht met het verloop van de projectresultaten en de tabel
- Cijfermatig: de verschillenanalyse met het vorige jaar en de tabel

De meeste onderdelen spreken voor zich, de laatst drie tabellen hebben enige uitleg nodig.

Het geactualiseerde meerjarenplan

Deze tabel levert inzicht in het eindresultaat van het project. De reeds geboekte lasten en baten vormen samen met een prognose van de toekomstige activiteiten het uiteindelijke resultaat. De tabel toont een specificatie per kostensoort: investeringen en opbrengsten inclusief een verdere onderverdeling. Er wordt rekening gehouden met effecten van inflatie over de kosten en opbrengsten, met rentewerking over de boekwaarde en effecten van eventueel tijdelijk beheer. Een en ander leidt tot een resultaat op de eindwaarde (de waarde aan het einde van het project), welke met een rentefactor wordt omgerekend ('contant wordt gemaakt') naar een actuele waarde per heden.

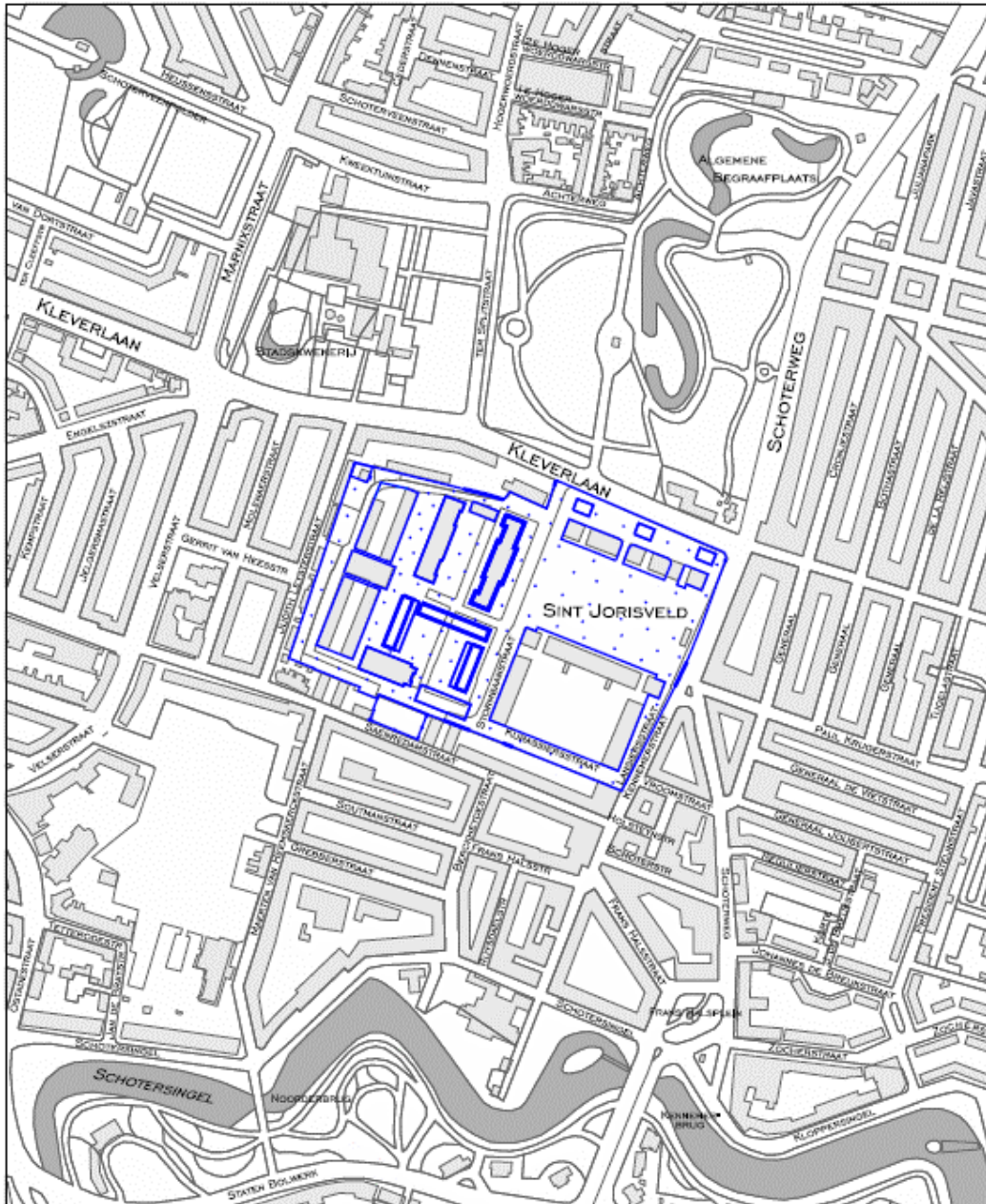
Complexnr: 999 Voorbeeld Grondexploitatie per 1 januari 2009, bijgesteld		bedragen x € 1.000				
		Ultimo Totaal Resultaat	2008 Boek waarde	Prognose		2013
				2009	Prognose: verwachte baten en lasten	
INVESTERINGSUITGAVEN						
1	Vererving	2.421			511	
2						
6					295	
7					979	
8	WTU, Planontwikkeling	5.271	4.543	303	209	215
	Subtotaal t/m 14	22.140	13.882	3.484	3.286	1.489
OPBRENGSTEN						
2		-15.405	-3.770	-9.226	-2.409	
3		-6.401		-6.401		
4		-500	-500			
	Subtotaal 21 t/m 30	-25.607	-7.572	-15.627	-2.409	
	Subtot 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN	-3.467	6.310	-12.143	877	1.489
EXPLOITATIEUITGAVEN						
3	Renteboekingen en resultaten tijdelijk beheer	596	834	129	-207	-161
4		382	249	133		
41		977	1.083	263		
	SALDO UITGAVEN en OPBRENGSTEN	-2.490	-7.393	-11.880	670	1.328
	Cumulatieve BoekWaarde		7.393	-4.487	-3.817	-2.490
	Resultaat in Contante Waarde 01-01-2009	-2.151				
	Eindresultaat, "Contante Waarde"					
	Eindresultaat, "Eindwaarde"					
	Saldo cumulatief					
	Saldo per jaarschijf					
	Boekwaarde: reeds geactiveerd saldo					
	Lasten					
	Baten					
	saldo boekwaarde plus prognoses					

Eindwaarde: waarde van de uiteindelijke kasstroom
Resultaat in Contante waarde: de eindwaarde van het resultaat, uitgedrukt in werkelijke waarde per heden

Historisch overzicht met het verloop van de projectresultaten

Nieuw in het MPG is een overzicht van de eindresultaten (op de eindwaarden), dat gegroepeerd is op basis van de belangrijkste kostensoorten, per jaarverslag. Het eindresultaat is samengesteld uit de bedragen, die intussen werkelijk geactiveerd zijn, plus de prognoses van de toekomstige verwachtingen. Op deze manier ontstaat inzicht in de jaarlijkse bijstelling van het verwachte eindresultaat van het project. Tevens wordt het ingeschatte eindjaar weergegeven (zie hiervoor de onderste regel van het overzicht). De onderste regel geeft de contante waarde van het eindresultaat aan.

MPG in vogelvlucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag					
bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit					
Project: VOORBEELD					
Jaarverslag	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	892	815	827	865	851
VTU	284	357	454	363	372
overige kosten					
subtotaal	1.176	1.172	1.281	1.228	1.223
grondopbrengsten	-460	-444	-444	-444	-444
overige inkomsten	-722	-809	-737	-712	-712
subtotaal	-1.182	-1.253	-1.181	-1.156	-1.156
<i>exploitatie</i> saldo	-6	-5	20	56	90
eindresultaat EW	-12	-86	120	128	156
eindresultaat CW					149
eindjaar project	2010	2009	2010	2011	2012

 <p>Haarlem</p>	<p>Ripperdacomplex</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 12-01-2012 TEK.NR.: 12002</p>	<p> Exploitatiegebied Opp. = +/- 75650 m²</p> <p> Uitgegeven per 1-1-2011 +/- 27327 m²</p> <p> In ontwikkeling Opp. = +/- 47164 m²</p>	
--	---	--	---

3.2 Ripperda

Ruimtelijke analyse

Het Ripperda-complex in Haarlem-Noord is een oud militair complex, dat herontwikkeld wordt tot een nieuwe woonwijk. Het totale oppervlak van het Ripperda-complex is 7,5 hectare.

Status van het project

De eerste twee fasen van het project zijn afgerond. Het verpleegtehuis, dat reeds gerealiseerd is, de huurwoningen, de koopwoningen op het voorterrein en de woningen in de voormalige stallen op het achterterrein, zijn inmiddels bewoond. In het hoofdgebouw is nog één woning niet bewoond, (de appartementsrechten zijn in 2010 allemaal verkocht aan de ontwikkelaar). De commerciële ruimte in het hoofdgebouw is verkocht, de commerciële ruimte in het Groenhof nog niet.

Fase III van het project (de laatste fase) bestaat uit een aantal woonblokken op het achterterrein en langs de Kleverlaan. Een deel van de woonblokken op het achterterrein is verkocht en de bouw is in volle gang. Voor het laatste deel (Zuidhof F3) is het programma iets aangepast. De verkoop van deze woonblokken is gestart in 2012. De woonblokken langs de Kleverlaan zullen volgens planning in 2014 worden gerealiseerd.

De gemeentelijke werkzaamheden op het voor- en achterterrein (fase I en II) zijn afgerond. Het woonrijp maken van fase III zal na voltooiing van de nieuwbouw van fase III worden uitgevoerd. De reconstructie van de Kleverlaan is afgerond.

Financieel resultaat

De kosten woonrijp en de VTU-kosten zijn als gevolg van het langer doorlopen van het project ten opzichte van de eerste prognoses toegenomen. Ook zullen de kosten voor tijdelijke beheer van het project hierdoor iets stijgen.

De kosten voor het aanleggen van de Kleverlaan vallen lager uit door enerzijds een voordelige aanbesteding en anderzijds door de verkregen BDU-subsidie.

De totale grondopbrengsten zijn door de invloed van de huidige marktsituatie lager uitgevallen. Met de OCR is onlangs overeenstemming bereikt over een aangepaste grondprijs voor de laatste fase (III). Een voorstel daartoe is aan het gemeentebestuur voorgelegd.

De rentelasten zullen iets toenemen als gevolg van verdere vertragingen in het project.

Naar verwachting zal het project in 2015 zijn voltooid. Het positieve saldo van de exploitatie Ripperda is ruim 3,9 miljoen (contante waarde per 1 januari 2012).

Risico's

Het project is voor 3/4e deel voltooid. Risico's worden veroorzaakt door de invloed van de kredietcrisis en een lopend geschil met één van de aannemers. Hoewel er voor de nog te realiseren laatste fase overeenstemming is met de ontwikkelaar over grondprijs en planning blijft hierdoor een risico van stagnatie aanwezig.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

- Een verpleegtehuis.
- Koopwoningen, 298 stuks.
- Huurwoningen, 79 stuks.
- Een kinderdagverblijf.
- Commerciële ruimten.

Een prachtige nieuwe woonwijk, aanwinst voor de stad.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Arnoud Kuiper

a.kuiper@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.
Selectie projectontwikkelaar Ripperda		371/1999	1999 222145
Ontwikkelingsovereenkomst Ripperda		219/2000	2000 157651
Startdocument parkeergarage project Ripperda en aanvraag Voorbereidingskrediet parkeergarage	Initiatiefase	251/2001	2001 160243
Reconstructie Kleverlaan/Schoterweg	Realisatiefase	110/2003	2003 216149
Planontwikkeling en begeleiding realisatie Ripperda		237/2004	2004 217994
Uitvoeringsbesluit parkeergarage Ripperda: financieel	Uitvoeringsfase	11/2004	2004 218553
Uitvoeringskrediet Ripperda 2005-2009	Realisatiefase	258/2005	2005 240232
Overeenkomsten Ripperda fase I aan Ontwikkelingscombinatie Ripperda Kazerne C.V. (OCR)		181/2005	2005 198878
Verkoopovereenkomsten fase II Ripperda		128/2006	2006 246232
Definitief Ontwerp (DO) buitenruimte Ripperda	Ontwerpfase	183/2006	2006 246034
Verkoop hoofdgebouw Ripperda		122/2007	2007 111555
Instemming raad verkoopovereenkomst huurwoningen Ripperda blok J1, J2, C		16/2008	2007 215626
Uitvoeringskrediet Ripperda 2009-2012	Realisatiefase	50/2009	2009 54683
Uitvoeringskrediet Ripperda laatste fase	Realisatiefase	2010/377022	2010 412318
Planning 3 ^e en laatste bouwfase Ripperda	Realisatiefase		2010 422922

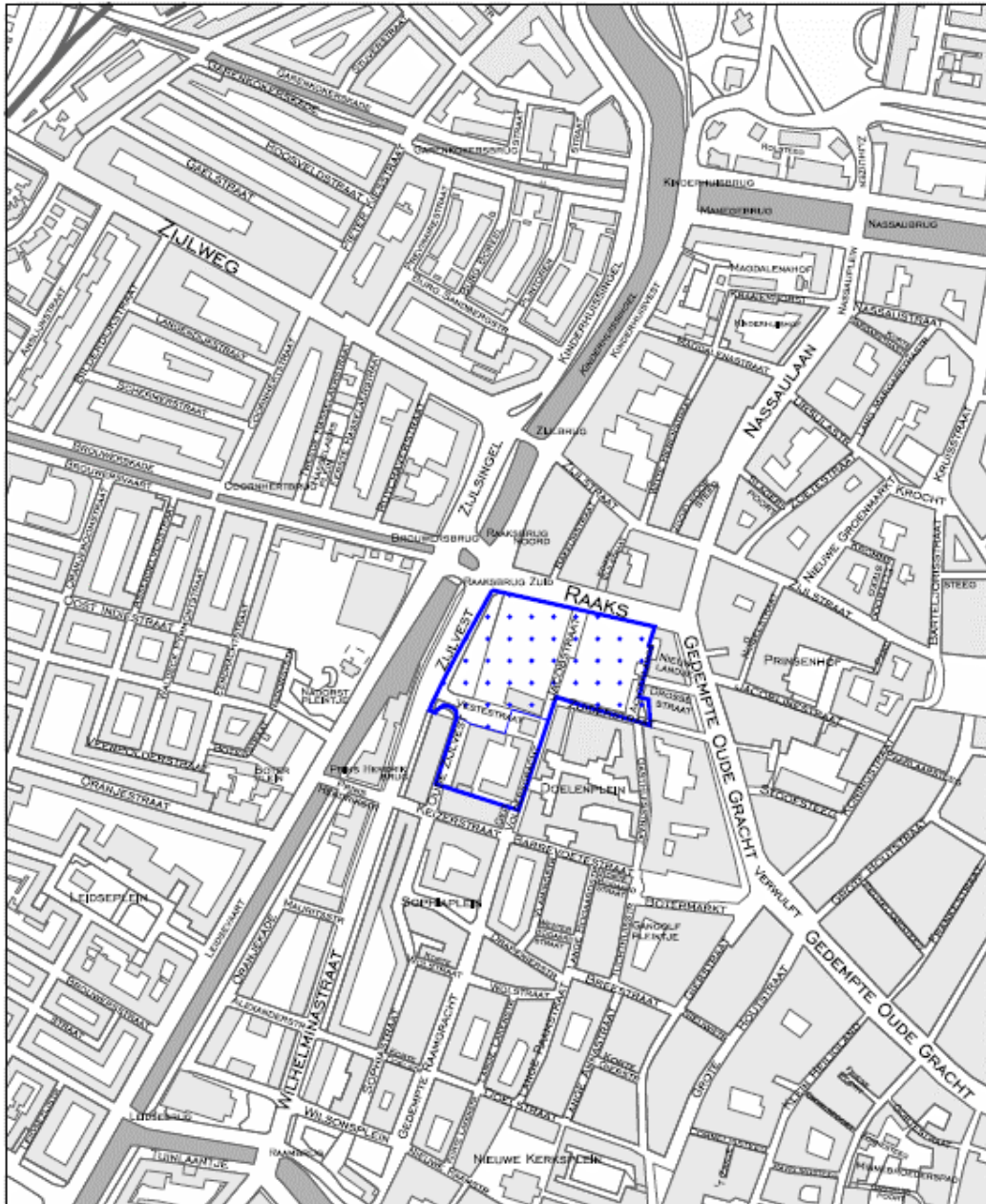
Complexnr: 017 Ripperda Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 01-01-2002						
bedragen x Eur 1.000		per 2014	31-12-2011					
		Totaal	Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Verwerving	2.925	2.925					
2	Slopen, ontruimen, blinderen	884	884					
3	Milieu onderzoek	1	1					
4	Bodemsanering	628	628					
5	Hoofdinfrastructuur	818	818					
6	Bouwrijpmaken	698	698					
7	Woonrijpmaken	6.928	6.180	327	11	409		
8	VTU, Planontwikkeling	4.590	4.175	155	210	50		
14	Overige uitgaven	254	29	175	50			
Subtotaal 1 t/m 14		17.725	16.338	657	271	459		
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-22.623	-19.623	-2.328	-672			
24	Uitgifte voorzieningen	-1.063	-1.063					
27	Bijdrage Provincie	-188	-188					
29	Bijdrage derden	-45	-45					
30	Overige opbrengsten	-1.656	-1.656					
Subtotaal 21 t/m 30		-25.574	-22.574	-2.328	-672			
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-7.849	-6.237	-1.670	-401	459		
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	1.151	1.735	-127	-215	-243		
41	Tijdelijk beheer	2.116	1.955	53	54	55		
Subtotaal 40 t/m 41		3.267	3.691	-75	-161	-188		
Saldo uitgaven en opbrengsten		-4.582	-2.546	-1.745	-562	271		
Kasstroom				-4.291	-4.853	-4.582		
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-3.958	opbrengst					

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag
 bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit

Project: 017 Ripperda

Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	7.975	8.957	11.060	10.261	10.056	9.956
VTU	3.443	3.675	4.669	4.837	4.773	4.590
overige kosten	2.925	2.925	2.925	3.127	3.128	3.179
subtotaal	14.343	15.557	18.654	18.225	17.957	17.725
grondopbrengsten	-21.474	-21.738	-24.279	-24.356	-24.528	-23.686
overige inkomsten	-1.647	-1.647	-1.647	-1.647	-1.760	-1.889
subtotaal	-23.121	-23.385	-25.926	-26.003	-26.288	-25.575
exploitatiesaldo	3.202	2.920	3.397	3.098	3.407	3.691
eindresultaat EW	-5.576	-4.908	-3.875	-4.680	-4.924	-4.159
eindresultaat CW						-3.958
eindjaar project	2009	2010	2012	2013	2014	2014

 <p>Haarlem</p>	<p>Raaks</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 18-01-2012 TEK.NR.: 12005</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Exploitatiegebied Opp. +/-ca. 2.2 ha Uitgegeven 57 % (bovengronds) Openbaar 43% Uitgegeven per 1-1-2012 Opp.= +/- 1.7 ha 	
--	---	---	---

3.3 Raaks

Ruimtelijke analyse

De nieuwe Raaksontwikkeling draagt in belangrijke mate bij aan een aantrekkelijke Haarlemse binnenstad. Het totale exploitatiegebied is circa 22.000 vierkante meter groot. Circa 9.500 vierkante meter wordt uitgegeven voor herontwikkeling. De oude bovengrondse parkeergarage is gesloopt. Het nieuwbouwprogramma omvat een drielaagse ondergrondse parkeergarage (1.200 plaatsen). Daarnaast zijn er huurwoningen, koopwoningen, winkels, horeca, kantoren en een bioscoop gebouwd.

Status van het project

De bouw is door ontwikkelaar MAB onderverdeeld in verschillende bouwfases. Tot dusver zijn de volgende bouwblokken afgerond: schoolgebouw Dumont, Palazzo, Lakenhof, Raakshof, Zuiderstraatblok en de ondergrondse parkeergarage. Dit zijn totaal circa 184 woningen, 1.200 parkeerplaatsen en 6.200 vierkante meter detailhandel.

Verder is in 2011 de Raakspoort met 5.300 vierkante meter bioscoop en 800 vierkante meter horeca plus het nieuwe gemeentelijk stadskantoor afgerond. De voormalige kerk aan de Vestestraat is geopend als grand café, restaurant en proefbrouwerij van Jopenbier. De bouwplannen voor de bouwblokken Lantaarn en Hofblok worden aangepast als gevolg van de gewijzigde marktomstandigheden.

Financieel resultaat

Stand per 1 januari 2011 : 2.490.484 euro opbrengst
MPG 2012 : 2.379.517 euro opbrengst

Risico's

De bouwplannen voor de bouwblokken Lantaarn en Hofblok worden gewijzigd omdat de oude plannen niet meer haalbaar blijken te zijn als gevolg van gewijzigde marktomstandigheden.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Circa 1.200 ondergrondse parkeerplaatsen, 200 woningen, 10.700 vierkante meter kantoor, 7.100 vierkante meter horeca/detailhandel en 5.300 vierkante meter bioscoop.

Bijdrage aan stedelijke programma's

De ontwikkeling van het Raaks-gebied draagt op diverse onderdelen bij aan de programmalijnen van het OPH. Het gemeentebestuur heeft begin 2007 ingestemd met het realiseren van het stadskantoor in het Raaks-gebied.

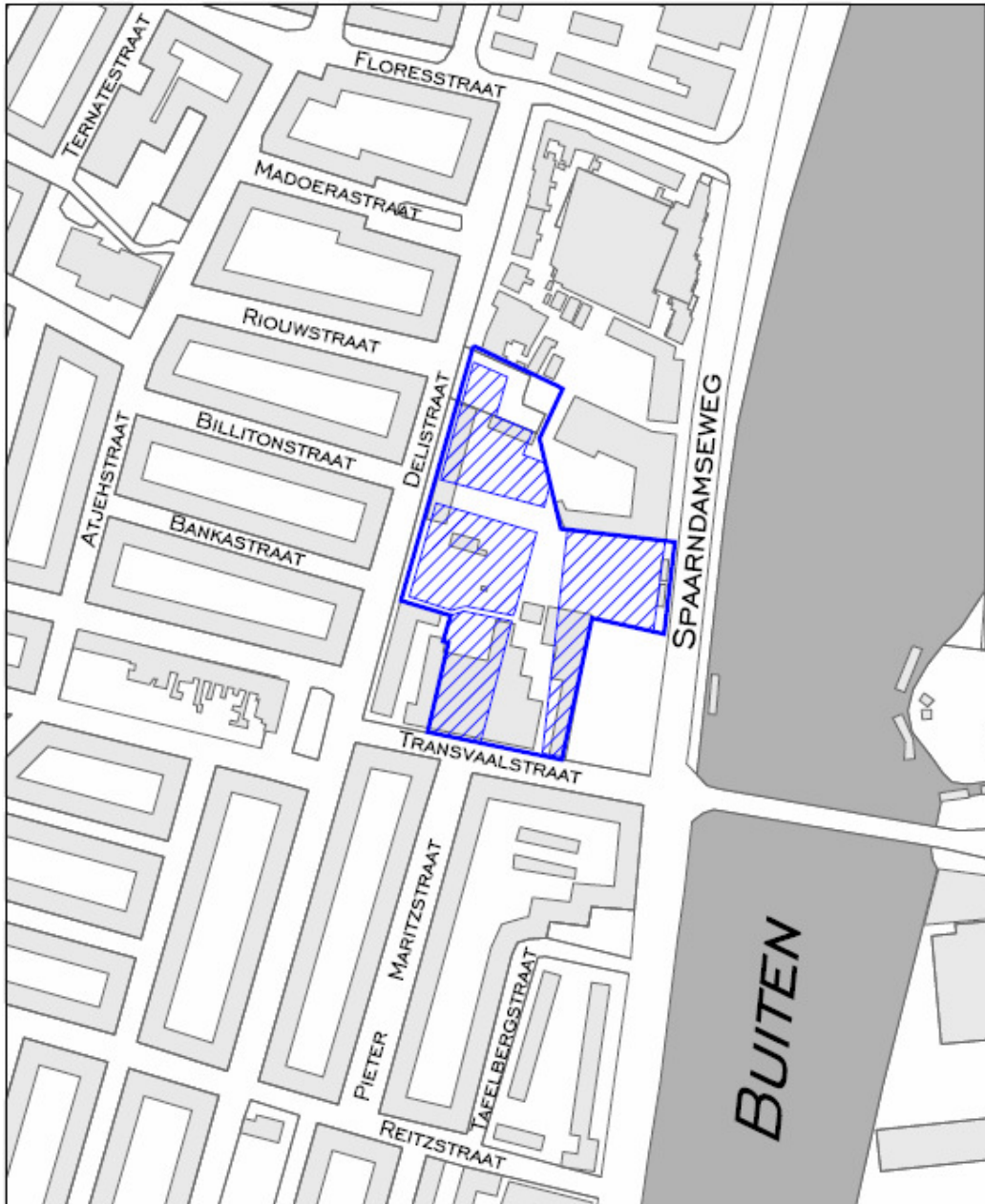
Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Alex Jansen a.jansen@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.
Kredietaanvraag bouwrijp maken	Uitvoeringsfase	100/2002	2002 183000
Raaks: uitvoeringskrediet	Uitvoeringsfase	180/2005	2005 240419
Kredietaanvraag Raaks	Uitvoeringsfase	91/2005	2005 240147
Krediet Tijdelijke fietsenstalling	Uitvoeringsfase		2011 210443
Krediet realisatie openbare ruimte	Uitvoeringsfase		2011 27444

Complexnr: 014 Raaks Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012						
		Start exploitatie 01-01-2003						
bedragen x Eur 1.000		per 2015	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Verwerving	2.811	2.811					
2	Slopen, ontruimen, blinderen	1.884	1.884					
3	Milieu onderzoek	278	278					
4	Bodemsanering	3.031	2.842			94	94	
6	Bouwrijpmaken	1.820	1.330	490				
7	Woonrijpmaken	2.645	1.561	463		311	311	
8	VTU, Planontwikkeling	6.118	5.726	116	54	110	113	
13	Bijdrage aan derden	1.061		185	836	20	20	
14	Overige uitgaven	1.220	1.220					
Subtotaal 1 t/m 14		20.868	17.651	1.254	890	535	538	
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-14.306	-13.190		-1.115			
23	Uitgifte bedrijventerreinen	-6.170	-6.170					
25	Bijdrage I.S.V.	-500	-500					
26	Bijdrage Gemeente	-3.301	-3.301					
30	Overige opbrengsten	-8	-8					
Subtotaal 21 t/m 30		-24.285	-23.169		-1.115			
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-3.416	-5.518	1.254	-225	535	538	
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	125	834	-211	-159	-178	-160	
41	Tijdelijk beheer	460	460					
Subtotaal 40 t/m 41		585	1.294	-211	-159	-178	-160	
Saldo uitgaven en opbrengsten		-2.831	-4.224	1.043	-384	357	377	
Kasstroom				-3.181	-3.566	-3.209	-2.831	
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-2.329 opbrengst						

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit						
Project: 014 Raaks						
Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	10.449	10.451	10.710	10.487	10.537	9.658
VTU	5.016	5.025	5.548	5.346	5.949	6.118
overige kosten	5.979	6.001	5.882	5.703	5.717	5.091
subtotaal	21.444	21.477	22.140	21.536	22.203	20.867
grondopbrengsten	-18.404	-18.677	-21.806	-21.728	-21.676	-20.476
overige inkomsten	-3.801	-3.801	-3.801	-3.822	-4.357	-3.809
subtotaal	-22.205	-22.478	-25.607	-25.550	-26.033	-24.285
exploitatiesaldo	1.764	1.431	977	803	804	585
eindresultaat EW	1.003	430	-2.490	-3.211	-3.027	-2.831
eindresultaat CW						-2.329
eindjaar project	2010	2010	2011	2015	2015	2015

 Haarlem	Deli-terrein	 Exploitatiegebied Opp.= +/- 11991 m ² Openbaar; 28 % Ultgeefbaar 72 %	
	Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties SCHAAL: n.v.t. DATUM: 23-01-2012 TEK.NR.: 12022	 Ultgeefbaar per 1-1-2012 Opp.= +/- 7748 m ²	

3.4 Deliterrein

Ruimtelijke analyse

Het Deliterrein (voormalige gasfabriekterrein) is een herontwikkelingslocatie in het kader van de stadsvernieuwing, gelegen aan de Spaarndamseweg, Delistraat en de Transvaalstraat. Het terrein zal na de bodemsanering worden ontwikkeld tot woningbouw. Bovendien zal een klein deel van het terrein geschikt worden gemaakt voor commerciële ruimte.

Status van het project

Sanering van het gemeentelijke deel heeft plaatsgevonden in 2006. Drie jaar later zijn, voor een deel in samenwerking met de provincie, de particuliere percelen verworven en is de sanering van deze terreindelen grotendeels uitgevoerd. Vanuit het convenant Gasfabrieken van de provincie Noord-Holland wordt er een bijdrage in de kosten geleverd. Hierdoor is de sanering financieel haalbaar geworden. De sanering is thans afgerond.

Het Stedenbouwkundige Programma van Eisen (SPvE) voor het Deliterrein (fase 1 en 2), dat in 2007 is vastgesteld, voorziet in de ontwikkeling van 138 woningen (34 eengezinswoningen in de vrije sector en 104 appartementen), 800 vierkante meter bruto vloeroppervlakte (bvo) aan commerciële ruimte en naar verwachting 174 parkeerplaatsen (104 overdekt en 70 op maaiveld). De bouwvergunning voor de 34 eengezinswoningen (fase 1) is inmiddels verleend. De herontwikkeling van de twee particuliere eigendommen aan de Transvaalstraat (fase 3) zal op basis van het SPvE en het gemeentelijke deel, dat reeds verder is uitgewerkt, bestaan uit een realisatie van circa 35 woningen. Dit moet echter nog verder worden uitgewerkt.

AM heeft inmiddels het Shell-terrein, dat gelegen is aan de Spaarndamseweg, verworven en de sanering is in 2010 uitgevoerd. Het Shell-terrein, waarop 41 appartementen, 800 vierkante meter bruto vloeroppervlakte (bvo) aan commerciële ruimte en een deel van het aantal overdekte parkeerplaatsen gerealiseerd gaan worden, valt buiten het exploitatiegebied. Omdat het doel is om één integraal plan voor het Deliterrein te maken is de ontwikkeling van het Shell-terrein van invloed op de totale ontwikkeling van het Deliterrein.

Het project heeft veel vertraging opgelopen door de onderhandelingen met de particulieren eigenaren van de te verwerven delen. Pre Wonen, de beoogde afnemer, heeft de plannen niet kunnen verwezelijken en de onderhandelingen over de contractprijs zijn in 2011 beëindigd. Er moet rekening worden gehouden met grote vertraging in het plan.

Het Deliterrein en het v.m. Shell-terrein van AM zullen in het bestemmingsplan Spaarndamseweg worden meegenomen als uitwerkingsgebied.

Financieel resultaat

Door alle (noodzakelijke) investeringen die er gedaan zijn (bijdrage van de provincie in de saneringskosten moest binnen een bepaalde termijn benut worden) heeft de grondexploitatie een hoge boekwaarde en daarmee hoge kapitaallasten. Het tekort in het eindresultaat is opgelopen doordat er in de grondexploitatie rekening wordt gehouden met het "graszaadscenario" (ontwikkelingen worden voorlopig naar de lange termijn geschoven). Hierdoor worden latere verrassingen opgevangen. Gevolg is dat het gecalculerde eindresultaat daalt tot een flink tekort, waarvoor de voorziening toekomstige verliezen bijgesteld moest worden

MPG 2012 : € 1.700.000,- tekort

Risico's

Opbrengsten

De opbrengsten die geraamd zijn in de grondexploitatie zijn nog niet gegarandeerd.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Woningbouw

Appartementen meergezinshuishoudens koop of huur circa 128 stuks
Vrije sector koop grondgebonden circa 46 stuks

Commerciële voorzieningen

Vierkante meter bruto vloeroppervlakte (bvo) 800 vierkante meter

Bijdrage aan stedelijke programma's

De ontwikkeling van het Deliterrein draagt bij tot het Programma Stadsvernieuwing en Leefbaarheid.

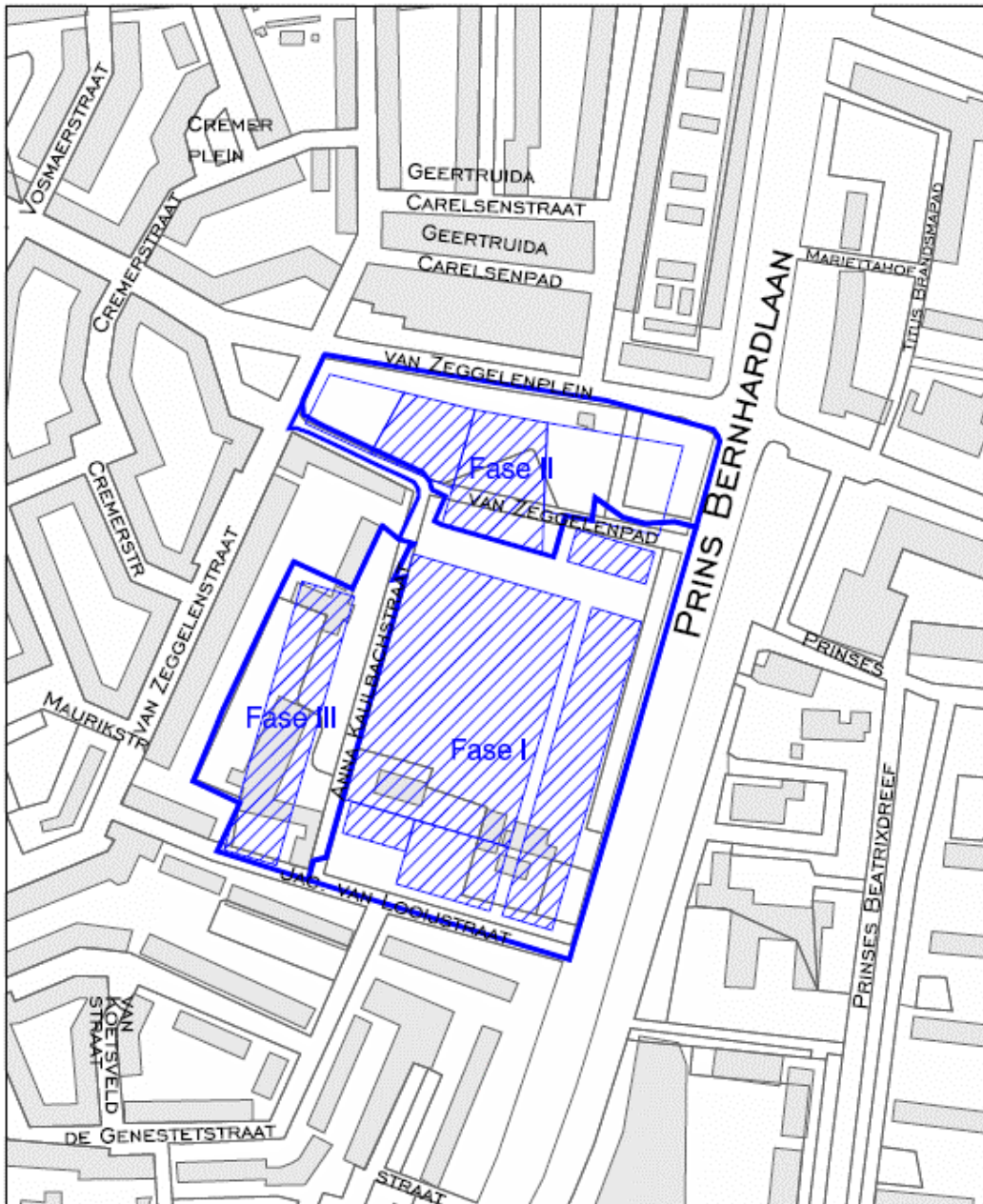
Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

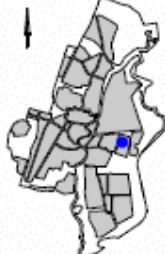
Arnoud Kuiper a.kuiper@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Vorbereidingskosten project Deliterrein	Vorbereidingsfase	262/1999		
Krediet ontwerpfase project Deliterrein	Ontwerpfase	219/2004	2004 218475	
Kredietaanvraag Deliterrein	Realisatiefase	104/2005	2005 240226	
Krediet aankoop Transvaalstraat 3	Realisatiefase	038/2009	2009 43535	

Complexnr: 079 Deliterrein Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx	2012						
		Start exploitatie	01-01-2002						
bedragen x Eur 1.000		per 2021 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	verder
INVESTERINGSUITGAVEN									
1	Verwerving	3.325	3.325						
2	Slopen, ontruimen, blinderen	193	193						
4	Bodemsanering	1.818	1.502	315					
6	Bouwrijpmaken	204	20						184
7	Woonrijpmaken	1.312							1.312
8	VTU, Planontwikkeling	1.947	1.384	30					533
14	Overige uitgaven	2.765	36						2.728
Subtotaal 1 t/m 14		11.563	6.460	345					4.757
OPBRENGSTEN									
21	Uitgifte woningbouw	-7.963							-7.963
25	Bijdrage I.S.V.	-541	-541						
26	Bijdrage Gemeente	-6	-6						
27	Bijdrage Provincie	-1.603	-1.528	-75					
28	Bijdrage Rijk	-1.500	-1.500						
29	Bijdrage derden	-75	-75						
30	Overige opbrengsten	-15	-15						
Subtotaal 21 t/m 30		-11.703	-3.665	-75					-7.963
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-140	2.795	270					-3.206
EXPLOITATIE									
40	Rente vreemd vermogen	2.968	792	179	201	211	222	233	1.130
41	Tijdelijk beheer	-47	-2	-5	-5	-5	-4	-4	-23
Subtotaal 40 t/m 41		2.921	791	174	197	207	217	228	1.107
Saldo uitgaven en opbrengsten		2.781	3.585	445	197	207	217	228	-2.099
Kasroom				4.030	4.227	4.433	4.651	4.879	2.780
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		1.707 tekort							

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit					
Project: 079 Deliterrein					
Jaarverslag	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	3.779	3.868	4.005	3.856	3.526
VTU	2.226	2.400	1.776	1.781	1.947
overige kosten	2.654	3.536	3.522	3.361	6.090
subtotaal	8.659	9.804	9.303	8.998	11.563
grondopbrengsten	-7.086	-7.349	-7.963	-7.827	-7.963
overige inkomsten	-1.845	-2.714	-2.078	-1.985	-3.740
subtotaal	-8.931	-10.063	-10.041	-9.812	-11.703
exploitatie saldo	129	217	702	1.671	2.921
eindresultaat EW	-143	-42	-36	857	2.781
eindresultaat CW					1.707
eindjaar project				2015	2021

 <p>Haarlem</p>	<p>van Zeggelenplein</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 23-01-2012 TEK.NR.: 12016</p>	<p> Explotatiegebied Opp.= +/- 41419 m² Uitgeefbaar: 52% Openbaar 48%</p> <p> Uitgeefbaar per 1-1-2012 Opp.= +/- 21677 m²</p>	
--	---	---	---

3.5 DSK

Ruimtelijke analyse

Het project is gesplitst in drie deelplannen. Het eerste gebied omvat het sportterrein met de accommodatie en de bebouwing langs de Prins Bernhardlaan. Het tweede deelplan ligt op het van Zeggelenplein en betreft onder andere de nieuwe (brede) MLK-school en de Hildebrandtschool, inclusief de gymzaal en de woningbouw. Het derde deelplan betreft de sloop van de oude MLK school, de nieuwbouw van grondgebonden woningen en de speeltuin Haarlem Oost.

Status van het project

Deelplan I

- Het nieuwe voetbalveld (kunstgras) voor DSK is aangelegd.
- Het nieuwe clubhuis is in 2009 opgeleverd.
- De realisatieovereenkomst met hierin de kaders voor de uitvoering van het project en de afspraken die over het project DSK deelplan I zijn gemaakt, is getekend.
- De grond langs de Prins Bernhardlaan is opgeleverd aan Ymere.
- Ymere is in april 2009 gestart met de bouw van 142 woningen, 395 vierkante meter aan kantoorruimte en 102 te bouwen parkeerplaatsen (en 68 openbare).
- In 2011 zijn de woningen opgeleverd en is de openbare ruimte aangelegd.

Veel aandacht is geschonken aan een goede inrichting van het gebied tussen de woningen langs de Prins Bernhardlaan en het voetbalveld. Het bleek zelfs mogelijk om de bomenrij langs de Anna Kaulbachstraat te behouden. Rondom het veld worden zo'n 25 bomen bijgeplaatst.

Deelplan II

Het betreft hier ontwikkeling van woningbouw en scholen. Momenteel stagneert de woningbouw. Plan is om de bouw van de scholen door te laten gaan en de woningbouw op te starten wanneer de markt weer aantrekt. Uit de opbrengsten van deze grondexploitatie wordt een deel van de bouw van de scholen worden gefinancierd.

Deelplan III

Woningbouw en speeltuinaccommodatie. Starten wanneer de markt aantrekt.

Financieel resultaat

De consolidatie

MPG 2012 : 630.000 euro opbrengst

Het resultaat van de grondexploitatie is verbeterd met € 400.000,- doordat de kosten voor het inrichten van de openbare ruimte DSK I voordeliger zijn uitgevallen dan eerdere geraamd, een zogenaamd aanbestedingsvoordeel.

Risico's

1. Door de economische crisis is er grote onzekerheid met betrekking tot het moment van ontwikkeling van de woningbouw en daarmee de grondopbrengsten. Vertraging kan een negatief effect hebben op het resultaat van de grondexploitatie

In deelplan DSK 1 zijn 142 appartementen gerealiseerd. De verkoop van deze appartementen liep aanvankelijk niet. Na een jaar heeft Ymere besloten de woningen met "Koopgarant" op de markt aan te bieden, waarbij de kopers 25 % korting op de VON prijs en een terugkoopgarantie krijgen.

Om te voorkomen dat de woningen, die eerst op en rond de school waren geprojecteerd, een belemmering vormen voor de bouw van de scholen, zijn de woningen en de scholen in DSK II van elkaar losgekoppeld. Tevens is gekozen voor deels grondgebonden woningen (12) en deels appartementen (5). In eerdere plannen

was rekening gehouden met 30 appartementen (inclusief appartementen op het schoolgebouw). Het aanbod van grondgebonden woningen in de omgeving is laag en daarom is deze wijziging gewenst..

2. Om de maatschappelijke voorzieningen te kunnen realiseren, speelt naast de grondexploitatie ook de bouwexploitatie een belangrijke rol. Immers, indien de bouwexploitatie niet sluitend kan worden gemaakt, heeft de grondexploitatie - en daarmee het plan- geen kans van slagen.

De scholen

De realisatiekosten van de scholen zijn in principe gedekt. Er is een voorbereidingskrediet waarmee de ontwerpfasen voor de scholen opgestart kan worden. Parallel hieraan vangt de ontwerpfasen aan voor de openbare ruimte rond de scholen. Het schoolbestuur Spaarnesant heeft SRO als projectbureau ingehuurd, de aanbesteding (design en construct) is echter nog niet gestart. Een deel van dekking van kosten bestaat uit subsidie Klimaat Neutraal. Aan deze subsidie zijn voorwaarden gesteld zoals een termijn waarbinnen de scholen gerealiseerd dienen te worden. Er dient goed gecommuniceerd te worden met de subsidieverstrekker over de stand van zaken en de termijn waarbinnen de subsidie besteed kan te worden. Het raadsbesluit over een krediet voor de realisatie van de scholen dient nog genomen te worden.

De speeltuin

De kosten voor de realisatie van de speeltuinaccommodatie, uitgaande van de bestaande situatie en die niet uit de huuropbrengsten gedekt kunnen worden, zijn opgenomen in de grondexploitatie.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Appartementen

Sociaal (huur):	48 stuks
Middensegment (huur/koop):	58 stuks
Vrije sector (huur/koop):	41 stuks

Eengezinswoningen

Middensegment koop:	12 stuks
Vrije sector koop:	22 stuks

Overige commerciële voorzieningen

Vierkante meter bruto vloeroppervlakte (bvo) (4x90): 360 vierkante meter

Maatschappelijke voorzieningen

Het bestaande areaal van 2.491 vierkante meter bvo wordt vervangen. Daarnaast wordt 148 vierkante meter bvo toegevoegd aan de accommodatie van de voetbalvereniging.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Cecile Hubers c.hubers@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Krediet "Wonen rond DSK" (deelplan 1)	Uitvoeringsfase	237/2006	2006 245721	
Aanvullend krediet DSK, bouwkosten DSK, clubhuis en plankosten	Uitvoeringsfase	172/2008	2008 131783	
Krediet haalbaarheidsstudie DSK II en III	Definitiefase	092/2009	2009 104759	
Haalbaarheidsstudie DSK II en DSK III	Definitiefase	201/2011	2010 215560	

Complexnr: 091 DSK Deelgebied 1 Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 01-01-2002						
bedragen x Eur 1.000		per 2017	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
2	Slopen, ontruimen, blinderen	29	29					
3	Milieu onderzoek	1	1					
6	Bouwrijpmaken	185	185					
7	Woonrijpmaken	1.110	1.107	3				
8	VTU, Planontwikkeling	748	728	20				
10	Dotatie I.S.V.	38	38					
13	Bijdrage aan derden	1.046	1.046					
14	Overige uitgaven	1.310	465	845				
Subtotaal 1 t/m 14		4.466	3.598	868				
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-5.105	-5.105					
24	Uitgifte voorzieningen	-185	-185					
29	Bijdrage derden	-47	-103	-46				
30	Overige opbrengsten	-58	-65					
Subtotaal 21 t/m 30		-5.396	-5.458	-46				
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-929	-1.860	822				
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	-951	-386	-114	-80	-85	-90	-95
41	Tijdelijk beheer	-102	-43	-20	-20	-19		
Subtotaal 40 t/m 41		-1.052	-430	-134	-100	-105	-90	-95
Saldo uitgaven en opbrengsten		-1.982	-2.290	688	-100	-105	-90	-95
Kasstroombalans				-1.601	-1.701	-1.806	-1.896	-1.991
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012			-1.479 opbrengst					

Complexnr: 091 DSK Deelgebied 2 Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 01-01-2002						
bedragen x Eur 1.000		per 2017	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Verwerving	40		40				
3	Milieu onderzoek	6		6				
6	Bouwrijpmaken	440			200		240	
7	Woonrijpmaken	475				169		
8	VTU, Planontwikkeling	496	235	80		11	75	65
13	Bijdrage aan derden	27		27				
Subtotaal 1 t/m 14		1.483	235	153	200	180	315	65
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-784						-784
24	Uitgifte voorzieningen	-156		-156				
26	Bijdrage Gemeente	-45			-45			
Subtotaal 21 t/m 30		-985		-156	-45			-784
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		499	235	-3	155	180	-468	65
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	108	9	12	13	21	31	9
41	Tijdelijk beheer							
Subtotaal 40 t/m 41		108	9	12	13	21	31	9
Saldo uitgaven en opbrengsten		606	244	9	168	201	-437	74
Kasstroombalans				252	420	621	184	258
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012			452 tekort					

Complexnr: 091 DSK Deelgebied 3 Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 01-01-2002						
bedragen x Eur 1.000		per 2017	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Verwerving	330			330			
2	Slopen, ontruimen, blinderen	107					107	
3	Milieu onderzoek	5					5	
6	Bouwrijpmaken	515					515	
7	Woonrijpmaken	414						
8	VTU, Planontwikkeling	410	121	20			155	76
14	Overige uitgaven	830					180	649
Subtotaal 1 t/m 14		2.611	121	20	330		962	725
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-1.816						-1.816
24	Uitgifte voorzieningen	-293						-293
Subtotaal 21 t/m 30		-2.109						-2.109
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		502	121	20	330		-1.147	725
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	41	6	6	7	24	25	-31
41	Tijdelijk beheer	-10	-10					
Subtotaal 40 t/m 41		31	-4	6	7	24	25	-31
Saldo uitgaven en opbrengsten		533	117	26	337	24	-1.122	694
Kasstroombalans				143	480	504	-618	77
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012			398 tekort					

20120101 CONS DSK 1 2 3

Consolidatie Grondexploitaties per 1 januari 2012

Start exploit. 2002

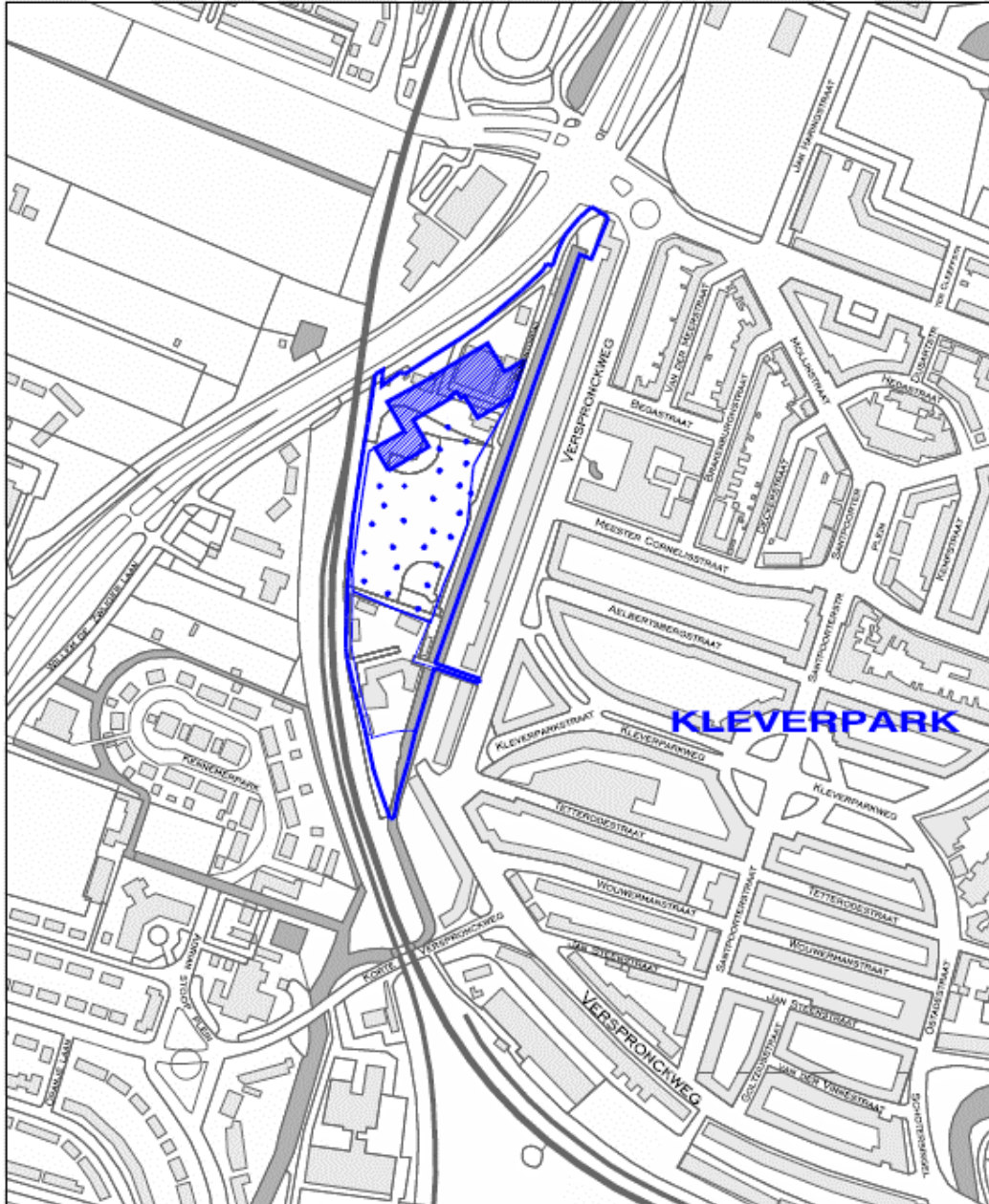
Einde exploi 2017

Bedragen x Eur 1.000		per einde	31-12-2011	Prognose						
			Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
INVESTERINGSUITGAVEN										
1	Verwerving	6000	370		40	330				
2	Slopen, ontruimen, blinderen	6200	136	29				107		
3	Milieu onderzoek	6310	12	1	6			5		
6	Bouwrijpmaken	6400	1.140	185		200		756		
7	Woonrijpmaken	6520	1.998	1.107	3		169			719
8	VTU, Planontwikkeling	1001	1.654	1.084	120		11	230	141	68
10	Dotatie I.S.V.	8500	38	38						
13	Bijdrage aan derden	6510	1.073	1.046	27					
14	Overige uitgaven	6540	2.140	465	845			180	649	
Subtotaal 1 t/m 14		8.560	3.954	1.041	530	180	1.278	790	788	
OPBRENGSTEN										
21	Uitgifte woningbouw	8110	-7.705	-5.105				-2.600		
24	Uitgifte voorzieningen	8140	-634	-185	-156			-293		
26	Bijdrage Gemeente	8800	-45			-45				
29	Bijdrage derden	8900	-47	-103	-46					
30	Overige opbrengsten	8200	-58	-65						
Subtotaal 21 t/m 30		-8.490	-5.458	-202	-45			-2.893		
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		71	-1.504	839	485	180	-1.615	790	788	
EXPLOITATIEUITGAVEN										
40	Rente vreemd vermogen	6600	-802	-372	-96	-60	-40	-34	-116	-83
41	Tijdelijk beheer	6100	-112	-53	-20	-20	-19			
Subtotaal 40 t/m 41		-914	-425	-116	-80	-60	-34	-116	-83	
Saldo uitgaven en opbrengsten		-843	-1.929	723	405	120	-1.649	674	705	
Cumulatieve Boekwaarde Cashflow					-1.206	-801	-680	-2.330	-1.656	-951
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012					-629	opbrengst				

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag
 bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit
Project: 091 DSK 1/2/3

Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	3.659	3.402	3.221	3.627	3.582	3.286
VTU	1.481	1.492	1.698	1.822	1.604	1.654
overige kosten	2.455	2.782	2.774	2.442	3.637	3.621
subtotaal	7.595	7.676	7.693	7.891	8.823	8.561
grondopbrengsten	-7.670	-8.518	-8.587	-8.148	-8.355	-7.705
overige inkomsten	-120	-121	-3	-8	-52	-785
subtotaal	-7.790	-8.639	-8.590	-8.156	-8.407	-8.490
exploitatiealdo	162	-62	-505	-493	-721	-914
eindresultaat EW	-33	-1.025	-1.402	-758	-305	-843
eindresultaat CW						-629
eindjaar project	2009	2010	2012	2015	2017	2017

 <p>Haarlem</p>	<p>Badmintonpad</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 16-01-2012 TEK.NR.: 12003</p>	<ul style="list-style-type: none"> Plangrens Opp.= +/- 45048 m² Ultgegeven opp.= +/- 15631 m² Ultgeefbaar per 1-1-2012 Opp.= +/- 5100 m² 	
--	--	--	---

3.6 Badmintonpad

Ruimtelijke analyse

Op de plek waar de honk- en softbalaccommodatie Kinheim was gelegen, heeft de raad ingestemd met het plan voor de bouw van een nieuwe VMBO-school, een sportgelegenheid en woningbouw. Het Sterrencollege aan het Badmintonpad in combinatie met commerciële sport en een nieuwe badmintonhal voor de vereniging Duinwijck.

De beoogde woontoren is in de commissievergadering op 23 april 2009 komen te vervallen. Hierdoor wordt het sportcluster in drie delen opgedeeld, te weten een cluster voor schoolsport, een voor een badmintonhal en een voor commerciële sport. Op de voormalige woonlocatie wordt thans gedacht aan de bestemmingen maatschappelijk, sport en dienstverlening voor zover geen geluidsgevoelige bestemmingen in de zin van de Wet Geluidhinder (Wgh) te ontwikkelen met een maximale bouwhoogte van 14 meter. Onderzocht wordt de mogelijkheid tot het verplaatsen van de duivensportvereniging de Snelvlieger (in combinatie met de commerciële sport).

Bij de eerdere onderzoeken is aangegeven dat de sportontwikkeling goed en sociaal veilig bereikbaar en vindbaar moet worden gerealiseerd. Omdat sport ook autoverkeer aantrekt, is het verstandig om deze accommodatie in de buurt van parkeervoorzieningen en nabij de auto-ontsluitingswegen van dit gebied te vestigen.

Het architectenbureau Mecanoo, dat ook de school heeft ontworpen, heeft een Definitief Ontwerp voor de openbare ruimte gemaakt. In de openbare ruimte wordt rekening gehouden met de randvoorwaarden voor het ontwikkelen van de school, het sportcluster en de nog te handhaven bestaande functies (horecagelegenheid “de Rotonde” en duivensportvereniging “de Snelvlieger”).

Status van het project

Door middel van het Raadsbesluit 092/2007 is de grondexploitatie geopend.

De bouwvergunning voor de school is verleend op 26 februari 2009. Op 31 januari 2011 is de school officieel geopend. Ongeveer 70% van de nieuwe openbare ruimte is in februari 2011 afgerond. De bestaande openbare ruimte rondom de badmintonhal blijft tot de nieuwbouw gehandhaafd. Tijdens de begrotingsbehandeling in november 2010 is de raad geïnformeerd over het uitstellen van de nieuwbouw van Duinwijck.

Gymzalen

Doordat de school behoefte heeft aan gymzalen bij hun nieuwe locatie is in januari 2010 een onderhandse aanbesteding gestart. Het betreft een Engineer & Build constructie waarbij de huidige architect als ontwerper betrokken blijft. Hierdoor blijft de kwaliteit en visie van het gebied geborgd. In het afstemmingsoverleg van 11 maart 2010 is besloten Pelikaan het bouwplan te gunnen. Het opdrachtgeverschap voor de bouw is vanaf dat moment overgegaan naar Dunamare. De gymzalen zijn inmiddels gereed.

Commerciële sport

Ten behoeve van de invulling van het commerciële sport programma, vinden gesprekken plaats. Vooralsnog is er geen afnemer gevonden.

Badmintonhal

De gemeente heeft nog steeds de ambitie om de nieuwe hal te ontwikkelen. Door het huidig financiële tekort is de realisatie vooralsnog uitgesteld.

De raad heeft inmiddels het college verzocht de nieuwbouw mogelijk te maken en ter financiering hiervoor de BTW-teruggave 2003-2009 van het Sportbesluit beschikbaar te stellen.

Financieel resultaat

Het tekort van ruim 2,4 miljoen euro wordt gedekt binnen de budgetruimte voor de VMBO-scholen (IP2006, volgnr. 76.01). Het verschil met het financiële resultaat van het MPG 2011 (0,2 miljoen euro negatief) wordt verklaard door de langere looptijd van het project (rentelasten en uitstel gronduitgifte).

Risico's

- Indien de draagkracht van een vereniging of school wordt overschreden, loopt de gemeente altijd een risico. Dit risico moet worden afgewogen. Dient de gemeente het risico (mede) te dragen of moet het project worden stopgezet? Omdat met de betrokken partijen, die het opdrachtgeverschap gaan vervullen, meerdere malen is overlegd en de financiële haalbaarheid zowel intern, als extern is onderzocht, vinden wij de te lopen risico's aanvaardbaar. Het college heeft op 23 december 2008 besloten om het budget voor het Sterrencollege te verhogen met een compensatie voor de prijsstijging van 2,7 miljoen euro, overeenkomstig het Raadsbesluit 92/2007. De school is inmiddels gerealiseerd. Voor het Sportcluster is op dit moment de financiering nog niet geheel verzekerd.
- Het niet verkrijgen van de NOC-NSF bijdrage door de vereniging Duinwijck. Daarnaast is de bijdrage van de gemeente aan de vereniging gekoppeld aan de opbrengsten van de schoollocaties die verkocht moeten worden. Met het oog op de huidige marktsituatie, is thans geen interesse voor aankopen ten behoeve van herontwikkeling. Op dit moment is er dan ook geen verkoopopbrengst. Realisatie van de hal wordt momenteel onderzocht met gebruikmaking van de inkomsten uit de BTW-teruggave.
- Tot en met het opstellen van het Voorlopig Ontwerp (VO) worden kosten gemaakt om de nieuwe sportaccommodatie te kunnen realiseren. Na het Voorlopig Ontwerp een aannemer gezocht. Hier ligt een aanbestedingsrisico, dat of gepaard kan gaan met hogere kosten of zelfs met het afhaken van één of meer partijen.
- De opbrengsten van de bestemming kantoor of van de bestemming voor bijzondere doeleinden staan onder de huidige marktomstandigheden onder druk. Om deze reden worden de hiervoor genoemde opbrengsten als risico aangemerkt. Daarnaast is het programma naar beneden bijgesteld en zal een langere looptijd van het project door de rentelast het resultaat negatief beïnvloeden.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

In vierkante meter bruto vloeroppervlakte (bvo).

VMBO	circa 16.804
Commerciële sport	circa 1.147
Badmintonhal	circa 2.364
Bijzondere doeleinden	circa 1.700 (voormalige woonlocatie, verlaagd ivm bestemmingsplan)

Bijdrage aan stedelijke programma's

De nieuwe VMBO-school maakt het mogelijk om het beroepsonderwijs in Haarlem te versterken. De school biedt plaats aan 900 leerlingen die gehuisvest waren in het Sterrencollege aan de Verspronckweg en de Lieve de Key aan de Korte Verspronckweg. Beide locaties komen vrij ten behoeve van woningbouw.

Bovendien creëert de locatie Badmintonpad ruimte voor een nieuw sportcentrum, waarin plaats is voor badminton, gymzalen en fitnessruimte.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Arnoud Kuiper a.kuiper@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Projectopdracht initiatief-fase twee nieuwe VMBO-scholen		RB 243/2004	2004 218472	
Kredietaanvraag VMBO-scholen		RB 154/2004	2004 218244	
Definitiefase "Twee nieuwe VMBO-scholen": kredietaanvraag en deelprojecten		RB 252/2005	2005 239924	
Kredietaanvraag op basis van PvE "VMBO-Oost en -West", tevens afsluiten van de definitiefase "Twee nieuwe VMBO-scholen"		RB 125/2006	2006 245913	
Kredietaanvraag ontwerp en uitvoering project "Twee nieuwe VMBO-scholen"		RB 92/2007	2007 110747	
Besluit sportontwikkeling Badmintonpad parallel aan de realisatie nieuwbouw Sterrencollege aan het Badmintonpad		RB 93/2007	2007 110748	
Aanvullend krediet, nieuwbouw VMBO		RB 103/2008	2008 107205	
Voortgang VMBO vernieuwt		Collegebesluit 2008/223080	2008 231608	
Voorstel ontwikkelingen Badmintonpad		Collegebesluit	2009 18273	
Brief aan raad vervolgstappen, knip sportcluster		STN/PMB/2009/90731		
Brief aan raad, voortgang, financiën		SB/PMB/2010/36142		
Herschikking financiën		Collegebesluit	2010 89791	
Brief aan cie Samenleving, voortgang Duinwijk		StP/2010/123715		
Brief aan raad, uitstel Duinwijk		StP/2010/374126		
Motie Compensatie Sportbesluit aangenomen	januari 2012			

Complexnr: 157 Badmintonpad Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012						
		Start exploitatie 01-01-2007						
bedragen x Eur 1.000		per 2015	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Verwerving	1.371	242	271	857			
2	Stopen, ontruimen, blinderen	265	55	53	158			
3	Milieu onderzoek	13	10	2				
4	Bodemsanering	55	7		48			
5	Hoofdinfrastructuur	803	782		21			
6	Bouwrijpmaken	545	414		132			
7	Woonrijpmaken	877	311			566		
8	VTU, Planontwikkeling	999	901	20	38	20	20	
12	Bijdrage andere grondexploitatie(s)	425		425				
13	Bijdrage aan derden	130	130					
14	Overige uitgaven	550	4	50	100	114	281	
Subtotaal 1 t/m 14		6.032	2.856	821	1.353	700	301	
OPBRENGSTEN								
23	Uitgifte bedrijventerreinen	-315			-315			
24	Uitgifte voorzieningen	-2.544	-1.844		-268	-432		
27	Bijdrage Provincie	-459	-459					
30	Overige opbrengsten	-1	-4					
Subtotaal 21 t/m 30		-3.320	-2.307		-584	-432		
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		2.712	549	821	769	269	301	
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	307	-28	26	68	110	129	
41	Tijdelijk beheer							
Subtotaal 40 t/m 41		307	-28	26	68	110	129	
Saldo uitgaven en opbrengsten		3.019	521	848	838	379	430	
Kasroom				1.369	2.206	2.585	3.016	
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		2.484 tekort						

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag					
bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit					
Project: 157 Badmintonpad					
Jaarverslag	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	2.665	2.658	2.504	2.508	2.558
VTU	998	1.068	998	999	999
overige kosten	3.325	2.569	2.419	2.349	2.476
subtotaal	6.988	6.295	5.921	5.856	6.033
grondopbrengsten	-4.772	-4.916	-2.860	-2.860	-2.860
overige inkomsten		-225	-459	-460	-460
subtotaal	-4.772	-5.141	-3.319	-3.320	-3.320
<i>exploitatie</i> saldo	258	130	250	141	307
eindresultaat EW	2.474	1.284	2.852	2.677	3.020
eindresultaat CW	2.484				
eindjaar project	2011	2011	2013	2014	2015

Welkom bij Bedrijvenpark Waarderpolder

3.7 Waarderpolder

3.7.1 Waarderpolder Programma

Ruimtelijke analyse

De Waarderpolder in zijn totaliteit is geen project, maar een programma met als naam “Herstructurering Waarderpolder”. Binnen de grondexploitatie Waarderpolder zijn twee projecten actief: ”Noordkop Waarderpolder” (Noord-Oost en Noord-West) en het voormalige EBH-terrein (Zuid-West).

Op het bedrijvenpark Waarderpolder vinden in het kader van het programma Herstructurering Waarderpolder vele activiteiten en/of werkzaamheden plaats, die geheel of gedeeltelijk vanuit de grondexploitatie worden gefinancierd. Het zwaartepunt van de werkzaamheden heeft in de afgelopen jaren gelegen in het noordoosten (ook wel Noordkop Waarderpolder genoemd), het noordwesten (van het Waarderveld tot het voormalige Rids-terrein) en in het zuidwesten van de Waarderpolder, namelijk op de Nieuwe Energie en Minckelersweg.

Vanuit het deelprogramma Bereikbaarheid Waarderpolder worden grote infrastructurele verkeersprojecten uitgevoerd. Daarnaast participeert de gemeente samen met het bedrijfsleven in het Parkmanagement project om het kwaliteitsniveau van het bedrijvenpark te waarborgen of daar waar het kan te verbeteren. Hierbij moet gedacht worden aan beveiliging, beheer van de openbare ruimte, collectieve contracten en duurzame projecten. Een succesvol innovatieprogramma bevordert ondertussen de modernisering van het bedrijfsleven. Hieronder zal een beknopt overzicht worden gegeven van de activiteiten die hebben plaatsgevonden of die in de komende jaren zullen worden uitgevoerd.

Status van het programma

Algemeen

De exploitatie Waarderpolder heeft veel last van de crisis. Ook in 2011 zijn er nauwelijks gronden verkocht. Op de Waarderpolder is daarom het graszaadscenario van toepassing. Alleen de noodzakelijke werkzaamheden worden uitgevoerd. Pas nadat de markt is aantrokken en er weer gronden worden verkocht zullen de projecten worden afgerond.

De verkoop zal aantrekken wanneer het voor de bedrijven eenvoudiger wordt om financiering krijgen en ook wanneer het vertrouwen in de economie toeneemt en men weer durft te investeren.

Deelgebied Noord-Oost

Dit deelgebied is een project en wordt in dit MPG apart beschreven. Het eindresultaat is wel opgenomen in het financiële resultaat van deze paragraaf.

Deelgebied Noord-West

De aanleg van de Schoterbrug (een onderdeel van het deelprogramma Bereikbaarheid Waarderpolder) is in mei 2009 officieel geopend. Eerder was al het Rids-terrein gesaneerd (leeflaag). De laatste investeringen in de noordwestelijke hoek hebben nog slechts betrekking op het Waarderveld en op de grondwatersanering Ridsterrein.

Het bouwrijp maken van het Waarderveld is als gevolg van de Flora- en Faunawet en protesten van de omwonenden vertraagd. Inmiddels is een groot deel van het terrein wel opgehoogd en geëgaliseerd. De bewoners van het woonwagenveld blijven totdat de laatste woonwagen niet meer wordt bewoond. De rest van het braakliggende Waarderveld wordt verkocht en bebouwd. In de planning is een nieuwe doorsteek vanaf de Industrieweg naar de Waarderveldweg opgenomen, zodat bij de entrees van de (uitbreiding) Waarderhaven en het Waarderveld de veiligheid voor de bewoners toeneemt.

De grondwatersanering Rids zal tot en met 2012 uitsluitend worden “gemonitord”, op basis van de monitoringsresultaten zal worden besloten of en hoe de grondwatersanering moet worden uitgevoerd. De uitvoering zal dan in de jaren na 2012 plaatsvinden.

Het gebied ten noorden van de Schoterbrug is gedeeltelijk in het projectplan Waarderpolder Noordkop betrokken en dit deel zal samen met het deelgebied Noord-Oost worden gerevitaliseerd.

Deelgebied Zuid-West (EBH)

In de omgeving van de Minckelersweg zijn de omvangrijke bodemsaneringen afgerond.

De aanleg van een grondwaterbeheerssysteem teneinde het vervuilde diepere grondwater in het gebied langdurig te kunnen beheersen, is inmiddels geïnstalleerd.

Door het gemeentebestuur is besloten om Spaarnelands NV te verplaatsen naar de kop van de Lelyweg (tegen de Industriehaven). De gemeente zal de noodzakelijke sanering in combinatie met de verplaatsing van Spaarnelands NV uitvoeren. De feitelijke verplaatsing wordt door Spaarnelands NV zelf uitgevoerd. Het huidige terrein aan de Oudeweg zal dan naar de afdeling Vastgoed overgaan en wordt een nieuwe ontwikkellocatie. Op deze ontwikkellocatie is een HIRB-subsidie toegekend.

Overige gebieden

In de drie deelgebieden, die hiervoor zijn aangegeven, zijn de meeste werkzaamheden gepland, met als doel het creëren van nieuw uit te geven terreinen en het genereren van inkomsten voor de stad. In de overige gebieden van de Waarderpolder wordt de kwaliteit van het gebied bewaakt en waar nodig verbeterd. De nieuw geopende Fly-over bij station Spaarnwoude heeft duidelijk een positief effect op de Waarderpolder. Gemerkt wordt ook dat de belangstelling voor een kavel aan de Oudeweg is toegenomen. Het is echter wel zo dat vanwege het bestemmingsplan uit 2010 daar bijna overal op de rooilijn minimaal 12 meter hoog moet worden gebouwd. Nieuwe kantoor meters op bovenverdiepingen zijn op dit moment moeilijk te vullen of verhuren.

De gemeente participeert al enige jaren in het Parkmanagement samen met het georganiseerde bedrijfsleven in de Waarderpolder. Uiteraard kost programmamanagement geld, maar het verdient zichzelf terug doordat de grondprijs en de aantrekkingskracht van de Waarderpolder in zijn totaliteit op peil worden gehouden. De Waarderpolder heeft mede dankzij parkmanagement landelijk gezien een relatief laag niveau van leegstand. De programma manager heeft in 2011 het bedrijfsleven gestimuleerd een nieuwe BIZ in te voeren (zie www.waarderpolder.nl/biz-waarderpolder), wat gelukt is. Met een BIZ kunnen ondernemers ervoor zorgen dat de collectieve beveiliging blijft bestaan en de openbare ruimte veilig blijft. Alle bedrijven in het gebied doen mee in een BIZ en de kosten worden eerlijk verdeeld. Het bedrijventerrein Waarderpolder heeft, mede door dit soort initiatieven, een prima vestigingsklimaat voor het bedrijfsleven en dat moet uiteraard zo blijven. Revitalisering is goed en noodzakelijk. Het bedrijventerrein op peil houden zodat nieuwe revitaliserings rondes niet of minder nodig zijn is een uitdaging die Haarlem met een programmamanager en parkmanagement te lijf gaat. De uitstekende inbreng en positieve energie die de Industriekring Waarderpolder (IKH) daaraan toevoegd is de andere ingrediënt voor het succes van de Waarderpolder.

Financieel resultaat

Het resultaat van de exploitatie Waarderpolder (consolidatie) levert op 1 januari 2012 een opbrengst op van € 15,8 miljoen euro (contante waarde). Een verbetering van bijna 4 ton t.o.v. het MPG 2011. Het verschil bestaat voornamelijk uit rente inkomsten.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Circa 150 hectare aan hoogwaardig bedrijventerrein.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Ruud Meijer r.meijer@haarlem.nl

20120101 CONS Waarderpolder 005 007 010 098
Consolidatie Grondexploitaties per 1 januari 2012

Start exploitatie 2002

Einde exploitatie 2017

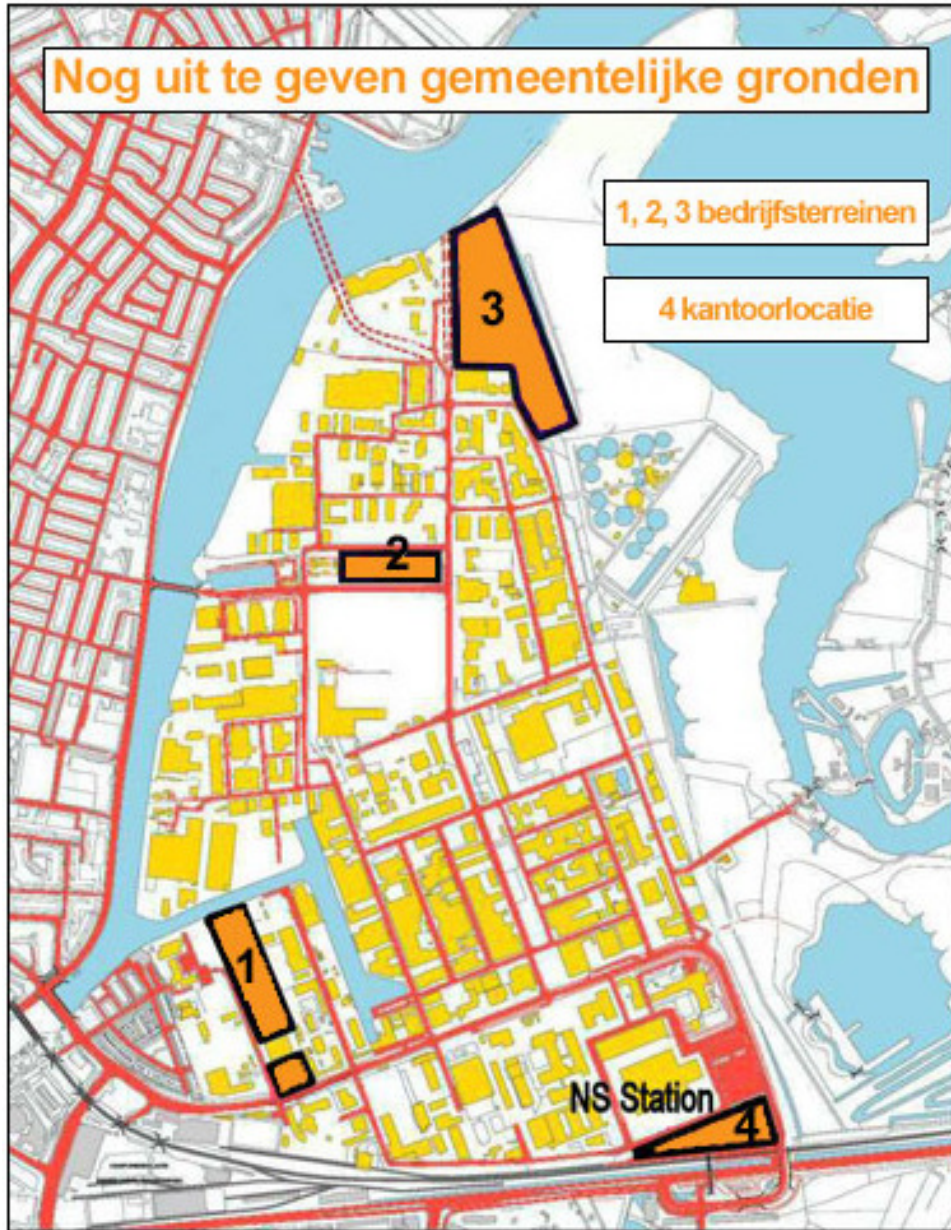
Bedragen x Eur 1.000		per einde	31-12-2011		Prognose					
			Boekwaarde		2012	2013	2014	2015	2016	2017
INVESTERINGSUITGAVEN										
1	Verwerving	6000	-2.304	-2.304						
2	Slopen, ontruimen, blinderen	6200	1.313	1.313						
3	Milieu onderzoek	6310	374	256	118					
4	Bodemsanering incl subsidie	6320	10.492	7.513	426					2.553
5	Hoofdinfrastructuur	6530	1.265							1.265
6	Bouwrijpmaken	6400	13.833	5.853	3.351					4.629
7	Woonrijpmaken	6520	33.480	31.213	170					2.097
8	VTU, Planontwikkeling	1001	11.223	7.821	744					2.658
9	Dotatie Omslagfonds	8500	4.412	3.654						758
11	Dotatie Reserve Grondexploitatie	8500	2.950	2.950						
13	Bijdrage aan derden	6510	6.546	6.546						
14	Overige uitgaven	6540	722	722						
Subtotaal 1 t/m 14			84.305	65.537	4.808					13.960
OPBRENGSTEN										
23	Uitgifte bedrijventerreinen	8130	-97.170	-65.039						-32.131
25	Bijdrage I.S.V.	8300	-474	-363	-110					
27	Bijdrage Provincie	8840	-3.757	-3.242	-515					
28	Bijdrage Rijk	8820	-3.377	-3.377						
29	Bijdrage derden	8900	-1.686	-1.686						
30	Overige opbrengsten	8200	8.271	8.321	-50					
Subtotaal 21 t/m 30			-98.193	-65.388	-675					-32.131
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN			-13.889	149	4.133					-18.171
EXPLOITATIEUITGAVEN										
40	Rente vreemd vermogen	6600	-7.966	-6.988	-312	-121	-127	-133	-140	-147
41	Tijdelijk beheer	6100	603	603						
Subtotaal 40 t/m 41			-7.363	-6.385	-312	-121	-127	-133	-140	-147
Saldo uitgaven en opbrengsten			-21.252	-6.235	3.821	-121	-127	-133	-140	-18.318
Cumulatieve BoekWaarde Cashflow					-2.414	-2.535	-2.661	-2.794	-2.934	-21.252
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012			-15.859	opbrengst						

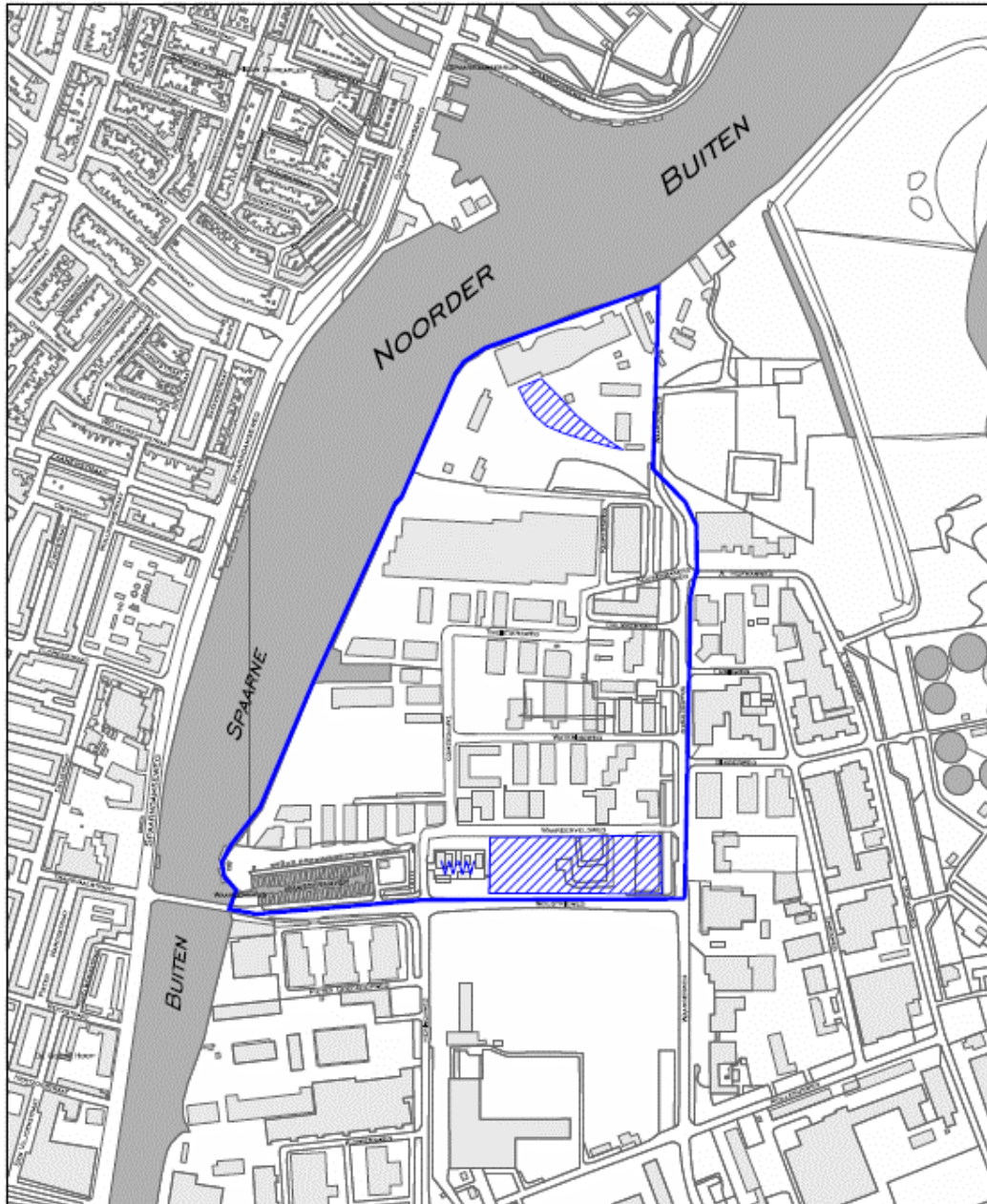
MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag

bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit

Project: Waarderpolder

Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	77.975	77.141	74.434	63.145	60.379	60.756
VTU	12.392	12.571	12.840	11.105	11.600	11.222
overige kosten	15.826	15.751	15.638	13.381	19.208	12.327
subtotaal	106.193	105.463	102.912	87.631	91.187	84.304
grondopbrengsten	-100.550	-100.888	-101.211	-93.216	-97.133	-97.170
overige inkomsten	-17.302	-15.461	-15.491	-3.619	-1.283	-1.023
subtotaal	-117.852	-116.349	-116.702	-96.835	-98.416	-98.193
exploitatiesaldo	-1.922	-3.422	-240	-1.001	-13.767	-7.363
eindresultaat EW	-13.581	-14.308	-14.030	-10.205	-20.996	-21.252
eindresultaat CW						-15.858
eindjaar project	2012	2012	2012	2017	2017	2017

 <p>Haarlem</p>	<p>Waarderpolder Noord - West</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 20-03-2012 TEK.NR.: 12053</p>	<p> Exploitatiegebied Opp.= +/- 366000 m²</p> <p> Uitgeefbaar per 1-1-2012 Opp.= +/- 22000 m²</p>	
--	---	---	---

3.7.2 Waarderpolder Noord-West

Ruimtelijke analyse

Dit gebied is gerevitaliseerd tot hoogwaardig bedrijventerrein.

Status van het project

Zowel de Schoterbrug, als de Oostweg (twee onderdelen van het programma “Bereikbaarheid Waarderpolder”), in zijn in 2009 opgeleverd. De revitalisering van dit deel van de Waarderpolder ‘Noord-West’ het oorspronkelijke doel nagenoeg bereikt.

Er blijven daarvan nog twee belangrijke activiteiten over.

- Het bouwrijp maken en bestraten van het Waarderveld;
- De grondwatersanering van het Rids-terrein.

De ontwikkelingen op het Waarderveld werden eerder vertraagd vanwege onduidelijkheid over het woonwagenveld. De raad heeft gekozen voor een uitsterfconstructie en dit in het bestemmingsplan Waarderpolder mogelijk gemaakt. Door middel van natuurlijk verloop komt dit deel van het Waarderveld op termijn beschikbaar als bedrijfsgrond. Het overige deel van het Waarderveld is in 2010 grotendeels opgehoogd.

De sanering van het (diepere) grondwater van het Rids-terrein moet in 2012-2013 worden uitgevoerd. Tot die tijd wordt alleen het grondwater gemonitord. Voor de uitgifte van de resterende kavels levert dit geen belemmering op.

In het nieuwe bestemmingsplan Waarderpolder 2010 zijn de openbare ruimtes langs het Spaarne niet meer opgenomen. Eerder is al aangegeven dat de geplande brug over de insteekhaven (nabij het INOG-terrein) niet meer wordt uitgevoerd.

Nieuwe revitalisering

In 2011 heeft de provincie Noord-Holland een subsidie toegezegd voor de herstructurering van het terrein van 1,4 hectare van de firma Bottelier. Dankzij deze toezegging kan er met de firma worden gesproken over revitalisering. Doel is saneren van het terrein en toename van de werkgelegenheid door hier de zware milieucategorie ‘in te ruilen’ voor lichtere milieucategoriën.

Een voorwaarde voor het ontvangen van deze subsidie is een eigen bijdrage van de gemeente in de kosten van de revitalisering.

De subsidie voor Fysieke verbeteringen is 50% van de noodzakelijke, rechtstreeks aan de uitvoering van het project toe te rekenen kosten, minus 50% van de inkomsten die met de activiteit gerealiseerd worden. Zodra de gesprekken met de firma tot (concept) afspraken leiden wordt bekend hoe groot het gemeentelijk aandeel van de kosten is. De Raad zal dan gevraagd worden een krediet voor deze kosten beschikbaar te stellen. Bij hernieuwde uitgifte van deze bedrijfsgrond worden deze kosten terugverdiend.

Financieel resultaat

Het resultaat van de exploitatie Waarderpolder Noord-West levert contant een opbrengst op van 1,4 miljoen euro op. Dit is bijna gelijk aan 1 januari 2011.

In 2010 werd reeds gemeld dat het tekort op 1 januari 2009 van 4,7 miljoen euro was omgeslagen naar een opbrengst van 1 miljoen euro. De belangrijkste oorzaak van de financiële verbetering toen was het wegvallen van de kosten voor de brug over de insteekhaven. Daarnaast was er geen sprake meer van de (eerder geprognosticeerde) bijdrage voor het verplaatsen van de woonwagens. In de openbare ruimte rond het kamp moeten nog wel enkele aanpassingen plaatsvinden.

De diepe grondwatersanering van het Rids-terrein bleek ook geen belemmering meer voor de uitgifte van kavels. Het destijds gereserveerde bedrag is uit de grex gehaald.

In 2012 wordt een fonds voor de grondwatersanering van het Rids-terrein gevormd (besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden). De bijdrage vanuit de grex wordt hierin gestort. De grondexploitatie voor dit onderdeel wordt dan afgesloten.

Risico's

Project met een gemiddeld risico. Het risico is ook in 2011 door de kredietcrisis toegenomen ten opzichte van het vorige MPG. De uitgifte van kavels wordt nog immer door de crisis sterk vertraagd. Daarnaast rust er een rentecomponent op het reeds gerealiseerde werk.

Haarlem is voor bedrijven aantrekkelijk als vestigingsplaats en de verwachting is dat dit zo blijft. De leegstand is in de Waarderpolder relatief laag te noemen. Dankzij de inzet van Parkmanagement, de borging ervan in het ondernemersfonds en de investeringen in de bereikbaarheid, blijft de Waarderpolder een aantrekkelijke vestigingsplaats. Alle kavels zullen naar verwachting worden afgenomen, maar later dan oorspronkelijk gepland. Een optie voor het hele Waarderveld is in december 2011 teruggegeven. Het betreffende bedrijf durft een dergelijke investering op dit moment, bij nader inzien, niet aan. Direct daarna is een deel van het terrein door een ander bedrijf in optie genomen. Een bedrijf dat de kavel in 2012 wenst af te nemen.

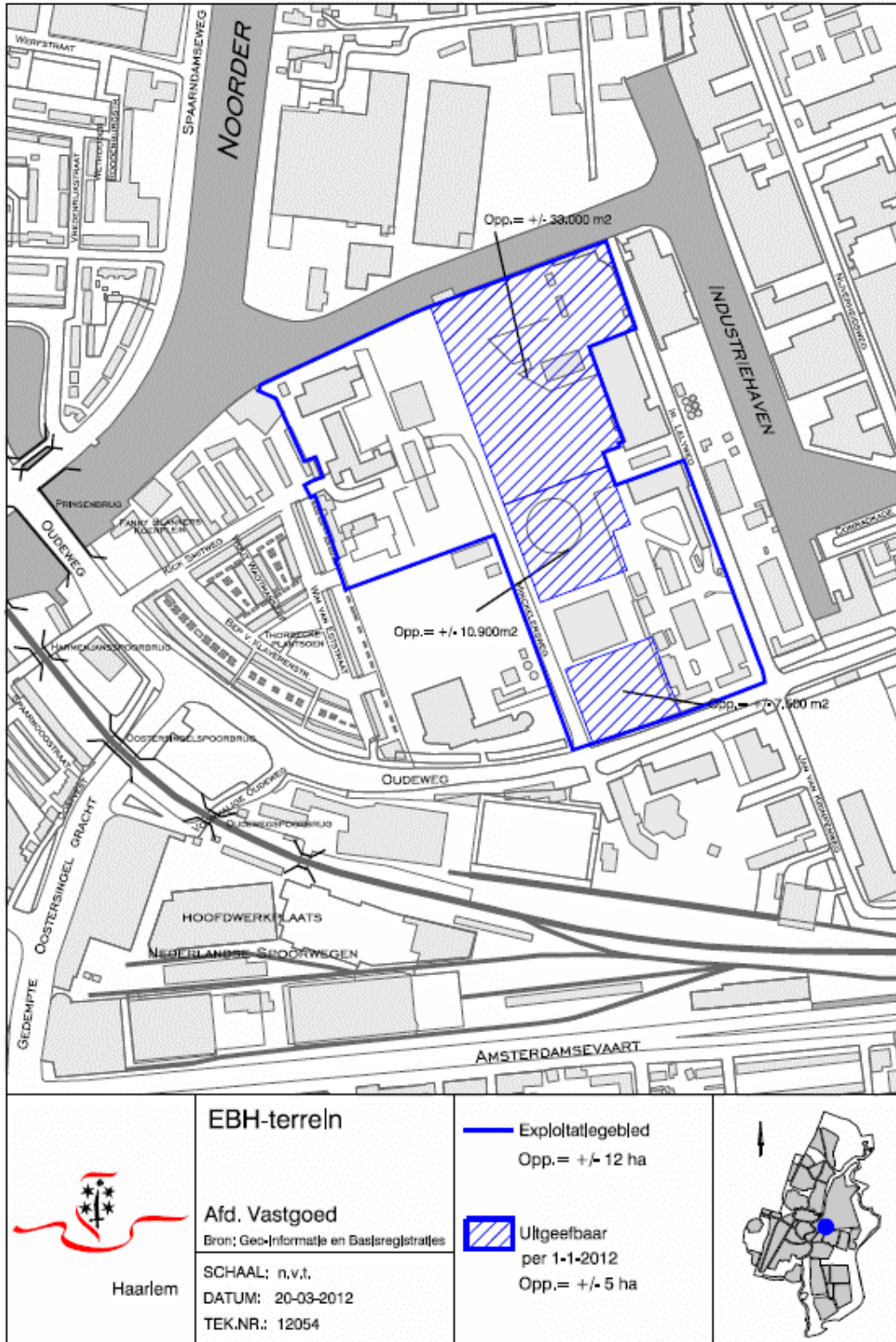
Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Circa 2,1 hectare uitgeefbare grond voor bedrijfsdoeleinden.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Ruud Meijer r.meijer@haarlem.nl

Complexnr: 007 Waarderpolder, revitalisering, Noord-W Looipaar GrEx 2012		Start exploitatie 1-1-2002							
Grondexploitatie per 1 januari 2012		per 2017	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
bedragen x Eur 1.000		Totaal	Boekwaarde						
INVESTERINGSUITGAVEN									
1	Verwerving	358	358						
2	Slopen, ontruimen, blinderen	603	603						
3	Milieu onderzoek	351	234	118					
4	Bodemsanering	1.743	363						1.380
6	Bouwrijpmaken	840	548						292
7	Woonrijpmaken	3.155	2.591						564
8	VTU, Planontwikkeling	2.112	1.864						248
9	Dotatie Omslagfonds	144	20						124
Subtotaal 1 t/m 14		9.306	6.580	118					2.608
OPBRENGSTEN									
23	Uitgifte bedrijventerreinen	-9.093	-4.349						-4.744
25	Bijdrage I.S.V.	-474	-363	-110					
27	Bijdrage Provincie	-246	-246						
28	Bijdrage Rijk	-1.432	-1.432						
30	Overige opbrengsten	-833	-833						
Subtotaal 21 t/m 30		-12.078	-7.224	-110					-4.744
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-2.772	-644	8					-2.136
EXPLOITATIE									
40	Rente vreemd vermogen	558	502	8	9	9	9	10	10
41	Tijdelijk beheer	298	298						
Subtotaal 40 t/m 41		856	801	8	9	9	9	10	10
Saldo uitgaven en opbrengsten		-1.916	157	15	9	9	9	10	-2.126
Kasroom				172	181	190	199	209	-1.916
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-1.430	opbrengst						

Haarlem

EBH-terrein

Afd. Vastgoed

Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties

SCHAAL: n.v.t.

DATUM: 20-03-2012

TEK.NR.: 12054

— Exploitatiegebied
Opp. = +/- 12 ha

▨ Uitgeefbaar
per 1-1-2012
Opp. = +/- 5 ha

3.7.3 Waarderpolder Zuid-West (EBH)

Ruimtelijke analyse

Het project "Waarderpolder revitalisering Zuid-West" (het voormalige EBH-terrein) betreft het geschikt maken van dit gebiedsdeel voor uitgifte als bedrijfsterrein.

Status van het project

De gronden in dit gebied zijn al enkele jaren voor een groot deel bouwrijp. Het gebied ten westen van de Minckelersweg is bestemd voor het Nieuwe Energie plangebied 1 en 2 (overeenkomst met Fortress). Ten oosten van de Minckelersweg is het noordelijke deel aan het water, dat doorloopt tot aan de Lelyweg, bestemd voor de nieuwe huisvesting van Spaarnelanden. Het bouwrijp maken is in 2011 grotendeels uitgevoerd. Het restgebied met vrije kavels is voor de verkoop beschikbaar. Door de economische crisis is het restgebied nog niet verkocht.

In het gebiedsdeel bestaan de investeringen, die nog gemaakt dienen te worden, uit de sanering van het grondwater, het gedeeltelijk bouw- en woonrijp maken van eventueel nog nader te bepalen zijwegen en uit een bijdrage met betrekking tot de bodemsanering en de sloop van huidige opstallen op het terrein van Spaarnelanden.

De grondwatersanering is in 2009 niet uitgevoerd in verband met een technisch conflict met de aannemer. Er is door derden hoger beroep in gesteld tegen de uitspraak van de rechter. De afdeling Milieu heeft inmiddels een ander systeem dan het Radial Collector Well systeem laten installeren, namelijk grondwater beheerssysteem met zes verticale deepwells. De deepwells onttrekken grondwater tussen 5 en 12 m onder het maaiveld. Aangezien de bronnen van de grondwaterverontreiniging nog aanwezig zijn op het voormalige EBH-terrein heeft de beheersmaatregel in principe een eeuwig durend karakter. Het onttrokken grondwater is ernstig verontreinigd en wordt via een zuivering aan de Minckelersweg geloosd op het riool. Aangezien de aanwezige grondwaterverontreiniging de verdere ontwikkeling niet belemmert, zal een fonds worden opgericht (de besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden). Op basis van nacalculatie is bepaald dat de bijdrage vanuit de grex die in 2005 al was betaald voldoende was voor het fonds. Er zal dus geen extra dotatie worden gedaan vanuit de grex. De nadere uitvoering en monitoring zal door de Afdeling Milieu worden geregeld en betaald vanuit het fonds.

De verplaatsing van Spaarnelanden is ruim twee jaar vertraagd. De bodemsanering en de grondwerkzaamheden aan de Lelyweg 51 zijn in 2011 voltooid. De gemeente dient (voor wat betreft de grondexploitatie Waarderpolder) conform het contract met Spaarnelanden de kosten van deze bodemsanering en de sloop van de aanwezige opstallen te dragen. De laatste ramingen uit 2010 waren een stuk lager dan eerdere ramingen berekend. Na de uitgifte van de gronden zal de openbare ruimte woonrijp moeten worden gemaakt. De uitvoering hiervan is afhankelijk van de periode van uitgifte.

Financieel resultaat

In 2011 is conform de prognose een subsidie bijdrage bij de provincie gedeclareerd van ruim 1,3 miljoen euro. Het resultaat van de exploitatie Waarderpolder Zuid-West brengt opbrengst op van € 4,7 miljoen euro, (contante waarde 2012). Het verschil van 3 ton met het MPG 2011 wordt veroorzaakt door de aftrek van de BTW in het geraamde subsidie bedrag en een bijstelling in de geprognosticeerde begeleidingskosten.

Risico's

Dit project heeft een groter risico dan de andere deelgebieden van het programma Waarderpolder. Het contract met Fortress wordt sinds 1 januari 2008 niet nageleefd, ook niet na het uitstel tot 1 januari 2009. De gemeente voert hierover gesprekken met Fortress. Voor de gronden die niet worden afgenomen (de fasen 3 en 4 van het plangebied 2), kan de gemeente geen andere partij(en) zoeken, zolang het contract niet is ontbonden.

In de besluitvorming over de verplaatsing van Spaarnelanden is afgesproken, dat de nieuwe locatie (Lelyweg 51) met een verwachte grondopbrengst van 5,4 miljoen euro wordt 'uitgeruild' met de huidige locatie van Spaarnelanden (Oudeweg 93). De opbrengstpotentie van de Oudeweg 93 is naar verwachting groter, omdat dit een zichtlocatie aan de Oudeweg betreft. Voor de huidige opstallen van Spaarnelanden is in 2011 een sloopvergunning aangevraagd en verkregen. Dit terrein kent extra risico's ten aanzien van sloop en bodemsanering.

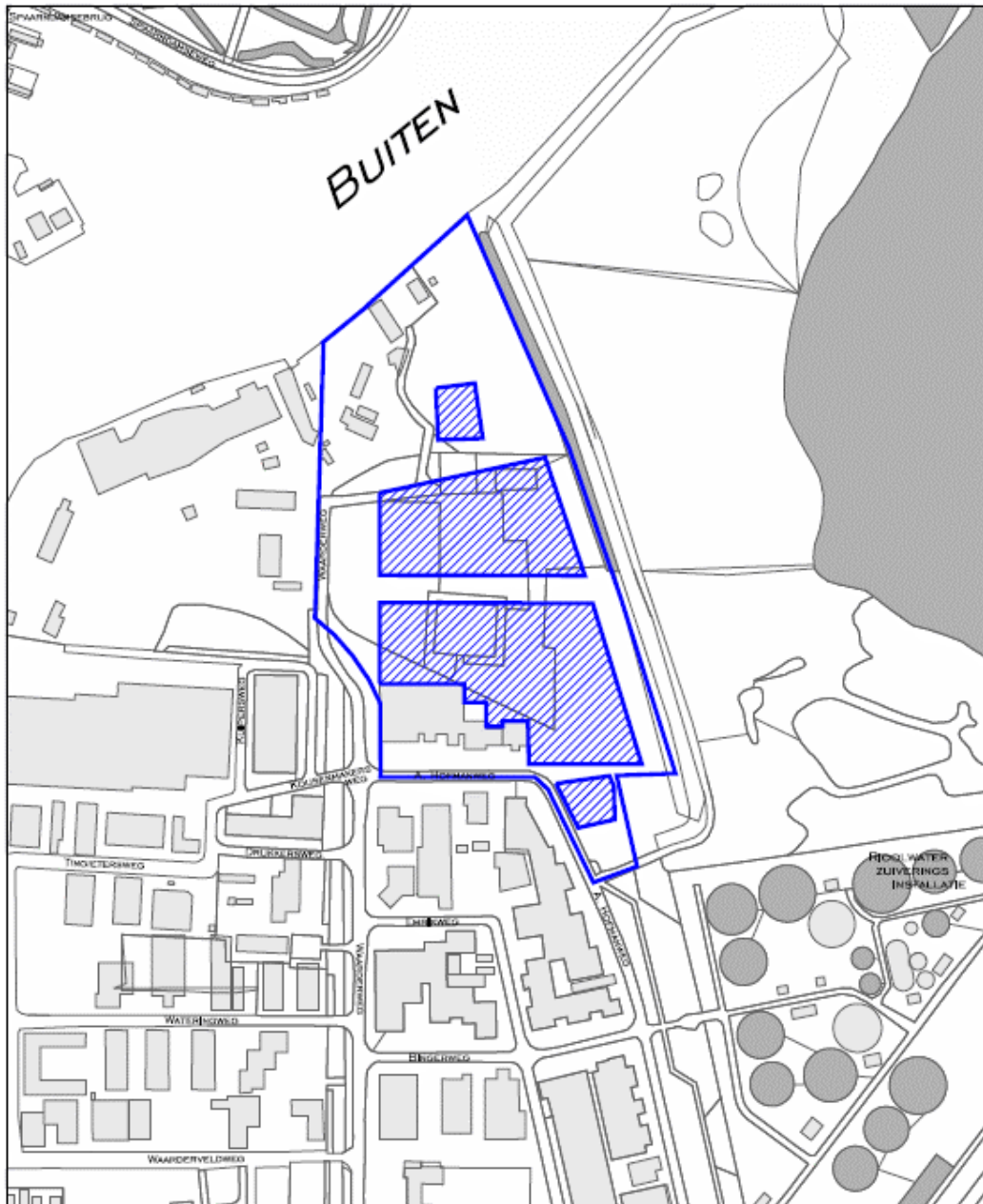
Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Circa 5 hectare uitgeefbare grond voor bedrijfsdoeleinden.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Ruud Meijer r.meijer@haarlem.nl

Complexnr: 010 Waarderpolder, revitalisering, Zuid-We: Loopjaar GrEx 2012		Start exploitatie 1-1-2002							
Grondexploitatie per 1 januari 2012		per 2017	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
bedragen x Eur 1.000		Totaal	Boekwaarde						
INVESTERINGSUITGAVEN									
2	Slopen, ontruimen, blinderen	57	57						
4	Bodemsanering	7.199	5.919	107					1.173
5	Hoofdinfrastructuur	1.265							1.265
6	Bouwrijpmaken	7.012	2.675						4.337
8	VTU, Planontwikkeling	3.218	1.253						1.965
9	Dotatie Omslagfonds	495	155						340
Subtotaal 1 t/m 14		19.247	10.060	107					9.080
OPBRENGSTEN									
23	Uitgifte bedrijventerreinen	-21.687	-4.788						-16.899
27	Bijdrage Provincie	-2.511	-2.511						
28	Bijdrage Rijk	-1.647	-1.647						
29	Bijdrage derden	-157	-157						
30	Overige opbrengsten	-991	-991						
Subtotaal 21 t/m 30		-26.992	-10.093						-16.899
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-7.746	-34	107					-7.819
EXPLOITATIE									
40	Rente vreemd vermogen	1.954	1.567	53	61	64	67	70	74
41	Tijdelijk beheer	-482	-482						
Subtotaal 40 t/m 41		1.472	1.085	53	61	64	67	70	74
Saldo uitgaven en opbrengsten		-6.274	1.051	160	61	64	67	70	-7.745
Kasstroom				1.210	1.271	1.335	1.401	1.471	-6.274
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-4.682 opbrengst							

 <p>Haarlem</p>	<p>Waarderpolder Noord - Oost</p>	<p>— Exploitatiegebied Opp.= +/- 112403 m²</p>	
	<p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 20-03-2012 TEK.NR.: 12052</p>	<p>▨ Uitgeefbaar per 1-1-2012 Opp.= +/- 45000 m²</p>	

3.7.4 Waarderpolder Noord-Oost (Noordkop)

Ruimtelijke analyse

Het project "Waarderpolder revitalisering Noord-Oost" (ook wel "Noordkop Waarderpolder" genoemd) betreft het bouwrijp maken van dit gebiedsdeel ten behoeve van uitgifte voor bedrijfsdoeleinden. Daarna dient het terrein woonrijp gemaakt te worden.

Status van het project

De uitvoering van het project is onderverdeeld in een tweetal fasen (oorspronkelijk bij de start van het project 3). In de eerste fase is aan het einde van 2009 circa 25.000 vierkante meter bouwrijpe bedrijfsgrond opgeleverd. In de tweede fase (tevens de laatste fase) wordt in 2012 20.000 vierkante meter grond bouwrijp worden opgeleverd. Voor de uitvoering van de tweede fase is in 2011 krediet aangevraagd. Het grootste deel van het krediet gaat op aan de bijdrage voor realisatie van de watergang door de Waarderpolder en het nieuwe wegennet. Het restant is nodig voor het te verkopen gebied. Na het voltooiën van de tweede fase, is in dit gebied totaal 45.000 vierkante meter (4,5 ha) aan bedrijfsruimte beschikbaar. Na uitgifte en bebouwing van deze gronden wordt de openbare ruimte verder ingericht.

De verkoop van bedrijfsgronden stagneert door de crisis. Er is belangstelling voor kavels, maar banken vragen bij financiering grotere zekerheden. Financieren van nieuwbouw blijft hierdoor zeer lastig.

Het nieuwe bestemmingsplan van de Waarderpolder is in 2010 van kracht geworden. In het bestemmingsplan is een verruiming van de bouwmogelijkheid tot 100 procent van de kavel opgenomen. Dit vanuit stedenbouwkundige visie en ter stimulering van intensief grondgebruik.

Financieel resultaat

In 2010 is een verbetering, namelijk een vermindering van het tekort met 3,4 miljoen euro over 2009 gemeld. Dit kwam door een forse besparing op de bodemsanering van de eerste fase en het vervallen van de investering nabij de noordoever. Het resultaat van de exploitatie Waarderpolder Noord-Oost levert contant op 1 januari 2012 een tekort op van ca. 2,1 miljoen euro, vrijwel gelijk aan de prognose van het vorig MPG.

Risico's

Het betreft een project met een gemiddeld risico. Het risico is vanaf 2008 door de kredietcrisis wel toegenomen. De uitgifte van kavels wordt door de crisis flink vertraagd. Er is een rentecomponent over het reeds gerealiseerde werk, waardoor de netto opbrengsten lager worden. De leegstand in de Waarderpolder is landelijk gezien laag. Naar verwachting zullen alle kavels de komende jaren worden afgenomen, maar op een later tijdstip dan oorspronkelijk gepland. Het minimum aantal arbeidsplaatsen (8 per 1.000 m² uit te geven kaveloppervlak) blijft voor kopers van toepassing, waardoor er geen gemeentegrond wordt verkocht voor en andere functies waar weinig of geen mensen werken. Dit beleid leidt tot langzame uitgifte van gemeentegrond, maar op de lange termijn tot meer arbeidsplaatsen in de Waarderpolder.

In 2006 is door de provincie een HIRB-subsidie (Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen) toegekend, met een maximum van 1,5 miljoen euro. Het is een z.g. 'tekort subsidie', wat in deze deexploitatie het geval is. Een voorschot van de subsidie is betaald in januari 2010. Verwacht wordt dat in 2012 het restant wordt verkregen. De definitieve uitkering zal op basis van een accountantsverklaring plaatsvinden. Daarbij gaat de provincie uit van de werkelijke kosten. Gezien het feit dat het aantal vierkante meters aan bedrijfsgrond dat geproduceerd wordt kleiner wordt dan oorspronkelijk begroot, wordt rekening gehouden met minder subsidie dan oorspronkelijk toegekend.

Er is nog een aantal beperkte onzekerheden over, zoals de aanleg van een drietal duikers en het aanbrengen van een waterkering. Doordat de einduitvoering definitief is, kunnen de kosten, die samenhangen met de laatste onzekerheden, worden begroot binnen de grondexploitatie. Onzeker is nog of de aanbesteding van nieuw werk hoger, dan wel als gevolg van de crisis juist lager uitvalt.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Aan uitgifbare grond voor bedrijfsdoeleinden: 4,5 hectare. Dit was oorspronkelijk ca. 6 hectare.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Ruud Meijer r.meijer@haarlem.nl

Complexnr: 005 Waarderpolder, revitalisering, Noord-O. Loopjaar GrEx 2012		Start exploitatie 01-01-2002								
Grondexploitatie per 1 januari 2012		per 2017	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
bedragen x Eur 1.000		Totaal	Boekwaarde							
INVESTERINGSUITGAVEN										
3	Milieu onderzoek	22	22							
4	Bodemsanering	548	229	319						
6	Bouwrijpmaken	5.981	2.630	3.351						
7	Woonrijpmaken	1.703		170					1.533	
8	VTU, Planontwikkeling	2.536	1.769	322					445	
9	Dotatie Omslagfonds	294							294	
Subtotaal 1 t/m 14		11.085	4.651	4.162					2.272	
OPBRENGSTEN										
23	Uitgifte bedrijventerreinen	-11.549	-1.061						-10.488	
27	Bijdrage Provincie	-1.000	-486	-515						
28	Bijdrage Rijk	-27	-27							
30	Overige opbrengsten	798	848	-50						
Subtotaal 21 t/m 30		-11.778	-725	-565					-10.488	
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-693	3.926	3.597					-8.216	
EXPLOITATIE										
40	Rente vreemd vermogen	3.434	792	242	434	456	479	503	528	
41	Tijdelijk beheer	128	128							
Subtotaal 40 t/m 41		3.562	920	242	434	456	479	503	528	
Saldo uitgaven en opbrengsten		2.869	4.846	3.840	434	456	479	503	-7.688	
Kasstroom				8.685	9.119	9.575	10.054	10.557	2.868	
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		2.141 tekort								

MPG in vogelvlucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag

bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit

Project: 005 Waarderpolder Noord Oost

Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	13.720	13.376	11.949	7.455	8.255	8.255
VTU	3.248	3.671	3.912	2.949	2.536	2.536
overige kosten	779	827	760	305	294	294
subtotaal	17.747	17.874	16.621	10.709	11.085	11.085
grondopbrengsten	-13.486	-13.633	-13.688	-9.535	-11.536	-11.549
overige inkomsten	-179	-179	-179	-179	-230	-229
subtotaal	-13.665	-13.812	-13.867	-9.714	-11.766	-11.778
exploitatiesaldo	1.116	803	1.776	5.108	3.662	3.562
eindresultaat EW	5.198	4.865	4.530	6.103	2.981	2.869
eindresultaat CW						2.141
eindjaar project	2011	2011	2012	2012	2017	2017

3.8 FUCA

Ruimtelijke analyse

Het project consolidatie FUCA bestaat uit drie projecten. Het betreffen de FUCA Amsterdamse buurt, de FUCA Leidsebuurt en de exploitatie Wisselwoningen. De samenhangende factor is het programma voor woningen met funderingsproblemen. De houten palen fundering is ernstig aangetast door een bacterie. Hierdoor verzakken de huizen onder andere. Het FUCA-programma bestaat uit deelprojecten met betrekking tot sloop, nieuwbouw en renovatie. Het project Wisselwoningen betreft woningen, die worden ingezet als tijdelijke huisvesting voor huishoudens, waarvan de woningen worden aangepakt.

Status van het project

Het project is in de laatste fase. Voor het funderingsherstel van de panden aan de Westergracht 47-59 is met de particuliere eigenaren overeenstemming bereikt. De gemeentelijke panden zijn met casco-funderingsherstel door de gemeente op een openbare veiling aangeboden. Na een tegenvallend verkoopresultaat (2 van de 12 appartementen zijn gegund) heeft er ambtelijk beraad plaatsgevonden en is in het eerste kwartaal 2012 aan het gemeentebestuur voorgelegd de overige panden per openbare inschrijving aan één partij te verkopen met de voorwaarde dat verdere renovatie tot het niveau van bouwbesluit en de werkzaamheden in het kader van een leerwerkproject worden uitgevoerd. De panden die in het deelproject wisselwoningen waren opgenomen, zijn conform de Nota optimalisering grotendeels in 2005 afgestoten. De laatste wisselwoning is in 2008 afgestoten.

In 2008 zijn de woningen op de sloop/nieuwbouwlocaties Klarenbeekstraat, Klarenbeek/Voorzorgstraat, Leidsestraat en Leidsezijstraat, aan de particuliere eigenaren opgeleverd. De nieuwbouw op de hoek Palmstraat/Van Marumstraat is in 2010 opgeleverd. Alle woningen waren snel verkocht. De nieuwbouw van 12 woningen aan de A.L. Dyserinckstraat en de Teding van Berkhoutstraat is in 2011 opgeleverd. De panden aan de Ruychaverstraat zijn door middel van openbare inschrijving en onder de voorwaarde van ontwikkeling in een vorm van Particulier Oprichtingsvennootschap (POS), aan een ontwikkelaar verkocht. Echter, als gevolg van de crisis heeft transport niet plaatsgevonden. Het college heeft het contact met deze ontwikkelaar beëindigd en is bezig met een nieuw verkoopvoorstel.

De sloop/nieuwbouwlocatie Amsterdamsevaart is in afwachting van betere tijden nog niet aan de markt aangeboden.

Naar verwachting wordt het project FUCA in 2012 afgerond.

Financieel resultaat

Consolidatie

MPG 2011	:	1.769.000 euro tekort
MPG 2012	:	2.543.000 euro tekort

Ten opzichte van MPG 2011 is het tekort op de grondexploitatie Fuca opgelopen met ca € 800.000,-

Omdat de gesprekken met de ontwikkelaar voor de Ruychaverstraat zijn beëindigd en er op het moment van opstellen van MPG 2012 geen besluiten zijn genomen over de voortgang van dit project zijn in de grondexploitatie voor 2012 kosten voor sloop en sanering van de panden opgenomen.

In 2011 is besloten om onvoorziene uitgaven te doen op de locatie Westergracht, zoals die van de aankoop van twee appartementsrechten, kosten voor fundering en cascoherstel van het gemeentelijk bezit en verkoop middels een veiling. De geraamde opbrengsten zijn via de veiling niet gerealiseerd en de gemeente heeft haar opbrengstenprognose moeten bijstellen.

Ten tijde van het opstellen van het MPG 2012 was er nog onduidelijkheid over het vervolgsценario voor deze panden. In het MPG wordt rekening gehouden met een scenario waarbij per saldo (opbrengsten minus kosten) € 2 ton aan extra kosten voor verdere renovatie van de panden wordt gemaakt. In verband met het

risicoprofiel is echter aan het bestuur na het opstellen van het MPG een ander scenario voorgelegd waarbij het resultaat van de grondexploitatie Fuca Leidsebuurt ten opzichte van het MPG (€ 1,35 mln tekort) met ca. € 2 ton verbeterd. Hiermee rekening houdend zal per saldo het resultaat voor de Westergracht ten opzichte van het MPG 2011 verslechteren met € 2,2 ton in plaats van € 4,2 ton. Voor afronding van de projecten Westergracht en Ruychaverstraat (o.a opnieuw op de markt brengen en beëindiging grex) is een extra post aan VTU kosten opgenomen

Risico's

- De risico's van dit project betroffen en betreffen met name de te maken kosten voor de aankopen en de geraamde opbrengsten (ontwikkelrisico). Soms was het noodzakelijk om deze risico's te nemen. Andere keren konden deze beperkt worden door de locaties in het kader van Particulier Opdrachtgeverschap per openbare inschrijving aan een marktpartij te verkopen.
- De opbrengsten van de laatste projecten zijn nog niet gegarandeerd. Door de crisis, de verslechtering van de woningmarkt en financieringsproblemen bij kopers en ontwikkelaars kunnen projecten vertragen. Uiteindelijk kan het er zelfs toe leiden, dat projecten geen doorgang zullen vinden. Dit alles kan consequenties hebben voor het resultaat van de grondexploitatie.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Dit project is gericht op de vernieuwing van de gebieden met funderingsproblemen in de Amsterdamse buurt en de Leidsebuurt. De vernieuwing die is ingezet, voorkomt achteruitgang van de genoemde wijken.

Bijdrage aan stedelijke programma's

De FUCA-exploitaties dragen bij tot het programma Stadsvernieuwing en Leefbaarheid.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Alex Jansen a.jansen@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Kredietaanvraag diverse projecten FUCA	Definitiefase	RB 183/2005	2005 240468	
Kredietaanvraag voorschot uitvoering nieuwbouw funderingsaanpak	Realisatiefase	RB 241/2006	2006 245725	
Kredietaanvraag fundering- en cascoherstel diverse panden in de Oude Amsterdamse buurt	Realisatiefase	9/2004	2004 218517	
Kredietaanvraag diverse projecten FUCA	Realisatiefase	183/2005	2005 240468	
Aanvullende kredietaanvraag sloop en sanering van 14 bestaande woningen aan de Herensingel	Realisatiefase	106/2005	2005 239917	
Krediet Fundering casco herstel Westergracht 47-59	Realisatiefase		2011/127478	
Aankoop Westergracht 51 rd	Realisatiefase		2011/139165	

Complexnr: 027 FUCA Amsterdamse Buurt Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx Start exploitatie	2012 01-01-2002					
bedragen x Eur 1.000		per 2012 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Vererving	12.820	12.820					
2	Slopen, ontruimen, blinderen	728	728					
4	Bodemsanering							
6	Bouwrijpmaken	1.096	1.096					
7	Woonrijpmaken	5	5					
8	VTU, Planontwikkeling	1.002	997	5				
13	Bijdrage aan derden	202	202					
14	Overige uitgaven	3	3					
Subtotaal 1 t/m 14		15.855	15.850	5				
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-10.315	-9.935	-380				
25	Bijdrage I.S.V.	-3.694	-3.694					
26	Bijdrage Gemeente	-1.842	-1.842					
28	Bijdrage Rijk	-108	-108					
30	Overige opbrengsten	-32	-32					
Subtotaal 21 t/m 30		-15.991	-15.611	-380				
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-136	239	-375				
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	2.128	2.011	117				
41	Tijdelijk beheer	92	92					
Subtotaal 40 t/m 41		2.220	2.103	117				
Saldo uitgaven en opbrengsten		2.084	2.342	-258				
Kasstroom				2.084				
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		1.985 tekort						

Complexnr: 028 FUCA Ld Buurt-Roz Priel - Transvlbrt Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx Start exploitatie	2012 01-01-2002					
bedragen x Eur 1.000		per 2012 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Vererving	4.135	4.135					
2	Slopen, ontruimen, blinderen	466	416	50				
3	Milieu onderzoek	3	3					
4	Bodemsanering	112	30	83				
6	Bouwrijpmaken	183	183					
8	VTU, Planontwikkeling	1.144	997	147				
13	Bijdrage aan derden	1.834	1.834					
14	Overige uitgaven	1.079	157	922				
Subtotaal 1 t/m 14		8.955	7.754	1.201				
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-6.027	-3.413	-2.614				
25	Bijdrage I.S.V.	-2.430	-2.411	-96				
26	Bijdrage Gemeente	-40		-76				
29	Bijdrage derden	-448	-448					
30	Overige opbrengsten	-19	-19					
Subtotaal 21 t/m 30		-8.963	-6.291	-2.785				
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-8	1.464	-1.584				
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	929	791	138				
41	Tijdelijk beheer	499	499					
Subtotaal 40 t/m 41		1.427	1.290	138				
Saldo uitgaven en opbrengsten		1.419	2.753	-1.447				
Kasstroom				1.307				
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		1.352 tekort						

Complexnr: 029 FUCA Wisselwoningen Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx Start exploitatie	2012 01-01-2002					
bedragen x Eur 1.000		per 2012 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Vererving	328	328					
8	VTU, Planontwikkeling	85	85					
Subtotaal 1 t/m 14		413	413					
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-1.222	-1.222					
Subtotaal 21 t/m 30		-1.222	-1.222					
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-809	-809					
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	-40		-40				
41	Tijdelijk beheer	15	15					
Subtotaal 40 t/m 41		-25	15	-40				
Saldo uitgaven en opbrengsten		-834	-794	-40				
Kasstroom				-834				
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-794 opbrengst						

20120101 CONS FUCA 27 28 29
Consolidatie Grondexploitaties per 1 januari 2012

Start exploit: 2002

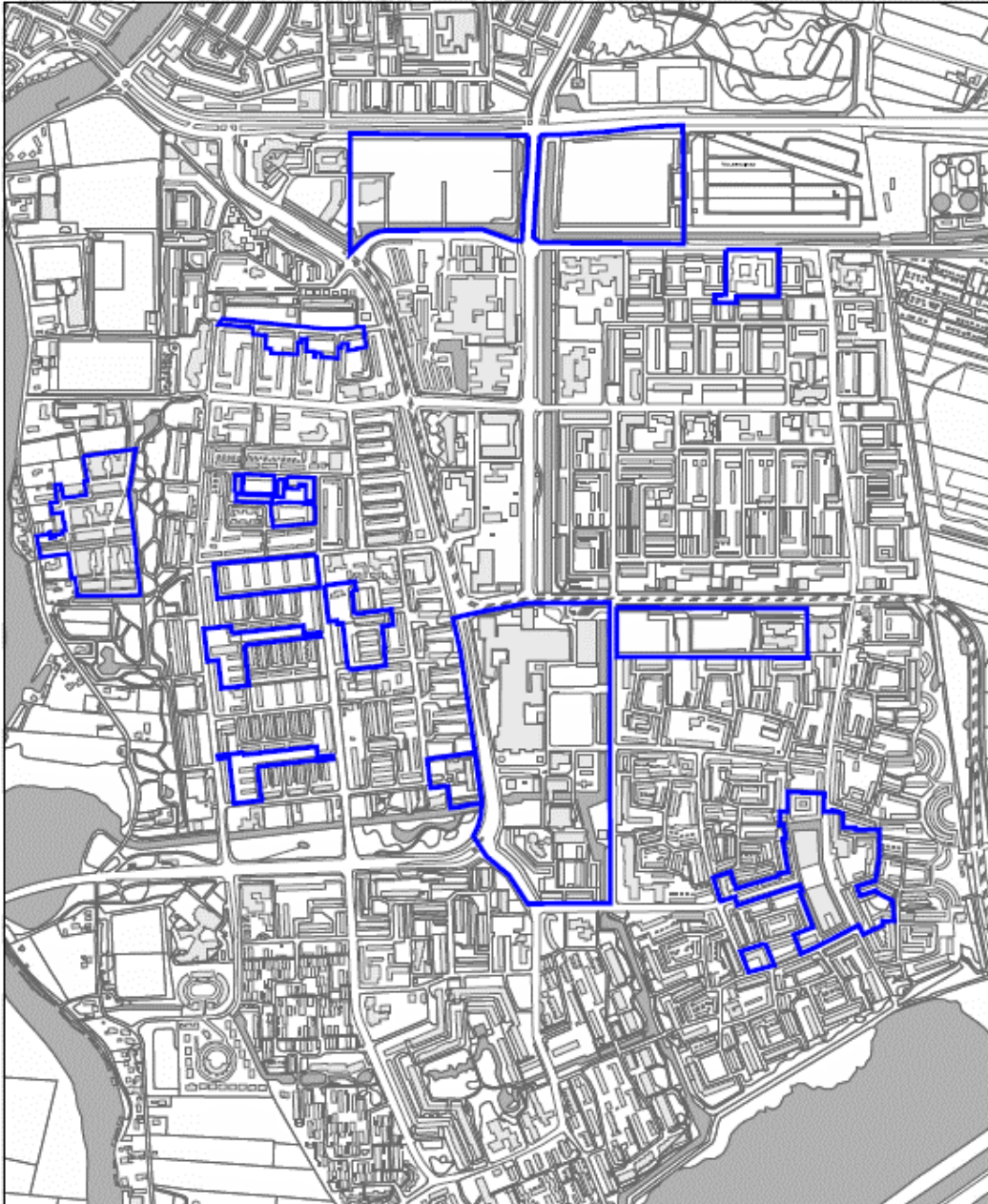
Einde exploi 2012

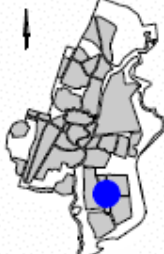
Bedragen x Eur 1.000		per einde	31-12-2011	Prognose			
			Boekwaarde	2012	2013	2014	2015
INVESTERINGSUITGAVEN							
1	Verwerving	6000	17.282	17.282			
2	Slopen, ontruimen, blinderen	6200	1.193	1.143	50		
3	Milieu onderzoek	6310	3	3			
4	Bodemsanering incl subsidie	6320	113	30	83		
6	Bouwrijpmaken	6400	1.279	1.279			
7	Woonrijpmaken	6520	5	5			
8	VTU, Planontwikkeling	1001	2.230	2.078	152		
13	Bijdrage aan derden	6510	2.037	2.037			
14	Overige uitgaven	6540	1.081	160	922		
Subtotaal 1 t/m 14			25.223	24.017	1.206		
OPBRENGSTEN							
21	Uitgifte woningbouw	8110	-17.564	-14.570	-2.994		
25	Bijdrage I.S.V.	8300	-6.123	-6.105	-96		
26	Bijdrage Gemeente	8800	-1.882	-1.842	-76		
28	Bijdrage Rijk	8820	-108	-108			
29	Bijdrage derden	8900	-448	-448			
30	Overige opbrengsten	8200	-51	-51			
Subtotaal 21 t/m 30			-26.177	-23.124	-3.165		
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPPLAN			-953	893	-1.959		
EXPLOITATIEUITGAVEN							
40	Rente vreemd vermogen	6600	3.017	2.802	215		
41	Tijdelijk beheer	6100	605	605			
Subtotaal 40 t/m 41			3.623	3.408	215		
Saldo uitgaven en opbrengsten			2.670	4.301	-1.744		
Cumulatieve BoekWaarde Cashflow				2.557			
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012			2.542 tekort				

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag
 bedragen x € 1.000, eindwaarde

Project: 027-028-029 FUCA

Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	3.112	3.061	3.048	1.681	2.462	2.593
VTU	1.970	1.946	1.928	1.932	2.033	2.230
overige kosten	20.656	20.880	20.506	20.858	19.322	20.400
subtotaal	25.738	25.887	25.482	24.471	23.817	25.223
grondopbrengsten	-14.703	-16.045	-17.592	-17.019	-16.759	-17.565
overige inkomsten	-9.705	-10.015	-8.304	-8.304	-8.554	-8.612
subtotaal	-24.408	-26.060	-25.896	-25.323	-25.313	-26.177
exploitatie saldo	2.092	2.327	2.533	3.016	3.354	3.663
eindresultaat EW	3.422	2.154	2.119	2.164	1.858	2.709
eindresultaat CW	3.259					2.542
eindjaar project	2009	2010	2012	2011	2011	2012

 <p>Haarlem</p>	<p>Schalkwijk 2000+</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p>	<p>— Exploitatiegebied</p>	
	<p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 20-03-2012 TEK.NR.: 12045</p>		

3.9 Grondexploitatie Schalkwijk 2000+

Op 17 november 1999 heeft de gemeenteraad van Haarlem het Uitvoeringsplan Schalkwijk 2000+ vastgesteld. Vervolgens heeft de gemeenteraad op 6 juni 2001 besloten om één grondexploitatie te openen ten behoeve van het gehele programma in het stadsdeel Schalkwijk. De “Grondexploitatie Schalkwijk 2000+” is daarmee een financiële vertaling geworden van de ambities uit het Programma voor Schalkwijk.

Het Programma Schalkwijk 2000+ heeft een aanzienlijk aantal grote projecten onderhanden met grote investeringen en opbrengsten.

De gemeenteraad heeft in 2001 besloten om voor het gehele Programma Schalkwijk 2000+ één grondexploitatie te openen, daarbij is tevens besloten om de afzonderlijke saldi van de eindresultaten per complex (deelproject) met elkaar te verevenen. Ook worden binnen het gehele programma middelen gereserveerd voor onrendabele, doch noodzakelijke, ruimtelijke ingrepen.

De grondexploitatie Schalkwijk 2000+ kent negen deelcomplexen, waarvan enkele het komende jaar gesloten kunnen worden, omdat deze zijn of worden afgerond. Alle complexen, zoals hieronder staan vermeld, worden in de komende hoofdstukken afzonderlijk behandeld.

- * Europawijk-Zuid Een nieuwbouw- en transformatieproject in samenwerking met een corporatie. Kwantitatief resultaat: circa 220 woningen.
- * 023 Haarlem Een grote uitgiftelocatie in samenwerking met samenwerkende marktpartijen. Kwantitatief resultaat: circa 700 woningen, 17.000 vierkante meter bruto vloeroppervlakte (bvo) aan kantoren en voorzieningen als winkels, een kinderdagverblijf en een school.
- * Nederlandlaan Een nieuwbouw- en transformatieproject in samenwerking met een corporatie. Kwantitatief resultaat: circa 90 woningen. Dit deelproject is inmiddels gereed.
- * Stadsdeelhart Groot herstructureringsproject. Kwantitatief resultaat (in toegevoegde bvo's): circa 55.000 vierkante meter aan woningen, circa 8.000 vierkante meter aan maatschappelijke functies, circa 16.000 vierkante meter aan winkels en circa 8.000 vierkante meter aan kantooruimten.
- * Aziëweg Een uitgiftelocatie in samenwerking met een corporatie. Kwantitatief resultaat: circa 170 woningen en 150 zorgplaatsen.
- * Meerwijk-Centrum Groot herstructureringsproject. Kwantitatief resultaat: circa 450 woningen, 3.000 vierkante meter aan winkels en 3.000 vierkante meter aan maatschappelijke voorzieningen.
- * Doctorshof Een uitgiftelocatie in samenwerking met een corporatie. Kwantitatief resultaat: circa 55 woningen. Dit deelproject is inmiddels gereed.
- * Verzamelexploitatie SW2000+ Zie onder “Verzamelexploitatie”.

Functie verzameexploitatie

In de Verzameexploitatie SW2000+ staan investeringen beschreven, die niet direct in één deelcomplexgebied liggen of op een andere manier aan één enkel project te koppelen zijn. Voorbeelden hiervan zijn: een reservering voor stedenbouwkundige knelpunten, een bijdrage voor een integraal waterplan en een omslagfonds ten behoeve van bovenwijkse voorzieningen. Dit is allemaal noodzakelijk om de leefbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimte van Schalkwijk, over een breed invalsg gebied, voldoende impuls te geven. Meer hierover staat beschreven in het Uitvoeringsplan Schalkwijk 2000+.

Door deze integrale aanpak, moet in 15 jaar tijd een stadsdeel ontstaan, dat opnieuw tenminste 30 jaar mee kan.

Daarnaast heeft de verzameexploitatie nog een erg belangrijke functie. De verzameexploitatie fungeert in dit specifieke geval ook als een reserve. Dit betekent dat in de salderende grondexploitatie Schalkwijk 2000+ een buffer is ingebouwd.

Sinds 2005 doet de grondexploitatie Schalkwijk 2000+ geen aanspraak meer op de reserve grondexploitaties. Dit wordt veroorzaakt door de gunstig geprognosticeerde resultaten en de reservering, die in voldoende mate ten laste is gebracht van de verzameexploitatie.

Voorziening in de grondexploitatie

Een grondexploitatie wordt in principe pas geopend, indien deze minimaal kostendekkend is. Een eventueel te verwachten negatief exploitatieresultaat moet bij aanvang van de grondexploitatie worden gedekt door een even zo grote voorziening ten laste van de Reserve grondexploitaties (in het geval van Schalkwijk 2000+ dus opgenomen in de verzameexploitatie).

Als uitgangspunt geldt, dat bij een grondexploitatie, waarbij sprake is van een te verwachten negatief exploitatieresultaat, hiervoor direct een voorziening moet worden getroffen. Hiermee wordt recht gedaan aan het voorzichtigheidsprincipe, dat stelt dat te verwachten verliezen direct tot uitdrukking moeten komen in een voorziening. Deze voorziening moet als een waardecorrectie in mindering worden gebracht op de boekwaarde van de betreffende grondexploitatie. Winstneming uit de grondexploitatie mag pas plaatsvinden, indien deze winst werkelijk is opgetreden. Ook als het geprognosticeerde eindresultaat een opbrengst laat zien, maar er nog investeringen gedaan moeten worden, dan moet de opbrengst volledig zeker gesteld worden tot aan het einde van het project.

Bij het opmaken van de jaarrekening wordt jaarlijks beoordeeld of de getroffen voorziening in orde is of moet worden aangepast.

De gemeente is in deze gehouden aan de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV, vanaf 17 januari 2003), de Haarlemse Beheerverordening Grond- en Gebouwenexploitatie, nr. 690 (BGGE, geldig vanaf 8 juni 2007) en de onafhankelijke accountantsdienst van de gemeente.

Zoals gezegd, hoeft de grondexploitatie Schalkwijk 2000+, door de gunstige resultaatsverwachting en de reservering van een deel daarvan in de verzameexploitatie, sinds 2005 geen aanspraak te doen op de Reserve grondexploitaties.

Het Programma Schalkwijk 2000+ dient ook een voorlopige voorziening aan te houden voor de gewaardeerde risicocomponenten. De omvang van de noodzakelijke reservering voor investeringen en af te dekken risico's wordt bepaald door middel van een risico-inventarisatie. Sinds enige tijd past de gemeente deze systematiek toe in haar projecten. De actuele situatie wordt jaarlijks herzien. Op het moment van herzien, is het ook mogelijk om het moment van winstuitname te bepalen.

Financieel resultaat

Het geprognosticeerde eindresultaat van de grondexploitatie Schalkwijk 2000+ is positief. Echter, de grondexploitatie Schalkwijk 2000+ dient de risico's in alle deelcomplexen zelf te dekken en zal bij eventuele tegenvallers geen aanspraak doen op de Reserve grondexploitaties.

Er zijn in de periode tot 2017 nog veel factoren, die dwingen om voorzichtig om te gaan met de waardering van de risico's. Dit is de reden dat de grondexploitatie Schalkwijk 2000+ voorlopig geen dotatie kan doen aan de Reserve grondexploitaties.

Om een paar voorbeelden van actuele risico's te geven. De vertragingen bij de projecten Aziëweg, 023 en Schalkstad. In de afzonderlijke beschrijvingen van de complexen wordt hierop verder ingegaan.

Naar verwachting kan pas na 2017 worden beoordeeld of de grondexploitatie Schalkwijk2000+ enige vorm van winstuitname kan toelaten.

20120101 CONS Schalkwijk 036 037 040 041 042 043 048 099												
Consolidatie Grondexploitaties per 1 januari 2012												
Start exploit: 2002												
Einde exploit 2019												
Bedragen x Eur 1.000			per einde	31-12-2011	Prognose							
			Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
INVESTERINGSUITGAVEN												
1	Verwerving	6000	14.949	14.949								
2	Slopen, ontruimen, blinderen	6200	1.314	1.314								
3	Milieu onderzoek	6310	36	36								
5	Hoofdinfrastructuur	6530	857	857								
6	Bouwrijpmaken	6400	5.150	3.121	79	1.531	199	221				
7	Woonrijpmaken	6520	12.618	5.587	3.055	1.734	2.242					
8	VTU, Planontwikkeling	1001	21.731	17.504	599	992	1.001	621	225	229	234	
9	Dotatie Omslagfonds	8500	808	65	743							
11	Dotatie Reserve Grondexploitatie	8500	500	500								
13	Bijdrage aan derden	6510	1.720	1.720								
14	Overige uitgaven	6540	11.052	6.011	650	1.506	2.885					
Subtotaal 1 t/m 14			70.736	51.164	5.626	5.763	6.327	842	225	229	234	326
OPBRENGSTEN												
21	Uitgifte woningbouw	8110	-23.840	-14.669	-590	-5.831			-2.750			
23	Uitgifte bedrijventerreinen	8130	-1.813	-1.813								
24	Uitgifte voorzieningen	8140	567	567								
25	Bijdrage I.S.V.	8300	-2.596	-2.596								
26	Bijdrage Gemeente	8800	-2.562	-662	-1.900							
27	Bijdrage Provincie	8840	-492	-492								
28	Bijdrage Rijk	8820	-1.200	-1.200								
29	Bijdrage derden	8900	-4.496	-3.667	-306		-523					
30	Overige opbrengsten	8200	-45.511	-23.724	-1.022	-2.099	-3.321	-1.525	-3.144	-3.031	-1.225	-6.419
Subtotaal 21 t/m 30			-81.941	-48.254	-3.818	-7.930	-3.844	-1.525	-5.894	-3.031	-1.225	-6.419
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN			-11.205	2.910	1.808	-2.167	2.483	-683	-5.670	-2.802	-991	-6.094
EXPLOITATIEUITGAVEN												
40	Rente vreemd vermogen	6600	7.154	5.675	412	588	509	399	385	-152	-299	-364
41	Tijdelijk beheer	6100	-450	-450								
Subtotaal 40 t/m 41			6.704	5.225	412	588	509	399	385	-152	-299	-364
Saldo uitgaven en opbrengsten			-4.501	8.136	2.220	-1.579	2.992	-284	-5.285	-2.953	-1.291	-6.458
Cumulatieve BoekWaarde Cashflow					10.356	8.777	11.769	11.485	6.200	3.247	1.956	-4.501
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012			-1.887 opbrengst									

Kwalitatief resultaat

Per deelproject worden hierna de programma's beschreven.

In het geheel levert het Programma Schalkwijk 2000+ een belangrijke bijdrage aan de woningbouwopgave waar Haarlem voor staat. Ook ondersteunt het Programma Schalkwijk 2000+ de stad voor een belangrijk deel door de bouw of de verbetering van moderne functies op sociaal en economisch vlak (door kantoorruimten, retail en voorzieningen aan te brengen). Stedelijke vernieuwing is echter meer dan het realiseren van fysieke projecten. De fysieke doelen staan uiteindelijk ten dienste van de sociale, maatschappelijke en economische doelen van het stadsdeel. Hierbij moeten maatschappelijke voorzieningen in de pas lopen met nieuwbouw en renovatie. Bij dit alles worden burgers nauw betrokken. Het betreft verbeteringen van hun woonomgeving. En in die delen van de wijk, waar geen nieuwbouw of renovatie is gepland, blijft aandacht voor het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte. Hier lag en ligt een belangrijke opgave voor de komende jaren.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Annemariecke Schneider a.schneider@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Vaststelling uitvoeringsplan Schalkwijk 2000+	Initiatiefase	335/1999	1999 222232	
Grondexploitaties/voorbereidingskredieten Schalkwijk 2000+	Initiatiefase	105/2001	2001 189654	
Kredietkosten voor Schalkwijk 2000+	Initiatiefase	269/2002	2002 183072	
Krediet Schalkwijk 2000+	Uitvoeringsfase	007/2006	2006 245478	
Kredietaanvraag programmamanagement Schalkwijk voor de periode 2007-2008	Uitvoeringsfase	011/2007	2007 88315	
Kredietaanvraag programmamanagement Schalkwijk voor de periode 2009-2012	Uitvoeringsfase		2011 431079	

3.9.1 Verzameexploitatie Schalkwijk 2000+

In deze verzameexploitatie zijn bestedingen aan projecten benoemd, die wel in het uitvoeringsprogramma Schalkwijk 2000+ zijn beschreven, maar die niet binnen het plangebied liggen van één van de deelcomplexen. Het grootste deel van de bestedingen heeft betrekking op bovenwijkse projecten.

In het Raadsbesluit 105/2001 is ingestemd met de begroting voor Schalkwijk 2000+. Hierin is naast het openen van de verschillende deelcomplexen, ook ingestemd met de administratieve inrichting van complex 048, de Verzameexploitatie Schalkwijk 2000+. In dit complex staan de volgende bestedingen benoemd.

- Uren voor de begeleiding van het uitvoeringsprogramma;
- Besteding aan bovenwijkse voorzieningen door middel van een omslagfonds;
- Stedenbouwkundige knelpunten nader te benoemen;
- Een bijdrage aan het Masterplan Water Schalkwijk 2000+.

Bestedingen uit de verzameexploitatie in de komende jaren

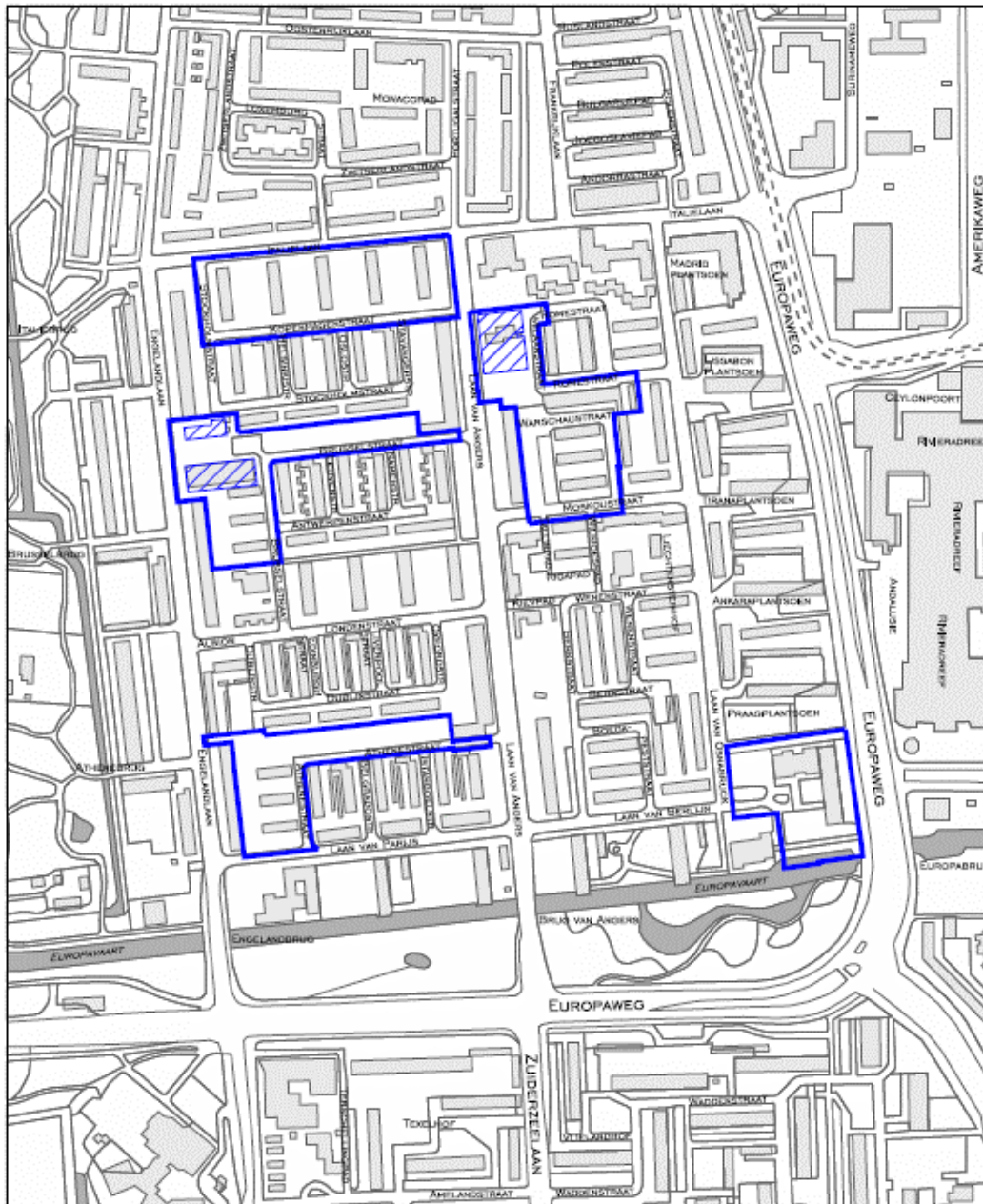
In 2007 is door middel van het Raadsbesluit 011/2007 een krediet goedgekeurd voor de kosten van het programmamanagement Schalkwijk in 2007 en 2008. Dit krediet wordt ten laste van de verzameexploitatie geboekt. Dit krediet is inmiddels overschreden. Hierover zal aan de Raad in 2011 worden gerapporteerd bij een nieuwe kredietaanvraag voor het programmamanagement.

Vanuit de verzameexploitatie worden de kosten voor het Masterplan Water Schalkwijk 2000+ voor 50 procent gefinancierd tot een maximum van 1,59 miljoen euro. Onder deze voorwaarde zal het Hoogheemraadschap de andere 50 procent financieren. Dit betekent dat het gezamenlijk budget (door de bijdrage van het ProgrammaSW2000+ en de bijdrage van het HHR) ca. 3,18 miljoen euro is. Het Masterplan Water Schalkwijk 2000+ wordt momenteel geactualiseerd. Zodra concrete voorstellen aan de orde zijn, dan zal een bijdrage uit dit fonds aan de raad worden voorgelegd.

Voor het oplossen van verschillende stedenbouwkundige knelpunten in de wijk is een fonds gereserveerd van circa 1,1 miljoen euro. Dit fonds is niet toereikend voor het oplossen van alle beschreven knelpunten, maar wordt zodanig als taakstellend beschouwd. Zodra bestemmingen voor dit fonds in beeld komen, dan zal dit aan de raad worden voorgelegd.

Het omslagfonds ten behoeve van bovenwijkse voorzieningen zal de komende jaren worden gevuld. De afzonderlijke deelprojecten dragen bij aan dit fonds door middel van een afdracht per vierkante meter ontwikkeling. Zodra bestemmingen voor dit fonds in beeld komen, dan zal ook dit aan de raad worden voorgelegd.

Complexnr: 048 SW2000 Verzameexploitatie Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012						
		Start exploitatie	01-01-2002					
bedragen x Eur 1.000		per 2019	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Verwerving	559	559					
8	VTU, Planontwikkeling	5.821	3.980	181	212	216	220	225
14	Overige uitgaven	3.442	-1.229	600	1.186	2.885		
Subtotaal 1 t/m 14		9.822	3.310	781	1.397	3.101	220	225
OPBRENGSTEN								
29	Bijdrage derden	-1.269	-1.269					
30	Overige opbrengsten	-3.596	-2.918	-347	-272			-58
Subtotaal 21 t/m 30		-4.865	-4.187	-347	-272			-58
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		4.958	-877	433	1.125	3.101	220	167
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	60	-792	-70	-52	1	156	175
41	Tijdelijk beheer	260	260					
Subtotaal 40 t/m 41		321	-531	-70	-52	1	156	175
Saldo uitgaven en opbrengsten		5.279	-1.409	363	1.073	3.103	377	342
Kasstroombalans				-1.046	27	3.130	3.506	3.848
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		3.573 tekort						

 <p>Haarlem</p>	<p>Europawijk zuld</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 20-03-2012 TEK.NR.: 12046</p>	<p> Plangebied Opp. = +/- 71900 m²</p> <p> Uitgeefbaar per 1-1-2012 Opp. = +/- 4000 m² Openbaar: 42 %</p>	
--	--	---	---

3.9.2 Europawijk-Zuid

Ruimtelijke analyse

Project Europawijk-Zuid is gesitueerd in Schalkwijk en is fysiek begrensd door het Engelandpark, de Italiëlaan en de Europaweg.

Status van het project

Het project bestaat uit sloop- en/of nieuwbouwwoningen, nieuwbouw van sociale huurwoningen en de herinrichting van het openbaar gebied rondom de bouwlocaties.

Het project heeft zijn start gekregen met de "Samenwerkingsovereenkomst Europawijk-Zuid" tussen de woningcorporaties PréWonen en Ymere. Het doel van deze overeenkomst is om voor 2015 de vastgestelde herstructureringsopgave voor de betreffende wijk te realiseren op basis van de "Toekomstvisie Europawijk-Zuid" (december 2005, SO/PM/2005/976).

Italiëlaan (Blokken 1 tot en met 4)

Hiervan is onzeker wanneer de corporatie (PréWonen) de bouw start. Vooralnog is op aangeven van de corporatie als prognose in de grondexploitatie nu 2013 aangehouden. Dit is een jaar naar achter verschoven ten opzichte van vorig jaar.

Brusselstraat (Blok 6)

Met Ymere wordt gewerkt aan een overeenkomst t.b.v. zorgwoningen.

Brusselstraat TOC (Blok 7)

Het Turks OuderenCentrum is gereed en opgeleverd.

Athenestraat (Blok 10)

Op deze locatie zijn 27 woningen gereed en opgeleverd.

Romestraat/Warschaustraat (Blok 12)

Op deze locatie zijn 34 woningen gereed en opgeleverd.

Laan van Berlijn (Blok 14)

Op deze locatie zijn 48 woningen en kantoorruimte gereed en opgeleverd.

De gezamenlijke locatie voormalig Yarden en Prisma

In de voorgaande jaargangen van het MPG is aan de raad gepresenteerd dat er op de locatie, waar nu nog het Prisma gebouw staat en het gebouw waar in het verleden Yarden gevestigd was, een woningbouwontwikkeling werd beoogd. Deze ontwikkeling moest nog geheel uitgewerkt worden maar had in ieder geval wel een taakstellende netto-opbrengsteis meegekregen.

De noodzaak tot ontwikkeling op deze locatie is om 2 redenen verkleind ten opzichte van het moment dat deze grex werd geopend. Enerzijds is momenteel minder vraag naar woningen vanuit de markt, anderzijds zijn meevallende kosten aanleiding om de taakstellende opbrengst op deze locatie te kunnen laten vervallen. Vanaf deze jaargang van het MPG zal deze locatie geen onderdeel meer uitmaken van deze gebiedsontwikkeling met zijn bijbehorende opbrengstverwachting. Het geprognosticeerd eindresultaat van deze grex blijft nagenoeg gelijk door meevallende kosten.

In maart 2010 is de ontwikkeling van de gebiedsvisie voor Europawijk-Noord gestart. Deze mogelijke herontwikkellocatie zou daarin kunnen worden meegenomen. Wellicht zal te zijner tijd aan de raad voorgesteld worden om deze locatie met zijn opbrengstverwachting, onder te brengen in een door de raad nieuw te openen exploitatie (Europawijk-Noord).

Integrale Vernieuwing Openbare Ruimte Europawijk-Zuid

In het Wijkcontract Europawijk 2008-2010 is door het gemeentebestuur, de corporaties en onder andere de wijkraad, afgesproken om de regie op de veiligheid en de leefbaarheid te vergroten. Er is vastgelegd dat de buitenruimte integraal wordt opgeknapt, dat het achterstallige onderhoud wordt weggewerkt en dat achterstanden worden voorkomen.

In januari 2009 is het college gestart met het maken van plannen voor de openbare ruimte van Europawijk-Zuid. In deze plannen staat het integraal vernieuwen en dus het op niveau brengen van de openbare ruimte van de gehele wijk Europawijk-Zuid, centraal. In de raadsvergadering van 22 december 2009 is deze doelstelling bevestigd en besloten om ook de delen in Europawijk-Zuid, die zich tussen de transformatie-locaties bevinden, aan te pakken.

Het bovenstaande project heeft de naam IVOREZ (Integrale Vernieuwing Openbare Ruimte Europawijk-Zuid) gekregen en het complex 036 maakt hiervan deel uit.

Ter verduidelijking, het project IVOREZ betreft de integrale vernieuwing van de openbare ruimte in Europawijk-Zuid waarin ook de openbare ruimte tussen de transformatiegebieden, de Europavaart en het Heempark worden meegenomen. De project- en programmeergebieden worden dus integraal vernieuwd.

Beide initiatieven worden tijdens de uitvoering op elkaar afgestemd.

Financieel resultaat

De grondexploitatie (het complex) is destijds geopend met een neutraal geprognosticeerd financieel eindresultaat (geen negatief danwel positief saldo). Momenteel is nog steeds reëel te verwachten dat dit resultaat gehaald wordt. Per jaarschijf kan door mee- en tegenvallers dit geprognosticeerd eindresultaat enigszins fluctueren.

Europawijk-Zuid is een deelproject (complex) van het Programma Schalkwijk 2000+. Het financiële eindresultaat van Europawijk-Zuid is onderdeel van de geconsolideerde grondexploitatie van het Programma Schalkwijk 2000+.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Vastgoedlocatie	Aant. woningen sloop	Aant. woningen nieuwbouw
Italiëlaan (Blokken 1 t/m 4)	105	134
Brusselstraat (Blok 6)	0	18 (of ca. 30 zorgeenheden)
Brusselstraat TOC (Blok 7) is gerealiseerd	5	30
Brusselstraat (Blok 8)	15	18
Athenestraat (Blok 10)	15	27
Romestraat (Blok 11), stil gelegd	0	2)
Romestraat/Warschaustraat (Blok 12)	49	36
Laan van Berlijn (Blok 14)	0	48
Openbare ruimte:		
Herprofilering Laan van Angers		
Aanleg 3 langzaam verkeersroutes		
Herinrichting openbare ruimte rond vastgoedprojecten		
Bijdrage aan Engelandlaan, inrichting 30 km-gebied		

Bijdrage aan stedelijke programma's

Binnen het Uitvoeringsplan Schalkwijk 2000+ zijn de genoemde deellocales in Europawijk-Zuid neergezet als ontwikkellocaties ten behoeve van woningbouw in diverse segmenten en maatschappelijke doeleinden. Deze ontwikkelingen passen ook binnen de sociale doelstelling van het Programma Schalkwijk 2000+.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Annemariecke Schneider

a.schneider@haarlem.nl

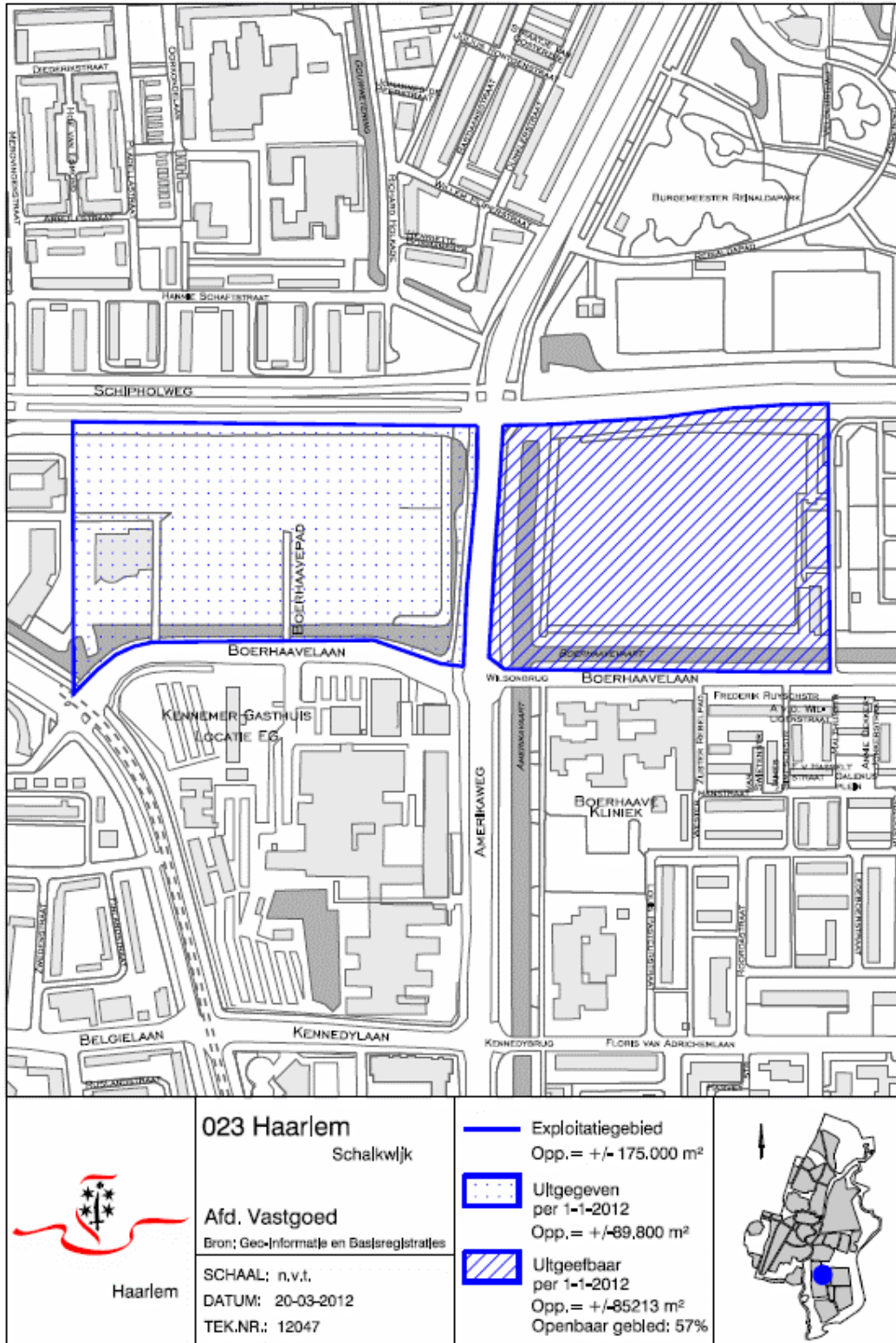
Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Vorbereidingskredieten Schalkwijk 2000+	Initiatiefase	105/2001	2001 189654	
Vorbereidingskrediet project herontwikkeling Europawijk-Zuid	Vorbereidingsfase	240/2002	2002 183649	
Vaststelling grondexploitatie en kredietaanvraag Europawijk-Zuid	Definitiefase	184/2006	2006 246035	
Kredietverlening Impulsgelden Europawijk-Zuid en terugtrekken bouwplannen voor Brusselstraat en Athenestraat	Uitvoeringsfase	082/2008	2008 87226	
Uitvoeringskrediet Europawijk 2000-2010	Uitvoeringsfase	192/2008	2008 180639	
Integrale vernieuwing openbare ruimte Europawijk-Zuid; vrijgeven Voorlopig Ontwerp	Vorbereidingsfase		2009 89788	Complex 036 wordt deel van IVOREZ
Vaststellen Definitief Ontwerp en aanvraag krediet "Integrale Vernieuwing Openbare Ruimte Europawijk-Zuid" (IVOREZ) fase I en II	Vorbereidings- en uitvoeringsfase		2009 199325	
B&W Nota: Vaststellen definitief ontwerp (DO) een aanvraag krediet Fase III en IV Integrale vernieuwing openbare ruimte Europawijk Zuid (IVOREZ)	Uitvoeringsfase		2010 166414	
Kredietaanvraag Fase III en IV Integrale vernieuwing openbare ruimte Europawijk Zuid (IVOREZ)	Uitvoeringsfase		2010 109940	
B&W Nota: Vaststellen definitief ontwerp (DO) en kredietaanvraag Fase IIIa (Italiëlaan - Oost) en VII (Laan van Angers) Integrale vernieuwing openbare ruimte Europawijk Zuid (IVOREZ)	Uitvoeringsfase		2011 102414	

locatie Rome- / Warschastraat

Complexnr: 036 SW2000 Europawijk-Z Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012						
		Start exploitatie 01-01-2005						
bedragen x Eur 1.000		per 2014	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
7	Woonrijpmaken	6.002	1.184	2.856	1.462	500		
8	VTU, Planontwikkeling	2.437	1.837		300	300		
14	Overige uitgaven	800	480		320			
Subtotaal 1 t/m 14		9.239	3.501	2.856	2.082	800		
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-1.992	-1.402	-590				
25	Bijdrage I.S.V.	-1.610	-1.610					
28	Bijdrage Rijk	-800	-800					
29	Bijdrage derden	-1.335	-506	-306		-523		
30	Overige opbrengsten	-2.954	-2.554	-200	-200			
Subtotaal 21 t/m 30		-8.691	-6.872	-1.096	-200	-523		
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		548	-3.372	1.761	1.882	277		
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	-487	-198	-179	-100	-11		
41	Tijdelijk beheer	-5	-5					
Subtotaal 40 t/m 41		-492	-203	-179	-100	-11		
Saldo uitgaven en opbrengsten		56	-3.574	1.582	1.782	266		
Kasroom				-1.993	-211	56		
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		48 tekort						

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag						
bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit						
Project: 036 Europawijk-zuid						
Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	3.180	3.427	5.848	6.729	6.547	6.439
VTU	1.475	1.654	2.287	1.937	1.938	2.000
overige kosten	904	800	800	800	800	800
subtotaal	5.559	5.881	8.935	9.466	9.285	9.239
grondopbrengsten	-2.230	-1.745	-2.225	-2.212	-2.212	-1.992
overige inkomsten	-3.054	-2.977	-6.432	-6.636	-6.764	-6.699
subtotaal	-5.284	-4.722	-8.657	-8.848	-8.976	-8.691
exploitatie saldo	-302	-119	-332	-199	-378	-492
eindresultaat EW	-27	1.040	-54	419	-70	56
eindresultaat CW						48
eindjaar project	2010	2010	2012	2013	2013	2014

3.9.3 023 Haarlem

Status van het project

Het totale plangebied beslaat 177.220 vierkante meter. Hiervan zal 28.700 vierkante meter worden gehandhaafd. Van de overige grond is circa 45 procent uitgeefbaar, 33 procent zal worden besteed aan verhardingen, 10 procent aan groen en 12 procent zal gebruikt worden voor water. In 2005 werd de besluitvorming met betrekking tot de vestiging van de VMBO-school op 023 definitief. Bij elkaar zullen 702 woningen worden gerealiseerd (sociaal, middelduur en vrije sector), 17.100 vierkante meter aan kantoren, een winkel, een kinderdagverblijf en de VMBO-school.

De betrokken marktpartijen Slokker Vastgoed, Bouwfonds, BAM en Ymere hebben een gezamenlijke onderneming opgericht, met de naam "Ontwikkelingsmaatschappij 023 C.V.". Eind 2007 is een overeenkomst met de partijen getekend (RB 242/2007) ten behoeve van de ontwikkeling van het plangebied.

Een bijzonder kenmerk van de overeenkomst is dat de Ontwikkelingsmaatschappij 023 C.V. de gebieden niet alleen gaat bebouwen, maar ook de toekomstige openbare ruimte, waaronder ook het water en het groen, zal aanleggen voor eigen rekening en risico. Dit wordt kwalitatief bewaakt door de gemeente maar de gemeente draagt niet meer bij in de kosten van deze werkzaamheden. Alle bouwactiviteiten zijn inbegrepen, met uitzondering van de activiteiten, waarvan vooraf de omvang niet reëel ingeschat en dus afgeprijsd konden worden, zoals saneringskosten.

In 2008 is de eerste fase, het westelijk deel, uitgegeven. Uitgifte (en dus ook de betaling) van het oostelijk deel is op verzoek van de ontwikkelaar uitgesteld. De ontwikkelaar betaalt sinds juli 2009 hierover een rentevergoeding. Momenteel wordt overleg gevoerd om het contract aan te passen, o.a. op het punt van het kantorenprogramma. Argument van de ontwikkelaar is dat er momenteel absoluut geen afzetmarkt is voor kantoren. Het is op z'n minst opmerkelijk dat toevalligerwijs nagenoeg gelijktijdig Ingenieursbureau Fluor Daniel aangegeven heeft interesse te hebben om zich binnen het plangebied te vestigen.

Tijdens het vervaardigen van dit MPG is de gemeente met de ontwikkelaar in gesprek over oplossingen om het, volgens de Ontwikkelingsmaatschappij 023, gestrande project vlot te trekken

Vooralsnog is het in 2007 gesloten contract het enig vigerend contract-document, maar de verwachting is dat het gemeentebestuur met voorstellen zal komen het contract aan te passen.

Planning

De realisatie van woningen en kantoren kent inmiddels een aanzienlijke vertraging als gevolg van de economische situatie. Inmiddels zijn bouwvergunningen aangevraagd door de Ontwikkelmaatschappij voor de woningen aan de Boerhaavelaan. Naar verwachting zal in het voorjaar van 2012 worden gestart met de bouw van deze woningen.

Zoals gezegd is de gemeente in gesprek met de Ontwikkelingsmaatschappij ten aanzien van het kantorenprogramma. Hiervoor kan geen enkele realistische planning worden afgegeven.

Het kavel ten behoeve van de VMBO-school was geen onderdeel van de gronduitgifte. De VMBO-school is inmiddels in gebruik genomen.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

In het vorige MPG is aan de raad medegedeeld dat het onderstaand programma gerealiseerd zou worden: Woningbouw (in totaal 702 woningen, verdeeld in de volgende segmenten).

- Sociaal huursegment 52 appartementen 28 grondgebonden woningen
- Huursegment midden 70 appartementen 34 grondgebonden woningen
- Vrije sector 212 appartementen 297 grondgebonden woningen
- Kantoren: 17.100 vierkante meter bruto vloeroppervlakte (bvo).
- Maatschappelijke voorzieningen: een school, een winkel en een kinderdagverblijf.

Inmiddels heeft de ontwikkelcombinatie de voorkeur aangegeven om het kantorenprogramma niet meer te realiseren en binnen het woningprogramma het accent te verschuiven naar grondgebonden woningen.. Wat betreft het woningenprogramma heeft de Ontwikkelingsmaatschappij binnen de kaders van het contract deze vrijheid. Wat betreft het kantorenprogramma is in dat geval sprake van een contractwijziging, wat in 2012 nader wordt onderzocht en uitgewerkt.

Financieel resultaat

De werkelijke grondexploitatie wordt uitgevoerd door de Ontwikkelings Combinatie 023 C.V. De gemeentelijke grondexploitatie kent alleen enkele investeringen, die buiten het contract vallen, en verder inkomsten, conform de overeenkomst. Het geprognosticeerde resultaat van de gemeentelijke grondexploitatie bedraagt 12,9 miljoen euro aan contante waarde per 1 januari 2012.

Dit is een verslechtering t.o.v. de vorige jaargang van het MPG. Hierin is geanticipeerd op het vooruitzicht op een mogelijke contractwijziging ten aanzien van het uitnemen van het kantorenprogramma uit het contract.

De opbrengst uit de grondexploitatie van 023 is een essentiële component van het resultaat van Schalkwijk 2000+. Met andere woorden: de grote opbrengstverwachting van dit project dekt grotendeels de voorzienbare tekorten van de andere projecten.

Risico's

Door de slechte afzetmarkt voor woningen en kantoren, en het daardoor eventueel door de gemeente terugnemen van programma-onderdelen uit het contract, is het risico groot dat het geprognosticeerd financieel eindresultaat van het project verslechterd.

De kwalitatieve randvoorwaarden en uitgangspunten zijn volledig opgenomen in de overeenkomst en worden tijdens het proces bewaakt door de gemeente. Kwalitatieve risico's worden daarmee beheerst.

Kostenoverschrijdingen voor de gangbare en in de overeenkomst gedefinieerde activiteiten, zoals de meeste civiele werkzaamheden zijn met deze constructie afgewend.

De omvang en aard van enkele activiteiten konden bij de uitwerking van de overeenkomst onvoldoende exact bepaald worden om onderdeel te laten uitmaken van de overeenkomst met de Ontwikkelmaatschappij 023. Voorbeelden: een eventuele bodemsanering en nader uit te werken geluid beperkende maatregelen op de Schipholweg. Hierin schuilen dus nog risico's

Bijdrage aan stedelijke programma's

023 Haarlem is een deelproject (complex) van het Programma Schalkwijk 2000+. Het financiële eindresultaat maakt onderdeel uit van de geconsolideerde grondexploitatie van het Programma Schalkwijk 2000+ .

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Annemariecke Schneider a.schneider@haarlem.nl

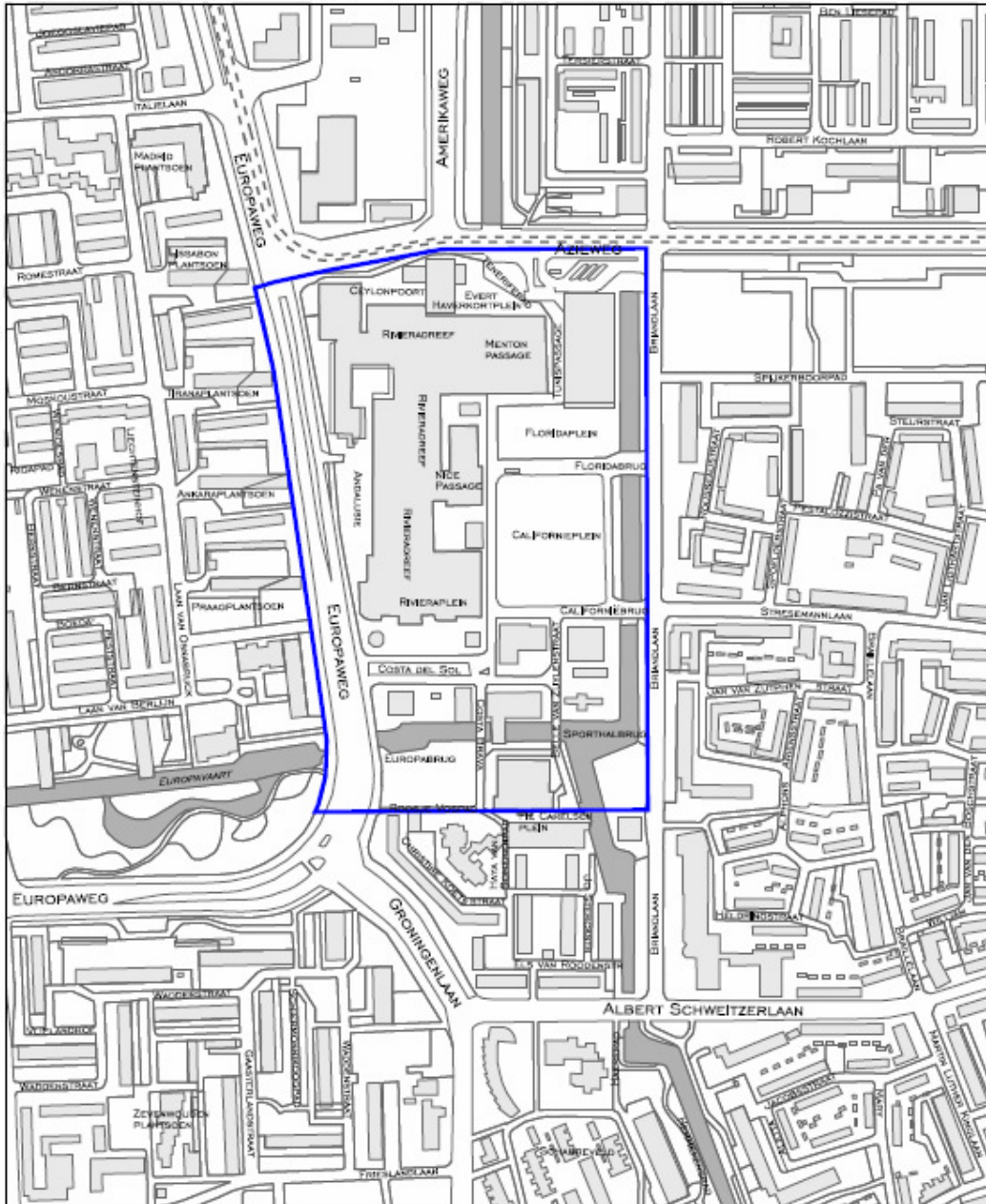
Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Schipholweg e.o.: deelplan Noordstrook Schalkwijk, Topsport- en evenementenhal		CB	1999 221340	
Startnotitie en eerste aanpak Noordstrook Schalkwijk	Vorbereidingsfase	CB	2000 186141	
Grondexploitatie/voorbereidingskredieten Schalkwijk 2000+	Definitie- en voorbereidingsfase	105/2001	2001 189654	
Uitvoeringskrediet bouwrijp maken westelijk 023 Haarlem	Realisatiefase	176/2004	2004 218308	
Projectopdracht initiatief fase twee nieuwe VMBO-scholen	Initiatief fase	243/2004	2004 218472	
Masterplan 023 Haarlem definitief	Ontwerpfase	196/2005	2005 240104	
Vaststellen Voorlopig Ontwerp en kredietaanvraag herinrichting Nol Houtkamp sportcomplex	Ontwerpfase	168/2006	2006 245624	
Koopovereenkomst tussen de gemeente Haarlem en de ontwikkelmaatschappij 023 Haarlem C.V.		242/2007	2007 227049	
Vaststelling bestemmingsplan "Haarlem 023"		2009 /186957	2009 186957	
Uitvoeringskrediet 2010-2012 project 023 Haarlem		2010/ 380596	2010 380596	

Complexnr: 037 "023" Haarlem Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 01-01-2002							
bedragen x Eur 1.000		per 2019 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017
INVESTERINGSUITGAVEN									
1	Verwerving	1.980	1.980						
2	Slopen, ontruimen, blinderen	323	323						
3	Milieu onderzoek	36	36						
5	Hoofdinfrastructuur	33	33						
6	Bouwrijpmaken	3.682	1.653	79	1.531	199	221		
8	VTU, Planontwikkeling	4.552	3.622	213	231	235	251		
9	Dotatie Omslagfonds	618		618					
13	Bijdrage aan derden	1.055	1.055						
14	Overige uitgaven	6.640	6.640						
Subtotaal 1 t/m 14		18.920	15.342	910	1.762	434	472		
OPBRENGSTEN									
24	Uitgifte voorzieningen	-1.345	-1.345						
29	Bijdrage derden	-1.010	-1.010						
30	Overige opbrengsten	-34.453	-13.744	-475	-1.627	-3.321	-1.525	-3.087	-10.675
Subtotaal 21 t/m 30		-36.809	-16.099	-475	-1.627	-3.321	-1.525	-3.087	-10.675
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-17.889	-757	435	135	-2.887	-1.053	-3.087	-10.675
EXPLOITATIE									
40	Rente vreemd vermogen	-47	1.685	-8	14	21	-122	-181	-1.457
41	Tijdelijk beheer	-1.078	-1.078						
Subtotaal 40 t/m 41		-1.125	607	-8	14	21	-122	-181	-1.457
Saldo uitgaven en opbrengsten		-19.014	-150	427	149	-2.865	-1.175	-3.267	-12.132
Kasstroom				277	426	-2.439	-3.615	-6.882	-19.014
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-12.869 opbrengst							

MPG in vogelvlucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag
bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit

Project: 037 "023" Haarlem

Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	18.744	1.883	1.887	3.537	3.646	3.682
VTU	5.135	2.673	4.638	5.065	4.572	4.552
overige kosten	10.419	9.708	10.981	10.305	10.710	10.686
subtotaal	34.298	14.264	17.506	18.907	18.928	18.920
grondopbrengsten	-40.807	705	-1.345	-1.345	-1.345	-2.355
overige inkomsten		-32.789	-32.260	-34.399	-34.500	-34.453
subtotaal	-40.807	-32.084	-33.605	-35.744	-35.845	-36.809
exploitatie saldo	1.488	-1.639	-2.594	-1.758	-4.262	-1.125
eindresultaat EW	-5.021	-19.459	-18.693	-18.595	-21.179	-19.014
eindresultaat CW						-12.869
eindjaar project	2010	2013	2013	2015	2019	2017

 Haarlem	Stadsdeelhart Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties	 Exploitatiegebied Uitgeefbaar per 1-1-2011 Openbaar gebied: 60%	
	SCHAAL: n.v.t. DATUM: 22-03-2011 TEK.NR.: 11060		

3.9.4 Schalkstad

Status van het project

In oktober 2003 werd door ING RED, de Collectieve Vereniging van Eigenaren van het winkelcentrum (CVvE) en gemeente een ontwikkelings- en realisatieovereenkomst gesloten voor het ontwikkelen van een stadsdeelhart in Schalkwijk. Per 1 oktober 2009 werd deze samenwerking door de gemeente verbroken in verband met wanprestatie van ING. De gemeente heeft hierbij een schadeclaim ingediend. Hierop werd door ING en gemeente uitvoerig onderhandeld over de voorwaarden waaronder het contract kon worden ontbonden. Deze gesprekken hebben geleid tot een overeenstemming. In hoofdlijnen bestaat de overeenstemming uit de volgende onderdelen:

- Het intellectueel eigendom van het door partijen gemaakte plan en andere producten is aan de CVvE van het winkelcentrum en aan de gemeente Haarlem komen te vervallen.
- Het onroerend goed dat door ING voor het project is verworven wordt overgedragen aan de gemeente.
- Er is een schikkingsbedrag voor kosten en schades uitgekeerd aan de CVvE van het winkelcentrum en aan de gemeente Haarlem.

Dit is een finale kwijting voor alle partijen. Het bestuur van de Collectieve Vereniging van Eigenaren (CVvE) van het stadsdeelhart onderschreef het gemeentelijke besluit in deze.

Na de breuk onderzochten de CVvE en de gemeente de mogelijkheden om samen met het plan verder te gaan, met als uitgangspunt, dat beide partijen de regie zullen voeren over het gehele plan. Hierbij zal een faciliterend grondbeleid uitgangspunt zijn. Daarnaast is het voornemen om het totale plangebied in kleinere deelgebieden op te delen en die afzonderlijk aan te besteden en te ontwikkelen. Het project Schalkstad wordt hierdoor in feite een regieprogramma, waarin deelprojecten worden ondergebracht. Door deze aanpak ontstaan meer kansen voor zelfrealisatie door de huidige eigenaren (minder verwervingskosten en er is sprake van gemotiveerde deelnemers). Bovendien wordt door schaalverkleining de aanbesteding en de realisatie van programmaonderdelen voor meer partijen bereikbaar. Ook kan door de verdeling in deelprojecten beter worden gefaseerd en gereageerd op ontwikkelingen in de markt. Deze nieuwe aanpak in fasen is in de huidige markt aanzienlijk kansrijker dan een nieuwe aanbesteding van het gehele project ineens.

Voor de uitvoering van het plan is door de CVvE en de gemeente in 2010 onderzocht welke PPS-constructie het best aansluit op de wensen en behoeftes van beide partijen. In 2011 is aan het College en aan de Raad hiervoor een voorstel gedaan. Definitieve besluitvorming hieromtrent zal in het voorjaar van 2012 worden voorgelegd.

Uitvoering

Om de haalbaarheid van het project te vergroten is het projectgebied opgeknipt in een aantal projectdelen. De regie op de ontwikkeling van deze projecten wordt door de CVvE en de gemeente in de PS opgepakt. Voor de oprichting van de PS worden in een basisovereenkomst tussen CVvE en gemeente de onderlinge afspraken geregeld opdat zowel gemeente als CVvE financieel en juridisch hun risico's afperken. Ontwikkelingen en vervolgens de uitvoering van de verschillende projecten wordt vanuit de PS op de markt gezet. De PS zal daardoor slechts een beperkte financiering aan trekken.

In 2012 zal het College aan de Gemeenteraad voorstellen hoe de uitvoering van project exact zal worden vormgegeven middels een daarvoor opgestelde besluitnota incl. meerdere bijlagen, zoals de basisovereenkomst, bedrijfsplan PS en oprichtingsaktes e.d.

Financieel resultaat

In het MPG 2011 is de Raad reeds geïnformeerd over de financiële consequenties van de beëindiging van de samenwerking met ING. Samenvattend komt e.e.a. op het volgende neer: ING heeft aan de Gemeente Haarlem € 4.375.000,- vergoeding betaald en de Gemeente Haarlem heeft de door ING voor het plan verworven panden overgenomen voor € 2.800.000,-.

Sinds de ontbinding van de samenwerking met ING zijn opbrengsten binnen dit complex niet meer gepresenteerd aangezien alle contracten daartoe zijn vervallen. Een boekwaarde van 4,8 miljoen is wat resteert. Daarvoor is het volgende bereikt van waarde:

- 1,8 miljoen euro: Een bijdrage aan de bushalte van de zuidtangent;
- 1,9 miljoen euro: Waarde gemeentelijk eigendom diverse panden;
- 1,1 miljoen euro: Waarde planvorming en oprichting nieuwe organisatie.

De enige geprognosticeerde mutatie in dit complex is de verplaatsing(“verkoop”) van de in gemeentelijk bezit gekomen panden naar de afdeling vastgoedbeheer voor 1,9 miljoen euro en de rentelasten over de opgelopen boekwaarde.

Een besluit over de toekomst van dit complex is afhankelijk van de in 2012 aan de Raad voor te stellen werkwijze van de PS. Of het sluiten danwel geopend houden van dit complex een meerwaarde biedt aan de gemeente voor de gewenste ontwikkelingen is op het moment van dit schrijven nog niet geheel uitgewerkt. Hierover zal de raad zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd.

Risico's

- De hoge programmatische ambities van het plan leven op gespannen voet met de actuele marktomstandigheden. Door aanpassing van het ontwerp en het opknippen van het plan in kleinere ontwikkel eenheden worden de risico's op het gebied van bijvoorbeeld afzetbaarheid verkleind. Door het opknippen van het plan kan de haalbaarheid van de voorliggende fase keer op keer opnieuw beoordeeld worden.
- Voor wat betreft de PS zal de gemeente een meerderheidsaandeel in de besluitvorming krijgen. Door de samenwerking van de gemeente met de Collectieve Vereniging van Eigenaren (CVvE) is de PS gewaarborgd van een optimale motivatie voor het plan.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Het uitgangspunt voor het programma is het vastgestelde Stedenbouwkundige Definitieve Ontwerp en zal zich voorlopig kunnen richten op de hoeveelheden in de onderstaande tabel. De hoeveelheden moeten gezien worden als toegevoegde m²'s aan de bestaande situatie.

Functie	Programma in aantal of vierkante meter bvo
Woningen (circa):	55.000 m ²
Maatschappelijke functies (circa):	8.000 m ²
Winkels (circa):	16.000 m ²
Kantoren (circa):	8.000 m ²
Toename parkeervoorzieningen voor de diverse functies	

Bijdrage aan stedelijke programma's

Schalkstad is een deelproject van Schalkwijk 2000+. Het resultaat, dat voorlopig een aanzienlijk tekort aangeeft, totdat de nieuwe plannen concreet kunnen worden gekapitaliseerd, wordt ingeteld in de geconsolideerde grondexploitatie Schalkwijk 2000+.

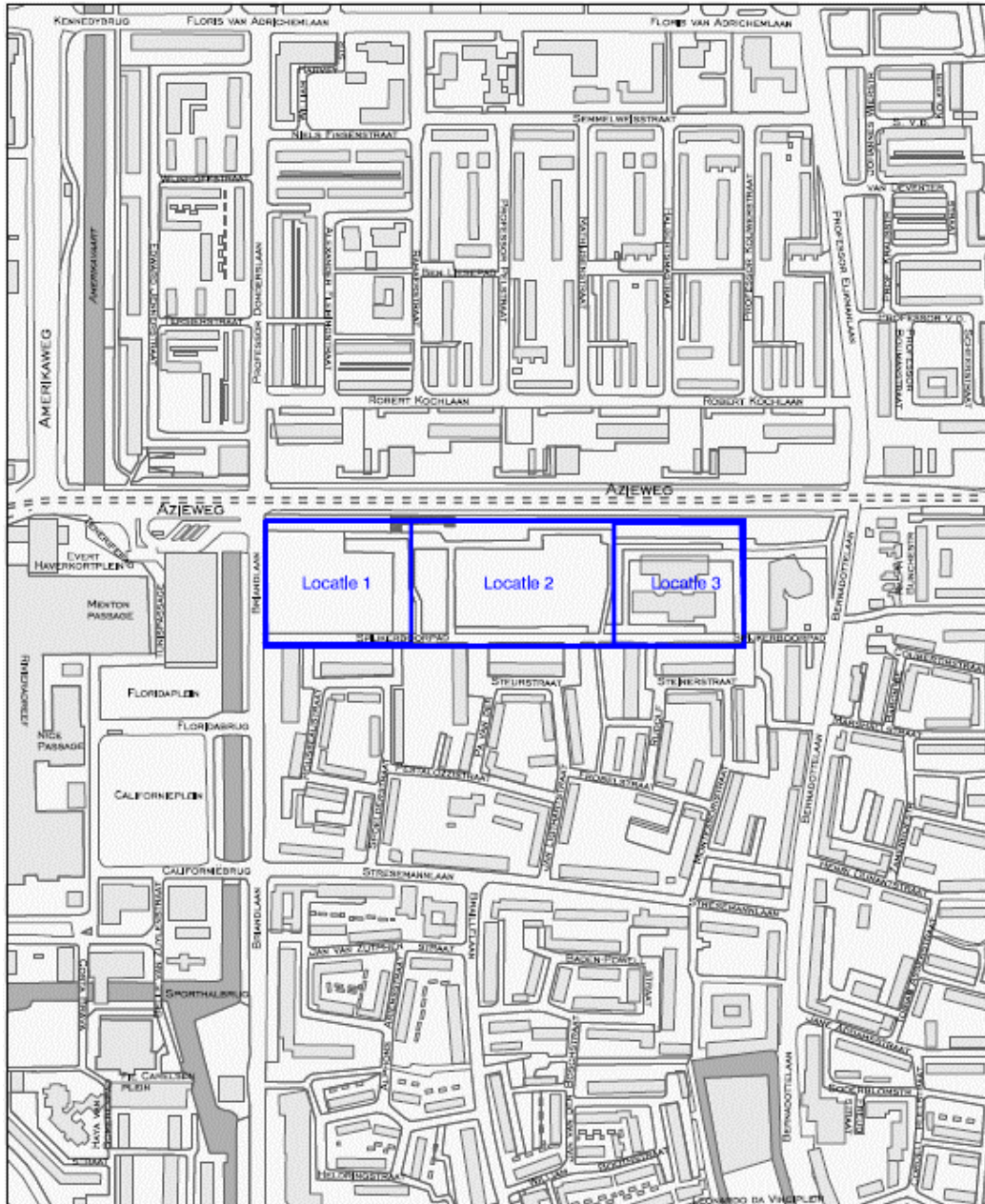
Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Arnoud Kuiper a.kuiper@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Stadsdeelhart Schalkwijk: planadvies en Europese aanbesteding			2002 182536	
Planadvies Stadsdeelhart Schalkwijk en kredietaanvraag planvoorbereiding		RB 61/2002	2002 183697	
Stadsdeelhart Schalkwijk, Europese aanbesteding fase 2		Collegebesluit 27-08-2002		
Ontwikkelingsovereenkomst Stadsdeelhart Schalkwijk		RB 190/2003	2003 215823	
Stadsdeelhart Schalkwijk: Voorlopig Ontwerp		RB 170/2006	2006 245655	
Kredietaanvraag Stadsdeelhart Schalkwijk 2007		RB 240/2006	2006 245724	
Stadsdeelhart Schalkwijk Voorbereidingskrediet 2006		RB 48/2006	2006 245645	
Stadsdeelhart Schalkwijk: planontwikkeling en oprichting GEM		RB 87/2007	2007 110772	
Schalkstad Definitief Stedenbouwkundig Ontwerp		RB 50/2008	2008 46074	
Kredietafwikkeling Stadsdeelhart Schalkwijk		RB 003/2008	2008 3774	
Bestemmingsplan Schalkwijk		RB 230/2008	2008 197844	
Beëindiging contract met ING Real Estate Development met betrekking tot Schalkstad		Collegebesluit 23-09-2009	2009 186069	
Historische kosten, plan van aanpak en voorbereidingskrediet Schalkstad		RB 6577/2010	2010 32203	
Ontbinding samenwerking ING en aankoop vastgoed Schalkwijk		Raadsbesluit WZ/GM/404359	2010 406764	
Start projectontwikkeling Schalkstad			2011 65989	

Complexnr: 041 Schalkstad		Loopjaar GrEx 2012						
Grondexploitatie per 1 januari 2012		Start exploitatie 01-01-2002						
bedragen x Eur 1.000		per 2012	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Verwerving	4.796	4.796					
8	VTU, Planontwikkeling	3.367	3.367					
Subtotaal 1 t/m 14		8.163	8.163					
OPBRENGSTEN								
26	Bijdrage Gemeente	-1.900		-1.900				
29	Bijdrage derden	-500	-500					
30	Overige opbrengsten	-4.372	-4.372					
Subtotaal 21 t/m 30		-6.772	-4.872	-1.900				
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		1.391	3.291	-1.900				
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	1.829	1.587	241				
41	Tijdelijk beheer	-49	-49					
Subtotaal 40 t/m 41		1.779	1.538	241				
Saldo uitgaven en opbrengsten		3.170	4.829	-1.659				
Kasstroon				3.170				
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		3.019 tekort						

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag						
bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit						
Project: 041 Schalkstad						
Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten						
VTU	535	236	2.568	2.537	3.017	3.367
overige kosten	1.892	1.892	1.892	1.892	4.692	4.796
subtotaal	2.427	2.128	4.460	4.429	7.709	8.163
grondopbrengsten						
overige inkomsten	-10.877	-11.907	-14.408	-50	-6.772	-6.772
subtotaal	-10.877	-11.907	-14.408	-50	-6.772	-6.772
exploitatiesaldo	219	116	-214	1.589	1.643	1.779
eindresultaat EW	-8.231	-9.663	-10.162	5.968	2.580	3.170
eindresultaat CW						3.019
eindjaar project	2013	2014	2014	2011	?	?

 <p>Haarlem</p>	<p>Azieweg</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 20-03-2012 TEK.NR.: 12048</p>	<p> Explotatiegebied</p> <p>Opp. = +/- 48,500 m²</p> <p>Openbaar gebied: 57%</p>	
--	--	--	---

3.9.5 Aziëweg

Ruimtelijke analyse

Het project Aziëweg is een samenwerking tussen woningcorporatie PréWonen, zorginstelling Sint Jacob en de gemeente Haarlem.

Op locatie 1 worden 3 torens waarin circa 118 koopwoningen gerealiseerd.

Op locatie 2 worden eveneens 3 torens gerealiseerd. In 2 van deze torens wordt een woon-zorgcomplex gerealiseerd bestaande uit circa 150 zorgplaatsen. Dit betreft een gedifferentieerd aanbod van zowel zorg-, als verpleegplaatsen. In de derde toren komen circa 50 woonappartementen in het middeldure huursegment.

Alle parkeerbehoefte zal ondergronds worden opgelost.

De herinrichting van de openbare ruimte rondom de appartementen, de zorginstelling en de ruimte op de parkeerbakken tot het wijkpark, maakt onderdeel uit van het project.

Het plangebied Aziëweg is op te delen in de volgende drie locaties (zie kaart).

Locatie 1, oorspronkelijk was hier het Nova College gevestigd aan Briandlaan 1.

Locatie 2, heeft thans geen functie.

Locatie 3, huisvesting van het Teylerscollege.

Beknopte chronologie van het project

Het project Aziëweg was een onderdeel van de grondexploitatie Meerwijk.

In 2002 is in Raadsbesluit 180/2002 besloten om Briandlaan 1 aan te kopen van het Nova College om dit perceel onderdeel te laten zijn van het totale plangebied Aziëweg.

In 2004 is de locatie Briandlaan 1 tijdelijk beschikbaar gesteld voor de huisvesting van de scholen Piramide en de Meern (beide scholen afkomstig uit Meerwijk).

In 2005 is het project Aziëweg door middel van Raadsbesluit 255/2005 een afzonderlijk complex binnen de grondexploitatie van het Programma Schalkwijk 2000+ geworden. Ook is hierin besloten om te starten met de projectopdracht voor locaties 1 en 2.

In 2007 hebben de scholen Piramide en de Meern hun nieuwe huisvesting betrokken, waardoor het oude schoolgebouw aan de Briandlaan 1 weer leeg kwam. Na een afweging tussen noodzakelijke investeringen en opbrengsten is, met het oog op de voorgenomen ontwikkeling, het pand gesloopt conform Raadsbesluit 059/2007.

De Gemeente Haarlem is een samenwerking aangegaan met woningcorporatie PréWonen. Deze corporatie is vervolgens op haar beurt een samenwerking aangegaan met de zorginstelling Sint Jacob om bovengenoemd programma te realiseren..

PréWonen zou volgens planning in 2007 de gronden afnemen. Hiervoor zijn geen formele contracten getekend.

Thans is het plangebied op locatie 1 en 2 ruim 4 jaar beschikbaar om te bebouwen volgens de vastgestelde projectopdracht.

Status van het project

De afspraak met de corporatie was om reeds in 2007 de gronden af te nemen en te starten met de bouw. Inmiddels is hier een flinke vertraging in gekomen. Vervolgens is met de corporatie afgesproken om in ieder geval voor 1 juli 2008 de bouwaanvraag in te dienen. Maar door financiële problemen bij de corporatie is de afgesproken datum niet gehaald. PréWonen heeft in 2008 bovendien aangegeven dat het ontwerp van de gebouwen te duur zou zijn. Terwijl juist de kwaliteit van de woningbouw op deze locatie één van pijlers onder het project is, "De Parels In Het Groen". Vervolgens is ook het ontwerp van de buitenruimte door de corporatie kwalitatief ter discussie gesteld. Dit ontwerp kon hierdoor nog niet definitief worden afgerond.

In 2011 is door PréWonen aangegeven dat ten gevolge van hun interne financiële situatie en de huidige marktomstandigheden, de uitvoering van de plannen zoals die in 2006/2007 zijn geformuleerd niet realiseerbaar zijn. Medio 2011 is door partijen (PréWonen / Stichting St Jacob en de gemeente Haarlem) samengewerkt aan een alternatieve invulling van de locatie.

Financieel resultaat

Het geprognosticeerde financiële eindresultaat van dit project bedraagt momenteel een tekort van circa 4,2 miljoen euro in contante waarde per 1 januari 2012. Dit is opnieuw een verslechtering ten opzichte van vorig jaar. Deze negatieve ontwikkeling is voornamelijk te wijten aan de vertraging in het project in combinatie met de hoge boekwaarde op het complex. Door het niet afnemen van de gronden door PréWonen in 2007 is de boekwaarde van dat moment nooit afgelost. De onvoorziene rentelasten zijn daardoor inmiddels opgelopen tot ca. € 1.700.000,--.

Daarnaast is door de onzekere uitkomst van de samenwerking met de contractpartijen, vanuit het voorzichtigheidsbeginsel van waaruit een gemeentelijke grondexploitatie gevoerd dient te worden, voorzichtige prognoses gemaakt van zowel kosten als opbrengsten in dit project. Dit betekent dat momenteel de kosten voorzichtigheidshalve hoger zijn ingeschat dan de oorspronkelijke ramingen en de opbrengsten lager. Hiermee komen de onzekerheden in het project direct tot uitdrukking in het geprognosticeerd eindresultaat van het project. Het uiteindelijk werkelijke eindresultaat van dit project zal dus waarschijnlijk afwijken van deze prognose (beter zijn) maar zéér waarschijnlijk niet slechter uitvallen!

Risico's

De risico's zitten met name in het financiële deel van het project, het onderhandelingsresultaat over rentelasten en/of de uitgifteprijs van de grond. Door de grote onzekerheid over de toekomst van het project in zijn huidige vorm zijn momenteel zowel de opbrengsten als de kosten vanuit een 'slecht weer scenario' geprognosticeerd. Hierdoor kan een negatiever beeld van het project ontstaan, dan uiteindelijk waarheid zal worden maar het is de wijze waarop de grondexploitatie met dit risico om dient te gaan.

Het grote voordeel van de Gemeente Haarlem is dat alle grond in eigen bezit is, het bestemmingsplan reeds aangepast is aan het gewenste plan en de gronden daarmee een aanzienlijke waarde voor de Gemeente Haarlem vormen.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Het project beoogt de volgende fysieke resultaten.

- Circa 170 luxe woonappartementen in het middeldure tot dure huur- of koopsegment.
- Een woon-zorgcomplex, dat bestaat uit circa 150 wooneenheden.
- De herinrichting van de openbare ruimte (park) rondom de nieuwbouw, inclusief het Spijkerboorpad.

Bijdrage aan stedelijke programma's

Binnen het Uitvoeringsplan Schalkwijk 2000+ is de Briandlaan 1, met als naam ontwikkellocatie Aziëweg en omstreken, neergezet als woningbouwlocatie. Verder kreeg deze locatie de volgende beeldspraak mee. "Realiseer drie juweeltjes in het groen!"

De samenwerking tussen woningcorporatie PréWonen en zorginstelling Sint Jacob maakt het mogelijk om een vernieuwend zorgconcept te ontwikkelen. Gemengd wonen, zorg op maat en daarmee meer mogelijkheden voor (oudere) bewoners om zelf te beschikken over de inrichting van hun leven. Een dergelijke ontwikkeling past ook binnen de sociale doelstelling van het Programma Schalkwijk 2000+.

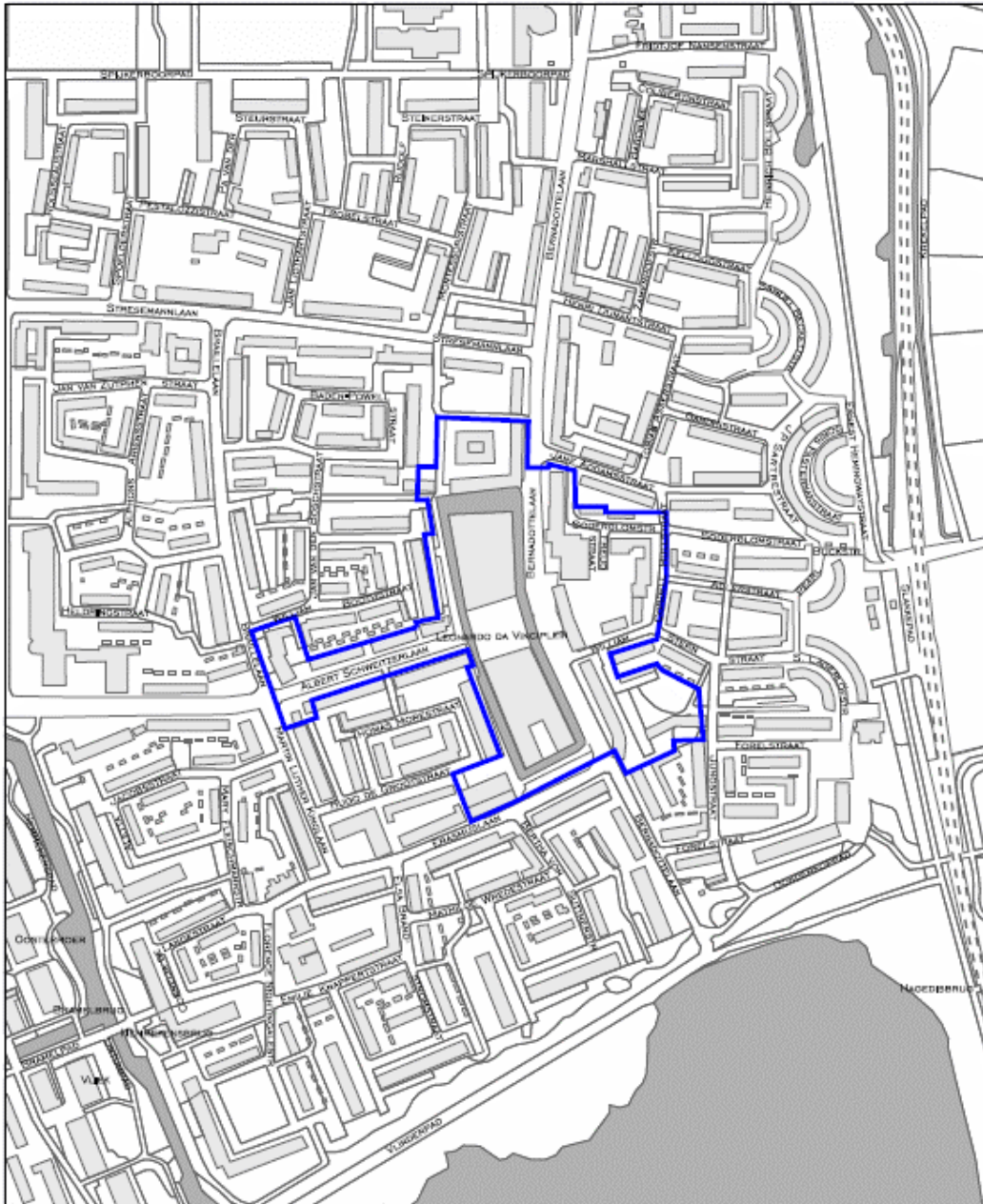
Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Annemariecke Schneider a.schneider@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Vorbereidingskredieten Schalkwijk 2000+		105/2001	2001 189654	
Kredietaanvraag aankoop Briandlaan 1		180/2002	2002 183651	
Grondexploitatie Aziëweg gestart, VTU	Definitiefase	255/2005	2005 240198	
Kredietaanvraag Sloop Briandlaan 1, VTU		059/2007	2007 110769	
Kredietaanvraag VTU	Ontwerpfase	159/2007	2007 158747	
Kredietaanvraag Aziëweg, ontwerp fase	Ontwerpfase	100/2009	2009 104763	

Complexnr: 042 Aziëweg Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 01-01-2002						
bedragen x Eur 1.000		per 2016 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Verwerving	4.161	4.161					
2	Slopen, ontruimen, blinderen	247	247					
7	Woonrijpmaken	1.742				1.742		
8	VTU, Planontwikkeling	1.090	540	100	150	150	150	
Subtotaal 1 t/m 14		7.239	4.948	100	150	1.892	150	
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-7.250			-4.500			-2.750
Subtotaal 21 t/m 30		-7.250			-4.500			-2.750
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-11	4.948	100	-4.350	1.892	150	-2.750
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	4.886	2.997	426	452	257	364	390
41	Tijdelijk beheer	568	568					
Subtotaal 40 t/m 41		5.454	3.565	426	452	257	364	390
Saldo uitgaven en opbrengsten		5.444	8.513	526	-3.898	2.149	514	-2.360
Kasstroom				9.038	5.140	7.289	7.803	5.444
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		4.265 tekort						

MPG in vogelvlucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag						
bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit						
Project: 042 Aziëweg						
Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	1.381	1.077	1.472	2.130	2.126	1.742
VTU	636	706	848	1.141	1.078	1.090
overige kosten	4.789	4.619	4.414	4.653	4.408	4.408
subtotaal	6.806	6.402	6.734	7.924	7.612	7.239
grondopbrengsten	-8.198	-8.380	-8.633	-8.000	-8.000	-7.250
overige inkomsten	-300	-300				
subtotaal	-8.498	-8.680	-8.633	-8.000	-8.000	-7.250
exploitatiesaldo	1.666	2.164	3.479	3.482	4.431	5.454
eindresultaat EW	-26	-114	1.580	3.406	4.043	5.444
eindresultaat CW	4.265					
eindjaar project	2011	2012	2012	2011	2013 ?	2016

 <p>Haarlem</p>	<p>Meerwijk-centrum</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 20-03-2012 TEK.NR.: 12049</p>	<p> Exploitatiegebied</p> <p>Opp. = +/- 67000 m²</p> <p>Openbaar gebied: 57%</p>	
--	---	--	---

3.9.6 Meerwijk-Centrum

Status van het project

Het project Meerwijk-Centrum bestaat uit de volgende zeven deelprojecten.

Deelproject 1

Eengezinswoningen langs de Bernadottelaan ter hoogte van de Jane Addamstraat. Hiervoor is de bouwvergunning inmiddels verleend. De start van de bouw is gepland na de oplevering van locatie 7.

Deelprojecten 2 en 3

Het 'eiland' van Meerwijk-Centrum, met een plein, een parkeergarage, winkels, een schoolcomplex en woningen is gerealiseerd en in gebruik genomen.

Deelproject 4

Gevarieerde woningbouw langs de Bernadottelaan ter hoogte van de William Sternstraat.

De bouw van de woningen is gereed en ook de inrichting van de openbare, inclusief de inrichting van het achterliggende Jungpark.

Deelproject 5

Gevarieerde woningbouw achter locatie 4.

De bouw van de woningen is gereed en de inrichting van de openbare ruimte gereed.

Deelproject 7

Woningbouw op de hoek Braillelaan en de Albert Schweitzerlaan. De bouwwerkzaamheden zijn inmiddels begonnen en medio dit jaar gereed.

Deelproject 8

Loevestein, gelegen in de bocht van de Maarten Luther Kinglaan en de Erasmuslaan. Dit gebouw is gerealiseerd en in 2008 in gebruik genomen.

Openbare ruimte

De reconstructie van de Bernadottelaan gereed. De omgeving van locatie 7 en het restant van de reconstructie van de Albert Schweitzerlaan wordt uitgevoerd in 2012.

Financieel resultaat

Na het afgelopen jaar wordt het eindresultaat verwacht met een tekort van circa 4,4 miljoen euro aan contante waarde per 1 januari 2010. Dit tekort is voorzien en maakt onderdeel uit van de geconsolideerde grondexploitatie van het Programma Schalkwijk 2000+. Hierin wordt dit tekort gecompenseerd met positieve resultaten van andere complexen binnen de grondexploitatie van het Programma Schalkwijk 2000+.

Op deze wijze vindt verevening van resultaten per complex plaats binnen de grondexploitatie van het Programma Schalkwijk 2000+.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Het beoogde kwantitatieve eindresultaat van het project zal zijn als volgt:

- Woningbouw huur sociale kern 60 woningen
- Woningbouw koop midden 85 woningen
- Woningbouw koop duur 170 woningen
- Woningbouw bijzondere projecten 138 woningen
- Commerciële voorzieningen (winkel Vomar) 3.150 vierkante meter bruto vloeroppervlakte (bvo)
- Maatschappelijke doeleinden : (Brede School, ontmoetingscentrum, kinderdagverblijf) 3.050 vierkante meter bruto vloeroppervlakte (bvo)

Risico's

Het grootste risico is de herontwikkellocatie 1 (ééngezinswoningen langs de Bernadottelaan ter hoogte van de Jane Adamstraat). De plannen voor deze ontwikkelingen zijn een aantal jaren geleden gemaakt met het toe gebruikelijke optimisme over verkoopbaarheid. Wellicht zal deze locatie inmiddels een stuk conservatiever benaderd moeten worden. Het komende jaar zal hierover uitsluitsel moeten geven. Risico's op slechte aanbestedingsresultaten (hogere civiele kosten dan verwacht), zoals beschreven in het vorige MPG, zijn alleen maar kleiner geworden door te verwachten marktwerking in de huidige economische situatie en het naderende eind van het project.

Bijdrage aan stedelijke programma's

Binnen het Uitvoeringsplan Schalkwijk 2000+ zijn de genoemde deellocaties in Meerwijk-Centrum neergezet als ontwikkellocaties ten behoeve van woningbouw in diverse segmenten, commerciële activiteiten en maatschappelijke doeleinden. Deze ontwikkelingen passen binnen de sociale doelstelling van het Programma Schalkwijk 2000+.

Meerwijk-Centrum is een deelproject van Schalkwijk 2000+. Het nadelige eindresultaat van Meerwijk-Centrum is voorzien en wordt gedekt door de geconsolideerde grondexploitatie van Schalkwijk 2000+.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Annemariecke Schneider a.schneider@haarlem.nl

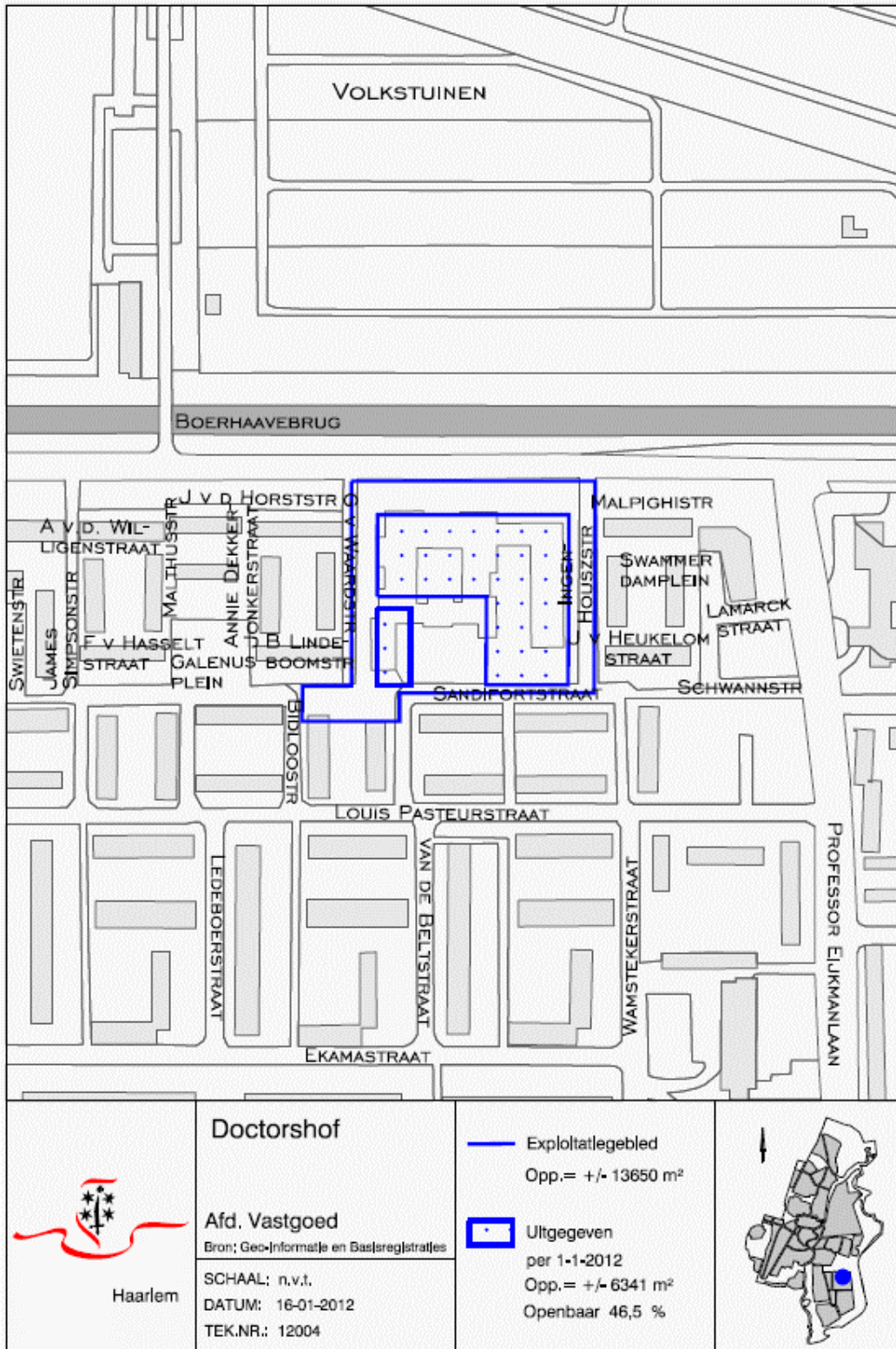
Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Verwerving Schalkkerf	Initiatiefase	1999/279	1999 221546	
Vorbereidingskrediet project Meerwijk- Centrum	Definitiefase	2000/110	2000 187191	
Projectopdracht Meerwijk-Centrum	Vorbereidingsfase	2000/327	2000 186770	
Vorbereidingskrediet voorlopige ontwerpfase project Meerwijk-Centrum	Ontwerpfase	2001/84	2001 189415	
Intentieovereenkomsten project Meerwijk-Centrum	Vorbereidingsfase	2001/101	2001 189653	
Vorbereidingskredieten Schalkwijk 2000+	Vorbereidingsfase	105/2001	2001 189654	
Verwerving W. Sternstraat 2	Vorbereidingsfase	2001/189	2001 189361	
Beslisdocument start ontwerpfase Meerwijk-Centrum (incl. voorbereidingkrediet)	Ontwerpfase	2002/173	2002 182681	
Vorbereidingskrediet project Meerwijk- Centrum	Vorbereidingsfase	2002/261	2002 183771	
Aanvraag Uitvoeringskrediet Meerwijk- Centrum	Uitvoeringsfase	110/2004	2004 218523	
Vaststelling bestemmingsplan Meerwijk- Centrum	Uitvoeringsfase	192/2004	2004 218309	
Kredietaanvraag Meerwijk-Centrum 2005-2006	Uitvoeringsfase	005/2006	2006 240459	
Kredietaanvraag Meerwijk-Centrum 2007-2008	Uitvoeringsfase	007/2007	2007 110713	
Kredietaanvraag Meerwijk-Centrum 2008-2009	Uitvoeringsfase	191/2008	2008 180637	

Complexnr: 043 Meerwijk-Centrum Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx Start exploitatie	2012 01-01-2002					
bedragen x Eur 1.000		per 2014 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Vererving	3.199	3.199					
2	Slopen, ontruimen, blinderen	744	744					
5	Hoofdinfrastructuur	824	824					
6	Bouwrijpmaken	1.447	1.447					
7	Woonrijpmaken	4.274	3.803	199	273			
8	VTU, Planontwikkeling	3.837	3.537	100	100	100		
9	Dotatie Omslagfonds	140	65	75				
13	Bijdrage aan derden	189	189					
Subtotaal 1 t/m 14		14.654	13.808	374	373	100		
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-9.989	-8.658		-1.331			
23	Uitgifte bedrijventerreinen	-1.813	-1.813					
24	Uitgifte voorzieningen	1.913	1.913					
25	Bijdrage I.S.V.	-985	-985					
27	Bijdrage Provincie	-492	-492					
30	Overige opbrengsten	-136	-136					
Subtotaal 21 t/m 30		-11.502	-10.171		-1.331			
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		3.152	3.637	374	-959	100		
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	2.145	1.388	243	274	240		
41	Tijdelijk beheer	-160	-160					
Subtotaal 40 t/m 41		1.986	1.228	243	274	240		
Saldo uitgaven en opbrengsten		5.138	4.866	617	-684	340		
Kasroom				5.483	4.798	5.138		
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		4.439	tekort					

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit						
Project: 043 Meerwijk-centrum						
Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	6.509	8.016	7.714	7.645	7.484	7.290
VTU	3.990	3.962	3.954	3.949	3.901	3.837
overige kosten	4.330	4.270	4.270	3.537	3.528	3.528
subtotaal	14.829	16.248	15.938	15.131	14.913	14.654
grondopbrengsten	-10.058	-9.840	-9.840	-10.085	-9.997	-9.889
overige inkomsten	-1.519	-1.129	-1.122	-1.472	-1.472	-1.613
subtotaal	-11.577	-10.969	-10.962	-11.557	-11.469	-11.502
exploitatiesaldo	1.118	1.452	1.381	1.862	1.797	1.986
eindresultaat EW	4.370	6.731	6.357	5.436	5.242	5.138
eindresultaat CW						4.439
eindjaar project	2011	2011	2011	2013	2013	2014

Nieuwbouwproject Loevestein in Haarlem

3.9.7 Doctorshof

Ruimtelijke analyse

Het project Doctorshof bestaat uit de verkoop van een perceel grond ten behoeve van de bouw van 55 middeldure eengezins-koopwoningen en de realisatie van 16 bij de woningen te verkopen parkeerplaatsen en de inrichting van het openbare gebied. Het openbare gebied wordt na gereedkomen teruggeleverd aan de gemeente.

Status van het project

De grond is overgedragen aan Ymere. De verkoop van de woningen is gestart en de bouwvergunning is afgegeven in februari 2009. Alle woningen zijn opgeleverd. De begeleiding en regie wordt door de gemeente gevoerd. In 2012 zal, nadat de door Ymere ingerichte openbare ruimte aan de gemeente is opgeleverd, het project geliquideerd worden.

Financieel resultaat

Met gunning aan de hoogste inschrijver resulteert de grondexploitatie in een positief saldo van ruim 4,2 miljoen euro (contante waarde per 1 januari 2012), de verhoging van het positieve resultaat wordt met name veroorzaakt door minder (VTU) kosten. In overeenstemming met het besluit "Optimalisering en Kostenreductie", dat in 2005 genomen is en het Raadsbesluit 034/2007, doet de grondexploitatie allereerst een dotatie van 500.000 euro aan de Reserve grondexploitaties. Dit bedrag is in de exploitatieberekening opgenomen. Het resulterende eindresultaat wordt ingeteld in de totale exploitatie van het programma Schalkwijk 2000+.

Risico's

Het betreft een project met een laag risico. De te bouwen woningen vallen in een categorie waar in de markt vraag naar is. De kredietcrisis leidt wel tot een vertraagde afname (zie hieronder). Door het consumentgericht bouwen als vorm van Particulier Opdrachtgeverschap (POS) ligt het risico bij de inschrijver (de aannemer of de ontwikkelaar).

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Het behelst het vervangen van de locatie van het voormalige verpleeghuis Overspaarne door duurzame woningbouw. De primaire doelstelling hierbij is het creëren van een hogere doorstroming op de Haarlemse woningmarkt door het bouwen van eengezins-koopwoningen in het middeldure segment. Als extra doelstelling wordt getracht de betreffende gezinswoningen door middel van een vorm van Particulier Opdrachtgeverschap (het consumentgericht bouwen) te realiseren. De huidige marktomstandigheden zorgen ook bij dit project voor stagnatie in de verkoop van de woningen. Op dit moment is bijna 1/3^e van de woningen verkocht. Ymere heeft de niet verkochte woningen verhuurd met een optie tot koop.

Bijdrage aan stedelijke programma's

Het project Doctorshof vormt een welkome aanvulling op het segment woningen waar in Schalkwijk vraag naar is (grondgebonden eengezinswoningen).

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

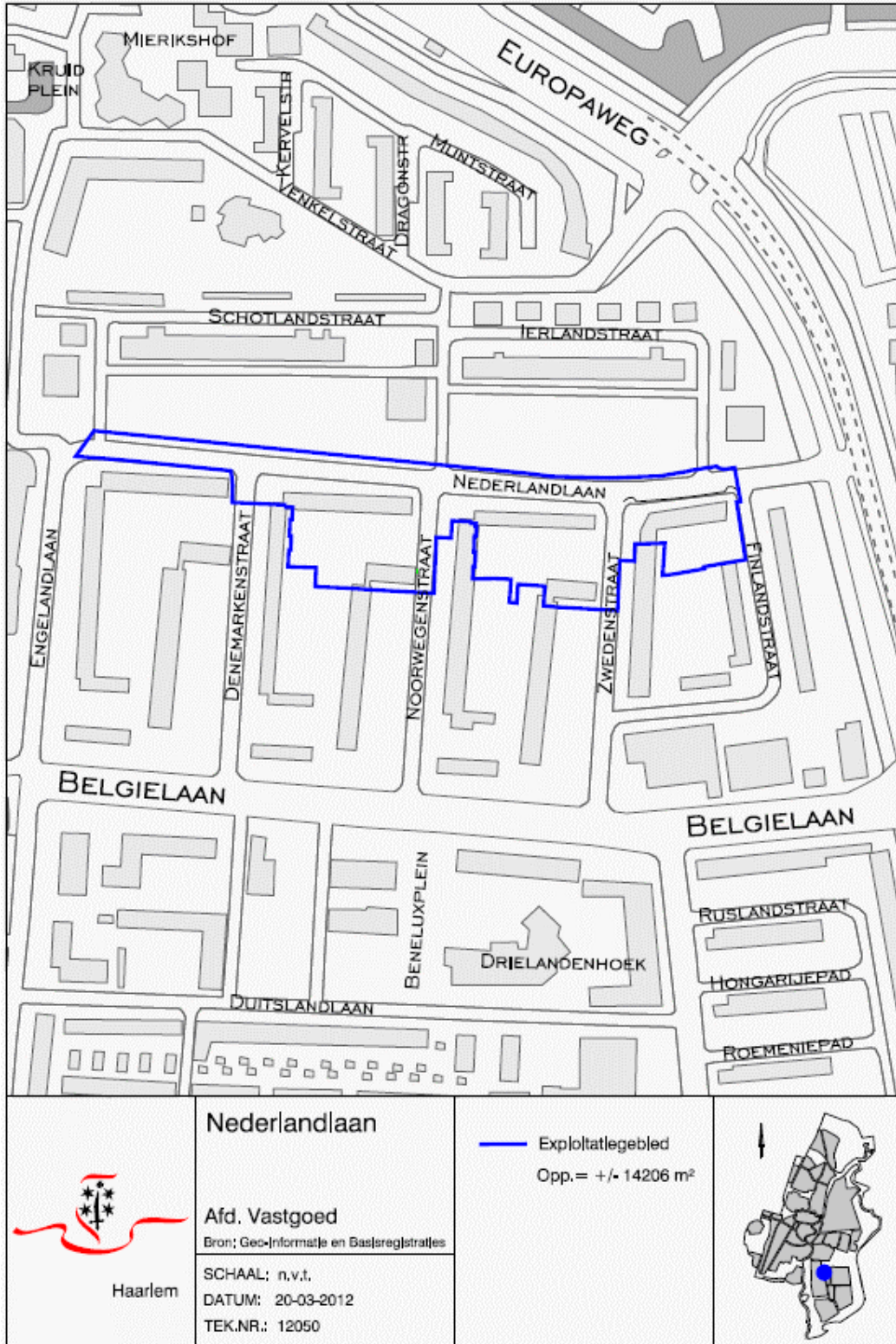
Annemariecke Schneider a.schneider@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Vaststelling projectopdracht Doctorshof en beschikbaar stellen krediet tot en met ontwerpfase		RB 238/2004	2004 217995	
Doctorshof grondverkoop aan marktpartij		RB 34/2007	2007 110834	
Vrijstelling en bouwvergunning Boerhaavelaan en omgeving (Doctorshof)		Collegebesluit 2008/171612	2008 186052	
Uitvoeringskrediet Doctorshof Boerhaavelaan		RB 193/2008	2008 180640	

Complexnr: 099 Doctorshof Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 01-01-2004						
bedragen x Eur 1.000		per 2012	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Verwerving	254	254					
6	Bouwrijpmaken	21	21					
8	VTU, Planontwikkeling	473	468	5				
9	Dotatie Omslagfonds	50		50				
11	Dotatie Reserve Grondexploitatie	500		500				
14	Overige uitgaven	50		50				
Subtotaal 1 t/m 14		1.348	742	605				
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-4.609	-4.609					
Subtotaal 21 t/m 30		-4.609	-4.609					
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-3.261	-3.866	605				
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	-1.214	-973	-241				
41	Tijdelijk beheer	14	14					
Subtotaal 40 t/m 41		-1.200	-959	-241				
Saldo uitgaven en opbrengsten		-4.461	-4.825	364				
Kasroom				-4.461				
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-4.249 opbrengst						

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit						
Project: 099 Doctorshof						
Jaarverslag	2007	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	380	396	21	21	21	21
VTU	515	613	675	524	524	473
overige kosten	410	912	806	905	856	854
subtotaal	1.305	1.921	1.502	1.450	1.401	1.348
grondopbrengsten	-4.628	-4.609	-4.609	-4.609	-4.609	-4.609
overige inkomsten						
subtotaal	-4.628	-4.609	-4.609	-4.609	-4.609	-4.609
exploitatie saldo	-384	-623	-706	-712	-959	-1.200
eindresultaat EW	-3.707	-3.311	-3.813	-3.871	-4.167	-4.461
eindresultaat CW						-4.249
eindjaar project	2009	2010	2012	2010	2011	2012

3.9.8 Nederlandlaan

Ruimtelijke analyse

Het project Nederlandlaan betreft de sloop van eenzijdige en verouderde jaren zestig portiek-etagewoningen en een paar kleine seniorenwoningen, met een totaal van 86 woningen. ElanWonen bouwt op de vrijgekomen locatie 81 woningen in twee appartementencomplexen, ieder met 30 ondergrondse parkeerplaatsen. In de appartementencomplexen wordt ook een zorg-wijksteunpunt gerealiseerd. PréWonen bouwt 9 grondgebonden woningen en een maatschappelijke ruimte.

Status van het project

Het project heeft enige vertraging opgelopen door tussentijdse uitbreiding van het projectplan maar inmiddels is het project inclusief de buitenruimte gereed. Hierin zijn dus ook de zijstraten rond de Nederlandlaan opgenomen. Dit complex zal dit jaar geliquideerd worden.

Financieel resultaat

Het batig financiële eindresultaat van dit complex zal na aftrek van resterende kosten ca. €100.000,- zijn. Dit bedrag zal worden geactiveerd ten gunste van de verzameexploitatie 048. Op deze wijze wordt de verevening van resultaten per complex binnen het programma Schalkwijk 2000+ uitgevoerd.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Twee appartementencomplexen met in elk 81 woningen, ieder met 30 ondergrondse parkeerplaatsen, een zorg-wijksteunpunt, een maatschappelijke ruimte en 9 grondgebonden woningen.

Bijdrage aan stedelijke programma's

De grondexploitatie Nederlandlaan is onderdeel van het Programma Schalkwijk 2000+.

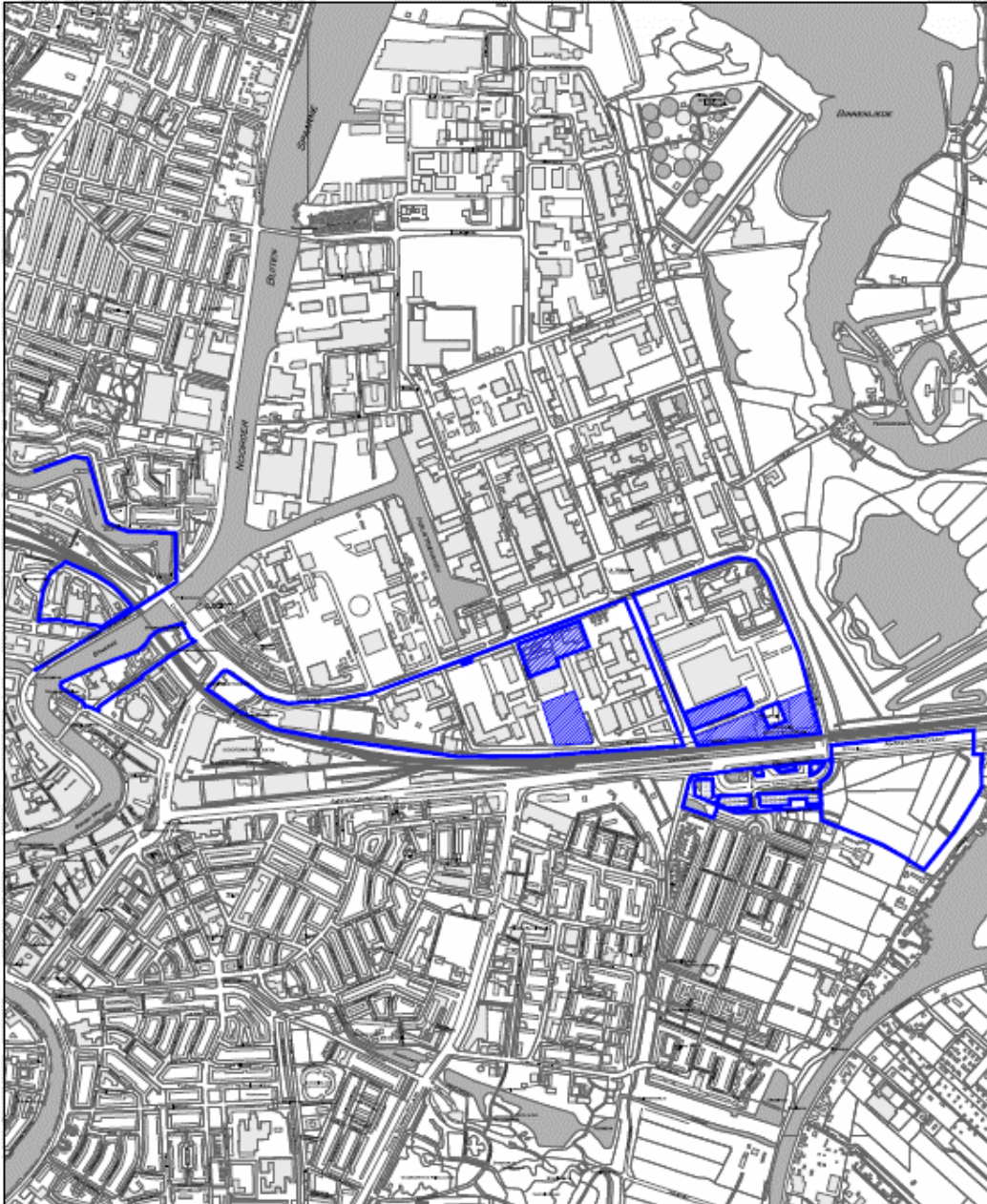
Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Annemariecke Schneider a.schneider@haarlem.nl

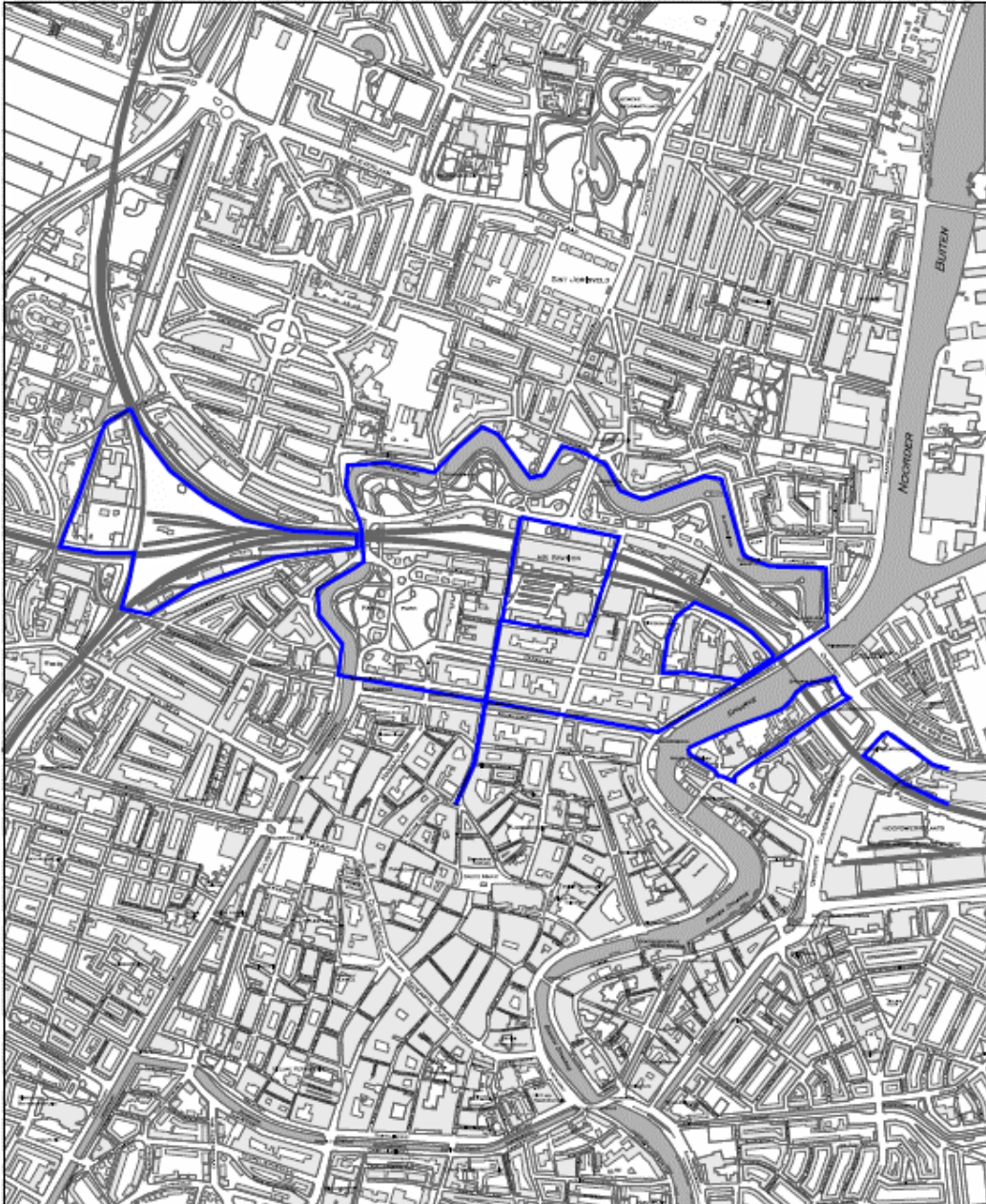
Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Kredietaanvraag en openen grondexploitatie project Nederlandlaan	Definitiefase	112/2008	2008 106913	
Vaststellen Definitief Ontwerp buitenruimte Nederlandlaan	Uitvoeringsfase		2010 13066	

Complexnr: 040 Nederlandlaan Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx Start exploitatie	2012 01-01-2008					
bedragen x Eur 1.000		per 2011 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016
INVESTERINGSUITGAVEN								
7	Woonrijpmaken	600	600					
8	VTU, Planontwikkeling	154	154					
13	Bijdrage aan derden	476	476					
14	Overige uitgaven	120	120					
Subtotaal 1 t/m 14		1.350	1.350					
OPBRENGSTEN								
26	Bijdrage Gemeente	-662	-662					
28	Bijdrage Rijk	-400	-400					
29	Bijdrage derden	-382	-382					
Subtotaal 21 t/m 30		-1.444	-1.444					
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-94	-94					
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	-19	-19					
41	Tijdelijk beheer							
Subtotaal 40 t/m 41		-19	-19					
Saldo uitgaven en opbrengsten		-113	-113					
Kasroom				-113				
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-113 opbrengst						

 <p>Haarlem</p>	<p>Spoorzone Oostpoort</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 23-01-2012 TEK.NR.: 12017</p>	<ul style="list-style-type: none"> Exploitatiegebied Uitgeefbaar Uitgegeven 	
--	---	--	---

 <p>Haarlem</p>	<p>Spoorzone West</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 23-01-2012 TEK.NR.: 12018</p>	<p> Exploitatiegebied</p>	
--	--	--	---

3.10 Spoorzone

Middels besluit 230/2003 heeft de Raad het Masterplan Spoorzone goedgekeurd. Programma Spoorzone behelst meerdere deelgebieden. De projecten verschillen sterk in de voortgang. Oostpoort 1 is bijvoorbeeld afgerond terwijl Oostpoort 2 nog in een voorbereidende fase zit.

Achtergrond

In 2003 is onderleiding van de stedenbouwkundige Riek Bakker een Masterplan opgesteld voor de Spoorzone. Dit Masterplan beslaat het gebied vanaf de Spoorwegdriehoek aan de westzijde van Haarlem tot de Oostpoort nabij de Veerplas. De afgelopen jaren zijn grondexploitaties geopend voor de deellocaties waar de ontwikkelingen aanvang krijgen. Daarnaast zijn enkele initiatieven ontplooid om projecten voor te bereiden. In het MPG 2011 wordt verslag gedaan van de geopende grondexploitatie per project. De projecten Fly-Over en Stationsomgeving zijn geen grondexploitaties en worden om deze reden niet in het MPG behandeld. Deze projecten worden wel deels gefinancierd vanuit de grondexploitaties van de Spoorzone.

Financiën

Binnen het programma Spoorzone worden de verschillende deelgebieden met elkaar verevend. Dat wil zeggen dat de winstgevendere projecten bijdragen aan de verlieslatende projecten. In 2011 is net als in 2010 een bijdrage vanuit de grondexploitaties aan de Fly-over van € 950.000,-.

Het project Oostpoort 3 (complex 031, stationslocatie) is administratief afgesloten. Een voorziening is geplaatst ter hoogte van de bijgewerkte boekwaarde van het complex.(2 mln. euro) en wordt geactiveerd bij de liquidatie van het complexnummer.

Het project Scheepmakerskwartier heeft een aanzienlijke koerswijziging ondervonden. Door een fasering in het Masterplan wordt het project behoud voor uitstel.

In de aanzienlijk vertraagde herontwikkeling van Oostpoort II is rekening gehouden met een vermindering van programma, hetgeen bevestigd is in de bijgestelde PlaBeKa B&W Nota.

Ambtelijk opdrachtgever

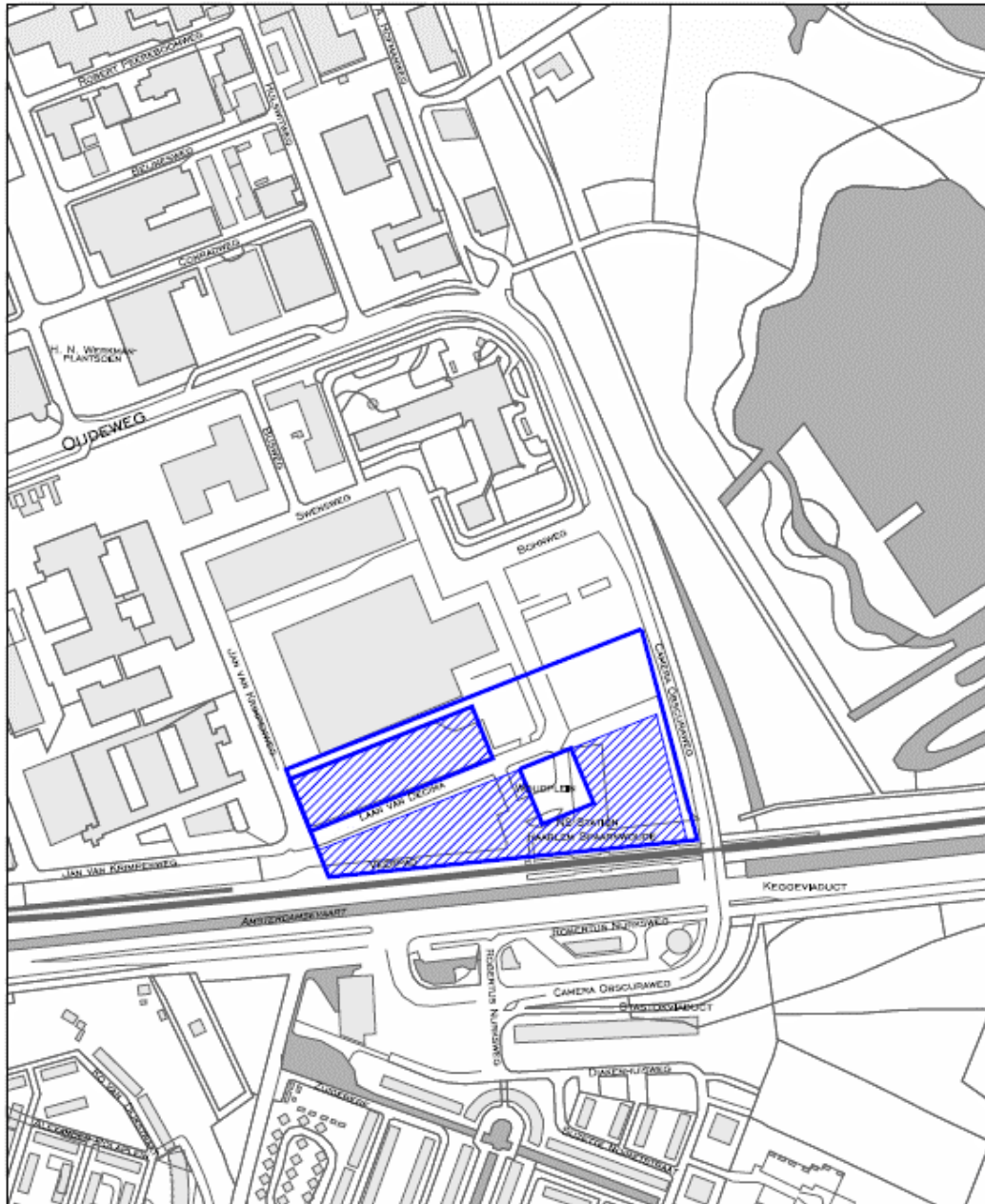
Cecile Hubers c.hubers@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Vaststellen Masterplan Spoorzone	Initiatiefase	230/2003		Planfase
Vaststellen Consolidatie	Initiatiefase	231/2005		Planfase
Masterplan Spoorzone	Definitiefase	98/2005	2005 240466	Rapportage
Rapportage Spoorzone	Definitiefase	169/2006	2006 245654	Rapportage
Kantoren (leegstand) uitvoeringsstrategie (PlaBeKa)			2011 447694	
Masterplan Scheepmakerskwartier en realisatieovereenkomst fase 1			2011 386770	

Bedragen x Eur 1.000		per einde	31-12-2011	Prognose							
			Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
INVESTERINGSUITGAVEN											
1	Verwerving	6000	11.516	10.302	1.213						
2	Slopen, ontruimen, blinderen	6200	203								203
3	Milieu onderzoek	6310	591								591
6	Bouwrijpmaken	6400	301	78							223
7	Woonrijpmaken	6520	1.948	4							1.945
8	VTU, Planontwikkeling	1001	1.723	1.471	16	16	16	16	14	16	157
12	Bijdrage andere grondexploitatie(s)	8500	818	818							
13	Bijdrage aan derden	6510	3.070	2.228	842						
14	Overige uitgaven	6540	2.000							2.000	
Subtotaal 1 t/m 14		22.169	14.901	2.071	16	16	16	16	14	2.016	3.118
OPBRENGSTEN											
21	Uitgifte woningbouw	8110	-313								-313
22	Uitgifte kantoren	8120	-13.500								-13.500
23	Uitgifte bedrijventerreinen	8130	-11.101	-2.157	-1.496	-1.493					-5.954
24	Uitgifte voorzieningen	8140	-900		-900						
30	Overige opbrengsten	8200	-618	-618							
Subtotaal 21 t/m 30		-26.431	-2.775	-2.396	-1.493						-19.767
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-4.263	12.126	-325	-1.477	16	16	16	14	2.016	-16.649
EXPLOITATIEUITGAVEN											
40	Rente vreemd vermogen	6600	6.000	2.481	560	549	482	487	493	498	450
41	Tijdelijk beheer	6100	-3.663	-1.189	-474	-399	-397	-398	-398	-409	
Subtotaal 40 t/m 41		2.337	1.292	87	150	85	90	94	89	89	450
Saldo uitgaven en opbrengsten		-1.925	13.418	-238	-1.327	101	106	108	2.106	-16.199	
Cumulatieve BoekWaarde Cashflow					13.179	11.852	11.953	12.059	12.167	14.273	-1.925
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012			-621 opbrengst								

Een illustratie uit de huidige conceptvisie “Gebiedsvisie Oostradiaal”.

 <p>Haarlem</p>	<p>Oostpoort Oost fase II</p>	<p>— Exploitatiegebied</p> <p>▨ Uitgeefbaar</p>	
	<p>Afd. Vastgoed</p> <p>Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t.</p> <p>DATUM: 23-01-2012</p> <p>TEK.NR.: 12021</p>		

3.10.1 Oostpoort II

Ruimtelijke analyse

Deze ontwikkeling is gesitueerd aan de noordzijde van de Amsterdamsevaart ten zuiden van de IKEA. In dit gebied moet 90.000 m² kantoor ontwikkeling worden gerealiseerd. De ontwikkeling zal zorgen voor werkgelegenheid in Haarlem en daarnaast de entree van Haarlem vormen aan de oostzijde van de stad.

Status van het project

Sinds de Raad in januari 2008 (RB 092/2008) het projectplan Oostpoort 2 heeft goedgekeurd en een krediet heeft verleend is er veel veranderd. De markt voor kantoren is ingestort. De geprognosticeerde grond verkopen zijn uitgebleven en de verwachting is dat de komende paar jaar ook geen grond voor kantoren verkocht zal worden. Met meerdere potentiële klanten is gesproken maar geen van de gesprekken heeft geleid tot daadwerkelijke grondverkopen. Om deze reden is het project stilgelegd.

Een andere ontwikkeling die relevant is voor het project Oostpoort 2 is de gebiedsvisie Oostradiaal. In januari 2011 (RB 2010/185290) heeft de Raad de gebiedsvisie Oostradiaal vastgesteld. Deze visie beslaat een veel groter gedeelte dan alleen het project Oostpoort 2. De visie is een herijking of een uitwerking van het Masterplan Spoorzone voor het gebied langs de Amsterdamsevaart. Eén van de uitkomsten van de gebiedsvisie Oostradiaal is dat de grenzen van het project verlegd moeten worden. Met name het stedelijk knooppunt Spaarnwoude moet hierin een plek krijgen. Feitelijk is een uitwerking in een Masterplan noodzakelijk en de daadwerkelijk uitwerking van de visie in projecten is nu de volgende stap.

Financieel resultaat

De onzekerheid op de kantorenmarkt en de nog uit te werken gebiedsvisie Oostradiaal maken het lastig om gedetailleerde grondexploitatie te laten zien. Om deze reden is ervoor gekozen geen ingepland uitgifte programma in de tijd af te zetten, maar een graszaadscenario in de grex te verwerken.

De grond heeft per m² uitgeefbaar gebied een redelijk beperkte boekwaarde. In 2011 heeft een tweede bijdrage van € 950.000,- plaats gevonden aan de fly-over. Deze bijdrage is ten laste van de grondexploitatie gebracht. De aanleg van de fly-over zorgt dat de grond in waarde stijgt door de betere zichtbaarheid en bereikbaarheid.

Het financieel resultaat voor dit project bedraagt ca. € 4 M positief in contante waarde per 1-1-2012.

Risico's

Het risico op het niet kunnen realiseren van de kantoor meters is de afgelopen jaren terug gebracht van 90.000m² naar 30.000m². Wel is er nog onduidelijkheid over de exacte invulling van de locatie. Een ander risico is de lange looptijd met de daarbij behorende rentekosten over de boekwaarde. Een beheersmaatregel zou kunnen zijn om de Visie Oostradiaal snel uit te werken om duidelijkheid te krijgen.

Kwantitatief resultaat eind project

Het beoogde kwantitatieve resultaat is een gefaseerde kantoorontwikkeling en een stedelijk knooppunt rondom Station Spaarnwoude. De visie Oostradiaal en de uitwerking daarvan zullen invloed hebben op het te realiseren programma.

Bijdrage aan stedelijk programma

Samen met de reeds gerealiseerde vierkante meters kantoor in Oostpoort fase 1 (25.000 m²), de nieuwe fly-over (bouw is inmiddels aangevangen) moet Oostpoort fase 2 een gezicht geven aan de nieuwe entree van de stad. De visie Oostradiaal geeft daar handvatten aan en moet worden uitgewerkt tot een Masterplan.

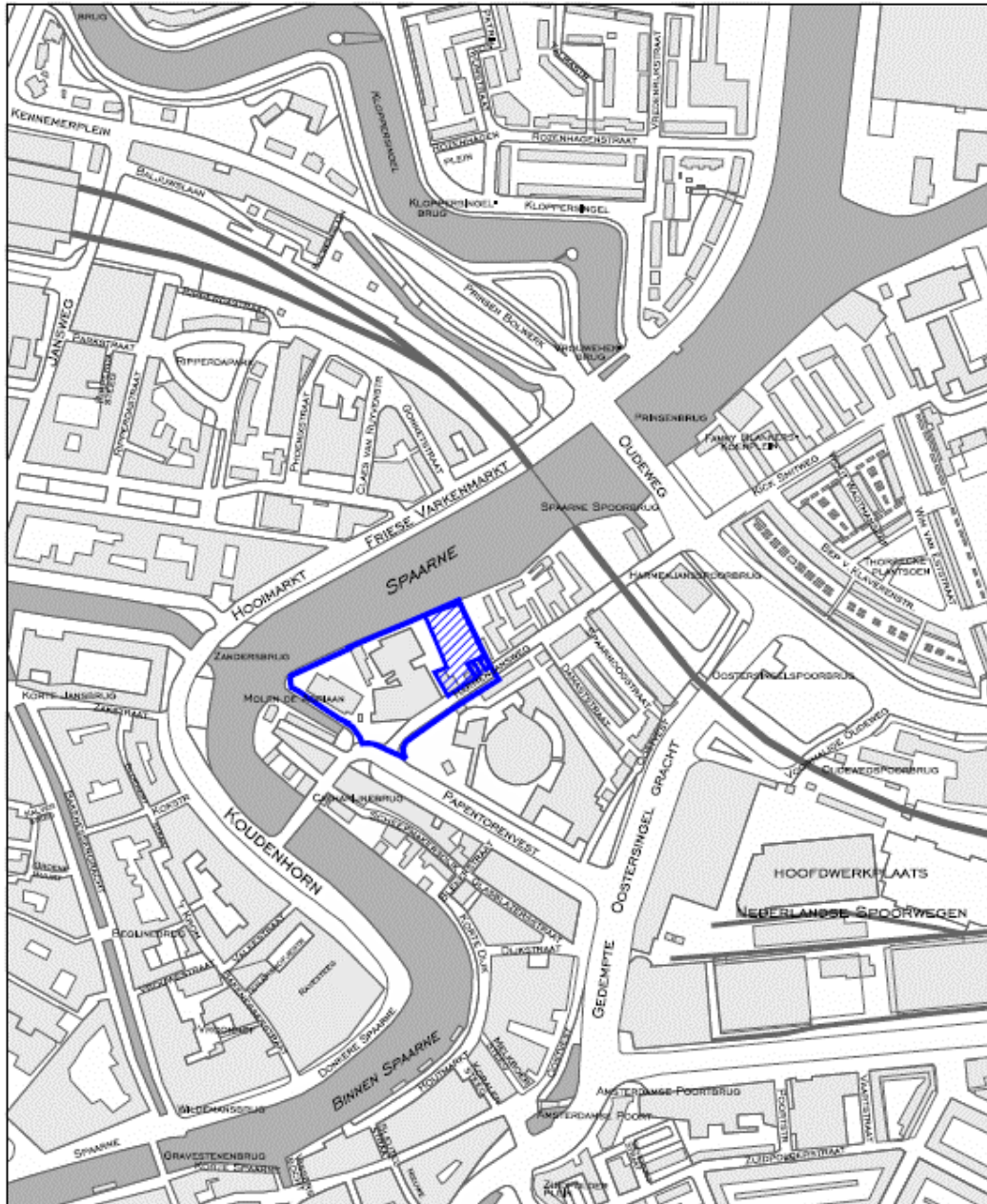
Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Cecile Hubers c.hubers@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Masterplan Spoorzone	Initiatiefase	230/2003	2003 216066	Kaders vaststellen
Stedenbouwkundigplan Oostpoort	Definitiefase	Nvt		Visie document
Projectplan Oostpoort fase 2	Definitiefase	92/2008	2008 58728	Openen grondexploitatie
Vaststelling visie Oostradiaal	Definitiefase		2010/185290	Vaststellen visie

Complexnr: 115 Spoorzone Oostpoort Oost fase 2 Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012	Start exploitatie 01-01-2003							
bedragen x Eur 1.000		per 2018 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
INVESTERINGSUITGAVEN										
1	Verwerving	231	231							
3	Milieu onderzoek	591								591
6	Bouwrijpmaken	227	4							223
7	Woonrijpmaken	1.645								1.645
8	VTU, Planontwikkeling	767	767							
12	Bijdrage andere grondexploitatie(s)	818	818							
13	Bijdrage aan derden	1.900	1.900							
Subtotaal 1 t/m 14		6.178	3.720							2.459
OPBRENGSTEN										
22	Uitgifte kantoren	-13.500								-13.500
Subtotaal 21 t/m 30		-13.500								-13.500
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-7.322	3.720							-11.041
EXPLOITATIE										
40	Rente vreemd vermogen	1.911	352	192	201	211	222	233	244	257
41	Tijdelijk beheer	-241	-241							
Subtotaal 40 t/m 41		1.670	111	192	201	211	222	233	244	257
Saldo uitgaven en opbrengsten		-5.652	3.831	192	201	211	222	233	244	-10.785
Kasroom				4.022	4.223	4.434	4.656	4.889	5.133	-5.652
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012			-4.016 opbrengst							

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit				
Project: 115 Oostpoort fase 2				
Jaarverslag	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	3.761	3.523	2.462	2.462
VTU	2.015	1.291	1.199	767
overige kosten	2.949	2.949	2.949	2.949
subtotaal	8.724	7.763	6.610	6.178
grondopbrengsten	-20.000	-13.200	-13.500	-13.500
overige inkomsten	-534			
subtotaal	-20.534	-13.200	-13.500	-13.500
exploitatie saldo	-1.401	1.017	1.839	1.670
eindresultaat EW	-13.211	-4.420	-5.051	-5.652
eindresultaat CW				-4.016
eindjaar project	2019	2019	2018	2018

 <p>Haarlem</p>	<p>Scheepmakerskwartier</p>	<p>— Exploitatiegebied Opp. = +/- 9095m²</p> <p> Ultgeefbaar per 1-1-2012</p>	
	<p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 23-01-2012 TEK.NR.: 12020</p>		

3.10.2 Scheepmakerskwartier

Ruimtelijke analyse

Het Scheepmakerskwartier is onderdeel van het programma Spoorzone. Ontwikkelaar De Principaal heeft in 2005 een prijsvraag gewonnen met de intentie het gebied geheel te ontwikkelen.

Het Scheepmakerskwartier zal bij de binnenstad worden 'getrokken', waarmee de 'Spaarnesprong' wordt gerealiseerd. Er wordt aangesloten op de kenmerken van de bestaande bebouwing elders langs het Spaarne, er is bij de stedenbouwkundige inrichting oog voor de historie en het gebied krijgt nautische kwaliteiten, waaronder een stadshaven en behoorlijk wat meters bruikbare kade voor het aanmeren van schepen.

Status van het project

In 2007 heeft de gemeente met de ontwikkelaar De Principaal een intentie overeenkomst gesloten voor de ontwikkeling van het Scheepmakerskwartier. De gemeente en de Principaal hebben de plannen uitgewerkt tot een stedenbouwkundig ontwerp.

Begin 2008 is een grondexploitatie geopend en krediet verstrekt voor de begeleiding van de ontwikkeling.

Op 2 november 2009 heeft De Principaal kort voor de behandeling van de realisatieovereenkomst in B&W per brief aangegeven een maand bedenktijd nodig te hebben. De Principaal had tijd nodig voor een herbezinning op de financiën van het project als gevolg van de financiële crisis. Deze brief heeft geleid tot een heronderhandeling en een nieuw Masterplan. De gemeente heeft de keuze gemaakt slechts fase 1 in ontwikkeling te brengen. Met de ontwikkelaar van Fase 1 is in oktober 2011 een realisatie overeenkomst gesloten voor de levering van grond en de bouw van ca. 68 woningen.

Fase 2 wordt op de lange baan geschoven en zal pas in ontwikkeling komen als de grondeigenaren in dat gebied van zich laten horen.

Administratief is er voor gekozen om de grondexploitatie te knippen. Voor de 2e fase is een nieuwe grondexploitatie geopend waar de gronden in zijn onder gebracht.

Financieel resultaat

Per saldo heeft er ten opzichte van 2011 een kleine verbetering voor gedaan.

Onderdeel van het complex is de Drijfriemenfabriek aan de Harmenjansweg die in eigendom is van de gemeente. De Drijfriemenfabriek maakt geen deel uit van de ontwikkeling van de Principaal. De Drijfriemenfabriek zal afzonderlijk worden verkocht en herontwikkeld. Vergevoerde gesprekken zijn gaande. Verkoop is voorzien voor 2012.

Risico's

Het risico voor de gemeente is beperkt door de ontwikkeling van fase 1 in concessie uit te geven aan de Principaal die daarmee de verplichting tot de bouw van de woningen en de inrichting van de openbare ruimte op zich neemt.

Voor fase 2 is het risico beperkt door de lage boekwaarde.

Wel bestaat het risico dat De Principaal de ontwikkeling niet oppakt. De gemeente zal zich dan moeten herbezinnen op een andere wijze om het project te realiseren hetgeen zal leiden tot extra vertraging en mogelijk extra kosten.

Kwantitatief resultaat eind project

Het doel van de ontwikkeling is het realiseren van ca. 130 woningen, enkele woon-werkwoningen en een stadshaven met nautische faciliteiten.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

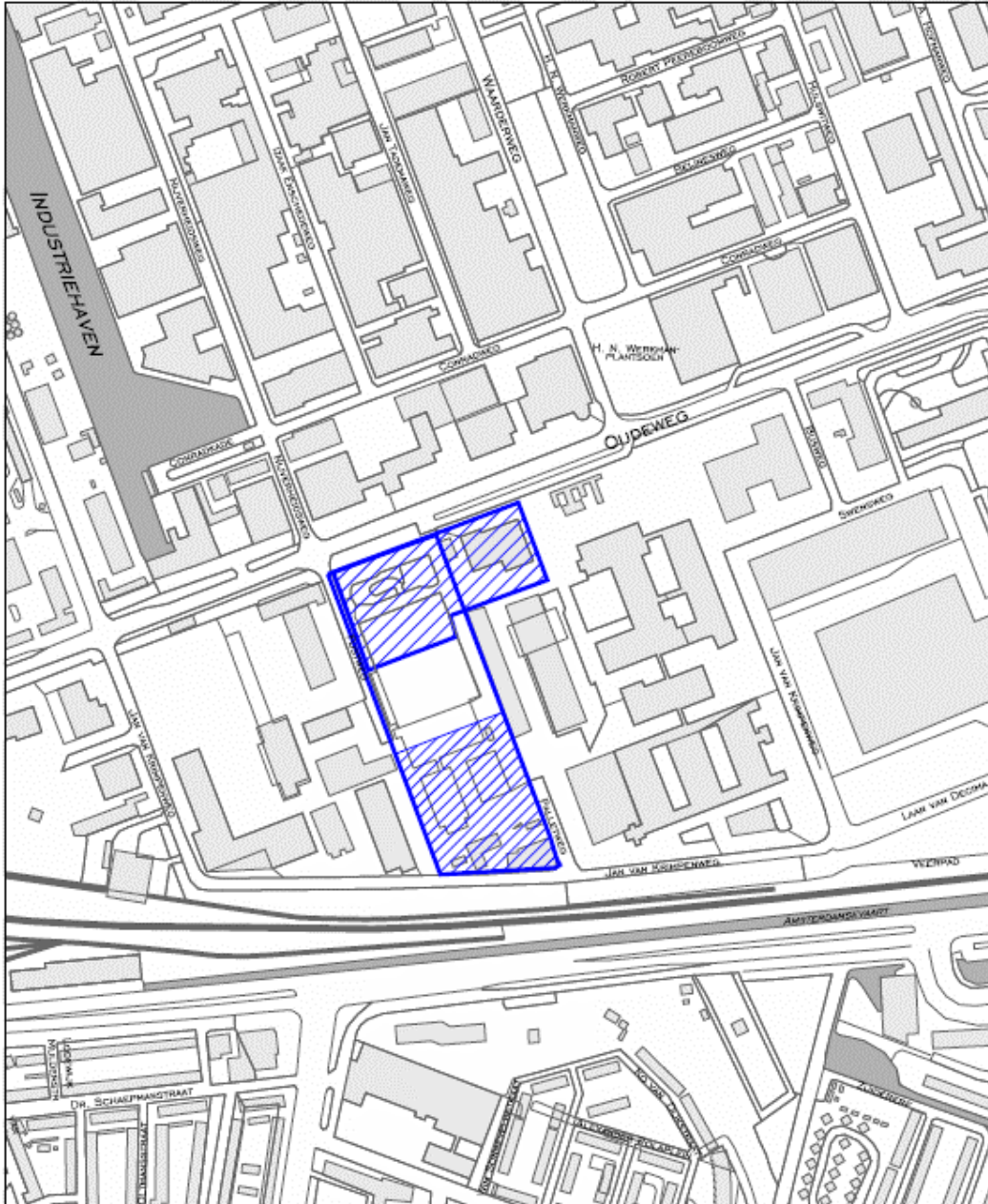
Cecile Hubers c.hubers@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Financiering voorbereidingskosten (haalbaarheidsfase) project Scheepmakerskwartier	Initiatiefase	160/2006	2006 245551	
Deels opheffen voorkeursrecht Scheepmakerskwartier	Initiatiefase	208/2007	2007 209929	
Scheepmakerskwartier: planontwikkeling en krediet 2008	Ontwerpfase	014/2008	2008 6418	
Masterplan Scheepmakerskwartier: keuze havenvariant	Ontwerpfase	013/2009	2009 6503	
Aanvullend krediet	Ontwerpfase	2009/97093	2009/97093	
Optimalisatie project Scheepmakerskwartier (incl Krediet aanvraag)	Ontwerpfase	2010 140564	2010 140564	
Vaststellen masterplan + Realisatie overeenkomst met de Principaal	Ontwerpfase	2011 386770	2011 386770	

Complexnr: 113 Spoorzone Scheepmakerskwartier Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx Start exploitatie	2012 01-01-2005							
bedragen x Eur 1.000		per 2013 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
INVESTERINGSUITGAVEN										
1	Vererving	956	2.169	-1.213						
6	Bouwrijpmaken	145		145						
8	VTU, Planontwikkeling	526	526							
Subtotaal 1 t/m 14		1.627	2.695	-1.068						
OPBRENGSTEN										
21	Uitgifte woningbouw	-2.370		-450	-1.920					
30	Overige opbrengsten	-145		-145						
Subtotaal 21 t/m 30		-2.515		-595	-1.920					
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-889	2.695	-1.663	-1.920					
EXPLOITATIE										
40	Rente vreemd vermogen	1.072	797	175	100					
41	Tijdelijk beheer	4	4							
Subtotaal 40 t/m 41		1.075	800	175	100					
Saldo uitgaven en opbrengsten		187	3.495	-1.488	-1.820					
Kasroom				2.007	187					
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		169 tekort								

Complexnr: 159 Scheepmakerskwartier Fase 2 Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx Start exploitatie	2012 01-01-2011							
bedragen x Eur 1.000		per 2018 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
INVESTERINGSUITGAVEN										
1	Vererving	1.213		1.213						
Subtotaal 1 t/m 14		1.213		1.213						
OPBRENGSTEN										
21	Uitgifte woningbouw	-313								-313
24	Uitgifte voorzieningen	-900		-900						
Subtotaal 21 t/m 30		-1.213		-900						-313
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN				313						-313
EXPLOITATIE										
40	Rente vreemd vermogen	118		1	17	18	19	20	21	22
41	Tijdelijk beheer	29	29							
Subtotaal 40 t/m 41		147	29	1	17	18	19	20	21	22
Saldo uitgaven en opbrengsten		147	29	315	17	18	19	20	21	-291
Kasroom				343	360	378	397	417	438	147
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		104 tekort								

 <p>Haarlem</p>	<p>Complex 094</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 20-03-2012 TEK.NR.: 12051</p>	<p>— Exploitatiegebied Opp.= +/- 30643 m²</p> <p>■ Uitgeefbaar Opp.= +/- 16970 m²</p>	
--	--	---	---

3.10.3 Oostpoort West

Ruimtelijke analyse

Oostpoort West bestaat uit 2 grote percelen langs de Oudeweg die in het verleden door de gemeente zijn aangekocht in kader van het Masterplan Spoorzone.

Status van het project

In 2003 heeft de gemeente Oudeweg 28 (AMCOR) gekocht. Het perceel bestaat uit drie delen. Het zuidelijk deel is verhuurd aan Connexxion. Het middendeel is verkocht aan RadioTec BV voor verhuur aan de firma Cavex en heeft mede dankzij de nieuwbouw in 2011 een stijging van de omzet gerealiseerd. Cavex overweegt dan ook uit te breiden naast het huidige pand. De zichtlocaties aan de strook langs de Oudeweg zijn in optie bij twee bedrijven, waarvan de verkoop van grond voor de nieuwbouw van KwikFit & Brezan in februari 2012 ter besluitvorming ligt bij het bestuur. De kavel op de hoek Oudeweg/Fustweg is in optie bij Martin Schilder BV.

De panden Oudeweg 30 A, B en C zijn verhuurd aan enkele marktpartijen.

Financieel resultaat

De inkomsten van dit project bedragen vooral de inkomsten uit verhuur. De huuropbrengsten dekken de eigenaarskosten en de rente over de boekwaarde van het complex.

Risico's

Het complex kent een grote boekwaarde van bijna € 7,4 Miljoen en is hiermee in financiële omvang een van grotere complexen van de gemeente Haarlem. Er zijn twee directe risico's te onderscheiden. De eerste is het wegvallen van huurovereenkomsten en het tweede is het achterblijven van grondverkoop. Het eerste risico is ondervangen door langdurige huurcontracten. Het tweede risico is ondervangen door een terughoudende inschatting van de verkoopopbrengsten.

Bijdrage aan stedelijk programma

De ontwikkeling is een onderdeel van het Masterplan Spoorzone. De ambities in het Masterplan waren hoog voor dit gedeelte van de Spoorzone en bestonden uit een groot volume aan kantoren. Bij de voortgangsrapportage Spoorzone in 2006 is besloten om een deel van de ambities los te laten. De belangrijkste reden hier voor waren de bevindingen van het PlaBeKa (Platform Bedrijven en Kantoren). Dit regionale platform zag de kansen voor kantoorontwikkelingen minder rooskleurig in. De locatie zal worden ingevuld conform bestemmingsplan Waarderpolder waarin met name bedrijvigheid wordt voorzien.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Cecile Hubers c.hubers@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	Toelichting
Aankoop Amcor (Oudeweg 28)	Initiatiefase	228/2003	2003 216499	Aankoopbesluit
Voortgangsrapportage Spoorzone	Definitiefase	169/2006	2006 245654	Voortgangsrapportage
Verkoop gedeelte kavel Oudeweg 28	Realisatiefase	155/2008	2008 144154	Verkoopbesluit
Krediet aanvraag en opening grondexploitatie Oudeweg 28	Realisatiefase	156/2008	2008 144149	Opening grondexploitatie

Complexnr: 094 SZ OP West Oudeweg 28 Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx	2012							
		Start exploitatie	01-01-2003							
bedragen x Eur 1.000		per 2018 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
INVESTERINGSUITGAVEN										
1	Verwerving	4.856	4.856							
6	Bouwrijpmaken	74	74							
7	Woonrijpmaken	304	4							300
8	VTU, Planontwikkeling	198	55	16	16	16	16	14	16	48
Subtotaal 1 t/m 14		5.432	4.989	16	16	16	16	14	16	348
OPBRENGSTEN										
23	Uitgifte bedrijventerreinen	-9.301	-2.157	-1.496	-1.493					-4.154
Subtotaal 21 t/m 30		-9.301	-2.157	-1.496	-1.493					-4.154
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-3.868	2.832	-1.480	-1.477	16	16	14	16	-3.806
EXPLOITATIE										
40	Rente vreemd vermogen	2.464	1.972	213	132	51	41	30	18	6
41	Tijdelijk beheer	-2.277	-536	-360	-274	-273	-274	-275	-285	6
Subtotaal 40 t/m 41		188	1.437	-147	-142	-222	-233	-245	-267	6
Saldo uitgaven en opbrengsten		-3.681	4.269	-1.627	-1.619	-206	-217	-231	-251	-3.800
Kasstroom				2.642	1.023	817	601	370	119	-3.681
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-2.616 opbrengst								

Complexnr: 094 SZ OP West Oudeweg 030 Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx	2012							
		Start exploitatie	01-01-2003							
bedragen x Eur 1.000		per 2018 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
INVESTERINGSUITGAVEN										
1	Verwerving	2.728	2.728							
2	Slopen, ontruimen, blinderen	203								203
8	VTU, Planontwikkeling	109								109
Subtotaal 1 t/m 14		3.040	2.728							311
OPBRENGSTEN										
23	Uitgifte bedrijventerreinen	-1.800								-1.800
Subtotaal 21 t/m 30		-1.800								-1.800
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		1.240	2.728							-1.489
EXPLOITATIE										
40	Rente vreemd vermogen	1.948	827	155	157	158	160	162	164	166
41	Tijdelijk beheer	-1.197	-453	-125	-125	-124	-124	-123	-123	
Subtotaal 40 t/m 41		751	374	30	32	34	36	38	41	166
Saldo uitgaven en opbrengsten		1.991	3.103	30	32	34	36	38	41	-1.323
Kasstroom				3.133	3.165	3.199	3.235	3.273	3.314	1.991
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		1.415 tekort								

MPG in vogelvlucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit				
Project: 094 Oostpoort West (Oudeweg 28 en 30)				
Jaarverslag	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten		651	585	581
VTU		460	323	307
overige kosten		7.584	7.585	7.584
subtotaal		8.695	8.493	8.472
grondopbrengsten		-11.172	-11.101	-11.101
overige inkomsten				
subtotaal		-11.172	-11.101	-11.101
exploitatie saldo		-158	890	939
eindresultaat EW		-2.635	-1.718	-1.690
eindresultaat CW				-1.201
eindjaar project		2017	2018	2018

 <p>Haarlem</p>	<p>Delftwijk</p>	<p>— Exploitatiegebied</p>	
	<p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 18-01-2012 TEK.NR.: 12006</p>	<p>▭ Uitgeefbaar per 1-1-2012</p>	

3.11 Delftwijk 2020

Ruimtelijke analyse

Onder de naam "Delftwijk 2020" is een grootschalige herstructurering in uitvoering, met als doel om van Delftwijk een levensloopbestendige wijk te maken. Er worden ongeveer 850 woningen gesloopt en 1050 nieuwe woningen teruggebouwd. Tevens wordt een verdubbeling van het aantal winkels in het huidige winkelcentrum gerealiseerd en zal een wijkpark worden aangelegd. In de stedenbouwkundige uitgangspunten wordt het parkeren voor een groot deel ondergronds gerealiseerd. Om aan de watertoets van het Hoogheemraadschap te kunnen voldoen, zal ook water in de wijk worden ingepast.

Het project heeft een lange doorlooptijd (het eindjaar is geraamd op 2020). In die periode wordt door de gemeente intensief samengewerkt met drie woningcorporaties. Het betreffen Ymere, Pré Wonen en Elan Wonen. Voor de samenwerking zijn gedegen afspraken gemaakt die van alle partijen een forse inspanning vergen.

Status van het project

In 2011 is gewerkt aan de deelprojecten:

- Delftlaan-Noord (complexnummer 131)
- Slauerhofstraat (complexnummer 132)
- Marsmanplein (complexnummer 133)
- Wijkpark (complexnummer 134)
- Vondelweg (complexnummer 156)

Tevens is de herontwikkeling van de volgende deelprojecten besproken:

- Delftlaan Zuid (complex 136)
- Van Moerkerkenstraat (complex 137)
- Aart v.d. Leeuwstraat (complex 138)

Delftlaan Noord

De bouw is in volle gang, het ontwerp voor de openbare ruimte is gereed.
Planning oplevering 2012/2013.

Slauerhofstraat

De bouw is in de afrondende fase. De aanleg van de openbare ruimte wordt afgerond.
Planning oplevering 2012.

Marsmanplein

De supermarkt, aangrenzende winkelruimten en de openbare parkeergarage zijn eind 2011 geopend. De bouw van appartementen en overige detailhandel is in volle gang. Planning oplevering 2012.

Wijkpark

De verplaatsingen van de woonwagens, PUK en kinderdagverblijf De Springplank zijn afgerond. Met SIG zijn twee overeenkomsten inzake de verplaatsing gesloten. De bouwaanvraag voor nieuwbouw van SIG is ingediend. De ver-/nieuwbouw van de Daaf Gelukschool op de Albert Verwey laan is gestart. Planning verhuizing is december 2012.

Het definitief ontwerp van het wijkpark is goedgekeurd. Planning start aanleg wijkpark is oktober 2012.

Vondelweg

De verplaatsing van kinderdagverblijf Springplank van de Hartekampgroep is afgerond.

Algemeen

Het bestemmingsplan Delftwijk 2020 is op 15 januari 2010 onherroepelijk geworden. Het plan dient als basis voor een aantal nog te verlenen bouwvergunningen.

Binnen de overkoepelende exploitatie Delftwijk Programma zijn alle benodigde bovenplanse aangelegenheden afgewikkeld.

Financieel resultaat

De geconsolideerde grondexploitatie Delftwijk is dekkend.

De financiële wijzigingen ten opzichte van 2011 zijn de volgende.

- De geraamde plankosten zijn binnen een aantal exploitaties naar beneden bijgesteld. De budgetten bleken voldoende te zijn om het project tot een einde te brengen, mede vanwege goede aanbestedings-mogelijkheden.
- De startdatum van de projecten Delftlaan Zuid, Van Moerkerkenstraat en Aart van der Leeuwstraat zijn verschoven naar 2015 en 2020.

De exploitatie Delftwijk Programma (ook wel Delftwijk Paraplu genoemd) wordt voornamelijk gevoed door vastgelegde corporatie- en rijksbijdragen en gemeentelijke subsidies. Het financiële resultaat wordt dan ook vooral bepaald door het beheersen van met name de voorbereidings- en toezichtkosten van het plan. Hieruit komen met name de volgende risico's voort. De benodigde technische begeleidingskosten (op basis van offertes) zijn hoger dan geraamd volgens de standaard rekenmethode. Een herstructureringsoperatie vraagt meer overleg dan een traditionele gebiedsontwikkeling, omdat er met meer partijen moet worden overlegd (onder andere met zittende bewoners, meerdere corporaties en winkeliers). Hierdoor vallen de procesmatige begeleidingskosten hoger uit dan geraamd. De optredende inflatie van de bouwkosten, terwijl de jaarlijkse indexering over de bijdragen van de corporaties conform de realisatieovereenkomst, vaststaat op 2,5 procent.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Arnoud Kuiper

a.kuiper@haarlem.nl

20120101 CONS Delftwijk 130 tm 138 156			Start exploitatie 2004								
Consolidatie Grondexploitaties per 1 januari 2012			Einde exploitatie 2021								
Bedragen x Eur 1.000			per einde	31-12-2011	Prognose						
				Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
INVESTERINGSUITGAVEN											
1	Verwerving	6000	4.479	3.130	762			359			
2	Slopen, ontruimen, blinderen	6200	262	44	219						
4	Bodemsanering incl subsidie	6320	429	47				279			
6	Bouwrijpmaken	6400	4.321	1.872	379	190		1.025	417		
7	Woonrijpmaken	6520	10.882	3.631	3.785	920	218	39	804	820	
8	VTU, Planontwikkeling	1001	8.992	5.994	706	294	208	405	353	362	144
10	Dotatie I.S.V.	8500	30	30							
12	Bijdrage andere grondexploitatie(s)	8500	14.448	8.536	480	200	200	3.590	200		
14	Overige uitgaven	6540	4.267	2.533	330	172	143	143	143	138	133
Subtotaal 1 t/m 14			48.110	25.816	6.661	1.776	770	5.840	1.917	1.320	277
OPBRENGSTEN											
21	Uitgifte woningbouw	8110	-3.821	-3.443	-379						
24	Uitgifte voorzieningen	8140	-3.313	-3.313							
26	Bijdrage Gemeente	8800	-12.233	-3.389	-2.323	-659	-110	-3.911			
27	Bijdrage Provincie	8840	-990	-990							
28	Bijdrage Rijk	8820	-5.139	-4.989	-150						
29	Bijdrage derden	8900	-7.666	-2.745	-179			-3.278			
30	Overige opbrengsten	8200	-15.637	-10.985				-3.410			
Subtotaal 21 t/m 30			-48.800	-29.853	-3.030	-659	-110	-10.599			
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN			-690	-4.037	3.631	1.117	660	-4.759	1.917	1.320	277
EXPLOITATIEUITGAVEN											
40	Rente vreemd vermogen	6600	-3.956	-296	-216	-54	-353	-338	-593	-527	-502
41	Tijdelijk beheer	6100	9	9							
Subtotaal 40 t/m 41			-3.946	-287	-216	-54	-353	-338	-593	-527	-502
Saldo uitgaven en opbrengsten			-4.636	-4.324	3.415	1.063	306	-5.097	1.324	794	-225
Cumulatieve BoekWaarde Cashflow					-909	154	460	-4.637	-3.313	-2.520	-2.745
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012			-1.062 opbrengst								

3.11.1 Delftwijk Programma

Risico's

Opzet exploitatie van Delftwijk

De raad heeft in de vergadering van 22 december 2004 de grondexploitatie Delftwijk 2020 ingesteld. Deze exploitatie is een optelling van acht (administratieve) deelexploitaties. In het MPG 2012 worden zowel de optelling als de deelexploitaties weergegeven.

De inkomsten, uit onder andere de raamovereenkomst en de subsidies, worden in de deelexploitatie Delftwijk Programma verantwoord. Deze inkomsten hangen samen met de overkoepelende prestaties die in geheel Delftwijk worden behaald.

Binnen de overige deelexploitaties worden de kosten verantwoord die betrekking hebben op het specifieke plangebied. Omdat er geen direct verband is tussen de prestaties per project moet de dekking verevend worden tussen verschillende deelprojecten onderling. Elke deelexploitatie ontvangt precies die bijdrage vanuit de exploitatie Delftwijk Programma, dat het eindresultaat van de deelexploitatie nul is (per 1 januari 2008). De exploitatie is dus per 1 januari 2008 precies gedekt. Uitzondering hierop is het Wijkpark, waarover specifieke afspraken zijn gemaakt. De geconsolideerde exploitatie van alle deelprojecten samen resulteert nagenoeg in nul.

Op deze wijze wordt aan de deelprojectleiders slechts dat deel van het budget beschikbaar gesteld waarop zij binnen hun project invloed hebben en kan de meerjarenbegroting als sturingsinstrument fungeren. Het projectresultaat is voor iedereen transparant geworden.

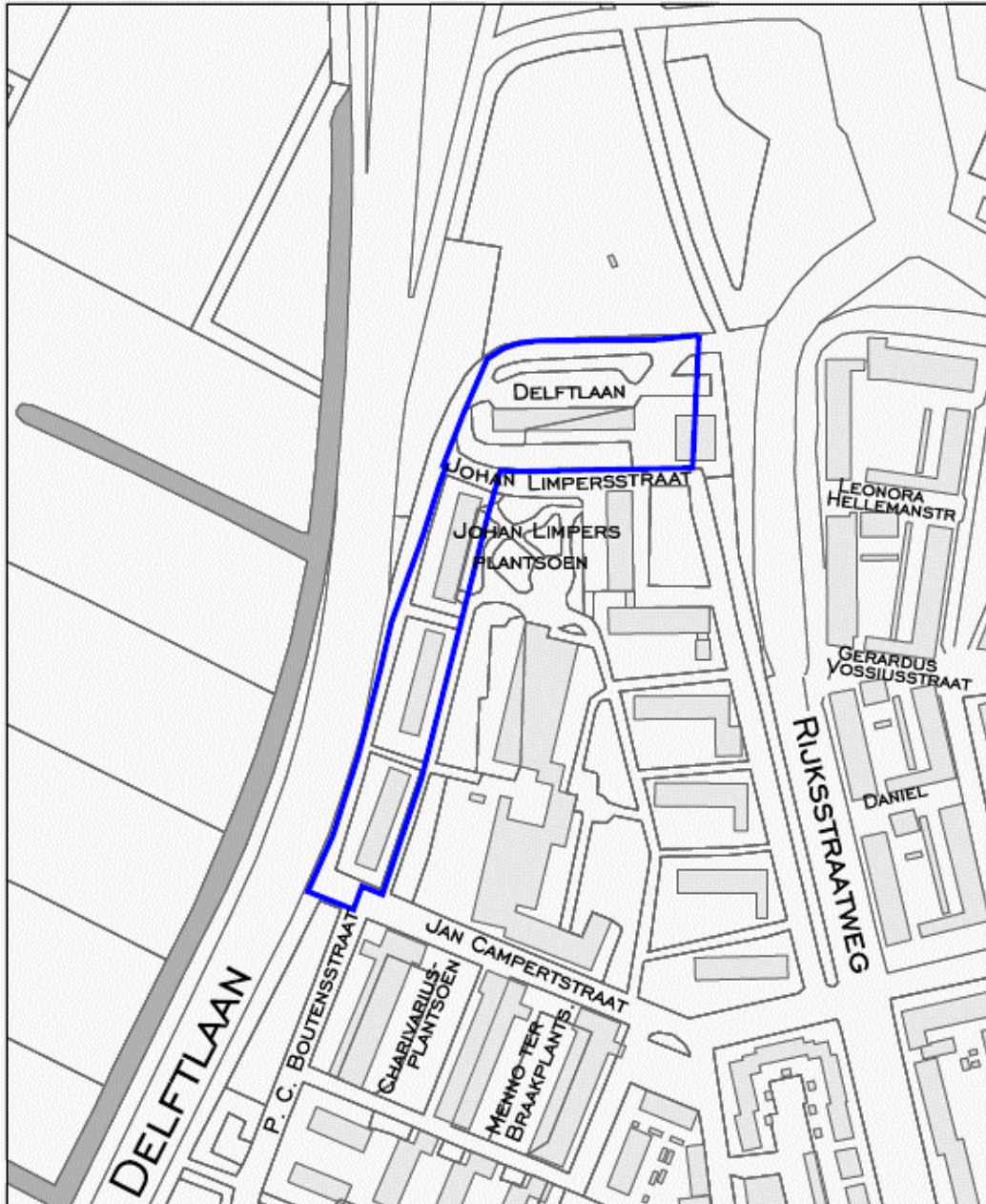
Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.	
Samenwerkingsovereenkomst Delftwijk 2020		245/2004	2004 218415	
Kredietaanvraag voorbereidingskosten 2006 vernieuwing Delftwijk (Delftwijk Paraplu)		244/2005	2005 240194	
Kredietaanvraag voorbereidingskosten 2007 vernieuwing Delftwijk (Delftwijk Paraplu)		4/2007	2007 110738	
Kredietaanvraag voorbereidingskosten 2008 t/m 2010 vernieuwing Delftwijk 2020 (Delftwijk Paraplu)		37/2008	2008 31350	
Kredietaanvraag voorbereidingskosten 2010 t/m 2013 vernieuwing Delftwijk 2020 (Delftwijk Paraplu)			2011 97171	

Complexnr: 130 Deltwijk Programma Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 1-1-2005								
bedragen x Eur 1.000		per 2020 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
INVESTERINGSUITGAVEN										
1	Vererving	1.050	463				359			
4	Bodemsanering	382					279			
7	Woonrijpmaken	794		318	218	218	39			
8	VTU, Planontwikkeling	2.585	1.471	138	136	133	136	138	141	144
10	Dotatie I.S.V.	30	30							
12	Bijdrage andere grondexploitatie(s)	14.389	8.476	480	200	200	3.590	200		
14	Overige uitgaven	2.089	454	232	172	143	143	143	138	133
Subtotaal 1 t/m 14		21.318	10.894	1.168	726	694	4.546	481	279	277
OPBRENGSTEN										
21	Uitgifte woningbouw	-3.443	-3.443							
26	Bijdrage Gemeente	-11.173	-2.889	-1.763	-659	-110	-3.911			
27	Bijdrage Provincie	-990	-990							
28	Bijdrage Rijk	-4.589	-4.589							
29	Bijdrage derden	-7.513	-2.682	-89			-3.278			
30	Overige opbrengsten	-708	-708							
Subtotaal 21 t/m 30		-28.416	-15.300	-1.852	-659	-110	-7.189			
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-7.098	-4.406	-683	67	584	-2.643	481	279	277
EXPLOITATIE										
40	Rente vreemd vermogen	-5.252	-1.385	-293	-341	-355	-344	-493	-494	-504
41	Tijdelijk beheer	-63	-63							
Subtotaal 40 t/m 41		-5.314	-1.447	-293	-341	-355	-344	-493	-494	-504
Saldo uitgaven en opbrengsten		-12.412	-5.853	-976	-274	229	-2.987	-12	-214	-227
Kasstroom				-6.829	-7.103	-6.874	-9.861	-9.873	-10.087	-10.315
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-8.001 opbrengst								

MPG in vogelvlucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit						
Project: 130 Deltwijk Programma						
Jaarverslag	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012	
Civiele kosten	1.195	1.535	2.273	2.177	1.176	
VTU	1.337	2.642	2.568	2.636	2.585	
overige kosten	12.935	14.278	14.506	15.968	17.557	
subtotaal	15.467	18.455	19.347	20.781	21.318	
grondopbrengsten	-1.312	-1.736	-1.343	-2.814	-3.443	
overige inkomsten	-21.147	-24.100	-25.842	-25.783	-24.973	
subtotaal	-22.459	-25.836	-27.185	-28.597	-28.416	
exploitatie saldo	-4.228	-4.145	-3.525	-6.180	-5.314	
eindresultaat EW	-11.220	-11.526	-11.363	-13.996	-12.412	
eindresultaat CW					-8.001	
eindjaar project	2018	2018	2017	2020	2020	

Delflaan-Noord: Een impressie van de zes nieuwe bouwblokken met in totaal 187 appartementen (verkoop en verhuur), die vanaf het tweede kwartaal van 2010 gebouwd zullen worden.

 Haarlem	Delftlaan-Noord Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties		
	SCHAAL: n.v.t. DATUM: 18-01-2012 TEK.NR.: 12007		

3.11.2 Delftlaan-Noord

Ruimtelijke analyse

Woningcorporatie Ymere is eigenaar van het complex Delftlaan-Noord. Het complex bestond uit vier blokken met in totaal 86 portiekflats die bestemd waren voor de verhuur. De nieuwbouw is ontworpen door Marge Architecten uit Rotterdam en zal bestaan uit zes nieuwe bouwblokken met in totaal 187 appartementen voor de verkoop en verhuur. De nieuwe woningen leveren een belangrijke bijdrage aan de verbetering van de woon- en leefkwaliteit. Het parkeren wordt grotendeels ondergronds opgelost.

Status van het project

De bouw is in volle gang, het ontwerp voor de openbare ruimte is gereed.
Planning oplevering 2012/2013.

Financieel resultaat

Stand per 1 januari 2011 : 170.837 euro tekort
MPG 2012 : 12.308 euro opbrengst

Risico's

De aanbesteding voor het woonrijp maken kan hoger uitvallen dan is geraamd vanwege de gewijzigde marktwerking. Daarnaast is het uitgangspunt van de ramingen dat de werkzaamheden in één bouwstroom en één woonrijp maak fase plaatsvinden, terwijl Ymere nu in fasen gaat opleveren.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Circa 60 appartementen zijn bestemd voor de verkoop.
Circa 127 appartementen zijn bestemd voor de (sociale) verhuur.
Indien de koopwoningen moeilijk te verkopen zijn dan zal Ymere deze tijdelijk in de verhuur nemen.

Bijdrage aan stedelijke programma's

Het deelproject Delftlaan-Noord is onderdeel van de vernieuwing van Delftwijk. De ambities voor Delftwijk zijn vastgelegd in de Toekomstvisie Delftwijk 2020. Eind 2004 hebben de gemeente Haarlem en de Haarlemse corporaties PréWonen, Ymere en ElanWonen een samenwerkingsovereenkomst gesloten ten behoeve van de uitvoering van de ambities uit de Toekomstvisie.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Arnoud Kuiper a.kuiper@haarlem.nl

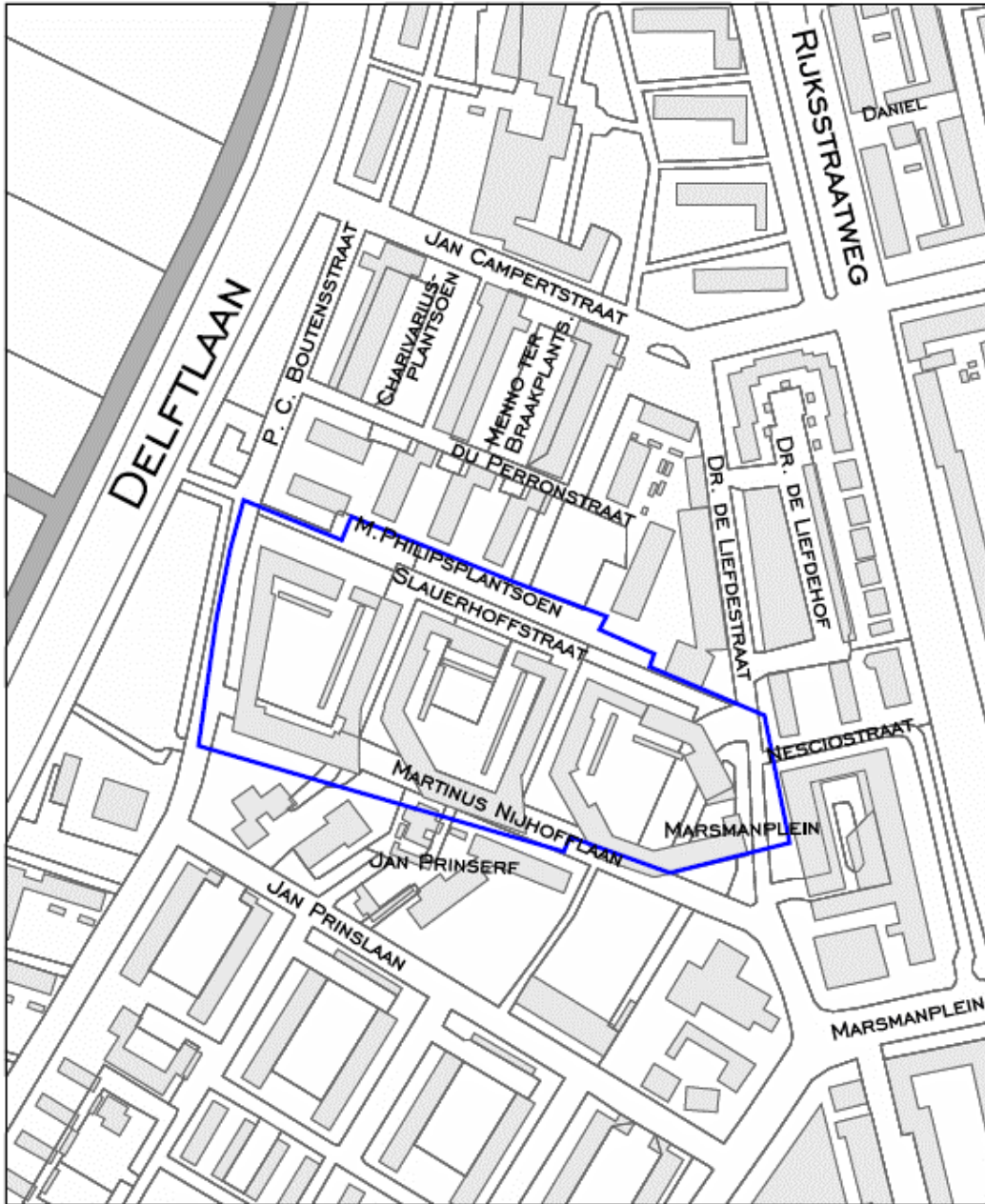
Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.
Projectopdracht en kredietaanvraag Delftlaan-Noord	Projectopdracht	87/2006	2006 204974
Uitvoeringskrediet Delftwijk/Delftlaan- Noord	Uitvoeringsfase	206/2007	2007 209925
Kredietaanvraag uitvoeringsfase Delftlaan Noord	Uitvoeringsfase		2010 288437

Complexnr: 131 A Delftlaan Noord		Loopjaar GrEx 2012						
Grondexploitatie per 1 januari 2012		Start exploitatie 01-01-2005						
bedragen x Eur 1.000		per 2012	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
6	Bouwrijpmaken	441	351	90				
7	Woonrijpmaken	1.275	185	1.090				
8	VTU, Planontwikkeling	787	694	94				
Subtotaal 1 t/m 14		2.503	1.230	1.273				
OPBRENGSTEN								
30	Overige opbrengsten	-2.551	-2.551					
Subtotaal 21 t/m 30		-2.551	-2.551					
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-49	-1.322	1.273				
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	26	88	-62				
41	Tijdelijk beheer							
Subtotaal 40 t/m 41		26	88	-62				
Saldo uitgaven en opbrengsten		-23	-1.234	1.211				
Kasstroom				-23				
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-22	opbrengst					

MPG in vogelvlucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag					
bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit					
Project: 131 A Delftlaan Noord					
Jaarverslag	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	1.780	1.709	1.711	1.711	1.716
VTU	386	664	797	787	787
overige kosten					
subtotaal	2.166	2.373	2.508	2.498	2.503
grondopbrengsten					
overige inkomsten	-2.091	-2.359	-2.351	-2.351	-2.551
subtotaal	-2.091	-2.359	-2.351	-2.351	-2.551
exploitatie saldo	120	15	49	41	26
eindresultaat EW	195	29	206	188	-23
eindresultaat CW					-22
eindjaar project	2011	2012	2012	2012	2012

overzicht vanuit noordelijke richting, rechts de Westelijke Randweg

 <p>Haarlem</p>	<p>Slauerhoffstraat</p>	<p>— Exploitatiegebied</p> <p>□ Uitgeefbaar per 1-1-2012</p>	
	<p>Afd. Vastgoed</p> <p>Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t.</p> <p>DATUM: 18-01-2012</p> <p>TEK.NR.: 12008</p>		

3.11.3 Slauerhoffstraat

Ruimtelijke analyse

Woningcorporatie PréWonen is eigenaar van het complex aan de Slauerhoffstraat. Het complex bestond uit zes blokken met 192 portiekflats die bestemd waren voor de verhuur. De nieuwbouw is ontworpen door Vera Yanovshtchinsky Architecten uit Amsterdam. Deze nieuwbouw zal bestaan uit drie bouwblokken met 212 wooneenheden zowel eengezinswoningen als appartementen, bestemd voor de (sociale) verhuur. Daarnaast is een plint van circa 1.500 vierkante meter ontworpen voor de detailhandel en maatschappelijke voorzieningen.

Status van het project

De bouw is in de afrondende fase. De aanleg van de openbare ruimte wordt afgerond.
Planning oplevering 2012.

Financieel resultaat

Stand per 1 januari 2011 : 310.583 euro tekort
MPG 2012 : 27.723,- euro tekort

Risico's

De parkeerkelder voor de projecten Slauerhoffstraat en Marsmanplein moet in één bouwstroom plaatsvinden. De projecten kennen echter een verschillende planning. De afstemming van alle logistieke facetten dient zorgvuldig bewaakt te worden.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Circa 212 appartementen/eengezinswoningen zijn bestemd voor de (sociale) verhuur.
Circa 1.500 vierkante meter is bestemd voor de detailhandel en maatschappelijke doeleinden.

Bijdrage aan stedelijke programma's

Het deelproject Slauerhoffstraat is onderdeel van de vernieuwing van Delftwijk. De ambities voor Delftwijk zijn vastgelegd in de Toekomstvisie Delftwijk 2020. Eind 2004 hebben de gemeente Haarlem en de Haarlemse corporaties PréWonen, Ymere en ElanWonen een samenwerkingsovereenkomst gesloten ten behoeve van de uitvoering van de ambities uit de Toekomstvisie.

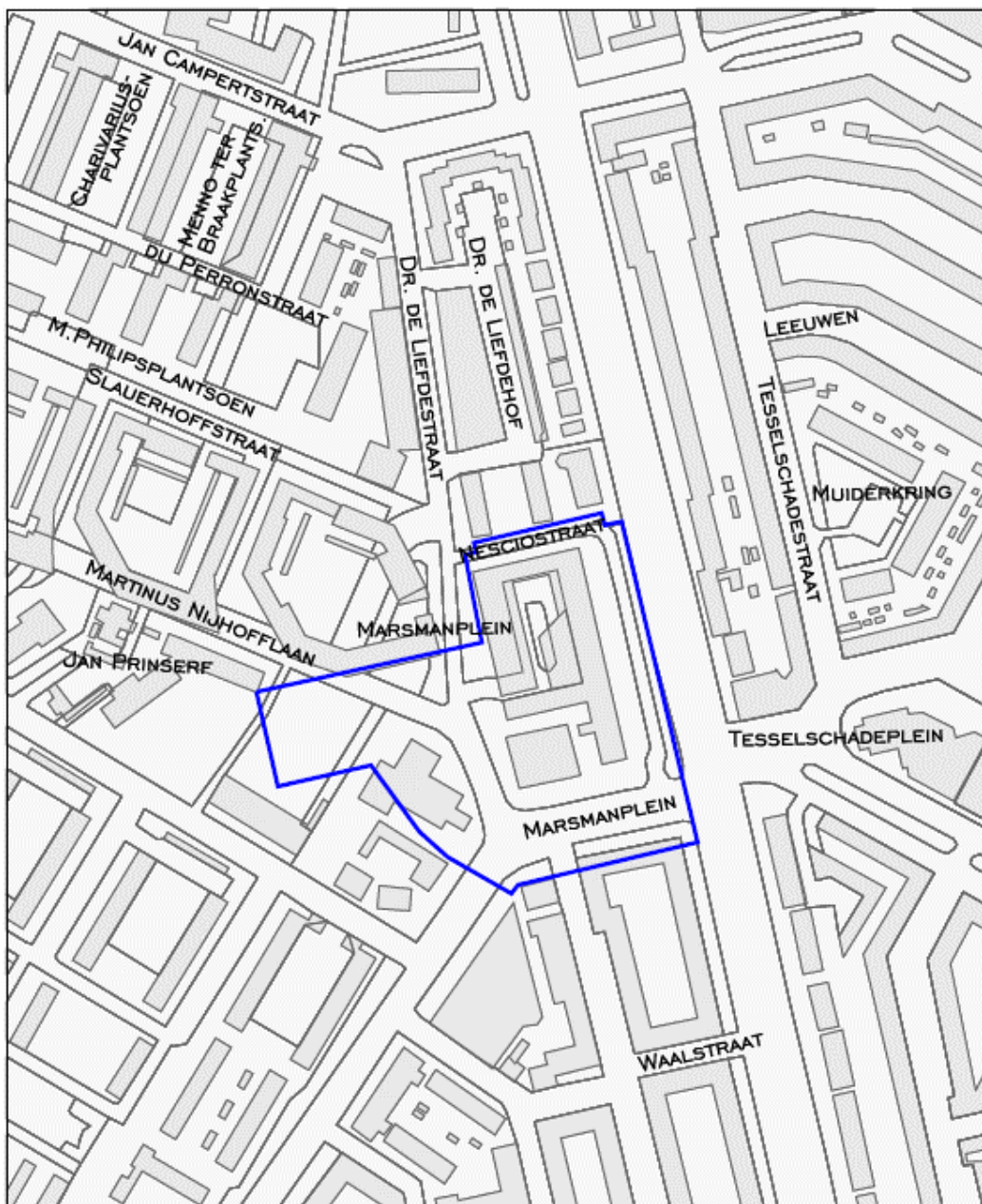
Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Arnoud Kuiper a.kuiper@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.
Vorbereidingskrediet deelproject Slauerhoffstraat	Initiatiefase	153/2005	2005 240426
Projectopdracht Slauerhoffstraat	Projectopdracht	287/2005	2005 240322
Uitvoeringskrediet Delftwijk/Slauerhoffstraat	Uitvoeringsfase	207/2007	2007 209928
Uitvoeringskrediet Delftwijk/Slauerhoffstraat	Uitvoeringsfase		2009 189253
Krediet uitvoering riool, verharding			2010 421778

Complexnr: 132 B Slauerhoffstraat Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 01-01-2005						
bedragen x Eur 1.000		per 2012	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Vererving	4	7	-4				
6	Bouwrijpmaken	604	567	37				
7	Woonrijpmaken	626	35	591				
8	VTU, Planontwikkeling	1.002	882	120				
Subtotaal 1 t/m 14		2.236	1.491	745				
OPBRENGSTEN								
26	Bijdrage Gemeente	-500	-500					
29	Bijdrage derden	-90		-90				
30	Overige opbrengsten	-1.741	-1.741					
Subtotaal 21 t/m 30		-2.331	-2.241	-90				
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-95	-750	655				
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	113	143	-30				
41	Tijdelijk beheer	11	11					
Subtotaal 40 t/m 41		124	154	-30				
Saldo uitgaven en opbrengsten		29	-596	625				
Kasroom				29				
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		28 tekort						

MPG in vogelvlucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit					
Project: 132 B Slauerhoffstraat					
Jaarverslag	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	1.094	1.120	1.120	1.075	1.230
VTU	430	652	652	942	1.002
overige kosten	23	23		4	4
subtotaal	1.547	1.795	1.772	2.021	2.236
grondopbrengsten					
overige inkomsten	-1.526	-1.744	-1.741	-1.831	-2.331
subtotaal	-1.526	-1.744	-1.741	-1.831	-2.331
exploitatiesaldo	40	5	111	153	124
eindresultaat EW	61	56	142	342	29
eindresultaat CW					28
eindjaar project	2010	2011	2012	2012	2012

 <p>Haarlem</p>	<p>Marsmanplein</p>	<p>— Exploitatiegebied</p> <p>▭ Uitgeefbaar per 1-1-2012</p>	
	<p>Afd. Vastgoed</p> <p>Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t.</p> <p>DATUM: 18-01-2012</p> <p>TEK.NR.: 12009</p>		

3.11.4 Marsmanplein

Ruimtelijke analyse

Het huidige winkelcentrum Marsmanplein is grotendeels in eigendom van een belegger. Het winkelcentrum bestaat thans uit circa 1.350 vierkante meter supermarkt, circa 1.300 vierkante meter aan speciaalzaken en 64 koopappartementen. In 2006 heeft Leyten Vastgoedontwikkeling de prijsvraag voor de herontwikkeling en uitbreiding van het winkelcentrum gewonnen. Het winkelcentrum wordt uitgebreid met circa 2.200 vierkante meter aan voorzieningen voor commerciële en/of maatschappelijke doeleinden en circa 1.600 vierkante meter in de nieuwbouw Slauerhof van woningcorporatie PréWonen, 36 appartementen en circa 150 ondergrondse parkeerplaatsen. Boven de ondergrondse parkeergarage wordt een openbaar plein gerealiseerd.

Status van het project

De supermarkt en diverse winkelruimten onder de nieuwbouw Slauerhof zijn gereed. Ook de ondergrondse parkeergarage is gedeeltelijk in gebruik genomen. Er is gestart met het woonrijp maken van het plein. De bouw van appartementen en overige detailhandel is in volle gang. Planning oplevering 2012.

Financieel resultaat

Stand per 1 januari 2011	: 212.578 euro opbrengst
MPG 2012	: 222.903 euro opbrengst

Risico's

De bouw van de parkeerkelder voor de projecten Slauerhofstraat en Marsmanplein moet in één bouwstroom plaatsvinden. De projecten kennen echter een verschillende planning. De afstemming van alle logistieke facetten dient zorgvuldig bewaakt te worden.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

36 Appartementen, circa 2.200 vierkante meter commerciële en/of maatschappelijke voorzieningen en circa 150 ondergrondse parkeerplaatsen.

Bijdrage aan stedelijke programma's

Het project Marsmanplein is onderdeel van de gehele vernieuwing van Delftwijk. Naast de ambitie voor een sterk, nieuw en geconcentreerd winkelcentrum voor heel 'Oud Schoten', bestaat ook de ambitie om van het nieuwe winkelcentrum het nieuwe hart van Haarlem-Noord te maken. Het nieuw te ontwikkelen winkelplein zal dan voor de stadsdeelbewoners de plek worden om elkaar te ontmoeten. Om deze ontmoetingsfunctie extra inhoud te geven, streeft men ook naar het realiseren van zoveel mogelijk sociaal-culturele organisaties en zorgfuncties in de buurt van het winkelplein. De woningen boven de winkels zullen voor een sociaal veilig verblijfsklimaat zorgen.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

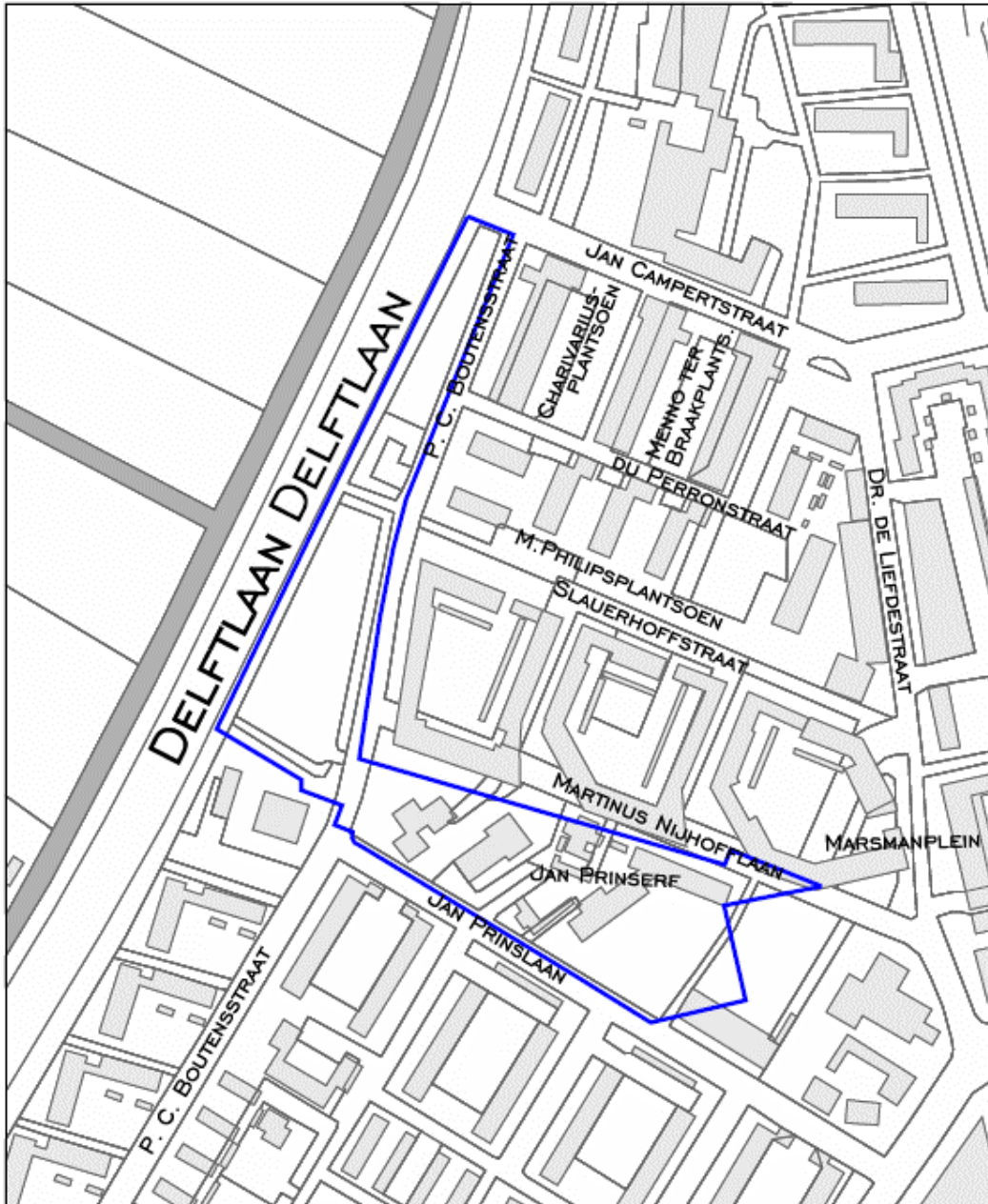
Arnoud Kuiper a.kuiper@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.
Projectopdracht en kredietaanvraag Marsmanplein	Initiatiefase	22/2005	2005 240183
Kredietaanvraag ontwerpfase winkelcentrum Marsmanplein	Ontwerpfase	256/2005	2005 240199
Ontwerp- en voorbereidingsfase	Vorbereidingsfase	06/2007	2007 110857
Krediet voorbereidingsfase Delftwijk/ Winkelcentrum Marsmanplein	Uitvoeringsfase	224/2007	2007 209972
Aankoop Marsmanplein 50	Aankoopfase	243/2007	2007 227045
Aankoop Marsmanplein 52	Aankoopfase	2007/322	
Verwervingen Winkelcentrum Marsmanplein	Aankoopfase	183/2007	2007 180437
Kredietaanvraag uitvoeringsfase Winkelcentrum Marsmanplein	Uitvoeringsfase		2009 189257
Realisatie winkelcentrum Marsmanplein door Leyten BV	Uitvoeringsfase		2010 344427
Krediet uitvoeringsfase VTU			2011 97171

Complexnr: 133 Winkelcentrum Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 1-1-2005						
bedragen x Eur 1.000		per 2013 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Verwerving	2.347	2.347					
2	Slopen, ontruimen, blinderen	15	15					
6	Bouwrijpmaken	606	604	2				
7	Woonrijpmaken	3.889	2.945	944				
8	VTU, Planontwikkeling	1.556	1.316	206	34			
12	Bijdrage andere grondexploitatie(s)	60	60					
Subtotaal 1 t/m 14		8.474	7.287	1.153	34			
OPBRENGSTEN								
24	Uitgifte voorzieningen	-2.869	-2.869					
28	Bijdrage Rijk	-550	-400	-150				
30	Overige opbrengsten	-5.796	-5.796					
Subtotaal 21 t/m 30		-9.215	-9.065	-150				
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		-741	-1.778	1.003	34			
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	436	512	-61	-14			
41	Tijdelijk beheer	42	42					
Subtotaal 40 t/m 41		478	553	-61	-14			
Saldo uitgaven en opbrengsten		-263	-1.225	942	20			
Kasroom				-283	-263			
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		-238 opbrengst						

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit					
Project: 133 Marsmanplein					
Jaarverslag	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	1.272	1.514	851	4.329	4.496
VTU	789	1.049	1.241	1.430	1.556
overige kosten	2.412	2.440	2.406	2.406	2.422
subtotaal	4.473	3.489	4.498	8.165	8.474
grondopbrengsten	-1.699	-1.819	-916	-413	-2.869
overige inkomsten	-3.074	-3.585	-3.779	-8.491	-6.346
subtotaal	-4.773	-5.404	-4.695	-8.904	-9.215
exploitatie saldo	434	425	517	493	478
eindresultaat EW	134	24	320	-246	-263
eindresultaat CW					-238
eindjaar project	2011	2011	2012	2013	2013

 Haarlem	Middengebied Wijkpark	 Exploitatiegebied Uitgeefbaar per 1-1-2012	
	Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties SCHAAL: n.v.t. DATUM: 18-01-2012 TEK.NR.: 12010		

3.11.5 Wijkpark

Ruimtelijke analyse

Om de leefbaarheid in Delftwijk te bevorderen, wordt een groot wijkpark aangelegd. Om het wijkpark te kunnen realiseren, moeten de volgende functies worden verplaatst.

- De Hartekampgroep (Kinderdagverblijf De Springplank) : verplaatsing afgerond
- De woonwagens Jan Prins erf : verplaatsing afgerond
- De jeu de boules-vereniging PUK : verplaatsing afgerond
- De woongroep SIG : overeenkomsten ondertekend
- De Daaf Gelukschool : ver-/nieuwbouw gestart

Toelichting status van de deelprojecten

- De gemeente en SIG hebben twee overeenkomsten gesloten. SIG koopt een nieuwbouw kavel aan de PC Boutenstraat en de gemeente koopt de huidige locatie aan de Martinus Nijhofflaan 17 van SIG. Planning is de omgevingsvergunning voor de nieuwbouw van SIG in februari te verstrekken.
- De Daaf Gelukschool is gestart met de ver-/nieuwbouw van de kavel/opstal aan de de Albert Verweylaan als uitbreidingslocatie van de school. Planning is dat in december 2012 de verhuizing zal plaatsvinden.

Status van het project

Het definitief ontwerp voor het wijkpark is goedgekeurd. In 2012 wordt gewerkt aan het voorbereiden van het bestek en wordt het werk aanbesteed. Als de verhuizing van de Daaf Gelukschool volgens planning verloopt, kan in oktober 2012 gestart worden met de herinrichting van het wijkpark. Planning oplevering wijkpark 2013.

Financieel resultaat

Stand per 1 januari 2011	: 7.041.467 euro tekort
MPG 2012	: 6.641.941 euro tekort

Risico's

Het project bestaat uit diverse deelprojecten en vergt veel overleg waardoor de VTU-kosten hoger kunnen uitvallen dan thans is geraamd.

De tijds aanleg van het wijkpark is afhankelijk van tijdige verhuizing van de Daaf Gelukschool.

Bijdrage aan stedelijke programma's

De ambities voor Delftwijk zijn vastgelegd in de Toekomstvisie Delftwijk 2020. Met de aanleg van het park wordt een groen middengebied centraal in de wijk gecreëerd. Deze ontmoetingsplek is een belangrijk kwaliteitskenmerk van Delftwijk.

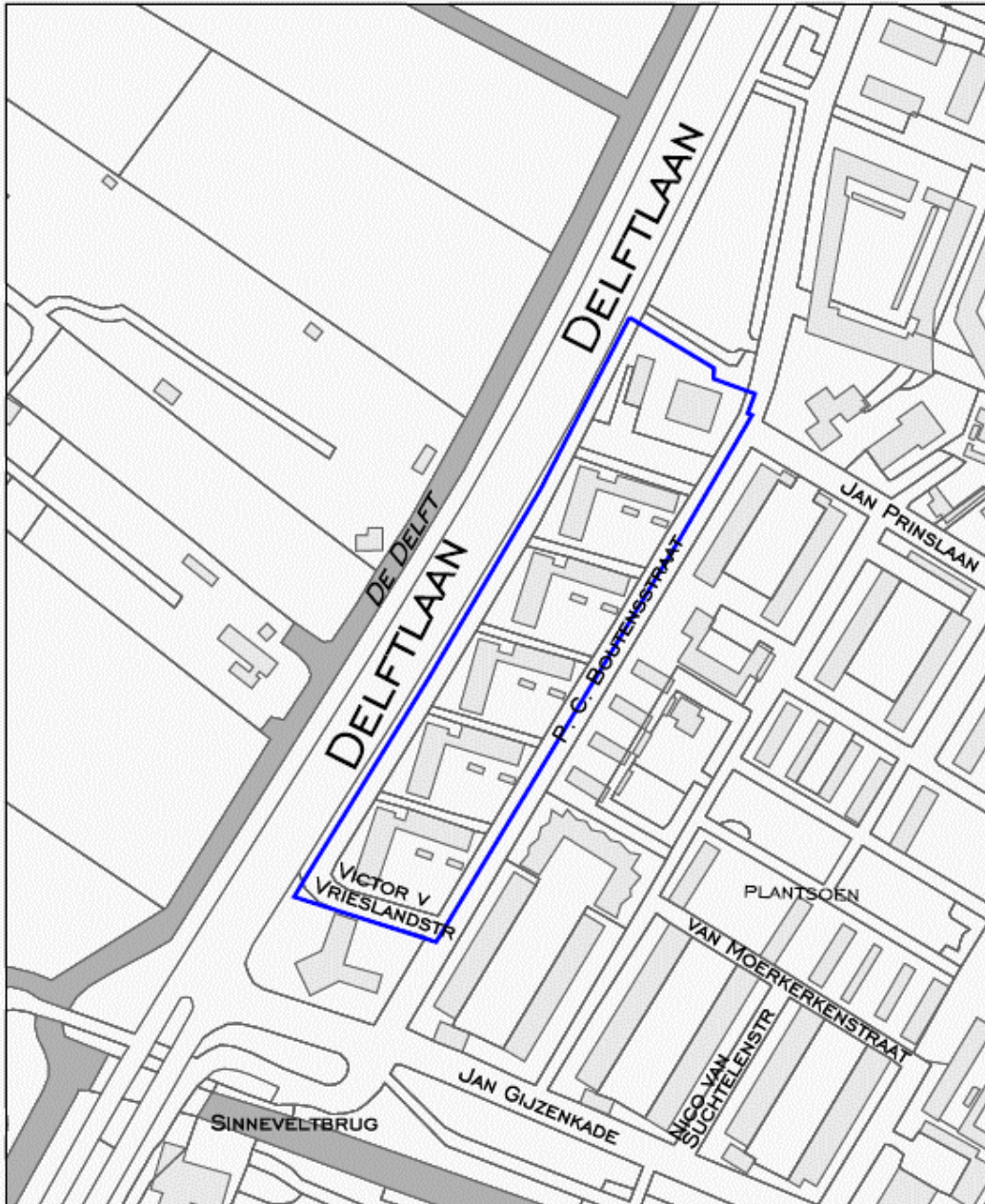
Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Arnoud Kuiper a.kuiper@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.
Projectopdracht Wijkpark Delftwijk	Initiatiefase	208/2005	2005 239819
Delftwijk 2020: start uitvoering	Uitvoeringsfase	006/2008	2008 3779
Van der Aart sportpark: vaststellen van de ontwerp- en kredietaanvraag	Uitvoeringsfase	46/2007	2007 110601
Kredietaanvraag uitvoeringsfase Wijkpark Delftwijk	Uitvoeringsfase		2009 189259
Krediet uitvoeringsfase	Uitvoeringsfase		2011 460587

Complexnr: 134 Wijkpark, Middengebied Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 1-1-2004						
bedragen x Eur 1.000		per 2013	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Totaal	Boekwaarde					
INVESTERINGSUITGAVEN								
1	Vererving	1.053	287	766				
2	Slopen, ontruimen, blinderen	247	28	219				
6	Bouwrijpmaken	444	4	250	190			
7	Woonrijpmaken	1.550	7	841	702			
8	VTU, Planontwikkeling	1.531	1.259	148	125			
14	Overige uitgaven	2.178	2.080	98				
Subtotaal 1 t/m 14		7.003	3.665	2.322	1.016			
OPBRENGSTEN								
21	Uitgifte woningbouw	-379		-379				
29	Bijdrage derden	-7	-7					
30	Overige opbrengsten	-92	-92					
Subtotaal 21 t/m 30		-478	-99	-379				
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		6.525	3.566	1.943	1.016			
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	779	285	194	300			
41	Tijdelijk beheer	19	19					
Subtotaal 40 t/m 41		798	304	194	300			
Saldo uitgaven en opbrengsten		7.323	3.870	2.136	1.316			
Kasstroom				6.007	7.323			
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		6.642 tekort						

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit						
Project: 134 Wijkpark, Middengebied						
Jaarverslag	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012	
Civiele kosten	1.949	2.636	2.720	2.748	1.994	
VTU	1.269	1.338	1.405	1.531	1.531	
overige kosten	3.210	3.210	3.552	3.479	3.478	
subtotaal	6.428	7.184	7.677	7.758	7.003	
grondopbrengsten			-379	-379	-379	
overige inkomsten	-92	-92	-92	-99	-99	
subtotaal	-92	-92	-471	-478	-478	
exploitatie saldo	812	1.274	1.033	871	798	
eindresultaat EW	7.148	8.366	8.239	8.151	7.323	
eindresultaat CW					6.642	
eindjaar project	2011	2013	2013	2013	2013	

 <p>Haarlem</p>	<p>Delftlaan - Zuid</p>	<p>— Exploitatiegebied</p> <p>□ Uitgeefbaar per 1-1-2012</p>	
	<p>Afd. Vastgoed</p> <p>Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t.</p> <p>DATUM: 18-01-2012</p> <p>TEK.NR.: 12011</p>		

3.11.6 Delftlaan-Zuid

Ruimtelijke analyse

De woningcorporatie Ymere is eigenaar van het complex Delftlaan-Zuid. Het complex bestaat thans uit 120 portiekflats, die bestemd zijn voor de verhuur. In de samenwerkingsovereenkomst Delftwijk 2020 is ook Delftlaan-Zuid als transformatiedeelproject gedefinieerd. De nieuwbouw zal bestaan uit circa 160 nieuwe woningen met variaties in huur- en koopwoningen en gelegen in diverse prijsklassen.

Status van het project

Initiatieffase	:	gestart
Projectopdracht	:	circa 2013
Start bouwrijp maken	:	circa 2014
Start bouw	:	circa 2015
Start woonrijp maken	:	circa 2016

Financieel resultaat

Stand per 1 januari 2011	:	45.583 euro tekort
MPG 2012	:	75.073 euro tekort

Risico's

De vraag naar koopwoningen is gewijzigd in Delftwijk. Om deze reden zal Ymere het bouwplan voor dit project gaan wijzigen. De wijziging is nog niet doorgevoerd in de grondexploitatie omdat er thans nog te weinig gegevens bekend zijn.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Nieuwe wooneenheden, 160 stuks, binnen het koop- en huursegment.

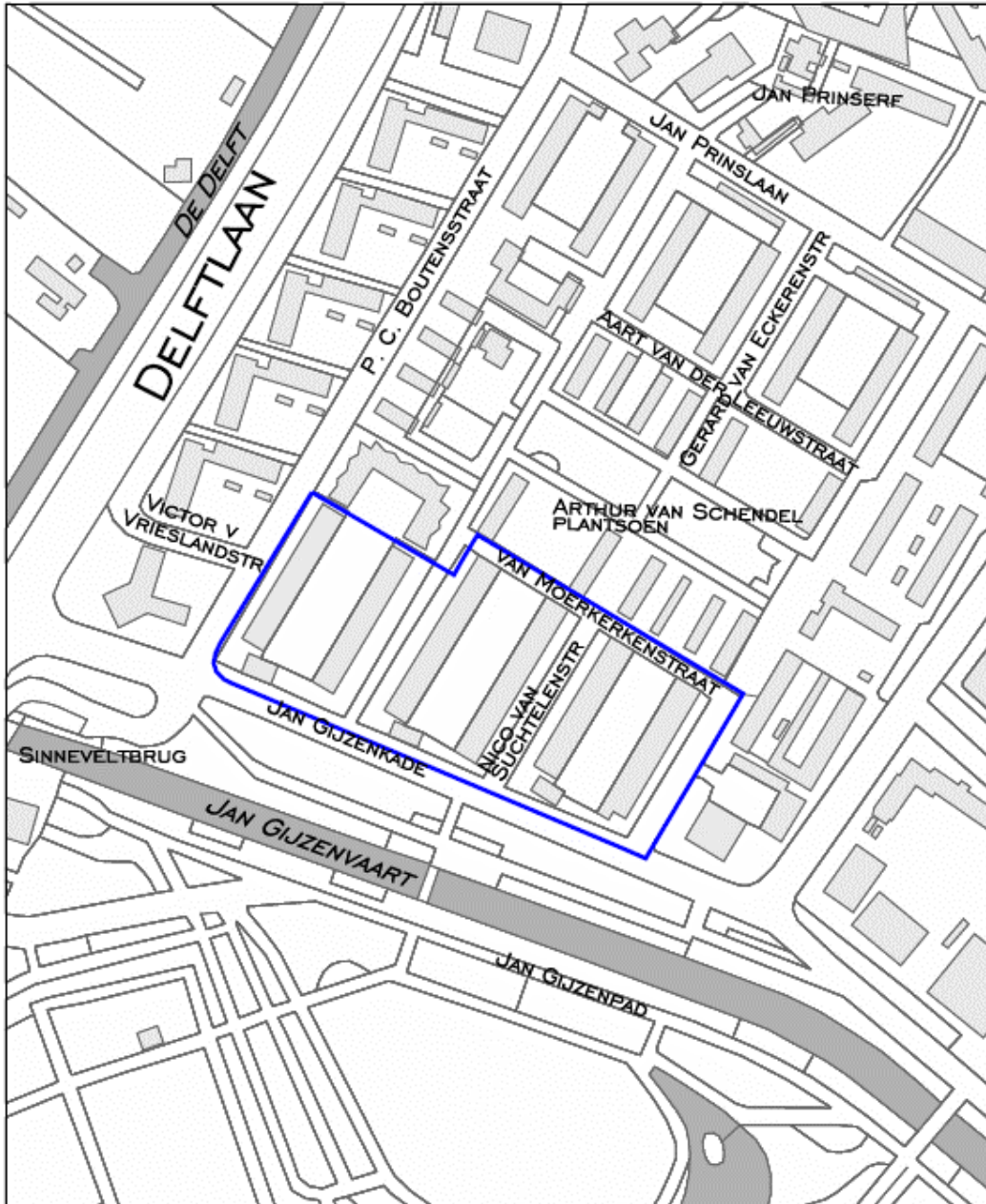
Bijdrage aan stedelijke programma's

Het deelproject Delftlaan-Zuid is onderdeel van de vernieuwing van Delftwijk. De ambities voor Delftwijk zijn vastgelegd in de Toekomstvisie Delftwijk 2020. Eind 2004 hebben de gemeente Haarlem en de Haarlemse corporaties PréWonen, Ymere en ElanWonen een samenwerkingsovereenkomst gesloten ten behoeve van de uitvoering van de ambities uit de Toekomstvisie.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Arnoud Kuiper a.kuiper@haarlem.nl

Complexnr: 136 Delftlaan Zuid Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012							
		per 2017	31-12-2011						
bedragen x Eur 1.000		Totaal	Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017
INVESTERINGSUITGAVEN									
6	Bouwrijpmaken	764					564	200	
7	Woonrijpmaken	485						240	245
8	VTU, Planontwikkeling	389				38	154	98	100
Subtotaal 1 t/m 14		1.639				38	718	538	345
OPBRENGSTEN									
30	Overige opbrengsten	-1.492					-1.492		
Subtotaal 21 t/m 30		-1.492					-1.492		
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		147				38	-773	538	345
EXPLOITATIE									
40	Rente vreemd vermogen	-46					2	-37	-12
41	Tijdelijk beheer								
Subtotaal 40 t/m 41		-46					2	-37	-12
Saldo uitgaven en opbrengsten		101				38	-772	501	333
Kasroom						38	-734	-233	101
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012			75 tekort						

 <p>Haarlem</p>	<p>Van Moerkerkenstraat</p> <p>Afd. Vastgoed Eron; Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 18-01-2012 TEK.NR.: 12012</p>	<p> Exploitatiegebied</p> <p> Uitgeefbaar per 1-1-2012</p>	
--	--	--	---

3.11.7 Van Moerkerkenstraat

Ruimtelijke analyse

De woningcorporatie PréWonen is eigenaar van het complex Van Moerkerkenstraat. Het complex bestaat thans uit 226 portiekflats, die bestemd zijn voor de verhuur. In de planvorming rondom Delftwijk 2020 is opgenomen om ook op deze locatie te zijner tijd nieuwbouw te realiseren. Deze nieuwbouw zal bestaan uit circa 236 nieuwe woningen, met variaties in huur- en koopwoningen en gelegen in diverse prijsklassen.

Status van het project

Initiatieffase	: nog op te starten
Projectopdracht	: omstreeks 2018
Voorlopig Ontwerp (VO) vastgoed	:
Voorlopig Ontwerp (VO) buitenruimte	:
Start bouwrijp maken	: in 2020
Start bouw	: in 2021
Start woonrijp maken	: in 2022

Financieel resultaat

Stand per 1 januari 2011	: 23.383 euro tekort
MPG 2012	: 123.663 euro tekort

Risico's

De vraag naar koopwoningen is gewijzigd in Delftwijk. Om deze reden zal PréWonen het bouwplan voor dit project gaan wijzigen. Dit betekent dat PréWonen de uitvoering van het plan heeft uitgesteld tot 2020. De wijziging is nog niet doorgevoerd in de grondexploitatie omdat er thans nog te weinig gegevens bekend zijn.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Nieuwe wooneenheden, 236 stuks, binnen het koop- en huursegment.

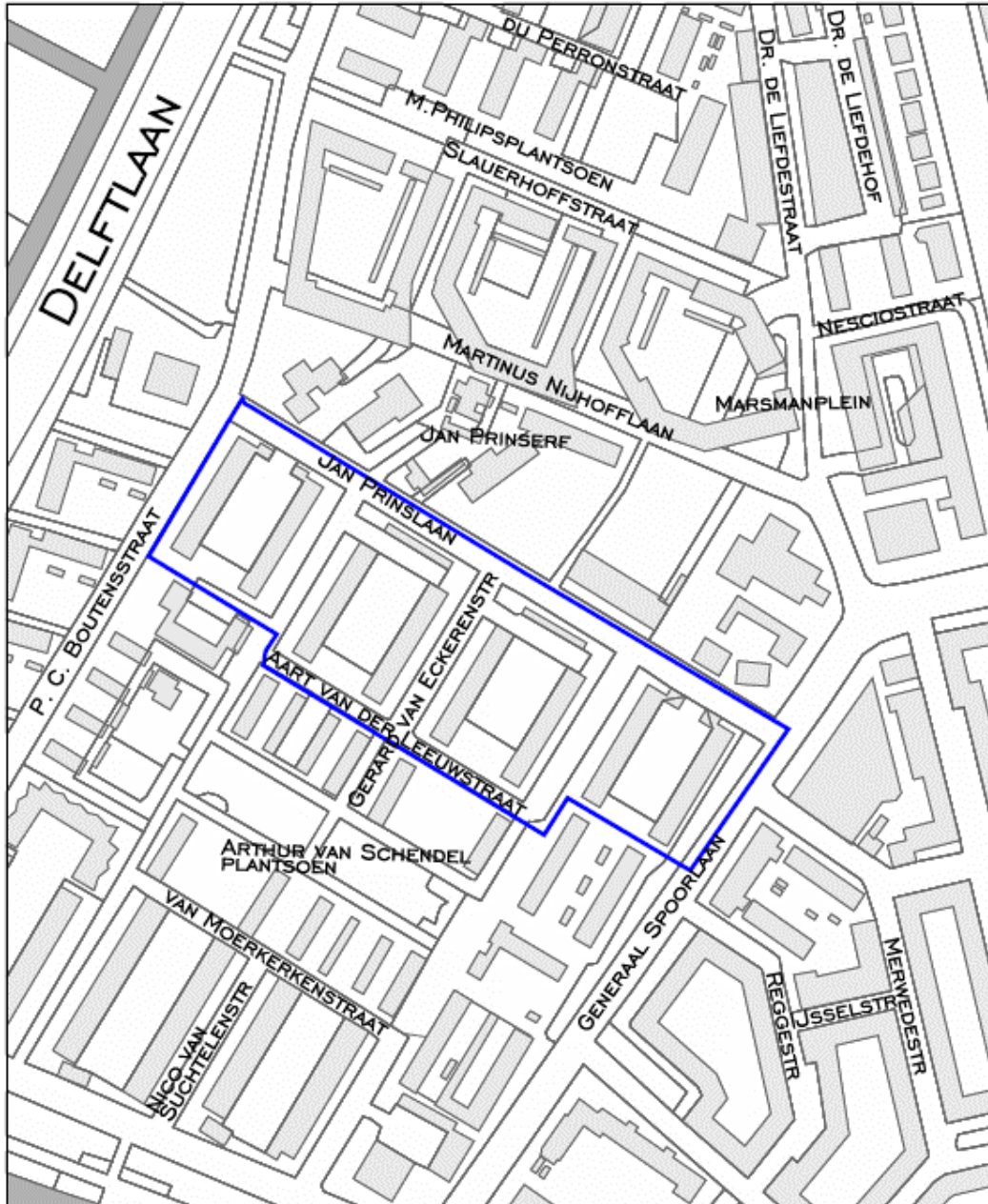
Bijdrage aan stedelijke programma's

Het deelproject Van Moerkerkenstraat is onderdeel van de vernieuwing van Delftwijk. De ambities voor Delftwijk zijn vastgelegd in de Toekomstvisie Delftwijk 2020. Eind 2004 hebben de gemeente Haarlem en de Haarlemse corporaties Pré Wonen, Ymere en ElanWonen een samenwerkingsovereenkomst gesloten ten behoeve van de uitvoering van de ambities uit de Toekomstvisie.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Arnoud Kuiper a.kuiper@haarlem.nl

Complexnr: 137 G Van Moerkerkenstraat Grondexploitatie per 1 januari 2012	Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 1-1-2005	31-12-2011						
		per 2021 Totaal	Boekwaarde	2012	2018	2019	2020	2021
bedragen x Eur 1.000								
INVESTERINGSUITGAVEN								
6	Bouwrijpmaken	439					297	142
7	Woonrijpmaken	665						665
8	VTU, Planontwikkeling	378				37	112	229
Subtotaal 1 t/m 14		1.482				37	409	1.036
OPBRENGSTEN								
30	Overige opbrengsten	-1.242					-1.242	
Subtotaal 21 t/m 30		-1.242					-1.242	
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		239				37	-833	1.036
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	-38					2	-40
41	Tijdelijk beheer							
Subtotaal 40 t/m 41		-38					2	-40
Saldo uitgaven en opbrengsten		201				37	-832	996
Kasstroom						37	-795	201
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		124 tekort						

 <p>Haarlem</p>	<p>A.v.d. Leeuwstraat</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 18-01-2012 TEK.NR.: 12013</p>	<p>— Exploitatiegebied</p> <p>— Uitgeefbaar per 1-1-2012</p>	
--	--	--	---

3.11.8 Aart van der Leeuwstraat

Ruimtelijke analyse

De woningcorporatie PréWonen is eigenaar van het complex Aart van der Leeuwstraat. Het complex bestaat thans uit 224 portiekflats, die bestemd zijn voor de verhuur. In de samenwerkingsovereenkomst Delftwijk 2020 is ook de Aart van der Leeuwstraat als transformatiedeelproject gedefinieerd. De nieuwbouw zal bestaan uit circa 236 nieuwe woningen, met variaties in huur- en koopwoningen en gelegen in diverse prijsklassen.

Status van het project

Initiatieffase	: gestart
Projectopdracht	: circa 2013
Voorlopig Ontwerp (VO)	:
Start bouwrijp maken	: circa 2014
Start bouw	: circa 2015
Start woonrijp maken	: circa 2016

Financieel resultaat

Stand per 1 januari 2011	: 107.705 euro tekort
MPG 2012	: 150.733 euro tekort

Risico's

De vraag naar koopwoningen is gewijzigd in Delftwijk. Om deze reden zal Pré Wonen het bouwplan voor dit project gaan wijzigen. De wijziging is nog niet doorgevoerd in de grondexploitatie omdat er thans nog te weinig gegevens bekend zijn.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Nieuwe wooneenheden, 236 stuks, binnen het koop- en huursegment.

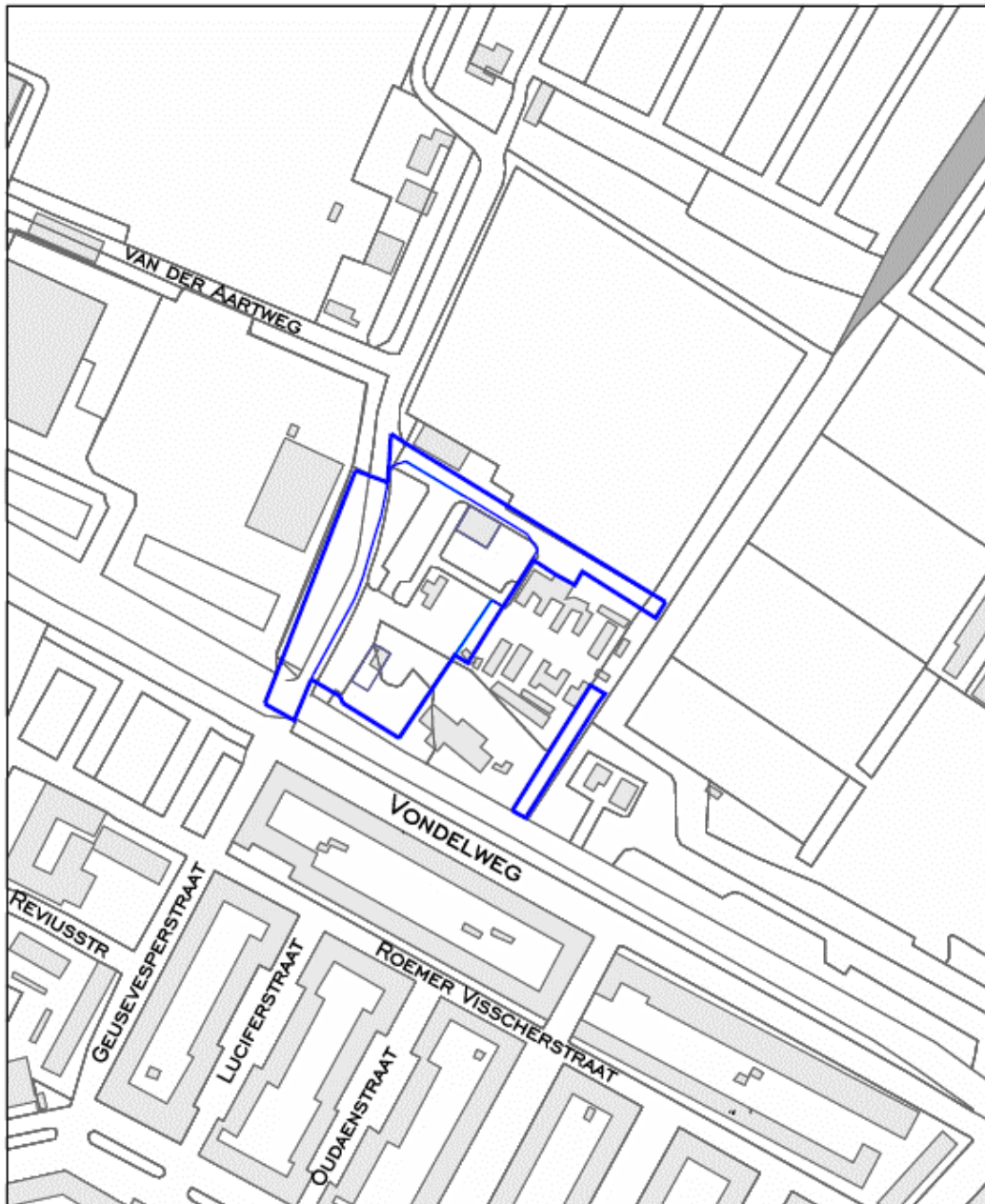
Bijdrage aan stedelijke programma's

Het deelproject Aart van der Leeuwstraat is onderdeel van de vernieuwing van Delftwijk. De ambities voor Delftwijk zijn vastgelegd in de Toekomstvisie Delftwijk 2020. Eind 2004 hebben de gemeente Haarlem en de Haarlemse corporaties Pré Wonen, Ymere en ElanWonen een samenwerkingsovereenkomst gesloten ten behoeve van de uitvoering van de ambities uit de Toekomstvisie.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

Arnoud Kuiper a.kuiper@haarlem.nl

Complexnr: 138 A. van der Leeuwstraat		Loopjaar GrEx 2012							
Grondexploitatie per 1 januari 2012		Start exploitatie 1-1-2005							
bedragen x Eur 1.000		per 2017	31-12-2011						
		Totaal	Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017
INVESTERINGSUITGAVEN									
6	Bouwrijpmaken	678					461	217	
7	Woonrijpmaken	1.139						564	575
8	VTU, Planontwikkeling	390				38	115	116	121
Subtotaal 1 t/m 14		2.207				38	576	897	696
OPBRENGSTEN									
30	Overige opbrengsten	-1.919					-1.919		
Subtotaal 21 t/m 30		-1.919					-1.919		
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		289				38	-1.342	897	696
EXPLOITATIE									
40	Rente vreemd vermogen	-87					2	-65	-24
41	Tijdelijk beheer								
Subtotaal 40 t/m 41		-87					2	-65	-24
Saldo uitgaven en opbrengsten		202				38	-1.341	832	673
Kasroom						38	-1.303	-471	202
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		151 tekort							

 Haarlem	Vondelweg Afd. Vastgoed <small>Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</small>	 Opp. = +/- 6015 m ²	
	<small>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 18-01-2012 TEK.NR.: 12014</small>		

3.11.9 Vondelweg

Ruimtelijke analyse

In het kader van de realisatie van het Wijkpark en het nieuwe winkelcentrum Marsmanplein in Delftwijk is de kinderdagopvang van de Hartekampgroep (De Springplank) verplaatst naar de nieuwbouw die gelegen is nabij de Vondelweg 515. De verhuizing afgerond. De oudbouw is gesloopt.

Status van het project

Het project is afgerond.

Financieel resultaat

Stand per 1 januari 2011 : 121.795 euro tekort
MPG 2012 : 148.728 euro tekort

Risico's

Nvt

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Dit project resulteert in circa 3.200 vierkante meter bruto vloeroppervlakte (bvo) voor hoogwaardige opvang van meervoudig gehandicapte kinderen.

Bijdrage aan stedelijke programma's

Het kinderdagverblijf is het tweede van deze omvang en soort in Nederland. De gemeente Haarlem versterkt haar centrumfunctie en haar werkgelegenheid. Daarnaast biedt de gemeente aan haar inwoners en aan die van de regio een uniek concept voor de opvang van de kinderen.

Verder wordt met dit concept bijgedragen aan de ambities voor Delftwijk, die zijn vastgelegd in de Toekomstvisie Delftwijk 2020.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

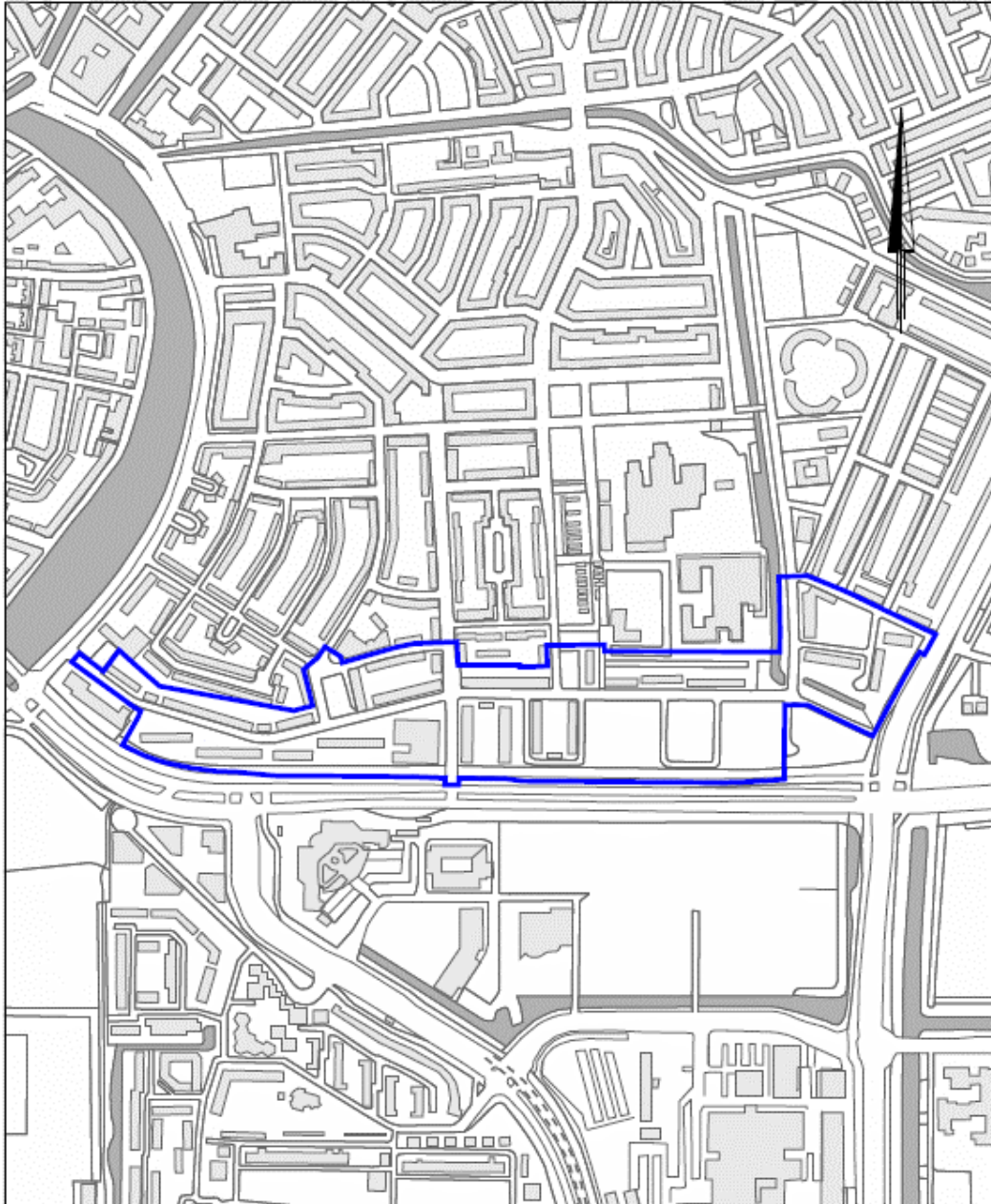
Arnoud Kuiper a.kuiper@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	Besluit	BIS nr.
Verplaatsing De Springplank (HKG)	Initiatief- en uitvoeringsfase	008/2008	2008 3780
Verplaatsing De Springplank (HKG)	Uitvoeringsfase		2010 288381

Complexnr: 156 Verplaatsing HKG Vondelweg Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx Start exploitatie	2012 01-01-2007					
bedragen x Eur 1.000		per 2012 Totaal	31-12-2011 Boekwaarde	2012	2013	2014	2015	2016
INVESTERINGSUITGAVEN								
4	Bodemsanering	47	47					
6	Bouwrijpmaken	345	345					
7	Woonrijpmaken	459	459					
8	VTU, Planontwikkeling	372	372					
Subtotaal 1 t/m 14		1.223	1.223					
OPBRENGSTEN								
24	Uitgifte voorzieningen	-444	-444					
26	Bijdrage Gemeente	-560		-560				
29	Bijdrage derden	-56	-56					
30	Overige opbrengsten	-96	-96					
Subtotaal 21 t/m 30		-1.156	-596	-560				
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		66	626	-560				
EXPLOITATIE								
40	Rente vreemd vermogen	90	56	34				
41	Tijdelijk beheer							
Subtotaal 40 t/m 41		90	56	34				
Saldo uitgaven en opbrengsten		156	682	-526				
Kasstroom				156				
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012		149 tekort						

MPG in vogelvlucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit					
Project: 156 Verplaatsing HKG Vondelweg					
Jaarverslag	2008	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	892	815	827	865	851
VTU	284	357	454	363	372
overige kosten					
subtotaal	1.176	1.172	1.281	1.228	1.223
grondopbrengsten	-460	-444	-444	-444	-444
overige inkomsten	-722	-809	-737	-712	-712
subtotaal	-1.182	-1.253	-1.181	-1.156	-1.156
exploitatie saldo	-6	-5	20	56	90
eindresultaat EW	-12	-86	120	128	156
eindresultaat CW					149
eindjaar project	2010	2009	2010	2011	2012

 <p>Haarlem</p>	<p>Zuidstrook Slachthulsbuurt</p> <p>Afd. Vastgoed Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties</p> <p>SCHAAL: n.v.t. DATUM: 23-01-2012 TEK.NR.: 12023</p>	<p>— Exploitatiegebied +/- 114981 m²</p> <p>Uitgeefbaar 0 m²</p>	
--	--	--	---

3.12 Zomerzone Zuidstrook

Ruimtelijke analyse

De Zomerzone Zuidstrook is een van de projecten uit de Raamovereenkomst Transformatie Haarlemse Woonwijken. Doel van de herontwikkeling van dit deel van de Slachthuisbuurt is het vervangen van verouderde strokenbouw langs de Schipholweg door nieuwe, kwalitatief betere woningen, het toevoegen van winkel- en kantoorruimte aan het gebied, verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte en het milieu en versterking van de sociale infrastructuur.

Het projectgebied wordt globaal begrensd door de zuidzijde van de Schipholweg, de Prins Bernhardlaan, W. Pijperlaan, Richard Holkade, Hannie Schaftstraat, Merovingenstraat, Noormannenstraat, J.J. Hamelinkstraat en de Schalkwijkerstraat en omvat negen deellocaties. Acht daarvan zijn woningbouwlocaties die door de verschillende corporaties zullen worden ontwikkeld. De kavel op de hoek van de Schipholweg en de Prins Bernhardlaan wordt door de gemeente beoogd uitgegeven te worden voor een kantoorontwikkeling. Verder is de gemeente verantwoordelijk voor de inrichting van de openbare ruimte rondom de nieuwbouw.

Het project omvat de sloop van circa 650 woningen in de sociale huursector. Van het aantal woningen dat wordt teruggebouwd, zal 60 % onder de sociale huur vallen en 40% een mengeling zijn van sociale en middeldure koopwoningen. Het aantal nieuw te bouwen woningen zal minimaal gelijk zijn aan het aantal gesloopte woningen. Daarnaast is er in de plint langs de Schipholweg ruimte voor commerciële functies.

Status van het project

In 2007 is gewerkt aan de stedenbouwkundige visie en gewerkt aan het opzetten van een sluitende grondexploitatie. In 2008 is de stedenbouwkundige visie door de raad vastgesteld en is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de drie betrokken corporaties: Ymere, PréWonen en ElanWonen. De bestemmingsplanprocedure is na vertraging in de procedure, per raadsbesluit op 20-01-2011 vastgesteld. Tegen het raadsbesluit is beroep aangetekend. De aangevraagde voorlopige voorziening is afgewezen. De inhoudelijke procedure loopt.

Het DO openbare ruimte Slachthuisbuurt Zuid is vastgesteld (1-6-2011) met de toezeggingen dat de verlengde Pladellastraat als fietsstraat wordt ingericht. Er komt ventweg langs de Schipholweg voor bereikbaarheid woningen/commerciële ruimten. Parkeren vindt plaats onder de bouwblokken.

De realisatie vindt in 9 fasen plaats conform de planning in de SOK. Deze planning is inmiddels bijgesteld vanwege vertraging van het bestemmingsplan, uitloop van sloopwerkzaamheden en opschorting van een aantal fasen.

De planning voor fase 1: Bouwblokken IIIa en IVa is vertraagd wegens faillissement van het sloopbedrijf. De sloop is inmiddels hervat. Start bouw is nu gepland in april 2012. Bouwblok IIIa is volledig sociale woningbouw en Bouwblok IVa is gemengd sociaal en middeldure koop. Blokken IIIb en IVb worden opgeschort en betrokken bij het project Slachthuisterrein.

Voor fase 2 (blok I) wordt door Prewonen een andere verkavelingsoptie uitgewerkt.

Fase 3 betreft de herontwikkeling van bouwblokken Va en Vb, waarvan woningcorporatie Elan de eigenaar is. De sloopaanvraag voor bouwblok Va is ingediend. Elan onderzoekt nog hoe het bouwblok Vb wordt ontwikkeld.

Fase 4 t/m 8 (blokken VI t/m IX, westkant) zijn opgeschort

Financieel resultaat

MPG 2012: kostenneutraal.

De gemeente en de drie woningbouwcorporaties hebben in de Transformatieovereenkomst 2007 afspraken gemaakt voor de transformatie van de Haarlemse woonwijken. In deze overeenkomst is vastgelegd op welke wijze de kosten van de aanleg van de openbare ruimte tussen de gemeente en de corporaties worden verdeeld. Conform de transformatieovereenkomst wordt een vast bedrag per woning beschikbaar gesteld voor de openbare ruimte. Dit bedrag wordt tussen de gemeente en de corporaties in een verhouding van achtereenvolgens 65 en 35 procent verdeeld. Om een sluitende grondexploitatie te kunnen krijgen, hebben de corporaties aangegeven om de kosten van het parkeren op eigen terrein volledig voor hun rekening te nemen. Dit, in tegenstelling tot wat is aangegeven in de Transformatieovereenkomst 2007.

Risico's

De gemeente financiert de transformatiebijdrage voor dit project voor een deel uit de ISV-2 bijdrage. Voor een deel zullen, indien dit er komt, ISV-3 gelden worden ingezet. Indien dit niet of niet geheel mogelijk zal blijken, zal de raad een alternatieve financiering voorgelegd worden door herprioritering binnen de gelden bestemd voor ontwikkeling.

Door de economische crisis is bij veel projecten onzekerheid ontstaan over het tijdstip, waarop zij in ontwikkeling zullen gaan. Dit geldt ook voor de Zuidstrook. De grondexploitatie toont het resultaat van het totale exploitatiegebied. Echter, het niet of niet conform de afgesproken planning en de inhoud voorbereiden en uitvoeren van het project en de deelprojecten, kan gevolgen hebben voor de hoogte van de transformatiebijdrage, de geraamde grondopbrengsten en daarmee het resultaat van de grondexploitatie.

De woningen van Ymere aan de H. Schaftstraat, blokken IIIb en IVb, worden mogelijk niet binnen dit project vervangen, maar tijdens de ontwikkeling van de Oorkondelaan. Dit is een aanpassing op de stedenbouwkundige visie. Het openbaar gebied aan de zuidkant van deze blokken blijft wel deel uitmaken van het project Zuidstrook. Indien deze wijziging als financiële consequentie heeft, dat de transformatiebijdrage wijzigt, betekent dit een tekort in de dekking van de kosten. Dit moet nog worden vastgelegd.

Kwantitatief resultaat aan het einde van het project

Sloop en nieuwbouw van circa 700 woningen.

Realisatie van circa 8.400 tot 11.000 m² aan commerciële ruimten.

Bijdrage aan stedelijke programma's

Uitwerking van de Transformatieovereenkomst "Haarlemse Woonwijken" 2007.

Ambtelijke opdrachtgever en/of contactpersoon

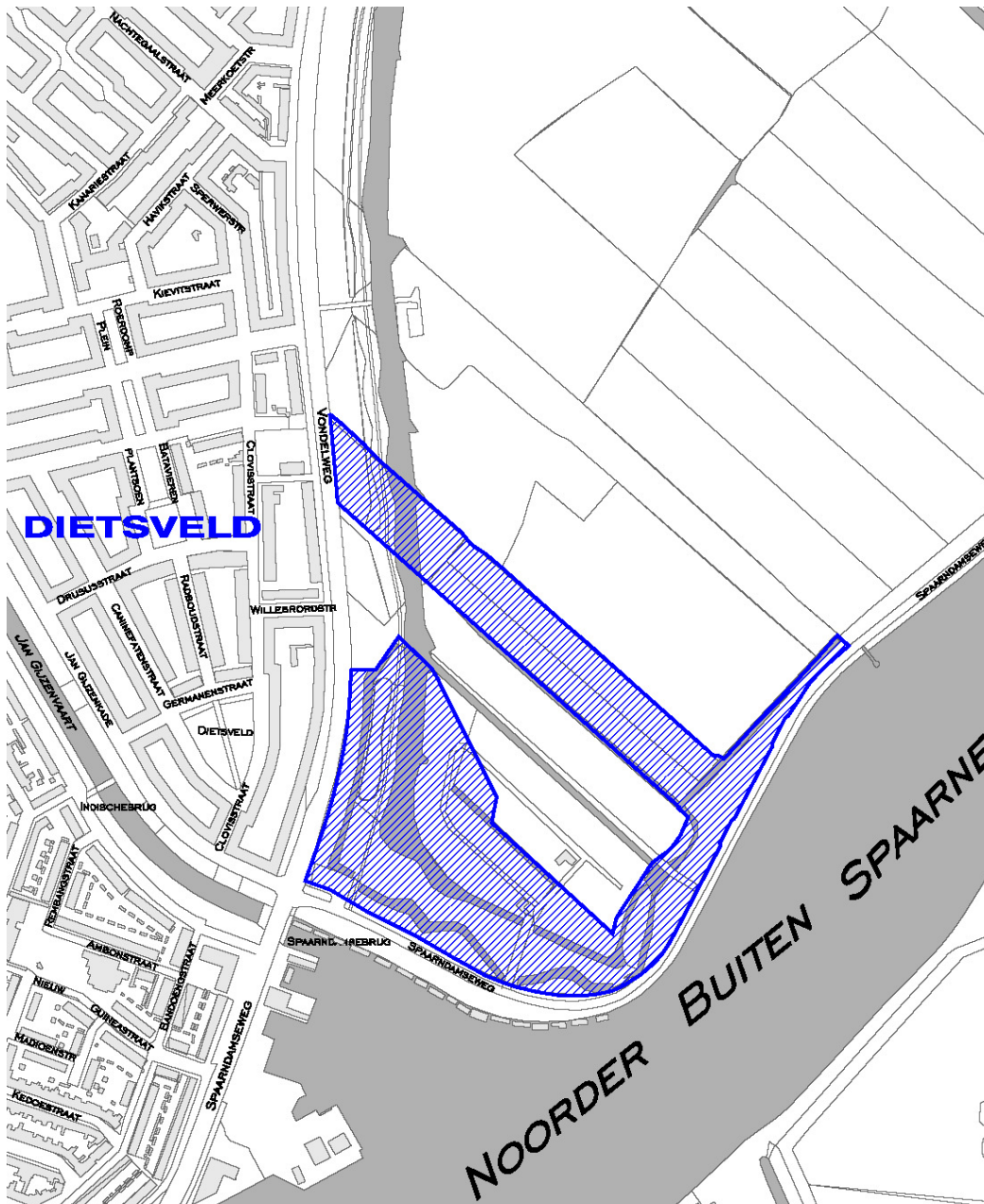
Cecile Hubers c.hubers@haarlem.nl

Overzicht besluitvorming	Projectfase	BIS nr.	Toelichting
Raamovereenkomst Transformatie Haarlemse Woonwijken	Initiatiefase	2002 182668	
Actualisatie Raamovereenkomst Transformatie Haarlemse Woonwijken	Initiatiefase	2007 111487	
Vaststellen projectopdracht Slachthuisbuurt Zuidstrook	Initiatiefase	2006/203889	
Stedenbouwkundige visie en openen van de grondexploitatie	Ontwerpfase	2008/17086	
Vaststellen welstandscriteria Slachthuisbuurt Zuidstrook	Ontwerpfase	2008/124502	
Voorlopig Ontwerp (VO) openbare ruimte vrijgeven voor inspraak	Ontwerpfase	2009/41006	
Projectovereenkomst H. Bosmansstraat	Ontwerpfase	2009/41007	
Projectovereenkomst H. Schaftstraat blok IIIa en IVa	Ontwerpfase	2009/67608	
Vaststelling bestemmingsplan Slachthuisbuurt Zuidstrook	Ontwerpfase	2010 412379	
Vaststellen DO openbaar ruimte	Ontwerpfase	2010 47490	

Complexnr: 141 Zomerzone Zuidstrook Grondexploitatie per 1 januari 2012		Loopjaar GrEx 2012 Start exploitatie 01-01-2006							
bedragen x Eur 1.000		per 2022	31-12-2011	2012	2013	2014	2015	2016	verder
		Totaal	Boekwaarde						
INVESTERINGSUITGAVEN									
7	Woonrijpmaken	10.123	87	70		450	1.638	3.071	4.812
8	VTU, Planontwikkeling	3.141	898	154	128	187	78	332	1.363
Subtotaal 1 t/m 14		13.263	980	224	128	637	1.715	3.403	6.176
OPBRENGSTEN									
22	Uitgifte kantoren	-1.599							-1.599
24	Uitgifte voorzieningen	-1.888					-684	-458	-746
26	Bijdrage Gemeente	-5.611	-612	-80	-84	-415	-431	-1.759	-2.231
29	Bijdrage derden	-4.071		-404	-45	-225	-601	-1.194	-1.602
30	Overige opbrengsten	-4	-4						
Subtotaal 21 t/m 30		-13.172	-616	-484	-129	-640	-1.715	-3.410	-6.178
Subtotaal 1 t/m 30: INVESTERINGSPLAN		91	364	-261		-2		-7	-1
EXPLOITATIE									
40	Rente vreemd vermogen	39	39						
41	Tijdelijk beheer								
Subtotaal 40 t/m 41		39	39						
Saldo uitgaven en opbrengsten		130	403	-261		-2		-7	-1
Kasstroom				142	142	140	139	132	132
Resultaat in Contante Waarde 01-01-2012									

MPG in vogelvucht: overzicht van de projectwaarden per jaarverslag bedragen x € 1.000, eindwaarde, negatief = credit				
Project: 141 Zomerzone Zuidstrook				
Jaarverslag	MPG 2009	MPG 2010	MPG 2011	MPG 2012
Civiele kosten	8.947	9.048	8.864	10.123
VTU	2.647	2.378	2.378	3.141
overige kosten				
subtotaal	11.594	11.426	11.242	13.264
grondopbrengsten	-3.171	-3.219	-3.156	-3.487
overige inkomsten	-8.431	-8.217	-8.096	-9.685
subtotaal	-11.602	-11.436	-11.252	-13.172
exploitatiealdo	7	10	10	
eindresultaat EW	0	0	0	0
eindresultaat CW				
eindjaar project	2012	2016	2016	2022

Overzicht gronden en niet-levende complexen

Haarlem

Recreatiegebied

Haarlem Noord

Afd. Vastgoed

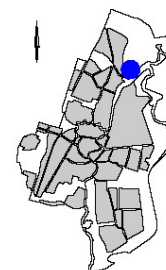
Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties

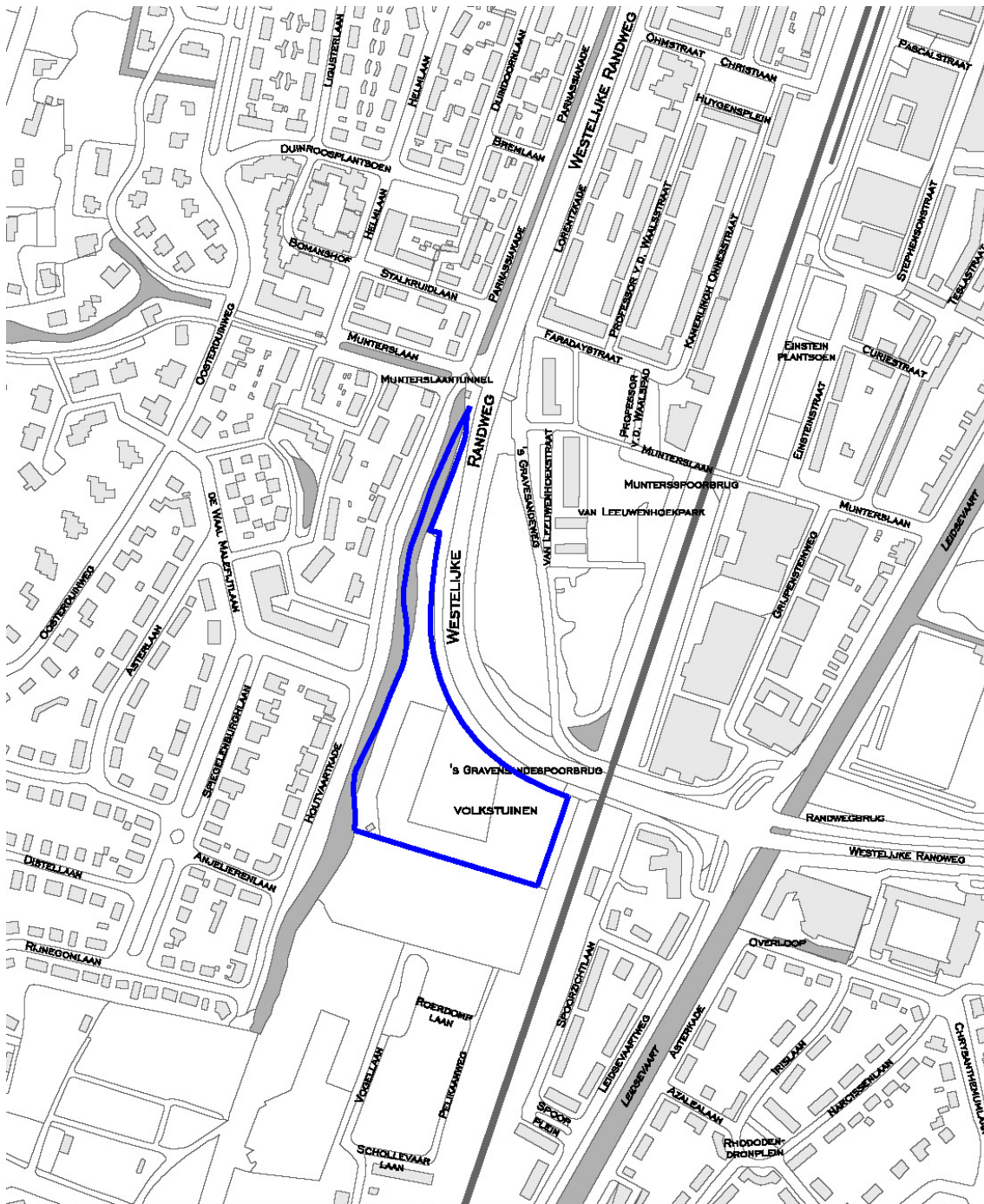
SCHAAL: n.v.t.

DATUM: 09-03-2009

TEK.NR.: 09049

- Exploitatiegebied
Opp. = +/- 80415 m²
- Uitgeefbaar
per 1-1-2009
Opp. = +/- 80415 m²

Haarlem

Westelijke Randweg

Afd. Vastgoed

Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties

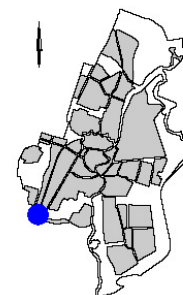
SCHAAL: n.v.t.

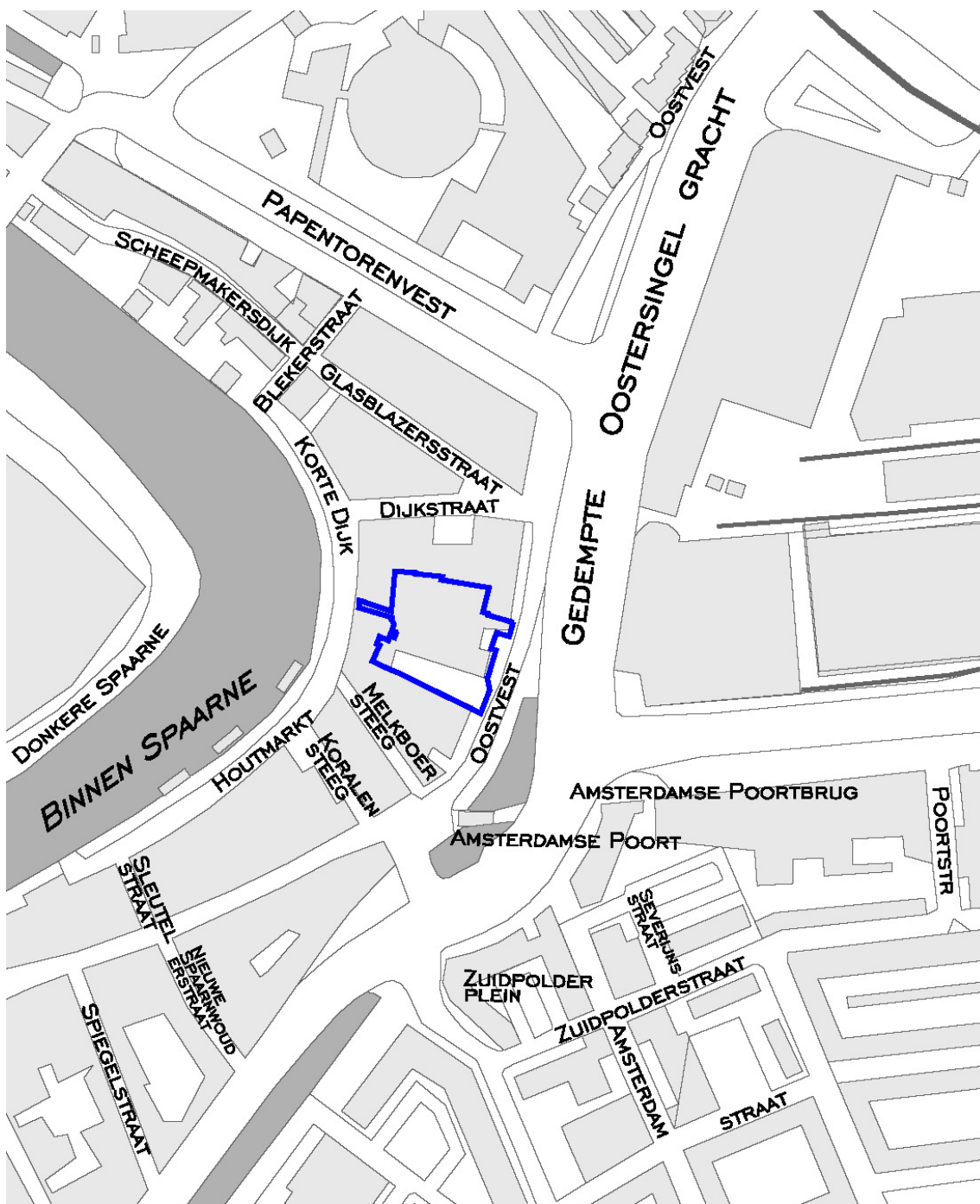
DATUM: 04-03-2009

TEK.NR.: 09042

— Exploitatiegebied

Opp. = +/- 25180 m²

Haarlem

Houtmarkt 7

Afd. Vastgoed

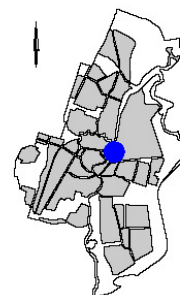
Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties

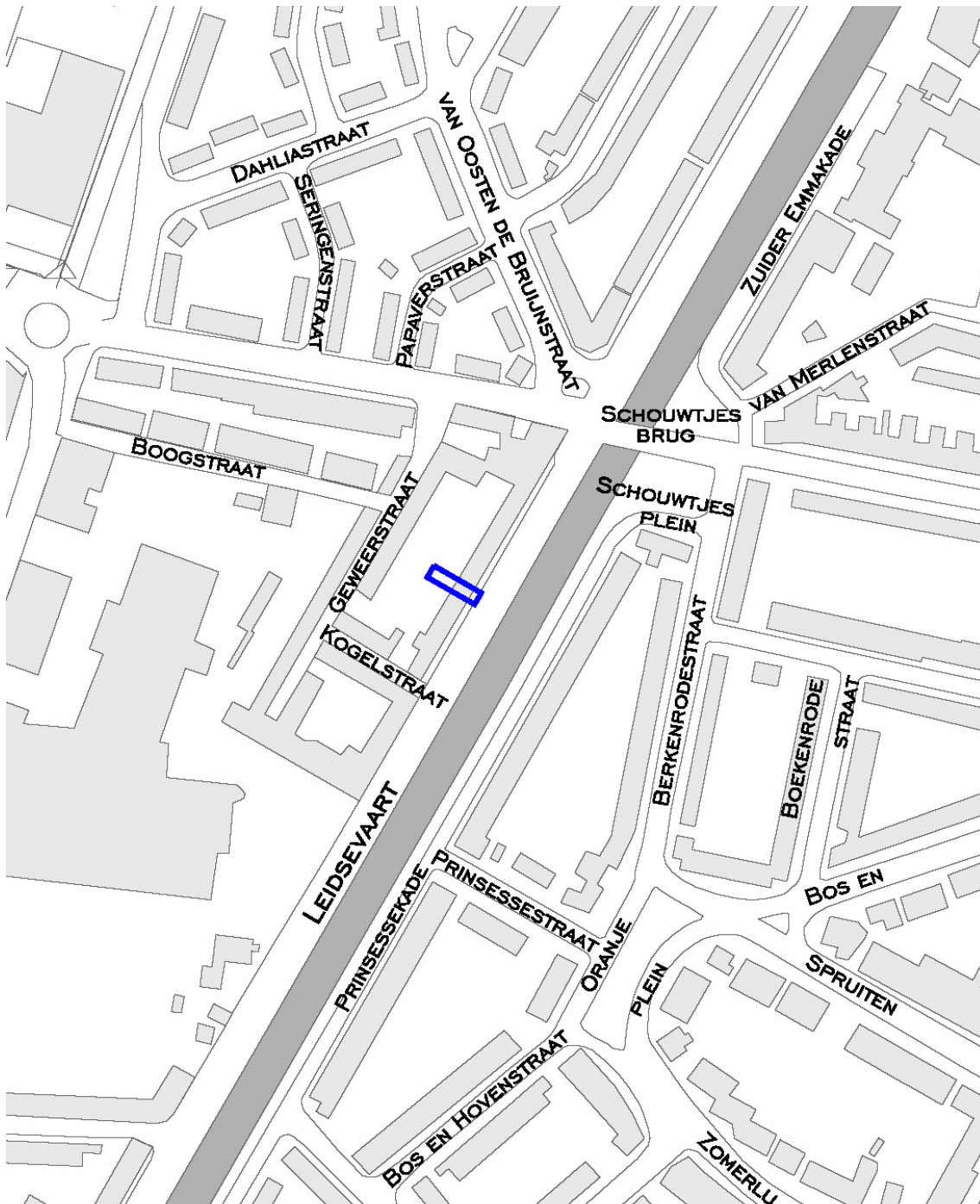
SCHAAL: n.v.t.

DATUM: 04-03-2009

TEK.NR.: 09044

— Exploitatiegebied
Opp. = +/- 2500 m²

Leidsevaart 362

Haarlem

Afd. Vastgoed

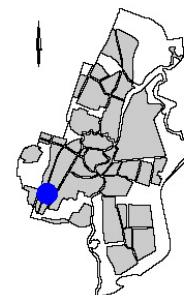
Bron: Geo-Informatie en Basisregistraties

SCHAAL: n.v.t.

DATUM: 04-03-2009

TEK.NR.: 09045

— Exploitatiegebied
Opp.= +/- 150 m²

Bijlage 1 Begrippenlijst

- **Actualisatie:** tijdens het jaar de stand van de actuele Grex inpassen.
- **Algemene Reserve:** reserve van de Algemene dienst.
- **Apparaatskosten (VTU):** kosten die worden gemaakt ten behoeve van de voorbereiding en uitvoering van een plan. Er worden twee soorten apparaatskosten onderscheiden: apparaatskosten intern en extern (bijvoorbeeld die van een stedenbouwkundig bureau).
- **Autonome mutaties:** de wijzigingen in plansaldi, waarop geen invloed kan worden uitgeoefend, zoals prijspeilcorrecties, een aanpassing van de datum contant en een toerekening van rentelasten.
- **Bestemmingsreserve:** een reserve, waarvan de bestedingsrichting ligt vastgelegd, maar waarvoor nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over de inzet van de aanwezige gelden.
- **Bijzondere kosten:** kosten die niet onder de andere posten (verwerving, tijdelijk beheer, sloop, openbare werken en bodem) kunnen worden opgebracht. De bijzondere kosten zijn verder onderverdeeld in landmeetkundige kosten en overige bijzondere kosten (bijvoorbeeld de dekking van de onrendabele top van sociale woningen, kosten voor archeologie en andere).
- **Boekwaarde:** de som van de investeringen en opbrengsten op 1 januari van een bepaald jaar, zoals deze in de administratie is vastgelegd.
- **Bouwrijp maken:** de grond geschikt maken voor uitgifte om gebouwen te kunnen realiseren door allereerst te slopen en op te ruimen van gebouwen, bomen, afrasteringen enzovoorts en vervolgens door het uitvoeren van grondwerk (bijvoorbeeld ophogen, egaliseren en andere).
- **Bovenwijkse voorzieningen:** voorzieningen die niet direct aan een bepaald plangebied toegerekend kunnen worden.
- **Cashflow (kasstroom):** de som van nettowinst en afschrijvingen.
- **Civieltechnische werken (bouw- en woonrijp maken):** werkzaamheden die er toe leiden, dat er sprake is van grond die ondergronds en bovengronds obstakelvrij is en van te bebouwen gronden die op een goede wijze zijn ontsloten en kunnen functioneren. Hierbij moet worden gedacht aan de aanleg van wegen, riolering, groenvoorzieningen en waterpartijen, met alles wat daar - in het openbaar gebied - bij hoort.
- **Complex:** een geheel dat bij elkaar hoort voor wat betreft geïnvesteerd vermogen, kosten en opbrengsten.
- **Contante waarde:** de waarde van toekomstige kasstromen, die zijn uitgedrukt in de geldwaarden van nu, met behulp van een rentefactor.
- **Eindwaarde:** de waarde van kasstromen, die zijn uitgedrukt, per einddatum van het project.
- **Gesloten grondbalans:** grond die uit een locatie is vrijgekomen door ontgraving elders en op een locatie opnieuw is te gebruiken, oftewel het hergebruiken van grond van elders.
- **(Grond)exploitatiegebied:** de uit te geven terreinen en het openbaar gebied dat noodzakelijk moet worden aangepakt om de terreinen te kunnen uitgeven. Oftewel het netto plangebied, het plangebied minus de te handhaven elementen.
- **(Grond)exploitatiegrens:** het gebied waar binnen de grondkosten en de grondopbrengsten worden gerealiseerd. Binnen de exploitatiegrens wordt het grondgebruik bepaald (2).
- **Grondbalans:** (1) ontgraven grond van elders, die in een project opnieuw gebruikt kan worden. (2) De grondbalans geeft inzicht in de hoeveelheid grond die vrijkomt, of nodig is, bij de realisatie van een stedenbouwkundig plan.
- **Grondbeleid:** het geheel aan geschreven en ongeschreven spelregels en door overheden gehanteerde beleidsstrategieën ten aanzien van de grondmarkt (oftewel het geheel van instrumenten dat wordt ingezet).
- **Grondeexploitatie:** het proces van de productie en daarmee ook van de prijsvorming van bouw- en woonrijpe grond en het zorgdragen voor de bouwrijpe grond, dat deze op het juiste tijdstip op de markt wordt gebracht (2).
- **Grondeexploitatiebegroting:** het vastgestelde totaal van begrotingen voor kosten en baten per plan, waarvan het resultaat is vastgelegd in een plansaldo.
- **Grondkosten:** kosten die samenhangen met de productie van uitgeefbare grond.
- **Gronquote:** het aandeel van de grond in de totale stichtingskosten, met andere woorden de vrij op naam prijs van een woning.

- **Haalbaarheidsanalyse:** inschatting van de mogelijke kosten en opbrengsten van een bepaalde locatie.
- **Herziening (herziene grondexploitatie):** een nieuwe grondexploitatie voor een operationeel plan. De opbouw van een herziening is identiek aan die van een grondexploitatie, maar met toevoeging van het hoofdstuk verschillenverklaring.
- **Indexering:** periodische aanpassing van prijzen.
- **Inrichtingsgebied:** het netto exploitatiegebied oftewel het exploitatiegebied minus de planstructuur.
- **Meerjaren perspectief grondexploitaties (MPG):** het MPG is een inventarisatie en prognose van de resultaten van de lopende grondexploitaties. Het doel hiervan is het geïntegreerd inzichtelijk maken van de financiën, planning, programma's en de mogelijke risico's van de lopende grondexploitaties.
- **Nominale waarde:** de waarde zonder rekening te houden met de tijdsfactor.
- **Omslagkosten:** de kosten van bovenwijkse voorzieningen. Deze kosten dienen over de diverse plannen of over het gehele grondgebruik verdeeld te worden.
- **Omslagrente:** het interne rentepercentage dat de gemeente jaarlijks vaststelt voor de begroting.
- **Onvoorzien kosten:** kosten die niet waren voorzien. Niet te verwarren met risico's, die wel inzichtelijk zijn.
- **Opstalexploitatie:** betreft de verhuur van gebouwen (kantoren, bedrijfspanden en woningen).
- **Opstalontwikkeling:** het oprichten van gebouwen (woningen, kantoren en bedrijfsgebouwen).
- **Plangebied:** het gebied dat onder de invloed van het project valt. Het plangebied hoeft niet samen te vallen met het exploitatiegebied; het exploitatiegebied is meestal kleiner.
- **Plankosten:** onder plankosten vallen de apparaatskosten; er is sprake van interne en externe apparaatskosten (VTU-kosten).
- **Plansaldo:** het saldo van een project.
- **Prijspeil:** kosten zijn gekoppeld aan een prijspeil, dat aangeeft, op welk tijdstip een kosten- of opbrengstenpost van toepassing is. Om prijzen uit verschillende jaren onderling te vergelijken, corrigeren we de gevonden bedragen met een indexwaarde, die een relatieve stijging of daling aangeeft (inflatie).
- **Programma:** een aantal samenhangende activiteiten, die op zijn minst voorzien zijn van inhoudelijke doelstellingen, bestuurlijke kengetallen en een budget. Voor elk programma wordt bij de begroting omschreven, wat bereikt zal worden, wat daarvoor gedaan gaat worden en wat de kosten zijn. Hierbij is evenwering tussen de onderliggende deelprojecten toegestaan.
- **Programmabegroting:** onderdeel van de begroting, waarin de te realiseren programma's, het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien zijn opgenomen.
- **Reserve grondexploitaties:** De huidige reserve van vastgoed (hoofdstuk 1), waarin winsten en verliezen uit grondexploitaties worden verrekend.
- **Residuele waarde (kantoren):** het verschil tussen de economische waarde van de te realiseren functies en de kosten om deze te realiseren.
- **Residuele waarde (woningen):** de grondwaarde die gezien wordt als het residu dat overblijft, nadat van de marktprijs van de woningen, de bouwkosten van die woningen zijn afgetrokken. Het is de maximale prijs die voor de grond betaald kan worden.
- **Risico** (hier worden de projectrisico's bedoeld): dit risico vertaalt zich in te verwachten activiteiten met een bepaalde kans op voorkomen. Het op te nemen bedrag wordt dan bepaald door de kans maal het bedrag van de activiteit. Het betreft hier niet de onvoorzien kosten die bij de uit te voeren werken voorkomen.
- **Risicoanalyse:** het biedt de mogelijkheid om risico's te kwantificeren en posten met de grootste risicobijdrage op te sporen. Dit resulteert in uitspraken over de kansverdeling van het resultaat of de aanbeveling om voor een bepaalde post tot risicobeheersmaatregelen over te gaan.
- **Risicovoorziening:** het geld dat opzij wordt gezet om kosten van verwachte risico's mee op te vangen.
- **Tijdelijk beheer:** de kosten die samenhangen met het tijdelijke beheer en onderhoud van gronden (en opstallen), voordat overgegaan wordt tot het bouwrijp maken van die gronden.
- **Tussentijdse winstneming:** winstneming voordat de exploitatie wordt afgesloten. Dit kan alleen als de exploitatie dit toelaat. Dit houdt in, dat op momenten, waarbij met zekerheid kan worden gezegd, dat de genomen winst, geen gevaar oplevert voor de betreffende exploitatieberekening. Dit moet plaatsvinden via een raadsvoorstel.
- **Uitgeefbaar gebied:** het netto inrichtingsgebied oftewel het inrichtingsgebied minus buurtwegen en buurtgroen.
- **Uitgifte:** verkoop van bouwrijpe, uitgeefbare terreinen en/of uitgifte in erfpacht.

- **Verevening:** bijzondere vorm van egalisatie binnen of tussen complexen.
- **Verwerving:** beschikking krijgen over de benodigde gronden en opstallen.
- **Verwervingskosten:** kosten van verwerving.
- **Voorkeursrecht:** een wettelijk recht dat een gemeente voorrang (en geen plicht) geeft op de verwerving van onroerende zaken.
- **Voorziening:** een bepaalde reservering in verband met een voorzien tekort. Anders dan een gewone reservering kan de raad de bestemming niet meer wijzigen. Een dotatie en een vrijval geschieden bij raadsbesluit.
- **Weerstandsvermogen:** het deel van de Reserve grondexploitaties dat nodig is om toekomstige risico's van de operationele grondexploitaties te kunnen opvangen. Het weerstandsvermogen dat nodig is, wordt uitgedrukt in bandbreedte.
- **Winstneming:** winst boeken als de investeringen en opbrengsten zijn gerealiseerd.
- **Woonrijp maken:** het woonrijp maken omvat alle activiteiten die nodig zijn om een bruikbaar maaiveld (openbare ruimte) te realiseren.

Bijlage 2 Overzicht afkortingen

BBV	: Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BGGE	: Beheerverordening Grond- en Gebouwenexploitatie
GreX	: grondexploitatie
CW	: contante waarde
EW	: eindwaarde
MPG	: meerjaren perspectief grondexploitaties
PPS	: publiek private samenwerking
OPH	: Ontwikkelingsprogramma Haarlem
OGV	: openbare ruimte, groen en verkeer
BVO	: (bvo) bruto vloeroppervlakte

Bijlage 3 Totaaloverzicht

Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven van de complexen hoofdstuk I			NB opbrengsten worden negatief weergegeven						
Bedragen x Eur 1.000									
Complex nummer	geopende grondexploitatie	Omschrijving	Boekwaarde ultimo 2010	mutaties 2011	Boekwaarde ultimo 2011	Prognose eindresultaat MP Gz2011	Prognose eindresultaat MP Gz2012	Mutatie 2011 voorziening toekomstige verliezen	Jaar gereed
Zelfstandige complexen									
017	ja	Ripperda	431.933	-2.977.680	-2.545.747	-3.857.063	-3.957.950		2014
014	ja	Raaks	-5.522.041	1.297.913	-4.224.128	-2.490.484	-2.329.329		2015
079	ja	Deli	6.162.102	-2.576.831	3.585.271	671.932	1.707.118	1.035.186	2021
157	ja	Badmintonpad	-177.418	698.498	521.080	2.202.422	2.483.572	281.150	2014
Subttl Zelfstandige complexen			894.576	-3.558.100	-2.663.524	-3.473.193	-2.096.589	1.316.336	
FUCA									
027	ja	Amsterdamse Buurt	2.429.719	-87.713	2.342.006	1.868.565	1.984.863	116.298	2012
028	ja	Leidse Buurt c.a.	2.329.945	423.431	2.753.376	656.803	1.351.800	694.997	2012
029	ja	Wisselwoningen	-756.495	-37.825	-794.320	-756.382	-794.208	-37.826	2012
Subttl FuCa			4.003.169	297.893	4.301.062	1.768.986	2.542.455	773.469	
Programma Waarderpolder									
001	LIQ	WP Revit. Nader te verdelen	81.109	-81.109					2011
002	LIQ	WP Revit. Oostpoort II	807	-807					2011
003	LIQ	WP Revit. Algemeen	1.285.025	-1.285.025					2011
004	LIQ	WP Niet Revit. Zuid West (EBH)	-9.884.156	9.884.156					2011
005	ja	WP Revit. Noord Oost	4.428.956	416.867	4.845.823	2.118.783	2.140.838		2017
006	LIQ	WP Revit. Rommelterreintjes	1.970.871	-1.970.871					2011
007	ja	WP Revit. Noord West	132.043	24.649	156.692	-1.319.580	-1.429.960		2017
010	ja	WP Revit. Zuid West (EBH)	2.255.112	-1.204.213	1.050.899	-4.745.947	-4.681.855		2017
092	LIQ	administratief	0	0					2011
098	ja	WP Niet Revit./ vanaf 2012 Vereenigingsexploitatie	-5.272.912	-7.015.850	-12.288.762	-10.975.430	-11.887.531		2017
Subttl Waarderpolder/EBH			-5.003.145	-1.232.203	-6.235.348	-14.922.174	-15.858.508	0	
Programma Schalkwijk 2000+									
048	verz	Schalkwijk 2000 Programma	-2.805.789	1.396.912	-1.408.877	3.989.897	3.572.860		2019
035	LIQ	Monacopad	0	0	0				2011
036	ja	Europawijk-Zuid	-1.912.624	-1.661.838	-3.574.462	-60.428	48.255		2014
037	ja	023 Haarlem	-732.563	582.487	-150.076	-13.651.875	-12.869.310		2019
041	ja	Schalkstad	1.641.542	3.187.391	4.828.933	2.456.877	3.019.409		2012
042	ja	Aziëweg	8.048.444	464.160	8.512.604	3.492.638	4.265.146		2016
043	ja	Meerwijk Centrum	4.421.695	443.836	4.865.531	4.528.310	4.438.535		2014
047	LIQ	Schoolenaer	0	0	0				2011
099	ja	Doctorshof	-4.623.261	-201.821	-4.825.082	-3.968.382	-4.248.751		2012
040	ja	Nederlandlaan	-42.455	-70.531	-112.986	-66.074	-112.986		2011
044	LIQ	Molenwijk	-113.513	113.513	0				2011
Subttl Schalkwijk			3.881.476	4.254.109	8.135.585	-3.279.038	-1.886.841	0	
Programma Spoorzone									
110	verz	Spoorzone Programma	-44.370	23.291	-21.079	2.660.232	2.245.815		2017
009	LIQ	Spoorzone Oostpoort Oost fase I	763.660	38.183	801.843	0	0		2011
115	ja	Spoorzone Oostpoort Oost Fase II	2.757.558	1.072.957	3.830.515	-3.418.302	-4.016.448		ntb
031	LIQ	Spoorzone Oostpoort Oost fase III (Stadion)	2.062.054	103.103	2.165.157	2.062.054	2.165.157	103.101	2011
094	ja	Spoorzone Oostpoort West	7.473.033	-101.659	7.371.374	-1.163.108	-1.200.890		ntb
113	ja	Spoorzone Scheepmakerskwartier	3.197.196	297.998	3.495.194	360.797	169.459		ntb
159	ja	Spoorzone Scheepmakerskwartier Fase 2		28.537	28.537		104.249		ntb
111	LIQ	Spoorzone Stationsplein	0	0	0				2011
112	LIQ	Spoorzone Gonnestraat	1.806	90	1.896	0	0	1.896	2011
117	LIQ	Spoorzone Oostpoort Oost Fase IV	0	0	0				2011
119	LIQ	Spoorzone Rondje Bolwerken	0	0	0				2011
Subttl Spoorzone			16.210.937	1.462.500	17.673.436	501.673	-532.659	104.997	

Vervolg op volgende pagina

Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven van de complexen hoofdstuk 1									
NB opbrengsten worden negatief weergegeven									
Bedragen x Eur 1.000									
Complex nummer	geopende grondexploitatie	Omschrijving	Boekwaarde ultimo 2010	mutaties 2011	Boekwaarde ultimo 2011	Prognose eindresultaat MPG2011	Prognose eindresultaat MPG2012	Mutatie 2011 voorziening toekomstige verliezen	Jaar gereed
Programma Delftwijk									
130	verz	Delftwijk Programma	-8.053.909	2.201.233	-5.852.676	-7.767.858	-8.000.980		2020
131	ja	Delftwijk Delftlaan Noord	636.541	-1.870.819	-1.234.278	170.837	-21.833		2012
132	ja	Delftwijk Slauerhofstraat	988.802	-1.584.783	-595.981	310.583	27.723		2012
133	ja	Delftwijk Marsmanplein	1.058.021	-2.282.647	-1.224.626	-212.578	-238.476		2013
134	ja	Delftwijk Middengebied	3.392.920	477.127	3.870.047	7.041.467	6.641.941		2013
135		Delftplein	30.393	1.520	31.913	30.393	31.913		ntb
136	ja	Delftwijk Delftlaan Zuid	0	0	0	45.583	75.073		ntb
137	ja	Delftwijk Van Moerkerkenstraat	0	0	0	23.383	123.663		ntb
138	ja	Delftwijk A. vd Leeuw straat	0	0	0	107.705	150.733		ntb
156	ja	Vondelweg	629.619	52.442	682.061	121.747	148.728		2012
Subttl Delftwijk			-1.317.613	-3.005.927	-4.323.540	-128.739	-1.061.516	0	
Zomerzone									
140	verz	Zomerzone programma	-1.345	219	-1.126				
091	ja	DSK	-2.262.759	333.872	-1.928.887	-217.041	-628.747		ntb
141	ja	Zomerzone Zuidstrook	392.438	10.134	402.572	0	0		ntb
019	ja	Oorkondelaan/Pladellastraat RB 12/2003	643.802	34.460	678.262				2011
Subttl Zomerzone			-1.227.864	378.685	-849.179	-217.041	-628.747	0	
Hoofdstuk 1 overigen									
011		Recreatiegebied Haarlem Noord	1.058.473	-1.058.473	0				2011
021		Westelijke Randweg (volkstuinten)	173.200	-173.200	0				2011
022	LQ	Pieter Wantelaan	0	0	0			0	2011
032		Houtmarkt 7 Fiets'n fabriek	5.111.906	375.861	5.487.767			529.391	2012
096		Leidsevaart 362	220.495	13.904	234.399			184.399	2011
Subttl Hoofdstuk 1 overigen			6.564.074	-841.909	5.722.166	0	0	713.790	
Totaal ho 1 gronden en complexen			24.005.610	-2.244.952	21.760.658	-19.749.526	-19.484.223	2.908.592	
									-40.000
									-2.908.592
Totaal Hoofdstuk 1			24.005.610	-2.244.952	21.760.658	-19.749.526	-19.484.223	-40.000	
									mutaties ReserveGrEx 2011
									-40.000
									Stand Reserve GrEx ultimo 2010
									-150.305
									Stand Reserve GrEx ultimo 2011
									-190.305